

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2697-6439 เป็นต้นมา

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา ศิลปกรรม: นายสุรัชย์ บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทรแจ่ม
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 13170

โทรศัพท์ : 095-564-9349 e-mail: local.innovation.soc@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย

จังหวัดนครราชสีมา 13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์

รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม

รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รศ.ดร.สมชัย ศรีนोक

รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร

รศ.ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวีกุล

รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม

รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง

รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล

รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี

รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภากุล

รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต

รศ.ดร.ศักรินทร์ วรวิวัฒนะปริญญา

ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์

ผศ.ดร.วิษุกร นาครชน

ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง

ผศ.ดร.นงคัลักษณ์ ใจฉลาด

ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรรณ

ผศ.ดร.วรรณธร วรวิรรณ

ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง

ผศ.ดร.เดชาพล กีบโก

ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์

ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์

ผศ.ดร.ธิดา หมั่นมี

ผศ.ดร.เสกสรร สนวา

ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด

ผศ.ดร.อภิรักษ์ ศรีพันธ์

ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.ประทีป พิฆทองกลาง

ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์

ผศ.ดร.ฐิติวรดา พลเยี่ยม

ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภัทร์ธาดา

ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์

ผศ.ดร.นิกร นิยมพันธ์

ผศ.ดร.ฐิติพร อุ่นใจ

ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา

ผศ.ดร.อัจฉราภรณ์ จันทร์ทา

ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร

ผศ.ดร.เสริมศักดิ์ พวงทอง

ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์

ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์

ผศ.ดร.อิศรเดช มั่นคง

ผศ.ดร.สุภชัย ตริทศ

ผศ.ดร.บงกช นิมิตรทะกุล

ผศ.ดร.ภัทรพล ทรัพย์สิน

ผศ.ดร.อนุกร จันทรเกษม

ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ

ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวังค์

ผศ.ดร.วิชา นาทา

ผศ.ดร.พิชัย แทงโพ

ผศ.ดร.สมชาย ศรีโพธิ์

ผศ.ดร.ปรธูมาศ พลิชฐ์ภักกุล

ผศ.ดร.จิรายุทธ พลเยี่ยม

ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์

ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ

ผศ.ดร.ธิดา หมั่นเขตรกรณ์

ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา

ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

ผศ.ดร.ธงชัย สิงห์เดช

ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ

ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี

ผศ.ดร.สิริภัทร ศรีทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผศ.ดร.อำนวย มีราคา
อ.ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา
อ.ดร.กรกต ชาบัณทิต
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร
อ.ดร.ณัฐพัชร มณีโรจน์
อ.ดร.พกามาศ ชัยรัตน์
Dr.Kajornatthapol Pongwiritthon

อ.ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์

วิทยาลัยพิษณุบันทิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
วิทยาลัยนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยแสดมฟอรม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยพะเยา
IQRA Business School
University of Geomatika, Malaysia
โรงเรียนหอวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 7 ประจำเดือนกรกฎาคม 2566 เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 24 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุปัญญาในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ กระสังข์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
ผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินที่ส่งผลต่อภาษีเงิน ได้นิติบุคคลของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ.....	1
สุอาภา เพชรทิวัง, พรทิวา แสงเขียว	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด.....	22
ดาริน ศรีทองธรรม, พรทิวา แสงเขียว	
อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชีสำนักงานอัยการสูงสุด.....	35
ภูวนาถ ภาคีเคียน, จีรพงษ์ จันทรงาม	
อิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไร ที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรม อาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร.....	48
ขวัญสุดา อินหล่ม, พรทิวา แสงเขียว	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรมในเขต อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์.....	62
นฤมล กุมภาพันธุ์, ธนัสถา โรจนตระกูล, โชติ บดีรัฐ	
ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระ หนี้กับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	76
ศิริวรรณ มโนรพพานิช, เบญจพร โมกขะเวส	
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย.....	90
ชฎาพร รุ่งโรจน์, หยกแก้ว กมลวรรณ, สุกัญญา รุจิเมธธาส	

สารบัญ (Content)

หน้า

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1.....	103
นิตยา มั่นพุ่ม, พิมผกา ธรรมสิทธิ์, วจี ปัญญาใส	
การออกแบบและพัฒนาระบบออนไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับสโมสรฟุตบอล พีทีประจวบเอฟซี.....	118
แก้วเกล้า ลิ้มอรุณรักษ์, นพดล อินทร์จันทร์	
แบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน: กรณีศึกษาโรงแรมขนาดเล็กในเขต กรุงเทพมหานคร.....	132
ศศิกันต์ จรรย์ภรณ์, ปิยพร ท่าจีน, บังอร พลเดชา	
การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนา การศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2.....	151
ธมนวรรณ คำจริง, นงลักษณ์ ใจฉลาด	
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก.....	167
อภิชน เลื่อนขิด, สุเนตร ทองคำพงษ์, สุรพงษ์ แสงสีมูข	
การพัฒนากิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริม ต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	184
กนกรัตน์ วงษ์ยะลา, ชำนาญ ปาณาวงษ์	
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออก เสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4.....	198
สุวัฒน์ ต๊ะสุ, น้าทิพย์ งามอาจาวาณิชย์	
การพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบสมุนไพรสดอย่างมีส่วนร่วม ตำบลบ้าน คลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.....	212
นนทชา ชัยทวีชธานันท์, อรรถพล วงศ์ชัย	

สารบัญ (Content)

หน้า

การพัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	224
พรปรีณัน เขมากรณ์, อภิชาติ เสนะนันท์	
การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร.....	236
บงกชกร มาศรณานันต์, ทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์	
วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กรภาครัฐ: กรณีศึกษาสำนักงานเขตบางกะปิ.....	253
กนก เฟ่งจินดา, อัจฉรา หล่อตระกูล, นิวัฒน์ วิจิตรกุลสวัสดิ์	
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ : พัฒนาผู้นำอย่างไรให้องค์กรเกิดสัญญาณศ.....	265
สุนทร สุวรรณพร	
ศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ยเพื่อพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ.....	278
รมณ เทียบแก้ว, ปิยวดี มากพา, สันทณี เครือซอน	
การพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูงโดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	290
จักรพงษ์ พรหมนัส, อัมพร วัจนะ	
การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1.....	302
อรุณรัตน์ ชะยันโต, นงลักษณ์ ใจฉลาด	
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	318
กุลจิรา ถาวรสุกเจริญ	
แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไทรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1.....	334
นัทธมน สงทอง, พิมพ์ภา ธรรมสิทธิ์, วาญญู ขลิบเงิน	

สารบัญ (Content)

หน้า

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	347
ธัญพร อุดคำมี, กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์	
การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล.....	360
สุไลมาน เด่นดารา, สุธาพร ทองสวัสดิ์	
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	373
นภาพร แก้วแสงทอง, กอบสุข คงมนัส	
บทบาทการสืบทอดศิลปะการแสดงของบ๊วซอน ถนอมบุญ.....	388
ศรวุฒิ โอชะพนม	
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	400
กฤตพร ประจันตะเสน, ชำนาญ ปาณาวงษ์	
เวลาแบบใหม่ในสยาม: เวลานาฬิกาและการก่อรูปรัฐสมัยใหม่.....	414
พรนภา ทัดดอกไม้, ณัฐพงษ์ สกุลเลี่ยว	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2566 กรณีศึกษาอำเภอเมืองแพร่.....	438
กิตติกร กอบเงิน, วัลลภ พิริยวรรณะ	
การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้.....	448
ธีระพงศ์ บุศรากุล	
ภาคผนวก	
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์.....	464

ผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินที่ส่งผล
ต่อภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

The Impact of Operating Results and Financial Liquidity on
Corporate Income Tax of Businesses Listed on the Stock Exchange of
Thailand Service Industry Group

สุอาภา เพชรที่วัง¹ พรทิwa แสงเขียว²
Suarpa Petteewang, Porntiwa Seangkhiw

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินที่ส่งผลต่อภาษีเงินได้นิติบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงินที่มีข้อมูลครบถ้วน 131 บริษัท ช่วงปี พ.ศ.2562 – 2564 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของตัวแปร การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ผลกระทบเชิงบวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร มีผลกระทบเชิงบวกกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีผลกระทบเชิงบวกกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ไม่มีผลกระทบกับภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สภาพคล่องทางการเงิน และโครงสร้างเงินทุนบริษัท ไม่มีผลกระทบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อ

Received: 2023-05-01 Revised: 2023-06-25 Accepted: 2023-07-10

¹ นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, School of Accountancy, Sripatum University. Corresponding Author e-mail: suarpa@hotmail.com

² หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, School of Accountancy, Sripatum University

สินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ไม่มีผลกระทบกับอัตราภาษีต่อกำไรสุทธิที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ไม่มีผลกระทบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): ผลการดำเนินงาน; สภาพคล่องทางการเงิน; ภาษีเงินได้นิติบุคคล

Abstract

The purpose of this study was to study the effects of operating results and financial liquidity on corporate income tax. This research is a quantitative research. Data were collected using secondary data from financial statements with complete information of 130 companies during the year 2019 - 2021. Data was analyzed with a statistical package using descriptive statistical analysis, including percentage, mean and deviation. Ben standard to describe the generalization of variables. Correlation coefficient analysis to test the relationship of independent variables. and multiple regression analysis to test the research hypothesis. The results of the research showed that cash flows from various activities Level of statistical significance: 0.05. What is the expected effect from now on? cash flows from its activities at a statistical significance level of 0.05 and the following key principles flow from activities include the profit margin for returns. followed by finance This will leave the company and its level of investment in permanent protection unaffected by others. which is of course a statistically significant level of 0.05 cash flow from Follow the steps below. The cash flow from activities that will allow you to include the profit margin earns the rate of return on equity. Shareholders will receive a refund. Statistically, 0.05 cash flows from activities asked to continue with cash flows from that activity per cycle include profit margins resulting in net profit margins of return on exchange points. Return on Equity investment level in fixed scoring There was no effect on the ratio to net profit at the statistical significance level of 0.05. Cash flows from activities to be performed Rewarding stakeholders Express your opinion, ask for help from the company. And the level of investment in the fixed question has no effect on this

afterwards. which will then be regarded as cash flows from activities. which must be statistically at the 0.05 level.

Keywords: Performance; financial liquidity; corporate income tax

บทนำ (Introduction)

ภาพรวมเศรษฐกิจไทยคาดว่าจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่ต้นปี 2565 มีการฟื้นตัวต่อเนื่องเรื่อยมาซึ่งปัจจัยสนับสนุนได้แก่ 1. คาดว่าตั้งแต่ช่วงเดือนเมษายน 2565 เป็นต้นไป สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ระลอกใหม่จะดีขึ้น ทำให้รัฐบาลสามารถผ่อนคลายมาตรการควบคุม ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศและความเชื่อมั่นภาคเอกชนทยอยฟื้นตัว 2. รูปแบบในการประกอบธุรกิจและพฤติกรรมต่างๆ ของผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนไป อาทิ การใช้จ่ายออนไลน์ การทำงานจากบ้าน (Work from home) 3. ภาคการส่งออกมีแนวโน้มกลับมาขยายตัวตามวัฏจักรการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลกเกิดจากผลจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดต่าง ๆ ผนวกกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งด้านการเงินและการคลังของหลายประเทศสำคัญ 4. การเริ่มผ่อนปรนการเดินทางเข้าประเทศสำหรับนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม อาทิ กองถ่ายภาพยนตร์ ผู้มาเข้าร่วมงานแสดงสินค้า กลุ่มผู้มีกำลังซื้อสูง และกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติแบบพิเศษ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทยอยฟื้นตัว โดยคาดว่าจะการเดินทางระหว่างประเทศจะมากขึ้นโดยลำดับ โดยจะทำให้มีการเดินทางระหว่างประเทศเป็นมากขึ้น ซึ่งจะหนุนให้นักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง และ 5. แรงหนุนจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจซึ่งจะช่วยเอื้อให้ การใช้จ่ายในประเทศฟื้นตัวต่อเนื่อง ประกอบด้วย มาตรการกระตุ้นการบริโภคและลดค่าครองชีพของประชาชน การเร่งเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีและพระราชกำหนดเงินกู้ 1 ล้านล้านบาท งบลงทุนรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน มาตรการด้านการเงินอื่นๆ ได้แก่ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการและการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาด โดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) รวมถึงโครงการค้ำประกันสินเชื่อระยะพิเศษ โดยบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) (ศูนย์วิจัยกรุงศรี, 2564)

ในการบริหารงานรูปแบบบริษัทการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล ถือว่ามีความสำคัญกับการดำเนินการและสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจากภาษีเงินได้นิติบุคคล(Corporate Income Tax) เป็นภาษีทางตรงชนิดหนึ่งที่เรียกเก็บจากฐานเงินได้การจัดเก็บโดยทั่วไปจะเรียกเก็บจากฐานกำไรในประเทศไทยภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นภาษีที่ทำรายได้ให้แก่รัฐมากผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่จัดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ และหมายความรวมถึงนิติบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้จัดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (กรมสรรพากร,2563)รายได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือฐานภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น โดยทั่วไป ได้แก่ กำไรสุทธิซึ่งคำนวณได้จากรายได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชีหักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี แห่ง

ประมวลรัชฎาภรณ์ เพื่อความเป็นธรรมจึงได้มีการบัญญัติการจับเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากเงินได้ หรือฐานภาษีที่แตกต่างกันดังนี้1)กำไรสุทธิ2)ยอดรายได้ก่อนหักรายจ่าย3) เงินได้ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย4) การจำ หน่ายเงินกำไรออกไปนอกประเทศ(กรมสรรพากร,2563)ภาษีเงินได้นิติบุคคล จึงถือเป็นภาษีที่มีความสำคัญต่อประเทศและมีมูลค่ามากเป็นลำดับต้น ๆ จากผลการจัดเก็บในแต่ละปีการเก็บภาษีจากฐานกำไรสุทธิตามมาตรา 65 จากผู้ประกอบการธุรกิจในรูปแบบนิติบุคคลที่ต้องยื่นเสียภาษีจากกำไรสุทธิตามแบบ ภ.ง.ด.50 ผลจัดเก็บภาษีของสรรพากรภาษีเงินได้นิติบุคคลในปี 2563 มีจำนวน 608,224.586 ล้านบาท(กรมสรรพากร,2563) ในการประกอบกิจการนอกจากจะต้องคำนึงถึงผลกำไรขาดทุนแล้ว ผู้บริหารยังต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์งบการเงินต่างๆ เนื่องจากสามารถเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เพื่อวางแผนปรับกลยุทธ์ในการทำงานในอนาคต และยังสามารถวางแผนในการจัดการความเสี่ยงได้อีกด้วย โดยหนึ่งในงบการเงินที่สำคัญ คือ งบกระแสเงินสด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลง ในสินทรัพย์และสภาพคล่องของกิจการ กระแสเงินสด ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมดำเนินงาน ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานของกิจการ กิจกรรมลงทุน ซึ่งเกิดจากการได้มาและจ่ายไปจากสินทรัพย์ระยะยาว และกิจกรรมจัดหาเงิน ซึ่งเกิดจากการได้มาและจ่ายไปของเงินสดที่มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้นและส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนั้น การให้ความสนใจในกระแสเงินสดจะสามารถวางแผนการดำเนินธุรกิจในอนาคตได้ (รุ่งทิพย์ แจ่มศรีสุข, 2563)

ในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนควรจะต้องศึกษาข้อมูลเพื่อความมั่นใจก่อนการลงทุน และลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานจึงถือเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลได้เบื้องต้น โดยกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่ โดยจะมีการใช้ข้อมูล เพื่อให้เห็นถึงสภาพคล่องของกิจการขีดความสามารถในจัดหาแหล่งเงินทุนว่าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือแย่ลง สำหรับผู้บริหารแล้วสามารถนำข้อมูลจากอัตราส่วนนี้เพื่อไปปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดหรือวางแผนในการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นซึ่งประกอบด้วย 4 อัตราส่วนได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการและการบริหารต้นทุน อัตราส่วนกำไรสุทธิ แสดงให้เห็นถึงการควบคุมต้นทุนและการบริหารค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดกำไรสูงสุด อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรของสินทรัพย์ทั้งหมดที่กิจการนั้นใช้ในการดำเนินงาน และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงถึงเงินลงทุนที่ผู้ถือหุ้นลงไป นำไปสร้างกำไรให้กับกิจการเท่าใด จะเห็นได้ว่าเป็นอัตราส่วนที่ช่วยให้ผู้บริหารใช้ในการวางแผน การดำเนินงานแล้วยังเป็นอัตราส่วนที่ผู้ลงทุนในวิเคราะห์เพื่อลดความเสี่ยงในการลงทุนได้ด้วย (กฤษฎา เสกตระกูล, 2556)

การวิเคราะห์งบการเงินเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานในกลุ่มอุตสาหกรรมของไทย เนื่องจากงบการเงินแสดงถึงข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและสถานะทางการเงินทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ผู้ถือหุ้น รัฐบาลสามารถนำข้อมูลในงบการเงินมาประเมินผลการบริหารจัดการธุรกิจ และการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลจากงบการเงินมาประยุกต์ใช้ร่วมกับปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ในการ

คาดการณ์ผลการดำเนินงาน กำไรสุทธิเพื่อประกอบการตัดสินใจด้านการลงทุนได้โดยเฉพาะผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินส่งผลต่อการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล การดำเนินงานเป็นการสะท้อนถึงการบริหารจัดการของผู้บริหาร ที่มีความสามารถในการจัดการ กำไร อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน และกำไรสุทธิจากการดำเนินงานของกิจการออกมาในรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพโครงสร้างภายในที่มีการกำกับดูแลและบริหารความเสี่ยงที่ดี แล้วก็จะส่งผลให้เพิ่มโอกาสดึงดูดนักลงทุนที่เล็งเห็นจุดนี้ จนนำไปสู่การลงทุนและการเติบโตของบริษัทต่อไปในอนาคตจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจทำการศึกษาเพื่อให้ทราบว่า ผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินที่ส่งผลต่อการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของกิจการจริงหรือไม่ โดยผู้ศึกษาได้เลือกใช้ข้อมูลของธุรกิจอุตสาหกรรมที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของผลการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของสภาพคล่องทางการเงินที่ส่งผลต่อการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบงานวิจัยให้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินที่ส่งผลต่อการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ที่มีผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 - 2564 ซึ่งเป็นข้อมูลทุดียูมิจำนวน 183 บริษัท โดยใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นข้อมูลทุดียูมิจากงบการเงินและนำมาวิเคราะห์หงบการเงินทำการคำนวณหาอัตราส่วน ดังนี้

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรและการวัดค่า เพื่อใช้ในการทดสอบดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

1.1.1 กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม เพื่อวัดว่ากิจการมีผลการดำเนินงานสูงหรือต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ โดยใช้สัญลักษณ์ตัวแปรด้วย CFO/TOA โดยมีงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา เช่น นิศาชล (2560), สาริยา (2562), ฐาปนกรณ์ (2563) สมการคือ

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม

$$(CFO/TOA) = \frac{\text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

สินทรัพย์รวม

1.1.2 กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม เพื่อวิเคราะห์ว่ากิจการมีผลการดำเนินงานสูงหรือต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับหนี้สิน โดยงานวิจัยนี้ใช้สัญลักษณ์ตัวแปรด้วย CFO/TOL โดยมีงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา เช่น นิศาชล (2560), สาริยา (2562), ฐาปนกรณ์ (2563) สมการคือ

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม

$$(CFO/TOL) = \frac{\text{กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน} \times 100}{\text{หนี้สินรวม}}$$

1.1.3 อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) เป็นวิธีการในการวัดความสามารถในการทำกำไร โดยคำนวณจากรายได้จากการขาย เมื่อหักต้นทุนวัตถุดิบในการผลิตออก เหลือเป็นกำไรเท่าไร โดยงานวิจัยนี้แทนค่าตัวแปรด้วย GPM โดยมีงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา เช่น นิศาชล (2560) สมการสำหรับวัดค่าตัวแปรคือ

$$\text{อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM)} = \frac{\text{กำไรขั้นต้น} \times 100}{\text{รายได้จากการขายสุทธิ}}$$

รายได้จากการขายสุทธิ

1.1.4 อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) เป็นวิธีการในการวัดความสามารถในการทำกำไร โดยเป็นอัตราส่วนที่บอกถึงความสามารถในการทำกำไรสุทธิของกิจการ บอกถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการและความสามารถของผู้บริหารอีกด้วย โดยงานวิจัยนี้แทนค่าตัวแปรด้วย NPM โดยมีงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา เช่น นิศาชล (2560) สมการสำหรับวัดค่าตัวแปรคือ

$$\text{อัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{รายได้จากการขายสุทธิ}}$$

รายได้จากการขายสุทธิ

1.1.5 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return On Assets) เป็นวิธีการในการวัดความสามารถในการทำกำไร โดยอัตราส่วนนี้บอกว่าทรัพย์สินที่บริษัทมีอยู่สามารถนำไปแปรสภาพ

เป็นกำไรมากหรือน้อยโดยงานวิจัยนี้แทนค่าตัวแปรด้วย ROA โดยมีงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา เช่น นิสาชล (2560), ฐาปกรณ์ (2563) สมการสำหรับวัดค่าตัวแปรคือ

$$ROA (\%) = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

1.1.6 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity หรือ ROE) เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของบริษัทในการชำระหนี้ระยะสั้นด้วยสินทรัพย์หมุนเวียนที่แปรสภาพ เป็นเงินสดได้เร็ว เพื่อให้ทราบสภาพคล่องที่แท้จริงของบริษัท แทนด้วยตัวแปร ROE โดยมีงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา (นิสาชล คำสิงห์, 2560; ฐาปกรณ์ เจียรนนทพิสุทธ์, 2563) สมการสำหรับวัดค่าตัวแปรคือ

$$ROE (\%) = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

1.1.7 วัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios) วัดโดยวิธีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio) แสดงให้เห็นถึงความสามารถของบริษัทในการชำระหนี้ระยะสั้นด้วยสินทรัพย์หมุนเวียนที่แปรสภาพ เป็นเงินสดได้เร็ว เพื่อให้ทราบสภาพคล่องที่แท้จริงของบริษัท แทนด้วยตัวแปร QR วัดค่าโดย

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

1.1.8 โครงสร้างเงินทุนบริษัท วัดโดยอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio : D/E) หมายถึงอัตราส่วนที่ใช้วัดจำนวนเงินทุนของกิจการซึ่งได้มาจากการกู้ยืมเงินกับเงินทุนที่ได้จากเจ้าของกิจการ โดยกิจการที่มีหนี้สินมากจะทำให้กิจการมีความเสี่ยงสูง เพราะกิจการจะต้องชำระดอกเบี้ย แทนด้วยตัวแปร D/E วัดค่าโดย

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

1.1.9 การลงทุนในสินทรัพย์ถาวร (ควรจะจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินระยะยาว เนื่องจากมี ระยะเวลาการจ่ายคืนที่ยาวกว่า ถึงแม้ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจะต้องจ่ายสูงกว่า ใช้เวลาในการยื่นขอกู้ยืมเงิน นานกว่า แต่จะมีความเสี่ยงในการจ่ายคืนน้อยกว่า เนื่องจากระยะเวลาที่จ่ายชำระคืนที่ยาวนาน แทน ด้วยตัวแปร CAP วัดค่าโดย

$$\text{การลงทุนในสินทรัพย์ถาวร} = \frac{\text{ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์}}{\text{สุทธิ}}$$

สินทรัพย์รวม

1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

1.2.1 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงแต่ไม่กระทบกำไรทางบัญชี (ความแตกต่าง ระหว่างหลักการทางบัญชีและเกณฑ์ทางภาษี(Book-Tax Differences : BTDs) คือ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง(Effective Tax Rate : ETR) วัดค่าโดย

$$\text{อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง} = \frac{\text{ภาษีเงินได้}}{\text{กำไรทางบัญชีก่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล}}$$

1.2.2 อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS) โดยการใช้ค่าจาก สินทรัพย์รวม ซึ่งค่าอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์ รวมมีค่าต่ำ แสดงว่ามีการวางแผนภาษีในระดับที่สูง (ธัญพร ตันติยวงศ์, 2552)

$$\text{อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ภาษีเงินได้}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

1.2.3 อัตราภาษีเงินต่อกำไรสุทธิ (Tax/Net Profit Margin)

$$\text{Tax/Net Profit Margin} = \frac{\text{ภาษีเงินได้นิติบุคคล} * 100}{\text{กำไรสุทธิ}}$$

1.2.4 อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจาก กิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) (Zimmerman, 1983) โดยการใช้ค่ากระแสเงินสดเป็นฐานในการ คำนวณ

$$\text{TAX/CFO} = \frac{\text{ภาษีเงินได้}}{\text{เงินสดสุทธิได้มาจาก(ใช้ไป)กิจกรรมดำเนินงาน}}$$

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยกำหนด วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า และมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทั้งในส่วน of ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย กระแสเงินสดจากกิจกรรม ดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตรา

กำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และสภาพคล่องทางการเงิน ประกอบด้วย สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร และตัวแปรตาม ได้แก่ คือ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิและอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน โดยที่ได้ทำ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลจาก SETSMART ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย กลุ่ม กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ในระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2564

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปร

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
CFO/TOA	131	-129.27	61.76	7.4686	12.85443
CFO/TOL	131	-171.68	299.84	26.2250	48.14801
GPM	131	-193.15	96.62	27.4179	23.54248
NPM	131	-290.27	805.48	.9123	61.25093
ROA	131	-54.96	107.59	6.1010	13.43742
ROE	131	-1122.91	134.93	3.5969	61.73944
Quick Ratio	131	.04	16.62	1.4762	2.19647
D/E	131	.00	24.86	1.2804	2.21721
PPE/ASSET	131	.00	5.95	.3802	.40046
ETR	131	-2248.50	2911.81	15.8954	256.06738
TAX/Net Profit Margin	131	-4913.72	608.34	-.0981	290.28503
TAX/ASSETS	131	-.08	.41	.0110	.02905

TAX/CFO	131	-3.00	6.60	.1356	.70274
Valid N (listwise)	131				

ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา โดยเฉลี่ยตั้งแต่พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ.2564 เป็นดังนี้ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง อัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.47, 26.23, 27.42, 0.91, 6.10, 3.60, 1.48, 1.28, 0.38, 15.90,-0.98,0.01,0.14 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 12.85,48.15,23.54,61.25, 13.48,61.74,2.20,2.12,0.40,256.07,290.29,0.03,0.70 ตามลำดับ และค่าต่ำสุดที่ -129.27,-171.68,-193.15,-290.27,-54.96,-1,122.91,0.04,0.00,0.00,-2,248.50,-4,913.72,-0.08,-3.00 ตามลำดับ และค่าสูงสุด61.76, 299.84,96.62, 805.48, 107.59,134.93,16.62,24.86,5.95,2,911.81, 608.34,0.41,6.60 ตามลำดับ ดังตารางที่

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

	CFO/TOA	CFO/TOL	GPM	NPM	ROA	ROE	Quick Ratio	D/E	PPE/A SSET
CFO/TOA	1								
CFO/TOL	.714**	1							
GPM	.267**	.284**	1						
NPM	.170**	.165**	.312**	1					
ROA	.492**	.451**	.319**	.641**	1				
ROE	.640**	.248**	.161**	.287**	.375**	1			
Quick Ratio	.044	.259**	.206**	-.022	.031	.041	1		
D/E	-.076	-.139**	-.179**	-.090	-.096	-.045	-.181**	1	

PPE/AS SET	-0.001	-0.002	-0.032	-0.054	-0.025	-0.061	-	-0.025	1
							.145**		

หมายเหตุ : ** ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงต่ำสุด -0.181 และสูงสุด 0.714 ซึ่งไม่เกิดปัญหา Multicollinearity และเมื่อการพิจารณาจากค่า (Variance Inflation Factor ก็พบว่าค่า VIF น้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกินไป ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรอิสระทั้งหมดนี้เข้าสู่สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณได้ดังตารางที่ 2

3. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากผลการดำเนินงานที่มีต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ERT)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	-2.029	20.649		-0.098	0.922		
CFO/TOA	3.917	1.994	0.196	1.965	0.050	0.237	4.215
CFO/TOL	-0.490	0.414	-0.092	-1.182	0.238	0.390	2.565
GPM	-0.462	0.577	-0.043	-0.801	0.424	0.839	1.191
NPM	0.849	0.285	0.203	2.977	0.003	0.508	1.968
ROA	2.600	1.422	0.136	1.829	0.068	0.425	2.354
ROE	-0.626	0.299	-0.151	-2.094	0.037	0.455	2.197

ค่าคงที่ = -2.029, SEEst = 20.649 R = 0.300, R² = 0.090, ADJ R² = 0.076, F = 0.945, Durbin Watson = 2.037

a. Dependent Variable: ERT, Correlation is significant at the 0.05 level

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์และอัตรากำไรสุทธิมีผลกระทบเชิงบวกกับภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีผลกระทบเชิงลบกับภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ไม่มีผลกระทบกับภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานที่มีต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	0.001	0.002		0.464	0.643		
CFO/TOA	0.000	0.000	-0.064	-0.693	0.489	0.237	4.215
CFO/TOL	5.276E-5	0.000	0.088	1.207	0.228	0.390	2.565
GPM	0.000	0.000	0.082	1.653	0.099	0.839	1.191
NPM	0.000	0.000	-0.254	-3.996	0.000	0.508	1.968
ROA	0.001	0.000	0.549	7.902	0.000	0.425	2.354
ROE	-2.454E-5	0.000	-0.052	-0.778	0.437	0.455	2.197

ค่าคงที่ = 0.001, $SE_{Est} = 0.002$ $R = 0.459$, $R^2 = 0.211$, $ADJ R^2 = 0.198$, $F = 18.342$, Durbin Watson = 1.991

a. Dependent Variable: TAX/ASSETS, Correlation is significant at the 0.05 level

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตรากำไรสุทธิ มีผลกระทบเชิงลบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีผลกระทบเชิงบวกกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีผลกระทบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานที่มีต่ออัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (TAX/Net Profit Margin)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	-1.488	24.506		-0.061	0.952		
CFO/TOA	-1.106	2.366	-0.049	-0.468	0.640	0.237	4.215
CFO/TOL	0.120	0.491	0.020	0.244	0.807	0.390	2.565
GPM	-0.104	0.685	-0.008	-0.152	0.879	0.839	1.191
NPM	-0.178	0.338	-0.037	-0.525	0.600	0.508	1.968
ROA	1.476	1.687	0.068	0.875	0.382	0.425	2.354
ROE	0.155	0.355	0.033	0.436	0.663	0.455	2.197

ค่าคงที่ = -1.488, $SE_{Est} = 24.506$ $R = 0.052$, $R^2 = 0.003$, $ADJ R^2 = -0.013$, $F = 1.420$,
Durbin Watson = 1.997

a. Dependent Variable: TAX/Net Profit Margin, Correlation is significant at the 0.05 level

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีผลกระทบกับอัตราภาษีต่อกำไรสุทธิที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินงานที่มีต่ออัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	0.088	0.059		1.487	0.138		
CFO/TOA	-0.002	0.006	-0.045	-0.437	0.663	0.237	4.215
CFO/TOL	0.000	0.001	-0.011	-0.138	0.891	0.390	2.565
GPM	0.002	0.002	0.057	1.041	0.298	0.839	1.191
NPM	-0.002	0.001	-0.162	-2.280	0.023	0.508	1.968
ROA	0.004	0.004	0.075	0.964	0.336	0.425	2.354
ROE	0.001	0.001	0.047	0.627	0.631	0.455	2.197

ค่าคงที่ = 0.088, SEEst = 0.059 R = 0.122, R² = 0.015, ADJ R² = 0.000, F = 0.378, Durbin Watson = 1.966

a. Dependent Variable: TAX/CFO, Correlation is significant at the 0.05 level

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตรากำไรสุทธิ มีผลกระทบเชิงลบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีผลกระทบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากสภาพคล่องทางการเงินที่มีต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ERT)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF

(Constant)	-0.934	23.024		-0.041	0.968		
Quick Ratio	0.167	6.069	0.001	0.027	0.978	0.945	1.058
D/E	1.490	5.951	0.013	0.250	0.802	0.965	1.037
PPE/A SSET	38.602	32.750	0.060	1.179	0.239	0.976	1.024

ค่าคงที่ -0.934, SEEst = 23.024 R = 0.061, R² = 0.004, ADJ R² = -0.004, F = 0.194, Durbin Watson = 2.009

a. Dependent Variable: ERT, Correlation is significant at the 0.05 level

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ไม่มีผลกระทบกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากสภาพคล่องทางการเงินที่มีต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	0.010	0.003		3.722	0.000		
Quick Ratio	9.822E-6	0.001	0.001	0.014	0.989	0.945	1.058
D/E	-0.001	0.001	-0.085	-1.670	0.096	0.965	1.037
PPE/A SSET	0.007	0.004	0.102	2.004	0.046	0.976	1.024

ค่าคงที่ -0.934, SEEst = 23.024 R = 0.061, R² = 0.004, ADJ R² = -0.004, F = 2.050, Durbin Watson = 2.009

a. Dependent Variable: TAX/ASSETS, Correlation is significant at the 0.05 level

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร มีผลกระทบเชิงบวกกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท ไม่มีผลกระทบกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 9 8 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากสภาพคล่องทางการเงินที่มีต่ออัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (TAX/Net Profit Margin)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	-2.498	26.084		-0.096	0.924		
Quick Ratio	0.950	6.876	0.007	0.138	0.890	0.945	1.058
D/E	-7.498	6.742	-0.057	-1.112	0.267	0.965	1.037
PPE/A SSET	27.873	37.103	0.038	0.751	0.453	0.976	1.024

ค่าคงที่ -2.498, SEEst = 26.084 R = 0.071, R² = 0.005, ADJ R² = -0.003, F = 1.823, Durbin Watson = 2.010

a. Dependent Variable: TAX/Net Profit Margin, Correlation is significant at the 0.05 level

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ไม่มีผลกระทบกับอัตราภาษีต่อกำไรสุทธิที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 10 8 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบจากสภาพคล่องทางการเงินที่มีต่ออัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF

(Const ant)	0.090	0.063		1.417	0.157		
Quick Ratio	0.007	0.017	0.022	0.419	0.675	0.945	1.058
D/E	0.005	0.016	0.016	0.318	0.751	0.965	1.037
PPE/AS SET	0.076	0.090	0.044	0.849	0.396	0.976	1.024

ค่าคงที่ 0.090, SEEst = 0.063 R = 0.047, R² = 0.002, ADJ R² = -0.005, F = 0.177, Durbin
Watson = 1.992

a. Dependent Variable: TAX/CFO, Correlation is significant at the 0.05 level

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ สภาพคล่องทางการเงิน
โครงสร้างเงินทุนบริษัท และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ไม่มีผลกระทบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้
นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 10

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินที่
ส่งผลต่อภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม
อุตสาหกรรมบริการ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินส่งผลเชิงบวกต่ออัตรา
ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ERT) ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กระแสเงินสดจาก
กิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์และอัตรากำไรสุทธิมีผลกระทบเชิงบวกกับอัตราภาษีเงินได้นิติ
บุคคลที่แท้จริงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปได้ว่าการที่กระแสเงินสดจากกิจกรรม
ดำเนินงานต่อสินทรัพย์และอัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นส่งผลให้อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงเพิ่มขึ้น
ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีผลกระทบเชิงลบกับภาษีเงินได้
นิติบุคคลที่แท้จริงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปได้ว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
ลดลงส่งผลให้อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม และกระแส
เงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ สภาพคล่อง
ทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรไม่ส่งผลกระทบกับอัตราภาษีเงิน
ได้นิติบุคคลที่แท้จริง

สภาพคล่องทางการเงินไม่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล แสดงให้เห็นว่า
ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Derashid & Zhang (2003) Ohaka & Agundu

(2012) Nwaobia (2014) Assidi et al (2016) และ Nwaobia & Jayeoba (2016) พบว่าสภาพคล่องมีผล ต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงสูง และวัดจากอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมสูง นั่นคือ กว้างแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลจะต่ำ เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนและ หนี้สินส่งผลต่อความสามารถของบริษัทในการตอบสนองภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนดที่ต้องชำระ ค่าใช้จ่ายทางภาษี (Tax Shield) แต่ไม่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยวัดจากอัตราส่วน ภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน เพราะการบริหารทางด้านสินทรัพย์และหนี้สินไม่ได้รับผลกระทบจากการบริหารกำไรที่ใช้เกณฑ์คงค้าง เช่นเดียวกันงบกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน รัตนฐาภัทร วุฒิมหานนท์(2562)กล่าวคือ โครงสร้างเงินทุนบริษัท ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรไม่มีผล ต่อการวางแผนภาษี โดยวัดจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและ อุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินส่งผลเชิงบวกต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSETS)ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อัตรากำไรสุทธิ มีผลกระทบเชิงลบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปได้ว่าอัตรากำไรสุทธิลดลงส่งผลให้อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมีผลกระทบเชิงบวกกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปได้ว่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การวิจัยในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Derashid & Zhang (2003) Richardson & Lanis (2007) Noor, Fadzillah & Mastuki (2010) และธัญพร ตันติยวงศ์ (2552) ที่พบว่าระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมีผลเชิงลบต่อการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล เนื่องจากการวิจัยภาพรวมในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมจึงทำให้แสดงผลมาไม่เหมือนกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตย์ยา กุลธิณี (2559) พบว่าระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรไม่มีผลต่อการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล ด้วยเหตุผลว่าการตัด ค่าเสื่อมในทางบัญชีและทางภาษีไม่แตกต่างกัน ส่งผลให้อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสภาพคล่องทางการเงิน และโครงสร้างเงินทุนบริษัท ไม่ส่งผลกระทบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม รัตนฐาภัทร วุฒิมหานนท์(2562)กล่าวคือ ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร มีผลต่อการวางแผนภาษีโดยวัดจากอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์ในเชิงบวกและ โครงสร้างเงินทุนของบริษัทไม่มีผล ต่อการวางแผนภาษีของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. ผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินที่มีผลต่ออัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ (TAX/Net Profit Margin) ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กระแสเงินสดจาก

กิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราภาษีต่อกำไรสุทธิ โครงสร้างเงินทุนบริษัทไม่มีผลต่อไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Derashid & Zhang (2003) Richardson & Lanis (2007) Noor, Fadzillah & Mastuki (2010) และชัยพร ตันติยวงศ์ (2552) ได้พบว่าโครงสร้างเงินทุนบริษัทมีผลเชิงลบต่อ การวางแผนภาษี เงินได้นิติบุคคล โดยบริษัทที่มีโครงสร้างเงินทุนสูง มีรายจ่ายค่าดอกเบี้ยสูง สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่าย ทางภาษีได้ลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงต่ำ และงานวิจัยของ Izadinia, Foroghi & Soltan Gheis (2013) และอาทิตยา กุลธิณี (2559) ได้พบว่าโครงสร้างเงินทุนของบริษัทมีผลเชิงบวกต่อการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลโดยบริษัทที่มีโครงสร้างเงินทุนต่ำ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงต่ำ เพื่อให้การวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลสูง

4.ผลกระทบของผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงินที่มีผลต่ออัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO)ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่าอัตรากำไรสุทธิ มีผลกระทบเชิงลบกับอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปได้ว่าอัตรากำไรสุทธิลดลงส่งผลให้อัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตรากำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สภาพคล่องทางการเงิน โครงสร้างเงินทุนบริษัท และระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน รัตนฐาภัทร วุฒิมหานนท์(2562)สภาพคล่องทางการเงิน ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร โครงสร้างเงินทุนของบริษัท ไม่มีผลต่อการวางแผนภาษี โดยวัดจากอัตราส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรม ดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่ม อุตสาหกรรมบริการ ดังนั้นผลการศึกษาก็ไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุมในอุตสาหกรรมอื่นได้

2. การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการวิเคราะห์โดยคำนึงถึงข้อมูลเชิงปริมาณตามตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาเพียงอย่างเดียว ซึ่งมิได้คำนึงถึงข้อมูลในด้านอื่น เช่น สภาพเศรษฐกิจ สภาพการเมือง หรือ การแข่งขันในกลุ่มธุรกิจ เป็นต้น

3. ผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงิน สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจทั้งนี้ผู้วิจัยเสนอให้นักลงทุนให้ความสำคัญกับ ผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงิน ในการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งผู้ลงทุนล้วนคาดหวังผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจากการลงทุน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ใช้ผลการดำเนินงานและสภาพคล่องทางการเงิน เป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ในการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล การศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณา ตัวแปรอิสระอื่น ๆ หากตัวแปรดังกล่าวมีค่าสัมพันธ์กับในการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล สามารถที่จะเป็นเครื่องมือ เพื่อให้นักลงทุนสามารถนำไปวิเคราะห์ประกอบการบริหารและวางแผนได้

2. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษา ในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อุตสาหกรรมบริการ เป็นกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณากลุ่มประเภทธุรกิจอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการเลือกลงทุนในอนาคตและข้อสังเกตใหม่ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- สุพรรณษา พรหมกุล.(2564). อิทธิพลของความสามารถในการทำกำไรประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และการบริหารสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลของกลุ่มอุตสาหกรรม ขึ้นส่วนยานยนต์ที่ได้รับส่งเสริมลงทุนในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออก
- ฐิตาพร กุลศิริวนิชย์.(2563). ผลกระทบของการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อมูลค่ากิจการของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ
- นันทวรา ปิ่นชนาธรณ์.(2563). อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อผลการดำเนินงานธุรกิจหมวดอุตสาหกรรมกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- ภูมิศักดิ์ สินจรรย์ศักดิ์. (2564). ผลกระทบของกระแสเงินสดที่มีต่อกำไรสุทธิและกำไรในอนาคตของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ.
- เนตรนภา ผกาแก้ว.(2564). ผลกระทบของโครงสร้างผู้ถือหุ้นและกระแสเงินสดที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100.
- มินธิตา วรสินธุ์พันธ์.(2564). อิทธิพลของอัตราส่วนสภาพคล่องและอัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน ที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ และกำไรในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง.
- อโนทัย พลภาณุมาศ,สัตยา ตันจันทรพงศ์, รัชนิยา บังเมฆ,กุลชญา แว่นแก้ว.(2562). การวางแผนภาษีของบริษัทนอกตลาดทุนที่มีผลต่อการจัดการกำไรในประเทศไทย

- พันธ์แสน ใจชื่น, ปภัสวรรณ ภูสุวรรณ, ศิริกัญญา พึ่งงาม, อุภาวดี เนื่องวรรณะ, วรกร แซ่มเมือง, ปกขวัญ ริกกล้าปราบโจร, จิตติพร พระโพธิ์และสร้อยเพชร ลิสนิ. (2565). ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ศุฐา วรณกุล, กุลชญา แวนแก้ว.(2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- Thomas Arkan.(2016). The Importance of Financial Ratios in Predicting Stock Price Trends: A Case Study in Emerging Markets.
- Bustani, B. (2020). The Effect of Return on Assets (ROA), Net Profit Margin (NPM), Dividend Payout Ratio (DPR) and Dividend Yield (DY) on Stock Prices in the Subsectors Insurance Company Listed in Indonesia Stock Exchange Period 2015-2018.
- Kittisak Jermsittiparsert, Dedy E. Ambarita , Leonardus W.W Mihardjo, Erlane K. Ghani.(2019). Risk-Return through Financial Ratios as Determinants of Stock Price: A Study from ASEAN Region.
- Hanifah Fathinah, Chandra Setiawan.(2020). The Effect of Financial Ratios and Firm Size Toward Stock Price of Consumer Goods Industry Listed in the IDX.
- BENJAMIN C. AYERS, JOHN (XUEFENG) JIANG, STACIE K. LAPLANTE,.(2008 Taxable Income as a Performance Measure:The Effects of Tax Planning and Earnings Quality
- John R. Robinson (2009). Performance measurement of corporate tax departments

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด

The Factors Affecting the Financial Statement Quality of the Office of the Attorney General

ดาริน ศรีทองธรรม¹ พรทิwa แสงเขียว²
Darin Srithongthom, Porntiwa Seangkhiw

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จให้ได้ตามเป้าหมาย ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน ปัจจัยความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ในสำนักงานอัยการสูงสุด และคณะผู้บริหารสำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน 193 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความสามารถของระบบสารสนเทศทางการบัญชี, ปัจจัยด้านความสำเร็จของการบริหารความชัดเจนในเป้าหมาย, ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน และปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกฎหมายอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย, ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จให้ได้ตามเป้าหมาย, ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานและปัจจัยความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.0

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพ; รายงานทางการเงิน; สำนักงานอัยการสูงสุด

Abstract

The objectives of this study were to study the factors of legal environment, factors of success management to achieve targets, factors of work qualifications and factors of ability to use accounting information systems that affect quality. of the Financial Report of the Office of the Attorney General. This research is quantitative research. The sample used in this study were 193 people who worked in finance and

Received: 2023-05-04 Revised: 2023-06-23 Accepted: 2023-06-23

¹ นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, School of Accountancy, Sripatum University. Corresponding Author e-mail: porpaedarin@gmail.com

² หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, School of Accountancy, Sripatum University

accounting and executives of the Office of the Attorney General. The research tool was a questionnaire. Data were analyzed by statistical package using descriptive statistical analysis, including frequency, percentage, mean and standard deviation. Correlation coefficient analysis to test the relationship of independent variables and multiple regression analysis to test the research hypothesis. The results showed that accounting information system capability factor, goal clarity management success factor, work qualification factor and legal environment factors were at a high level. The results of the hypothesis testing revealed that the legal environment factors, the success management factors to achieve targets, the work qualification factors and the ability to use accounting information systems had positive effects on the quality of financial reports of the Office of the Attorney General at the statistical significance level of 0.05

Keywords: Factors Affecting Quality; Financial Statement; The Office of the Attorney General

บทนำ (Introduction)

รายงานทางการเงิน เป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินที่สำคัญของผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์กรในการใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร นักลงทุน พนักงาน หรือผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ซึ่งกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินตามที่มาตรฐานรายงานทางการเงินได้กำหนด ผู้บริหารสามารถใช้วิจารณญาณในการกำหนดนโยบาย ประเมินการ หรือวิธีปฏิบัติทางบัญชีตามดุลยพินิจและแนวทางที่กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงินกำหนด ประกอบกับข้อจำกัดของต้นทุนและระยะเวลาในการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงิน อาจทำให้รายงานทางการเงินของกิจการแต่ละกิจการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ใช้ข้อมูลจำเป็นต้องระมัดระวังในการใช้ข้อมูลที่ได้รับ (กุลยา จันทะเดช, 2557) เช่นเดียวกันกับข้อมูลในรายงานทางการเงินของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย

ในปัจจุบันถูกนำไปใช้ในการวิเคราะห์และตัดสินใจเนื่องจากสำนักงานอัยการสูงสุด หรือ เดิม คือ กรมอัยการ ก่อตั้ง มานานกว่า 122 ปีมีฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เป็น ส่วนราชการที่มีอิสระในการบริหารงานบุคคลการบริหารงบประมาณ การเงิน การบัญชี การพัสดุและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่น โดยมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชา งานบัญชีถือเป็น ส่วนหนึ่งของงานด้านธุรการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานบริหารกิจการสำนักงานอัยการสูงสุด มีหน้าที่สนับสนุนให้การ ปฏิบัติงานต่างๆดำเนินไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์แก่องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Office of The Attorney General [OTAG], 2010) โดยในส่วนอง งาน

บัญชีตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป กระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางการเบิกจ่ายเงินจากคลัง ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้มีความคล่องตัวและ สอดคล้องกับฐานะการเงินการคลังของประเทศ และแจ้งให้ องค์กรตามรัฐธรรมนูญจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ รายจ่ายประจำปี ส่งให้กรมบัญชีกลาง โดยกรมบัญชีกลางจะ โอนเงินให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญตามแผนการใช้จ่ายเงินแบบ ทั้งจำนวน (blockgrant) เป็นรายไตรมาสสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงได้รับการจัดสรรเงิน งบประมาณประจำปีแบบทั้งจำนวน สำหรับค่าใช้จ่าย หมวด บุคลากร หมวดค่า เนินงาน และหมวดลงทุน โดยเมื่อสำนักงาน อัยการสูงสุดได้รับการจัดสรรเงินจากกรมบัญชีกลางเรียบร้อยแล้ว สำนักงานนโยบาย ยุทธศาสตร์และ งบประมาณ จะเป็น ผู้รับผิดชอบในการโอนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้กับหน่วยงาน ภายในสังกัดเป็นรายไตรมาส ผ่านบัญชี เงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์ ส่งผลให้การเบิกจ่าย เงินงบประมาณในระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบ อิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System: GFMIS) หมวดบุคลากร หมวด ค่า เนินงาน และหมวดเงินลงทุน ของสำนักงานอัยการสูงสุดเปลี่ยนแปลงไป

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของ รายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อพัฒนาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของรายงาน งบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จให้ได้ตามเป้าหมาย ส่งผลต่อคุณภาพของ รายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายงานงบการเงิน ของสำนักงานอัยการสูงสุด
4. เพื่อศึกษาปัจจัยความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ที่ส่งผลต่อคุณภาพ ของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในสำนักงานอัยการสูงสุด และคณะผู้บริหารที่มีบทบาทในการวางแผนการดำเนินงานของสำนักงานอัยการสูงสุด จำนวนทั้งสิ้น 372 ราย และการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่จากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.05 เมื่อคำนวณแล้วได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 193 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ได้แก่

3.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด จำแนกเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านความสำเร็จของการบริหารความชัดเจนในเป้าหมาย ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน และปัจจัยด้านความสามารถของระบบสารสนเทศทางการบัญชี ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบ Likert's Scale 5 ระดับ

3.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความครบถ้วน ด้านความเข้าใจกันได้ และด้านความเชื่อถือได้ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบ Likert's Scale 5 ระดับ ข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงินและนำมาวิเคราะห์งบการเงินทำการคำนวณหาอัตราส่วน ดังนี้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัย

4.2 สร้างแบบสอบถามขึ้นให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเสนอแนะเพิ่มเติม ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้อ่านแล้วเกิดความเข้าใจง่าย ชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามรวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of

Congruence หรือ IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือค่า IOC ต้องมากกว่า 0.50 ($IOC > 0.50$) จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) และมีการปรับข้อคำถามให้สอดคล้องตามให้ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ จากนั้นจึงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้ความเห็นชอบอีกครั้ง ทั้งนี้จากการที่ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ผลการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม มีค่าอยู่ที่ 0.67 - 1.00

รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้แล้ว พบว่าข้อคำถามทั้งหมดมีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามเหล่านั้นมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยวิธีการคำนวณของครอนบัค (Cronbach) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2556) ค่าอัลฟาที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.915 โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 มาก แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง ได้

4.6 นำแบบสอบถามที่ได้ทำการแก้ไขโดยสมบูรณ์แล้วมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความสำเร็จของการบริหารความชัดเจนในเป้าหมาย ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน ปัจจัยด้านความสามารถของระบบสารสนเทศทางการบัญชี ที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย	4.20	0.293	มาก
ปัจจัยด้านความสำเร็จของการบริหารความชัดเจนในเป้าหมาย	4.63	0.239	มากที่สุด
ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน	4.46	0.266	มากที่สุด
ปัจจัยด้านความสามารถของระบบสารสนเทศทางการบัญชี	4.64	0.154	มากที่สุด
รวม	4.48	0.129	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านความสามารถของระบบสารสนเทศทางการบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านความสำเร็จของการบริหารความชัดเจนในเป้าหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด

คุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	4.60	0.272	มากที่สุด
ด้านความครบถ้วน	4.70	0.378	มากที่สุด
ด้านความเข้าใจกันได้	4.76	0.312	มากที่สุด
ด้านความเชื่อถือได้	4.82	0.259	มากที่สุด
รวม	4.72	0.160	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาคือ ด้านความครบถ้วน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) ด้านความเข้าใจกันได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) และ ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านความเชื่อถือได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$)

3. การวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมายปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ตัวแปร	คุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ			
	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	Sig.

	B	S.E.	β		
ค่าคงที่	-0.112	0.207		-0.542	0.588
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย	0.169	0.078	0.171	2.177	0.031*
ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย	0.231	0.078	0.207	2.945	0.004*
ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด	0.178	0.071	0.141	2.509	0.013*
ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี	0.471	0.075	0.420	6.310	0.000*

$R = 0.840$, $R^2 = 0.706$, Adjusted $R^2 = 0.700$, S.E. = 0.452, F = 112.431

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ โดยเฉลี่ยร้อยละ 70.00 (Adjusted R Square)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความครบถ้วน

ตัวแปร	คุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความครบถ้วน				
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	S.E.	β		
ค่าคงที่	-0.102	0.199		-0.513	0.609
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย	0.165	0.075	0.168	2.208	0.028*
ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย	0.240	0.075	0.218	3.191	0.002*

ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน ของสำนักงานอัยการสูงสุด	0.193	0.068	0.155	2.833	0.005*
ปัจจัยด้านความสามารถในการ ใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี	0.455	0.072	0.412	6.364	0.000*

$$R = 0.850, R^2 = 0.723, \text{Adjusted } R^2 = 0.717, \text{S.E.} = 0.434, F = 121.997$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความครบถ้วน โดยเฉลี่ยร้อยละ 71.70 (Adjusted R Square)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความเข้าใจได้

ตัวแปร	คุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด ด้านความเข้าใจได้				
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	S.E.	β		
ค่าคงที่	-0.190	0.207		-0.918	0.360
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทาง กฎหมาย	0.166	0.078	0.165	2.132	0.034
ปัจจัยด้านการบริหาร ความสำเร็จตามเป้าหมาย	0.255	0.078	0.226	3.265	0.001
ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน ของสำนักงานอัยการสูงสุด	0.196	0.071	0.154	2.769	0.006
ปัจจัยด้านความสามารถในการ ใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี	0.457	0.074	0.403	6.136	0.000

$$R = 0.845, R^2 = 0.715, \text{Adjusted } R^2 = 0.708, \text{S.E.} = 0.451, F = 117.034$$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด**ด้านความเข้าใจได้** โดยเฉลี่ยร้อยละ 70.80 (Adjusted R Square)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมายปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด**ด้านความเชื่อถือได้**

ตัวแปร	คุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด ด้านความเชื่อถือได้				
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	S.E.	β		
ค่าคงที่	-0.064	0.216		-0.295	0.768
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย	0.160	0.081	0.180	2.223	0.027*
ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย	0.229	0.082	0.203	2.803	0.006*
ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด	0.166	0.074	0.131	2.250	0.026*
ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี	0.464	0.078	0.411	5.973	0.000*
R = 0.829, R ² = 0.687, Adjusted R ² = 0.680, S.E. = 0.471, F = 102.487					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชี มีผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด**ด้านความเชื่อถือได้** โดยเฉลี่ยร้อยละ 68.0 (Adjusted R Square)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมายส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความครบถ้วน ด้านความเข้าใจได้ และด้านความเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากมีการกำหนดบทลงโทษและความรับผิดชอบเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้เสีย เกี่ยวกับรายงานทางการเงินไว้อย่างชัดเจนในการรายงานคุณภาพทางการเงินมีมาตรฐานและระบบการตรวจสอบที่สมบูรณ์แบบที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งของสำนักงานอัยการสูงสุดได้มีความรู้ความเข้าใจในตัวบทกฎหมายและข้อบังคับนี้เป็นอย่างนี้จึงเป็นหน้าที่ที่จะต้องวางแผนและจัดทำรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนดมีความถูกต้อง ข้อมูลรายงานทางการเงินสามารถคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานขององค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2560) กฎหมายว่าด้วยการบัญชีฉบับปัจจุบันคือประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 ได้ใช้ บังคับมาตั้งแต่ปี 2515 จนถึงปัจจุบันให้มีการจัดทำบัญชีและงบการเงินให้เป็นไปตาม ความเป็นจริงได้ มาตรฐานการบัญชีและสอดคล้องกับหลักปฏิบัติสากลซึ่งจะทำให้กิจการและบุคคลภายนอกได้ใช้ ข้อมูลทางการเงินบัญชีเพื่อประกอบการตัดสินใจทางธุรกิจได้อย่างมั่นใจ แกไขหลักการจากเดิมที่กำหนดให้ธุรกิจทั้งนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่ประกอบธุรกิจตามประเภทที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดต้องจัดทำบัญชีเป็นกำหนดให้เฉพาะนิติ บุคคลทั้งที่จดทะเบียน ตามกฎหมายไทยและต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยและ กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากรเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีส่วนบุคคลธรรมดาและห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้จดทะเบียนจะต้องทำบัญชีต่อเมื่อรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพรรณ โคมรัตน์มงคล (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทักษะของนักบัญชี และปัจจัยระบบการควบคุมภายในเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนารายงานทางการเงินของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทยให้มีคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงิน จึงควรพัฒนาปัจจัยดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้รายงานทางการเงินของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทยนำเสนอข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ได้ อย่างแท้จริง

2. ปัจจัยด้านการบริหารความสำเร็จตามเป้าหมาย ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความครบถ้วน ด้านความเข้าใจได้ และด้านความเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากกระบวนการบริหารที่ดีควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนของยุทธศาสตร์และความพร้อมของระบบงาน และการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรเพื่อสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมองค์กรที่ดีมีนำไปสู่การปฏิบัติงานที่สำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับกิตติศักดิ์ มะลย์ (2557) กล่าว

ไว้ว่าแนวคิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เป็นแนวคิดพื้นฐานใน การปฏิบัติงานของบุคคลทั่วไป แต่สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี (Accounting Preparation Efficiency) ถือเป็นตัวชี้วัดระดับคุณภาพ การปฏิบัติงานทางด้านบัญชี ดำเนินไปด้วยความรับผิดชอบ เอาใจใส่ โดยใช้ทักษะความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้การนำเสนอข้อมูล ในงบการเงินมีความถูกต้องน่าเชื่อถือและทันเวลา Peterson and Plowman (1989) ได้ให้แนวคิดที่ว่า โดยนำบางข้อความลงและสรุปองค์ประกอบของ ประสิทธิภาพไว้ ในเรื่องของปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน งานมีคุณภาพสูง คือ ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์และมีความพึงพอใจผลของการทำงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน ครบถ้วน และรวดเร็ว ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการเหมาะสม กังงาน มีการพัฒนาเทคนิคต่างๆในการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น และค่าใช้จ่าย ในการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการ คือจะต้องลงทุน น้อยและได้กำไรมากที่สุด

3. ปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความครบถ้วน ด้านความเข้าใจได้ และด้านความเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากคุณวุฒิในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบบัญชีมีความถูกต้องและได้มาตรฐานตามหลักการทางบัญชีจึงต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้พื้นฐานในด้านการบัญชีการตรวจสอบการเงินและภาษี จัดการวางแผนในการดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนในทุกกระบวนการที่ตรวจสอบได้ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำและตรวจสอบ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการเงินขององค์กรหรือหน่วยงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Harrell (1964 : 260 – 273) ได้กล่าวถึงคุณวุฒิวิชาชีพว่าเป็นการรับรองความรู้ความสามารถและทักษะของบุคคลในการทำงานตามมาตรฐานอาชีพนั้น โดยคุณวุฒิวิชาชีพนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อกำลังคนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีคุณวุฒิการศึกษา ระดับสูงแต่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพเป็นกระบวนการรับรอง เพื่อให้บุคคลได้รับการยอมรับใน ความรู้ ทักษะ ตลอดจนความสามารถ และได้รับคุณวุฒิวิชาชีพที่สอดคล้องกับสมรรถนะประสบการณ์และความรู้ และใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพในการ พัฒนาความเจริญก้าวหน้าในสายอาชีพของตนในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พิศา วรรณจิตร และ ปรีนา กองจันทร์ (2560) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีคือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำบัญชีโดยตรง ได้แก่ ความรู้ความสามารถ ทางด้านบัญชี ประสบการณ์การฝึกอบรม ความเข้าใจในขั้นตอนการจัดทำบัญชีและปัจจัยภายนอกจาก การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ปัจจัยด้านความสามารถของระบบสารสนเทศทางการบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของรายงานงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุดด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความครบถ้วน ด้านความเข้าใจได้ และด้านความเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีความสำคัญที่ช่วยในการสนับสนุนให้กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่มีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น กล่าวคือโปรแกรมบัญชี สามารถตรวจสอบ

เกณฑ์คงค้างในการบันทึกบัญชีได้ สามารถส่งออกงบทดลองออกมาเป็นข้อมูลในรูปแบบของเอกสาร Word ได้ สามารถเรียกรายงานงบเดือนออกมาเป็นข้อมูล ในรูปแบบของเอกสาร Word ได้ ทำให้ข้อมูลทางการเงินที่มีความถูกต้องเชื่อถือได้หรือมีความผิดพลาดน้อยหรืออาจไม่มีเลย สอดคล้องกับ Rommey and Steinbart (2002 : 2) กล่าวไว้ว่า ระบบสารสนเทศทางการเงินก็เป็นระบบการทำงานหนึ่งที่นำนโยบาย ทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยีสารสนเทศมาประกอบกัน โดยเน้นการใช้ประโยชน์ทางการเงินที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจและมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเก็บบันทึกทางการเงินที่เกิดขึ้นของธุรกิจ การประมวลผลข้อมูลให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการวางแผน การสั่งการและการควบคุมประสิทธิภาพ และการควบคุมสินทรัพย์ของธุรกิจให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องและเชื่อถือได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักงานอัยการสูงสุดควรให้ความสำคัญกับการจัดทำรายงานทางการเงินให้ถูกต้องตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดเพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินของผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์กรในการใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

2. สำนักงานอัยการสูงสุดควรให้ความสำคัญในเรื่องยุทธศาสตร์และความพร้อมของระบบงานด้านบัญชีการเงิน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถและสนับสนุนและช่วยเหลือโดยให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารความชัดเจนในเป้าหมายของระบบงานด้านบัญชีการเงิน

3. สำนักงานอัยการสูงสุด สามารถนำผลการวิเคราะห์ไปเป็นแนวทางในการวางแผนการให้ความรู้ในด้านการบัญชี การตรวจสอบการเงินและภาษี แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เพื่อให้การปฏิบัติงานทางด้านบัญชี ดำเนินไปด้วยความรับผิดชอบ เอาใจใส่ โดยใช้ทักษะความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้การนำเสนอข้อมูล ในงบการเงินมีความถูกต้องน่าเชื่อถือและทันเวลา

4. สำนักงานอัยการสูงสุด ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำระบบสารสนเทศทางการเงินมาใช้ในการทำงาน เพื่อให้เกิดความชำนาญและเชื่อมโยงกันในระบบงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อความถูกต้องและแม่นยำของข้อมูลในการจัดทำรายงานทางการเงิน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้าน อื่นๆ เช่น การสนับสนุนจากหน่วยงาน ความเพียงพอของทรัพยากรที่จำเป็น ระบบการทำงานที่อำนวยความสะดวก นโยบายของหน่วยงาน ที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของรายการงบการเงินของสำนักงานอัยการสูงสุด หรือเพิ่มเติมแปร เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น ผู้บริหารในหน่วยงานอื่นๆ ในแต่ละระดับ คณะกรรมการหรือผู้ตรวจสอบบัญชี รวมทั้งหน่วยงานตรวจสอบที่ใช้รายการงบการเงิน กลุ่มนัก

ลงทุน ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของรายการงบการเงินของสำนักงาน
อัยการสูงสุด ให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2556). *การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสาร.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2560). *เทคนิคการวิเคราะห์งบการเงินบริษัทจดทะเบียน*. [Online].
Available: <http://www.set.or.th> [2560, ตุลาคม 30].
- กิตติศักดิ์ มะลย์. (2557). *ผลกระทบของการควบคุมภายในเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดทำ
บัญชีของวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษาเอกชนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะการบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กุลยา จันทะเดช. (2557). การรับรู้รายได้จากสัญญากับลูกค้า : โมเดลใหม่ในการรับรู้รายได้. *วารสาร
วิชาชีพบัญชี*. 10(27): 44-63.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- พิมพ์พิศา วรรณวิจิตร, และปวีณา กองจันทร์ (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี
ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม. *Veridian E-Journal,
Silpakorn University*. 10(1): 1926-1943.
- สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของรัฐวิสาหกิจใน
ประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*. 26(2): 46-61.
- Harrell, D.E. (1964). The Sectional Origins of the Churches of Christ : *Journal of Southern
History*
- Office of The Attorney General. (2010). *Prawat khwampenma [The history]*. Retrieved
December 1, 2018, from <http://www.ag.go.th/history.php>
- Peterson, E & Plowman, E.G. (1989). *Business Organization and Management*.
Homewood, Illinois: Richard D. Irwin.
- Romney, B. Marshall and Steinbart, Paul. J. (2002). *Accounting Information System,
Twelfth Edition*. Pearson Education Limited: England.

อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงาน
ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี
สำนักงานอัยการสูงสุด

Influence of the Technology Acceptance and Work Environment
on the Efficiency of Using Accounting Information System
The Office of The Attorney General

ภูวนาถ ภาคีเคียน¹ จิรพงษ์ จันทรงาม²

Phuwanat Pakeekian, Jirapong Channgam

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี สำนักงานอัยการสูงสุด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิชาการเงิน และบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน 193 ราย โดยมีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่าการยอมรับเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน และด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

คำสำคัญ (Keywords): การยอมรับเทคโนโลยี; สภาพแวดล้อมการทำงาน; ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

Abstract

The purpose of this research was to study the influence of technology acceptance and work environment on the efficiency of using accounting information systems; the office of The Attorney General. The tool used in this study was the questionnaire. A sample of 193 people was taken from the Finance and Accounting Analyst of the office of The Attorney General. There was an analysis using descriptive statistics to describe the generalization of the data, including frequency, percentage, mean

Received: 2023-05-03 **Revised:** 2023-07-21 **Accepted:** 2023-07-25

¹ นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, school of Accountancy, Sripatum University. Corresponding Author e-mail: phuwanat.pak@outlook.com

² คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, school of Accountancy, Sripatum University.

and standard deviation. For an analysis using inferential statistics, correlation coefficient analysis and multiple regression analysis were also applied. The results of the study found that technology acceptance and work environment have a positive influence on the efficiency of using accounting information systems in all three aspects: accuracy and reliability, reduction of work steps, and achievement of objectives. The significance levels of .01 and .05.

Keywords: Technology Acceptance; Work Environment; Accounting Information System

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทและความสำคัญต่อชีวิตและการทำงานทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจในการติดต่อสื่อสารกัน การใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาหรือสืบค้นข้อมูลในด้านต่าง ๆ ทำให้ทุกวันนี้เราต้องพึ่งพาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน การคำนวณและการประมวลผลข้อมูลทางการบัญชี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วและแม่นยำ ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การจัดการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน โดยองค์กรต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทต่อหน่วยงานภาครัฐ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีการนำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเข้ามาใช้งาน เพื่อให้ผู้ใช้งานที่เกี่ยวข้องกับงานการเงินและบัญชีมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (สำนักงานอัยการสูงสุด, 2566) สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นหน่วยงานภาครัฐตามรัฐธรรมนูญ และตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 23 กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นหน่วยธุรการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานภายในองค์กร เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานและนโยบายที่ผู้บริหารกำหนดไว้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ, (กองระบบการคลังภาครัฐ กรมบัญชีกลาง, 2548) โดยการใช้ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) ซึ่งเป็นระบบภายใต้กระทรวงการคลัง เพื่อเป็นการดำเนินงานระบบการจัดการด้านการเงินการคลังของภาครัฐให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อปรับ กระบวนการดำเนินงานและการจัดการภาครัฐด้านการงบประมาณ การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่าย และการบริหารทรัพยากร ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันนโยบายปฏิรูปราชการที่เน้นประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการดำเนินงาน รวมทั้งมุ่งหวังให้เกิดการใช้ทรัพยากรภายในองค์กรได้อย่างคุ้มค่า เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสถานภาพการคลังภาครัฐที่ถูกต้อง รวดเร็วและสามารถตอบสนองนโยบายการบริหารเศรษฐกิจของประเทศได้ โดยมีการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยให้ใช้งาน โดยมีระบบภายในประกอบด้วย 2 ด้านหลัก ได้แก่ ระบบด้านปฏิบัติการ (Operation System) และระบบข้อมูลด้านการบริหาร (Business Warehouse) โดยในด้านภาพรวม ระบบ GFMS จะแบ่งออกเป็น 5 ระบบงาน ประกอบด้วย

ระบบบริหารงบประมาณ ระบบจัดซื้อจัดจ้าง ระบบการเงินและบัญชี ระบบบัญชีต้นทุน และระบบบริหารบุคคล, (กระทรวงการคลัง, 2563) กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงิน การรับเงิน และการนำเงินส่งคลังผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master plan) ซึ่งมีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการชำระเงินภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์ในแผนงานโครงการ e-Payment ภาครัฐ โดยการนำเครื่องมือของธนาคารมาใช้ใน การปฏิบัติงานด้านการเงินการคลัง ได้แก่ ระบบอินเทอร์เน็ต แบงก์กิ้งของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) (KTB Corporate Online) โดยมีบริการด้านข้อมูลบัญชี และรายงานของธุรกรรมต่าง บริการโอนเงินภายในบริษัท และ/หรือ ให้กับคู่ค้า และบุคคลอื่น บริการ ด้านการชำระเงิน และบริการด้านการบริหารสภาพคล่อง โดยนำมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น และมีการนำ Microsoft Excel เพื่อใช้ในงาน การเงินและบัญชี ในการเก็บ รวบรวม และประมวลผลข้อมูลทางการเงินบัญชี เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ถูกต้อง และสามารถตอบสนองผู้ใช้งานได้ด้วยความสะดวกและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นในการศึกษานี้ ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะทำการศึกษาร่องรอยอิทธิพลของการยอมรับ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการเงินของ สำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อให้ทราบว่าผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด มีการยอมรับระบบเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในการใช้งานระบบสารสนเทศทางการเงินอยู่ในระดับใด และสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการเงินของ สำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อนำผลศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน และบัญชีมีการยอมรับเทคโนโลยี และมีประสิทธิภาพในการใช้งานระบบสารสนเทศทางการเงิน มากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบ สารสนเทศทางการเงินของ สำนักงานอัยการสูงสุด
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบ สารสนเทศทางการเงินของ สำนักงานอัยการสูงสุด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ นักวิชาการเงินและบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด จำนวนทั้งสิ้น 372 ราย และการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่จากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับ ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.05 เมื่อคำนวณแล้วได้กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษานี้ จำนวน 193 ราย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมการทำงาน และประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ทั้ง 3 ด้านประกอบด้วย ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน และด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.67 – 1.00 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของคอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.921

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จะใช้ค่าการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Average) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการยอมรับเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน และด้านการบรรลุวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย (Research Results)

อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยี

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างนั้นเห็นด้วยกับอิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี สำนักงานอัยการสูงสุด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.38) และทัศนคติต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ ความตั้งใจในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.58) และน้อยที่สุดคือ ความง่ายในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

อิทธิพลของสภาพแวดล้อมการทำงาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างนั้นเห็นด้วยกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี สำนักงานอัยการสูงสุด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.79) รองลงมาคือ สิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.70) ความสามารถของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.67) และน้อยที่สุดคือ การพัฒนาศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ

ประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างนั้นเห็นด้วยกับประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี สำนักงานอัยการสูงสุด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือ ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.75) และน้อยที่สุดคือ ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis)

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน										
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁
X ₁	1										
X ₂	.508**	1									
X ₃	.578**	.619**	1								
X ₄	.568**	.542**	.828**	1							
X ₅	.240**	.313**	.640**	.823**	1						
X ₆	.442**	.303**	.626**	.808**	.706**	1					
X ₇	.380**	.653**	.831**	.651**	.378**	.477**	1				
X ₈	.543**	.502**	.757**	.779**	.448**	.669**	.680**	1			
X ₉	.491**	.334**	.634**	.915**	.820**	.867**	.405**	.695**	1		
X ₁₀	.440**	.600**	.699**	.811**	.514**	.474**	.749**	.746**	.675**	1	
X ₁₁	.364**	.320**	.657**	.825**	.820**	.750**	.456**	.627**	.857**	.659**	1

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01**

โดยกำหนดให้ X₁ = ความง่ายในการใช้งาน; X₂ = ประโยชน์ที่ได้รับ; X₃ = ทักษะต่อการใช้งาน; X₄ = ความตั้งใจในการใช้งาน; X₅ = ความสามารถของบุคลากร; X₆ = การพัฒนาศักยภาพ; X₇ = สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน; X₈ = การสนับสนุนของผู้บริหาร; X₉ = ประสิทธิภาพการใช้งาน

ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้; X_{10} = ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน; X_{11} = ด้านการบรรลุมิติประสงค์

จากตารางที่ 1 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 11 ตัว ผลการทดสอบความสัมพันธ์ (Correlation) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรความง่ายในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับ ทักษะคิดต่อการใช้งาน ความตั้งใจในการใช้งานความสามารถของบุคลากร การพัฒนาศักยภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน การสนับสนุนจากผู้บริหาร และประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน และด้านการบรรลุมิติประสงค์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) อยู่ระหว่าง 0.240 ถึง 0.915

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับ การยอมรับเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน และด้านการบรรลุมิติประสงค์

สมมติฐานที่ 1 การยอมรับเทคโนโลยี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน การยอมรับเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้

Variable	Standardized Coefficients	t	Sig
ความง่ายในการใช้งาน	.060	2.055	.041*
ประโยชน์ที่ได้รับ	-1.67	-5.650	.000**
ทักษะคิดต่อการใช้งาน	-3.27	-7.485	.000**
ความตั้งใจในการใช้งาน	1.243	30.206	.000**

หมายเหตุ: $R = 0.951$, $R^2 = 0.904$, $F = 442.167$, $Sig = 0.000^{**}$, Durbin-Watson = 1.769

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความง่ายในการใช้งาน มีค่า Sig เท่ากับ .041 ประโยชน์ที่ได้รับ มีค่า Sig เท่ากับ .000 ทักษะคิดต่อการใช้งาน มีค่า Sig เท่ากับ .000 และความตั้งใจในการใช้งาน มีค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งค่า Sig ของตัวแปรมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ .01 และ .05 หมายความว่า ความง่ายในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับ ทักษะคิดต่อการใช้งาน และความตั้งใจในการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ โดยได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 จึงสรุปได้ว่าสมมติฐานที่ 1 ได้รับการสนับสนุนและยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 การยอมรับเทคโนโลยี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน การยอมรับเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน

Variable	Standardized Coefficients	t	Sig
ความง่ายในการใช้งาน	-.104	-2.039	.043*
ประโยชน์ที่ได้รับ	.261	5.013	.000**
ทัศนคติต่อการใช้งาน	-.022	-.282	.778
ความตั้งใจในการใช้งาน	-.747	10.302	.000**

หมายเหตุ: $R = 0.838$, $R^2 = 0.702$, $F = 110.678$, $Sig = 0.000**$, Durbin-Watson = 1.746

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความง่ายในการใช้งาน มีค่า Sig เท่ากับ .043 ประโยชน์ที่ได้รับ มีค่า Sig เท่ากับ .000 และความตั้งใจในการใช้งาน มีค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งค่า Sig ของตัวแปรมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ .01 และ .05 หมายความว่า ความง่าย ในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับ และความตั้งใจในการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน โดยได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 จึงสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ 2 ได้รับการสนับสนุนและยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 การยอมรับเทคโนโลยี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน การยอมรับเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์

Variable	Standardized Coefficients	t	Sig
ความง่ายในการใช้งาน	-.114	-2.261	.025*
ประโยชน์ที่ได้รับ	-.157	-3.054	.003**
ทัศนคติต่อการใช้งาน	.041	-.539	.590
ความตั้งใจในการใช้งาน	.940	13.168	.000**

หมายเหตุ: $R = 0.843$, $R^2 = 0.711$, $F = 115.504$, $Sig = 0.000**$, Durbin-Watson = 2.190

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความง่ายในการใช้งาน มีค่า Sig เท่ากับ .025 ประโยชน์ที่ได้รับ มีค่า Sig เท่ากับ .003 และความตั้งใจในการใช้งาน มีค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งค่า Sig ของตัวแปรมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ .01 และ .05 หมายความว่า ความง่าย ในการใช้งาน

ประโยชน์ที่ได้รับ และความตั้งใจในการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 จึงสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ 3 ได้รับการสนับสนุนและยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4 สภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้

ตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้

Variable	Standardized Coefficients	t	Sig
ความสามารถของบุคลากร	.449	12.974	.000**
การพัฒนาศักยภาพ	.407	9.820	.000**
สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน	-.203	-6.073	.000**
การสนับสนุนจากผู้บริหาร	.360	9.100	.000**

หมายเหตุ: $R = 0.943$, $R^2 = 0.889$, $F = 374.839$, $Sig = 0.000**$, Durbin-Watson = 2.463

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสามารถของบุคลากร มีค่า Sig เท่ากับ .000 การพัฒนาศักยภาพ มีค่า Sig เท่ากับ .000 สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีค่า Sig เท่ากับ .000 และการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งค่า Sig ของตัวแปรมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ .01 และ .05 หมายความว่า ความง่ายในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับ ทักษะคิดต่อการใช้งาน และความตั้งใจในการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ โดยได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 จึงสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ 4 ได้รับการสนับสนุนและยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5 สภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน

ตารางที่ 6 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน

Variable	Standardized Coefficients	t	Sig
ความสามารถของบุคลากร	.348	6.40	.008**
การพัฒนาศักยภาพ	-.319	-4.928	.000**
สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน	.415	7.949	.000**
การสนับสนุนจากผู้บริหาร	.521	8.436	.000**

หมายเหตุ: $R = 0.853$, $R^2 = 0.728$, $F = 125.784$, $Sig = 0.000**$, Durbin-Watson = 2.162

**** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05**

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสามารถของบุคลากร มีค่า Sig เท่ากับ .008 การพัฒนาศักยภาพ มีค่า Sig เท่ากับ .000 สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีค่า Sig เท่ากับ .000 และการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งค่า Sig ของตัวแปรมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ .01 และ .05 หมายความว่า ความง่ายในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับ ทักษะคิดต่อการใช้งาน และความตั้งใจในการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้นาระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน โดยได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 จึงสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ 5 ได้รับการสนับสนุนและยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 6 สภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้นาระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์

ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้นาระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์

Variable	Standardized Coefficients	t	Sig
ความสามารถของบุคลากร	.594	11.851	.000**
การพัฒนาศักยภาพ	.162	2.700	.008**
สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน	-.032	-.667	.506
การสนับสนุนจากผู้บริหาร	.274	4.784	.000**

หมายเหตุ: $R = 0.8751$, $R^2 = 0.766$, $F = 153.736$, $Sig = 0.000**$, Durbin-Watson = 2.387

**** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05**

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสามารถของบุคลากร มีค่า Sig เท่ากับ .000 การพัฒนาศักยภาพ มีค่า Sig เท่ากับ .008 และการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งค่า Sig ของตัวแปรมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ .01 และ .05 หมายความว่า ความง่ายในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับ และความตั้งใจในการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้นาระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ โดยได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 จึงสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ 6 ได้รับการสนับสนุนและยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้นาระบบสารสนเทศทางการบัญชี สำนักงานอัยการสูงสุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

การยอมรับเทคโนโลยี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้นาระบบสารสนเทศทางการบัญชี พบว่าผู้ใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีในด้านความง่ายในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับ ทักษะคิดต่อการใช้งาน และความตั้งใจในการใช้งาน

จะทำให้มีประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชีมากขึ้นตามไปด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ จารุวรรณ พิมเสน (2564) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้ใช้ระบบสารสนเทศที่มีผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ กรณีศึกษา การยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 23 ปัจจัยด้านคุณภาพของสารสนเทศ พบว่า ผู้ใช้ระบบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ให้ความสำคัญกับด้านการรับรู้ความง่ายต่อการใช้ระบบ ด้านทัศนคติต่อการใช้ระบบและด้านความตั้งใจใช้ระบบ

การยอมรับเทคโนโลยี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน พบว่าผู้ใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีในด้านความง่ายในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับ และความตั้งใจในการใช้งาน จะทำให้มีประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงานมากขึ้นตามไปด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ภรภัค นิลคัมภีร์ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี กรณีศึกษา : ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ในภาคตะวันออก ปัจจัยด้านความรวดเร็วทันเหตุการณ์ พบว่าหากพนักงานมีการยอมรับเทคโนโลยีระบบสารสนเทศทางการบัญชี การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย ก็จะทำให้มีประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชีมากขึ้นตามไป

การยอมรับเทคโนโลยี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่าผู้ใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีในด้านความง่ายในการใช้งาน ประโยชน์ที่ได้รับ และความตั้งใจในการใช้งาน จะทำให้มีประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้นตามไปด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ สุกันทา สะเอียบคง (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของการใช้ระบบการเงินและบัญชีภาครัฐ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้แบบจำลองความสำเร็จของระบบสารสนเทศของ DeLone และ McLean (2003) กรณีศึกษากรมตรวจบัญชีสหกรณ์ พบว่า ในมุมมองของผู้ใช้งานระบบการเงินและบัญชีภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยคุณภาพของระบบ คือความง่ายต่อการใช้งานของระบบความน่าใช้งานของระบบ ความเสถียร ความพร้อมด้านอุปกรณ์ และความครบถ้วนของฟังก์ชันการทำงานของระบบมีผลต่อความสำเร็จของการใช้ระบบการเงินและบัญชีภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

สภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ พบว่าผู้ใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีการยอมรับสภาพแวดล้อมการทำงานด้านความสามารถของบุคลากร การพัฒนาศักยภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน และการสนับสนุนจากผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลมากขึ้นตามไปด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล พรหมจักร (2557) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนทรัพยากรของบริษัท

ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนทรัพยากร มาเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของผู้สอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจุบันที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนทรัพยากร ด้านคุณลักษณะการวางแผนทรัพยากร และในด้านการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง พบว่านอกจากผู้บริหารในกิจการจะมีความเข้าใจในประโยชน์ของระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนแล้วยังคงต้องมีการส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมด้วยถึงจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงาน พบว่าผู้ใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีการยอมรับสภาพแวดล้อมการทำงานด้านความสามารถของบุคลากร การพัฒนาศักยภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน และการสนับสนุนจากผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการลดขั้นตอนการทำงานมากขึ้นไปด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ภรภัค นิลคัมภีร์ (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี กรณีศึกษา : ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างองค์กร มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี คือหากโครงสร้างขององค์กรมีความเหมาะสมก็จะทำให้มีประสิทธิภาพการใช้งานมากขึ้นตามไปด้วย และการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี คือหากผู้บริหารมีการสนับสนุนมากก็จะทำให้การใช้งานมีประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชีมากขึ้นตามไปด้วย

สภาพแวดล้อมการทำงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่าผู้ใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี มีการยอมรับสภาพแวดล้อมการทำงานด้านความสามารถของบุคลากร การพัฒนาศักยภาพ และการสนับสนุนจากผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้นไปด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณิ หงส์วิจิตร และคณะ (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยการทำงานเป็นทีม และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานโรงพยาบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการพัฒนาศักยภาพ ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านความรู้ความสามารถ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานมากขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

สำนักงานอัยการสูงสุด สามารถนำผลการวิเคราะห์ไปเป็นแนวทางการพิจารณาประสิทธิภาพของการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี โดยให้ความสำคัญกับการยอมรับเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงาน ที่มีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการใช้นระบบสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อให้ผู้ที่ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทักษะทางด้านบัญชีในยุคดิจิทัล ความพึงพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี เป็นต้น

2.2 การดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ หากมีการศึกษาเรื่องนี้ต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการต่อยอดด้วยการทำการศึกษาในวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ได้งานวิจัยที่หลากหลายมุมมองและหลากหลายรูปแบบ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการคลัง. (2563). หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงิน รับเงิน และการนำเงินส่งคลัง ของส่วนราชการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment). สืบค้น 10 มีนาคม 2566, จาก <https://www.mof.go.th/th/home>
- กองระบบการคลังภาครัฐ กรมบัญชีกลาง. (2548). หลักการและขอบเขตของการดำเนินงาน. สืบค้น 10 มีนาคม 2566, จาก <https://www.gfmis.go.th>
- จารุวรรณ พิมเสน. (2564). คุณลักษณะของผู้ใช้ระบบสารสนเทศที่มีผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศ กรณีศึกษา การยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 23. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต. คณะบัญชี: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นฤมล พรหมจักร. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้นระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนทรัพยากรของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. คณะบริหารธุรกิจ: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรียานุช ประจิตร. (2563). อิทธิพลของสภาพแวดล้อมในการทำงานและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของพนักงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทผู้ผลิตสินค้าอุปโภคหนึ่งในเขตพื้นที่สวนอุตสาหกรรมศรีสุราษฎร์พัฒนา จังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์. 15(1), 134-148.
- ภรภัค นิลคัมภีร์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้นระบบสารสนเทศทางการบัญชี กรณีศึกษา : ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs). การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต. คณะบัญชี: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สำนักงานอัยการสูงสุด. 2566. ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานอัยการสูงสุด. สืบค้น 20 มีนาคม 2566, จาก <https://www.ago.go.th/aboutus>

- สุกันทา สะเอียบคง. (2558). ปัจจัยความสำเร็จของการใช้ระบบการเงินและบัญชีภาครัฐ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้แบบจำลองความสำเร็จของระบบสารสนเทศของ DeLone และ McLean (2003) กรณีศึกษากรมตรวจบัญชีสหกรณ์. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไสรยา สุภาพลและคณะ. (2564). ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 10(2), 211-225.
- DeLone, W.H. and McLean, E.R. (2003). The DeLone and McLean Model of Information System Success: A Ten-Year Update. Journal of Management Information Systems. 19(4), 9-30.

อิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไร
ที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
และอุตสาหกรรมทรัพยากร

Influence of Asset Management Efficiency and Profitability on Stock
Prices and Dividend Yields of Companies Listed on the Stock
Exchange of Thailand. Agro-Industry and Food Industry and Resource
Industry Group

ขวัญสุดา อินหล่ม¹ พรทิwa แสงเขียว²

Khwansuda Inlom, Porntiwa Seangkhiew

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไร ที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการเงินที่มีข้อมูลครบถ้วน 100 บริษัท ช่วงปี พ.ศ.2562 – 2564 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของตัวแปร การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ยส่งผลเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 และอัตรากำไรขั้นต้นส่งผลเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือส่งผลเชิงลบต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และอัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ส่งผลเชิงบวกต่ออัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ อัตรากำไรสุทธิ อัตรา

Received: 2023-05-03 Revised: 2023-07-05 Accepted: 2023-07-10

¹ นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, School of Accountancy, Sripatum University. Corresponding Author e-mail: Khwansuda20082540@gmail.com

² หัวหน้าสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, School of Accountancy, Sripatum University

ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีผลกระทบกับราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีผลกระทบกับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์; ราคาหลักทรัพย์; อัตราเงินปันผลตอบแทน

Abstract

The purpose of this study was to investigate the influence of asset management efficiency and profitability. That affects stock prices and dividend yields of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. Agro-Industry and Food Industry and Resource Industry This research is a quantitative research. Data were collected using secondary data from financial statements with complete information of 100 companies during the year 2019 - 2021. Data was analyzed with a statistical package using descriptive statistical analysis, including percentage, mean and deviation. Ben standard to describe the generalization of variables. correlation coefficient analysis to test the relationship of independent variables and multiple regression analysis to test the research hypothesis. The results showed that The total asset turnover ratio and cash flow from operating activities to average total assets had a statistically significant positive effect on the securities price at the level of 0.10, and the gross profit margin had a statistically significant positive effect on the securities price. statistically at 0.05 level, inventory turnover had a statistically significant negative effect on dividend yield at 0.05 level, and fixed asset turnover ratio at 0.05 level. Cash flow from operating activities to assets had a positive effect on the dividend yield ratio at a statistically significant level of 0.05. Inventory turnover ratio Asset turnover ratio net profit margin Return on total assets The rate of return on equity has no effect on the stock price at a statistically significant level of 0.05. Total asset turnover ratio Receivable turnover ratio margin net profit margin Return on assets And the rate of return on equity has no effect on the dividend yield ratio at a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Asset management efficiency; Stock prices; Dividend yields

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ตลาดทุนในปัจจุบันยังไม่มีแนวโน้ม เนื่องจากมีปัจจัยกดดันทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ยังไม่หมดไป อย่างในประเทศ COVID-19 ก็ยังถือเป็นตัวแปรสำคัญต่อการฟื้นตัวเศรษฐกิจ แม้ทางภาครัฐจะผ่อนคลายมาตรการลงต่อเนื่อง แต่ตัวเลขผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตที่ยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ย่อมส่งผลเชิงลบต่อภาพรวมเศรษฐกิจ และระบบสาธารณสุขไทยที่อาจจะไม่สามารถรับมือได้ทันทั่วทั้ง ที่ ขณะที่แรงกดดันจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ภาวะเงินเฟ้อที่เร่งตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นต้น

ดังนั้นการลงทุนในหลักทรัพย์ผู้ลงทุนต้องวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของหลักทรัพย์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุนร่วมกับปัจจัยอื่นๆ เพื่อใช้ประกอบการลงทุนในช่วงเวลาที่เหมาะสมของหลักทรัพย์ที่ควรซื้อขาย ในสถานการณ์ปัจจุบันการลงทุนมักมีความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอน ผู้ลงทุนหรือผู้ที่สนใจลงทุนจึงควรศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนและมีความรู้ในตัวหลักทรัพย์ที่จะลงทุนเพื่อจะลดความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนในการลงทุนผู้ลงทุน โดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน มาใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญ เพื่อนำมาวิเคราะห์การดำเนินงานธุรกิจว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด รวมถึงความสามารถในการทำกำไร โดยนำอัตราส่วนทางการเงินที่เป็นตัวเลขที่วัดฐานะทางการเงินของธุรกิจ โดยการนำตัวเลขที่แสดงอยู่ในงบการเงินของกิจการมาคำนวณเป็นอัตราส่วนสำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างงบการเงินที่ผ่านมา ดังนั้นอัตราส่วนทางการเงินจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพิจารณาเลือกลงทุน เพื่อให้สามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจการเพื่อให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนและเข้าใจมากขึ้น (8 แนวโน้มสำคัญสำหรับการลงทุนในปี 2566, โดย นารินทิพย์ ท่องสายชล ฝ่ายพัฒนาความรู้ผู้ลงทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไร ที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร เนื่องจากเป็นภาคธุรกิจกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มในปี 2564 -2566 มูลค่าตลาดอุตสาหกรรมอาหารพร้อมทานในประเทศมีทิศทางเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปคาดว่าจะเติบโตเล็กน้อย เนื่องจากผู้บริโภคยังคงระมัดระวังการใช้จ่ายจึงยังคงเลือกซื้อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปซึ่งถือเป็นอาหารทางเลือกที่มีราคาต่ำ ส่วนอาหารพร้อมทานแช่เย็น-แช่แข็งคาดว่าจะเติบโตดีตามการขยายตัวของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ซึ่งเป็นช่องทางจำหน่ายหลัก (สัดส่วนกว่า 90%) รวมทั้งการขยายตัวของชุมชนเมืองที่ทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไปสู่สังคมเมืองที่เร่งรีบและต้องการความสะดวกสบายประกอบกับอาหารที่ผลิตจากไทยได้รับการยอมรับจากต่างชาติทั้งความสะอาด ปลอดภัย และรสชาติ อีกทั้ง เป็นอาหารเพื่อสุขภาพตามกระแสความนิยมในตลาดโลก ทำให้แนวโน้มความต้องการในตลาดส่งออกยังคงเพิ่มขึ้น (ธนาคารกรุงศรีแห่งประเทศไทย, 2566) และอีกหนึ่งกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร เนื่องจากแนวโน้มการใช้พลังงานมีความต้องการใช้พลังงานขั้นต้นของประเทศเพิ่มขึ้น 2.7% อยู่ที่ 2,111 พันบาร์เรลเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อวัน จากความต้องการเดินทางที่มีแนวโน้มกลับมาเป็นปกติมากขึ้นทั้งการเดินทาง

ภายในประเทศและการเดินทางระหว่างประเทศ รวมทั้งการขยายตัวของการลงทุนทั้งการลงทุนภาคเอกชนและภาครัฐ ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยเป็นการใช้น้ำมันที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น 4.2% ก๊าซธรรมชาติคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย 1.8% การใช้ถ่านหิน/ลิกไนต์คาดว่าจะเพิ่มขึ้น 1.1% และ การใช้ไฟฟ้าพลังน้ำและไฟฟ้านำเข้า คาดว่าจะเพิ่มขึ้น 4.4% ทั้งนี้ ยังคงต้องติดตามปัจจัยเสี่ยงอย่างใกล้ชิด เช่น การชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศหลักที่จะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและภาคการส่งออก สถานการณ์ความไม่สงบระหว่างรัสเซีย-ยูเครน และมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดและ อนุญาตให้มีการเดินทางระหว่างประเทศ (Green Network, 2566) เนื่องจากแนวโน้มที่น่าสนใจในการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 2 กลุ่มที่กล่าวข้างต้นนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ลงทุนได้ประเมินราคาหลักทรัพย์ได้เหมาะสมขึ้น และใช้เป็นข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจลงทุนได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลจากความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ที่ส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลจากความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบงานวิจัยให้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไร ที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ บริษัทที่ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร ที่มีผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 - 2564 ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ จำนวน 157 บริษัท โดยใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 1 แสดงอัตราส่วนของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	ความหมาย	อัตราส่วนทางการเงิน
TAT	อัตรามูลเงินของสินทรัพย์รวม	ขายสุทธิ/สินทรัพย์รวม
ART	อัตราส่วนมูเงินลูกหนี้	ขาดสุทธิ/ลูกหนี้เฉลี่ย
IT	อัตราส่วนมูเงินสินค้ำคงเหลือ	ต้นทุนขาย/สินค้ำคงเหลือเฉลี่ย
FAT	อัตรามูลเงินสินทรัพย์ถาวร	ขายสุทธิ/สินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย
CFT/TOA	กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย	กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน x 100/สินทรัพย์รวมเฉลี่ย
GPM	อัตราส่วนกำไรขั้นต้น	ขายสุทธิ - ต้นทุนขาย/ขายสุทธิ
NPM	อัตรากำไรสุทธิ	กำไรสุทธิ/ขายสุทธิ
ROA	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม	กำไรสุทธิ/สินทรัพย์รวม
ROE	อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น	กำไรสุทธิ/ ส่วนของเจ้าของ
SP	ราคาหลักทรัพย์	ราคาปิด
DY	อัตราการจ่ายเงินปันผล	ลค่าเงินปันผลรวมตามรอบผลประกอบการประจำปี (ล่าสุด) x 100/ ราคาปิดของหุ้นสามัญ x (จำนวนหุ้นสามัญ - จำนวนหุ้นซื้อคืน)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยกำหนดวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า และมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทั้งในส่วนของตัวแปรอิสระแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินของสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินลูกหนี้ อัตราส่วนเงินสินค้ำคงเหลือ อัตราส่วนเงินสินทรัพย์ถาวร กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ 2. ความสามารถในการทำไร ประกอบด้วย อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อ

สินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น และตัวแปรตาม ได้แก่ ราคาหลักทรัพย์ และอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน คือ โดยที่ได้ทำ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลจาก SETSMART ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย กลุ่ม กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร ในระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2564

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา
- ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปร

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
TAT	300	.03	5.52	.9399	.77012
ART	300	1.53	14617.64	74.8639	869.57752
IT	300	.19	995.06	20.8503	66.75132
FAT	300	.11	60.59	2.8214	4.18135
CFT/TOA	300	-10.78	33.21	7.2031	6.70190
GMP	300	-17.32	91.13	24.2251	18.50485
NPM	300	-52.67	226.94	10.5431	20.92805
ROA	300	-15.05	41.41	7.7700	7.89506
ROE	300	-43.39	62.39	9.2942	12.20523
SP	300	.43	328.00	19.7210	36.01468
DP	300	.00	14.83	3.1930	2.58269
Valid N (listwise)	300				

ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา โดยเฉลี่ยตั้งแต่พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ.2564 เป็นดังนี้ อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ราคาหลักทรัพย์ อัตราเงินปันผลตอบแทน มีค่าต่ำสุดที่ ร้อยละ 0.03, ร้อยละ 1.53, ร้อยละ 0.19, ร้อยละ 0.11, ร้อยละ -10.78, ร้อยละ -17.32, ร้อยละ -52.67, ร้อยละ -15.05, ร้อยละ -43.39, ร้อยละ 0.43, ร้อยละ 0.00 ตามลำดับ และค่าสูงสุดร้อยละ 5.52, ร้อยละ 14617.64, ร้อยละ 995.06, ร้อยละ 60.59, ร้อยละ 33.21, ร้อยละ 91.13, ร้อยละ 226.94, ร้อยละ 41.41, ร้อยละ 62.39, ร้อยละ 328.00, ร้อยละ 14.83 ตามลำดับ เฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 0.94, ร้อยละ 74.86, ร้อยละ 20.85, ร้อยละ 2.82, ร้อยละ 7.20, ร้อยละ 24.23, ร้อยละ 10.54, ร้อยละ 7.77, ร้อยละ 9.29, ร้อยละ 19.72, ร้อยละ 3.19 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ ร้อยละ 0.77, ร้อยละ 869.58, ร้อยละ 66.75, ร้อยละ 4.18, ร้อยละ 6.70, ร้อยละ 18.50, ร้อยละ 20.92, ร้อยละ 7.89, ร้อยละ 12.20, ร้อยละ 36.01, ร้อยละ 2.58 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

Correlations									
	TAT	TAR	IT	FAT	CFT/TOA	GMP	NPM	ROA	ROE
TAT	1								
TAR	-.047	1							
IT	.244**	-.007	1						
FAT	.574**	-.021	.720**	1					
CFT/TOA	.075	-.061	-.088	-.113	1				
GMP	-.372**	-.030	-.058	-.198**	.356**	1			
NPM	-.258**	-.035	.004	-.121*	.147*	.365**	1		
ROA	.160**	-.040	-.006	.082	.486**	.336**	.422**	1	
ROE	.192**	-.059	.027	.112	.365**	.277**	.493**	.897**	1

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงต่ำสุด -.047 และสูงสุด 0.897 ซึ่งไม่เกิดปัญหา Multicollinearity และเมื่อการพิจารณาจากค่า (Variance Inflation

Factor ก็พบว่าค่า VIF น้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกินไป ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรอิสระทั้งหมดนี้เข้าสู่สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณได้ดังตารางที่ 33. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร

Variable		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	22.227	3.874		5.738	.000		
	TAT	-7.319	3.484	-.157	-2.100	.037	.591	1.692
	ART	-.001	.002	-.019	-.339	.735	.994	1.006
	IT	.002	.047	.004	.048	.962	.438	2.286
	FAT	-.016	.895	-.002	-.017	.986	.304	3.287
	CFT/TOA	.615	.315	.114	1.951	.052	.953	1.049
ค่าคงที่ = 22.227, $SE_{Est} = 3.874$, $R = 0.188$, $R^2 = 0.035$, $ADJ R^2 = 0.19$, $F = 2.149$, $Sig = 0.060$, Durbin Watson = 2.145								
a. Dependent Variable: SP								

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 4 เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย มีผลกระทบเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์กับที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 และอัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ และอัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 5 ความสามารถในการทำกำไรที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร

Variable		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	6.562	3.574		1.836	.067		
	GMP	.355	.122	.182	2.915	.004	.810	1.235
	NPM	.015	.117	.009	.127	.899	.691	1.447
	ROA	.778	.598	.170	1.301	.194	.185	5.410
	ROE	-.176	.396	-.060	-.445	.657	.176	5.685
ค่าคงที่ = 6.562, $SE_{Est} = 3.574$, $R = 0.254$, $R^2 = 0.64$, $ADJ R^2 = 0.52$, $F = 5.076$, $Sig = 0.001$, Durbin Watson = 2.113								
a. Dependent Variable: SP								

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 5 เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบอิทธิพลจากความสามารถในการทำกำไรที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตรากำไรขั้นต้นมีผลกระทบเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์กับที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีผลกระทบกับราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 6 ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ที่มีต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร

Variable		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	2.605	.273		9.550	.000		
	TAT	.008	.245	.002	.034	.973	.591	1.692
	ART	.000	.000	.084	1.496	.136	.994	1.006
	IT	-.012	.003	-.305	-3.590	.000	.438	2.286
	FAT	.151	.063	.244	2.396	.017	.304	3.287
	CFT/TOA	.053	.022	.138	2.390	.017	.953	1.049

ค่าคงที่ = 2.605, $SE_{Est} = 0.273$, $R = 0.264$, $R^2 = 0.00$, $ADJ R^2 = 0.54$, $F = 3.412$, $Sig = 0.001$, Durbin Watson = 1.905

a. a. Dependent Variable: DY

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 6 เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์มีผลกระทบเชิงบวกต่ออัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ค่าคงเหลือผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และอัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ ไม่มีผลกระทบต่ออัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 7 ความสามารถในการทำกำไรที่มีต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	2.896	.262		11.072	.000		
	GMP	-.006	.009	-.043	-.670	.503	.810	1.235
	NPM	.004	.009	.029	.422	.673	.691	1.447
	ROA	.056	.044	.171	1.282	.201	.185	5.410
	ROE	-.003	.029	-.017	-.121	.904	.176	5.685
ค่าคงที่ = 2.896, $SE_{Est} = 0.262$, $R = 0.160$, $R^2 = 0.026$, $ADJ R^2 = 0.12$, $F = 1.935$, $Sig = 0.105$, Durbin Watson = 1.835								
a. Dependent Variable: DY								

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 7 เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบอิทธิพลจากความสามารถในการทำกำไรส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนจากส่วน

ของผู้ถือหุ้น ไม่มีผลกระทบกับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 7

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไร ที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. อิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ผลวิเคราะห์พบว่า อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม มีผลกระทบเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์กับที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 เป็นไปได้ว่าอัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัญญา ณ ราชสีมา, ณัฐวิภา กิตติวุฒิชูศิลป์, ชลิตา เสนสิทธิ, พิจิตรา มิตรสันเทียะ ,อรสา จันทรอ่อน, พงษ์สุทธิ พื้นแสน, นงคินิตย์ จันทรจรัส (2561) พบว่าอัตราการหมุนของสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์ถั่วเฉลี่ยมีผลกระทบเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ ในขณะที่อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวร ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10

2. อิทธิพลจากความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ผลวิเคราะห์พบว่า อัตรากำไรขั้นต้นมีผลกระทบเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์กับที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา จันทรทอง (2565) กล่าวคือ อัตรากำไรขั้นต้นส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ในขณะที่อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีผลกระทบกับราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ เจนจิรา จันทรทอง (2565) พบว่าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น อัตรากำไรสุทธิ ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์

3. อิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ที่ส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนผลวิเคราะห์พบว่า อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวรมีผลกระทบเชิงบวกต่ออัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปได้ว่าเป็นอัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ถาวรและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อสินทรัพย์เพิ่มขึ้นส่งผลให้อัตราเงินปันผลตอบแทนเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปได้ว่าอัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือลดลงส่งผลให้อัตราเงินปันผลตอบแทนเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม ในขณะที่อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ ไม่มีผลกระทบต่ออัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทรีทิรา ภูระหงษ์ (2565) และอัตรา

หมุนเวียนของสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้ ไม่มีผลกระทบต่ออัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. เพื่อศึกษาอิทธิพลจากความสามารถในการทำกำไรที่ส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีผลกระทบกับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิจัย พิชรารธรรม แสงพิทักษ์ (2562) พบว่าอัตรากำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนการจ่ายเงินปันผลสอดคล้องกับวิจัยของ วิวัฒน์วงศ์ บุญหนู (2565) พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีอิทธิพลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน ซึ่งจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นการมองในส่วนของบริษัทภาพการบริหารงานที่ทำให้เกิดกำไรต่อสินทรัพย์รวมและส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการ รวมทั้งจ่ายเงินปันผลขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของนโยบายผู้บริหาร และไม่สอดคล้องกับวิจัย มนัส หัสกุล (2562) พบว่าอัตรากำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนการจ่ายเงินปันผล และอัตราส่วนกำไรขั้นต้น ส่งผลทางลบต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทราบถึงอิทธิพลจากประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไร ที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร ซึ่งช่วงเวลาที่ทำการศึกษานี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของโลก ดังนั้นการศึกษานี้ จึงถูกจำกัดโดยปัจจัยดังกล่าว ฉะนั้นผู้ที่สนใจหรือผู้ที่นำการศึกษานี้ไปใช้ประโยชน์ต่อไปจึงต้องทำความเข้าใจข้อจำกัดดังกล่าว

2. นักลงทุน นักวิเคราะห์และผู้ใช้งบการเงินทั่วไป สามารถนำไปพิจารณาว่า บริษัทมีความน่าสนใจในการลงทุนมากน้อยเพียงใด โดยจะวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ ความสามารถในการทำกำไร ราคาหลักทรัพย์และอัตราเงินปันผลตอบแทนโดยจะพิจารณา จากรายงานประจำปี หรืองบการเงินทั้งในปัจจุบันและอดีตของบริษัท เพื่อนำมาประเมินมูลค่าของราคาหลักทรัพย์และใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุน

3. ภาครัฐกิจ สามารถนำไปพิจารณาว่าบริษัทมีความสามารถในการบริหารสินทรัพย์และการสร้างกำไรเติบโตต่อเนื่อง เพิ่มมูลค่าให้บริษัท อย่างไรก็ตามรายการกำไรของบริษัทแสดงผลกำไรสุทธิเติบโตทุกปี ย่อมบอถึงอนาคตของกิจการจะมีการเติบโตที่ดี แต่จะเติบโตได้อย่างที่วางแผนไว้หรือไม่คงต้องเปรียบกับงบประมาณที่บริษัทได้กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ใช้อัตราส่วนทางการเงิน เป็นตัวแปรอิสระ ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ และความสามารถในการทำกำไร การศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณา ตัวแปร

อิสระอื่น ๆ หากตัวแปรดังกล่าวมีค่าสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ และอัตราการจ่ายปันผลตอบแทน สามารถที่จะเป็นเครื่องมือ เพื่อให้นักลงทุนสามารถนำไปวิเคราะห์ประกอบการบริหารและวางแผนได้

2. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษา ในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมทรัพยากร เป็นกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณากลุ่มประเภทธุรกิจอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการเลือกลงทุนในอนาคตและข้อสังเกตใหม่ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- Wanna Yongpisanphob. (2564). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2564-2566: อุตสาหกรรมอาหารพร้อมทาน. สืบค้น 20 มกราคม 2566, จาก <https://www.krungsri.com>
- ขวัญภา เติงศิริ, สมใจ บุญหมื่นไวย, ธนภณ วิมูลอาจ. (2561). ศึกษาอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินต่อราคา ตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมบริการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา
- เจตรัฐ สหพันธ์พร. (2563). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ ด้วยแบบจำลอง Panel VAR. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเงิน). คณะพัฒนาการ เศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- เจนจิรา จันทร์ทอง , พรณทิพย์ อย่างกลิ่น. (2565). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงิน นโยบายการจ่ายเงินปันผลกับราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย .บัณฑิตมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุมมนัส
- ชาลินี แสงสร้อย. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมบริการ. สาขาการเงิน บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ชุตานพร สอนภักดี และทริกา แยมะมัง. (2564). ศึกษาอัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นงคินิตย์, จันทรจรัสขวัญภา เติงศิริ, สมใจ บุญหมื่นไวย, ธนภณ วิมูลอาจ. (2561). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. นครราชสีมา
- นพดล สังข์ลาย. (2559). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวงจรธุรกิจกับการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นพพร ลิขนิพานนท์. (2564). ศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนจากการลงทุนและอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- พัชรารวรรณ แสงพิทักษ์. (2562). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจการแพทย์. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- ภาณุพงศ์ ตรีสกุลพงษ์. (2562). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนจากส่วนต่างราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ (MAI) กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วตักกณัฐ ทองสงโสม. (2563). เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรทางบัญชีกระแสเงินสด และอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างบริษัทที่มีผลประกอบการกำไรและขาดทุนในช่วงวิกฤตโควิด-19 . สาขาวิชาการบัญชีและการบริหารการเงินคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วทันยา ผ่องประเสริฐ. ภูมิฐาน รังกุลณวัฒน์. (2562). ผลกระทบของการจ่ายเงินปันผลที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ในบริษัทจดทะเบียน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- วิวัฒน์วงศ์ บุญหนุน. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
- สาริยา นวลถวิล (2562) ศึกษาอัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลต่อการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี sSET. สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- หัสสกุล. (2565). อัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนและอัตราการจ่ายเงินปันผลของ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- อรธิชา อินทาปัจ. (2559). ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- อินทร์ทิรา ภูระหงษ์. (2565). อิทธิพลของสภาพคล่องและความสามารถในการทำกำไรที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริม
การท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรมในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์
Factors Impacting Public Participation in the Promotion of
the Innovative OTOP Community Tourism in Takhli District of
Nakhon Sawan Province

นฤมล กุมภพันธ์¹ ธนัสถา โรจนตระกูล² โชติ บดีรัฐ³

Narumon Kumphaphan, Tanastha Rojanatrakul, Chot Bodeerat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของปัจจัยด้าน ที่พัก ด้านเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน ด้าน สิ่งดึงดูดใจ และด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นจุดเด่น ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ 3. เพื่อศึกษา แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลผ่านแบบสัมภาษณ์และ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผล การศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และปัจจัยส่วนบุคคล อายุ อาชีพ ระดับ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัย ต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในเขต อำเภอตากลี จังหวัด

Received: 2023-05-13 Revised: 2023-06-27 Accepted: 2023-06-27

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต /มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program /Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: narumonbiw220242@gmail.com

²หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต /มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Pibulsongkram Rajabhat University

³หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต /มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Pibulsongkram Rajabhat University

นครสวรรค์ ไม่มีความแตกต่างกัน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขตอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ 3 อันดับแรก ได้แก่ด้านการรับผลประโยชน์ด้านการประเมินผล และด้านการดำเนินการ

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วม; การส่งเสริมการท่องเที่ยว; ชุมชน OTOP นวัตวิถี

Abstract

The objectives of research were to 1.To study the factors of public participation in the promotion of the innovative OTOP community tourism 2.To compare the level of participation in terms of accommodation, traveling routes in the community, attraction aspect and tourism activities highlight that Impacting public participation in the promotion of the innovative OTOP community tourism in Takhli District of Nakhon Sawan Province 3.To study ways to develop public participation in the promotion of the innovative OTOP community tourism in Takhli District of Nakhon Sawan Province is a quantitative research and Qualitative Research. Data were collected interviews and questionnaires. The results of the study showed that people's participation in promoting OTOP Nawatwithi tourism community tourism in Takhli district. Nakhon Sawan Province Classified by individual factors The study found that gender personal factors differently affecting people's participation in promoting tourism, OTOP Nawatwithi Tourism Community in Takhli District, Nakhon Sawan Province. are different Statistically significant at 0.05 and personal factors, age, occupation, education level average monthly income and period of residence Different effects affect people's participation in promoting tourism, OTOP Nawatwithi Tourism Community in Takhli District, Nakhon Sawan Province. no difference and people's participation in tourism, OTOP Nawatwithi Tourism Community in Takhli District Nakhon Sawan Province, the top 3 are in terms of receiving benefits. Assessment and operation

Keywords: Participation; Tourism Promotion; Innovative OTOP Community Tourism

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวนั้นถือว่าเป็นอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งซึ่งช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเข้ามาในประเทศไทยได้อย่างมหาศาลติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปี และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ โดยเฉพาะเมื่อปี พ.ศ.2561 ที่ผ่านมามีรายได้จากการนำรายได้ให้แก่ประเทศเข้ามาอย่างก้าวกระโดด ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว รวม 3.08 ล้านล้านบาท ซึ่งสูงเป็นอันดับ 4

ของโลก และเป็นการเติบโตในเชิงคุณภาพดูได้จากอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ และกำหนดพันธกิจ ประกอบด้วย 1. ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ 2. การท่องเที่ยวต้องสะดวก สะอาด ปลอดภัยได้เอกลักษณ์และยั่งยืน 3. จัดตั้งคลินิกด้านการท่องเที่ยว 4. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 มีกรอบแนวคิดด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการผลิตและการบริการให้สามารถแข่งขันได้เกิดความยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและมีรายได้ที่ดีขึ้นรวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน มีแนวทางเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันทางธุรกิจบริการ และพันธกิจของกระทรวงมหาดไทย ในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนภารกิจอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน และส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีศักยภาพรวมทั้งเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของชุมชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

รัฐบาล มีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งเน้นสร้างรายได้และความเจริญความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 ในการจัดทำงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นเงินจำนวน 150,000 ล้านบาท โดยมีแนวทางในการจัดทำ 3 แนวทาง ได้แก่ 1.พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากยกระดับสวัสดิการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ สร้างโอกาสในอาชีพและการสร้างงาน 2. พัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านโครงการประชามการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และการท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงแนวทางการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น 3. ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตรทั้งระบบควบคุมการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า ทางเกษตรและสินค้าสมัยใหม่ ดังนั้นโอกาสในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ชุมชนตามแนวทางดังกล่าว จำเป็นต้องพัฒนาตามโครงการประชาม ให้ชุมชนเข้าถึงในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้ชุมชน ด้วยการสร้างวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา เรื่องพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ 2561 : 19) แต่เนื่องจากเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา2019 (โควิด-19) ซึ่งเริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2562 ที่ผ่านมามีทำให้เกิดผลกระทบเป็นอย่างมากต่อเศรษฐกิจภายในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเภหอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งทำให้ การ

เดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศนั้นต้องหยุดชะงัก รวมถึงส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ทำให้การซื้อขายสินค้าไม่ว่าจะเป็นพ่อค้าแม่ค้าผู้ประกอบการร้านอาหาร ธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท สถานบันเทิงต่างๆหรือแม้แต่การขนส่งในสถานที่ท่องเที่ยวจำเป็นต้องขาดรายได้ค่อนข้างมาก ทำให้หลายๆที่ทยอยปิดตัวลงส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงนั้นประสบปัญหาขาดรายได้จากการถูกเลิกจ้างจากผู้ประกอบการต่างๆ อีกด้วย หรือแม้แต่ตลาดชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่เขตชนบทก็ซบเซาลงไปมากเช่นกัน

นอกจากรัฐบาลมุ่งเน้นการฟื้นการท่องเที่ยวในระดับประเทศแล้ว แหล่งท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นก็ถือว่ามีส่วนสำคัญไม่น้อยในการที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับชุมชน เนื่องจากการท่องเที่ยวมีบทบาทมากขึ้นในสังคมโลก และยิ่งมากขึ้นในชุมชนท้องถิ่นเมื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ขยายอาณาเขตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เข้าใกล้วิถีชีวิตของชุมชนมากขึ้นหรือเรียกว่า OTOP ถือได้ว่าจุดเด่นที่สำคัญภายในแหล่งชุมชนของชุมชนท่องเที่ยววิถีชีวิต เป็นการนำเสนอวิถีชีวิต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชาวของผากและผ้าถิ่นไทยภายในแหล่งชุมชนนั้นๆ ถือได้ว่าเป็นการหารายได้เข้าสู่ชุมชนอีกช่องทางหนึ่ง โดยที่ผ่านมารัฐบาลได้จัดกิจกรรมต่างๆเพื่อบรรเทาผลกระทบของประชาชนและชุมชนท่องเที่ยวจากวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการเพิ่มช่องทางในการระบายสินค้า OTOP และผลิตภัณฑ์ของชุมชน รวมถึงเพื่อให้ประชาชนสามารถเลือกซื้อสินค้าชุมชนที่ดีที่สุด ที่เป็นผลิตภัณฑ์จากชุมชนที่มีคุณค่า เป็นผลิตภัณฑ์ฝีมือคนไทย อีกทั้งตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ของประชาชนขยายผลและสนับสนุนให้มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และมีการพัฒนาระดับผลิตภัณฑ์ OTOP โดยการพัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ยกย่องคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ระดับ 1 - 3 ดาว และเพิ่มช่องทางการตลาดให้กว้างและก้าวไกลมากยิ่งขึ้น การจัดงานโอท็อปไทย สัปดาห์วิถี - 19 ในครั้งนี้ เป็นการจัดงานระดับประเทศ มีความพิเศษและมีกิจกรรมที่หลากหลาย รัฐบาลคาดหวังว่าจะเป็นโอกาสที่ดีที่ประเทศไทย จะได้แสดงให้เห็นชาวไทยและชาวต่างชาติได้เห็นถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP และคาดหวังว่า จะช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตลอดจนสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศและเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนนั่นเอง และเป็นการต่อยอดโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ หรือ OTOP ที่ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้ริเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีการแต่งตั้งกรรมการในระดับประเทศ คือคณะกรรมการอำนวยการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์แห่งชาติ เป็นผู้ขับเคลื่อน และมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการส่งเสริม โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ เป็นระยะเวลา 16 ปี การท่องเที่ยวชุมชน OTOP เป็น

ช่องทางการสร้างรายได้ตามความต้องการ โดยการขายสินค้าอยู่ในชุมชนที่มาจากการท่องเที่ยว โดยใช้เสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์แปลงเป็นรายได้ โดยใช้เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน ที่มีคุณค่าเพียงพอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนและ ใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและเป็นการพัฒนาฐานรากอย่างแท้จริง ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีภารกิจหลักในการพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งการส่งเสริมบำรุงรักษาศิลปะจารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันมีคุณค่าและบูรณาการกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ความคิดสร้างสรรค์แปลงเป็นรายได้ เพื่อส่งผลกระทบต่อพัฒนาแหล่งรายได้ให้กับท้องถิ่นและประชาชน การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นน่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เสริมสร้างในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม ดังนั้น ถ้าชุมชนไม่เข้มแข็งก็จะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างไม่มั่นคงและไม่ก้าวหน้า ธุรกิจการท่องเที่ยวต้องนำรายได้กลับคืนสู่ชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินธุรกิจและชุมชนท้องถิ่น

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องทำอย่างมีส่วนร่วม หรือ Co-creation ทฤษฎีนี้คิดค้นและเขียนขึ้นโดย ดร.นาฬิกาติภักดิ์ แสงสนิท ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พ.ศ. 2553-2561) ถือเป็นกุญแจเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้การประสานเชื่อมโยงเครือข่ายจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาควิชาการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมา ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1. เน้นการนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นไทยและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพมากกว่าเน้นปริมาณนักท่องเที่ยว โดยมุ่งการสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง 2. มีการบริหารจัดการที่สมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวกับผลประโยชน์ของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ยึดหลักความสมดุลของเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อมิให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้และป้องกันกลุ่มทุนนอกพื้นที่เข้ามาครอบงำผลประโยชน์และทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้กับแหล่งท่องเที่ยว 3. มีการสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในช่วงนอกเทศกาลท่องเที่ยวโดยต้องเป็นกิจกรรมใหม่ๆ ที่น่าสนใจและซ้ำเสริมกัน 4. เน้นการบูรณาการการทำงานระหว่างชุมชนท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มุ่งเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 5.มีการรับฟังความเห็นระหว่างกัน ทั้งชุมชน ประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อที่จะให้ทุกฝ่ายนั้นร่วมด้วยช่วยกันแก้ไขปัญหาและหาร่วมกันทางออกเพื่อเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2561)

สำหรับจังหวัดนครสวรรค์นั้น ได้พัฒนาในส่วนของชุมชนโดยจัดให้แต่ละอำเภอนั้นมีอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยมยั่งยืนซึ่งเป็นแผนพัฒนาประเทศโครงการใหม่จากรัฐบาลปัจจุบันเพื่อหวังให้เป็นโรดแมปสำคัญในการพัฒนาประเทศของรัฐบาล คสช. จึงทำให้คนสนใจโครงการนี้เป็นอย่างมากโดยมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งสร้างรายได้และความเจริญความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานร่วมกับภาครัฐเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงาน 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ.2544 ที่ผ่านมา ซึ่งโครงการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีนั้น เป็นอีกหนึ่งโครงการที่จำเป็นต้องเร่งทำการประชาสัมพันธ์โครงการ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกกระดับเศรษฐกิจ รากฐานให้เข้มแข็ง โดยเชื่อมโยงชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีจำนวน 3,273 หมู่บ้าน กับเส้นทางการท่องเที่ยวกระแสหลักเมืองรอง และแหล่งท่องเที่ยว ให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ผู้ประกอบการกลุ่มต่างๆในชุมชน และประชาชนเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่ม Quadrant D เพิ่มขึ้น จำนวน 64,570 ผลิตภัณฑ์ทั่วประเทศให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความแข็งแกร่งของชุมชนอย่างแท้จริง

อำเภอตากลี เป็นอำเภอหนึ่งตั้งอยู่ทางใต้สุดของจังหวัดนครสวรรค์ อำเภอตากลี กล่าวกันว่าเพี้ยนมาจากคำว่า “ตึลลี” หรือ “เตาะคลี” ตำนานเมืองพระสังข์ ในส่วนหนึ่งของพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เรื่องสังข์ทองเป็นตำนานของอำเภอตากลี ที่ได้มีมาตั้งแต่อดีต อีกทั้งภายในอำเภอตากลีนั้น มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ มากมาย เช่นพิพิธภัณฑ์จีนเสน สระทะเล เขาลำบุนนาควน อุทยานถ้ำเพชรถ้ำทอง วัดเขาภูคา วัดช่องแค วัดหนองโพ วัดหนองสืนวล และวัดเขาเจดีย์ ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี อำเภอตากลี เป็นอีกหนึ่งอำเภอที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดนครสวรรค์ จุดเด่นที่สำคัญของ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมถึงศิลปะ ภูมิปัญญาที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์หลวงพ่อเดิมโดยพิพิธภัณฑ์แห่งนี้สร้างขึ้นมาเพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับเผยแพร่คุณงามความดีของหลวงพ่อเดิมที่อยู่คู่กับพี่น้องชาวตำบลหนองโพมาอย่างยาวนาน กลุ่มกันเพ็ชรบ้านละคร ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม ภูษาดาวเรือง OTOP นวัตวิถี เมืองทวารวดีศรีจีนเสน ซึ่งเป็นนครโบราณสมัยทวารวดีตอนต้นที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งถือได้ว่าอำเภอตากลีนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวศิลปะ วิถีชุมชนที่คู่ควรแก่ประชาชนทุกคนที่จะต้องมองเห็นถึงคุณค่าและรู้อนุรักษ์และรักษาไว้ ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จะช่วยให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ซึ่งขณะเดียวกันภาครัฐก็ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มมากขึ้นจากการประกาศให้

ท่องเที่ยววิถีไทยเป็นวาระแห่งชาติ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปในทิศทางที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขต อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของปัจจัยด้าน ที่พัก ด้านเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน ด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นจุดเด่น ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขต อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขต อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขต อำเภอตาคลี ได้แก่ตำบลหนองโพ และตำบลจันทเนน จังหวัด นครสวรรค์ จำนวน 15,968 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 375.10 คน เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 376 คน (Yamane, 1973)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้นำท้องที่และผู้นำท้องถิ่น จำนวน 3 ท่าน เช่น พัฒนาการตาคลี, นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ, เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชนชำนาญงาน, ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำ OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 12 ท่าน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว

OTOP นวัตกรรม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมถึงขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยและ นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

4. นำเครื่องมือที่สร้างเรียบร้อยแล้ว ไปหาคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตามความถูกต้องและสมบูรณ์ของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือฉบับร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน

5. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1) นำความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.8

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตามกระบวนการต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

3. ทำการแจกแบบสอบถาม และจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด จำนวน 376 ชุด

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม

5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage), หาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี โดยใช้สถิติอนุมานในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรต้นที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-test) สำหรับตัวแปร ที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ขึ้นไป ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันให้ใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Sheffe)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสัมภาษณ์ประกอบกับแนวคิด และทฤษฎี

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านที่พัก	3.77	0.30	มาก
ด้านเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน	4.02	3.03	มาก
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	3.95	0.29	มาก
ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นจุดเด่น	3.61	0.29	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.84	0.18	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.02

รองลงมาคือด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ย 3.95 รองลงมาคือด้านที่พัก มีค่าเฉลี่ย 3.77 และรองลงมาคือด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นจุดเด่น ค่าเฉลี่ย 3.61

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

การมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านการคิดและตัดสินใจ	3.70	0.28	มาก
ด้านการดำเนินการ	3.71	0.31	มาก
ด้านการรับผลประโยชน์	4.05	0.30	มาก
ด้านการประเมินผล	3.91	0.25	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.84	0.17	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 4.05 รองลงมาคือด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 3.91 รองลงมาคือด้านการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ย 3.71 และรองลงมาคือด้านการคิดและตัดสินใจ ค่าเฉลี่ย 3.70

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของปัจจัยด้านที่พัก ด้านเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวในชุมชน ด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นจุดเด่นที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP ในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP ในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ในทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งยอมรับสมมติฐาน

เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ มีความแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า เพศ แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน และอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ด้านการตัดสินใจ ให้สิทธิประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ มุ่งเน้นให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมกันคิดและตัดสินใจ ทั้งในการตัดสินใจด้านงบประมาณ รายรับ รายจ่าย เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขต อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์
2. ด้านการดำเนินการ ใช้ช่องทางออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เช่น เฟซบุ๊ก วิทยุชุมชน กลุ่มไลน์ต่างๆ หรือเป็นแหล่งข่าวออนไลน์ตามเพจต่างๆ โดยประชาชนในพื้นที่ร่วมกันประชาสัมพันธ์ อีกทั้งมีการรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีพื้นที่โดยรอบเหมาะแก่การท่องเที่ยว
3. ด้านการรับผลประโยชน์ หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณสำหรับการประกอบอาชีพของคนในชุมชน โดยควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มความรู้ให้กับประชาชน เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป
4. ด้านการประเมินผล หน่วยงานภาครัฐมีการประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทุกๆ 6 เดือน เพื่อค้นหาจุดเด่นและข้อบกพร่องของแหล่งท่องเที่ยว โดยแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว มีการคมนาคมที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกก็ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในจำนวนที่มากขึ้น ซึ่งหมายความว่าเมื่อนักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้นก็จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เช่นการมีส่วนร่วมในการดูแลพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด ร่มรื่น ไม่เป็นมลพิษต่อนักท่องเที่ยว และคอยแนะนำให้ผู้เยี่ยมชมแก่นักท่องเที่ยว และเมื่อ

ทดสอบสมมติฐานประชากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน และประชากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสินวัตร วาฬประโคน, วันชัย สุขตาม และจิรายุ ทรัพย์สิน (2563) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าประชากรที่มี อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดในการรับผลประโยชน์ อาจเพราะว่าจากการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขตอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ส่งผลให้ประชาชนนั้นมีรายได้เสริมจากการผลิตสินค้า ของที่ระลึกจัดจำหน่ายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมไปถึงอาหาร และรายได้จากการที่นักท่องเที่ยวเข้าพักแรมรีสอร์ทในพื้นที่ อีกทั้งเมื่อประชาชนได้รับคำชม จากนักท่องเที่ยวก็จะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้น และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่าประชาชนได้มีการร่วมในการตัดสินใจเรื่องของอาคารสถานที่ในการจัดนิทรรศการ กิจกรรมต่างๆ โดยการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน อีกทั้งยังได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการคอยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวในการให้คำแนะนำ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก และเข้าร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ วิทยุชุมชน กลุ่มไลน์ต่างๆ หรือเป็นแหล่งข่าวออนไลน์ตามเพจต่างๆ ในอำเภอตาคลี ซึ่งเมื่อสถานที่ท่องเที่ยวมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นย่อมส่งผลต่อการสร้างรายได้และอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ และถือได้ว่าเป็นการยืนยันว่าแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตตานันท์ มีทิศ และพัทธธีรา ผัดวงศ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน จังหวัดสมุทรปราการ ประชากรกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่น จำนวน 17 คน หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 6 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 15 คน รวมทั้งหมด 38 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน ได้แก่ ทรัพยากรทางโบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรมหรือทรัพยากรวัฒนธรรมที่แสดงออก และ 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการติดตามและประเมินผลงาน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนั้นเป็นการผนวกรวมเอาวัฒนธรรมชุมชนเข้าด้วยกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย หน่วยงานผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวในด้านการจัดหาที่พัก โรงแรม โฮมสเตย์ ให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

1.2 จากผลการวิจัย หน่วยงานผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวควรมีการจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคต

1.3 จากผลการวิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะมีการพัฒนากิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของชุมชนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น

1.4 จากผลการวิจัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและจัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานต่างๆเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน OTOP และควรที่จะมีการร่วมกันรับฟังปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.5 จากผลการวิจัย หน่วยงานภาครัฐควรมีการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในด้านสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ให้มีความน่าสนใจ รวมไปถึงเส้นทางในการเดินทางมาท่องเที่ยวให้มีความสะดวก ซึ่งจะเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในเขตอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP ในเขตพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและวางแผนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิตตานันท์ มีทิศ และพัทธ์ธีรา ด้วงศ์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.)*. 23(2), 159-170.
- พระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ 2561. (2561). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 (ตอนที่ 33ก), หน้า 19.
- สินวัตร วาสิประโคน, วันชัย สุขตาม และจิรายุ ทรัพย์สิน. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 4(1), 117-130.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). รายงานประจำปี 2561 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้น 25 ธันวาคม 2565, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8700
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2561). การท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเรื่องใกล้ตัวกว่าที่คิด. สืบค้น 25 ธันวาคม 2565, จาก <https://tatreviewmagazine.com/article/community-based-tourism>
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: New York: Harper. & Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The relationship between profitability, debt serviceability, and returns on securities of companies in the real estate and construction industry group listed on the Stock Exchange of Thailand

ศิริวรรณ มโนรณพานิช¹ เบญจพร โมกขเวส²
Siriwan Manorostpanich, Benjaporn Mokkhavesa

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลทศนิยมจากงบการเงินที่มีข้อมูลครบถ้วน 120 บริษัท ช่วงปี พ.ศ.2562 – 2564 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของตัวแปร และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อัตราส่วนกำไรสุทธิและอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กำไรต่อหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และอัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กำไรต่อหุ้น อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน

Received: 2023-05-06 Revised: 2023-07-12 Accepted: 2023-07-12

¹ นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม School of Accountancy, Sripatum University. Corresponding Author e-mail: siriwan0210@gmail.com

² ผู้ช่วยผู้อำนวยการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม School of Accountancy, Sripatum University

คำสำคัญ (Keywords): ความสามารถในการทำกำไร; ความสามารถในการชำระหนี้; ผลตอบแทนจากหลักทรัพย์

Abstract

The purpose of this study was to study the relationship between profitability and debt serviceability and return on securities. of companies in the real estate and construction industry group listed on the Stock Exchange of Thailand This research is quantitative research. Data were collected using secondary data from financial statements with complete information for 120 companies during the years 2019–2021. The data was analyzed with a statistical package using descriptive statistical analysis, including percentage, mean, and deviation and multiple regression analysis to test the research hypothesis. The results showed that the return on equity ratio had a positive correlation with the rate of change in the stock price at the statistical significance level of 0.05. The net profit ratio and the total debt to assets ratio were negatively correlated with the share price change at the statistical significance level of 0.05, and the gross profit ratio Ratio of return to total assets earnings per share The debt-to-equity ratio has no relationship with the change in securities prices at the statistical significance level of 0.05. The return on equity ratio had a positive correlation with the dividend payout ratio at the statistical significance level of 0.05 and the gross profit ratio. net profit ratio Ratio of return to total assets earnings per share Total debt to assets ratio and debt to equity ratio There was no relationship with the dividend payout ratio.

Keywords: profitability; ability to pay debts; return on securities

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัยปี 2565 เข้าสู่ช่วงฟื้นตัวดีขึ้นรวมตลาดอสังหาริมทรัพย์ (หมวดที่อยู่อาศัย) ขยับขึ้น 14.2% เศรษฐกิจไทยในปี 2565 จะดำเนินไปในทิศทางใดนับว่าเป็นปัจจัยหลักสำคัญของทิศทางการฟื้นตัวของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคที่อยู่อาศัย แม้ในช่วงปี 2564 ที่ผ่านมาเศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว เศรษฐกิจไทยในปี 2565 จะดำเนินไปในทิศทางใดนับว่าเป็นปัจจัยหลักสำคัญของทิศทางการฟื้นตัวของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคที่อยู่อาศัย แม้ในช่วงปี 2564 ที่ผ่านมาเศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว โดยในส่วนของปัจจัยบวกประกอบด้วย การมีมาตรการกระตุ้นภาคอสังหาริมทรัพย์ของรัฐ (ลดค่าธรรมเนียมการโอนและค่าจดจำนองเหลือร้อยละ 0.01 รวมถึงการขยายไปสู่บ้านมือสองด้วย) มีการผ่อนคลายมาตรการผ่อนปรน LTV ของธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) จะช่วยให้มีการซื้อบ้านสัญญาที่ 2 และ 3 เพื่ออยู่

อาศัยและเพื่อการลงทุนมีเพิ่มมากขึ้นสภาพคล่องของธนาคารมีมากพอสำหรับสินเชื่อปล่อยใหม่ ผู้ประกอบการยังคงมีการทำโปรโมชั่นลดราคาขายและให้ของแถม สำหรับปัจจัยลบคือความเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวัง ประกอบด้วย อัตราดอกเบี้ยที่มีแนวโน้มจะปรับขึ้น การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ภาวะหนี้ครัวเรือนอยู่ในระดับที่สูงถึง 90% ของ GDP อาจส่งผลให้สถาบันการเงินระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อใหม่ ต้นทุนค่าก่อสร้างแพงขึ้น ทำให้ราคาที่อยู่อาศัยโครงการใหม่อาจจะมีการปรับราคาขึ้น ผู้รับเหมาก่อสร้างภาคเอกชนในกลุ่มที่อยู่อาศัย กลุ่มอาคารสูง และอาคารขนาดใหญ่ รายได้มีแนวโน้มทยอยฟื้นตัวในปี 2566-2567 โดยรายได้อาจทรงตัวในปี 2565 ปัจจัยท้าทายที่อาจจำกัดการเติบโตของธุรกิจก่อสร้างและรายได้ของผู้รับเหมาในช่วงปี 2565-2567 ที่สำคัญ ได้แก่ ภาวะราคาน้ำมันและวัสดุก่อสร้างที่ยังอยู่ในระดับสูงผลจากสงครามยูเครน ซึ่งผู้รับเหมาต้องแบกรับภาระต้นทุน สต็อกที่อยู่อาศัยยังทรงตัวในระดับสูง ขณะเดียวกันอุปทานใหม่ยังเข้ามาในตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้มูลค่าการลงทุนก่อสร้างที่อยู่อาศัยโครงการใหม่ ๆ ของภาคเอกชนยังมีแนวโน้มอยู่ในระดับต่ำ ภาวะขาดแคลนแรงงาน อาจเป็นอุปสรรคให้โครงการก่อสร้างล่าช้า ทั้งนี้แรงงานก่อสร้างต่างด้าวน่าจะยังไม่เดินทางกลับมาทำงานในไทยเท่ากับระดับก่อนเกิด COVID-19 และแรงงานบางส่วนที่เดินทางไปต่างจังหวัดยังไม่กลับสู่ตลาดแรงงานในกรุงเทพฯ และปริมณฑล (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน), 2565)

อสังหาริมทรัพย์ มีความสำคัญกับชีวิตของคนเราทุกคน ทั้งในฐานะที่อยู่อาศัย ในฐานะปัจจัยการผลิต ตั้งแต่ไร่ นา โรงงาน ในฐานะเครื่องมือสร้างรายได้ อันได้แก่ อาคารสำนักงาน ศูนย์การค้า หรือในฐานะสิ่งพักผ่อนหย่อนใจ เช่น รีสอร์ท สวนสนุก หรือแม้แต่ในฐานะสาธารณูปโภค โดยมีทางด่วน เชื้อน เป็นอาทิ คำกล่าวจากท่าน ดร.โสภณ พรโชคชัย และที่ผ่านมามาธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เปิดเผยว่า “ภาคอสังหาริมทรัพย์เป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญและมีธุรกิจเกี่ยวเนื่องเป็นจำนวนมาก รวมแล้วเกือบร้อยละ 10 ของจีดีพี และมีการจ้างงานรวมเกือบ 3 ล้านคน” จากรายงานแนวโน้มธุรกิจ ไตรมาสที่1/2565 แสดงให้เห็นว่า ธุรกิจภาคอสังหาริมทรัพย์นั้นมีสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจไทยอยู่ที่อัตราร้อยละ 13 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย (ธปท., 2565)

นักลงทุนส่วนใหญ่จะมุ่งหวังผลตอบแทนทั้งในรูปแบบของกำไรจากผลตอบแทนของราคาเปลี่ยนแปลง (Capital gain or loss) และอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน โดยนักลงทุนสามารถใช้อัตราส่วนทางการเงินเป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากสามารถสะท้อนสภาพคล่องในการดำเนินงานของกิจการ ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการจ่ายคืนทุนของกิจการ และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558) โดยผลงานวิจัยของ นายธนกร หมีนแก้ว (2562) ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องความสัมพันธ์ของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งผลการวิจัยนั้นพบว่าอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ อัตรากำไรสุทธิ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม มี

ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ และ จากผลการศึกษาของ ภาณุพงศ์ ตริสกุลพงษ์ (2563) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ของบริษัทในกลุ่มการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และ ตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI) โดยพบว่าอัตราส่วนทางการเงินมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05 โดยอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (IT) อัตราความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (ICR) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ก็มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้ทำการมุ่งเน้นที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและใช้อัตราส่วนทางการเงินนั้นเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน สืบเนื่องมาจากอัตราส่วนทางการเงินเป็นข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย และมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งความสามารถในการทำกำไรจะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างหรือทำกำไรกล่าวคือเป็นการสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานของกิจการ อีกทั้งยังเป็นตัวแปรที่สำคัญในการใช้พิจารณาหรือกำหนดเงินปันผลด้วย และความสามารถในการชำระหนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงด้านการการเงิน สะท้อนถึงสภาพคล่องของกิจการและความมั่นคงของกิจการนั้นๆ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558, ออนไลน์) เพื่อเป็นประโยชน์ให้นักลงทุนซึ่งสามารถคาดการณ์ผลการดำเนินงานของกิจการ การประเมินความเสี่ยงก่อนที่จะตัดสินใจลงทุน หรือ กิจการบริษัทเอกชนใช้ในการศึกษาพิจารณาทิศทางแนวโน้มหรือนำข้อมูลไปวางแผนของธุรกิจ อีกทั้งรวมถึงภาครัฐสามารถนำข้อมูลการศึกษาวิจัยนี้ไปวางแผนหรือกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และวัสดุก่อสร้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับอัตราค่าเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับอัตราจ่ายเงินปันผลตอบแทนของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบงานวิจัยให้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับผลตอบแทน

จากหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ที่มีผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 - 2564 ซึ่งเป็นข้อมูล ทดสอบ จำนวน 120 บริษัท โดยใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือใช้ในการศึกษาค้นคว้า วิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงินและนำมา วิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน โดยงบการเงินนั้นนำมาทำการคำนวณเพื่อหาอัตราส่วน ดังนี้

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรและการวัดค่า เพื่อใช้ในการ ทดสอบดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) มีดังต่อไปนี้

1.1.1 อัตราส่วนกำไรขั้นต้น(Gross profit margin) เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่ ใช้ในการเปรียบเทียบกำไรขั้นต้นกับรายได้ โดยมีงานวิจัยในอดีต เช่น จิราภรณ์ สีทอง (2562) และ รุยิดา สมภักดี (2565) มีการวัดค่าตัวแปรโดยใช้ อัตราส่วนกำไรขั้นต้น คำนวณจาก

$$\text{อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (\%)} = \frac{\text{ขายหรือรายได้สุทธิ-ต้นทุนขาย}}{\text{ขายหรือรายได้สุทธิ}} \times 100$$

1.1.2 อัตราส่วนกำไรสุทธิ (Net profit margin) ซึ่งถ้าอัตราส่วนมีผลลัพธ์สูง หรือมีค่ามากนั้น แสดงว่ากิจการประสบความสำเร็จถึงความสามารถในการทำกำไรและควบคุมค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ ได้ดี โดยมีงานวิจัยในอดีต จิราภรณ์ สีทอง (2562) และ อภิญญา มาศ ชมภู (2563) คำนวณ จาก

$$\text{อัตราส่วนกำไรสุทธิ (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักค่าใช้จ่าย ดอกเบี้ยจ่าย และภาษี}}{\text{ขายหรือรายได้สุทธิ}} \times 100$$

1.1.3 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมรวม (Return on Asset หรือ ROA) ซึ่งถ้า อัตราส่วนมีผลลัพธ์สูงหรือมีค่ามากนั้น แสดงว่า กิจการทำการกำไรได้มาก เมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวม มี งานวิจัยในอดีต เช่น Ankita Chandani, Amanpreet Kaur Ahuja (2560), อภิญญา มาศ ชมภู (2563), ฐาปนกรณ์ เจริญนันทพิสุทธ์ (2564) คำนวณจาก

$$\text{อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

1.1.4 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity หรือ ROE) แสดงถึงความสามารถของกิจการในการนำเงินของผู้ถือหุ้นไปลงทุนและประเมินค่าอัตราผลตอบแทนที่

ผู้ถือหุ้นจะได้รับ งานวิจัยในอดีต เช่น Jaara, Bassam., Alashhab, Hikmat & Jaara, Osama O. (2561), ฐานกรณ์ เจียรนนทพิสุทธิ์ (2564), ศรากรณ์ หนูศักดิ์ (2564) และ รุวัยดา สมภักดี (2564) คำนวณจาก

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (\%)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

1.1.5 กำไรต่อหุ้น (Earning Per Share) แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรของกิจการและสามารถแสดงผลตอบแทนที่นักลงทุนจะได้รับจากการถือหนึ่งหุ้นของกิจการ งานวิจัยนี้แทนค่าตัวแปร EPS โดยมีงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา เช่น จิราพร เหง้าดา (2562) คำนวณจาก

$$\text{กำไรต่อหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{จำนวนหุ้นกิจการที่ชำระแล้ว}}$$

1.1.6 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์ (Debt to Asset ratio) แสดงให้เห็นว่าสินทรัพย์ที่กิจการมีส่วนใหญ่มีการใช้เงินทุนจากการกู้ยืมบุคคลภายนอกหรือมาจากทุนของกิจการเอง งานวิจัยในอดีตที่ เช่น อังศุมล อนุสาใจ (2563) และ รุวัยดา สมภักดี (2564) คำนวณจาก

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

1.1.7 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity ratio) แสดงให้เห็นถึงเงินทุนที่กิจการใช้ในการดำเนินกิจการนั้นมาจากหนี้สินเป็นอัตราส่วนเท่าใดหากเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น งานวิจัยในอดีต เช่น จิราพร เหง้าดา (2562), ภาณุพงศ์ ตรีสกุลพงษ์ (2563) คำนวณจาก

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{หนี้สิน}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

1.2.1 อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ (Capital gain or loss) งานวิจัยในอดีต อุทัยวรรณ เพชรา (2562), ภาณุพงศ์ ตรีสกุลพงษ์ (2563) และ รุวัยดา สมภักดี (2564) คำนวณจาก

$$\begin{aligned} \text{อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ (Capital gain or loss)} \\ = \frac{\text{ราคาหุ้นปลายงวด} - \text{ราคาหุ้นต้นงวด}}{\text{ราคาหุ้นต้นงวด}} \end{aligned}$$

1.2.2 อัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน (Dividend yield) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างเงินปันผลกับราคาหุ้นในปัจจุบัน งานวิจัยในอดีต เช่น อภิญญา มาศ ชมภู (2563) และ รุวิดา สมภักดี (2564) คำนวณจาก

$$\text{อัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน} = \frac{\text{เงินปันผลต่อหุ้น} \times 100}{\text{ราคาหุ้น}}$$

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีการกำหนดวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในส่วนของตัวแปรอิสระ (Independent Variable) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) โดยที่

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

1. ความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วย อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM) อัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และกำไรต่อหุ้น (EPS)

2. ความสามารถในการชำระหนี้ ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์ (DA) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE)

โดยตัวแปรอิสระทั้งสองกลุ่มได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลจาก SETSMART ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2564

2. ตัวแปรตาม คือ ผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ มีสองรูปแบบได้แก่ อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ (Capital gain or loss) และอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน ข้อมูลในส่วนของตัวแปรตามนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการมีอยู่จริง โดยเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลจาก SETSMART ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2564

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	N	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Std. Deviation)
อัตราส่วนกำไรขั้นต้น GPM	360	-69.81	78.96	24.18	16.39
อัตราส่วนกำไรสุทธิ NPM	360	-141.60	82.93	1.24	25.57
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ROA	360	-41.56	24.13	3.93	7.11
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ROE	360	-70.26	45.75	3.49	14.71
กำไรต่อหุ้น EPS	360	-3.65	57.16	0.87	4.66
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์ DA	360	0.00	2.36	0.52	0.25
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น DE	360	0.00	10.13	1.38	1.26
อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ Capital gain or loss	360	-0.71	13.50	0.15	0.90
อัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน DY	360	0.00	42.07	3.23	4.43

จากการวิเคราะห์ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถในการทำกำไร ดังที่ปรากฏในตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาจากตัวแปรอัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM) ดยแสดงอัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ -69.81 ค่าสูงสุดเท่ากับ 78.96 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 24.18 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 16.39 ตัวแปรอัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ -141.60 ค่าสูงสุดเท่ากับ 82.93 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 1.24 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 25.57 ตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ -41.56 ค่าสูงสุดเท่ากับ 24.13 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.93 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 7.11 ตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ -70.26 ค่าสูงสุดเท่ากับ 45.75 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.49 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 14.71 ตัวแปรกำไรต่อหุ้น (EPS) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ -3.65 ค่าสูงสุดเท่ากับ 57.16 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 0.87 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.6 สำหรับความสามารถในการชำระหนี้ เมื่อพิจารณาจากตัวแปร อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์ (DA) โดยแสดงอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์ (Debt to Asset ratio) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 2.36 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 0.52 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.25 ตัวแปรอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 10.13 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 1.38 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.26

เมื่อพิจารณาจากตัวแปรอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ (Capital gain or loss) ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2562-2564 โดยแสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ (Capital

gain or loss) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ -0.71 ค่าสูงสุดเท่ากับ 13.50 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 0.15 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.90 ตัวแปรอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน (DY) อยู่ระหว่างค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 42.07 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.23 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.43

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 2 แสดงผลความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์

Variable	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	0.346	0.134		2.579	0.010		
GPM	-0.005	0.003	0.002	0.031	0.975	0.792	1.263
NPM	-0.011	0.002	-0.322	-4.726	0.000	0.561	1.782
ROA	-0.021	0.016	-0.167	-1.321	0.187	0.162	6.158
ROE	0.022	0.008	0.362	2.782	0.006	0.154	6.486
EPS	-0.009	0.010	-0.044	-0.841	0.401	0.933	1.072
DA	-0.515	0.226	-0.146	-2.282	0.023	0.633	1.580
DE	0.069	0.047	-0.097	1.460	0.145	0.594	1.684
Durbin-Watson			1.750				
R Square			0.083				

**ระดับนัยสำคัญ 0.01 *ระดับนัยสำคัญ 0.05

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อัตราส่วนกำไรสุทธิและอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และอัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กำไรต่อหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงผลความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน

Variable	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	3.313	0.656		5.047	0.000		

GPM	-0.005	0.015	0.000	-0.001	0.999	0.792	1.263
NPM	0.008	0.012	0.047	0.691	0.490	0.561	1.782
ROA	-0.081	0.078	-0.130	-1.039	0.299	0.162	6.158
ROE	0.121	0.039	0.404	3.134	0.002	0.154	6.486
EPS	-0.023	0.050	-0.025	-0.469	0.639	0.933	1.072
DA	-0.433	1.104	-0.025	-0.392	0.696	0.633	1.580
DE	0.036	0.230	0.010	0.157	0.875	0.594	1.684
Durbin-Watson			1.837				
R Square			0.100				

**ระดับนัยสำคัญ 0.01 *ระดับนัยสำคัญ 0.05

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และอัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กำไรต่อหุ้น อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังตารางที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยผู้วิจัยสามารถ อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้อง กับผลงานวิจัยของ ชนนิ ยิงนิรันดร์ (2561) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการหมวดขนส่งและโลจิสติกส์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่าการที่อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นส่งผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

อัตราส่วนกำไรสุทธิและอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปได้ว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิ

และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์ลดลงส่งผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กำไรต่อหุ้น และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร เหม้าดา (2562) พบว่า อัตราส่วนกำไรขั้นต้นอัตราส่วนกำไรต่อหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนของกลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค และงานวิจัยของ อุทัยวรรณ เพชรา (2562) พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าอัตราส่วนทางการเงินนั้นเป็นเพียงการแสดงถึงการนำตัวเลขที่แสดงอยู่ในงบการเงิน มาคำนวณหาอัตราส่วนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในอดีต

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับอัตราจ่ายเงินปันผลตอบแทนของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปได้ว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นส่งผลให้อัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทนเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จิราพร เหม้าดา (2562), ศราภรณ์ หนูศักดิ์(2564), ภาณุพงศ์ ตรีสกุลพงษ์ (2563) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์

อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กำไรต่อหุ้น อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา มาศ ชมภู (2563) พบว่า อัตราส่วนกำไรขั้นต้นอัตรากำไรสุทธิ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลการดำเนินงานความสามารถในการทำกำไร ลดลงมากเมื่อเทียบกับปี 2561 ซึ่งผู้วิจัยคาดการณ์ว่าผลกระทบของโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยหดตัวรุนแรง โดยปี 2563 หดตัวถึงร้อยละ 6.2 ขณะที่สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทยในปี 2562 ขยายตัวร้อยละ 2.2 ชะลอตัวลงจากร้อยละ 4.2 ในปีก่อนหน้า โดยเป็นผลมาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก อันเนื่องมาจากมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศไทยเศรษฐกิจหลักโดยเฉพาะสหรัฐฯ และจีน และในปี 2563-2564 เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจทั่วโลก รวมถึงเศรษฐกิจไทย (TODAY/Writer , 2565) โดยชี้ชัดได้จาก ความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้ ที่มีค่าลดลงอย่างเห็นได้ชัด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่ม อุตสาหกรรมบริการ ดังนั้นผลการศึกษาก็ไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุมในอุตสาหกรรมอื่นได้

2. งานวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในช่วงเวลาระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จึงอาจส่งผลกระทบต่อตัวแปรอิสระทำให้ค่าและผลการวิจัยที่ได้มีความบิดเบือนหรือแตกต่างกัน จึงควรเลี้ยง หรือ ขยายช่วงเวลาในการศึกษาข้อมูลให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความแม่นยำและประโยชน์มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ใช้อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้เป็นตัวแปรอิสระ ในการประเมินผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ การศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณา ตัวแปรอิสระอื่น ๆ หากตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการประเมินอัตรากำไรหรือขาดทุนจากผลตอบแทนของราคาเปลี่ยนแปลง และอัตราการจ่ายเงินปันผลตอบแทน ซึ่งสามารถที่จะเป็นเครื่องมือ เพื่อให้นักลงทุนสามารถนำไปวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจได้

2. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษา ในบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ หรือ กลุ่มอุตสาหกรรมอื่นที่มีความแตกต่างกันในระดับของการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้ให้กับนักลงทุน เพื่อสะท้อนผลที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนด้านการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้กับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์

3. การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 2562-2564 รวมระยะเวลา 3 ปี อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีประโยชน์มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภรณ์ สินเจริญศักดิ์ คณบดีคณะบัญชี และ ดร.เบญจพร โมกขะเวส อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าฉบับนี้สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง (References)

จิราพร เหม้าดา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ กรณีศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม

- ธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค. ในการค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- จิราภรณ์ สีทอง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรของบริษัทกับอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ในการค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาการจัดการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนนี ยิ่งนิรันดร์ และทรงวิทย์ เจริญกิจธนาภ. (2562). ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการหมวดขนส่ง และ โลจิสติกส์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ฐาปกรณ์ เจียรนนทพิสุทธ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดและความสามารถในการทำกำไรกับการประเมินมูลค่าหุ้น ของบริษัทกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ในการค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). ประวัติและบทบาท. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2565, จาก : https://www.set.or.th/th/about/overview/history_p1.html
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). (2565). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2565-2567: ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2565,
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). รายงานแนวโน้มธุรกิจ BUSINESS OUTLOOK REPORT. ไตรมาสที่ 1/2565 . สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2565
- ธนากร หมั่นแก้ว. (2562). ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค ในการค้นคว้าอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธีรพงษ์ กรรณิกา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหุ้นและอัตราเงินปันผล ตอบแทนของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ในการค้นคว้าอิสระ ระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารธุรกิจ , มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ประภาพร กิจดำรงธรรม. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถที่จะชำระหนี้ของ บริษัทและผลตอบแทนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการค้นคว้าอิสระ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภาณุพงศ์ ตรีสกุลพงษ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนจากหลักทรัพย์ของบริษัทในกลุ่มการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ในตลาดหลักทรัพย์แห่ง

- ประเทศไทย (SET) และตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI). ในการค้นคว้าอิสระ
หลักสูตรปริญญาโท, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- รวิดา สมภักดี. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกำไรและการบริหารหนี้สินกับ
ผลตอบแทนหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่ม SET100 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน
การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศราภรณ์ หนูศักดิ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับผลตอบแทนของ
หลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกรณีศึกษากลุ่ม
อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง. ในการค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขา
บัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ ธนาคารอาคารสงเคราะห์. (2565). สถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัยปี 2565
เข้าสู่
ช่วงฟื้นตัวดัชนีรวมตลาดอสังหาริมทรัพย์. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565
- อภิญญาต ชมภู. (2563). ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไร
และความสามารถในการชำระหนี้กับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จ
ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100) . ในการค้นคว้าอิสระบัญชี
มหาบัณฑิต สาขาการบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อังศุมลีย์ อุสาใจ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษา บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งและโลจิสติกส์. ในการ
ค้นคว้าอิสระ สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อุทัยวรรณ เพชรธา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราการเปลี่ยนแปลง
ราคาหลักทรัพย์ ของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย. ในการค้นคว้าอิสระ บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ANKITA CHANDANI, AMANPREET KAUR AHUJA. //(2017).// IMPACT OF EPS AND DPS
ON STOCK PRICE: A STUDY OF SELECTED PUBLIC SECTOR BANKS OF
INDIA.//MBA Program.// Prestige Institute of Management, Gwalior. ./: 111,
119.
- JAARA, BASSAM., ALASHHAB, HIKMAT AND JAARA, OSAMA O.// (2018).// The
Determinants of Dividend Policy for Non-financial Companies in Jordan.
//International Journal of Economics and Financial Issues 2018. //Vol.8(2)
./: 198-209.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

Relationship Between Tranformational Leadership and
The Effectiveness of Educations Under The Sukhothai
Secondary Education Service Area Office

ชญาพร รุ่งโรจน์¹ หยกแก้ว กมลวรรณ² สุภัญญา รุจิเมธาภาส³

Chadapond Rungrod, Yokkaew Kamolvoradej, Sukunya Rujimethabhas

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 596 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.68) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.64) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

Received: 2023-04-26 Revised: 2023-07-04 Accepted: 2023-07-05

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Master of Education Program Educational Administration Program Uttaradit Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: chadapondrung@gmail.com

² หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Master of Education Program Educational Administration Program Uttaradit Rajabhat University

³ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Master of Education Program Educational Administration Program Uttaradit Rajabhat University

สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมและบริบทที่ดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.67$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r=0.796$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of transformational leadership of school administrators 2) to study the school administrators' effectiveness in school administration and 3) to study the relationship between transformational leadership and effectiveness in the administration of educational institutes of educational institute administrators Under the Office of Sukhothai Secondary Education Service Area. The sample group used in this research was 596 school administrators and teachers under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office. The research tool was 5 rating scale questionnaire. The statistics used were mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The results of the research found as follow : 1) The level of transformational leadership of school administrators found that the overall level was at the highest level. When considering each side, it was found that Taking into account the individual has the mean ($\bar{X} = 4.68$) has the highest mean. And inspiration has an average ($\bar{X} = 4.64$) with the lowest average. 2) The level of effectiveness of educational institutions found that the overall level was at the highest level. When considering each side, it was found that Educational institutions have a good environment and context with the mean ($\bar{X} = 4.67$) having the highest mean and the administrators having leadership having the mean ($\bar{X} = 4.57$) having the lowest mean. 3) Transformational Leadership and School Administrator Effectiveness of School Administrators There was a high positive correlation ($r=0.796$) with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: Tranformational Leadership; Effectiveness of Educations

บทนำ (Introduction)

กระแสโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการปรับตัวและเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงต้องเร่งทำความเข้าใจ และพร้อมรับมือ โดยการสร้างประชากรที่มีคุณภาพ การสร้างประชากรให้มีคุณภาพของแต่ละประเทศ ก็คือการสร้างประชากรด้วยระบบการศึกษา หากพิจารณาด้านการศึกษาในปัจจุบันกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นส่วนที่ได้รับผลจากโลกาภิวัตน์อย่างมาก การศึกษาจึงต้องปรับให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยไม่อาจพึ่งพาอาศัยการบริหารจัดการรูปแบบเดิม ๆ ที่ใช้อ่านาจ กฎกติกาเก่า ๆ ซึ่งอาจทำให้ระบบการศึกษาจมอยู่ในความล้าหลังและก้าวไม่ทันโลกอีกต่อไป การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ร่วมกันผลักดันและขับเคลื่อนระบบการศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาด้วยการตัดสินใจการประสานงาน และบริการอย่างมีศาสตร์ศิลป์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (สุพรรณา ไตรรัตน์, 2562) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ เพื่อบ่มบ่มการปรับเปลี่ยน โดยใช้ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์รวมถึงการมีภาวะของความเป็นผู้นำ บริหารจัดการรับมือกับการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อความอยู่รอดขององค์กร โดยกำหนดทิศทางในการบริหารสถานศึกษา แบบร่วมแรงร่วมใจทั้งจากบุคคลากรภายในและจากชุมชนภายนอก (ไชยยศ ตันวุฒิมันฑิต, 2563) ดังนั้น การที่จะบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคการศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารจะต้องปรับตัว และพัฒนาภาวะผู้นำให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษาและงานต่าง ๆ จะสำเร็จลุล่วงไปได้ต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งนี้จะต้องทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเต็มใจอย่างเต็มศักยภาพตามความรู้ความสามารถของบุคคลนั้น ๆ โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้ (นาตยา ทับยาง, 2561) ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้นำ จะส่งผลไปถึงความสำเร็จขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นด้านการปฏิบัติงาน ด้านการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รวมถึงกระตุ้นให้มองภาพอนาคตที่เป็น เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จขององค์กร (อภิสิทธิ์ ทนคำดี, 2560) ผู้บริหารโรงเรียนนับเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงมากต่อประสิทธิผลขององค์การทางการศึกษา ซึ่งประสิทธิผลของสถานศึกษาจะเป็นการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาว่าจะอยู่รอดหรือไม่ โดยมุ่งความมีประสิทธิผลขององค์การทั้งระบบ โดยใช้หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเป็น

แนวทาง ต้องอาศัยความทุ่มเทพยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและท้าทาย มีทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการสอน มีภาวะความเป็นผู้นำทั้งของผู้บริหารและของคณะครู มีบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน (อภิขญา พูลโภคผล, 2562) ดังนั้นการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่เพื่อบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ จึงต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสถานการณ์ จึงมีนโยบายในการพัฒนาผู้บริหาร ครูบุคลากรทางการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการบริหารจัดการในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่เพื่อบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ จึงต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามจากการศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาในสังกัดมีปัญหาในเรื่องประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษาวางไว้ อาทิ ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำ ขาดความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย, 2565)

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เพื่อทราบข้อมูลการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัว เพื่อนำไปหาแนวทางในการจัดหมวดหมู่และต่อยอดในการพัฒนาแนวทางภาวะผู้นำของผู้บริหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย อยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 596 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 4 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขึ้นขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

4.1 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 จัดเตรียมแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยจัดเตรียมแบบสอบถามเอกสาร และแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form)

4.3 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ทาง Smart Office ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

4.4 เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม

4.5 นำแบบสอบถามมากรอกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และรายงานผลการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ลำดับ	องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.67	0.24	มากที่สุด	2
2	การสร้างแรงบันดาลใจ	4.64	0.27	มากที่สุด	4
3	การกระตุ้นทางปัญญา	4.65	0.28	มากที่สุด	3
4	การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.68	0.25	มากที่สุด	1
รวม		4.66	0.21	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.67$) , การกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 4.65$) และการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.64$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย แสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ลำดับ	องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ	4.57	0.29	มากที่สุด	4
2	การมีส่วนร่วมของชุมชน	4.66	0.23	มากที่สุด	2
3	สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมและบริบทที่ดี	4.67	0.28	มากที่สุด	1
4	ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.65	0.27	มากที่สุด	3
รวม		4.65	0.20	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมและบริบทที่ดี ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 4.66$) , ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.65$) และผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ตัวแปร	n	$r_{x,y}$	P-value
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิผลของสถานศึกษา	596	0.796	0.00**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า $r_{x,y} = 0.796$ แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก และค่า $p = 0.00$ แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมา คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ , การกระตุ้นทางปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการทำงาน โดยมีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีการติดต่อสื่อสารแบบสองทางและเป็นรายบุคคล มีการ

วิเคราะห์ความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล อีกทั้งเป็นพี่เลี้ยงสอนที่คอยให้คำแนะนำ และส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้พัฒนาตนเอง มีการกระจายอำนาจ โดยการมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงาน โดยผู้นำจะส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง และมีความรับผิดชอบ และควบคุมตนเองได้ แสดงออกเพื่อให้บุคลากรมีความภาคภูมิใจ มีความศรัทธาและนับถือ มีความยินดีที่จะทุ่มเทการปฏิบัติงานตามภารกิจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กำหนดตนเอง กำหนดแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและสามารถแก้ปัญหา ความขัดแย้ง เป็นแบบอย่างที่ดีจนบุคลากรยึดถือเป็นแบบอย่าง มีการบริหารงานได้เป็นที่ประทับใจ กำหนดเป้าหมายให้มีความชัดเจน และมีมาตรฐานการปฏิบัติงานสูง กระตุ้นผู้ร่วมงานให้เห็นถึงวิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหา โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น มองปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ ให้เข้าใจในบทบาทและยอมรับในบทบาท มีการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นผลให้ผู้ร่วมงานมีคุณลักษณะในด้านการคิดและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยความเรียบร้อย แสดงออกถึงความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ กระตุ้นผู้ร่วมงานมีแรงจูงใจภายใน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และอุทิศตนเพื่อกลุ่ม และเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมาย สิ่งที่สำคัญ คือการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก สร้างมิตรสัมพันธ์ที่ดีด้วยการสร้างความมั่นใจ ความเชื่อในเหตุผล และการสร้างความสำเร็จให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรัพย์ศิริ ศรีสง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในกลุ่มคูเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก และองค์ประกอบรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นเอกัตบุคคล ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดา เมฆะทัต (2562) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 9 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญามาศ แดงสีดา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมและบริบทที่ดี รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน , ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยมีสิ่งรอบตัวที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวก มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ชุมชนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กร ที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ ได้แสดงออกถึงแนวคิด แนวปฏิบัติ รวมถึงการได้ลงมือปฏิบัติทุกกระบวนการที่มาจากความสนใจ การร่วมรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารและครูมีความสามารถในการแก้ปัญหา เพื่อหาแนวทางปฏิบัติเป็นขั้นตอนต่างๆ โดยมีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่ทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถที่จะนำพาบุคคลในองค์กรหรือหน่วยงาน ร่วมมือ ร่วมใจกันปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจจนบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของพรเทพ เหมรานนท์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญฤทัย ภูสาระ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า $r_{x,y} = 0.796$ แสดงว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก และค่า $p = 0.00$ แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน เพราะยังผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาก ประสิทธิภาพของสถานศึกษาก็มากตามไปด้วย หรือประสิทธิผลของสถานศึกษามาก ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ของผู้บริหารสถานศึกษาก็น้อยมากด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นภาวะผู้นำที่จะนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่องค์กร กระตุ้น จุดประกายให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล เมื่อผู้บริหารปฏิบัติตามหลักทฤษฎีได้ตีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงดำเนินไปในทิศทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของมุสตี จิรนากุล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่ฟ้าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของเก็จกนก พลวงศ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับระดับประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา พงุทธิไพฑูรย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการสร้างแรงบันดาลใจ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้กำลังใจครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เชื้อมนั่นว่าสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน กระตุ้นการทำงานเป็นทีม และสร้างจิตวิญญาณของทีมงาน พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความผูกพันต่อเป้าหมายระยะยาวของตน และทำให้มองเห็นภาพอนาคตที่สวดยามของตน สร้างและสื่อความคิดอย่างสร้างสรรค์ทำให้บุคลากรเกิดแรงบันดาลใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้
2. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนานตนเองอยู่เสมอ โดยการแสวงหาความรู้ ทักษะ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาแก้ไขและพัฒนาการศึกษาให้ไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ หรือโรงเรียนในสังกัดอื่น
3. ควรวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- เก็จกนก พลวงศ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ขวัญฤทัย ภู่อารยะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ไชยยศ ตันนุณิบัณฑิต. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชน จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทรัพย์ศิริ ศรีสอง. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความยืดหยุ่นผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูในกลุ่มคูเมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ธัญญา มาศ แดงสีดา. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธิดา เมฆะทัด. (2562). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 9. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- นิตยา ทับยาง และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง.

ผุสดี จิรนากุล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการ
บริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแม่ฟ้าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยพะเยา.

พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1และ
เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ 2565. สุโขทัย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย.

สุพรรณา ไตรรัตน์. (2562). การศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี.

อภิษฎา พูลโศภผล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสังฆมณฑลราชบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

อภิสิทธิ์ ทนคำดี. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อัจฉรา พงษ์ทิไพฑูรย์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของ
โรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี
เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

**แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1**

**The Guidelines for Community Participation in The Management of
Learning Resources of Small Schools Mueang Sukhothai District
Sukhothai Under the Sukhothai Primary Educational Service Area
Office 1**

นิตยา มั่นพุ่ม¹ พิมพกา ธรรมสัทธี² วจี ปัญญาใส³
Nittaya Manphum, Phimpaka Thammasit, Vajee Panyasai

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 21 คน ครู 135 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 21 คน รวม 177 คน และกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน ครู 2 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 2 และศึกษานิเทศก์ 2 คน รวม 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.934 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจาก

Received: 2023-05-09 **Revised:** 2023-07-05 **Accepted:** 2023-07-10

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Master of Education Program Educational Administration Program Uttaradit Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: nittaya.chom4462@gmail.com

² หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Master of Education Program Educational Administration Program Uttaradit Rajabhat University.
e-mail. E-mail: Phimpaka@live.ur.ac.th

³ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Master
of Education Program Educational Administration Program Uttaradit Rajabhat University. e-mail:
Vajee.pan@uru.ac.th

มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน (Plan) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนา (Action) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ (Do) และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมิน (Check) ส่วนแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน โรงเรียนวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ โรงเรียนให้ครูนำแหล่งเรียนรู้และทะเบียนแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมิน มีการแต่งตั้งชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการในการนิเทศและติดตาม และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนา มีการนำจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส และอุปสรรค มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมของชุมชน; แหล่งเรียนรู้; โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research article aims to study the needs and management approaches of learning resources of small schools Mueang Sukhothai District Sukhothai Province Under the Office of Sukhothai Primary Education Service Area 1. The population used in this research small school Mueang Sukhothai District Sukhothai Province Under the Office of Sukhothai Primary Education Service Area 1. This research is a mixed research. The sample consisted of 21 schools, 135 teachers, and 21 school committee presidents, totaling 177 people and the target group used in this research was obtained by purposive selection. The sample selected by stratified random sampling was 2 school, directors, 2 teachers, 2 school committee presidents and 2 supervisors, a total of 8 people. The research tools were questionnaires It has a validity between 0.8 - 1.00 and has a confidence value of 0.934. and interviews. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation and content analysis. The research results showed that there was a need for the management of learning resources of small schools. Mueang Sukhothai District Sukhothai Province Under the Office of Sukhothai Primary Educational Service Area Zone 1 on all 4 sides namely, the community's participation in the learning center management plan (Plan), the community's participation in the management of learning resources (Do),

the community's participation in monitoring and Evaluate the management of learning resources (Check) and the aspect of community participation in improving and developing learning resources management (Action). Overall, it was at a high level. The guidelines for community participation in the management of learning resources of small schools. Mueang Sukhothai District Sukhothai Province under the Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1, consisting of 4 aspects namely, community participation in learning resource management planning The school plans to manage learning resources with the community. Community participation in the management of learning resources The school clarifies that teachers bring learning resources. The learning resources register is used for teaching and learning. Community participation in monitoring and evaluating the management of learning resources The community has been appointed as a committee for supervision and monitoring. and community participation in improving and developing the management of learning resources. featured information Areas that should be developed, opportunities and obstacles are analyzed. to find solutions and further development

Keywords: community involvement; learning resources; small schools

บทนำ (Introduction)

การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยที่ต่างให้ความสำคัญในสิทธิและหน้าที่ของแต่ละบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน มีกลไกการมีส่วนร่วมเป็นพลังสำคัญ แต่ละประเทศจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนและสังคม ซึ่งประเทศไทยการจัดการศึกษาที่เป็นเพียงการดำเนินงานของรัฐเอกชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพียงกลุ่มเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้การศึกษากระจายอย่างทั่วถึง ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและประชาชน แนวคิดการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ เริ่มมีมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ที่มุ่งเจตนารมณ์ให้การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนและทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยได้บัญญัติไว้ในหลักการจัดการศึกษาประการหนึ่งว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อมีการกำหนดตัวบ่งชี้ของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาและการกำหนดเป็น

นโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา ในการนี้พบว่าความร่วมมือของครูบุคลากรทางการศึกษาและประชาชน เป็นกลไกสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมสนับสนุนและร่วมติดตามผลการจัดการศึกษาในทุกระดับทั้งระดับนโยบายส่วนกลาง ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กต้องอาศัยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากทางชุมชนเป็นอย่างมาก จากรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ที่ผ่านมามีพบว่า ร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 21 โรงเรียน ค่อนข้างต่ำในหลายวิชา เกิดจากบุคลากรที่ไม่เพียงพอและสอนไม่ตรงสาขาวิชาที่โรงเรียนต้องการ มีการสอนแบบครบรวม ทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูต้องหนึ่งคนต้องสอนมากกว่าหนึ่งวิชา ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กต่ำกว่าที่เป้าหมายกำหนด จึงต้องมีการนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียน ผู้สอน สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่ตนสนใจได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งชุมชนถือได้ว่าเป็นอีกชุมชนทรัพยากรที่สามารถหาความรู้ได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ, 2565) ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนจึงมีประโยชน์ในการศึกษาเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงเสริมสร้างบรรยากาศและกระตุ้นความสนใจในสิ่งใหม่ ๆ ที่ดีเป็นการแสวงหาคำตอบ โดยการปฏิบัติจริงจากสิ่งแวดล้อมในชุมชนสร้าง ดังนั้นหลักการจัดแหล่งเรียนรู้ชุมชนจะต้องมีวัตถุประสงค์เป้าหมายและขอบเขตที่ชัดเจน โดยโรงเรียนจะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (มณีรัตน์ ปานจันทร์, 2563) รวมไปถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้การบริหารแหล่งเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความคุ้มค่า ยั่งยืน มีการนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (PDCA) ประกอบด้วยขั้นตอน การวางแผน (P) การปฏิบัติตามแผน (D) การตรวจสอบ (C) และการปรับปรุง (A) มาใช้ดำเนินการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2554) ที่กล่าวถึงแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ตามคุณภาพวงจรเดมมิง (PDCA) ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้ของสถานศึกษามีคุณภาพทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 21 คน ครู จำนวน 135 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 21 คน รวม 177 คน และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน ครู จำนวน 2 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 และศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน รวม 8 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

- 3.1 แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 สอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 11 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย และตอนที่ 2 เป็นกรอบประเด็นการสัมภาษณ์โดยนำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) ลำดับที่ 1-3 ในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทาง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 มีขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

4.1.2 จัดส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่กำหนดไว้ ในระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

4.1.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากประชากร และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามคืนมา ร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมาย

4.2.2 ผู้วิจัยเตรียมการสัมภาษณ์ โดยเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ พร้อม นัดหมายวันเวลาและสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า และดำเนินการสัมภาษณ์ ในระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน ขออนุญาตบันทึกเทปการสัมภาษณ์และยุติการสัมภาษณ์เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม และประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์แล้วรีบถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะจะไม่ทำให้หลงลืมประเด็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับจากการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่มีค่า PNI สูง 3 อันดับแรกของแต่ละด้านมาเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์

5.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้ผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความต้องการจำเป็น (PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล		
1. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Plan)	3.20	มาก	4.52	มาก	0.41	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Do)	3.42	มาก	4.56	มาก	0.33	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Check)	3.46	มาก	4.60	มาก	0.32	4
4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Action)	3.21	มาก	4.49	มาก	0.40	2
ภาพรวม	3.32	มาก	4.54	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ภาพรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Plan) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Action) และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Do) และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Check) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Plan)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	สภาพที่ เป็นอยู่		สภาพที่ ควรจะเป็น		ความ ต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปล ผล	$\bar{X}$	แปล ผล		
1. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.20	มาก	4.50	มาก	0.40	2
2. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก	3.22	มาก	4.48	มาก	0.39	4
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.25	มาก	4.47	มาก	0.37	5
4. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.05	มาก	4.57	มาก	0.49	1
5. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการรับผิดชอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.26	มาก	4.5	มาก	0.40	3
ภาพรวม	3.20	มาก	4.52	มากที่สุด		

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ด้านการวางแผน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็นด้านการวางแผน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นด้านการวางแผน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ รองลงมา โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการรับผิดชอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Do)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	สภาพที่ เป็นอยู่		สภาพที่ ควรจะเป็น		ความ ต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปล ผล	$\bar{X}$	แปล ผล		
1. โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ครูนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน	3.25	มาก	4.64	มาก	0.42	1
2. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้	3.21	มาก	4.44	มาก	0.38	2
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในการค้นคว้าหาความรู้	3.43	มาก	4.49	มาก	0.30	3

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปล ผล	$\bar{X}$	แปล ผล		
4. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดแหล่งเรียนรู้ ให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการนำไปใช้จัดการเรียนรู้ ให้แก่นักเรียน	3.63	มาก	4.62	มาก	0.27	5
5. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกการนำแหล่งเรียนรู้มา ใช้จัดการเรียนรู้ให้นักเรียน	3.57	มาก	4.6	มาก	0.28	4
ภาพรวม	3.42	มาก	4.56	มากที่สุด		

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ด้านการดำเนินการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็นด้านการดำเนินการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นด้านการดำเนินการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ครูนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน รองลงมา โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในการค้นคว้าหาความรู้

ตารางที่ 4 แสดงสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Check)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปล ผล	$\bar{X}$	แปล ผล		
1. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำแผนการ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.37	มาก	4.62	มาก	0.37	1
2. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้	3.54	มาก	4.68	มาก	0.32	3
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้	3.54	มาก	4.62	มาก	0.30	4

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	สภาพที่ เป็นอยู่ $\bar{X}$	แปล ผล	สภาพที่ ควรจะเป็น $\bar{X}$	แปล ผล	ความ ต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
4. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการ เรียนรู้ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	3.38	มาก	4.54	มาก	0.34	2
5. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำรายงานผล การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	3.5	มาก	4.54	มาก	0.29	5
ภาพรวม	3.46	มาก	4.6	มากที่สุด		

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ด้านการติดตามและประเมิน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็นด้านด้านการติดตามและประเมิน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นด้านการด้านการติดตามและประเมิน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำแผนการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ รองลงมา โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ตารางที่ 5 แสดงสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Action)

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	สภาพที่ เป็นอยู่ $\bar{X}$	แปล ผล	สภาพที่ ควรจะเป็น $\bar{X}$	แปล ผล	ความ ต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
1. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความ คิดเห็นและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.25	มาก	4.54	มาก	0.39	4
2. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมนำข้อมูลจากผล การประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในรอบปี ที่ผ่านมา	3.3	มาก	4.46	มาก	0.35	5
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดแนว ทางแก้ไขและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.18	มาก	4.5	มาก	0.41	2
4. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการ พัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.21	มาก	4.50	มาก	0.40	3

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปล ผล	$\bar{X}$	แปล ผล		
5. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.11	มาก	4.48	มาก	0.44	1
ภาพรวม	3.21	มาก	4.49	มากที่สุด		

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่ควรจะเป็นด้านการปรับปรุงและพัฒนาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นด้านการปรับปรุงและพัฒนาการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ รองลงมา โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางแก้ไขและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

2. ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้ผลการศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Plan) พบว่า โรงเรียนควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษา จัดทำโครงการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน แต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการสำรวจแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดทะเบียนแหล่งอย่างเป็นระบบ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Do) พบว่า โรงเรียนจัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรฝ่ายบริหารเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน มีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการบันทึกการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ รวมไปถึงสนับสนุนให้นักเรียนนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Check) พบว่า โรงเรียนแต่งตั้งชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนิเทศกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนติดตาม และประเมินผล โดยประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การสอบถาม, การสังเกต มีการนำผลงานในการจัดการเรียนรู้มาจัดกิจกรรมเปิด

โลกทางวิชาการ (open house) เปิดโอกาสให้ชุมชนซักถาม มีการสำรวจความพึงพอใจอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Action) พบว่า โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน จัดประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา มีการรายงานผลจากการใช้แหล่งเรียนรู้ตามโครงการหรือกิจกรรม โดยร่วมกันพิจารณาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาสและอุปสรรค เพื่อวางแผนทางแก้ไขและพัฒนาในการจัดกิจกรรม มีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพเป็นปัจจุบันและทันสมัย มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบของเอกสาร ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ป้ายประชาสัมพันธ์เพจแหล่งเรียนรู้ของหมู่บ้าน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 4 ด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Plan) ทั้งนี้เป็นเพราะการวางแผนเป็นการกำหนดความต้องการ วิธีการดำเนินการและคาดการณ์ผลการดำเนินการในอนาคต โดยใช้หลักวิชาการเหตุผล มีการสำรวจวิเคราะห์เสนอปัญหา เพื่อخذอุปสรรคที่จะมาขัดขวางให้ได้ (จิรภา อินนารี, 2564, น. 33) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญเกียรติ แดงสีดา (2563) ศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า สภาพระดับการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ ด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) และด้านการวางแผน (Plan) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check)

2. จากผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้ผลการศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Plan) พบว่า โรงเรียนควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษา จัดทำโครงการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน แต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ร่วมเป็น

คณะกรรมการดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการสำรวจแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดทะเบียนแหล่งอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เป็นเพราะการวางแผนเป็นการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ จัดทำระบบรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภักภรณ์ มานิตย์ (2550) ได้วิจัยเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโปงลาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพควรมีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Do) พบว่าโรงเรียนจัดประชุมชี้แจงให้ทุกฝ่ายรับทราบเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน มีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการบันทึกการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ รวมไปถึงสนับสนุนให้นักเรียนนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ต้องมีการจัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรรับทราบเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการประชาสัมพันธ์ และจัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริญา เลียบคง (2560) ได้วิจัยเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ มีจุดประสงค์ทั้งด้านเนื้อหาวิชา และกระบวนการหรือวิธีการอ่านข้อมูลให้เป็น (Information Literacy) โดยผ่านการสัมผัสหรือปฏิบัติกับสื่อต่าง ๆ ในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งนักเรียนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นนักเรียนที่ตื่นตัวในขณะที่ใช้สื่อ วัสดุที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งจะช่วยผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลและกลายเป็นักเรียนแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Check) พบว่า โรงเรียนแต่งตั้งชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อนิเทศกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนติดตาม และประเมินผล โดยประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การสอบถาม, การสังเกต มีการนำผลงานในการจัดการเรียนรู้มาจัดกิจกรรมเปิดโลกทางวิชาการ (open house) เปิดโอกาสให้ชุมชนซักถาม มีการสำรวจความพึงพอใจอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะการติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน มีแผนการกำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครู และนักเรียน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และกำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์ ขั้นตอนการประเมินโครงการอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์ (2561) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าควรมีการประเมินผลการใช้งานทรัพยากร

การเรียนรู้ประเภทสื่อ รวมทั้งมีการตรวจสอบและประเมินโดยผู้รับผิดชอบแล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขเสมอ มีการซ่อมแซมและจัดหาทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทสื่อมาเพิ่มให้เพียงพอต่อความต้องการ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Action) พบว่า โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน จัดประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา มีการรายงานผลจากการใช้แหล่งเรียนรู้ตามโครงการหรือกิจกรรม โดยร่วมกันพิจารณาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาสและอุปสรรค เพื่อวางแผนทางแก้ไขและพัฒนาในการจัดกิจกรรม มีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพเป็นปัจจุบันและทันสมัย มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบของเอกสาร ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ป้ายประชาสัมพันธ์เพจแหล่งเรียนรู้ของหมู่บ้าน ทั้งนี้เป็นเพราะการปรับปรุงและพัฒนา มีการกำหนดแนวทางในการแก้ไข และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศ ในการวางแผนในการปรับปรุง และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ แก่สาธารณชนและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ รัชดาวรรณ ทองดา (2559) พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านการสรุปและรายงานผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรมีการติดตาม การสรุปผลการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ แล้วนำผลที่ได้ไปแก้ไขปรับปรุงในแต่ละขั้นตอน การดำเนินงานควรมีการจัดประชุมถึงปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมา และร่วมกันกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Plan) ดังนั้นโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นคณะกรรมการรับผิดชอบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก มี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าสภาพที่เป็นอยู่ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นควรศึกษาเรื่องแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กู้เกียรติ แดงสีดา. (2563). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- จิรภา อินนารี. (2564). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธนพล ดำเนินวิวัฒน์วงศ์. (2561). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแมริม จังหวัด เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ล้านนา.
- มณีนรัตน์ ปานจันทร์. (2553). ผลของนโยบายการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีต่อการรับรู้และพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชดาวรรณ ทองดา. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนบ้านพันเสด็จนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริญา เลียบคง. (2560). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในอำเภอด่านใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ 2565. สุโขทัย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.

การออกแบบและพัฒนาบัญชีไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับสโมสรฟุตบอล
พีทีประจวบเอฟซี
Design and Development for Line Official Account of Football Club
PT Prachuap FC

แก้วเกล้า ลิ้มอรุณรักษ์¹ นพดล อินทร์จันทร์²

Kaeoklao Limarunrak, Noppadol Inchan

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยเรื่องการออกแบบและพัฒนาบัญชีไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับสโมสรฟุตบอลประจวบ เอฟซี มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาช่องทางการสื่อสารออนไลน์ให้สามารถเข้าถึงกลุ่มแฟนคลับได้อย่างทันที โดยเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างบัญชีไลน์ทางการที่ประสบความสำเร็จในการสื่อสาร 3 ตัวอย่าง ได้แก่ มูเตเวิร์ล ซีซซเลอว์ และไต้หวันสตุ พร้อมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มตัวอย่างแฟนคลับสโมสรฟุตบอลประจวบเอฟซีและกลุ่มบุคคลสำคัญในวงการฟุตบอลไทย เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์และกำหนดแนวทางสำหรับการออกแบบและพัฒนาต้นแบบบัญชีไลน์ทางการ ผลการวิจัยพบว่าการสื่อสารผ่านทางบัญชีไลน์ทางการที่ดีควรมี การนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย ไม่ซ้ำซากจำเจ มีความกระชับของข้อมูลสามารถเข้าใจได้ในทันที เน้นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริโภคเพื่อสร้างตัวตนในความทรงจำของผู้บริโภคและดึงดูดความสนใจโดยใช้ภาพประกอบแทนความหมายในการนำเสนออย่างกลมกลืนพบว่ากลุ่มแฟนคลับสโมสรฟุตบอลประจวบเอฟซีต้องการให้เนื้อหาและวิธีการนำเสนอข้อมูลต้องมีความกระชับฉับไว ใช้สีของสโมสรมาประกอบในสื่อเพื่อดึงดูดความสนใจ พบว่าควรใช้รูปภาพมาประกอบสื่อเพื่อความเข้าใจง่าย พบว่าบุคคลสำคัญในวงการฟุตบอลไทยต้องการให้มีการนำเสนอข่าวสารที่รวดเร็ว มีสาระ มีความกระชับ รวมไปถึงนำเสนอข้อมูลสินค้าที่ระลึก พบว่าควรใช้การดึงดูดความสนใจโดยใช้กราฟิกผสมรูปภาพและประกอบไปด้วยตัวอักษรที่อธิบายเพิ่มเติมเพื่อความเข้าใจง่ายโดยการสื่อสารที่ต้นต้นต้องไม่มุ่งเน้นเพียงข่าวสารสำคัญเท่านั้น

คำสำคัญ (Keywords): ช่องทางการสื่อสาร; สโมสรฟุตบอลประจวบเอฟซี; ฟุตบอลไทย; แฟนคลับ

Received: 2023-05-31 Revised: 2023-06-30 Accepted: 2023-07-03

¹ สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Master Of Art program in Design for business, College of Social Communication Innovation Srinakharinwirot University

² วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ College of Social Communication Innovation Srinakharinwirot University. Corresponding Author e-mail: realkaewklao@gmail.com

Abstract

This research on the design and development for the Official LINE Account of Football Club PT Prachuap FC aims to design and develop online communication channels to reach FC groups immediately by collecting analyzed data from three sampling groups of successful line official accounts for communication: (1) Muteworld; (2) Sizzler; and (3) Thaiwatsadu, as well as in-depth interviews from two sampling groups: (1) the PT Prachuap FC group; and (2) VIPs in Thai Football groups in order to bring the analyzed data and determined guidelines for designing and developing a model of official LINE accounts. According to the findings of the study, good communication via official LINE accounts and should present a variety of news, which is concise, but not repetitive or monotonous, and can be understood immediately by focusing on building a good relationship with the consumers in order to create an identity in the memories of consumers and draw attention by using illustrations during presentations in a harmonious manner. It was discovered that if PT Prachuap FC desired the content, and the manner in which the information would be presented must be fast and concise, using the colors of the club as additional media to draw attention. It has also been discovered that photographs should be used as additional media to facilitate understanding. It has been discovered that VIPs in Thai football clubs prefer a quick news presentation. It has been discovered that attention should be obtained by using graphics mixed with images and consisting of descriptive letters for easy comprehension and good communication should not be limited to only the most important news.

Keywords: Communication Channels; PT Prachuap FC; Thai Football; Fan club

บทนำ (Introduction)

กีฬาฟุตบอล (Football) หรือ กีฬาซอกเกอร์ (Soccer) นับเป็นหนึ่งในกีฬานานาชาติซึ่งมีประชาชนให้ความสนใจในการติดตามการแข่งขันและเข้าร่วมเล่นมากที่สุดในโลก อีกทั้งยังมีสถิติเป็นกีฬาเพียงชนิดเดียวที่สามารถทำให้ประชากรจำนวน 2 ใน 3 ของโลกให้ความสนใจ และติดตามชมการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ฟุตบอลเป็นกีฬาที่นำความบันเทิงมาสู่ผู้เล่นพร้อมนำความบันเทิงมาสู่ผู้ชม (Joseph Blatter ประธานฟีฟ่าคนที่ 8, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 สิงหาคม 2558) ในการแข่งขันฟุตบอลโลกปี พ.ศ. 2546 ที่ประเทศเยอรมนี ทางสถาบันวิจัยเศรษฐกิจประจำประเทศเยอรมนี มีการเปิดเผยข้อมูลที่ระบุว่า ในระหว่างระยะเวลา 4 สัปดาห์ของการแข่งขันที่ประเทศเยอรมนี พบว่ามีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางเข้ามาใช้จ่ายในช่วงดังกล่าวประมาณ 18,500 ล้านบาท โดยธุรกิจต่างๆ ยังมีรายได้เพิ่มขึ้นราว 7,400 ล้านบาทจากรายได้เดิม ซึ่งส่วนมาก

จะเป็นธุรกิจในเรื่องอาหาร เครื่องดื่ม และจากของที่ระลึกต่างๆ (IFO สถาบันวิจัยเศรษฐกิจเยอรมัน, 2549)

ในประเทศไทยได้มีการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลลีกอาชีพมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 จนถึงปัจจุบัน แต่ไม่ได้รับความนิยมและการตอบรับจากประชาชนมากนักในการเริ่มต้นเพราะคุณภาพของสโมสร การประชาสัมพันธ์ รวมถึงสื่อที่สามารถเข้าถึงได้น้อย จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2551 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยร่วมกับการกีฬาแห่งประเทศไทยได้จัดตั้ง บริษัทไทยพรีเมียร์ลีก เพื่อบริหารจัดการระบบและกำหนดกฎการแข่งขันฟุตบอลอาชีพแห่งประเทศไทยขึ้นมาใหม่ทั้งหมด (กอบกาญจน์ พุทธาศรี, วรางคณา อติศรประเสริฐ, และศุภิญญา ญาณสมบุรณ์, 2554) ทำให้ธุรกิจด้านการกีฬาเกิดการขยายตัวใหญ่ขึ้น สร้างความสะดวกสบายและง่ายต่อการเข้าถึงจึงส่งผลต่อปริมาณผู้ชมการแข่งขันฟุตบอลที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยที่สามารถวัดความสำเร็จของความเปลี่ยนแปลง คือการที่ผู้ชมการแข่งขันหรือแฟนคลับของทีม ได้มีความรู้สึกในความสำเร็จและเสียใจในความล้มเหลวของทีมฟุตบอล ซึ่งตนเองรับบทบาทเป็นผู้ชมการแข่งขันเหมือนเจ้าของทีม (Bergami M, และ Bagozzi R. P., 2543) ซึ่งนับเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้ชมการแข่งขันฟุตบอล ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ของการกีฬาและส่งผลกระทบไปยังเศรษฐกิจและสังคม

สโมสรประจวบ เอฟซี ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2550 เป็นสโมสรฟุตบอลของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีฉายาว่า ต่อฟิฆาต ซึ่งผู้จัดตั้งได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ร่วมกับสมาคมกีฬาประจำจังหวัด มีการเลื่อนชั้นสู่ลีกสูงสุดในปี พ.ศ. 2560 สโมสรได้ผู้สนับสนุนในการยกระดับทีมโดย บริษัท พีทีจี เอ็นเนอยี จำกัด (มหาชน) เจ้าของธุรกิจพลังงานเชื้อเพลิง จึงได้ทำการเปลี่ยนชื่อสโมสรเป็น พีที ประจวบ เอฟซี อีกทั้งสโมสรพีที ประจวบเอฟซียังเคยคว้าแชมป์แรกในรายการรีโว่ ลีกคัพ เป็นประวัติศาสตร์ของสโมสรเมื่อปี พ.ศ. 2563 อีกด้วย โดยกลุ่มแฟนคลับของสโมสรพีที ประจวบ เอฟซี มีจำนวนกว่า 8,000 คน ซึ่งคอยสนับสนุนและให้กำลังใจเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างแรงผลักดันและแรงกระตุ้นให้นักกีฬาพัฒนาตนเอง รวมถึงการให้ความสนับสนุนสโมสรจากการที่สนับสนุนสินค้าที่ระลึกจากตัวสโมสรและสปอนเซอร์ของสโมสรเอง ทำให้ทีมฟุตบอลพีทีประจวบเอฟซี กลายเป็นหนึ่งทีมที่มีสปอนเซอร์จากหลากหลายวงการเข้ามาสนับสนุนเพราะเล็งเห็นถึงการตอบรับและการสนับสนุนจากกลุ่มแฟนคลับ

ไลน์แอปพลิเคชัน เป็นช่องทางการสนทนาทางออนไลน์ ที่ทำเข้ามาเป็นเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารในชีวิตประจำวันและมีผู้ใช้งานไลน์แอปพลิเคชันนี้เป็นจำนวนมาก หลังจากความสำเร็จของไลน์ที่เติบโตอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาไม่นาน ทำให้ปี 2555 มีบัญชีผู้ใช้งานอย่างเป็นทางการในประเทศไทย เพื่อติดตามอัปเดตข่าวสารขององค์กรหรือบุคคลที่เราชื่นชอบและเปิดช่องทางให้แบรนด์สินค้าร่วมทำการสื่อสารการตลาด เช่น การนำเสนอสินค้าหรือบริการไปยังกลุ่มเป้าหมายผ่านทางบัญชีไลน์ทางการ (Marketeer Team , 2565)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาแพลตฟอร์ม Line Official ให้สอดคล้องกับการใช้งานเพื่อที่จะออกแบบและพัฒนาบัญชีไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับสโมสรฟุตบอลพีทีประจวบเอฟซี ซึ่งสามารถแก้ปัญหาการสื่อสารข่าวสารที่ไม่กระจายอย่างทั่วถึงของแฟนคลับ ทำให้เกิดความใกล้ชิดระหว่าง

สโมสรและแฟนคลับมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นการเปิดช่องทางประชาสัมพันธ์ของธุรกิจที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์กิจกรรม โปรโมชัน การแข่งขันของสปอนเซอร์และสโมสรฟุตบอล และยังสามารถนำไปเป็นต้นแบบสำหรับสโมสรอื่นๆ รวมถึงสมาคมกีฬาอื่นๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

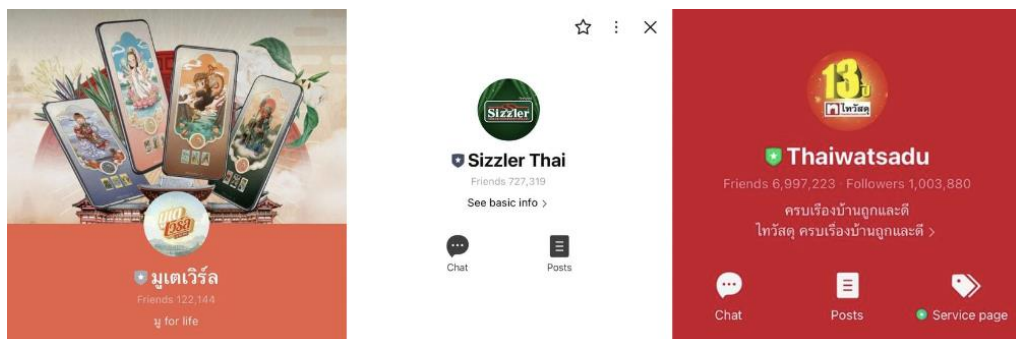
1. เพื่อออกแบบและพัฒนาบัญชีไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับสโมสรฟุตบอลพีทีประจวบ เอฟซี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ จะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) คือการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ และการสัมภาษณ์โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างและการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเพื่อทราบทั้งข้อดีข้อเสียที่ควรปรับแก้ รับฟังข้อเสนอแนะและความเห็นของผู้บริโภค พร้อมทั้งนำมาประยุกต์และประมวลผลในการนำมาใช้จริง หลังจากนั้นจึงนำมาออกแบบและพัฒนาเพื่อสร้างเป็นบัญชีไลน์ทางการต้นแบบสำหรับเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างแฟนคลับกับสโมสรพีทีประจวบ เอฟซี โดยผู้วิจัยมีวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การเก็บข้อมูลเป็นวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างผนวกกับวิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง จาก Line Official Thailand ที่ประสบความสำเร็จ และมีจำนวนผู้ติดตามที่มีลักษณะการสื่อสารเฉพาะกลุ่มจำนวน 3 บัญชี ได้แก่ มูเตเวิร์ล ชิซเซอร์ และ ไทวัสตุ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียเพื่อสร้างต้นแบบการสื่อสารใน Line Official

ภาพประกอบ 1 ตัวอย่าง Line Official

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์กับเชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง โดยคำถามในการสัมภาษณ์จะถูกประมวลผลจากผลลัพธ์จากขั้นตอนการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง Line Official มีกลุ่มตัวอย่างในการ

สัมภาษณ์ 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มตัวอย่างของแฟนพันธุ์แท้ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก 2. กลุ่มบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวงการฟุตบอลไทย

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดข้อมูลเป็น 2 ประเภทคือ การเก็บข้อมูลด้านเอกสาร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่น่าเชื่อถือจากแหล่งข้อมูลต่างๆ และการเก็บข้อมูลภาคสนามซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของทั้งผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล ในการศึกษาการออกแบบและพัฒนาบัญชีไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับสโมสรฟุตบอลพีทีทีประจวบเอเฟซี ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ รวมทั้งการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้รูปแบบในการออกแบบและพัฒนาบัญชีไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับสโมสรฟุตบอลพีทีทีประจวบเอเฟซี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แฟนคลับสโมสรฟุตบอลพีทีทีประจวบเอเฟซี ที่ต้องการรับรู้ถึงข่าวสารของสโมสร รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารและบุคคลสำคัญที่ต้องการสื่อสารกับแฟนคลับ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างด้านประชากร สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่าง Line Official Account ที่ประสบความสำเร็จโดยเลือกแบบเจาะจงจาก Line Official Thailand ซึ่งเป็นการนำช่องทางการสื่อสารของธุรกิจต่างๆมาวิเคราะห์ตามทฤษฎีเพื่อสร้างต้นแบบได้แก่ Line Official มูเตเวิร์ล ชิซซ์เลอร์ และ ไทวัสตุ

2. กลุ่มตัวอย่างของแฟนพันธุ์แท้ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงจำนวน 3 คน เพื่อศึกษาความต้องการรับรู้สื่อของแฟนคลับ ได้แก่ แฟนพันธุ์แท้ที่ดำรงตำแหน่งผู้นำเชียร์ แฟนพันธุ์แท้ที่เดินทางไปทั่วประเทศไทยเพื่อตามไปให้กำลังใจสโมสรมากกว่า 30 ครั้ง และแฟนพันธุ์แท้ที่ผันตัวไปเป็นร้านตัวแทนจำหน่ายสินค้าสโมสร

3. กลุ่มบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวงการฟุตบอลไทย โดยสุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงจำนวน 3 คน ได้แก่ นายกสมาคมกีฬาแห่งประเทศไทย หัวหน้าผู้ฝึกสอน ผู้สื่อข่าว

ผลการวิจัย (Research Results)

ในขั้นตอนการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างบัญชีไลน์ทางการที่ประสบความสำเร็จ พบว่า มีองค์ประกอบและปัจจัยของการประสบความสำเร็จในการสื่อสารกับกลุ่มผู้บริโภค ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลจากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง Line Official Account ที่ประสบความสำเร็จ

พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มูเตเวิร์ล มีความโดดเด่นในเรื่องการสื่อสารที่ชัดเจน รับรู้ถึงกลุ่มเป้าหมายของตนเอง ทำให้สามารถแสวงหาข้อมูลจากผู้บริโภคให้ความสนใจได้ ทั้งยังตอบสนองต่อผู้บริโภคจากการแจ้งเตือนข้อมูลสำคัญ ส่งผลต่อการสร้างความผูกพันจากการตอบคำถามที่

รวดเร็ว เนื้อหาไม่ซับซ้อนเข้าใจง่ายตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค และมีความหลากหลาย ไม่ซ้ำซาก จำเจ ในด้านการออกแบบ มีการสร้างความหลากหลายของรูปลักษณ์ สร้างความกลมกลืนในการจัดองค์ประกอบ และสร้างจังหวะหรือความลื่นไหล ความสมดุลในการใช้สีได้ดี

พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ชีชีลเลอร์ มีความโดดเด่น ในด้านเนื้อหาที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค โดยที่เนื้อหานั้นไม่ซ้ำซากจำเจ และการออกแบบมีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก ในเรื่องสร้างความลื่นไหลในการจัดองค์ประกอบ ตามมาด้วยการสร้างจังหวะหรือความลื่นไหล ความสมดุลในการใช้สี และมีการใช้สีที่เหมาะสมให้เกิดประสาทสัมผัสทางตาที่สามารถสร้างความรู้สึกต่างๆแก่ผู้พบเห็นอีกด้วย

พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ไทวัสดุมีความโดดเด่นในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ในการให้ข้อมูลทั่วไปและแจ้งข่าวสารที่รวดเร็ว แต่มีความหลากหลายของข้อมูล ไม่ซ้ำซากจำเจทำให้ไม่เป็นการยัดเยียดการขายสินค้า เนื้อหาไม่ซับซ้อนเข้าใจง่ายตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ในด้านการออกแบบ มีการสร้างความหลากหลายของรูปลักษณ์ สร้างความกลมกลืนในการจัดองค์ประกอบ และสร้างจังหวะหรือความลื่นไหล ความสมดุลในการใช้สีได้ดี และมีการใช้สีที่เหมาะสมให้เกิดประสาทสัมผัสทางตาที่สามารถสร้างความรู้สึกต่างๆแก่ผู้พบเห็นอีกด้วย

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแฟนคลับสโมสรฟิทีประจวบเเอฟซี

ในขั้นตอนการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแฟนคลับสโมสรฟิทีประจวบเเอฟซี พบว่า กลุ่มแฟนคลับมีความต้องการเกี่ยวกับการสื่อสารของสโมสร ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างทุกท่านเห็นด้วยกับการเพิ่มช่องทางสื่อสารในไลน์เพราะไลน์เป็นแอปพลิเคชันที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้งสามท่านใช้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ซึ่งมีความน่าเชื่อถือและตอบโต้การใช้งานได้ดี ในส่วนของข่าวสารที่ต้องการรับเป็นไปในทางที่ไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจได้ง่าย มีขอบเขตของข่าวสารเป็นข้อมูลทั่วไป เช่น ตารางแข่งขัน ตารางคะแนน ผู้ลงแข่งขัน กิจกรรมต่างๆของสโมสรในรูปแบบของรูปภาพสื่อความหมายประกอบ

ตอนที่ 3 ข้อมูลจากกลุ่มบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวงการฟุตบอลไทย

ในขั้นตอนการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบุคคลสำคัญในวงการฟุตบอลไทย พบว่า กลุ่มบุคคลสำคัญต้องการให้เพิ่มการสื่อสารในช่องทางไลน์ เพราะไลน์เป็นแอปพลิเคชันที่ใช้อยู่แล้วในชีวิตประจำวัน ที่มีความน่าเชื่อถือและสะดวกสบาย ในส่วนของการส่งต่อข่าวสารเป็นไปในทิศทางที่อยากให้สโมสรที่กระชับ สามารถเข้าใจได้ง่าย โดยอยู่ในขอบเขตของตารางการแข่งขัน รายชื่อผู้เล่น และสถานการณ์ความเคลื่อนไหวของสโมสรในรูปแบบภาพสื่อความหมายแทนข้อความ และกราฟฟิคที่ดึงดูดความสนใจ

ตอนที่ 4 การเก็บรวบรวม และจัดระเบียบข้อมูล

จากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแฟนพันธุ์แท้ และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบุคคลสำคัญในวงการฟุตบอลไทย มาประมวลผลทำให้ได้ผลลัพธ์ว่า การสื่อสารที่ดีต้องไม่มุ่งเน้นเพียงกลุ่มแฟนคลับของตนเองเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุมไปยังประชาชนโดยรวมอีกด้วยโดยต้องมีแสวงหาและสืบค้นข้อมูลที่ผู้บริโภคต้องการทราบเพื่อตอบสนองต่อความต้องการโดยมีการอัปเดตทั้งข่าวสารทั่วไป ข่าวสารสำคัญ และข่าวสารเร่งด่วน และยังรวมไปถึงการสื่อสารซึ่งควรเป็น

การสื่อสารสองทาง ไม่ใช่เป็นเพียงการสื่อสารทางเดียวเพราะจะเป็นวิธีการสร้างความผูกพันระหว่างบัญชีทางการกับแฟนคลับ โดยการสร้างความผูกพันที่ดีจะต้องไม่สร้างความอึดอัดใจหรือสร้างความรำคาญแก่ผู้รับสารซึ่งจะสร้างผลเสียมากกว่าผลดี

ในการวิเคราะห์รูปแบบของการออกแบบมีการให้ความสำคัญกับรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อนเข้าใจง่าย เนื้อหาถูกนำเสนอหลากหลายและไม่จำเจ โดยมีการนำเสนอที่กระชับและการใช้อินโฟกราฟิกที่มีรูปภาพประกอบทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ ส่วนด้านการออกแบบจากการวิเคราะห์ควรมีความโดดเด่นในการแสดงถึงเอกลักษณ์ของสโมสรของตนเองที่สามารถเพิ่มรายละเอียดให้มีความสวยงามและแตกต่างจากสโมสรอื่น โดยการจัดองค์ประกอบนั้นควรมีความกลมกลืน สร้างความลดหลั่นในการจัดองค์ประกอบให้เกิดความลื่นไหลเพลินตา รวมถึงการใช้สีที่เหมาะสมเพื่อให้มีจุดโดดเด่นในการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค

ตอนที่ 5 การออกแบบร่าง

จากการสรุปและการประมวลผลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม อันได้แก่ การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างบัญชีทางการ การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแฟนพันธุ์แท้ และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบุคคลสำคัญ โดยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยผนวกกับความเป็นไปได้ในการออกแบบและพัฒนาบัญชีไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับสโมสรฟุตบอลพีทีประจวบเอฟซี ซึ่งประกอบการออกแบบตัวต้นแบบได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อแนวทางการออกแบบในด้านเนื้อหา พบว่าส่วนของเนื้อหาข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างต้องการได้รับ ควรมีประกอบไปด้วย 2 หัวข้อได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ตารางแข่งขัน

1.2 ตารางคะแนน

1.3 ข่าวสาร เช่น การเข้า-ออกของนักเตะในสโมสร

2. ข่าวสถานการณ์สด

2.1 ตารางแข่งขันวันนี้

2.2 รายชื่อผู้เล่นที่ลงสนาม

2.3 ผลการแข่งขันครั้งแรก

2.4 ผลการแข่งขันเมื่อจบเกมส์

พบว่าการนำเสนอ ผู้บริโภคต้องการให้ต้องมีการใช้ชุดข้อมูลที่หลากหลาย ไม่ซ้ำซากจำเจที่มีความกระชับของข้อมูลซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ เนื่องจากเป็นข้อมูลความเคลื่อนไหวของสโมสรที่ผู้บริโภคล้วนต้องการทราบ

5.2 สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อแนวทางการออกแบบในด้านภาพ พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม อันได้แก่ การวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างบัญชีทางการ การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแฟนพันธุ์

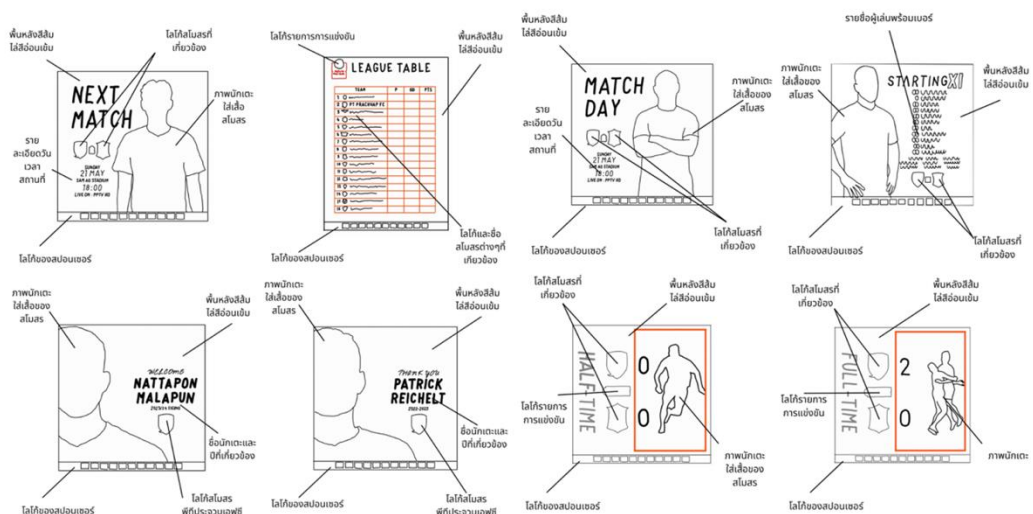
แท้ และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบุคคลสำคัญ พบว่าส่วนของภาพในการนำเสนอ รูปแบบที่บริโภคต้องการคือ อินโฟกราฟิก ภาพ และตัวอักษรประกอบ โดยพบรายละเอียดในการพัฒนา ดังนี้

1. การใช้อินโฟกราฟิกเพื่อความเข้าใจง่าย ไม่มีความซับซ้อนให้ตีความหมายซ้ำ เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดของผู้บริโภค ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างยังต้องการให้ใช้สีส้ม ซึ่งเป็นสีประจำสโมสร เป็นหลักในการออกแบบอีกด้วย

2. การใช้ภาพแทนความหมาย เช่น การใช้รูปนักฟุตบอล แสดงถึงการแข่งขัน การใช้โลโก้แทนสโมสรต่างๆ ที่กล่าวถึง หรือตัวเลขเพื่อนแสดงผล

3. การมีข้อความประกอบเล็กน้อยเพื่อความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และขยายความของรูปภาพ เช่น การบอกวันเวลาในการแข่งขัน การแจ้งสถานที่หรือช่องถ่ายทอดสดเพื่อความสะดวก

ผู้วิจัยจึงได้ออกร่างแบบตัวอย่าง Line Official เพื่อสื่อสารกับแฟนคลับสโมสรฟิฟี่ ประจวบเเฟชี ดังนี้

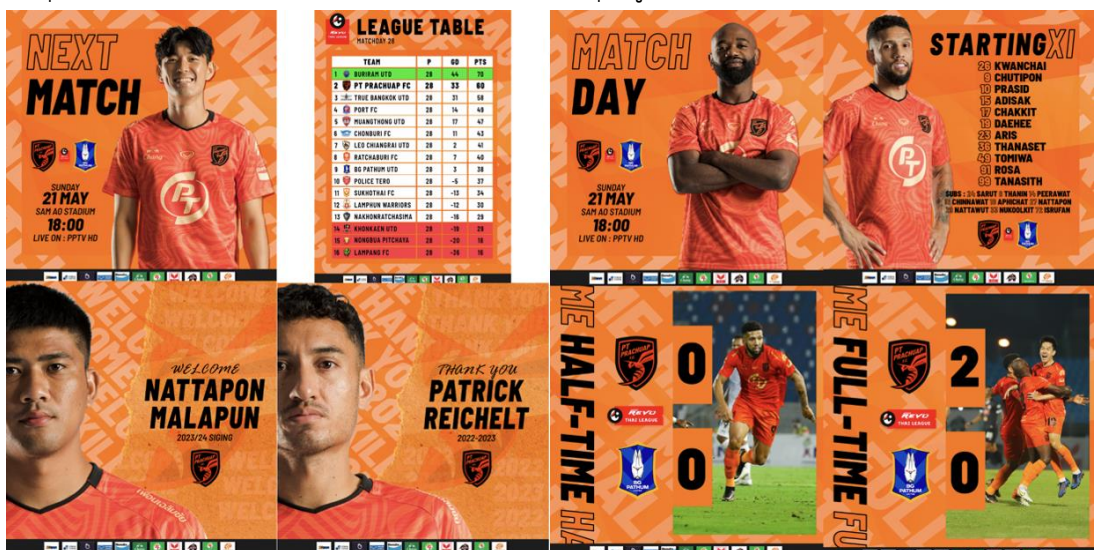

ภาพประกอบ 2 ตัวอย่างแบบร่าง

ตอนที่ 6 การออกแบบตัวต้นแบบตามสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อแนวทางการออกแบบในด้านเนื้อหาและด้านภาพ

ในการออกแบบตัวต้นแบบดังกล่าวจึงประกอบไปด้วย สีส้ม ที่ถูกใช้เป็นพื้นหลังของภาพ ซึ่งเน้นให้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลัก เพื่อดึงดูดความสนใจของแฟนคลับสโมสรฟิที ประจวบ เอฟซี เพราะเป็นสีประจำสโมสร แต่จะมีการเพิ่มรายละเอียดด้วยการไล่สีส้มดังกล่าวให้เป็นสีโทนอ่อนลง ในพื้นหลังเพื่อเพิ่มความละมุนตา ให้อยู่สบาย แต่ไม่เรียบเกินไปจนดูไม่น่าสนใจ มีหัวข้อระบุอย่าง ชัดเจนในภาพ หรือมีความความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการจะนำเสนอ รวมทั้งยังต้องมีการระบุ ผู้สนับสนุนของสโมสรให้ครบทุกสปอนเซอร์ในด้านล่างสุดของทุกภาพ

เมื่อดำเนินการออกแบบจึงได้นำภาพของผู้เล่นของสโมสรฟิที ประจวบ เอฟซีที่จะสื่อความหมายถึงการแข่งขันมาประกอบ ใช้ตัวอักษรสีดำแสดงหัวข้อ เช่น ชื่อของผู้เล่น 11 รายที่ทำการแข่งขันเป็นตัวจริงของการแข่งขันนั้นๆในขนาดที่เห็นเด่นชัด ส่วนตัวสำรองของการแข่งขันก็มีขนาดเล็กกรองลงมา ซึ่งทั้งสองส่วนนี้ใช้ตัวเลขในการประกอบด้วยเช่นกัน เพราะแฟนคลับของทุกสโมสรจะสามารถจำหมายเลขประจำตัวของผู้เล่นในสโมสรได้ จึงสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการระบุรายละเอียดของการแข่งขัน อันได้แก่ โลโก้ของสโมสรในการแข่งขัน ดังรูปภาพ ที่ระบุเป็น สโมสรฟิที ประจวบ เอฟซี และสโมสรบีจี ปทุม ยูไนเต็ด

ภาพประกอบ 3 ภาพสำเร็จในการทำจริง

ตอนที่ 7 สรุปและอภิปรายผล

จากการออกแบบและพัฒนาบัญชีไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับสโมสรฟุตบอลพีที ประจวบเอฟซี สามารถพบข้อค้นพบจากการวิจัย การสื่อสารผ่านบัญชีไลน์ทางการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ สามารถแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ความต้องการช่องทางด้านสื่อสาร พบว่ากลุ่มตัวอย่าง หรือแฟนคลับของสโมสรฟุตบอลพีทีประจวบเอฟซี มีการตอบสนองต่อข่าวสารตลอดเวลา แม้ในปัจจุบันจะมีช่องทางการสื่อสารออนไลน์ช่องทางเดียวคือ Facebook แต่กลุ่มตัวอย่างทุกคนก็ต่างมีการใช้แอพลิเคชันที่หลากหลาย แต่แอพลิเคชันไลน์ มีการใช้บ่อยที่สุด โดยมีการใช้ทุกวัน ตลอดเวลาในทุกๆด้าน ทั้งด้านการทำงาน หรือชีวิตส่วนตัวเองก็ตาม เพราะมีความคิดเห็นและคิดว่าแอพลิเคชันไลน์มีความน่าเชื่อถือ และความสะดวกสบายในการรับข่าวสารมากกว่าช่องทางเดิม ดังนั้น

2. ความต้องการด้านขอบเขตเนื้อหา พบว่าผู้บริโภค หรือ แฟนคลับของสโมสรฟุตบอลพีทีประจวบเอฟซี ต้องการทราบข่าวสารซึ่งเป็นข้อมูลทุกประเภทตามทฤษฎีการเปิดรับข้อมูลของผู้บริโภคผ่านสื่อออนไลน์ โดยเนื้อหาดังกล่าวต้องมีความหลากหลาย ไม่ซ้ำซากจำเจ ข่าวสารทั่วไป เช่น ตารางการแข่งขัน กิจกรรมของสโมสร การเปิดตัวผู้เล่น การอำลาผู้เล่น อำลาผู้เล่น ตารางการฝึกซ้อม ตารางคะแนน หรือข่าวด่วน จำพวก แจ้งเตือนการแข่งขัน รายชื่อผู้เล่น ผลการแข่งขัน เป็นต้น ซึ่งรูปแบบของเนื้อหาในข่าวสารที่ผู้บริโภคต้องการได้รับนั้น คือการใช้ข้อมูลที่มีความกระชับ เข้าใจง่าย ไม่มีความยืดเยื้อที่จะสามารถสร้างความสับสนในการสื่อสารระหว่างสโมสรและผู้บริโภค

3. ความต้องการด้านการออกแบบ พบว่า กลุ่มผู้บริโภคมีการให้ความสำคัญกับรูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาที่ใช้รูปแบบของสื่อไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ถูกนำเสนอผ่านรูปอินโฟกราฟิกที่มีรูปภาพที่สามารถสื่อความหมายได้และตัวอักษรประกอบเพียงเล็กน้อยเพื่อความไม่สับสน การออกแบบรูปอินโฟกราฟิกดังกล่าวผู้บริโภคต้องการให้มีความโดดเด่นในการแสดงอัตลักษณ์ของสโมสร เช่น การใช้สีส้ม ซึ่งเป็นสีประจำของสโมสรฟุตบอลพีทีประจวบเอฟซี ที่มีการเพิ่มรายละเอียดลูกเล่นให้มีความสวยงามและแตกต่าง เช่น การไล่ระดับของสี การใช้สีดำตัด การจัดองค์ประกอบนั้นควรมีการลดหลั่นของการจัดวางองค์ประกอบที่สามารถทำให้เกิดความไหลลื่นขององค์ประกอบ และสอดคล้องกับการใช้สีที่สามารถมีจุดโดดเด่น สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ จึงสามารถสรุปได้ว่าอินโฟกราฟิกที่ควรพัฒนาเป็นต้นแบบ 8 ต้นแบบ ประกอบไปด้วย ข้อมูลตารางแข่ง ตารางคะแนน การเปิดตัวผู้เล่น การอำลาผู้เล่น การประชาสัมพันธ์การแข่งขันวันนี้ รายชื่อผู้เล่น ผลการแข่งขันสด และผลการแข่งขันเมื่อหมดเวลา โดยการออกแบบดังกล่าวประกอบไปด้วยสีส้ม เป็นจุดเด่น ซึ่งต้องมีการใช้รูปของนักเตะในบริบทต่างๆเพื่อสื่อความหมายในการประกอบภาพอินโฟ

กราฟฟิก โดยไม่ลืมการใส่รายละเอียดต่างๆเช่น รายการการแข่งขันที่ระบุผ่านโลโก้ โลโก้ของ สปอนเซอร์ รวมทั้งใช้ตัวอักษรที่มีขนาดลดหลั่นลงไปตามความสำคัญของรายละเอียดดังกล่าว

แฟนคลับของสโมสรมีความเชื่อมั่นและมีความผูกพันกับสโมสรโดยตนเองนั้นรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสโมสร จึงอยากพัฒนาให้สโมสรมีความก้าวหน้าสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กุลิสรา ภูระหงษ์ เรื่อง กลยุทธ์การสร้างความรักภักดีของแฟนบอล กรณีศึกษา สโมสรชลบุรีเอฟซี ที่มีข้อสรุปว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความรักภักดีสามารถสรุปตามความเห็นได้ว่า คำตอบที่มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดของแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างคือ รู้สึกภูมิใจและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสโมสร(กุลิสรา ภูระหงษ์, 2559) อีกทั้งการรวมตัวของแฟนคลับสโมสรพีทีประจวบเอฟซีซึ่งมีการรวมตัวในการเข้าเชียร์และให้กำลังใจนักเตะด้วยการอดทนยืนสินค้า ร้องเพลงเชียร์ตลอดการแข่งขัน 90 นาที สอดคล้องกันกับงานวิจัยของภทรนันท์ หนูนภักดี ที่ศึกษาเกี่ยวกับแฟนคลับ ซึ่งพบว่า กลุ่มแฟนคลับคือบุคคลที่ชื่นชอบในศิลปินคนเดียวกัน โดยรวมกลุ่มกันขึ้นมาเพื่อสร้างพื้นที่ในสังคมเพื่อแสดงถึงตัวตนของสมาชิกแฟนคลับ องค์ประกอบที่ทำให้กลุ่มแฟนคลับยังคงอยู่ในสังคม คือโครงสร้างกลุ่มที่แข็งแกร่งคือ สมาชิกในกลุ่มมีความผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเอง(ภทรนันท์ หนูนภักดี, 2550)

ช่องทางการสื่อสารของสโมสรพีทีประจวบเอฟซีในปัจจุบัน มีการรับข่าวสารของสโมสรออนไลน์ผ่านทางช่องทางการ Facebook ซึ่งมีความเห็นตรงกันว่ารูปแบบการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มดังกล่าว ไม่สามารถได้รับข่าวสารของสโมสรพีทีประจวบเอฟซีได้ทันทั่วทั้งที่ในเวลานั้นๆ สอดคล้องกันกับงานวิจัยการพัฒนาช่องข่าวบันเทิงผ่าน Line Official Account สำหรับผู้สูงวัยของ ลิลลี่ แม็คกร๊าธ ที่กล่าวไว้ว่า เนื้อหารายการข่าวบันเทิงสำหรับผู้สูงวัยควรก่อให้เกิดทัศนคติในด้านบวกเป็นหลักสำคัญประกอบกับคุณค่าของการสื่อสารข่าว คือ การทันเหตุการณ์ มีความแปลกใหม่ และมีประโยชน์ต่อการรับชม เพราะผู้สูงวัยชื่นชอบที่จะติดตามเรื่องราวที่ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อจิตใจในทิศทางที่ดี มีความสบายใจสบายตาที่จะรับชม นอกจากนี้ยังชื่นชอบในการติดตามเนื้อหาประเภท ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้(ลิลลี่ แม็คกร๊าธ, 2563) ทำให้การสื่อสารมีความสำคัญ ทำให้เกิดการรับรู้ เข้าใจและเกิดความพอใจแต่กลุ่มเป้าหมายมีความต้องการตรงกันในการเพิ่มช่องทางการสื่อสารผ่าน Line Official ซึ่งเป็นข้อสอดคล้องกับงานวิจัยอิทธิพลของแอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารยุคปัจจุบัน ของ ขวัญฤดี ฮวดหุ่นที่มีการสรุปว่าแอปพลิเคชันไลน์ เป็นช่องทางที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อช่วยให้สามารถเข้าถึงบริการต่างๆในโลกออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว สะดวกสบาย และที่เป็นที่แพร่หลายและสะดวกสบายมากกว่า เพราะในปัจจุบันนี้ได้เข้ามามีอิทธิพลและบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ในเรื่องการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการทำงาน

เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานสูงสุด อย่างในเรื่องของความสะดวก รวดเร็ว จึงได้รับความนิยม และการตอบรับจากกลุ่มผู้ใช้ได้มากขึ้น(ขวัญฤดี ฮวดหุ่น, 2560)

ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในด้านเนื้อหาที่ต้องการรับรู้ข่าวสารเป็นข้อมูลทุกประเภทที่เนื้อหาดังกล่าวต้องมีความหลากหลาย ไม่ซ้ำซาก จำเจไม่ว่าจะเป็น ข่าวสารทั่วไป เช่น ตารางการแข่งขัน กิจกรรมของสโมสร การเปิดตัวผู้เล่น การอำลาผู้เล่น อำลาผู้เล่น ตารางการฝึกซ้อม ตารางคะแนน หรือข่าวด่วน ในรูปแบบ แจ้งเตือนการแข่งขัน รายชื่อผู้เล่น ผลการแข่งขัน เป็นต้น จึงสอดคล้องกันกับการรับรู้และความต้องการข่าวสารประชาสัมพันธ์ กรณีศึกษา อบต. มะเกลือใหม่ ของ นันทพร อติเรกโชติกุล ที่พบว่าผู้วิจัยพบว่า ประชาชนต้องการเนื้อหาข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ของอบต.ในทุก โดยประชาชนต้องการให้เผยแพร่มากที่สุด ซึ่งในการรับสารของแต่ละบุคคลนั้นจะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตนประกอบด้วย ความต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตน ข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมของตน(นันทพร อติเรกโชติกุล, 2558) ข่าวสารที่สะดวกรวดเร็วในการรับสาร และต้องการประสบการณ์ใหม่ ซึ่งรูปแบบของเนื้อหาในข่าวสารที่ผู้บริหารต้องการได้รับนั้น คือการใช้ข้อมูลที่มีความกระชับ เข้าใจง่าย ไม่สร้างความสับสนในการสื่อสารระหว่างสโมสรและผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกันกับการโฆษณากับพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคดิจิทัลของ ผศ.อริสรา ไวยเจริญ กล่าวไว้ว่าผู้บริโภคปัจจุบันชอบความสะดวกสบาย ติดตามข่าวสารที่เข้าใจง่ายแปลกใหม่ เนื้อหามีการปรับให้เหมาะกับลักษณะของช่องทางการสื่อสาร และสร้างสรรค์เนื้อหาที่เป็นเรื่องใหม่ มีคุณค่า นอกจากนี้สร้างประสบการณ์ด้านความรู้สึกให้เกิดขึ้นกับผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารเกิดความชื่นชอบ เกิดความผูกพันอีกด้วย(อริสรา ไวยเจริญ, 2558)

ในส่วนการออกแบบซึ่งผู้บริหารมีความสำคัญกับรูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาที่ใช้รูปแบบอินโฟกราฟิกซึ่งมีรูปภาพที่สามารถสื่อความหมายได้ ใช้ตัวอักษรประกอบเพียงเล็กน้อยเพื่อความไม่สับสน การออกแบบรูปอินโฟกราฟิกสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรภัทร เครือฟักและรุจโรจน์ แก้วอุไร ในเรื่องสื่ออินโฟกราฟิกกับการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อรับมือ กับภาวะวิกฤติโควิด 19 ที่พบว่าสื่ออินโฟกราฟิกมี บทบาทสำคัญในการส่งเสริมการรับรู้ข้อมูล ช่วยให้เกิดความเข้าใจในข้อมูล กระตุ้นการเรียนรู้ได้(จักรภัทร เครือฟัก และรุจโรจน์ แก้วอุไร, 2564) อีกทั้งการออกแบบรูปอินโฟกราฟิกดังกล่าวผู้บริหารต้องการให้มีความโดดเด่นในการแสดงอัตลักษณ์ของสโมสร เช่น การใช้สีส้ม เพราะเป็นสีประจำของสโมสรฟิที่ประจวบเอฟซี และมีการเพิ่มรายละเอียด ลูกเล่นให้มีความสวยงามและโดดเด่น เช่น การใช้ระดับของสี การใช้สีดำตัด การจัดองค์ประกอบนั้นควรมีการลดหลั่นของการจัดวางองค์ประกอบที่สามารถทำให้เกิดความไหลลื่นขององค์ประกอบและสอดคล้องกับการใช้สีที่สามารถมีจุดโดดเด่น สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ ตามทฤษฎีอิทธิพลของสีต่อ

การสร้างแบรนด์ ของวรินทร์ธร กิจกรรม ได้มีการกล่าวไว้ว่าสีแต่ละสีจะสื่อความหมายทั้งทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป โดยสีที่ใช้ต้องสะท้อนถึงบุคลิกภาพของแบรนด์ให้มีความสอดคล้องซึ่งกันและกันด้วยการเลือกสีจึงต้องพิจารณาองค์รวมของสิ่งที่สื่อออกมาเพราะอิทธิพลของ “สี” ต่อการสร้างแบรนด์ เป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญ และมีบทบาทต่อการสร้างแบรนด์ (วรินทร์ธร กิจกรรม, 2558)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สโมสร หรือธุรกิจอื่นๆ ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกัน สามารถนำรูปแบบการนำเสนอข่าวสาร ขอบเขตข่าวสารสำหรับกลุ่มแฟนคลับที่เป็นข้อค้นพบจากผลการวิจัยนี้ไปผลิตและนำเสนอในช่องทางของตนเองต่อไปได้

1.2 สโมสร หรือธุรกิจอื่นๆ ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกัน สามารถนำต้นแบบการออกแบบและพัฒนาบัญชีไลน์ทางการสำหรับแฟนคลับฟุตบอลฟีฟ่าประจำบอเฟซี ไปศึกษาและพัฒนาต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอที่กลุ่มผู้บริโภคกลุ่มอื่นๆต้องการรับรู้เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมาย

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับขอบเขตเนื้อหา ความต้องการด้านอื่นๆของผู้บริโภคเพื่อสามารถนำมาตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กอบกาญจน์ พุทธาศรี, วรางคณา อติศรประเสริฐและศุภิญญา ญาณสมบุญ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรักและความภักดีต่อสโมสรฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 6(1), 159-170.
- กุลิสรา ภูะหงษ์. (2559). กลยุทธ์การสร้างความรักภักดีของแฟนบอลกรณีศึกษา สโมสรฟุตบอลชลบุรี เอฟซี (รายงานการวิจัย). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ขวัญฤดี ฮวดหุ่น. (2560). อิทธิพลของแอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารยุคปัจจุบัน. วารสารศิลปการจัดการ. 1(2), 75-88.
- จักรภัทร เครือฟักและรุจโรจน์ แก้วอุไร. (2564). สื่ออินโฟกราฟิกกับการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติโควิด 19 (รายงานผลการวิจัย). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

- นันทพร อติเรกโชติกุล. (2558). การรับรู้และความต้องการข่าวสารประชาสัมพันธ์: กรณีศึกษา อบต. มะเกลือใหม่ อบต. มะเกลือใหม่ อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา (รายงานผลการวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ภัทรนันท์ หนูนกเกตุ. (2550). แฟนคลับ : กระบวนการกลุ่มและพฤติกรรมสมาชิก (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ลิลลี่ แม็คกร๊าธและปรวิ้น แพทยานนท์. (2563). *การพัฒนาช่องข่าวบนเททงผ่าน LINE Official Account สำหรับผู้สูงวัย*. วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิต มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วรันทรรุท กิจกรรม. (ม.ป.ป.). อิทธิพลของสื่อต่อการสร้างแบรนด์. วารสารการสื่อสารและการจัดการนิดา. 1(1), 76-85.
- อริสรา ไวยเจริญ. (2558). การโฆษณากับพฤติกรรมผู้บริโภค (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Bergami M & Bagozzi R. P. (2543). Self-categorization, affective commitment and group self-esteem as distinct aspect of social identity in the organization. (รายงานผลการวิจัย). Br J Soc Psychol.
- Blatter, J. (2558, 25 สิงหาคม). ประธานสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ หรือฟีฟ่า [บทสัมภาษณ์]. IFO สถาบันวิจัยเศรษฐกิจเยอรมัน. (2549). รายงานการวิจัยเศรษฐกิจเยอรมัน. สืบค้น 8 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.ifo.de/en>
- Marketeer Team. (2565). การใช้งานบริการดิจิทัลผ่าน LINE API แสดงให้เห็นถึงอัตราการเจริญเติบโตขึ้นมากถึงถึง 47%. สืบค้น 8 สิงหาคม 2565, จาก <http://https://marketeeronline.co/archives/author/marketeerteam>

แบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน: กรณีศึกษาโรงแรมขนาดเล็ก
ในเขตกรุงเทพมหานคร
Business Model for Sustainability: The Case of Small Hotels
in Bangkok

ศศิกานต์ จรณะกรณย์¹ ปิยพร ท่าจีน² บังอร พลเทศา³
Sasikarn Charanakaran, Piyaporn Thacheen, Bungon Poltecha

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสำคัญขององค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนที่มีต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก 2) ศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนกับคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก และ 3) เสนอแนวทางการดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดเล็ก การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสม เครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม เก็บจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 709 คน ได้แก่ เจ้าของ ผู้ถือหุ้น และพนักงานโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าของโรงแรมขนาดเล็ก ที่ปรึกษาธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และนักวิชาการด้านธุรกิจที่พักรวม ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา การทดสอบความสัมพันธ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนมีความสำคัญต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กมาก ($\bar{X} = 3.78-3.92$) 2) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนได้รับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแล้ว พบว่า แบบจำลองธุรกิจแห่งความยั่งยืน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.964 มีดัชนี

Received: 2023-04-26 Revised: 2023-07-10 Accepted: 2023-07-10

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร Doctor of Philosophy in Interdisciplinary for Development, Graduate School, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok, Thailand. Corresponding e-mail: sasikarn.ch@chandra.ac.th

² บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร Graduate School, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok, Thailand. E-mail: piyaporn.ta@chandra.ac.th

³ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร Graduate School, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok, Thailand. E-mail: ms.bungon@gmail.com

วัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.993 มีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.031 ซึ่งบ่งชี้ถึงความสอดคล้องที่ยอมรับได้ แบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลของการศึกษาเชิงคุณภาพได้ยืนยันสมมติฐานไปในทิศทางเดียวกัน 3) การดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดเล็กควรดำเนินงานโดยบูรณาการทั้ง 3 องค์ประกอบให้เป็นกระบวนการเดียวกัน ควรสร้างความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้ได้ความร่วมมือจากพนักงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ในโรงแรม และควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในกลุ่มธุรกิจเดียวกันและธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืนได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ (Keywords): ความยั่งยืน; แบบจำลองธุรกิจ; โรงแรมขนาดเล็ก

Abstract

The purpose of this research was 1) to study the significance of business model for sustainability elements affecting sustainability values of small hotels, 2) to examine the relation between elements of business model for sustainability and sustainability value of small hotels, and 3) to propose the recommendations for business model for sustainability of small hotels. This research utilized mixed methodology and employed the questionnaire to collect the quantitative data from 709 representative samples which included owners, stakeholders, and employees. The in-depth Interview was used to collect the qualitative data from hotel owners, employees, small hotels consultants, and academicians. The descriptive statistic, correlation, and testing and confirmation of the model were used to analyze in quantitative approach, the content analysis was applied to analyze the qualitative data. The findings indicated that; 1) the elements of business model for sustainability positively influence the sustainability values of small hotels in Bangkok with empirical data ($\bar{X} = 3.78-3.92$). 2) The elements of business model for sustainability significantly relate to the sustainability values of small hotels in Bangkok with empirical data (GFI = 0.964, CFI = 0.993, RMSEA = 0.031). 3) The analysis of qualitative data indicates that in order to efficiently implement business model for sustainability, it is crucial to integrate all three factors of the model in one process. Specification of sustainability concepts in DNA of the business brings collaboration to business model for sustainability practice. With sustainability network in other companies; both the same

industry and other field of businesses, small hotels will be able to strengthen the business operation for sustainability.

Keywords: Business model; Small hotels; Sustainability

บทนำ (Introduction)

หนึ่งในกลไกสำคัญที่สนับสนุนการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย คือ ธุรกิจโรงแรมและบริการด้านอาหารที่สามารถสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมให้กับประเทศได้ถึง 700,027 ล้านบาท สูงสุดเป็นอันดับหนึ่งในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการบริการ (สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563) แนวโน้มที่ดีเช่นนี้ดึงดูดให้ผู้ประกอบการทั้งรายใหญ่และรายย่อยเข้ามาเปิดธุรกิจโรงแรมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การแข่งขันในธุรกิจโรงแรมสูงขึ้นเรื่อยๆ

แม้ว่าการเจริญเติบโตและการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ และผู้บริโภคได้มีทางเลือกมากขึ้น การเติบโตดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเช่นกัน โดยเฉพาะการใช้พลังงาน ในปี พ.ศ. 2562 กลุ่มธุรกิจโรงแรมใช้พลังงานไฟฟ้าสูงเป็นอันดับ 2 รองจากธุรกิจห้างสรรพสินค้า (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2563) ก่อนจะลดปริมาณการใช้ไฟฟ้าลงเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID19 อันนำไปสู่มาตรการระงับการให้บริการโรงแรมในปี พ.ศ. 2563

มาตรฐานการดำเนินธุรกิจโรงแรมที่กำหนดขึ้นโดยหน่วยงานต่างๆ ยังเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมต้องเผชิญ โดยเฉพาะการประชุม Earth Summit 2002 ณ กรุงโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ ที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ปี ค.ศ. 2002 (2545) เป็น “ปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (*International Year of Ecotourism 2002*)” โดยมีแนวคิดที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวที่สร้างผลกระทบต่อธรรมาตายน้อยที่สุด ในขณะที่ส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวร่วมกับรัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้ดูแลทรัพยากรในท้องถิ่นของตน พร้อมกับได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเป็นธรรมจากการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ

ต่อมามองค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nations World Tourism Organization, UNWTO) ได้ประกาศให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการประกันคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมที่มีมาตรฐานชัดเจน ภายในปี พ.ศ. 2551 ส่งผลให้ภาครัฐและเอกชนของไทยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวม 6 หน่วยงาน ได้แก่ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติประจำภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก (UNEP), การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), สมาคมโรงแรมไทย (THA), สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม, การประปา นครหลวง, และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ร่วมมือกันจัดทำระบบมาตรฐานด้าน

สิ่งแวดล้อมที่เรียกว่า “มาตรฐานใบไม้เขียว” ขึ้น เพื่อสร้างความตระหนักรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม มีดัชนีชี้วัดและการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเติบโตได้อย่างยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

ต้นปี พ.ศ. 2559 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations, ASEAN) ได้จัดทำมาตรฐานโรงแรมสีเขียว (Green Hotel Standard) พร้อมกับการเปิดตัวชี้วัดสำหรับการตรวจประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานให้กับโรงแรมในกลุ่มประเทศอาเซียน มาตรฐานโรงแรมสีเขียวนี้มุ่งกระตุ้นให้ธุรกิจโรงแรมดำเนินธุรกิจอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประหยัดพลังงาน และธำรงรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและชุมชนแบบครบวงจร ซึ่งจะส่งผลทางบวกถึงระบบนิเวศและสภาพสังคมที่โรงแรมนั้นตั้งอยู่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งเอเชีย (Asia Ecotourism Network, AEN) ได้รับการก่อตั้งขึ้น ภายใต้ความร่วมมือจาก 23 ประเทศ ในทวีปเอเชีย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สร้างสมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวและวิถีชีวิตของผู้นั้นในท้องถิ่น รวมถึงสร้างมาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Green Standard) ใน 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ Green Hotel, Green Restaurant, Green Community, Green Tour guide, Green Travel และได้ร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ประเทศไทยในปีเดียวกัน

การเกิดขึ้นขององค์การหลายแห่งที่มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการสร้างมาตรฐานธุรกิจโรงแรมที่เป็นมิตรกับสังคมและสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นถึงกระแสการตื่นรู้ถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของหน่วยงานระดับนานาชาติ (World Tourism Organization, 2020) ซึ่งส่งผลถึงความคาดหวังของผู้บริโภคต่อบทบาทของธุรกิจโรงแรมในด้านดังกล่าว นอกเหนือไปจากบทบาทด้านเศรษฐกิจ

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย พบว่างานวิจัยส่วนมากเป็นการศึกษาเกี่ยวกับโรงแรมขนาดใหญ่ภายใต้สมมติฐานที่ว่า โรงแรมขนาดใหญ่สร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมากกว่า (सानิตย์ หนูนิล, 2559) ทำให้ละเลยการศึกษาธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กที่เป็นกลไกหนึ่ง ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้โดยตรง ส่วนการศึกษาโรงแรมขนาดเล็กส่วนมากจะเป็นการศึกษาที่มุ่งแสวงหาปัจจัยส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันเป็นหลัก (วัฒนา ทนงค์แพ่ง และ ขวสิทธิ์ ณ ถลาง, 2560; สุชญ์สินี คงทวีทรัพย์, 2560) แม้จะมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเรื่องความยั่งยืนในธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก ก็เป็นการแยกศึกษาตามองค์ประกอบของความยั่งยืน ได้แก่ การศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงแรมขนาดเล็ก (ปิ่นรัตน์ สิริพันธ์พงศ์, 2560) และการศึกษาถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงแรมขนาดเล็ก (สุพิร ดาวเรือง และ ขวณชীন อัคระวณิชชา, 2562) ส่วนงานวิจัยที่ศึกษา

เรื่องความยั่งยืนของโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็กโดยภาพรวม เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษาองค์ประกอบของการจัดการอย่างยั่งยืน และการศึกษาประเภทและแนวคิดหลักของโรงแรมที่ได้รับรางวัลจากโครงการ “พอแล้วดี” (บุหลันฉาย สมรรณเรศวรร, ธรรมรัตน์ และ ชัยรัตน์ วัฒนา, 2562) แต่ยังคงขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการพัฒนาธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กให้เป็นธุรกิจที่สร้างความยั่งยืนให้โลกใบนี้ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการประกอบธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กอย่างยั่งยืน ตามนโยบายการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีบทบาทต่อเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) ตัวเลขรายได้จากการท่องเที่ยวที่สูงถึง 6,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งจัดเป็นอันดับที่ 4 ของทุกประเทศทั่วโลก (World Tourism Organization, 2020) เป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่เศรษฐกิจของประเทศไทยจะพลิกฟื้นขึ้นมาจากรายรับจากการท่องเที่ยว หากโรงแรมขนาดเล็กมีแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินกิจการของตนให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล ในขณะที่สามารถตอบสนองสังคมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ เศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะเศรษฐกิจระดับฐานรากจะสามารถฟื้นตัวกลับมาได้ไม่ยาก

จากปรากฏการณ์ แรงกดดัน การสนับสนุนจากภาครัฐ และความท้าทาย ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนำไปสู่คำถามการวิจัยว่า “ธุรกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจะสามารถเจริญงอกงามอย่างยั่งยืนไปพร้อมกันได้หรือไม่?” ผลการวิจัยเพื่อพัฒนา “แบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน: กรณีศึกษาโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร” จะตอบคำถามดังกล่าวและเป็นแนวทางให้โรงแรมขนาดเล็กที่แม้จะมีต้นทุนไม่มากนักเมื่อเทียบกับโรงแรมขนาดใหญ่ แต่ก็พร้อมเข้าสู่การเป็นโรงแรมที่มีมาตรฐานระดับโลก เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ดำเนินงานได้อย่างสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสร้างคุณค่าต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในเวลาเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญขององค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนที่มีต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนกับคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

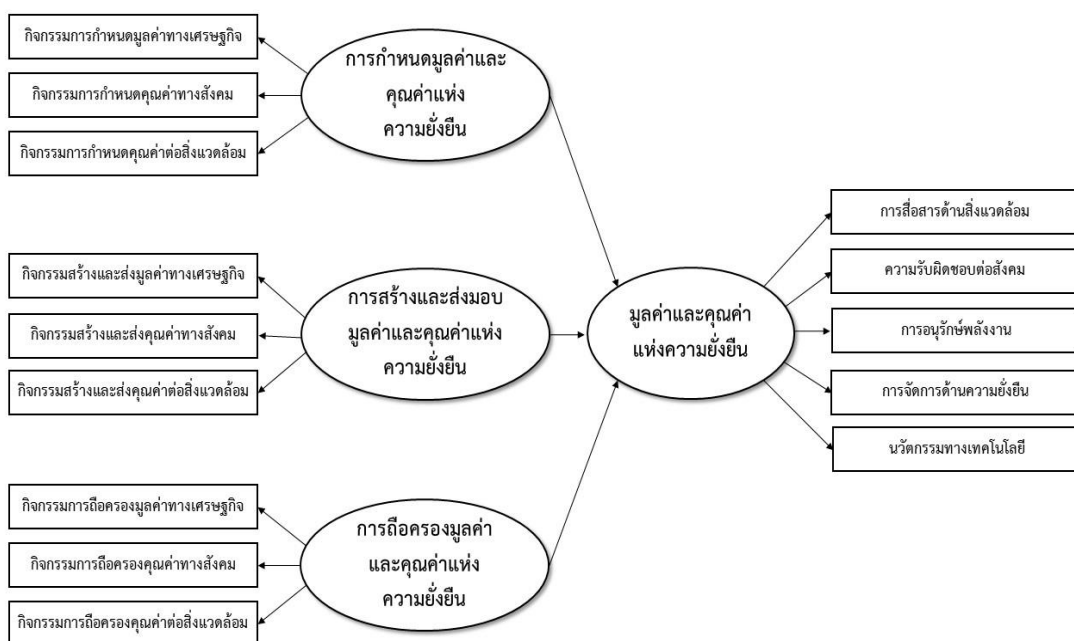
ผู้วิจัยเริ่มต้นออกแบบกรอบแนวความคิดเพื่อพัฒนา “แบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน: กรณีศึกษาโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยผสานหลักการด้านความยั่งยืนเข้ากับกิจกรรมการดำเนินธุรกิจ ผู้วิจัยใช้แนวคิด Business Model Canvas (Osterwalder and Pigneur, 2010) ร่วมกับทฤษฎีห่วงโซ่คุณค่า (Porter, 1996) ในการกำหนดกิจกรรมการสร้างมูลค่าทางธุรกิจ ผู้วิจัยใช้แนวคิด Business Model Canvas ร่วมกับทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Freeman et. al., 2010) และแนวคิดการสร้างคุณค่าร่วม (Porter and Kramer, 2011) มาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการสร้างคุณค่าทางสังคม จากนั้นผู้วิจัยใช้แนวคิด Business Model Canvas ร่วมกับแนวคิดการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Graedel, 1997) มาใช้กำหนดกิจกรรมการสร้างคุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม จนเกิดเป็นกระบวนการกำหนด การสร้างและส่งมอบ และการถือครองมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน

จากนั้นผู้วิจัยนำกิจกรรมหรือตัวแปรที่กำหนดได้มาจัดกลุ่มตามกระบวนการทางแบบจำลองธุรกิจ ได้แก่ การกำหนดมูลค่าและคุณค่าของกิจการ (Value Proposition) การสร้างและส่งมอบมูลค่าและคุณค่าของกิจการ (Value Creation and Delivery) และการถือครองมูลค่าและคุณค่าของกิจการ (Value Capture) เกิดเป็นแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การกำหนดมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน การสร้างและส่งมอบมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน การถือครองมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ มูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน

มีรายละเอียดตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพฯ ชั้นในตั้งอยู่ใน 21 เขตการปกครอง จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจำนวน 292 แห่ง (ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564) ได้แก่ผู้ประกอบการ ผู้ถือหุ้น และพนักงานหรือลูกจ้างโรงแรมขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของตัวอย่างตามวิธีของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 จากนั้นใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Cluster Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงแรมขนาดเล็กจำนวน 170 แห่ง ต้องเก็บข้อมูลให้ได้โรงแรมละไม่ต่ำกว่า 3 คน ประกอบด้วย เจ้าของโรงแรมหรือผู้ถือหุ้น และพนักงานเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 510 ตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็ก นักวิชาการด้านธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และที่ปรึกษาด้านธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติเพื่อเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนไปปฏิบัติ

เครื่องมือการวิจัย (Research Instruments)

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณได้รับการพัฒนาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ผ่านการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยเทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 สรุปได้ว่า ข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหาเป็นที่ยอมรับทางสถิติ (Rovinelli and Hambleton, 1977)

จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานในโรงแรมจำนวน 60 ชุด เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α -Coefficient) ผลการทดสอบพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าระหว่าง 0.702 – 0.837 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Hair et. al., 2010) แบบสอบถามนี้สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยได้

2. การสัมภาษณ์ (In-Depth Interview)

ข้อคำถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็ก นักวิชาการด้านธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และที่ปรึกษาด้านธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก ได้รับการพัฒนามาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อยืนยันว่า แบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

การรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของเจ้าของโรงแรม หรือผู้ถือหุ้น และพนักงาน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกของกลุ่มตัวอย่างและเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โรคระบาดในช่วงเวลาที่ทำการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามแบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Google Form โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้จัดการประชุมหรือการบรรยายที่มีผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กเข้าร่วมกิจกรรม ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 709 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของโรงแรม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน

ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามได้รับการวิเคราะห์ด้วยสถิติทางสังคมศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 - 2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไปของโรงแรมด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Mode) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดมูลค่าและคุณค่าความยั่งยืน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้าง และส่งมอบมูลค่าและคุณค่าความยั่งยืน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการถือครองมูลค่าและคุณค่าความยั่งยืน และความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าแห่งความยั่งยืน ด้วยสถิติการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Composite Reliability: CR) การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงภายใน (Convergent Validity) พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ด้วยการเปรียบเทียบค่า AVE กับค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเมื่อค่าความสัมพันธ์ได้รับการยกกำลัง (Squared Correlations) (Hair et al., 2010) และการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (The Goodness of Fit Index) และทดสอบสมมติฐาน ด้วยสถิติ t-test วิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ F-Test สำหรับตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย (Research Findings)

จากการตรวจสอบค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตรวจสอบค่าอิทธิพลของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนด้วยวิธีการทางสถิติ สามารถอธิบายแยกอธิบายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร

การศึกษาองค์ประกอบด้านการกำหนดมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้านการกำหนดมูลค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคม และคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการกำหนดคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมในระดับมากกว่าองค์ประกอบอื่น ($\bar{X} = 3.84$)

การศึกษาองค์ประกอบด้านการสร้างและส่งมอบมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในการสร้างและส่งมอบมูลค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคม และคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามให้ความสำคัญกับการสร้างและส่งมอบคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมมากกว่าองค์ประกอบอื่น ($\bar{X} = 3.85$)

การศึกษาองค์ประกอบด้านการถือครองมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในการถือครองมูลค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคม และคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการถือครองคุณค่าทางสังคมมากกว่าองค์ประกอบอื่น ($\bar{X} = 3.92$)

การศึกษาองค์ประกอบของคุณค่าแห่งความยั่งยืน ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับคุณค่าแห่งความยั่งยืนในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ คุณค่าแห่งความยั่งยืนด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมากกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา คือ คุณค่าแห่งความยั่งยืนด้านการสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.86$) และการจัดการความยั่งยืน ($\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความสำคัญของของตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนที่มีผลต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
การกำหนดมูลค่าทางเศรษฐกิจ	3.78	0.800	มาก
การกำหนดคุณค่าทางสังคม	3.83	0.856	มาก
การกำหนดคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม	3.84	0.874	มาก
การสร้างและการส่งมอบมูลค่าทางเศรษฐกิจ	3.83	0.849	มาก
การสร้างและการส่งมอบคุณค่าทางสังคม	3.84	0.876	มาก
การสร้างและการส่งมอบคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม	3.85	0.867	มาก
การถือครองมูลค่าทางเศรษฐกิจ	3.79	0.929	มาก
การถือครองคุณค่าทางสังคม	3.92	0.836	มาก
การถือครองคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม	3.81	0.886	มาก

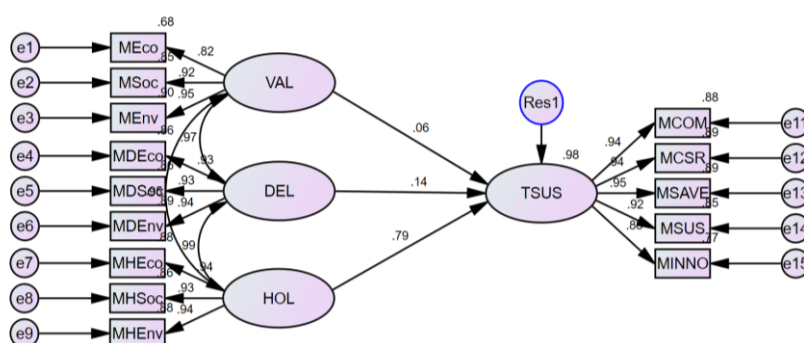
ตารางที่ 1 ระดับความสำคัญของของตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนที่มีผลต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

องค์ประกอบแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
การสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อม	3.86	0.879	มาก

องค์ประกอบแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ความรับผิดชอบต่อสังคม	3.78	0.908	มาก
การอนุรักษ์พลังงาน	3.78	0.908	มาก
การจัดการความยั่งยืน	3.81	0.892	มาก
นวัตกรรมทางเทคโนโลยี	3.92	0.916	มาก
รวม	3.83	0.88	

2. ศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนกับคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยทดสอบความสอดคล้องของความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างขององค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิจัยครั้งนี้ได้นำตัวแปรสังเกต จำนวน 14 ตัวแปร ของตัวแปรแฝง จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ แบบจำลองการกำหนดมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน แบบจำลองการสร้าง และส่งมอบมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน แบบจำลองการถือครองมูลค่าและคุณค่าแห่งความยั่งยืน และแบบจำลองคุณค่าแห่งความยั่งยืน เมื่อพิจารณาผล การทดสอบความสอดคล้องของความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่เสนอกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ ต่อค่าองศาอิสระ (χ^2/df) เท่ากับ 9.64 โดยมีค่ามากกว่า 3 ส่วน ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.964 มีค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.047 มีดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.993 และมีค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน และเมื่อพิจารณาค่าความน่าเชื่อถือได้ของตัวแปรแฝงของตัวแบบ ตัวแบบการกำหนดมูลค่า (p_c) เท่ากับ 0.826 มีค่า ความแปรปรวนเฉลี่ยของตัวแปรที่สกัดได้ด้วยองค์ประกอบ (p_v) เท่ากับ 0.844 และมีสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.247 ถึง 0.842 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง 0.68 ถึง 0.90 ซึ่งเมื่อพิจารณาทุกค่าแล้วเป็นบวก และแตกต่างจากจุดศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกค่า แสดงว่าแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนที่ได้รับการพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีรายละเอียดดังภาพที่ 2

CFI=.993, RMSEA=.047, Cmin=2.543, GFI=.964, NFI=.989, RMR=.006

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน:
กรณีศึกษาโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยการกำหนดมูลค่าและคุณค่า การสร้างและส่งมอบมูลค่า และคุณค่า การถือครองมูลค่าและคุณค่า ส่งผลเชิงบวกทางตรงต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับทั้ง 9 สมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากข้อมูลในตารางที่ 2 สามารถอธิบายแยกตามสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การกำหนดมูลค่าทางเศรษฐกิจ (MEco) ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก (TSUS) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.775 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.775 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1

สมมติฐานที่ 2 การกำหนดคุณค่าทางสังคม (MSoc) ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก (TSUS) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.861 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.861 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2

สมมติฐานที่ 3 การกำหนดคุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม (MEnv) ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก (TSUS) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.888 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.888 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3

สมมติฐานที่ 4 การสร้างและส่งมอบมูลค่าทางเศรษฐกิจ (MDEco) ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก (TSUS) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.897 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.897 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 4

สมมติฐานที่ 5 การสร้างและส่งมอบคุณค่าทางสังคม (MDSoc) ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก (TSUS) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.897 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.897 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 5

สมมติฐานที่ 6 การสร้างและส่งมอบคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม (MDEnv) ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก (TSUS) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.919 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.919 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 6

สมมติฐานที่ 7 การถือครองมูลค่าทางเศรษฐกิจ (MHEco) ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก (TSUS) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.908 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.908 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 7

สมมติฐานที่ 8 การถือครองคุณค่าทางสังคม (MHSoc) ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก (TSUS) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.905 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.905 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 8

สมมติฐานที่ 9 การถือครองคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม (MHEnv) ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อคุณค่าแห่งความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก (TSUS) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.917 และค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.917 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 9

ตารางที่ 2 น้ำหนักอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืน

Exogeneous Variables	Endogenous variables		
	คุณค่าแห่งความยั่งยืน (TSUS)		
	Direct Effect	Indirect Effect	Total Effect
การกำหนดมูลค่าทางเศรษฐกิจ (MEco)	.775	-	.775
การกำหนดคุณค่าทางสังคม (MSoc)	.861	-	.861
การกำหนดคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม (MEnv)	.888	-	.888
การสร้างและส่งมอบมูลค่าทางเศรษฐกิจ (MEco)	.897	-	.897
การสร้างและส่งมอบคุณค่าทางสังคม (MDSoc)	.894	-	.894

Exogeneous Variables	Endogenous variables		
	คุณค่าแห่งความยั่งยืน (TSUS)		
	Direct Effect	Indirect Effect	Total Effect
การสร้างและส่งมอบคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม (MDEnv)	.919	-	.919
การถือครองมูลค่าทางเศรษฐกิจ (MHEco)	.908	-	.908
การถือครองคุณค่าทางสังคม (MHSoc)	.905	-	.905
การถือครองคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม (MHEnv)	.917	-	.917

3. เสนอแนวทางการดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็ก ที่ปรึกษาการประกอบธุรกิจโรงแรม และนักวิชาการ พบว่า แบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานครนี้สามารถนำไปปฏิบัติได้ และสามารถสร้างคุณค่าแห่งความยั่งยืนให้กับโรงแรมขนาดเล็กได้จริง อย่างไรก็ตามการดำเนินงานตามแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนนี้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อมีการบูรณาการทั้ง 3 องค์ประกอบให้เป็นกระบวนการเดียวกัน การกำหนดให้แนวคิดเรื่องความยั่งยืนเป็นหลักการดำเนินธุรกิจตั้งแต่เริ่มเปิดกิจการ มีการวัดผลอย่างเป็นรูปธรรม จะก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือด้านการปฏิบัติงานร่วมกัน นำไปสู่ความร่วมมือจากพนักงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ในโรงแรม และการดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืนจะเป็นไปอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง ภายใต้อุปกรณ์ความร่วมมือทั้งภายในกลุ่มธุรกิจเดียวกันและธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดมูลค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคม และคุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม ทำได้โดยการกำหนดกลุ่มลูกค้า การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า การวางแผนการดำเนินงาน การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิเคราะห์ผลกระทบของกิจการที่มีต่อสังคม การกำหนดกิจกรรมเพื่อสังคม การกำหนดขอบเขตการใช้บริการ การกำหนดช่วงเวลาการใช้บริการ และการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากการให้บริการ กิจกรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Yang and Yan (2020) ที่ระบุว่า การกำหนดมูลค่าทางเศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งของคุณค่าทางสังคม สามารถนำธุรกิจไปสู่ความยั่งยืนได้ นอกจากนั้นคุณค่าทางสังคมที่สะท้อนค่านิยมที่คนส่วนใหญ่นับถือและเชื่อถือสืบต่อกันมา หรือการสร้างค่านิยมใหม่ที่เหมาะสมกับสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจได้

เช่นกัน (Wijethilake & Lama, 2019) และการพิจารณาถึงคุณค่าของธุรกิจที่มีต่อสิ่งแวดล้อมมีส่วนส่งเสริมให้ธุรกิจดำเนินงานตามหลักความยั่งยืนได้อย่างราบรื่น (Pal & Gander, 2018) เมื่อโรงแรมออกแบบการให้บริการตามความต้องการของลูกค้า ทำการประเมินผลกระทบที่สังคมได้รับจากการดำเนินธุรกิจของโรงแรมทุกปี และกำหนดขอบเขตการให้บริการที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร หลักการดำเนินงานเหล่านี้จะส่งเสริมความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กได้เป็นอย่างดี

2. การสร้างและส่งมอบมูลค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคม และคุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม ทำได้โดยการกำหนดพันธมิตทางธุรกิจ การกำหนดพันธกิจของกิจการ การกำหนดแหล่งทรัพยากร การกำหนดช่องทางการให้บริการ การใช้หลักธรรมาภิบาล ความสัมพันธ์กับลูกค้า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนแวดล้อม การกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ของกิจการกับสังคม การเลือกผู้จัดหาวัตถุดิบและผู้รับเหมาช่วง การออกแบบการผลิตและการให้บริการ การคัดเลือกวัตถุดิบและทรัพยากรที่ใช้ การออกแบบการกระจายสินค้าและบริการ กิจกรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบทงตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก สอดคล้องกับ Upward and Jones (2016) ได้ระบุว่าธุรกิจแต่ละแห่งมีการสร้างและส่งมอบมูลค่าทางเศรษฐกิจไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของธุรกิจ ส่งผลให้ขอบเขตการสร้างและส่งมอบคุณค่าทางสังคมนั้นเป็นไปตามผลการวิเคราะห์อรรถประโยชน์ที่ธุรกิจคาดว่าจะได้รับการสร้างและส่งมอบคุณค่าทางสังคมดังกล่าว การวางแผนธุรกิจโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจสามารถแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมได้โดยไม่มีผลต่อต้นทุนของธุรกิจ และส่งผลต่อความยั่งยืนของธุรกิจในที่สุด (Cardeal et al., 2020) โรงแรมขนาดเล็กสามารถสร้างและส่งมอบคุณค่าทางสิ่งแวดล้อมได้ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน นอกจากจะช่วยสร้างความยั่งยืนให้แก่โรงแรมแล้วยังมีส่วนช่วยประหยัดต้นทุน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายสำหรับวัสดุสิ้นเปลือง (García-Muiña et al., 2020) เมื่อทุกๆ กิจกรรมมีการใช้ทรัพยากรตามหลักความยั่งยืนมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนและสังคม และการให้ความรู้พนักงานทุกคนเกี่ยวกับหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กได้เป็นอย่างดี

3. การถือครองมูลค่าทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางสิ่งแวดล้อม ทำได้โดยการกำหนดโครงสร้างต้นทุน การกำหนดแหล่งรายได้หลัก การลดผลกระทบต่อสังคม การเพิ่มผลประโยชน์ให้สังคม การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบทงตรงเชิงบวกต่อความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ Gamidullaeva et al. (2022) ที่ได้ระบุถึงความสัมพันธ์อย่างเหมาะสมระหว่างต้นทุนทางการเงิน ต้นทุนทางสังคม และต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมจะนำไปสู่ความยั่งยืนในระบบนิเวศน์ของธุรกิจได้ ผลการวิจัยของ Hendrickson, Lave and Matthews (2006) และ Chun and Lee (2016) สรุปตรงกันว่า การประเมินต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมที่แฝงอยู่ในกระบวนการผลิตหรือให้บริการ จะทำให้ธุรกิจมีข้อมูลที่

สำคัญในการออกแบบกระบวนการผลิตหรือให้บริการที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจและคุณค่าต่อสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ลดมลภาวะไปในเวลาเดียวกัน หากโรงแรมมีการจัดการกับต้นทุนได้ดี มีการวางแผนการทำการกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง และมีการออกแบบกระบวนการให้บริการของโรงแรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความยั่งยืนของโรงแรมขนาดเล็กได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กมีแนวทางการดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืนที่เหมาะสมกับบริบทของตน ไม่จำเป็นต้องลงทุนมากก็สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับตนเองและสังคมได้
2. สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีแนวทางพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนมากขึ้น
3. หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดนโยบายและพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กในประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับมาตรฐานความยั่งยืนในระดับสากล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. นักวิจัยสามารถนำแบบจำลองธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับโรงแรมขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานครนี้ไปทดลองปฏิบัติในธุรกิจที่พักโรงแรมขนาดเล็กประเภทอื่น เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคสำคัญในการดำเนินธุรกิจที่พักโรงแรมเพื่อความยั่งยืน
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากมุมมองของผู้ประกอบการและพนักงานโรงแรม ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรพิจารณามุมมองของผู้ใช้บริการในเชิงปริมาณเพื่อยืนยันข้อมูลทางสถิติ
3. ควรนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางการศึกษาค้นคว้าหลักการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืนสำหรับองค์กรในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ให้เกิดแนวทางการดำเนินงานที่สามารถนำความยั่งยืนมาสู่องค์กรอื่นได้

เอกสารอ้างอิง (References)

บุหลันฉาย สมรรถนเรศวร, อมรา รัตตากร และ ชยุดม วัฒนา. (2562, มกราคม – มิถุนายน).

รูปแบบสมการโครงสร้างการจัดการที่ยั่งยืนของโรงแรมขนาดกลางในกรุงเทพมหานคร.

วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 12(1), 10-19.

- ปิ่นรัตน์ สิริพันธ์พงศ์. (2560, ตุลาคม – มกราคม). ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจโรงแรมและที่พักในจังหวัดภูเก็ต. *บทความวิชาการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 3(3), 96-106.
- วัฒนา ทนงค์แพง และ ขวลิย์ ณ ถลาง. (2560, กันยายน – ธันวาคม). รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กเขตพื้นที่จังหวัดตราด. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 13(3), 1-12.
- ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *รายชื่อโรงแรมและที่พักสำหรับการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2564 จาก http://dpa.dopa.go.th/DPA/hotel_report.php
- สานิตย์ หนูนิล. (2559). *การพัฒนาโมเดลความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์เพื่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2563). *รายงานสถิติพลังงานของประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2563*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน.
- สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2563). *ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- สุชัยสินี คงทวีทรัพย์. (2560, มกราคม – เมษายน). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางที่ดำเนินการโดยครอบครัวในเมืองพัทยา. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(1), 60-79.
- สุพีร์ ดาวเรือง และ ขวณชี่น อัคระวงษ์ชา. (2562, กรกฎาคม – กันยายน). พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเรื่องการรักษสิ่งแวดล้อม: ผลกระทบของการไหลล้นจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตส่วนตัวไปสู่การทำงาน. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 41(3), 74-101.
- Cardeal, Gonçalo, Kristina Höse, Inês Ribeiro, and Uwe Götze. (2020). Sustainable Business Models–Canvas for Sustainability, Evaluation Method, and Their Application to Additive Manufacturing in Aircraft Maintenance. *Sustainability*, 12(21), 9130.
- Chun, Yoon-Young, and Kun-Mo Lee. (2016, December). Environmental Impacts of the Rental Business Model Compared to the Conventional Business Model: a Korean Case of Water Purifier for Home Use. *The International Journal of Life Cycle Assessment* 22, 1096-1108.

- Freeman, R. Edward, Jeffrey S. Harrison, Andrew C. Wicks, Bidhan L. Parmar, and Simone de Colle. (2010). *Stakeholders Theory: The State of the Art*. New York: Cambridge University Press.
- Gamidullaeva, Leyla, Nadezhda Shmeleva, Tatyana Tolstykh, and Alexey Shmatko. (2022). An assessment approach to circular business models within an industrial ecosystem for sustainable territorial development. *Sustainability*, 14(2), 704.
- García-Muiña, Fernando E., Maria-Sonia Medina-Salgado, Anna Maria Ferrari, and Marco Cucchi. (2020). Sustainability transition in industry 4.0 and smart manufacturing with the triple-layered business model canvas. *Sustainability*, 12(6), 2364.
- Graedel, Thomas E. (1997). Life-Cycle Assessment in the Service Industries. *Journal of Industrial Ecology*, 1(4), 57–70.
- Hair, Joseph F., William C. Black, Barry J. Babin, and Rolph, E. Anderson. (2010). *Multivariate Data Analysis*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Hendrickson, Chris, Lester B. Lave, H. Scott Matthews, Arpad Horvath, and Satish Joshi. (2006). *Environmental Life Cycle Assessment of Goods and Services: an Input-Output Approach*. Resources for the Future, Washington.
- Osterwalder, Alexander and Yves Pigneur. (2010). *Business Model Generation*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Pal, Rudrajeet, and Jonathan Gander. (2018). Modelling environmental value: An examination of sustainable business models within the fashion industry. *Journal of cleaner production*, 184, 251-263.
- Porter, Michael E. (1996, November–December). What is Strategy? *Harvard Business Review* 74(6), 61–78.
- Porter, Michael E., and Mark R. Kramer. (2011, January–February). Creating Shared Value. *Harvard Business Review*, 89(1-2), 62–77.
- Rovinelli, Richard, and Ronald K. Hambleton. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49 – 60.

- Upward, Antony, and Peter H. Jones. (2016). An ontology for strongly sustainable business models: Defining an enterprise framework compatible with natural and social science. *Organization & Environment*, 29(1), 97-123.
- Wijethilake, Chaminda, and Tek Lama. (2019). Sustainability core values and sustainability risk management: Moderating effects of top management commitment and stakeholder pressure. *Business Strategy and the Environment*, 28(1), 143-154.
- World Tourism Organization. (2020). *International Tourism Highlights*. Madrid: UNWTO.
- Yang, Ta-Kai, and Min-Ren Yan. (2020). The corporate shared value for sustainable development: An ecosystem perspective. *Sustainability*, 12(6), 2348.

การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนา
การศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
The implementation of the Balance Scorecard of educational
institutions in the Wang Thong Educational Development Network 4
under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2

ธมนวรรณ คำจริง¹ นงลักษณ์ ใจฉลาด²
Thamonwan Kamjring, Nongluck Jaichalad

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน ครู 85 คน รวมทั้งหมด 97 คน ในสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มุมมองด้านนักเรียน

คำสำคัญ (Keywords): การประเมินแบบสมดุล; นักเรียน; กระบวนการจัดการศึกษา; การเรียนรู้และพัฒนา, งบประมาณและทรัพยากร

Abstract

This research aimed to study The implementation of the Balance Scorecard of educational institutions in the Wang Thong Educational Development Network 4 under The Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 The sample is 12 school administrators, 85 teachers, a total of 97 people in schools in the Wang Thong Educational Development Network 4, academic year 2021. The research tool was a questionnaire. The statistics used in data analysis were mean, standard

Received: 2023-03-05 **Revised:** 2023-03-27 **Accepted:** 2023-03-30

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: thamonwan.k@psru.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: dr.nongluckluck@psru.ac.th

deviation. The results showed that Implementation of the Balance Scorecard of educational institutions Overall, it was at a high level and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the learning and development perspective. And the aspect with the lowest mean was the student perspective.

Keywords: Balance Scorecard; student; educational management process; learning and development; budget and resources

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในปรับตัว และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี การพัฒนาการศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รวมไปถึงการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สังคมยุคปัจจุบันต้องการให้เกิดขึ้น เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม จะมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทย สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษาที่ต้องปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นองค์กรที่เป็นรากฐานในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ

สังคมไทยตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และได้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ส่วนที่ 8 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาตามมาตราที่ 49 วรรคแรก ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และกำหนดนโยบายแห่งรัฐในมาตรา 80 (3) กล่าวว่า รัฐต้อง “พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม” แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุปเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียมทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพ และตอบโจทย์บริบทเปลี่ยนแปลงในระยะ 15 ปีข้างหน้า โดยมีวิสัยทัศน์ว่าคนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และ ยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รัก สามัคคี และร่วมมือพณีกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำ ภายในประเทศลดลง (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560) ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

จะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบาย และการวางแผนการศึกษาที่ถูกต้อง โดยมีการใช้ ระบบการประเมินผลที่มีตัวชี้วัดเป็นตัวสะท้อนผลงานให้ออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยการ ประเมินผลจำเป็นต้องมีตัวชี้วัดที่เหมาะสม สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจองค์กร ในปัจจุบันนี้ได้มี การประยุกต์ใช้แนวคิด และนำแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินแบบสมดุลขององค์กรมาใช้ในการ บริหารงานของส่วนราชการ จนเป็นหลักของการปฏิรูปในระบบราชการไทย (พสุ เดชะรินทร์, 2551)

การประเมินแบบสมดุล (Balanced Scorecard) เป็นเครื่องมือที่ช่วยกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์

แนวทางการบรรลุวัตถุประสงค์ และติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมกลยุทธ์ของกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ เกิดผลสัมฤทธิ์ในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ สำหรับการประเมินแบบสมดุลเกิดขึ้นจากในปี ค.ศ. 1990 แคปแลน และ นอร์ตัน

ได้เสนอแนวคิดให้กับวงการบริหาร โดยเสนอแนวคิดในการมองความสำเร็จขององค์กรที่แตกต่างไป จากเดิม โดยได้เสนอแนวคิดแนวคิดรูปแบบใหม่ที่จะต้องพิจารณาตัวชี้วัดใน 4 มุมมอง ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้ และพัฒนา มีการตรวจสอบมุมมองต่าง ๆ

ที่ครอบคลุมภาระงาน ในปัจจุบันมีการนำหลักการประเมินแบบสมดุล มาประยุกต์ใช้ในหน่วยงาน ราชการมากขึ้นทั้งมหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และรัฐวิสาหกิจ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาของประเทศ ได้มีการนำการประเมินแบบสมดุล มาใช้ เป็นกรอบในการวางแผนงานหลักในการพัฒนาสถานศึกษา โดยแบ่งมุมมองด้านการจัดการศึกษา ออกเป็น 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านนักเรียน มุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน มุมมอง ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และมุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีการจัดการเรียนการสอน และมีปัจจัยการบริหารที่ แตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งมีทั้งสถานศึกษาที่เป็นขยายโอกาส และขนาดเล็ก แต่ทุกสถานศึกษามีเป้าหมายเดียวกัน คือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยแต่ละสถานศึกษา มีการประยุกต์ใช้การประเมินแบบสมดุลในการบริหารจัดการ ทั้ง 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านนักเรียน ทุกโรงเรียนจัดการศึกษาให้นักเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน และมีระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 , 2564) มุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน สถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 มีระบบการประกันคุณภาพครบองค์ประกอบตามกฎกระทรวง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง มีการวัดประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียน (แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในเครือข่ายวังทอง 4 , 2564) มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา สถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 ผู้บริหารและครู มีความรู้ความสามารถ เช่น ได้รับรางวัลจากหน่วยงานต้นสังกัด มีการพัฒนาตนเอง โดยการอบรมพัฒนาทั้งจากต้นสังกัด และอบรมผ่านช่องทางออนไลน์ และมุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร สถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีจากหน่วยงานต้นสังกัด และมีการตรวจสอบงบประมาณภายในของสถานศึกษา

แต่อย่างไรก็ตามในการบริหารงานของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 4 ถึงแม้จะมีการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุล แต่ก็ยังประสบปัญหาในการบริหารที่แตกต่างกันไป ทั้งปัญหาด้านนักเรียนที่มีการเรียนรู้ถดถอยลง หลังจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด 2019 รวมถึงปัญหาครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก ครูย้ายสถานศึกษา และปัญหาในด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากต้นสังกัด ไม่เพียงพอ (แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนในเครือข่ายวังทอง 4 , 2564)

การประยุกต์ใช้แนวทางการประเมินแบบสมดุลมาใช้ในสถานศึกษา ถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การทำงานเป็นไปตามแผนเชิงกลยุทธ์ขององค์กร และแปลจากกลยุทธ์ให้เป็นการปฏิบัติได้ โดยเริ่มจากวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งเป็นขั้นตอนของการกำหนดปัจจัยความสำเร็จ เกี่ยวข้องกับการกำหนดกลยุทธ์สู่เป้าหมายความเป็นเลิศทางวิชาการ การเรียนรู้ ประสบการณ์ของผู้เรียน ความหลากหลาย และการจัดการทรัพยากร ในการกำหนดมุมมองของสถานศึกษา สามารถประยุกต์ใช้แตกต่างจากหลักการเดิมได้

(วีระเดช เชื้อนาม 2550) ทางรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งสิ่งสำคัญจำเป็นในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือ การศึกษา เพราะเป็นรากฐานของการพัฒนาคน ซึ่งการจัดการศึกษาจะสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่างๆ หลายปัจจัย ที่จะส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษา“การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา ของ วิโรจน์ สารรัตน์ (2555) ได้สรุปแนวทางการบริหาร 7 ประเด็น คือ วัฒนธรรมและบรรยากาศองค์กร, องค์กรและความเป็นองค์กรวิชาชีพ , ความเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผล, การพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียน , กรอบแนวคิดการจัดการความรู้ , ผู้บริหารกับการบริหารหลักสูตรและการสอน และการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม สอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร ของศิริพร เกษวิทย์ (2561) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามตัวชี้วัดการประเมินแบบสมดุล ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามตัวชี้วัดการประเมินแบบสมดุล ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

มีดังนี้ คือ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยการทำงานเป็นทีม และ ปัจจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญ รวมถึงปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ว่ามีปัจจัยการบริหารใดบ้างที่ ส่งผลต่อการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุ โดยที่งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูล ที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายตามบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาของภาครัฐ อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนา การศึกษา

วังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนา การศึกษา

วังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยออกแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 126 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 97 คน ได้มาจากการ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยกำหนดผู้บริหารจำนวน 12 คน ใช้วิธีการเจาะจง และครูจำนวน 85 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2562) โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยผ่าน

การทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนและได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.974

การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย และแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 ฉบับ
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามโดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Forms) และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 97 ฉบับ พบว่า ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 97 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การแปลผลค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

การศึกษาการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษา
วังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการศึกษาการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนา
การศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม

การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุล (y)	n = 97		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
มุมมองด้านนักเรียน	4.06	.52	มาก	4
มุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษา	4.22	.47	มาก	3
มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา	4.36	.52	มาก	1
มุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร	4.27	.55	มาก	2

รวม	4.23	.52	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา ($\bar{X} = 4.36$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มุมมองด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.06$)

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานตา,การประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 มุมมองด้านนักเรียน

ข้อ	การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุล	n = 97		แปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษา ผลิตนักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการและบริบทของชุมชน	4.20	.66	มาก	2
2	นักเรียน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม	3.94	.70	มาก	8
3	นักเรียน มีความสามารถ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นประโยชน์และเหมาะสม	3.99	.69	มาก	5
4	นักเรียน มีทักษะในการดำรงชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	4.12	.63	มาก	3
5	นักเรียน มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจ	3.94	.64	มาก	7
6	นักเรียน มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีงาม และรักความเป็นไทย	3.98	.68	มาก	6
7	นักเรียน มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมไทย อย่างเหมาะสม	4.06	.63	มาก	4
8	สถานศึกษา ส่งเสริมนักเรียนให้มีความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับบริบทของชุมชน	4.27	.64	มาก	1
รวม		4.06	.52	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 8 สถานศึกษา ส่งเสริมนักเรียนให้มีความภูมิใจในภูมิปัญญา

ท้องถิ่นสอดคล้องกับบริบทของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 นักเรียน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.94$)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุของ สถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 มุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษา

ข้อ	การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุล	n = 97		แปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษา พัฒนาระบบการบริหาร และกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และเหมาะสม	4.20	.64	มาก	9
2	สถานศึกษา พัฒนาระบบการบริหาร มีบรรยากาศ และวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตร	4.21	.66	มาก	7
3	สถานศึกษา จัดหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีรูปแบบ และเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.22	.58	มาก	5
4	สถานศึกษา สร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่น และดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมและครอบคลุม	4.25	.56	มาก	4
5	สถานศึกษา ส่งเสริม และให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพอย่างทั่วถึงและเต็มกำลังความสามารถ	4.27	.55	มาก	2
6	สถานศึกษา พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอ และทันสมัย	4.07	.63	มาก	10
7	สถานศึกษา ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่กำหนดไว้	4.20	.57	มาก	8
8	สถานศึกษา พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อเป็นแนวทางการในการส่งเสริมการบริหารในทุกมิติ	4.27	.60	มาก	3
9	สถานศึกษา ส่งเสริมการจัดระบบการติดต่อสื่อสารการประสานงานอย่างครอบคลุมและเหมาะสม	4.21	.61	มาก	6

10	สถานศึกษา ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสม	4.30	.62	มาก	1
รวม		4.22	.47	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 10 สถานศึกษา ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 6 สถานศึกษา พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอ และทันสมัย ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.07$)

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานตาม ก า ร ประเมินแบบสมดุ ล ของสถานศึกษา ในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา

ข้อ	การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุ ล	n = 97		แปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษา พัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.30	.68	มาก	6
2	สถานศึกษา ส่งเสริมศักยภาพ พัฒนาทักษะผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	4.41	.57	มาก	2
3	สถานศึกษา ส่งเสริมครูให้มีความเป็นครูมืออาชีพ มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ	4.39	.62	มาก	3
4	สถานศึกษา เพิ่มสมรรถนะในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารอย่างทั่วถึงครอบคลุม	4.30	.63	มาก	5
5	สถานศึกษา ส่งเสริมการจัดการความรู้ในองค์กรทุกด้านอย่างเหมาะสม ครอบคลุมและทั่วถึง	4.30	.64	มาก	4
6	สถานศึกษา ส่งเสริมบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความสามารถและจิตวิญญาณในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.44	.68	มาก	1

รวม	4.36	.52	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6 สถานศึกษา ส่งเสริมบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความสามารถและจิตวิญญาณในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1 สถานศึกษา พัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.30$)

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลงของ สถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 มุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร

ข้อ	การดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุล	n = 97		แปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษา ส่งเสริมการดำเนินงานให้บรรลุความสำเร็จในด้านงบประมาณและทรัพยากรอย่างเหมาะสมและตรงเป้าหมาย	4.26	.60	มาก	3
2	สถานศึกษา ใช้งบประมาณตรงตามแผนงานโครงการที่ได้กำหนดไว้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	4.16	.70	มาก	6
3	สถานศึกษา มีกระบวนการตรวจสอบงบประมาณภายในสถานศึกษาที่โปร่งใส ตรงไปตรงมา	4.34	.58	มาก	1
4	สถานศึกษา ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ศึกษานิเทศก์ และชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.26	.70	มาก	5
5	สถานศึกษา ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม คุ่มค่า ตรงตามแผนงานที่กำหนดไว้ และตรงตามวัตถุประสงค์	4.26	.67	มาก	4
6	สถานศึกษา เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอก หรือมูลนิธิ เข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม	4.33	.67	มาก	2
รวม		4.27	.55	มาก	

จากตาราง 14 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 สถานศึกษา มีกระบวนการตรวจสอบงบประมาณภายในสถานศึกษาที่โปร่งใส ตรงไปตรงมา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 สถานศึกษา ใช้งบประมาณตรงตามแผนงาน โครงการที่ได้กำหนดไว้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 4.16$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันมีหลายองค์กรได้เริ่มนำการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลเข้ามาปรับใช้ในการพัฒนาองค์กร รวมถึงสถานศึกษาที่มีการนำเอากระบวนการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลมาใช้ในทุกมุมมองเพื่อให้เกิดประโยชน์และเกิดการพัฒนาสถานศึกษาในทุกมุมมอง สอดคล้องกับแนวคิดของราชบัณฑิตยสถาน (2555) ที่ได้ให้แนวคิดการประเมินแบบสมดุล ไว้ว่า เป็นเทคนิคการประเมินที่คำนึงถึงความสมดุล 4 มิติ คือ มิติผู้รับบริการ มิติการเงิน มิติการบริหารจัดการ และมิตินวัตกรรมการเรียนรู้ โดยพัฒนาตัวบ่งชี้หลักของความสำเร็จในแต่ละมิติ เพื่อใช้ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการประเมินคุณภาพองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณลักษ์ณ์ ภักดีชน, ฉลอง ชาตรุประชีวิน และอนุชา กอนพวง (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบดุลยภาพ (BSC) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมทุกด้าน/มิติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณ อินทะชัย, ธร สุนทรายุทธ และไพรัตน์ วงษ์นาม (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะ โกฏแสน และ ภมรพรรณ ยะยาตร์(2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ Balanced Scorecard ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า การบริหารสถานศึกษา โดยใช้ Balanced Scorecard ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มุมมองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษา ส่งเสริมบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความสามารถและจิตวิญญาณในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมศักยภาพ พัฒนาทักษะผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงส่งเสริมครูให้มีความเป็นครูมืออาชีพ มีความรู้ ความสามารถ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถสอดคล้องกับแนวคิดของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กล่าวว่า มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา เป็นปัจจัยที่ใช้ในการขับเคลื่อนให้นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพตามที่คาดหวัง ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและทักษะของครูผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา การเพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้นวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร เกษวิทย์ และต้องลักษณะ บุญธรรม (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามตัวชี้วัดการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า การดำเนินงานตามตัวชี้วัดการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน วณิชชากร (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 สังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า การบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 สังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เช่นเดียวกัน

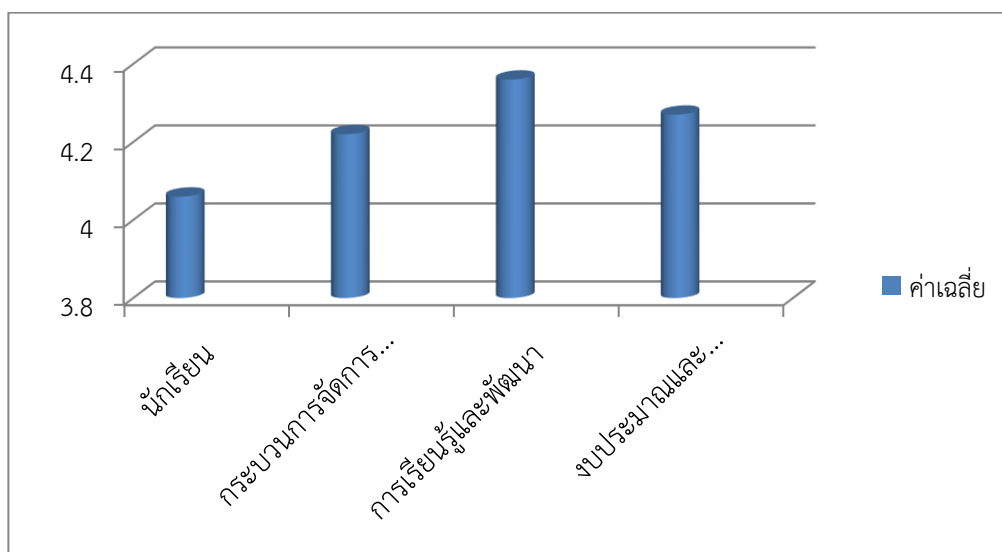
และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มุมมองที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มุมมองด้านนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็นว่า นักเรียน ยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม และนักเรียน ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ รวมถึงขาดความมั่นใจในตนเอง และขาดความกล้าแสดงออก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน วณิชชากร (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 สังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า การบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 สังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมุมมองด้านนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนขาดการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังสอดคล้องกับ

ปิยะ โกฏแสน และ ภมรพรรณ ยุธยาตร์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ Balanced Scorecard ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า การบริหารสถานศึกษา โดยใช้ Balanced Scorecard ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มุมมองด้านนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เช่นเดียวกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 รายละเอียดดังแผนภูมิ 1

แผนภูมิ 1 แสดงแสดงผลการศึกษาการดำเนินงานตามการประเมินแบบสมดุลของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนา การศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

จากแผนภูมิ 1 จะเห็นได้ว่า มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่งเสริมบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความสามารถและจิตวิญญาณ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงส่งเสริมศักยภาพ พัฒนาทักษะผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แสดงความเป็นครูมืออาชีพ พัฒนาศักยภาพและทักษะของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดการความรู้ในองค์กรอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

รองลงมา คือ มุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร โดยสถานศึกษามีกระบวนการตรวจสอบงบประมาณภายในสถานศึกษาที่โปร่งใส ตรงไปตรงมา และเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอก หรือมูลนิธิ เข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้การดำเนินงานบรรลุภาพความสำเร็จในด้านงบประมาณและทรัพยากร คำนึงถึงแหล่งสนับสนุน อัตรากำลัง ค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและงบประมาณ โดยภาคีเครือข่ายโรงเรียนและระบบเครือข่าย ผู้เชี่ยวชาญ ศึกษานิเทศก์ ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีทรัพยากรที่เหมาะสม ใช้อย่างคุ้มค่า

และรองลงมา คือ มุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษา โดยที่สถานศึกษาส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสม ส่งเสริม และให้โอกาส

นักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพอย่างทั่วถึงและเต็มกำลังความสามารถ โดยที่สถานศึกษาได้พัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของกระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนที่ดี จัดระบบบริหารจัดการที่ดี บรรยากาศและวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตร รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สร้างโอกาสและดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ส่งเสริมนักเรียนตามศักยภาพอย่างทั่วถึง มีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและทันสมัย มีกระบวนการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ

และลำดับสุดท้าย คือ มุมมองด้านนักเรียน โดยสถานศึกษาส่งเสริมนักเรียนให้มีความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตรายการให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการและบริบทของชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะในการดำรงชีวิต คุณธรรม มั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก ความเป็นไทย จิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถานศึกษาควรพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามความต้องการและบริบทของชุมชน

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมการผลิตรายการให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตามความต้องการของสังคมและบริบทของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

เอกสารอ้างอิง (References)

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2562). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.

- ดวงเดือน วณิชชากร. (2559). การศึกษาการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 สังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอกะปง จ. ชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยการศึกษาเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะ โกฏแสน. (2561). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ Balanced Scorecard ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 12(2), 132 – 142.
- พสุ เดชะรินทร์. (2551). Balanced Scorecard รู้ลึกในการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- มณลักษ์ ภัคดิชน, ฉลอง ชาตรุประชีวิน และอนุชา กอนพวง. (2557). การพัฒนากลยุทธ์การ
บริหารแบบดุลยภาพ (BSC) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16(1), 108 – 118.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรม ศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ :
อรุณการพิมพ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์ (2555). การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่
8). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทิพย์วิสุทธ์.
- วีระเดช เชื้อนาม (2550). การบริหารเชิงกลยุทธ์. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ศิริพร เกษวิทย์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามตัวชี้วัดการประเมินแบบสมดุลของ
สถานศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 39(2), 98
– 111.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 (2564) ข้อมูลครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาปีการศึกษา 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). โครงการโรงเรียนในฝันโครงการ 1 อำเภอ 1
โรงเรียนในฝัน สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน รายงานผลการวิเคราะห์งานวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แผนการศึกษาชาติแห่งชาติ พ.ศ. 2560 –
2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.
กรุงเทพฯ: บริษัท ธนาเพรส จำกัด. (342.02 ส 691ร) รัฐธรรมนูญ/รัฐธรรมนูญไทย.
- สุพรรณ อินทะชัย, ธร สุนทรายุทธ และไพรัตน์ วงษ์นาม. (2559). ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อ
ประสิทธิภาพแบบสมดุลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. 10(1), 70 – 80.

Kaplan, R.S. & D.P. Norton. *The Balance Scorecard : Translating Strategy into Action*.

Boston : Harvard Business School Press, 1996.

_____. *Strategy Maps : Converting Intangible Assets into Tangible*

Outcomes. Boston : Harvard Business School Press, 2004.

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

The use Of Information Technology for Academic Administration in
the 21st Century of Special Education Centers Tak Province

อภิชน เลื่อนชิต¹ สุเนตร ทองคำพงษ์² สุรพงษ์ แสงสีมุข³

Apichon Luenchit, Sunate thongkamphong, Suraphong Saengseemuk

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ การหาแนวทางการพัฒนาการใช้ และ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ประชากรและ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 55 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดตาก พบว่าโดยรวม และรายด้านมีสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับ มาก แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษ ที่ 21 พบว่า 1. ควรส่งเสริมการให้ความรู้กับบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ผู้เรียน ผลិតสื่อออนไลน์สำหรับนักเรียนพิการ 2. ควรมีการประชุมในรูปแบบออนไลน์ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล หลักสูตรในเว็บไซต์ 3. ควรนำเทคโนโลยีมาใช้สร้างเครื่องมือวัดผลโปรแกรม online ส่งเสริม อบรมการจัดทำเครื่องมือวัดผล ประเมินผล และจัดทำคลังเครื่องมือวัดผลแบบออนไลน์ 4. ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลการประเมินตนเองและการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในรูปแบบ เอกสารสารสนเทศและออนไลน์ที่สามารถเปิดเผยได้ และ 5. ควรจัดทำแนวทาง การนิเทศการศึกษา รูปแบบการนิเทศออนไลน์ ในลักษณะการนิเทศการศึกษาร่วมกันกับเขตพื้นที่ และจัดทำฐานข้อมูล การนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทาง

Received: 2023-04-26 Revised: 2023-06-21 Accepted: 2023-06-27

¹ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College. Corresponding Author. e-mail: lungchev@gmail.com.

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of 7Education, Northern College. e-mail: zunato7@gmail.com.

³ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of 7Education, Northern College. e-mail: bansoun2498@gmail.com.

การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords) : เทคโนโลยีสารสนเทศ; การบริหารงานวิชาการ; ศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to study the use of information technology conditions, Finding the development guideline of information technology using for academic administration in the 21st century of special education centers Tak province. The research population samples were 55 people of school administrators, chief of work group and teachers Tak special education center, the first semester, academic year 2022 and 9 of senior experts. The research instrument that collected data were use questionnaires, interview, suitability assessment and feasibility assessment. Data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The result found that, the result of the research found that, The conditions of information technology using for academic administration in the 21st century of special education centers Tak province as overall and each aspect were at a high level. The development guideline of information technology using for academic administration in the 21st found that: 1) It should be promoted the personnel acknowledgement on the information technology using with studying and teaching, analyze the learners, online media producing for disabilities student. 2) It should be supposed to an online meeting for course information publicize on the website. 3) It should be taken to the technology for creating the measurement tools and online program. Promote and training about measurement tools, evaluation, and create the measurement tools archives online. 4) It should be taken the technology for information archives, self-assessment data, and the internal quality assurance as information technology document and available or disclosed online access. 5) It should be created the supervision guideline with online form that can cooperate with the educational service area office. Creating a supervision database for public relations on the website. Evaluation results of suitability and feasibility in development guidelines of the information technology using for academic administration in the 21st century found that, suitability and feasibility as overall and each aspect were at a high level.

Keywords: Information technology; academic administration; 21st century

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบเป็นคนดี มีความรู้ คุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยต้องยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การศึกษาที่มีคุณภาพทำให้มนุษย์รู้จักคิด และปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์และสิ่งใหม่ที่จะเข้าสู่ชีวิตตลอดเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 11) การพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าและมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมาย จึงกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการตามที่ระบุใน มาตราที่ 39 โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง เพื่อสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมที่มีคุณธรรม คุณภาพ และประสิทธิภาพ การจัดการศึกษา ดังกล่าวจำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ กระทรวงศึกษาธิการว่าเป็นภารกิจที่สำคัญที่ต้องจัดการให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานด้านวิชาการ ถือว่าเป็นภารกิจที่เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าและมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมาย การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทรับผิดชอบจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทัน ความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสมและต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตร ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ให้กับครูผู้สอนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้นรวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (นัทธลิตา บุตรดีวงศ์, 2561 : 24) เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (ณัฐกานต์ ปังศรีวงศ์, 2563 : 51)

การจัดการศึกษาให้มีความคุณภาพนั้น การบริหารงานด้านวิชาการถือเป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน ดังนั้นมาตรฐานของงานวิชาการจึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพ จึงต้องให้ความสำคัญในงานวิชาการ มีความเข้าใจขอบข่ายของงานและภารกิจหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ต้องสนใจและเข้าใจลึกซึ้งโดยมุ่งประโยชน์เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการมี

ความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุนที่จะช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานวิชาการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของ สมิต และคณะ ได้จัดลำดับความสำคัญของงานวิชาการไว้เป็นอันดับแรกจากงานด้านอื่น ๆ ทั้งนี้งานวิชาการยังเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัย ได้ระบุขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ไว้ 5 ด้านที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและรายงานการวิจัยของนักวิจัย โดยเลือกจากขอบข่ายงานวิชาการที่เกี่ยวข้องมากที่สุดที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการดำเนินการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมล โชติธนอวิชฌน์ (2560 : 45-57) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับสังคมมนุษย์อย่างมากไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตประจำวัน เศรษฐกิจ สังคม ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต (ปิยะนุช บัวชุม, 2561 : 1) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการสนองตอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ดังจะเห็นได้จากหมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญในเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนการสอนกระบวนการเรียนรู้การประกันคุณภาพของสถานศึกษารวมทั้งการพัฒนากระบวนเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถตอบสนองความเจริญก้าวหน้าในอนาคต ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้เป็นคนดี มีปัญญา และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ผลการประเมินคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ปีการศึกษา 2564 พบว่า ในภาพรวมของการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ในด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีข้อเสนอแนะที่ควรพัฒนา คือ ควรมีการจัดบริการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ทั้งถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย และควรนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการในปีต่อไป และได้มีข้อเสนอแนะ ที่ควรพัฒนา คือ ควรมีการจัดบริการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ทั้งถึงทุกกลุ่มเป้าหมายและควรนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนบริหารจัดการในปีต่อไป (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก, 2565 : 43)

ความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตากให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 55 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก จำนวน 46 คน

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

แหล่งข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย ได้แก่ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มงานเทคโนโลยีและสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จำนวน 3 คน กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่า

วิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน รวมจำนวน 9 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 55 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก จำนวน 46 คน

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง คุณวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert's five rating scale) ขอบเขตด้านเนื้อหา 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.60 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.854

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) แบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์รายด้าน เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ข้อคำถามเพื่อการสัมภาษณ์หาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก จากผลการศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตากในขั้นตอนที่ 1 ที่มีระดับสภาพปฏิบัติค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.51 ของรายด้าน นำมาสรุปอุปนัยเป็นคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิรายด้าน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง คุณวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การประเมินแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก มี 2 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนที่ 1 สถิติที่ใช้คือการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปแล้วบันทึกข้อมูลลงในตารางวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำผลกรอกลงในตารางวิเคราะห์และแปลความหมายตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert)

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์หาแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ

ประจำจังหวัดตาก ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (Consistency Analysis) ความคิดเห็นที่เป็นวิธีการหรือแนวทางการพัฒนาแล้วสรุปอุปนิสัยด้วย ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และจัดลำดับ อภิปราย ได้ตารางนำเสนอความคิดเห็นเป็นแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบประเมิน ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง คุณวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์ที่มีระดับความเหมาะสมและระดับความเป็นไปได้ ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก มีผลการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.73, \sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษารองลงมาได้แก่ ด้านการวัดผล ประเมินผล ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก มี 5 ด้าน พบว่ามี 25 แนวทาง ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมการให้ความรู้กับบุคลากรในการใช้เทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อผลิตสื่อการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมกับนักเรียนพิการ 2) ควรนำ กระบวนการ PLC มาร่วมใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษา 3) ควรจัดตั้งกลุ่มไลน์ หรือทำคลิปการสอน แล้วจัดเก็บเป็นข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน และภายนอก โดยจัดเก็บเป็นคลังข้อมูลในเว็บไซต์ 4) ควรใช้สื่อเทคโนโลยีสำเร็จรูปมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น CAI , E-Book และ 5) ควร วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อจัดหาสื่อการสอนที่เหมาะสมกับความพิการของนักเรียน

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มี 6 แนวทาง ดังนี้ 1) สถานศึกษาควรมีการนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการประชุมในรูปแบบออนไลน์ เช่น zoom , google meeting 2) สถานศึกษาควร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการพัฒนาหลักสูตรในเว็บไซต์ของสถานศึกษา 3) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ บุคลากรมีความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อใช้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร 4) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินหลักสูตร โดยมีช่องทางการประเมินที่หลากหลาย เช่นการประเมินออนไลน์ 5) ควรจัดตั้ง กลุ่มไลน์เพื่อสามารถนำเสนอข้อมูลการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างสะดวก และ 6) ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายโดยตรง

3. ด้านการวัดผล ประเมินผล มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้าง เครื่องมือวัดผล และใช้โปรแกรม online มาใช้ในการประชุมวางแผนการวัดผลนักเรียน 2) ควรส่งเสริม อบรมและให้ความรู้ครูในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำเครื่องมือวัดผล และ ประเมินผลการเรียนเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการวิเคราะห์ผลการเรียน 3) ควรจัดทำคลัง เครื่องมือวัดผลแบบออนไลน์เพื่อให้ครูสามารถนำเครื่องมือวัดที่มีไปประยุกต์ใช้ได้ เพื่อสะดวกและ รวดเร็วในการวัดผลนักเรียน จัดเก็บข้อมูล แบบประเมินผล ในฐานข้อมูลของสถานศึกษา 4) ควรแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการวัดผลประเมินผล และ 6) ผู้บริหารต้องถือเป็นภารกิจที่สำคัญ ที่ต้องปฏิบัติ

4. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มี 4 แนวทาง ดังนี้ 1) สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ เช่น Google Drive หรือ ไฟล์ออนไลน์ต่างๆเพื่อเป็นคลังสำหรับการเก็บข้อมูลด้วยเทคโนโลยี 2) ควรมีคลังข้อมูลที่สามารถ เปิดเผยได้ จัดเก็บข้อมูลการประเมินตนเองและการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในรูปแบบเอกสาร สารสนเทศและออนไลน์ 3) สถานศึกษาควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลการประเมิน ตนเองในเว็บไซต์ของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษา หรือ บุคคลภายนอกสามารถเข้ามาดูข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษาได้อย่างสะดวก และ 4) ผู้บริหารต้องถือเป็นภารกิจที่สำคัญ ที่ต้องปฏิบัติ

5. ด้านนิเทศการศึกษา มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) สถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการนิเทศ การศึกษาที่หลากหลาย เช่นรูปแบบการนิเทศออนไลน์ 2) สถานศึกษาควรทำความเข้าใจกับเขตพื้นที่ ในการนิเทศการศึกษาร่วมกัน 3) กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำคลังฐานข้อมูลการนิเทศ จัดเก็บข้อมูล การนิเทศในรูปแบบข้อมูลสารสนเทศ และประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ 4) ควรจัดทำคลังฐานข้อมูล

การนิเทศ ในเว็บไซต์ของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถรู้ผลการนิเทศได้อย่างสะดวก
5) สถานศึกษาควรให้ความรู้ ความตระหนักกับผู้รับการนิเทศเป็นการชี้แนะ ช่วยเหลือ

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร งานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.13$, $\sigma=0.38$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา

3.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.29$) พิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดผล ประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา ได้นำกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา อีกทั้งมีความสนใจและมีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามากขึ้น การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของกูเบต นิราศภัย (2563 : 37) กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการไว้ว่าการบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการบริหารและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับช่องการเรียนการสอน

การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่สามารถนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ การพัฒนาอย่างตรงประเด็นสอดคล้องกับสภาพจริง สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างเหมาะสมตรงกับสถานการณ์เงื่อนไขและข้อจำกัดของสถานศึกษา และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีส่วนช่วยพัฒนางานวิชาการโดยสร้างความสะดวกสบายและเพิ่มประสิทธิภาพในระบบงาน ทั้งนี้ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก มีกระบวนการดำเนินงานการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการสื่อสารการบริหารจัดการฐานข้อมูลการจัดเก็บ การประมวลผลและการสืบค้นสารสนเทศเชื่อมโยงติดต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล เครื่องมือติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ โทรสาร ระบบเครือข่าย แอปพลิเคชัน ได้มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมล โชติธนอวิวัฒน์ (2560 : 58) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม ผลการวิจัย พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และยังมี ความสอดคล้องกับ นภา ภูมิอาวาส (2563 : 69) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการปฏิบัติงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ อภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร งานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการให้ความรู้กับบุคลากรในการใช้เทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อผลิตสื่อการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมกับนักเรียนพิการ นำกระบวนการ PLCมาร่วมใช้ในการวางแผน การจัดการศึกษา จัดตั้งกลุ่มไลน์ หรือทำคลิปการสอน แล้วจัดเก็บเป็นข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใน และภายนอก โดยจัดเก็บเป็นคลังข้อมูลในเว็บไซต์ ใช้สื่อเทคโนโลยีสำเร็จรูปมาใช้ในการจัด

การเรียนการสอน เช่น CAI , E-Book และวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล เพื่อจัดหาสื่อการสอนที่เหมาะสมกับความพิการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรัณย์ภัทร์ ไตรสุวรรณ (2560 : 135) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จังหวัด นครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ได้ให้ข้อเสนอแนะการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรเห็นความสำคัญและจัดอบรมครูให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาและได้นำไปสู่การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร งานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประชุม ในรูปแบบออนไลน์ เช่น zoom , google meeting ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการพัฒนาหลักสูตร ในเว็บไซต์ของสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อใช้ข้อมูลในการพัฒนา หลักสูตร แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินหลักสูตรโดยมีช่องทางการประเมินที่หลากหลาย เช่น การ ประเมินออนไลน์ จัดตั้งกลุ่มไลน์ เพื่อสามารถนำเสนอข้อมูลการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างสะดวก และ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ อรพรรณ มูลละ (2560 : 78) ได้ ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพื้นที่สูงของอำเภอมะสอย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้สรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพื้นที่สูงของอำเภอมะสอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านงานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ระบุว่า สถานศึกษาควรปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล

แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร งานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านการวัดผล ประเมินผล คือ ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดผล และใช้โปรแกรม online มาใช้ในการประชุมวางแผนการวัดผลนักเรียน ส่งเสริม อบรมและให้ความรู้ครู ในการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำเครื่องมือวัดผล และประเมินผลการเรียนเพื่อความสะดวกและ รวดเร็วในการวิเคราะห์ผลการเรียน จัดทำคลังเครื่องมือวัดผลแบบออนไลน์เพื่อให้ครูสามารถนำ เครื่องมือวัดที่มีไปประยุกต์ใช้ได้ เพื่อสะดวกและรวดเร็วในการวัดผลนักเรียน จัดเก็บข้อมูล แบบ ประเมินผล ในฐานข้อมูลของสถานศึกษา แต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บ ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการวัดผลประเมินผลโดยผู้บริหารต้องถือเป็นภารกิจที่สำคัญ ที่ต้องปฏิบัติ ซึ่ง

สอดคล้องกับ เกรียงไกร โนชัย (2561 : 71) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชา) ได้สรุปแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการงานด้านวิชาการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชา) ด้านการวางแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการงานด้านวิชาการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชา) ไว้ว่า ควรกำหนดวิธีการ/โครงการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

2.4 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร งานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา คือ สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ เช่น Google Drive หรือ ไฟล์ออนไลน์ต่างๆ เพื่อเป็นคลังสำหรับการเก็บข้อมูลด้วยเทคโนโลยีที่สามารถเปิดเผยได้ จัดเก็บข้อมูลการประเมินตนเอง และการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในรูปแบบเอกสารสารสนเทศและออนไลน์ จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลการประเมินตนเองในเว็บไซต์ของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษา หรือ บุคคลภายนอกสามารถเข้ามาดูข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาได้อย่างสะดวก และผู้บริหารต้องถือเป็นภารกิจที่สำคัญที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิวพร ละหารเพชร (2562 : 116) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหาร งานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ได้สรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ไว้ว่า ควรส่งเสริมการประชุมวางแผน มอบหมายงานตามหน้าที่ความเหมาะสมและความถนัดในการรับผิดชอบเก็บข้อมูล ประสานข้อมูลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างแท้จริง และร่วมกันนำผลที่ได้จากการติดตามตรวจสอบ มาพัฒนาสถานศึกษา

2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา

แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร งานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ด้านนิเทศการศึกษา คือ สถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการนิเทศการศึกษาที่หลากหลาย เช่น รูปแบบการนิเทศออนไลน์ ทำความเข้าใจกับเขตพื้นที่ในการนิเทศการศึกษาร่วมกัน กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำคลังฐานข้อมูลการนิเทศ จัดเก็บข้อมูลการนิเทศในรูปแบบข้อมูลสารสนเทศ และประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถรู้ผลการนิเทศได้อย่างสะดวก และสถานศึกษาให้ความรู้ ความตระหนักกับผู้รับการนิเทศเป็นการชี้แนะ ช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับ สมิตานัน ทิพย์ศรีหา (2561 : 41) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้สรุปแนวทาง

การพัฒนา การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา ไว้ว่า ควรจัดรูปแบบการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

3. จากผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในของแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก โดยภาพรวมเห็นว่า มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะแนวทางที่ได้มีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบาย สภาพบริบทการดำเนินงานวิชาการและการจัดการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Madaus, Scriven and Stufflebeam, 1983 อ้างถึงใน ธีรศร เทียบปาน (2562 : 70) กล่าวว่า มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Prpriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสม ทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา อีกทั้งแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการที่ได้มีความเหมาะสมกับความต้องการและความจำเป็นในการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก มีความสอดคล้องกับสภาพบริบทการดำเนินงานวิชาการและการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาดังกล่าวได้มาจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางพัฒนาแนวทาง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการได้ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และพัฒนาผู้เรียน จึงถือได้ว่า แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการที่ได้มีความสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก สอดคล้องกับ ปิยนุช สุวรรณนิตย์ และพรพิพัฒน์ เพิ่มผล (2560 : 130) ได้วิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคใต้ตอนบน ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคใต้ตอนบนที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ ในการปฏิบัติจริง และมีประโยชน์ในการดำเนินการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับปิยภัทร ทองพรม (2562 : 65) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ด้านไปใช้ปฏิบัติในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 ขั้นตอน ในการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการ ในการนำไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งสอดคล้องกับดวงนา เตปภา (2562 : 63) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท่าบุญเรือง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการประเมินประสิทธิภาพของคู่มือการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง โดยภาพรวมพบว่า คู่มือมีความเหมาะสมมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้บุคลากร พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยกำหนดให้เป็นนโยบายเพื่อส่งเสริมให้นำมาใช้ในการจัดการบริหารงานวิชาการให้สูงขึ้น

2. ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรเห็นความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการและพัฒนากิจการกรมการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา วัดผลประเมินผล พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และนิเทศการศึกษา นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษา ต่อไป

3. ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานในขอบข่ายงานของกลุ่มบริหารวิชาการ ควรนำแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตาก ไปใช้ในการดำเนินงาน แล้วนำผลมาพัฒนาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพให้มากขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตรวจสอบแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

2. ควรมีการศึกษาผลการดำเนินงานการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามแนวทางของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

3. ควรมีการศึกษาปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามแนวทางของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ(ฉบับที่4) พุทธศักราช 2562
กรุงเทพมหานคร : ศรุสภา.
- เกรียงไกร โนชัย. (2561). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการ
ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาท). การศึกษา
อิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย.
- ณัฐกานต์ ปิงศรีวังศ์. (2563). การพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนตลาดหนองหวาย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่มัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16. สงขลา :
วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัทชลิดา บุตรดีวงศ์. (2561). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร
สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 18. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ดวงนภา เตปา. (2562). การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท่าวบุญเรืองอำเภอหาง
ดง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. บัณฑิต
วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธริศร เทียบปาน. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน
โรงเรียน การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์
การศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นภา ภูมิอวาส. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการปฏิบัติงานวิชาการ
ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1.
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ปิยนุช สุวรรณนิธย์ และ พรพิพัฒน์ เพิ่มผล. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ภาคใต้ตอนบน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

- ปิยะนุช บัวชุม. (2561). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. สุราษฎร์ธานี : ปรินญา ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปิยภัทร ทองพรม. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา. จังหวัดชลบุรี.
- พิมล โชติธนอริวัฒน์. (2560). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูเบศ นิราศภัย. (2563). สภาพและแนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศรัณย์ภัทร์ ไตรสุวรรณ. (2560). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 12(2) ก.ค. - ธ.ค. 2560.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก. (2565). รายงานผลการประเมินตนเอง(SAR) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก ประจำปีการศึกษา 2564.
- สมิตานัน ทิพย์ศรีหา. (2561). สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์.
- อรพรรณ มุลละ. (2560). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพื้นที่สูงของอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา. พะเยา.

การพัฒนากิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริม
ต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรง

มาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

Development of Reading Activities by Using Local Contexts Reading
Materials with Scaffolding Technique to Enhance the Thai Reading
Ability Entitled “Spelling of Words Ending do not Follow the Rules”
for Prathomsuksa 2

กนกรัตน์ วงษ์ยะลา¹ ชำนาญ ปาณาวงษ์²

Kanokrat Wongyala, Chamnan Panawong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านออกเสียงคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ก่อนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปากคะยาง จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการอ่านโดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ 2) แบบวัดความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิผล และการทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1. กิจกรรมการอ่าน มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจโดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและกำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 2 เลือกสื่อวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจ ขั้นที่ 3 สร้างองค์ความรู้จากแรงจูงใจผ่านสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่น ขั้นที่ 4 สรุปและนำเสนอองค์ความรู้ ขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ กิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.00) และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.57 2. นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. นักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.23)

Received: 2023-05-01 Revised: 2023-06-14 Accepted: 2023-06-15

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ Faculty of Education University, Phitsanulok.

Corresponding Author e-mail: kanokratw64@nu.ac.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ Faculty of Education University, Phitsanulok.

คำสำคัญ (Keywords): กิจกรรมการอ่าน; สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่น; การเสริมต่อการเรียนรู้; ความสามารถในการอ่านภาษาไทยคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา

Abstract

The objectives of this research were to 1) construct and determine the effectiveness index of the reading activities by using local contexts reading materials with scaffolding technique to enhance the Thai reading ability entitled “spelling of words ending do not follow the rules” for Prathomsuksa 2, 2) compare the Thai reading ability entitled “spelling of words ending do not follow the rules” before and after 3) study the satisfaction of students. The research was conducted by research and development methodology. The sample was 34 Prathomsuksa 2 students, Banpakkayang School. The research instruments consisted of 1) the reading activities by using local contexts reading materials with scaffolding technique, 2) the Thai reading ability entitled “spelling of words ending do not follow the rules” test, and 3) the satisfaction of students questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, effectiveness index, and an independent t-test. The results showed that; 1. The reading activities, there were 5 stages such as, Step 1: engagement, Step 2: selecting contexts reading materials, Step 3: constructing knowledge with materials, Step 4: conclusion and presentation, and Step 5: application of knowledge. The results of appropriateness of learning activities were at a high level ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.00) and had effectiveness index of reading activities at 0.57 2. The students had the Thai reading ability entitled “spelling of words ending do not follow the rules” after studying higher than before at the statistical significance level of 0.5 3. The students were satisfied overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.23)

Keywords: Reading activities; Local contexts reading material; scaffolding; Thai reading ability entitled “spelling of words ending do not follow the rules”

บทนำ (Introduction)

ภาษาไทยมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ และยังเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญ เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างเอกภาพของชาติทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตลอดจนเป็นเครื่องมือที่ใช้พัฒนาคนในชาติ เพราะการศึกษาเล่าเรียนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการถ่ายทอดความคิด ศิลปะวิทยาการล้วนต้องใช้ภาษาทั้งสิ้น ดังนั้นภารกิจของการศึกษาประการหนึ่งก็คือการสอนภาษาไทยให้คนในชาติสามารถติดต่อสื่อสารกันได้

อย่างมีคุณภาพ และการใช้ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง และสามารถสืบทอดมรดกทางภาษา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาติ มีความชื่นชมที่จะใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง และมีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532) ดังนั้นการศึกษาวิชาภาษาไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนในชาติของเรา

ด้วยความสำคัญของการอ่าน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ในสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 คือ นักเรียนสามารถใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน รวมถึงกำหนดคุณภาพนักเรียน กำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับการอ่านออกเสียง คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น จะเห็นได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ และการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเป็นอย่างสูง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การอ่านออกเสียง คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา มีความสำคัญต่อการเรียนและกำหนดให้เป็นเนื้อหาในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยอย่างต่อเนื่องแล้ว แต่พบว่าการอ่านก็ยังคงเป็นปัญหา กล่าวคือ นักเรียนจำนวนมากประสบปัญหา เนื่องจากอ่านออกเสียงคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา จากเรื่องที่อ่านไม่ได้ ซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านลำโขง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประสบปัญหานักเรียนอ่านออกเสียง คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตราไม่ได้ หรือออกเสียงคำได้ไม่ถูกต้อง ไม่สามารถออกเสียงตัวสะกดได้ จากรายงานผลคะแนน (NT) ปีการศึกษา 2564 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ซึ่งผลการทดสอบปรากฏว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านลำโขง มีผลคะแนนความสามารถด้านภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 43.75 จากจำนวนนักเรียนเข้าสอบ 6 คน โดยเฉพาะมาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน สรุปภาพรวมของโรงเรียนได้คะแนนร้อยละ 31.25 ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ และจากการคัดกรอง “ความสามารถในการอ่านและการเขียน” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยสถาบันภาษาไทย สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ด้านการอ่านออกเสียง พบว่าคำที่นักเรียนส่วนใหญ่อ่านไม่ถูกต้อง เป็นคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ดังนั้นนักเรียนยังต้องปรับปรุงเรื่อง การอ่านออกเสียงคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา จากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนบ้านลำโขง ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านออกเสียงคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา จึงมุ่งจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ทุกระดับชั้น ทั้งนี้เพื่อต้องการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และการอ่านออกเสียงคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตราของนักเรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

จากการวิจัย ของพนาน้อย รอดชู (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้

ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่เรียนด้วย สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการสอนอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้มีแรงจูงใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งรายด้านและภาพรวม ได้แก่ ด้านประโยชน์ของการอ่านภาษาอังกฤษ ($\bar{X}$ = 4.3, S.D. = .0.51) ด้านความสนใจ ความตั้งใจ และความเอาใจใส่ในการเรียน ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = .0.52) ด้านความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = .0.60)

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการสอนอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาโดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและการเสริมต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะพัฒนากิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการสอนอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการสอนอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านออกเสียงคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการสอนอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการสอนอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการสอนอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

แหล่งข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการอ่าน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 เพื่อพิจารณาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. กิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการอ่าน แผนการจัดกิจกรรมการอ่าน และแบบประเมินความเหมาะสมส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสม โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสม คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จากนั้นจึงปรับปรุงตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญผลปรากฏว่า กิจกรรมการอ่านมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.00) และผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการอ่าน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.05)

2. ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ไปหาดัชนีประสิทธิผลตามแนวคิดของเชษฐ กิจระการ (2548) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 31 คน เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรม พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.5748 ซึ่งผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาตามค่า E.I ต้องมากกว่า 0.5 ถึงผ่านเกณฑ์ แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา เพิ่มขึ้น 0.5748 หรือคิดเป็นร้อยละ 57.48

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

แหล่งข้อมูล

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปากคะยาง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปากคะยาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 34 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือวิจัย

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

คือเป็นคำในหนังสือเรียนและในบัญชีคำของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบทดสอบจำนวน 20 คำ โดยอ่านถูกจะให้คะแนนค่าละ 1 คะแนน ถ้าอ่านผิดให้ 0 คะแนน จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องและคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC (ล้วนสายยศ และอังคณา สายยศ, 2543 หน้า 248-249) จากนั้นจึงจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยก่อนเรียน (Pre-test) ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจัดกิจกรรมการอ่าน เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม นำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบคนละชุดกับก่อนเรียน จากนั้นนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

แหล่งข้อมูล คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปากค่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 34 คน ซึ่งผ่านการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จัดทำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการอ่าน ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และประเด็นหัวข้อที่ต้องการวัด ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการอ่าน ด้านสื่อวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรม ด้านผลการจัดกิจกรรม และด้านสถานที่ เวลา และอื่นๆ จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนตรวจสอบความเหมาะสมของรายการในแบบวัดความพึงพอใจ นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective congruence: IOC) ตามวิธีลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่าแบบสอบถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยด้วยตนเองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยกิจกรรมการอ่านเสร็จสิ้นแล้ว

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้

1.1 ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการอ่าน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นสร้างความสนใจ โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและกำหนดเป้าหมาย 2. ขั้นเลือกสื่อวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจ 3. ขั้นสร้างองค์ความรู้จากแรงจูงใจผ่านสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่น 4. ขั้นสรุปและนำเสนอองค์ความรู้ 5. ขั้นประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ซึ่งผลการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กิจกรรมการอ่านมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.00) และผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการอ่านจากผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.05)

1.2 ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 31 คน พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.5748 ซึ่งผ่านเกณฑ์ เมื่อพิจารณาตามค่า E.I ต้องมากกว่า 0.5 ถึงผ่านเกณฑ์ แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา เพิ่มขึ้น 0.5748 หรือคิดเป็นร้อยละ 57.48

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 31 คน

จำนวน นักเรียน	คะแนนเต็ม (20 คะแนน)		ดัชนี ประสิทธิผล (E.I)	ร้อยละ	แปลผล
	คะแนนรวมก่อน เรียน	คะแนนรวมหลัง เรียน			
31	300	484	0.5748	57.48	ผ่านเกณฑ์

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	34	20	11.15	2.96	26.28*	0.0000
หลังเรียน	34	20	16.00	3.20		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ความสามารถในการอ่าน คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 11.15 และ 16.00 ตามลำดับ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.96 และ 3.20 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.68 , S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.74 , S.D. = 0.43) รองลงมา คือ ด้านผลการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.72 , S.D. = 0.25) และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสถานที่ เวลา และอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61 , S.D. = 0.38)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการพัฒนากิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

ผลการสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า กิจกรรมการอ่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.00) ความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆ ของแผนการจัดกิจกรรมการอ่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.05) และดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน เท่ากับร้อยละ 57 เนื่องจากในขั้นตอนกระบวนการสร้างกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้สร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษากิจกรรมการอ่าน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ซึ่งการจัดกิจกรรมการอ่านโดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อในชีวิตประจำวันของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, (2564) ร่วมกับวิธีการช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ของ วัต บรูเนอร์ และรอสส์ (Wood, Bruner & Ross. 1976) มาสร้างเป็นกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา โดยมีลำดับขั้นตอนกระบวนการจัดกิจกรรมการอ่าน จำนวน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจโดยสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและกำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 2 ขั้นเลือกสื่อวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างองค์ความรู้จากแรงจูงใจผ่านสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านสื่อ ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและนำเสนอองค์ความรู้ ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้องค์ความรู้ จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สนุกกับมาตราตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ มาตรฐาน ตัวชี้วัดในการดำเนินการพัฒนากิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่องของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และได้เสนอกิจกรรมการอ่านให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาความเหมาะสมของกิจกรรมการอ่าน ความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆ ของแผนการจัดกิจกรรมการอ่าน ซึ่งมีเนื้อหาในการจัด

กิจกรรม 4 เรื่อง ได้แก่ 1) คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา (แม่ กก) 2) คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา (แม่ กบ) 3) คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา (แม่ กน) 4) คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา (แม่ กด) เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 12 ชั่วโมง เพื่อที่จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถอ่านคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตราได้ สอดคล้องกับ พนาน้อย รอดชู (2563) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่เรียนด้วย สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการสอนอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้มีแรงจูงใจในการเรียนอยู่ใน ระดับมากทั้งรายด้านและภาพรวม ได้แก่ด้านประโยชน์ของการอ่านภาษาอังกฤษ ($\bar{X}$ = 4.3, S.D. = .0.51) ด้านความสนใจ ความตั้งใจ และความเอาใจใส่ในการเรียน ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = .0.52) ด้านความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = .0.60)

จากการทดลองกับนักเรียนจำนวน 31 คนเพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่ท่าแพ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการอ่านเท่ากับ 0.57 ตามแนวคิดของ เผชิญ กิจระการ และสมนึก ภักดิ์ยธนี (2545, หน้า30-36) ที่กล่าวว่า การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน โดยอาศัยการหาค่า t-test (Dependent sample) เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการทดสอบกับนักเรียนทุกคนก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่านักเรียนกลุ่มที่ผู้วิจัยกำลังศึกษามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สิปปนนท์ ละครขวา (2563) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ประสบการณ์การอ่าน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจ โดยใช้กลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ประสบการณ์การอ่าน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 82.45/78.33 2) นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ กลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ประสบการณ์การอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กลวิธีการเสริมต่อการเรียนรู้ ประสบการณ์การอ่าน โดยภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านออกเสียงคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตราระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ โดยสร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา เป็นการอ่านออกเสียงคำ จำนวน 20 คำ โดยเป็นคำที่ผู้เรียนมีความสนใจ อยู่ในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมนั้นมีความหลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องของ ประเพณี บวชช้าง แหนาค ไทยพวน อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ป้ายประชาสัมพันธ์ในอำเภอศรีสัชนาลัย งานประเพณีลอยกระทง วัดพระศรีรัตนมหาธาตุสุโขทัย สวนสัตว์สนามบินสุโขทัย เพลงคำขวัญสุโขทัย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง วัดนางพญา งานย้อนอดีต ศรีสัชนาลัย ศูนย์การท่องเที่ยวบ้านนาต้นจั่น นำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปากค่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 34 คน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตราหลังเรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากในขั้นตอนการพัฒนากิจกรรมการอ่านโดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาแนวคิดของการจัดกิจกรรมการอ่านโดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ จากนักการศึกษาหลายๆ ท่าน จากหนังสือหลากหลายเล่ม จากงานวิจัยหลากหลายเรื่อง พบว่า การจัดกิจกรรมการอ่านโดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นพัฒนาโดย ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, (2564) ร่วมกับวิธีการช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ของ วิต บรูเนอร์ และ รอสส์ (Wood, Bruner & Ross. 1976) ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้จำนวน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจโดยสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและกำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 2 ขั้นเลือกสื่อวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างองค์ความรู้จากแรงจูงใจผ่านสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านสื่อ ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและนำเสนอองค์ความรู้ ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ใช้องค์ความรู้

ซึ่งในการจัดกิจกรรมการอ่านนักเรียนได้ปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน ได้ฝึกกระบวนการอ่านด้วยตนเอง ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่านคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา โดยนักเรียนสามารถบอกตัวสะกดในมาตรา และสะกดคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตราได้อย่างถูกต้อง สามารถอ่านออกเสียงคำที่สะกดไม่ตรงมาตรา จากสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการอ่านโดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ มีประสิทธิผลส่งเสริมความสามารถอ่านออกเสียงคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตราสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ รวมถึงวิธีการสอนและระดับความสามารถในการอ่านคำภาษาไทยส่งผลต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน

ภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาไทย คำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.68 , S.D. = 0.23) และพบว่าทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จะเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการอ่านในแต่ละขั้นตอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการอ่านมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูยังมีการยกตัวอย่างและอธิบายเพิ่มเติมในส่วนของข้อคำถามที่ถามความพึงพอใจของนักเรียน เช่น ด้านกิจกรรมการอ่าน ช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จากที่นักเรียนไม่ทราบว่าตัวสะกดนั้นอยู่ในมาตราใด และจะต้องออกเสียงอย่างไร เมื่อนักเรียนได้ทราบแล้วทำให้นักเรียนสามารถสะกดคำ และอ่านออกเสียงคำที่ตัวสะกดไม่ตรงมาตราได้มากขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ เพื่อให้สัมพันธ์กับที่นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม และมีความรู้สึกละเอียดต่อการทำกิจกรรมการอ่านสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ จิราภรณ์ พรหมขุมภู (2560, หน้า 93) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเสริมต่อการเรียนรู้ของ Tharp and Gillimore ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเสริมต่อการเรียนรู้ของ Tharp and Gillimore โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34 , S.D. = 0.25) และพบว่าทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จะเนื่องมาจากการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการอ่านมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำของนักเรียน ดังนั้นควรใช้สื่อวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของนักเรียนอย่างกว้างขวาง เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีความสนใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ความสามารถในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากถ้านักเรียนไม่สามารถอ่านออกเสียงคำหรือไม่มีความกล้าที่จะอ่าน จะนำไปสู่ปัญหาของการสื่อสาร ซึ่งอาจจะทำให้นักเรียนเป็นคนที่ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นได้ ดังนั้นการชี้แนะการออกเสียงของครูจะช่วยให้เด็กมีความพัฒนาการด้านการอ่านได้อย่างถูกต้อง ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ และกล้าที่จะอ่านมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมการอ่าน โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ครูจะต้องมีการสอบถามความรู้เดิมจากสื่อวัฒนธรรมในท้องถิ่นของนักเรียนอยู่เป็นระยะ เพื่อตรวจสอบความสามารถในการอ่านของนักเรียน และทำการเสริมต่อการเรียนรู้ในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนให้ถูกต้อง แม่นยำมากขึ้น

1.3 แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นแนวคิดการออกแบบกิจกรรม โดยคำนึงถึงลักษณะของนักเรียน เนื้อหาบทอ่าน และวัตถุประสงค์การอ่าน เพื่อกำหนดกิจกรรมการอ่านที่เหมาะสมกับนักเรียน โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการอ่านที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการอ่าน ครูต้องคอยให้คำชี้แนะ เมื่อนักเรียนอ่านคำได้ไม่ถูกต้อง และใช้สื่อวัฒนธรรมเข้ามาเป็นตัวช่วยให้นักเรียนสามารถนึกคำ หรือบอกคำที่รู้จัก หรือเคยได้ยินจากสื่อวัฒนธรรมที่นำมาใช้ร่วมด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดกิจกรรมการอ่านโดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาไทยกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

2.2 การใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ครูมีส่วนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการอ่าน ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการใช้คำถามที่เน้นกระบวนการอ่านออกเสียงคำ หรือสื่อที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้มีความต้องการที่จะอ่าน และมั่นใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2532). *หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521*

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ: การศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แบบสรุปรายงานผลการทดสอบของโรงเรียน (School01)*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 3.

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เผชิญ กิจระการ. (2548). *ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) การวัดผลการศึกษา*.

มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พนาน้อย รอดชู. (2563). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้สื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวการอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11)*.

กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*

พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิค.

- Dixon-Krauss, L. (1996). *Vygotsky in the classroom: Mediated literacy instruction and assessment*. White Plains, NY.: Longman.
- Eggen, P., & Kauchak, D. (1996). *Education Psychology (3rd ed.)*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-hill Book.
- Green, C. N. (1972). *The satisfaction-performance controversy: New developments and their implication*. Business Horizon: n.p.
- Kreishan R. A. & Saidat, A. M. (2011). The effect of religious and culture schemata o Jordanian students, comprehension of English texts. *International Journal of Academic Research*, 3(4), 339-347.
- Lapp, D. & Flood, J. (1986). *Teaching Students to Read*. New York: Newbury House.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society : the Development of Higher Psychological Process*. Boston: Harvard University Press.
- Maslow, Abraham. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper and Row Publishers.
- Morse, Nancy C. (1995). *Satisfaction in the white collar job*. Michigan: University of Michigan Press.
- Powell, D. H. (1983). *Understanding human adjustment: Normal adaptations through the life cycle*. Boston: Little Brown.
- Rosenshine, B., & Meister, C. (1992). *The use of scaffolds for teaching higher-level cognitive strategies*. Educational Leadership: n.p.
- Shelly, M. W. (1975). *Responding to social change*. Pennsylvania: Dowden Huntchisam Press.
- Wood, D.; Bruner, J; & Ross, G. (1976). *The role of tutoring in problem solving*. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17(2), 89-100.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง
เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
Organizing SQ4R learning activities in conjunction with the practice
of reading aloud skills to develop Thai reading aloud skills
For students in grade 4

สุวัฒน์ ต๊ะสุ¹ นันทิพย์ องอาจวานิชย์²
Suwat Tasu, Namthip Ongardwanich

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 74 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 28 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม (Unit of Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดและประเมินความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทย 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะ

Received: 2023-05-01 Revised: 2023-05-27 Accepted: 2023-06-12

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Naresuan University. Corresponding Author e-mail: Suwatt64@nu.ac.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Naresuan University

การอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความสอดคล้อง หลังจากผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้วได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC) โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นเท่ากับ 0.80 และมีระดับความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.26) 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.68 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.25 และคะแนนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.07 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 5.50 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.52)

คำสำคัญ (Keywords): ความสามารถในการอ่านออกเสียง; แบบฝึกทักษะ; วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R; ความพึงพอใจ

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop a SQ4R learning management plan combined with reading aloud skills practice. to develop Thai reading aloud skills for students Grade 4 2) To compare the proficiency in reading Thai aloud before and after learning of Mathayomsuksa 4 students by using SQ4R learning activities together with reading skills exercises. 3) to study the satisfaction of Mathayomsuksa 4 students towards the use of reading aloud skills exercise by SQ4R learning activities. The population used in this research were Mathayomsuksa 4 students in the second semester of the academic year 2022 at Ban Mae Usu Witthaya School. Tha Song Yang District, Tak Province, under the Tak Primary Educational Service Area Office 2, 3 classrooms with a total of 74 students. The sample group used in this research is a student in grade 4/1, semester 2, academic year 2022, Ban Mae Usu Wittaya School Tha Song Yang District, Tak Province, under the Tak Primary Educational Service Area Office 2, 1 classroom, total 28 students Obtained by simple random sampling method by lottery method The classroom was used as a unit of sampling. Tools used in the research 1) Learning

management plan using the SQ4R learning management method combined with Thai reading aloud skills exercises 2) Pre-learning test 3) a questionnaire for assessing students' satisfaction with learning management using the SQ4R learning management method combined with a Thai reading aloud skill practice. The results showed that 1) The results of determining the suitability of the elements of the SQ4R learning management plan together with the use of the reading aloud skill exercise. to develop Thai reading aloud skills For Mathayomsuksa 4 students, let experts review the consistency. After the researcher has completed the learning management plan, the learning management plan has been brought to the experts for consideration. Modify to be more appropriate. Consistency of the tool (IOC) with the consistency index of the opinion questionnaire equal to 0.80 and the level of suitability in the components of the learning plan at the highest level ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.26). 2) The comparative results of reading aloud Thai language ability before and after school of Mathayomsuksa 4 students by using SQ4R learning activities combined with Thai reading aloud skills practice. Before learning, the mean score was 7.68 points and the standard deviation (S.D.) was 4.25. and the post-learning scores had an average score of 12.07 points and a standard deviation (S.D.) of 5.50, respectively. Statistically significant at the .05 level. 3) The results of satisfaction of Mathayomsuksa 4 students towards the use of reading aloud skills practice by organizing SQ4R learning activities were overall satisfaction at the highest level ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.52)

Keywords: The ability to read aloud; Skill practice; SQ4R learning management methodology; Satisfaction

บทนำ (Introduction)

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญเป็นพื้นฐานของการศึกษาในทุกแขนงสาขา และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เพราะในขณะนี้วิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ามากขึ้น ดังนั้นเราจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ต้องอ่านได้คล่อง ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อการแสวงหาความรู้อย่างหลากหลาย สามารถเข้าใจและติดตามการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการความรู้ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารได้ทันที หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญใน

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิจริง กระทรวงศึกษาธิการ (2551)

ดังนั้น เด็กไทยทุกคนควรเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทุกโอกาส ซึ่งการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสาร ให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถนำความรู้ ความคิดมาเลือกใช้เรียบเรียงคำมาใช้ตามหลักภาษาได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะและใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ กระทรวงศึกษาธิการ (2551)

การสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันทั้งการรับเข้ามา คือ การอ่านและการฟังกับทักษะการถ่ายทอดออกไป คือ การพูดและการเขียน ในด้านการเขียน ถือเป็นทักษะที่ย่างยากซับซ้อนและเป็นทักษะถ่ายทอดที่สำคัญต่อการสื่อสารอย่างยิ่งจากข้อมูลสภาพปัญหา ความสำคัญ และหลักการดังกล่าว ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวครูผู้สอน ควรจะมีการศึกษาหาวิธีปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ให้ทั้งความรู้ทักษะการคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ทำให้เกิดการเรียนรู้เกิดความแม่นยำ จดจำง่าย และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จัดระบบเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยพร้อมทั้งวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา พบว่า นักเรียนมีปัญหาทางการอ่านออกเสียงภาษาไทยไม่ถูกต้องและอ่านไม่ออก ซึ่งข้อมูลการรายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน บ้านแม่อุสุวิทยา ปีการศึกษา 2563-2564 ในด้านการอ่านออกเสียง การอ่านรู้เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 58.98 (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา, 2563 -2564) จากการรายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา ด้านการอ่านออกเสียง นักเรียนควรได้รับการพัฒนาปรับปรุง (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา 2565) และจากผลการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการอ่านออกเสียงภาษาไทย ซึ่งหากนักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านออกเสียงภาษาไทย ย่อมส่งผลให้อ่านไม่ออกตามมาด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ

และการที่นักเรียนอ่านไม่ออกและไม่ถูกต้องยังมีผลกระทบต่อไปในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอีกด้วย

จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีวิธีการสอนหลายวิธีที่สามารถพัฒนาความสามารถการอ่าน เช่น การสอนอ่านโดยวิธี MIA ของเมอร์ดอกซ์ วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R วิธีการสอนอ่านแบบ PQ4R กระบวนการเรียนการสอนแบบ CIRC วิธีการอ่านแบบ ORUS เทคนิคผังกราฟฟิก เป็นต้น โดยผู้วิจัยสนใจการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เกิดจากการบูรณาการวิธีการสอนอ่าน คือ วิธีการสอนแบบ SQ4R สุนทร สันธพานนท์ และคณะ (2554, หน้า 225) อธิบายกระบวนการของวิธีการสอนแบบ SQ4R ว่าประกอบด้วย S-Survey การอ่านอย่างคร่าว ๆ Q -Question การตั้งคำถามจากประเด็นที่พบ R-Read การอ่านซ้ำเพื่อตอบคำถาม R-Record การจดบันทึกข้อมูล R-Recite การเขียนสรุปใจความสำคัญ R-Reflect การวิเคราะห์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่อ่าน อรรถวุฒิ ทรายกิจจรกุล (2541 อ้างอิงใน อุษาปัญญา 2556) กล่าวสรุปวิธีการสอนแบบ SQ4R ว่าเป็นวิธีการสอนที่พัฒนามาจากวิธีการสอนแบบ SQ3R ของฟรานซิส พี โรบินสัน (Francis P. Robinson) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านการตีความขยายความ จับใจความสำคัญจากการอ่านด้วยตนเองและแสดงความคิดเห็น อภิปรายร่วมกัน ว่าวิธีการสอนแบบ SQ4R ช่วยให้นักเรียนจำข้อมูลที่อ่านได้แม่นยำด้วยการประยุกต์ความคิดหรือความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม และช่วยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น เชิงวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

การนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแล้วนั้น พบว่า วิธีการสอนแบบ SQ4R มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุปและประเมินผล การนำวิธีการจัดการเรียนรู้ไปปฏิบัติจริงในการวิจัยเพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียง จำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่ครบทุกขั้นตอนของกระบวนการของการของวิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อการจัดการเรียนรู้แต่ละรายชั่วโมงจะมีความสอดคล้องกันตามกระบวนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้คิดหาแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้ศึกษาหานวัตกรรมทั้งเก่าและใหม่นำมาแก้ปัญหา จึงพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย โดยจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทยจะทำให้สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงของนักเรียนและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยมีวิธีในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 74 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 28 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม (Unit of Sampling)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 หัวข้อ จำนวน 8 ชั่วโมง การอ่านออกเสียงจากบทร้อยแก้ว จำนวน 4 ชั่วโมง การอ่านออกเสียงจากบทร้อยกรองจำนวน 4 ชั่วโมง นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ความเหมาะสมระหว่างเนื้อหาสาระกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หาดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแบบประเมินของลิเคิร์ต (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียน บ้านแม่สุวิทยา จังหวัดตาก นำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านออกเสียง โดยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านออกเสียง ภาษาไทยที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ นำแบบทดสอบวัดแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านออกเสียง ภาษาไทยที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทย โดยการจัดวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 1 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา (ห้องเรียนอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร) จังหวัดตาก จำนวน 24 คน เพื่อนำไปวิเคราะห์คุณภาพหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนน และทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ เป็นรายข้อ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 และพิจารณาจากเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทยภาษาไทย โดยการจัดวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ที่ผ่านเกณฑ์มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.11 - 0.71 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.41 - 0.84 ขึ้นไป คัดเลือกแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ที่ผ่านเกณฑ์กำหนด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (kuder - Richardson) มีค่าเท่ากับ 0.88 นำแบบทดสอบวัดวัดความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทย โดยการจัดวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย จำนวน 20 ข้อ ไปใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย จำนวน 15 ข้อ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของคำถาม ความถูกต้องด้านภาษา และให้ข้อเสนอแนะทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนนคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity) และนำข้อมูลที่รวบรวม

จาก ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งแบบสอบถามความพึงพอใจมีค่า IOC = 0.93 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. หาคุณภาพของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ ดังนี้

1) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2) หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method)

4) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1) นำคำตอบของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทย โดยให้ข้อที่ตอบถูก 1 คะแนน ข้อสอบผิดหรือข้อที่ไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนนและนำคะแนนของนักเรียนทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (รัตนะ บัวสนธ์, 2552, หน้า 125)

2) เปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย โดยใช้สถิติทดสอบ t-test Dependent (รัตนะ บัวสนธ์, 2552, หน้า 126)

4. หาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1) นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทยมาตรวจให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน	เมื่อนักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด
4 คะแนน	เมื่อนักเรียนมีความพึงพอใจมาก
3 คะแนน	เมื่อนักเรียนมีความพึงพอใจปานกลาง
2 คะแนน	เมื่อนักเรียนมีความพึงพอใจน้อย
1 คะแนน	เมื่อนักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2) นำผลการให้คะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

4.51 – 5.00	มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก
2.51 – 3.50	มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการพิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผลการพิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความสอดคล้อง หลังจากผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้วให้นำแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC) โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นเท่ากับ 0.80 และมีระดับความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.69, S.D. = 0.26)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย

ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านออกเสียงภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.68 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.25 และคะแนนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.07 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 5.50 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R

ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.52)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การพิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความสอดคล้อง หลังจากผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้วได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น) โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นเท่ากับ 0.80 ความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 0.26 ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 แผน ได้แก่ แผนที่ 1 การอ่านออกเสียงร้อยแก้ว แผนที่ 2 การอ่านออกเสียงร้อยกรอง ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และกระบวนการวัดประเมินผลที่ดี น่าสนใจ นอกจากนี้ยังมีกลวิธีการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ซึ่งสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านออกเสียงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา มั่นคง (2560) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิค แผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนหนองตูมวิทยา ปีการศึกษา 2559 อำเภอไทรโยต จังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ กิจกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิค แผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test แบบ One sample test

ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิค แผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.62 มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.48) และความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบความสามารถภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.68 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.25 และคะแนนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.07 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 5.50 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่าคะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรา มหาวงษ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และศึกษาความพึงพอใจจากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลสามัคคีวิทยา สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคามภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดความสามารถ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (dependent sample) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.56) และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด หมายความว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ผู้วิจัย สามารถทำให้นักเรียนมีความรักการอ่านมากขึ้น และยังช่วยให้นักเรียนมีเป้าหมายในการอ่านได้ดี ทำแบบฝึกที่พัฒนามีความหลากหลายสร้างสรรค์ และอ่านออกเสียงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบำเพ็ญ มาตราข (2555, หน้า 66) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R อยู่ในระดับมาก

และสอดคล้องกับงานวิจัยของชฎารัตน์ ภูทางนา (2562, หน้า 432 - 433) ได้วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญโดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 1 (บุรวิทยาการ) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R เรื่อง การอ่านจับใจความ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 4.54

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการสร้างความเข้าใจให้นักเรียนทราบถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ในแต่ละขั้นตอน โดยการยกตัวอย่างและครุคอยแนะนำในแต่ละกิจกรรมใน แบบฝึกทักษะ

1.2 ควรอธิบายวิธีการทำแบบฝึกทักษะโดยกระบวนการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจก่อนการปฏิบัติลงมือปฏิบัติ

1.3 ควรอธิบายขั้นตอนของการอ่านออกเสียงจากแบบฝึกทักษะด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ให้นักเรียนเข้าใจก่อนการปฏิบัติกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึก ทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 กับทักษะการอ่านและการเขียนอื่น ๆ ในภาษาไทย เช่น การอ่านจับใจความ สำคัญ การอ่านเชิงวิเคราะห์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ฯลฯ และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้แบบฝึก ทักษะการอ่านออกเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถด้านการอ่านตีความ ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จินตนา มั่นคง. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับ เทคนิคแผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชนิดา ทินา. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอน SQ4R และเทคนิค CIRC สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, อุดรดิตถ์.
- บำเพ็ญ มาตราช. (2554). การพัฒนากิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R กลุ่ม สารการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปกรณ ประจันบาน. (2552). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและประเมิน (Advanced Statistics for Research and Evaluation). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- พัชรา มหาวงษ์. (2558). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์
ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- รัตน์ะ บัวสนธิ์. (2552). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา. (2562). หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา
พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง 2560). ตาก: โรงเรียน

การพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบสมุนไพรสดอย่างมีส่วนร่วม
ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

The Participatory Potential Development of herbal compress ball
manufacturers at Ban Klong village, Ban Klong Subdistrict, Phitsanulok

นนทชา ชัยทวิชานันท์¹ อรรถพล วงศ์ชัย²
Nonthacha Chaitawittanun, Attaphon Wongchai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพและความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ ในการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านคลอง ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาบริบทชุมชนและศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบสมุนไพร 2) การวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มด้วย SWOT และ 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร และมีผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) แกนนำก่อตั้งกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ 2) สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ 3) หน่วยงานภาคี 4) กลุ่มผู้นำลูกประคบไปใช้ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ผลิตลูกประคบมีศักยภาพในการใช้ทุนชุมชนสูง มีการใช้วัตถุดิบภายในชุมชน มีภูมิปัญญา มีการจัดการองค์ความรู้ร่วมกับหน่วยงานด้านสุขภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งและดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน คือ ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญ มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน มีการวางระบบโครงสร้างบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน รวมทั้งผลิตภัณฑ์ชุมชนตรงตามความต้องการของผู้ใช้ในการรักษาตนเองเบื้องต้นตามแนวทางแพทย์แผนไทย และเริ่มเป็นที่นิยมในการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มวัยแรงงานและกลุ่มคนรักสุขภาพมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ (Keywords): ศักยภาพ; ลูกประคบสมุนไพรสด; การมีส่วนร่วม

Received: 2023-06-07 Revised: 2023-07-17 Accepted: 2023-07-17

¹ คณะสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Social Sciences for Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding author E-mail: nonthacha.c@psru.ac.th

² คณะสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Social Sciences for Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University.

Abstract

This is participatory action research intended to study the potential and requirement of Thai herbal compress ball manufacturers in creating community products for the Ban Khlong community, Ban Khlong Subdistrict, Mueang District, Phitsanulok Province. The research process consisted of 3 steps: 1) The study of the community context and the potential of herbal compress ball manufacturers, 2) a SWOT analysis of the group potential, and 3) the development of herbal compress products. There were 4 groups of key informants: 1) The main founding leaders of herbal compress ball manufacturers 2) The members of herbal compress ball manufacturers 3) The associate agencies 4) A group of participants who applied the usage of herbal compress ball product. This research used the interview method to collect data, group chat, and descriptive data analysis was also used. The results showed that herbal compress ball manufacturers have a high potential of utilizing community capital. Since the community has raw materials suitable for the production. Moreover, there was wisdom, and such wisdom was and further expanded by knowledge management together with health agencies. In addition, the group has factors that contribute to the strength and sustainable business operations, both from the leader and members who are proficient and have a good work attitude. Also, with a clear structural system and clear roles. Plus, received support from agencies both within the community and outside the community. In addition, it also meets the users' requirement in using the compressed ball for initial self-treatment according to Thai traditional medicine guidelines. Moreover, herbal product usage has become popular among working-age people nowadays.

Keywords: Potential; Herbal compress ball; Participatory.

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาประเทศตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน หนึ่งคือการขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ โดยเป็นการลดความยากจนทั้งทางเศรษฐกิจ และความยากจนในมิติอื่นๆ ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มชาย หญิง คนยากจน และกลุ่มผู้เปราะบาง เป็นการยกระดับรายได้ของคนให้สูงขึ้น หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ในประเทศไทยต่างให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ โดยอาศัยทุนในชุมชนให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และเสริมสร้างพลังอำนาจในการแข่งขันและความเป็นไปได้ทางธุรกิจภายใต้ระบบตลาดเสรีผ่านการรวมกลุ่มอาชีพหรือรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้การจัดตั้งกลุ่มอาชีพนั้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยการพัฒนามูลค่าอาชีพเพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่มาสร้างคุณค่า ความมั่นคง และ

ศักดิ์ศรีให้กับตนเอง ด้านการดำเนินธุรกิจกลุ่มผู้สูงอายุมุ่งเน้นการประกอบการในลักษณะธุรกิจชุมชนและเกิดความเข้มแข็งกับชุมชนไม่มุ่งเน้นแต่การสร้างผลกำไร แต่เน้นการเกิดประโยชน์และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสามารถแข่งขันด้านคุณภาพในการผลิตกับธุรกิจเอกชนได้ (ปานวัฒน์ อุทัยเลิศ, 2551) (จริญญา วงษ์พรหม และคณะ, 2558) (นิภาพรณ งามวิทยาพงศ์, 2555)

กลุ่มผู้สูงอายุผู้ผลิตลูกประคบสมุนไพรสดในเขตเทศบาลตำบลบ้านคลองเป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่พยายามในการสร้างรายได้เสริมเพื่อใช้จ่ายภายในครัวเรือน โดยกลุ่มผู้สูงอายุผู้ผลิตลูกประคบเกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านที่ใช้ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรและสุขภาพในการรักษา เบาเทาอาการปวดเมื่อย บาดเจ็บกล้ามเนื้อ ในการนวดและลูกประคบในการรักษาอาการ หากแต่ผลิตภัณฑ์ลูกประคบถูกนำมาใช้ในการดูแลรักษาพื้นฟูในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นส่วนใหญ่ หากแต่กลับประสบปัญหาในเรื่องการตลาด ที่ไม่สามารถจัดจำหน่ายและสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการเสริมสร้างศักยภาพและสร้างนวัตกรรมในการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนตามมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และสามารถเข้าสู่ตลาดสากลได้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาศักยภาพและความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ ตำบลบ้านคลอง ในการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนลูกประคบของกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาบริบทชุมชนและศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบสมุนไพรเป็นการศึกษาสภาพบริบทชุมชนของพื้นที่ศึกษา ประชากรประวัติความเป็นมาของกลุ่ม ศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัย เงื่อนไขต่อการผลิตลูกประคบในชุมชน 2) การวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มด้วย SWOT ผู้วิจัยดำเนินการด้วยวิธีการสนทนากลุ่มระหว่าง ผู้วิจัย แกนนำและสมาชิกกลุ่มเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในการวิจัย และ 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร โดยการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ จัดทำแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบดังกล่าว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง(purposive sampling) จากผู้มีส่วนได้เสียการผลิตลูกประคบของกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ ตำบลบ้านคลอง โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) แขนงนำก่อตั้งกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ จำนวน 3 ราย ประกอบด้วย แขนงนำรุ่นแรก 1 ราย แขนงนำรุ่นปัจจุบัน 2 ราย
- 2) สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 6 ราย
- 3) หน่วยงานภาคี จำนวน 3 ราย ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านคลอง 1 ราย เจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก 1 ราย และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลอง 1 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยสร้างแนวคำถามเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาพื้นที่ บริบทพื้นที่ในวิถีชีวิต การดำรงชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม ซึ่งเป็นการศึกษาเอกสารและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อทำความเข้าใจบริบทเชิงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทำสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่ม เป้าหมายทั้ง 3 กลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการสรุปประเด็นตลอดจนถึงข้อเสนอแนะในผลการศึกษาเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกันในการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กัน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus group) การวิเคราะห์ SWOT การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบและสังเคราะห์ร่วมกัน จากนั้นนำเสนอข้อมูลเชิงการพรรณนา (Descriptive) จากเนื้อหาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนลูกประคบ ข้อค้นพบในงานวิจัยจนนำไปสู่การอภิปรายผล ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชน ประชากร ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม สภาพปัญหา ปัจจัย เงื่อนไขต่อการปรับตัวของสมาชิกกลุ่ม สู่การผลิตผลิตภัณฑ์ลูกประคบชุมชน การสำรวจและระดมความคิดเห็นในการพัฒนาศักยภาพและความต้องการของกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ ตำบลบ้านคลอง ในการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยผู้วิจัยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกันกับ ทีมนักวิจัย สมาชิกกลุ่มผู้ผลิต ร่วมกับภาคที่เกี่ยวข้องได้แก่ เทศบาลบ้านคลอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้าน

คลอง สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก ผู้นำชุมชน ในการแลกเปลี่ยนแนวคิดและเพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินการกลุ่ม โดยใช้เทคนิค SWOT โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แล้วมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content analysis) และการวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive analysis)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในเรื่องการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนลูกประคบของกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบ ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยทำการศึกษาดูด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content analysis) และการวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

บริบทชุมชนตำบลบ้านคลองเป็นตำบลที่อยู่ติดกับเขตเทศบาลนครพิษณุโลก มีลักษณะทางสังคมแบบกึ่งเมือง อาชีพส่วนใหญ่คือรับจ้างและทำการเกษตร ลักษณะของประชากรมีความหลากหลายเนื่องจากเป็นเขตชุมชนและมีพื้นที่ติดกับมหาวิทยาลัย กลุ่มกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบตำบลบ้านคลองเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2550 ความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองและชาวบ้านในการดำเนินการจัดหาอุปกรณ์ในการนวดประคบเนื่องจากคนในชุมชนเข้ามาใช้บริการการรักษาเรื่องปัญหาปวดเมื่อยตามตัวเป็นประจำ จึงได้มีการรวมกลุ่มของคนในชุมชนและผู้สูงอายุในการทำลูกประคบ โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ในเรื่องสมุนไพรและแพทย์แผนไทย ผลิตลูกประคบสมุนไพรสด โดยทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองจะรับซื้อลูกประคบสมุนไพรจากสมาชิกกลุ่มลูกละ 35 บาท เพื่อเป็นกาสสร้างรายได้ให้กับสมาชิก โดยทางกลุ่มจะดำเนินการผลิตตามปริมาณการสั่งซื้อในแต่ละรอบ ซึ่งสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มพอสมควร โดยจากการสัมภาษณ์และสำรวจวัตถุดิบในการผลิตในการผลิตที่สำคัญ สมุนไพรประกอบด้วยไพลขมิ้นชันเกลือผิวมะกรูดใบมะขามตะไคร้พืชมะนาว

ในการวิเคราะห์ SWOT ของกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบสมุนไพรสด ตำบลบ้านคลอง สามารถแจกแจงประเด็นได้ ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths : S) กลุ่มมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำลูกประคบสมุนไพรสดมายาวนาน โดยองค์ความรู้ที่ได้จากภูมิปัญญาของสมาชิกและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลอง ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คุณสมบัติของสมุนไพร รูปแบบของการประคบ และตัวผลิตภัณฑ์ทั้งรูปทรง มีฉลาก ที่ได้มีการพัฒนาและต่อยอดมาอย่างยาวนาน จนได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคและหน่วยงานของรัฐ โดยวัตถุดิบส่วนใหญ่ในการผลิตหาได้จากผลผลิตในชุมชนทั้งเรื่องของสมุนไพร แรงงาน โดยมีทีมดำเนินการทั้งตำแหน่งประธานกลุ่ม เภสัชกร ฝ้าย จัดหาวัตถุดิบ ฝ้ายผลิต ทีมมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน มีการวางแผนการผลิต มีผลตอบแทนที่ชัดเจนในการสร้างแรงจูงใจ และขวัญกำลังใจในการทำงานของสมาชิก

จุดอ่อน (Weaknesses :W) ยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านการตลาดและเทคโนโลยี โดยทางกลุ่มดำเนินการผลิตตามคำสั่งซื้อจากหน่วยงานภาครัฐและแบ่งขายให้กับคนในชุมชน ซึ่งหากไม่

มีคำสั่งซื้อจากหน่วยงานที่ไม่มีผลิตภัณฑ์แบ่งขายให้กับลูกค้ารายย่อย ส่งผลรายได้ของกลุ่มลูกค้าประคบน้ำแข็งอยู่กับหน่วยงาน เนื่องจากผลิตภัณฑ์มีอายุในการเก็บรักษาไม่นานและการผลิตในจำนวนไม่มาก ส่งผลต่อความคุ้มค่าในการผลิต ทั้งยังขาดความรู้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มและการสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดการแข่งขันในตลาดทั่วไป อันเกิดจากผลิตภัณฑ์ยังไม่มีที่ยอมรับจากกลุ่มลูกค้าทั่วไป ด้วยเพราะไม่มีลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความโดดเด่น อันเนื่องจากการผลิตที่เน้นการใช้งานและต้นทุนในการผลิต ส่งผลให้มีรูปร่างที่ไม่น่าสนใจและดึงดูดการเลือกซื้อจากกลุ่มลูกค้าทั่วไป

โอกาส (Opportunities : O) การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในเรื่องขององค์ความรู้ในการผลิต และเป็นแหล่งรับซื้อ ตลอดจนช่องทางการตลาดจากนำผลิตภัณฑ์ลูกค้าประคบน้ำแข็งมาวางจัดจำหน่าย โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้ลูกค้าประคบน้ำแข็งจากโรงพยาบาลจำนวน 2 แห่ง ซึ่งมีผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้จากสถานการณ์สังคมปัจจุบัน ที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากขึ้น ทั้งการใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ และการดูแล รักษา บรรเทาอาการเจ็บป่วยด้วยตนเอง ประกอบกับการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 จึงเป็นอีกช่องทางการตลาดที่คนนิยมในการซื้อผลิตภัณฑ์ลูกค้าประคบน้ำแข็งที่บ้านมากขึ้น

อุปสรรค (Threats : T) สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้คนอยู่บ้านมากขึ้น ส่งผลต่อยอดคำสั่งซื้อจากหน่วยงานของรัฐลดลง ซึ่งถือเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อรายได้ของกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มมีรายได้หลักจากหน่วยงานของรัฐเป็นสำคัญ ประกอบกับพื้นที่รอบๆ ตำบล มีการส่งเสริมให้ผลิตลูกค้าประคบน้ำแข็งเพื่อสร้างรายได้เหมือนกันในแต่ละตำบล ภายใต้การส่งเสริมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในแต่ละตำบล จึงเกิดการแข่งขันในตลาดกลุ่มผู้ใช้ลูกค้าประคบน้ำแข็งอย่างมาก อีกหนึ่งอุปสรรคที่สำคัญของกลุ่มผู้ผลิตลูกค้าประคบน้ำแข็งคือ ผลิตภัณฑ์ลูกค้าประคบน้ำแข็งยังไม่ได้มาตรฐาน อย. เนื่องด้วยเพราะทางกลุ่มยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากมีตลาดรับซื้อเฉพาะที่ไม่ได้แข่งขันกับตลาดทั่วไป และยังไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มผช. สืบเนื่องจากอาคารสถานที่ในการผลิตที่ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวางกรอบไว้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ SWOT

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
S1 มีความรู้ ความเชี่ยวชาญจากประสบการณ์มายาวนาน	W1 ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการตลาดและเทคโนโลยี
S2 วัตถุดิบหลักสามารถหาได้ในชุมชน	W2 ขาดความรู้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มและการสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์
S3 มีการบริหารกลุ่มที่แบ่งบทบาท หน้าที่ชัดเจน	W3 ผลิตภัณฑ์ยังไม่มีที่ยอมรับจากกลุ่มลูกค้าทั่วไป
S4 พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ พัฒนาอยู่เสมอ	W4 อาคารสถานที่คับแคบไม่สะดวกในการดำเนินกิจกรรม

โอกาส (Opportunities : O)	อุปสรรค (Threats : T)
O1 หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน O2 มีโรงพยาบาลในพื้นที่จำนวน 2 แห่ง O3 คนให้ความสำคัญกับสุขภาพมากขึ้น โดยการดูแลและบรรเทาอาการเบื้องต้นด้วยตนเองมากขึ้น	T1 สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 T2 พื้นที่รอบๆตำบล มีการส่งเสริมให้ผลิตลูกประคบเพื่อสร้างรายได้เหมือนกัน T3 ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้ อย. และไม่ผ่าน มผช. อาคารสถานที่

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบ

จากการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาลูกประคบสมุนไพรสดพบว่า คู่แข่งทางการตลาดมีสูง ทั้งจากการส่งเสริมจากภาครัฐและการแข่งขันของตลาด จากเดิมเป็นผลิตภัณฑ์ลูกประคบที่ทางกลุ่มได้ริเริ่มในการผลิตเกิดจากความต้องการร่วมกันชาวบ้านและหน่วยงานเพื่อใช้ในการดูแลรักษาบรรเทาอาการเจ็บป่วยของคนในชุมชน และมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จนได้รับการยอมรับและเป็นที่ต้องการของหน่วยงานในพื้นที่ แต่ปริมาณความต้องการนั้นขึ้นอยู่กับหน่วยงานและผู้ใช้บริการสถานพยาบาลในพื้นที่ ตลอดจนการผลิตขึ้นอยู่กับการสั่งซื้อของหน่วยงานนั้นเป็นสำคัญ ทางกลุ่มที่มีความต้องการในการพัฒนาสินค้าให้สามารถขยายตลาดกว้างขึ้น สามารถนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดทั่วไป จากการทบทวนผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วมกันของกลุ่มพบว่าผลิตภัณฑ์ลูกประคบที่ไม่มีความแปลกใหม่ และมีคู่แข่งค่อนข้างมาก ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดความต้องการในการต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและมีจุดเด่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับผลิตภัณฑ์ จึงเกิดแนวคิดในการสร้างผลิตภัณฑ์ลูกประคบที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น คงคุณสมบัติที่มีคุณประโยชน์จากสมุนไพร สามารถเก็บรักษาและนำมาใช้ซ้ำได้บ่อยครั้ง จึงนำมาสู่การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ลูกประคบแห้งไมโครเวฟต่อไป

ลูกประคบสมุนไพรแบบเดิม เป็นการนำสมุนไพรที่เป็นส่วนผสมสำคัญมาบดสับพอละเอียด นำมาคลุกผสมกับการบูร พิมเสน และน้ำมันหอมระเหยจนส่วนผสมเข้ากันได้อย่างดี จึงนำมาห่อด้วยผ้า ซึ่งลูกประคบสดที่ผลิต สามารถเก็บไว้ได้นานประมาณ 7 วันในตู้เย็นเพื่อให้ความสดใหม่ของสมุนไพร รวมถึงการป้องกันการเกิดเชื้อรา เมื่อต้องการใช้ลูกประคบ จะต้องนำมานึ่งผ่านไอร้อนประมาณ 15-20 นาที เพื่อให้สมุนไพรออกฤทธิ์ ก่อนนำมานวดประคบในบริเวณที่มีอาการปวด เคล็ดในบริเวณที่ต้องการ

ลูกประคบสมุนไพรแบบใหม่ เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สามารถใช้งานได้สะดวกสบายยิ่งขึ้น สามารถนำเข้าไมโครเวฟให้ร้อนก่อนใช้งานเพื่อแทนการนึ่งซึ่งต้องใช้อุปกรณ์ที่หลากหลายและมีหลายขั้นตอนก่อนใช้งาน โดยสมาชิกได้ร่วมแลกเปลี่ยน หรือในการกำหนดกรอบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน และวางเป้าหมายผลิตภัณฑ์ให้ใช้งานง่าย เก็บรักษาได้นาน มีส่วนประกอบสำคัญ ดังนี้

ตารางที่ 2 ชนิดสมุนไพร สรรพคุณ แหล่งที่มาของลูกประคบสมุนไพรแบบใหม่

ชนิดสมุนไพร	สรรพคุณ	แหล่งที่มา	
		ภายในชุมชน	ภายนอกชุมชน
ไพล	ช่วยลดอาการปวดเมื่อย เคล็ดขัดยอก คลายกล้ามเนื้อ ลดอาการอักเสบ ฟกช้ำ บวม	✓	
ขมิ้นชัน	ช่วยลดอาการอักเสบ แก้โรคผิวหนัง และฆ่าเชื้อ	✓	
เกลือ	ช่วยดูดความร้อนและช่วยพาตัวยาสีผ่านผิวหนังได้ดีขึ้น		✓
ผิวมะกรูด	มีน้ำมันหอมระเหย แก้อาการมีนเมา เวียนศีรษะ ช่วยขับสารพิษที่อยู่ในร่างกายให้ออกมาทางผิวหนัง	✓	
ใบมะขาม	แก้อาการคันตามร่างกาย ช่วยบำรุงผิว	✓	
ตะไคร้	ช่วยรักษาอาการอักเสบ ปวดกล้ามเนื้อ ปวดตามข้อ	✓	
พิมเสน	บำรุงหัวใจ แก้ปวดศีรษะ ปวดเมื่อย คลายเส้น ลดผิวหนังอักเสบ เคล็ดขัดยอก ฟกช้ำ ปวดบวม		✓
น้ำมันหอมระเหย	แต่งกลิ่น บำรุงหัวใจ	✓	
ข้าวสาร	ช่วยกระจายความร้อนให้ตัวยาสีสามารถออกฤทธิ์ได้ดี	✓	
หินลาวา	ช่วยเก็บความร้อนได้นานขึ้น		✓
ผ้าขาว			✓
ผ้าทอมือ			✓

การดำเนินการผลิตลูกประคบสมุนไพร สมุนไพรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการผลิตลูกประคบ ยังคงประกอบด้วยสมุนไพรที่สามารถหาได้จากชุมชน โดยเพิ่มกระบวนการในการตากแห้ง อบไล่ความชื้นให้เป็นไปตามมาตรฐานของ มผช. เรื่องเกณฑ์กำหนดความชื้นและสารที่ระเหยได้ ว่า ลูกประคบสมุนไพรต้องอยู่ระหว่างร้อยละ 7 โดยน้ำหนัก ถึงร้อยละ 14 โดยน้ำหนัก ในขณะที่วัตถุดิบอื่น เช่น หินลาวานำมาชะล้าง และนำมาร้อนบนกระดาดทราย เพื่อลดความคมของหิน จากนั้นนำวัตถุดิบทั้งหมดมาผสมจนเข้าที่ นำไปวางบนผ้าขาว ขึ้นรูปตามรูปทรงที่วางไว้ ก่อนมัดปลาย ทำด้ามจับลูกประคบตามเทคนิคของทางกลุ่ม ทั้งนี้นอกจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ลูกประคบแบบกลม ทางกลุ่มได้มองถึงการใช้อยู่อาศัยของกลุ่มวัยคนทำงานที่ต้องการนวดประคบ

ด้วยตัวเองจากการปวดเมื่อยจากการทำงานโดยทางกลุ่มได้ร่วมกันออกแบบผลิตภัณฑ์ประคบบำเพ็ญเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยบริเวณ บ่าและหัวไหล่ โดยออกแบบถุงผ้าเพื่อสามารถวางบนบ่าและไหล่ ไปพร้อมๆกับการทำงานเอกสาร คอมพิวเตอร์ได้ และถุงประคบที่ทอแน่นน้อยเพื่อบรรเทาปวดจากการหดเกร็ง บริเวณที่ทอแน่นจากการปวดระดู ประจำเดือน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตลูกประคบสมุนไพรสดอย่างมีส่วนร่วม ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การศึกษาบริบทของชุมชนและศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่สมาชิกผู้ผลิต หน่วยงานภายในชุมชนประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และหน่วยงานภายนอกชุมชนได้แก่นักวิจัย สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ภายใต้เทคนิคกระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ส่งผลให้กลุ่มเกิดการพัฒนาศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพจากความร่วมมือของหลายฝ่าย สอดคล้องกับอัญชัน จงเจริญ (2555) ที่มองการสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจของภาครัฐในปัจจุบัน ด้านความรู้เทคโนโลยีในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน การประชาสัมพันธ์และช่องทางการตลาด โดยมีเป้าหมายเพื่อ มาตรฐานผลิตภัณฑ์คุณภาพระดับสากล มีเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ที่เด่นชัด และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยี โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์และการใช้ประโยชน์เป็นการสร้างมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับชุมชนรวมทั้งการขยายตลาดออกไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัช พะยัม (2560) พบว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผู้ใช้งาน และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้อาจต้องพิจารณาความเหมาะสมในด้านของต้นทุนของผลิตภัณฑ์ควบคู่กัน โดยเมื่อเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และฉลากบนบรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พบว่ามีผู้ให้ความสนใจ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพิ่มขึ้น ในขณะที่บุรินทร์ เปล่งดีสกุล และ ภาคินี เปล่งดีสกุล (2561) พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีลักษณะใหม่ขึ้น จากการต่อยอดภูมิปัญญาในชุมชนมาพัฒนาจนเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และคงอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญาผสมผสานกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ ได้ส่งผลให้ชุมชนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของคนในชุมชน สร้างรายได้และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชน

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มมีรูปแบบของการทำธุรกิจแบบยั่งยืนทั้งในเรื่องของรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีการขยายตลาด กลุ่มเป้าหมายมากขึ้น จากการที่ชุมชนมีศักยภาพในการผลิตทั้งปัจจัยการผลิต ปัจจัยด้านแรงงาน ภูมิปัญญาในชุมชนสอดคล้องกับธนพร มั่นขจรพงษ์ และศานิต แก้วเอียน (2555) ที่ศึกษาวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ บ้านดอนชาด อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่บ้านดอนชาด มีการดำเนินกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จสูงมาก ด้วยเพราะทางกลุ่มมีความพร้อมทางด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดตั้งกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีความรู้และทักษะในการผลิตผลิตภัณฑ์ของตนเองอย่างมาก

โครงสร้างและการดำเนินงานของกลุ่มเป็นอีกหนึ่งรูปแบบที่สำคัญ อันนำมาสู่ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืน โดยอาศัยการจัดการกลุ่มที่มีการแบ่งงาน ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เกิดความสามัคคีและการร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาและสร้างรายได้ให้กับสมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยของอริญญา อุดลย์เดช และ พรรณนา ไวกกุล (2558) ได้ทำการศึกษาความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องโคร่งเรือง ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอยะผา จังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จประกอบไปด้วย 1. มีการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี มีการจัดตั้งคณะกรรมการ และแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน มีการสื่อสารพูดคุยทุกวัน 2. สมาชิกในกลุ่มมีความสามัคคีจากการกำหนดหน้าที่การทำงานที่ชัดเจน 3. มีตลาดรองรับที่สามารถประกันราคาผลผลิตได้ 4. ภาครัฐให้การสนับสนุนความรู้ วัสดุอุปกรณ์ และการส่งเสริมการตลาดให้กับกลุ่ม เช่นเดียวกับกับงานวิจัยของสุภาพร ลอยวัฒนกุล อรวรรณ กมล พยอม ตอบประโคน และมานพ ทองไทย (2559) ได้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 1. การผลิต ที่มีการวางแผนการผลิตสินค้า การตลาด การผลิต การบริหารงานบุคคล และการมีส่วนร่วมของสมาชิก 2. ภาวะผู้นำ เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นผู้นำ ที่มีวิสัยทัศน์มองเห็นถึงความเป็นจริง มีเป้าหมาย สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ และสามารถทำให้สมาชิกทุกคนทำงานร่วมกันได้ 3. ทักษะของสมาชิก บ่งบอกถึงความรู้สึนึกคิด และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มทั้งเชิงบวก และเชิงลบ ส่งผลให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ปัญหาสำคัญของการดำเนินการวิจัย พบว่า การแข่งขันทางการตลาดส่วนหนึ่งเกิดจากการส่งเสริมจากหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ที่ต่างคนต่างทำงาน ทำให้เกิดการซ้อนทับของผลิตภัณฑ์ชุมชน ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด การจัดการด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานวิชาการ องค์กรส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีฐานข้อมูลและผลการดำเนินงานธุรกิจ เพื่อให้ทราบศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจในประเด็นที่หลากหลาย ลงลึกในรายละเอียดเพื่อประเมินผลและวางแผนสิ่งสนับสนุนและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และมีบริการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทั้งในระดับตำบล ระหว่างตำบล ระหว่างอำเภอ และระดับจังหวัด ในประเด็นยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน มีความสนใจร่วมกัน โดยอาศัยการบริการด้านองค์ความรู้ การบริหารจัดการ การตลาด แหล่งทุน เพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การใช้ทุนทางสังคมได้อย่างหลากหลาย อันนำไปสู่การดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืนเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสม

2. หน่วยงานท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนร่วมกันกับพื้นที่ใกล้เคียงในระดับตำบล เพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้มีขนาดใหญ่ขึ้น มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สร้างกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในระบบตลาด

ของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กว้างเพื่อให้สามารถต่อสู้กับตลาดใหญ่ที่มีทุนในการบริหารจัดการที่มากกว่า การรวมพลังในระดับเครือข่ายจะเป็นการสร้างพลังอำนาจในการต่อรองกับตลาดไปมากกว่าการดำเนินการจากกลุ่มระดับชุมชน โดยอาศัยความเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการสอดแทรกเข้าสู่ระบบตลาดขนาดใหญ่ที่กว้างขึ้นได้ ตลอดจนเป็นการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยร่วมกับสมาชิกกลุ่ม อุปสรรคประการหนึ่งคือการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน การวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขต่อการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิต เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกและเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และเป็นสร้างรูปแบบที่เหมาะสมต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจต่อไป

2. ในการศึกษาวิจัยที่พบว่ากลุ่มผู้ผลิต มีคู่แข่งทางการค้าในระบบตลาดอยู่เป็นจำนวนมาก โดยส่วนหนึ่งเป็นการพัฒนาและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่การปกครองของตนเอง ส่งผลให้กลุ่มต่าง ๆ ที่พัฒนาเพื่อเสริมสร้างอาชีพและสร้างรายได้ ต้องเกิดการแข่งขันในระบบตลาด ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป ควรเป็นการศึกษาวิจัยการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในระดับเครือข่าย โดยศึกษาปัจจัย และเงื่อนไขความสำเร็จในระดับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยเป็นการพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุก ๆ มิติต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- จรัญญา วงษ์พรหม และคณะ. (2558). *กลไกการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ*. รายงานการวิจัย. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนพร มั่นขจรพงษ์ และศานิต เก้าเอี้ยน. (2555). *การประเมินผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ บ้านดอนขาด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธวัช พะยิม. (2560). *ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์และฉลากบนบรรจุภัณฑ์ข้าวแต๋น ของกลุ่มเกษตรกรอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดนครสวรรค์*. วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 8(2), 38-46.
- นิภาพรณ งามวิทย์. (2555). *โครงการสำรวจ และถอดบทเรียนมิติการสร้างงานอาชีพและรายได้ของผู้สูงอายุ*. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันการจัดการแบบองค์รวม.
- บุรินทร์ เปล่งดีสกุล และภาคินี เปล่งดีสกุล. (2561). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ชุมชนรอบเขื่อนจุฬาภรณ์ กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปปลาน้ำจืด แม่สมศรี ต.ทุ่งลาย อ.คอนสาร จ.ชัยภูมิ*. วารสารศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 10(2), 206-230.

ปณวัฒน์ อุทัยเลิศ. (2551) การจัดการธุรกิจชุมชนของตลาดริมน้ำดอนหวาย ตำบลบางระทึ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภาพร ลอยวัฒนกุล อรวรรณ กมลพยอม ตอบประโคน และมานพ ทองไทย. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ของวิสาหกิจชุมชน. วารสารราชชนก, 13(29), 251-258.

อัณัน จงเจริญ. (2555). การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานการจัดการธุรกิจร้านจำหน่ายสินค้า OTOP และ ของฝากชุมชน จังหวัดระนอง. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

อริญญา อุดลย์เดช และ พรธนา ไวกุล (2555) ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องโค้งเรือง ตำบลรังนกใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9.

การพัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ
ของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย
จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
The Curriculum Development for Making Products from
Thai Song Dam Woven Fabrie of Khao Yoi District Non-formal
and Informal Education Center, Phetchaburi Province
by using the Participatory Action Research Process.

พรปรีณัน เขมากรณ์¹ อภิชาติ เลนนันท์²
Pornpreenan Khemakorn, Apichat Lenanan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง การทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ 2) พัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน วิทยากรการศึกษาต่อเนื่องด้านอาชีพ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง รวมทั้งสิ้น 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบด้านความรู้ แบบประเมินทักษะ และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง การทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ ประกอบด้วย 1)ความเป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำ 2)การแต่งกายของไทยทรงดำ 3)การทำผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมจากผ้าทอไทยทรงดำ 4)การทำผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากผ้าทอไทยทรงดำ 5)การบริหารจัดการอาชีพ 2. การพัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ ประกอบด้วย โครงสร้างของหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล 3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ผู้เรียนมีผลคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่า

Received: 2023-06-13 Revised: 2023-06-28 Accepted: 2023-06-30

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี Master Student in Educational Administration Program, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: kruacc.k@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี Instructor of Master of Education Degree in Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University.

คะแนนสอบก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.50 ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการทำงานอยู่ในระดับดีมาก ผลการประเมินหลักสูตรพบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมเป็นไปตามความต้องการของชุมชน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาหลักสูตร; ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ; การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the local principal knowledge about making from Thai Song Dam woven fabrics products 2) to develop the curriculum of making from Thai Song Dam woven fabrics products of Khao Yoi District Non-formal and Informal Education Center, Phetchaburi Province by using the participatory action research process 3) to study the results of Thai Song Dam woven fabric products Curriculum usage. The target group are administrator of the educational institution, teachers, expert about the vocational continuing education, community leader, leaders of the occupational group, village sages, learners of the continuing education. The totals are thirty-four persons. The research instruments are the interview, the knowledge's test, the practice skill assessment form and the desirable characteristics assessment form. The statistics used for the data analysis were percentage, mean, standard deviation and the contents analysis. The research's results are found that 1. the local principal knowledge about making Thai Song Dam woven fabric products are the compositions of 1) the history of Thai Song Dam woven fabric 2) the clothing of Thai Song Dam 3) the original products making of Thai Song Dam woven fabric 4) the contemporary products making of Thai Song Dam woven fabric 5) the administration of the vocation 2. the curriculum development from the making of Thai Song Dam woven fabric products is the composition of the 1) background of curriculum 2) principals of curriculum 3) objective 4) curriculum structure 5) learning management plans 6) media and learning resources 7) measurement and evaluation. 3. It was found from the curriculum usage that the learners have the higher score of the post-test than the pre-test by 44.50 percentage. The learners had the practical skill at a very good level and had the preferable characteristics of work at the very good level. The curriculum evaluation results is appropriate and meets the needs of the community can be used in practically.

Keywords: curriculum development, the products from Thai Song Dam woven fabric, participatory action research.

บทนำ (Introduction)

การศึกษามีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ในทุกช่วงอายุ เพราะมนุษย์ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลาซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิต การจัดการศึกษาให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเส้นทางเพราะเป็นโครงสร้างที่กำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และยังสามารถกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพ ตามความสนใจและความถนัด (ชนิต ธาตุทอง, 2550) หลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความเหมาะสม ทันต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชน โดยมีทางเลือกแห่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย สนองความต้องการของบุคคลและชุมชน ซึ่งการศึกษาในระบบโรงเรียนอาจมีข้อจำกัดเรื่องของอายุประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนได้ จึงพลาดโอกาสทางการศึกษาที่จะหาความรู้ หรือพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพที่จำเป็น การศึกษานอกระบบจึงเป็นการศึกษาทางเลือกให้กับผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาโดยอาศัยสถานศึกษาในท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนได้รับการพัฒนา

อำเภอเขาย้อย เป็นพื้นที่ตั้งของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำที่มีเอกลักษณ์การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีดำมีรูปแบบเฉพาะตัวที่สืบทอดกันมาช้านาน และยังคงดำรงไว้อย่างเคร่งครัดจนถึงปัจจุบัน เครื่องแต่งกายทำมาจากผ้าทอมือซึ่งเป็นรู้จักของคนทั่วไป เป็นหัตถกรรมและศิลปะที่เกิดขึ้นจากกรรมวิธีที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านขั้นตอนของการพัฒนามาเป็นเวลานานทั้งด้านการเลือกสรรวัสดุที่จะใช้เป็นเส้นใย การพัฒนาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้เกิดกระบวนการในการสร้างสรรค์ที่ผสมผสานสอดคล้องกับวิถีชีวิตจนเกิดเป็นผลงานที่มีเอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่มชน (เอี่ยมพร โตภาณุรักษ์กุล, 2558) แต่ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายสามารถหาซื้อได้ง่ายขึ้นทำให้หลายครอบครัวละทิ้งการทอผ้าไป ปัจจุบันผ้าทอไทยทรงดำจึงเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ค่อย ๆ เลือนหายไป

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม มีกระบวนการที่เป็นวงจร ประกอบด้วย การสังเกต ว่าอะไรเกิดขึ้นเพื่อเตรียมข้อมูลในการสะท้อนคิดโดยการทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น การฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีมุมมองต่างกัน ระดมสมอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นำไปสู่การวางแผน และการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนคิด และกำหนดขอบเขตข้อสรุปเพื่อพิจารณาสิ่งที่จะนำไปปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างเหมาะสม (อมาวสี อัมพันศิริรัตน์และพิมพ์พิมล วงศ์ไชยา, 2560) กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีความเชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่น เพราะมีจุดมุ่งหมายที่จะระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เข้ามาร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทของ

สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่น เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม เกิดความมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย มีภารกิจในการจัดการศึกษาต่อเนื่องซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนทั่วไป ที่ต้องการพัฒนาตนเองในด้านทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเพิ่มพูนรายได้ให้กับตนเองตามความต้องการจำเป็นและเหมาะสมกับบริบทของชุมชนที่อาศัยอยู่ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินงาน ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง สร้างงานสร้างอาชีพบนพื้นฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนสามารถนำวัสดุในท้องถิ่นมาพัฒนาต่อยอดเพิ่มมูลค่าและรูปแบบให้กับผลิตภัณฑ์ต่อไปในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำแนกตามลักษณะการให้ข้อมูลมีจำนวน 3 กลุ่ม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงทั้ง 3 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านความต้องการจำเป็นของชุมชน ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มอาชีพ 2 คน กลุ่มแม่บ้าน 4 คน ผู้นำชุมชน 2 คน ปราชญ์ชาวบ้าน 2 คน รวม 10 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านองค์ความรู้ท้องถิ่น ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน 5 คน
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านทดลองใช้หลักสูตร ได้แก่ ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ใช้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการเรียนรู้ของชุมชน ฉบับที่ 2 ใช้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ท้องถิ่น แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง มีการตรวจสอบคุณภาพโดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67–1.00 แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย 3) แบบทดสอบวัดความรู้ มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีการตรวจสอบคุณภาพโดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67–1.00 และนำไปทดลองใช้ 4) แบบประเมินทักษะการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ การตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย 5) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการทำงาน มีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และ 6) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรมีการตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) แบบสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน และผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ท้องถิ่น 2) แบบทดสอบวัดความรู้ 3) แบบประเมินทักษะ 4) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากคะแนนของผู้เรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตร และ 5) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการสรุปประเด็นต่าง ๆ นำเสนอผลการศึกษาเป็นความเรียงแบบพรรณนาวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบด้านความรู้ แบบประเมินทักษะการทำผลิตภัณฑ์

จากผ้าทอไทยทรงดำ แบบประเพณีคุณลักษณะในการทำงาน ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง การทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า

1.1 ความเป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำ การทอผ้าไทยทรงดำเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาช้านาน ในอดีตใช้ดอกของต้นฝ้ายที่ชาวไทยทรงดำปลูกขึ้นเองและนำมาตีและปั่นเป็นเส้นด้ายที่จะใช้ทอเป็นผืนผ้าและตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกายที่ใช้ในครัวเรือน

1.2 การแต่งกายของไทยทรงดำ ชาวไทยทรงดำนำผ้าทอไทยทรงดำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน นำมาเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์คือใช้เสื้อผ้าที่มีสีดำ แต่รูปแบบหรือรูปทรงของเสื้อผ้าจะแตกต่างกันไปตามกิจกรรมที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สามารถจำแนกได้เป็น เครื่องแต่งกายของผู้ชาย ได้แก่ เสื้อโหล สวมก้อม (กางเกงขาสั้น) สวมฮิ (กางเกงขายาว) เสื้อฮิชาย ผักแฉว (กระเป๋าสีของใช้) เครื่องแต่งกายของผู้หญิง ได้แก่ เสื้อก้อม ผ้าซิ่นลายแตงโม ผ้าฮ้างนม เสื้อฮิหญิง

1.3 การทำผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมจากผ้าทอไทยทรงดำ การทำผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมจากผ้าทอไทยทรงดำในพื้นที่ตำบลเขาย้อย แบ่งเป็นเครื่องแต่งกายของผู้หญิงและเครื่องแต่งกายของผู้ชาย มีลวดลายที่ที่ความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นแปลกตาเรียกว่าลายดอกหน้าหมอน

1.4 การทำผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากผ้าทอไทยทรงดำ ในปัจจุบันในพื้นที่ตำบลเขาย้อย ได้มีการต่อยอดความรู้จากภูมิปัญญาทำผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปเพิ่มขึ้น เช่น การทำพวงกุญแจจากดอกหน้าหมอน การทำกระเป๋ายาม การทำกระเป๋าสีเหลือง การทำกระเป๋าสะพายผู้หญิง เป็นต้น

1.5 การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมงานอาชีพ ตั้งแต่การผลิตจนถึงการจัดจำหน่าย มีการดำเนินกิจกรรมทางการตลาดที่จะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และทำให้ การขับเคลื่อนการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนมีความยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ราคา 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย 4) การส่งเสริมการตลาด

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า

2.1 องค์ประกอบของหลักสูตรมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมาย 4) โครงสร้างเวลาเรียน 5) แผนการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7) การวัดผลและประเมินผล

2.2 ผลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ ของศูนย์การศึกษาชนกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ รายชั่วโมง มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะอาชีพของตนเองตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร รวมทั้งพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย โดยมีจำนวน 7 แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บริบทของตำบลเขาย้อยและความ เป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำ ใช้เวลาในการสอน 5 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การทำ ดอกหน้าหมอนไทยทรงดำ ใช้เวลาในการสอน 5 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การทำเข็ม กลัดดอกหน้าหมอนไทยทรงดำ ใช้เวลาในการสอน 5 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การ ทำกระเป๋าแก้วเยติไทยทรงดำ ใช้เวลาในการสอน 5 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การทำ กระเป๋าโทรศัพท์ทอเนกประสงค์ไทยทรงดำ ใช้เวลาในการสอน 10 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การทำกระเป๋าช้อปปิ้งไทยทรงดำ ใช้เวลาในการสอน 15 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การบริหารจัดการการประกอบอาชีพ ใช้เวลาในการสอน 5 ชั่วโมง

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษา นกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง จำนวน 20 คน ในระหว่างวันที่ 23 สิงหาคม - 1 กันยายน 2565 พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในด้านโครงสร้างหลักสูตร แผนการจัดการ เรียนรู้ มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและเหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในตำบลเขา ย้อย โดยมีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน โดยผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อน เรียน คิดเป็นร้อยละ 45.25 มีคะแนนสอบหลังเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 89.75 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ของความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 44.50 ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติการทำผลิตภัณฑ์จากผ้า ทอไทยทรงดำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก และผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการ ทำงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เมื่อผู้เรียนได้เรียนหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์ จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษาชนกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อยแล้ว ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้เพิ่มขึ้น ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทย ทรงดำ และผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการทำงานอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

ผลการประเมินหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษา นกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สำหรับผู้เรียนการศึกษา ต่อเนื่อง โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการถอดบทเรียนการ จัดการความรู้ท้องถิ่น เรื่องการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ โดยได้นำแบบประเมินความ เหมาะสมของหลักสูตร ให้ทุกภาคส่วนในชุมชนร่วมประเมิน ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาชนกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย กำนันตำบลเขาย้อย วิทยากรการศึกษาต่อเนื่อง ครู กศน.ตำบล จำนวน 2 คน ราษฎรชาวบ้าน จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง

จำนวน 3 คน โดยภาพรวมผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเพชรบุรี สำหรับผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง มีความเหมาะสมเป็นไปตามความต้องการของชุมชน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีการกำหนดเนื้อหาได้เหมาะสมมีความน่าสนใจ ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชาวไทยทรงดำ จากเรือนลาวจำลองซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรียนรู้การสาธิตการทำผ้า และการได้ฝึกทำชิ้นงานแบบดั้งเดิมต่อยอดความคิดจากภูมิปัญญามาเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ซึ่งเป็นการสืบสานองค์ความรู้ท้องถิ่นและเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่จะใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน สร้างรายได้สร้างอาชีพให้กับผู้เรียนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า องค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำผ้าและการนำผ้าทอมาทำเป็นเครื่องแต่งกายและเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่มีความเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นในอดีตเป็นการทำเครื่องแต่งกายและข้าวของเครื่องใช้เพื่อใช้ในครัวเรือนและพิธีกรรมต่าง ๆ เท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีการทำเป็นผลิตภัณฑ์เป็นรูปแบบต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย สามารถจำแนกองค์ความรู้ได้ดังนี้ 1) ความเป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำ 2) การแต่งกายของไทยทรงดำ 3) การทำผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมจากผ้าทอไทยทรงดำ 4) การทำผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากผ้าทอไทยทรงดำ 5) การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ โดยการนำองค์ความรู้ท้องถิ่นที่ได้ศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มาจัดทำเป็นหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องที่มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมและความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตราที่ 7 ที่ระบุว่า การส่งเสริมการสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนาและภาคีเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา สอดคล้องกับ นิภา เพชรสม (2562) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการผสมผสานขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกับขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการที่สถานศึกษากับบุคลากรในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาทุกขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของชุมชน การกำหนดปัญหาการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการนำข้อค้นพบไปสู่การปฏิบัติจริงในการพัฒนาอาชีพและการยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สามารถพึ่งตนเองได้ ทำให้

ผู้เรียนเกิดความรัก ความภูมิใจ และห่วงแหนท้องถิ่นของตน อันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ คชาวุฒิ สมทรง (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ช่วยทำให้การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีคุณภาพทั้งเนื้อหาและการดำเนินการเพราะเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วมตลอดจนกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย ทำให้ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีองค์ประกอบครบถ้วนเหมาะสม มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องท้องถิ่นของตนเอง สร้างความรัก ความตระหนัก เห็นคุณค่าของพืชเศรษฐกิจในท้องถิ่น รู้จักคุณค่าส่วนต่าง ๆ ของมะพร้าว สามารถ นำองค์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีความภาคภูมิใจในการทำผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแก

2. ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสม ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นการจัดตั้งทีมวิจัย คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการสร้างองค์ความรู้ท้องถิ่นเป็นการศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนโดยการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านนำมาจัดทำองค์ความรู้ท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไของค์ความรู้ท้องถิ่นให้มีความถูกต้อง ขั้นตอนที่ 3 ขั้นดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการนำองค์ความรู้ท้องถิ่นที่ได้ศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาจัดทำเป็นหลักสูตร ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 ขั้นทดลองใช้หลักสูตร ประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร แนวทางการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรของ นิคม ชมภูหลง (2545) หนันท์ ธาตุทอง (2550) กาญจนา บุญส่ง และนิภา เพชรสม (2556) ตลอดจนการศึกษาทฤษฎีและแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ จุฑาทิพย์ ภัทราวาส (2553) อุทัยทิพย์ เจียวิวรรธน์กุล (2553) วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นส่วนช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรที่มาจากสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพราะชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

3. ผลการวิจัยพบว่า การทดลองใช้หลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หลักสูตรมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของท้องถิ่น สามารถจัดกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัด

การเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนให้ความสนใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอันเนื่องมาจากขอบข่ายเนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดตัวผู้เรียน มีทักษะในการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำในรูปแบบต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงความรู้จากการทำผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิมสู่การทำผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยได้ ทั้งนี้เพราะได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนความต้องการของท้องถิ่น และได้ถอดองค์ความรู้ท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน จัดทำองค์ประกอบของหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนว่าโครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้เรียน และได้แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของหลักสูตรให้มีคุณภาพและสมบูรณ์ที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ บงกชพร (2555) เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สารสกดสมุนไพรและปุยหมักธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลกลัดหลวง อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ครูสามารถจัดกิจกรรมตามแผนเป็นอย่างดีนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากหลักสูตรได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมกับท้องถิ่น นักเรียนได้แสดงออกและเรียนรู้จากสิ่งที่อยู่รอบตัว โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนออกไปสำรวจพืชสมุนไพรในท้องถิ่น ได้ฝึกทดลองทำสารสกดจากสมุนไพรและปุยหมักธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกทั้งยังสามารถนำมาประกอบอาชีพได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ คนแรงดี (2559) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจกับการทำกิจกรรม เนื่องจากมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง จึงอยากเรียนรู้เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวสามารถนำความรู้และประสบการณ์ของที่ได้จากการทำกิจกรรมที่เน้นทั้งด้านความรู้และความเข้าใจในการใช้งานของผืนผ้า ความรู้ในด้านที่มาและรูปแบบลวดลาย การฝึกปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานลวดลายผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิม รวมถึงการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานโดยดึงเอกลักษณ์ของลวดลายผ้าทอไทยทรงดำมาปรับประยุกต์เป็นงานในรูปแบบร่วมสมัยสามารถนำความรู้ในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยาง่าง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ผู้วิจัย ทีมวิจัย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตลอดจนกลุ่มเป้าหมาย เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย ทำให้ได้หลักสูตรที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ท้องถิ่น โครงสร้างหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น สร้างความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภูมิใจในการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ เรื่อง การทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างงาน สร้างอาชีพให้กับตนเองได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความสนใจและมีทักษะในการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำ จึงควรมีการเปิดสอนการทำผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิมและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีความร่วมสมัยควบคู่กันไป เพื่อเป็นการสืบสานและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนางานอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับตนเองได้

1.2 ควรมีการจัดทำสื่อรวบรวมผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำในรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบร่วมสมัยที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้กับผู้ที่สนใจและผู้ที่มาท่องเที่ยวได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรในเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น และนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยจะเป็นการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างยั่งยืน ให้ชุมชนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่า เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 ควรนำกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กาญจนา บุญส่ง และนิภา เพชรสม. (2556). ชุดฝึกทักษะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กิตติศักดิ์ คนแรงดี. (2559). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คราธุติ สมทรง. (2563). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทึบสะเกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. 10(1) : 1-15
- ฉันท ชาติทอง. (2552). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑาทิพย์ ภัทราวาส. (2553). คู่มือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นิคม ชมภูหลง. (2545). วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์
- นิภา เพชรสม. (2562). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. 9(3) : 259-271

- บงกชพร กรุดนาค. (2555). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สารสกัดสมุนไพรและปุ๋ยหมักธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลกลัดหลวง อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา : แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ.
- อมารสี อัมพันศิริรัตน์และพิมพ์มล วงศ์ไชยา. (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : ลักษณะสำคัญและการประยุกต์ใช้ในชุมชน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 195-198.
- อุทัยทิพย์ เจียวิวรรณกุล. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม : แนวคิด หลักการ และ บทเรียน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด
- เอื้อมพร โตภาณุรักษ์กุล. (2558). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอไทยทรงดำ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิค
การเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร

The development of English speaking skills by using the
Cooperative learning technique for grade 9 students
in Prankrataipittayakom, Kamphaengphet

บงกชกร มาศธนานันต์¹ ทำรงลักษณ์ เอื้อนครินทร์²

Bongkotchakorn Mattananan, Tamronglak Unakarin

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป CEFR อยู่ในระดับ A2 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และแบบทดสอบความพึงพอใจ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านไวยากรณ์ 2.ด้านการออกเสียง 3.ด้านคำศัพท์ 4.ด้านปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร และ 5.ด้านความคล่องแคล่ว และแบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test ผลการวิจัย พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีทักษะการพูด

Received: 2023-04-25 Revised: 2023-06-25 Accepted: 2023-06-25

¹ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Education
Naresuan University Corresponding Author e-mail: chakommattana@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Education Naresuan University. e-mail:
Tamronglaku@nu.ac.th

ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป CEFR อยู่ในระดับ A2 ทุกคน ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่าอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): การเรียนรู้แบบร่วมมือ; การพัฒนาทักษะพูด; การพูดเพื่อการสื่อสาร

Abstract

The objectives of research were to 1) develop student's speaking skills by using cooperative learning technique according to Common European Framework of Reference for Language (CEFR) level A2 2) to study satisfaction of student toward develop of speaking skills by using cooperative learning technique. The sample used in study was 35 Mattayomsuksa 3/2 students of 2nd semester in 2021 at Prankrataipittayakom School, Kamphaengphet Province, which was cluster random sampling. The instruments of this study were 6 lesson plans with cooperative learning techniques. The instruments for evaluation of this study were speaking test which an assessment 5 rubrics 1. Grammar 2. Pronunciation 3. Vocabulary 4. Interaction and communication 5. Fluency and satisfaction questionnaires. The data were analyzed by using means, standard deviation, and t-test. After using by using cooperative learning techniques develop student's speaking skill, the results showed that the student's speaking skills by using cooperative learning technique according to Common European Framework of Reference for Language (CEFR) in level A2 and the student's satisfaction towards the develop of speaking skills by using cooperative learning technique was at high levels of satisfaction.

Keywords: Speaking skills; Cooperative learning; CEFR

บทนำ (Introduction)

ภาษาเปรียบเสมือนเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน ด้วยความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรมและภูมิภาค ทำให้เกิดความหลากหลายทางด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งถือเป็นหนึ่งในภาษาที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายไปทั่วโลก ภาษาอังกฤษจึงเป็นสื่อกลางที่มีความเป็นสากลสามารถใช้ในการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งในระดับชาติและระดับสากลได้ (อัจฉรีย์ คงอมรสายชล, 2552)

ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เข้าใจถึง

ความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรม รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณี แนวความคิดทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง รวมทั้งเข้าใจองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่าย กว้างขวางขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากความสำคัญของภาษาต่างประเทศที่กล่าวมานี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ตามที่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปแนวทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จากการเน้นไวยากรณ์มาเป็นเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นแนวทางการเรียนและแนวทางการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่โดยกำหนดคุณภาพผู้เรียนตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสภายุโรป The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ทักษะการสื่อสารโดยเฉพาะทักษะการพูดจึงจัดเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในโลกยุคปัจจุบัน เพราะเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยการใช้เสียง ภาษา และท่าทางเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด และความเข้าใจจากผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง เป็นกระบวนการที่ไม่ได้ถูกกำหนดไว้ตายตัว(แสงระวี ดอนแก้วบัว, 2558) ดังนั้นทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด ซึ่งเออร์ (Ur, 1998) ได้กล่าวว่าเหตุผลที่ต้องพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียนว่า เพราะเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในบรรดาทักษะทั้งหมดทักษะการพูดเป็นทักษะที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความรู้ทางภาษา และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะอื่นได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ นูนาน (Nunan, 1995) ยังกล่าวอีกว่าทักษะการพูดเป็นทักษะที่บ่งบอกถึงความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาได้อย่างชัดเจน ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกพูดมากขึ้นและในการเรียนการสอนทุกครั้ง ผู้เรียนต้องสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นทักษะเบื้องต้นที่ใช้ในการสื่อสาร (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2540)

จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน หรือ O-NET (Ordinary National Educational Test) วิชา ภาษาอังกฤษ ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2564 พบว่า ผลการทดสอบดังกล่าวมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศเมื่อพิจารณาค่าสถิติแยกตามสาระการเรียนรู้ พบว่าสาระที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนา คือ ด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียนสามารถแบ่งประเด็นออกเป็น 2 ด้านคือ ประเด็นของผู้สอนและผู้เรียน ด้านประเด็นของผู้สอน พบว่า ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนมีมากไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมในการฝึกปฏิบัติทางภาษา และผู้สอนมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้จากเนื้อหาในหนังสือ กฎเกณฑ์ หลักโครงสร้างไวยากรณ์ มากกว่าการฝึกฝนการพูดสื่อสาร ซึ่งยังคงเป็นปัญหาสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 1) ที่ระบุว่า ถึงแม้ว่าเด็กไทยจะได้รับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานาน แต่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง สาเหตุอาจจะเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ที่ผิดวิธีคือ เน้นการสอนโครงสร้างกฎเกณฑ์ทางภาษามากกว่าการสอนใช้ภาษาในการสื่อสาร และประเด็นของผู้เรียน พบว่าสาเหตุหลักมาจากการขาดความสนใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพราะต้องเรียนรู้แบบการท่องจำกฎเกณฑ์และไวยากรณ์ทาง

ภาษา ผู้เรียนเรียนรู้แบบผู้สอนเป็นศูนย์กลางหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนเพียงผู้เดียว ทำให้ผู้เรียนขาดแรงกระตุ้นและขาดแรงจูงใจในการเรียน ส่งผลต่อความรู้สึกเกิดเจตคติแง่ลบต่อวิชาภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับผลการวิจัยของฤทธิไกร ไชยงาม และคณะ (2561) ที่ได้สำรวจปัญหาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโดยการระดมสมองของชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผู้สอนภาษาอังกฤษ 18 โรงเรียนภายในจังหวัดขอนแก่น และพบว่ามี 5 ปัญหาสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ นักเรียนมีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษไม่ดี ไม่รู้ ไม่จำ คำศัพท์พื้นฐาน นักเรียนไม่สนใจเรียน ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก นักเรียนไม่สามารถออกเสียงได้ถูกต้อง และนักเรียนไม่มีทักษะการคิดวิเคราะห์

จากสภาพปัญหาของผู้เรียนผู้วิจัยจึงสนใจในการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะทางภาษา โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงโดยใช้ทักษะทางภาษาร่วมกับการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2565) ได้กำหนดแนวทางในการลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนั้น ผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ผู้สอนพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ปรับเนื้อหา ลดภาระงาน และงานที่ได้รับมอบหมายของผู้เรียน อาจใช้แหล่งทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ร่วมกัน อีกทั้งควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนควรส่งเสริมแรงจูงใจ และเสริมสร้างการเรียนรู้แบบนำตนเองให้แก่ผู้เรียน

ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางจากกระทรวงศึกษาธิการในข้างต้นที่ผู้วิจัยสนใจนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน คือ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Theory) โดยทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากมีรูปแบบการสอนให้เลือกอย่างหลากหลายตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมีเทคนิคมากมายหลายรูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการดำเนินการที่ต่างกันตามวัตถุประสงค์เฉพาะแต่ล้วนมีวัตถุประสงค์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่ศึกษามากที่สุดเพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในระดับมาตรฐานสากลซึ่งถือเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตในฐานะพลเมืองของสังคมโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป CEFR อยู่ในระดับ A2
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.รูปแบบการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลังเรียนในการวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำนวน 122 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำนวน 35 คน ซึ่งได้จากการ สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจำนวน 2 ชุด เป็นข้อสอบแบบพูดปากเปล่า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้ 1.การอธิบายรูปภาพ 2.การสนทนาโต้ตอบระหว่างกัน 3.การสัมภาษณ์ถามตอบ และ4.การจำลองสถานการณ์ โดยกำหนดคะแนนแต่ละส่วน ส่วนละ 25 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนน
3. แบบทดสอบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

การสร้างเครื่องมือ ขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับคู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรปของสถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

1.3 นำข้อมูลสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยร่วมกับใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Personal identification

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Travel

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Shopping

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Occupation

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง Asking and giving direction

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง Free time & entertainment

แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ขั้นตอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

1.5 นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามหลักการของลิเคิร์ท

1.7 นำผลการให้คะแนนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปล

ผลข้อมูล โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าเฉลี่ยผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้ คือ มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม

1.8 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไข

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาคุณภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำเสนอผลที่ได้จากการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และปรับปรุงแก้ไข

1.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม 35 คนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีขั้นตอนสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม

2.2 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้การประเมินทักษะการพูด แนวทางการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป CEFR และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการพูด

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยแบบทดสอบเป็นแบบทดสอบพูดปากเปล่า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ปรับประยุกต์รูปแบบการทดสอบตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป CEFR ร่วมกับแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของอันชุนดา และ แก้วอุไร (Anchunda and Kaewurai, 2020) โดยแบ่งการทดสอบเป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1.การอธิบายรูปภาพ 2.การสนทนาโต้ตอบระหว่างกัน 3.การสัมภาษณ์ถามตอบ และ 4.บทบาทสมมติ โดยกำหนดเวลา 3 – 5 นาที ซึ่งส่วนที่ 1 และส่วนที่ 3 เป็นการทดสอบเดี่ยว และส่วนที่ 2 และส่วนที่ 4 เป็นการทดสอบคู่ กำหนดคะแนนแต่ละส่วน มีคะแนนอยู่ที่ 25 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนน โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน 5 ด้าน ด้านละ 5 คะแนน ได้แก่ ด้านการออกเสียง ด้านไวยากรณ์ ด้านคำศัพท์ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร และด้านความคล่องแคล่ว

2.4 นำเสนอแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างขึ้น ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา

ความถูกต้องของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา ค้นคว้าอิสระ

2.5 นำเสนอแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเกณฑ์ การให้คะแนนต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและพิจารณา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.6 แก้ไขปรับปรุงแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.7 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3/4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จำนวน 33 คน

2.8 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก(r) โดยพิจารณาเกณฑ์คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากตั้งแต่ 0.2 – 0.8 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

2.9 นำแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหาค่าความ เชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20

2.10 นำแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ปรับปรุงโดย สมบูรณ์แล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างรวม 35 คนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง

3.2 วางโครงสร้างคำถามหรือแนวคำถาม และสร้างคำถามโดยการสร้าง แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้า อิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแบบสอบถาม

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม 35 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการทดสอบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Paired-sample) และวิเคราะห์ผลการทดสอบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์คะแนนเทียบกับเกณฑ์คะแนนของ CEFR

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามหลักการของวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจและแปลผลข้อมูล

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเทียบกับเกณฑ์ CEFR ระดับ A2

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นซึ่งเป็นแบบทดสอบพูดปากเปล่าหลังการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 6 แผน 12 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1.การอธิบายรูปภาพ 2.การสนทนาโต้ตอบระหว่างกัน 3.การสัมภาษณ์ถามตอบ และ4.การจำลองสถานการณ์บทบาทสมมุติ โดยกำหนดเวลา 3 – 5 นาที โดยกำหนดคะแนนแต่ละส่วน ส่วนละ 25 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนน มีเกณฑ์ในการให้คะแนน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านไวยากรณ์ ด้านการออกเสียง ด้านคำศัพท์ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร และด้านความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตาราง 1

**ตาราง 1 แสดงผลคะแนนการประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	35	100	26.66	6.50	70.36*	.00*
หลังเรียน	35	100	47.66	7.49		

จากตาราง 1 พบว่า การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 47.66 คะแนน (SD = 7.49) สูงกว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 26.66 คะแนน (SD = 6.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับเกณฑ์ CEFR ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังตาราง 2

**ตาราง 2 แสดงผลคะแนนการประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและ
หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ CEFR**

ก่อนการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือ			หลังการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือ		
ระดับ CEFR	จำนวน นักเรียน	คิดเป็นร้อยละ	ระดับ CEFR	จำนวน นักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
A1	31	88.57	A1	-	-
A2	2	5.71	A2	2	5.71
B1	1	2.85	B1	15	42.85
B2	1	2.85	B2	13	37.14
C1	-	-	C1	1	2.85
C2	-	-	C2	1	2.85

จากตาราง 2 แสดงผลคะแนนการประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ CEFR พบว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจำนวน 1 คนมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารระดับ B2 คิดเป็นร้อยละ 2.85 นักเรียนจำนวน 1 คนมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารระดับ B1 คิดเป็นร้อยละ 2.85 นักเรียนจำนวน 2 คนมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารระดับ A2 คิดเป็นร้อยละ 5.71 และนักเรียนจำนวน 31 คนมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับ A1 คิดเป็นร้อยละ 88.57

88.57 และหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า นักเรียนจำนวน 1 คนมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารระดับ C2 คิดเป็นร้อยละ 2.85 นักเรียนจำนวน 1 คนมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารระดับ B1 คิดเป็นร้อยละ 2.85 นักเรียนจำนวน 13 คนมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับ B2 คิดเป็นร้อยละ 37.14 นักเรียนจำนวน 15 คนมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับ B1 คิดเป็นร้อยละ 42.85 และนักเรียนจำนวน 2 คนมีทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับ A2 คิดเป็นร้อยละ 5.71

สรุปได้ว่าผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทียบกับเกณฑ์ CEFR ระดับ A2 นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 35 คนได้รับการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านเกณฑ์ CEFR ระดับ A2 ทุกคนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	x	S.D.	การแปลผล
ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม			
1. นักเรียนเข้าใจคำอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนในการทำกิจกรรม	4.37	0.55	มาก
2. ระยะเวลาในการทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม	4.03	0.79	มาก
3. นักเรียนชอบที่จะเรียนรู้หรือทำกิจกรรมกับเพื่อน	4.09	0.82	มาก
4. นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายเมื่อต้องพูดสื่อสารภาษาอังกฤษกับเพื่อนในห้องเรียน	4.29	0.83	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษ	4.17	0.66	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม	4.19	0.73	มาก
ด้านเนื้อหา			
6. นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่ใช้สอนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ	4.69	0.53	มากที่สุด
7. นักเรียนสนใจและชื่นชอบกิจกรรมที่ได้เรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
8. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนอยากฝึก	4.09	0.74	มาก

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	x	S.D.	การแปลผล
พูดภาษาอังกฤษ			
9. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่นักเรียนสนใจ	4.43	0.56	มาก
10. เนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนฝึกความคิดสร้างสรรค์ในการฝึกพูด	4.17	0.75	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านเนื้อหา	4.39	0.16	มาก
ด้านประโยชน์			
11. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือให้ความรู้ด้านการออกเสียงคำและประโยคแก่นักเรียน	4.06	0.73	มาก
12. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน	4.23	0.73	มาก
13. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนได้พูดภาษาอังกฤษในห้องเรียน	4.54	0.70	มากที่สุด
14. นักเรียนมีความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษมากขึ้นสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือได้โดยไม่อายเพื่อน	4.17	0.82	มาก
15. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ได้	4.17	0.79	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมด้านประโยชน์	4.23	0.75	มาก
ด้านการนำไปใช้			
16. การฝึกอ่านคำศัพท์และรูปประโยคทำให้นักเรียนได้ฝึกการออกเสียงคำและประโยค	4.43	0.70	มาก
17. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงท่าทางประกอบการพูดเพื่อช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจมากยิ่งขึ้น	4.54	0.61	มากที่สุด
18. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.51	0.56	มากที่สุด
19. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมีความคล่องแคล่วและถูกต้อง	4.57	0.70	มากที่สุด
20. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดภาษาอังกฤษกับเพื่อนๆ	4.54	0.56	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมด้านการนำไปใช้	4.51	0.62	มากที่สุด
รวม	4.33	0.56	มาก

จากตาราง 5 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{x}$ =

4.33 และ S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนำไปใช้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด($x = 4.51$ และ S.D. = 0.62) ด้านเนื้อหาการเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก($x = 4.39$ และ S.D. = 0.16) ด้านประโยชน์นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก($x = 4.23$ และ S.D. = 0.75) และด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก($x = 4.19$ และ S.D. = 0.73)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการดำเนินการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีข้อค้นพบในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทียบกับเกณฑ์ CEFR ระดับ A2 พบว่า หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือนักเรียนได้พัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับ A2 ทุกคน จากผลการพัฒนาจึงแสดงให้เห็นว่า เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารของนักเรียนได้และเมื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการสื่อสารหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 47.66 คะแนน (SD = 7.49) สูงกว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 26.66 คะแนน (SD = 6.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญยุพา คำแก้ว (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมทางภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า คะแนนสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเมื่อได้ทำกิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับ ไฮม์ส (Hymes, 1981) ที่กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นส่วนสำคัญของความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีความเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมตามกฎเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งการศึกษาของผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มในขณะที่การจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ และจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson, D. and Johnson, R., 1986) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่าผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่ม เพราะในการปฏิบัติงาน

ร่วมกันนั้นก็ต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคมมีเพื่อนร่วมกลุ่มซึ่งจะเป็นประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่ระบบการทำงานอันแท้จริง ในการตอบคำถามในห้องเรียน หากตอบผิดเพื่อนจะหัวเราะเมื่อเป็นการตอบคำถามรายบุคคล แต่เมื่อทำงานเป็นกลุ่มในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้เรียนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดก็ถือว่าผิดทั้งกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนในกลุ่มมีความผูกพันกันมากขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือมีประโยชน์หลายประการ ในการพัฒนาผู้เรียน นั่นคือ ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของผู้เรียน พัฒนาความคิดของผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีในการเรียน ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ส่งเสริมทักษะในการทำงานร่วมกัน ฝึกให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์ หรือมุมมองกว้างขึ้น ส่งเสริมทักษะทางสังคม ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีการปรับตัวในสังคมได้ดีขึ้น

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้เรียนเห็นด้วยมากที่สุด คือ ด้านการนำไปใช้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านคำศัพท์และรูปประโยคทำให้นักเรียนได้ฝึกการออกเสียงคำและประโยค ผู้สอนจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแสดงท่าทางประกอบการพูดเพื่อช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจมากยิ่งขึ้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมีความคล่องแคล่วและถูกต้อง เพราะผู้เรียนมีโอกาสได้พูดภาษาอังกฤษกับเพื่อนๆ ในส่วนของด้านเนื้อหาผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ใช้สอนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสนใจและชื่นชอบกิจกรรมที่ได้เรียนเพราะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ในการฝึกพูดและช่วยให้นักเรียนอยากฝึกพูดภาษาอังกฤษ ด้านประโยชน์กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือให้ความรู้ด้านการออกเสียงคำและประโยคแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้พูดภาษาอังกฤษในห้องเรียน อีกทั้งผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนสร้างความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษมากขึ้นสามารถเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือได้โดยไม่อายเพื่อน ลำดับสุดท้าย คือ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม ผู้เรียนเข้าใจคำอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนในการทำกิจกรรม ระยะเวลาในการทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม ผู้เรียนชอบที่จะเรียนรู้หรือทำกิจกรรมกับเพื่อนเพราะรู้สึกผ่อนคลายเมื่อต้องพูดสื่อสารภาษาอังกฤษกับเพื่อนในห้องเรียน

จากผลการศึกษาดังกล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาอังกฤษในการพูดสื่อสาร ผู้เรียนเกิดทักษะการทำงานเป็นกลุ่มเพราะผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ผู้เรียนช่วยเหลือกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจึงทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษและสามารถพูดสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมั่นใจและมีทักษะการพูดสื่อสารอยู่ในเกณฑ์ระดับสากล ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนต้องสนับสนุนและพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น สอดคล้องกับ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์ (2556 หน้า 44) ระบุไว้ว่าความเป็นเลิศในเนื้อหา อาจจะไม่เพียงพออีกต่อไปในยุคที่ความรู้และข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นักเรียนจึงจำเป็นต้องมีทั้งความรู้ในเนื้อหาและทักษะที่จะประยุกต์ใช้และปรับเปลี่ยนความรู้เหล่านั้นให้เข้ากับเป้าหมายที่ยังประโยชน์ที่สร้างสรรค์ รวมถึงเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามเนื้อหาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้สอนศึกษาหลักการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยละเอียดเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้งผู้เรียนอาจมีสถานะทางอารมณ์ที่ไม่พร้อมในการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรือเนื้อหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของผู้เรียน และครูผู้สอนควรมีการเสริมแรงกระตุ้นยกย่องชมเชยนักเรียนทุกคนเพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีลักษณะกิจกรรมแบบกระบวนการกลุ่มจึงจำเป็นต้องใช้เวลาภาค ดังนั้น ครูควรคำนึงถึงเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับชั้นอื่น ๆ และในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมทักษะการพูดให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

2.3 ควรมีการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- เพ็ญยุพา คำแก้ว (2563) *การพัฒนากิจกรรมทางภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.มหาสารคาม*
- ฤทธิไกร ไชยงาม, กันยารัตน์ ไวกำ, หทัย ไชยงาม. (2561). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนภาษาอังกฤษของชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2561(12), 7-17
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. (2556). *21st Century skills : rethinking how student learn*[ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21] (พิมพ์ครั้งที่2). โอเพนเวิลด์สพับลิชชิงเฮาส์ จำกัด.
- สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป The common European framework of reference for languages (CEFR)ระดับขั้นมัธยมศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีสอนภาษาอังกฤษ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2565). *รายงานผลการศึกษาระยะถดถอยทางการ เรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19 : สภาพการณ์ บทเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). *ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉริย์ คงมรสายชล. (2552). *การใช้กิจกรรมเพลงที่มีเนื้อเรื่องเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านคำศัพท์และทักษะการฟัง พูด ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับต้น. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่*
- Anchunda, H. Y. ., & Kaewurai, W. . (2021). Instructional model development based on collaborative and communicative approaches to enhance lower secondary students' English-speaking skills in Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 42(2), 287–292. Retrieved from <https://so04.tci.thaijo.org/index.php/kjss/article/view/250923>

- Hymes, Dell H. (1979). *The communicative approach to language teaching*. London :Oxford University Press.
- Johnson, K. & Keith, M. (1986). *Communication in the classroom : applications and methods for a communicative approach (Handbooks for Language Teachers)*. Longman, London.
- Nunan, D. (1995). *Designing tasks for the communicative classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ur, P. (1998). *A Course in language teaching trainee*. Cambridge: Cambridge University Press.

**วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การภาครัฐ:
กรณีศึกษาสำนักงานเขตบางกะปิ**
**Organizational Culture that Affects Government Organization
Effectiveness: Case Study of Bangkapi District Office**

กนก เพ่งจินดา¹ อัจฉรา หล่อตระกูล² นิวัฒน์ วิจิตรกุลสวัสดิ์³
Kanok Pengjinda, Achara Lortrakul, Niwarat Wijitkulsawat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ ประสิทธิภาพ องค์การของสำนักงานเขตบางกะปิ และปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของ สำนักงานเขตบางกะปิ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบวิธีการเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากร ของสำนักงานเขตบางกะปิ จำนวน 111 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ ในมุมมองของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมการปรับตัว รองลงมาได้แก่ ด้านวัฒนธรรมความสัมพันธ์เกื้อกูล ด้านวัฒนธรรมเอกภาพ ด้านวัฒนธรรมส่วนร่วม ด้านวัฒนธรรมสายการบังคับบัญชา ด้านวัฒนธรรม พันธกิจ และด้านวัฒนธรรมการตลาด ตามลำดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การในมุมมอง ของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการประเมิน เป้าประสงค์ ด้านการประเมินการแข่งขันและค่านิยม ด้านการประเมินเชิงกลยุทธ์ศาสตร์ ด้านการ ประเมินเชิงระบบ ตามลำดับ และจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรต้นวัฒนธรรม องค์การ ด้านวัฒนธรรมพันธกิจ และด้านวัฒนธรรมเอกภาพ ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การ สามารถ พยากรณ์ประสิทธิผลองค์การ ในมุมมองของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ ที่ระดับนัยสำคัญทาง สถิติ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (Adj.R²) เท่ากับ 0.821

คำสำคัญ (Keywords): วัฒนธรรมองค์การ; ประสิทธิภาพองค์การ; องค์การภาครัฐ

Received: 2023-06-09 **Revised:** 2023-07-02 **Accepted:** 2023-07-04

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. Master of Public Administration (M.P.A), Rattana Bundit University. Corresponding Author e-mail: kanokpengjinda@gmail.com

² หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. Master of Public Administration (M.P.A), Rattana Bundit University.

³ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. Master of Public Administration (M.P.A), Rattana Bundit University.

Abstract

This research aims to investigate opinions regarding organizational culture, organizational effectiveness, and the factors within organizational culture that influence the effectiveness of the Bangkapi District Office. The research utilized a quantitative methodology, with the sample group consisting of personnel from the Bangkapi District Office. A total of 111 participants provided data through questionnaires. The collected data was analyzed using various statistical measures, including frequency, percentage, average, standard deviation, and multiple regression analysis. The findings revealed that the opinions of Bangkapi District Office personnel regarding organizational culture were generally positive. The cultural aspect of adaptation was ranked highest, followed by supportive relations. The subsequent cultural aspects, in descending order, were cultural unity, cultural participation, cultural command, mission culture, and marketing culture. Similarly, the opinions on organizational effectiveness, as perceived by the Bangkapi District Office personnel, were also positive. The highest-ranking dimensions of organizational effectiveness were objective assessment, competition and value assessment, strategic group assessment and systematic assessment. Furthermore, the multiple regression analysis identified that organizational culture, mission culture, and unity culture significantly influenced organizational effectiveness. The statistical analysis indicated that organizational effectiveness could be predicted, to a significant extent (at a level of 0.05), based on the perspectives of the Bangkapi District Office personnel. The determinant coefficient (Adj.R2) was calculated as 0.821, indicating a strong relationship between the variables.

Keywords; Organizational Culture; Organizational Effectiveness; Governmental Organization.

บทนำ (Introduction)

การบริหารของรัฐเป็นกิจกรรมที่รัฐกระทำและเกิดประสิทธิผลจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยโครงสร้างของระบบราชการตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ขณะที่ในกระบวนการสรรหาและเลือกสรรบุคคลองค์การของรัฐส่วนใหญ่มักเลือกสรรบุคลากรโดยพิจารณาจากความสามารถ ทักษะหรือความรู้ที่เหมาะสมกับงาน ไม่ได้คำนึงถึงมิติที่ละเอียดอ่อนของวัฒนธรรมที่ซับซ้อนของปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยความเหมาะสมที่สุดขององค์การเป็นเหตุให้ทั้งองค์การและบุคคลต่างมีความขัดแย้งกันอยู่เสมอ และนับวันจะทวีเพิ่มขึ้น ที่ผ่านมามีความคิดที่ปรากฏและเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปเกี่ยวกับองค์การและการจัดการ นั่นคือองค์การและสมาชิกองค์การส่วนใหญ่แล้วนั้นมีความคิดเหมือนกันโดยพื้นฐานเนื่องจาก

องค์การส่วนใหญ่มีความมั่นคงและอยู่ในโครงสร้างขนาดใหญ่ของระบบราชการ การจัดการองค์การจึงมุ่งไปที่ความมีประสิทธิภาพขององค์การเป็นหลัก โดยอาศัยการควบคุมและบังคับบัญชาภายใต้อิทธิพลของการจัดการตามลำดับชั้น เนื่องจากแนวคิดกระแสหลักในการจัดการอยู่ในบริบทวัฒนธรรมของสมัยนิยม ซึ่งถูกขับเคลื่อนด้วยความจำเป็นของยุคอุตสาหกรรม บุคคลส่วนใหญ่จึงปรารถนาที่จะบรรลุความต้องการในเรื่องความปลอดภัย ชีวิตที่มั่นคงและสามารถทำนายได้ล่วงหน้า (ชนิดา จิตตรุทธะ, 2561) ต้นศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา ความมีเอกภาพของสังคมในแบบแผนเดิมถูกแทนที่ด้วยคำว่า พหุนิยม ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ การจัดการในปัจจุบันอาศัยการควบคุมด้วยระบบเทคโนโลยีข่าวสาร และสื่อสารมวลชนที่แพร่หลายทำให้ไม่สามารถแบ่งแยกวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมรองออกจากกันได้อย่างชัดเจน ลักษณะขององค์การมีความแตกต่างกันในพิสัยที่กว้างมากขึ้น รวมทั้งระยะห่างที่เพิ่มมากขึ้นระหว่างคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงาน ปัจเจกบุคคลมีลักษณะแตกต่างกันมากขึ้น และมีความเป็นเอกเทศมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีทางเลือกที่ไม่จำกัดอีกต่อไปในการบรรลุความต้องการส่วนตัว ซึ่งมีอยู่มากมายและแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดลำดับความสำคัญของปัจเจกบุคคล การจัดการองค์การสมัยใหม่จึงต้องตอบสนองข้อเรียกร้องที่มีความหลากหลายและเป็นเรื่องส่วนตัวมากขึ้น ภายใต้วิถีชีวิตซึ่งแตกต่างกันของปัจเจกบุคคล ผู้บริหารองค์การต้องหาทางออกและจัดการกับความขัดแย้งที่มีรูปแบบหลากหลายขึ้น และแนวคิดในการจัดการถูกปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การให้มีความเหมาะสมที่สุดในความต้องการขององค์การและความต้องการของปัจเจกบุคคลมากยิ่งขึ้นกว่าในยุคที่ผ่านมา (ชนิดา จิตตรุทธะ, 2561) ขณะที่ Cornwall & Perlman (1990) มีความเห็นว่า วัฒนธรรมที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกสรร การจ้างงาน ตลอดจนการเลิกจ้างงาน เพราะองค์การที่มีลักษณะงานที่แตกต่างกันจะมีวัฒนธรรมองค์การที่แตกต่างกันและองค์การที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันต้องการบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับแบบแผนขององค์การที่แตกต่างกัน องค์การย่อมปรารถนาปัจเจกบุคคลซึ่งมีความสามารถ รวมทั้งทัศนคติ ค่านิยมและแบบแผนพฤติกรรมที่เข้ากันได้กับวัฒนธรรมขององค์การ (Handy, 1991) ส่วน Bardwick (2001) กล่าวว่า ความเหมาะสมที่สุด เป็นความสอดคล้องกันระหว่างข้อเรียกร้องขององค์การกับความปรารถนาของปัจเจกบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การที่บุคคลมีแรงจูงใจระดับสูง ความพึงพอใจและความสำเร็จของทั้งสองฝ่ายในทางตรงกันข้ามความไม่เหมาะสมจะนำไปสู่ความอึดอัด ความกดดัน และความล้มเหลว เมื่อปัจเจกบุคคลต้องทำงานในองค์การที่มีวัฒนธรรมองค์การไม่สอดคล้องกัน โอกาสแห่งความสำเร็จของทั้งสองฝ่ายก็ลดต่ำลง หากมีปัจจัยดังกล่าวโอกาสแห่งความสำเร็จก็สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Schein (1990) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การ เป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จขององค์การเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึก จิตใจ และรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคล ผู้บริหารจึงควรเข้าใจวัฒนธรรมองค์การในด้านของแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ วัฒนธรรมการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และค่านิยมของบุคคลในองค์การด้วย วัฒนธรรมองค์การ เป็นค่านิยม (Values) ความเชื่อ (Beliefs) รูปแบบของพฤติกรรม (A set of behavior) ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ การเลือกสรรบุคลากรที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์การจะทำให้เกิดผลลัพธ์ของงานที่มีประสิทธิภาพขึ้นและส่งผลให้เกิดประสิทธิผลขององค์การ (Saks, 2004)

ปัจจุบันวัฒนธรรมองค์การนับว่ามีคุณค่าอย่างมหาศาลในการดำเนินงานขององค์การต่าง ๆ รวมทั้งองค์การภาครัฐ เพราะวัฒนธรรมองค์การเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและความเชื่อของสมาชิกทั้งหมดในองค์การ ซึ่งมีผลต่อการดำรงอยู่ขององค์การ วัฒนธรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในองค์การที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทักษะ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรและประสิทธิผลโดยรวมขององค์การ อีกทั้งวัฒนธรรมองค์การก็ยังมีอิทธิพลหรือมีอำนาจเหนือองค์การไม่ว่าวัฒนธรรมองค์การนั้นจะอ่อนแอหรือแข็งแกร่งสักปานใดก็ตามย่อมมีผลกระทบต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในองค์การ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมการปฏิบัติงาน การตัดสินใจเพื่อไปสู่เป้าหมายขององค์การหรือความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์การ ดังนั้นองค์การทั้งหลายรวมถึงองค์การภาครัฐจำเป็นต้องพึงพาวัฒนธรรมองค์การ เพื่อสร้างหนทางในการหลอมรวมสมาชิกในองค์การให้ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อไปสู่ประสิทธิผลขององค์การ (Ivancevich, Konopaske, & Matteson, 2008) และที่ผ่านมาองค์การที่ประสบความสำเร็จตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเกิดมาจากวัฒนธรรมองค์การที่ สอดคล้องมาหลายยุคหลายสมัย ทั้งสิ้น (Kavanagh & Ashkanasy, 2006) ขณะเดียวกัน Putti, Koontz, & Weihrich (1998) กล่าวว่าวัฒนธรรมองค์การก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการแก่องค์การในแง่ของการเป็นพื้นฐานของการทำงานและเสริมสร้างบรรยากาศของการพัฒนาผลผลิต นอกจากนั้นวัฒนธรรมยังเป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมองค์การ เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในประกอบกันขึ้นเป็น ความเชื่อ และคุณค่าขององค์การ ซึ่งสมาชิกขององค์การมีส่วนร่วมและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน และใช้อธิบายให้เห็นถึงคุณลักษณะเฉพาะของกลุ่มหรือสมาชิกขององค์การอันเน้นถึงการกระทำของสมาชิกในองค์การนั้น อีกทั้ง Cameron & Quinn (1999) ได้กล่าวถึงกล่าวถึงตัวแบบการแข่งขันของค่านิยม (The competing values model) อธิบายว่าตัวแบบนี้มีรากฐานจากคำถามที่ว่า ประสิทธิภาพขององค์การคืออะไร และมีเกณฑ์หลักอะไรที่ระบุว่าองค์การมีประสิทธิผลหรือไม่มีประสิทธิผล ขณะเดียวกันได้จำแนกวัฒนธรรมหลักที่มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย วัฒนธรรมสัมพันธ์เกื้อกูล (Clan culture) วัฒนธรรมปรับเปลี่ยน (Adhocracy culture) วัฒนธรรมสายการบังคับบัญชา (Hierarchy culture) และวัฒนธรรมการตลาด (Market culture) และ Denison & Mishra (1995), Denison, Haaland & Goelzer (2003) ได้นำเสนอตัวแบบของการศึกษา วัฒนธรรมองค์การที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพองค์การเป็นอย่างมากประกอบด้วย วัฒนธรรมมีส่วนร่วม (Involvement culture) วัฒนธรรมเอกภาพ (Consistency culture) วัฒนธรรมการปรับตัว (Adaptability) และวัฒนธรรมพันธกิจ (Mission culture) (Denison & Spreitzer, 1991) (พิชาย รัตนดิolk ณ ภูเก็ต, 2552 : 240-251) ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำตัวแบบของ Cameron & Quinn (1999) และ Denison et al (2003) มาเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาในครั้งนี้

จากเหตุผลข้างต้นดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการวิจัยเพิ่มเติมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากและมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาเพราะจะทำให้ทราบถึงลักษณะของวัฒนธรรมองค์การที่จะนำไปสู่เป้าประสงค์สูงสุดขององค์การภาครัฐนั่นคือประสิทธิภาพขององค์การนั่นเอง ดังนั้นการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์การภาครัฐ: กรณีศึกษาสำนักงานเขตบางกะปิ นั้นจึง

เป็นสิ่งที่น่าสนใจเพราะการจัดการภาครัฐแนวใหม่ในอนาคตจะเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับบริบทของนโยบายสาธารณะ และ สมรรถนะการปฏิบัติงานขององค์การที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการภาครัฐใหม่ ทั้งเรื่องของนวัตกรรมบริการใหม่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารแบบเครือข่าย การบริหารมุ่งสัมฤทธิ์ เพื่อมุ่งไปสู่ประสิทธิผลองค์กรนั้น ล้วนแล้วเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมองค์การทั้งสิ้น ดังนั้นผลกระทบที่เกิดจากวัฒนธรรมองค์การจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งขององค์การทั้งระบบ และการบริหารจัดการ ผู้บริหารภาครัฐและเอกชนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้สร้างสรรค์วัฒนธรรมองค์การอย่างเหมาะสมเพื่อยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานขององค์การ ให้เกิดความคุ้มค่า (Value for money) มากที่สุด สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เกี่ยวข้องมากที่สุด และเกิดประสิทธิผลองค์การมากที่สุด เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศขององค์การในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การและประสิทธิผลองค์กรของสำนักงานเขตบางกะปิ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรของสำนักงานเขตบางกะปิ

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

การศึกษาได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย โดยอาศัยจากแนวคิดทฤษฎี หลักการและผลงานของนักวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1. ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรของสำนักงานเขตบางกะปิ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้รูปแบบการวิจัย เป็นวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นบุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิ ปี พ.ศ. 2565 จำนวน 153 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Yamane (1973) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ขนาดตัวอย่างจำนวน 111 คน สุ่มแบบชั้นภูมิด้วยการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามสัดส่วนขนาดของประชากรและการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากจากบัญชีรายชื่อบุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิ จนครบตามจำนวน (สุภาวดี ขุนทองจันทร์, 2560)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับมี 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 วัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วย 1) ด้านวัฒนธรรมความสัมพันธ์เกื้อกูล 2) ด้านวัฒนธรรมการปรับเปลี่ยน 3) ด้านวัฒนธรรมการตลาด 4) ด้านวัฒนธรรมสายการบังคับบัญชา 5) ด้านวัฒนธรรมส่วนร่วม 6) ด้านวัฒนธรรมเอกภาพ 7) ด้านวัฒนธรรมการปรับตัว 8) วัฒนธรรมพันธกิจ และตอนที่ 2 ประสิทธิภาพองค์การ ประกอบด้วย 1) ด้านการบรรลุเป้าหมาย 2) ด้านระบบ 3) ด้านกลยุทธ์และกลุ่มผลประโยชน์ 4) ด้านการแข่งขันและค่านิยม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือจากตำรา เอกสาร และแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมองค์การและประสิทธิภาพองค์การเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามจากนั้นสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 60 ข้อ นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถาม จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาพร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหรือตัดทอนรายการให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) เท่ากับ 0.98 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จำนวน 30 ฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1984) มีค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.903

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือออกในนามมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต เพื่อขอความร่วมมือแจ้งไปถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขต เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิ ผู้วิจัยพบกลุ่มตัวอย่างชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการทำวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จึงทำการรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 4-28 พฤศจิกายน 2565 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 111 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระบบข้อมูล ลงรหัสข้อมูล นำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติเชิงพรรณนาใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิง (Inference Statistic) เป็นการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การและประสิทธิผลองค์การของสำนักงานเขตบางกะปิปรากฏผลแสดงตามตาราง ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การและประสิทธิผลองค์การของสำนักงานเขตบางกะปิ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตบางกะปิ โดยรวม ดังนี้

วัฒนธรรมองค์การ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านวัฒนธรรมความสัมพันธ์เกื้อกูล	3.99	0.725	มาก
2. ด้านวัฒนธรรมการปรับเปลี่ยน	3.85	0.770	มาก
3. ด้านวัฒนธรรมการตลาด	3.07	0.641	ปานกลาง
4. ด้านวัฒนธรรมสายการบังคับบัญชา	3.77	0.825	มาก
5. ด้านวัฒนธรรมส่วนร่วม	3.81	0.722	มาก
6. ด้านวัฒนธรรมเอกภาพ	3.85	0.707	มาก
7. ด้านวัฒนธรรมการปรับตัว	4.00	0.675	มาก
8. ด้านวัฒนธรรมพันธกิจ	3.64	0.912	มาก
รวม	3.83	0.653	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตบางกะปิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาตัวแปรเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรมการปรับตัว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.00 รองลงมาด้านวัฒนธรรมความสัมพันธ์เกื้อกูล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ด้านวัฒนธรรมการปรับเปลี่ยน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ด้านวัฒนธรรมเอกภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ด้านวัฒนธรรมส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ด้านวัฒนธรรมสายการบังคับบัญชา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ด้านวัฒนธรรมพันธกิจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และด้านวัฒนธรรมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.07 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การของสำนักงานเขตบางกะปิ โดยรวม ดังนี้

ประสิทธิผลองค์การ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการประเมินเป้าประสงค์	3.91	0.762	มาก
2. ด้านการประเมินเชิงระบบ	3.75	0.867	มาก
3. ด้านการประเมินเชิงกลุ่มยุทธศาสตร์	3.82	0.839	มาก
4. ด้านการประเมินการแข่งขันและค่านิยม	3.82	0.853	มาก

รวม	3.83	0.793	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสำนักงานเขตบางกะปิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาตัวแปรเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินเป้าประสงค์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.91 รองลงมาด้านการประเมินการแข่งขันและค่านิยม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ด้านการประเมินเชิงกลุ่มยุทธศาสตร์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และด้านการประเมินเชิงระบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.75 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสำนักงานเขตบางกะปิ โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสำนักงานเขตบางกะปิ

ตัวพยากรณ์	สัมประสิทธิ์การถดถอย		SE	t	Sig.
	B	β			
(Constant)	.538	.184	.171	2.917	.004
x_8	.560	.387	.073	7.729	.000
x_6	.323	.251	.093	3.458	.001
R = 0.909		R ² = 0.824	Adj.R ² = 0.821		

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) คะแนนมาตรฐาน (beta) และแสดงสมการถดถอยที่ใช้พยากรณ์ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสำนักงานเขตบางกะปิ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านวัฒนธรรมพันธกิจ (x_8) และด้านวัฒนธรรมเอกภาพ (x_6) ให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = 0.909 และสามารถร่วมอธิบายความผันแปรของประสิทธิภาพของสำนักงานเขตบางกะปิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ร้อยละ 82.1 (Adj.R² = 0.821) โดยเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ : } Y = 0.538 + 0.560(x_8) + 0.323(x_6)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน : } z = 0.387(x_8) + 0.251(x_6)$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตบางกะปิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก และวัฒนธรรมการปรับตัวมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารของสำนักงานเขตบางกะปิ มีการปรับตัวเพื่อยกระดับการบริหารจัดการภาครัฐใหม่ได้กำหนดวัฒนธรรมองค์การขึ้นมา

สำหรับการบริหารพฤติกรรมองค์การของสำนักงานเขตบางกะปิ เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมใหม่ ๆ รูปแบบการบริหารภาครัฐแนวใหม่ และความต้องการของประชาชนผู้รับบริการที่มีความหลากหลายมากขึ้น ให้เป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญโดยเฉพาะเป็นศูนย์รวมของความมุ่งมั่นส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวที่มีความโดดเด่น ของสำนักงานเขตบางกะปิ และแสดงให้เห็นถึงความ เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากสำนักงานเขตอื่น ๆ ที่มีความเป็นเฉพาะของความเชื่อ ค่านิยม ผ่าน การสร้างคุณค่าหลักของสำนักงานเขตบางกะปิ มีการสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากร มีการให้ รางวัลบุคคลที่ทำความดี และการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสังคม ทำให้เกิดความมุ่งมั่นของบุคลากร ทุกคนที่จะต้องปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และเป็นความภาคภูมิใจของบุคลากรในสำนักงาน เขตบางกะปิ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ McShane & Gilnow (2010, pp. 435-426) พบว่า มิติวัฒนธรรมแบบปรับตัว เป็นวัฒนธรรมที่มุ่งสนใจการเปลี่ยนแปลงภายนอกองค์การ เพื่อความ ต้องการของผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และยังเป็นวัฒนธรรมที่มีส่วนช่วยสนับสนุนในการ เปลี่ยนแปลง และให้ความเชื่อมั่นกับความรับผิดชอบของบุคลากร ซึ่งมีผลทำให้บุคลากรมีความ ตื่นตัว ทำงานและแสวงหาโอกาสมากกว่าที่จะรอโอกาส ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผล องค์การของสำนักงานเขตบางกะปิ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก และด้านการประเมิน เป้าประสงค์มีค่าเฉลี่ยมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะผู้บริหารและทีมงานของสำนักงานเขตบางกะปิ ได้ นำแนวความคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในการดำเนินงานอย่างมีอาชีวะเพื่อยกระดับผลการ ปฏิบัติงานโดยให้ความสำคัญกับแผนยุทธศาสตร์เป็นสำคัญ ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อใช้ เป็นเครื่องมือในงานสู่มิติใหม่ของการปฏิรูประบบราชการเพื่อแสดงทิศทางหรือเป็นแนวปฏิบัติตาม พันธกิจให้บรรลุเป้าประสงค์ขององค์การใช้หลัก ประหยัด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล (3Es) มีการวัด และเกณฑ์มาตรฐานการวัดที่ชัดเจน มีการวิเคราะห์หอนาคตที่ท้าทายความสามารถ เป็นรูปแบบการ วางแผนที่จะช่วยให้เกิดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางเลือกใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อส่งมอบบริการ ที่มีคุณภาพ เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนให้สอดคล้องกับการกระจายอำนาจจัดให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ กันระหว่างการจัดการภาครัฐกับภาคเอกชน (สิทธิพันธ์ พูนเอียด, 2564, น. 121-122) ซึ่งสอดคล้อง กับแนวทางการบริหารจัดการองค์การยุคใหม่ที่เรียกว่าการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การ วางแผนยุทธศาสตร์ การวางแผนปฏิบัติการ การถ่ายทอดเพื่อนำแผนไปปฏิบัติ วิธีการที่องค์กร ปรับเปลี่ยนแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปและวิธีการวัดความสำเร็จโดยเน้นผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสีย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2563) สอดคล้องกับ สิทธิพันธ์ พูนเอียด (2564, น. 311) กล่าวว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบมี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน ยุทธศาสตร์ การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินเป้าประสงค์ตามแผนยุทธศาสตร์ โดยมีการ กำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานที่สามารถชี้ชัดถึงประสิทธิผลองค์การ ดังนั้นตามที่กล่าวมาจึงทำให้ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การและการประเมินเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตบาง กะปิ จึงอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลองค์การของสำนักงานเขตบาง กะปิ ประกอบด้วย วัฒนธรรมพันธกิจ และวัฒนธรรมเอกภาพ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่า

วัฒนธรรมดังกล่าวเป็นความเชื่อและค่านิยมพื้นฐานร่วมกันของบุคลากรภายในของสำนักงานเขตบางกะปิ ซึ่งแสดงออกมาในวิถีการดำรงชีวิตของบุคลากร และบรรทัดฐานแห่งการคิด การปฏิบัติ อยู่ร่วมกันของสมาชิก โดยบุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิมุ่งมั่นชัดเจนเกี่ยวกับพันธกิจ เป้าหมาย และวิสัยทัศน์ซึ่งนำไปสู่การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแผนยุทธศาสตร์ รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติงาน ซึ่งมีการแสดงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของผู้บริหารสำนักงานเขตบางกะปิที่ต้องการจะเป็นในอนาคต มีการประสานงานที่ดีและมีการบูรณาการที่ดี มีความเป็นเอกภาพและพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคลากรมีรากฐานจาก พิธีกรรม เรื่องเล่าต่าง ๆ วิถีการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิจากบุคคลรุ่นหนึ่งไปยังบุคคลอีกรุ่นหนึ่งในหลากหลายรูปแบบ ในการกำหนดวัฒนธรรมองค์การคณะผู้บริหารและบุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิ มีการทำความเข้าใจร่วมกัน มีการบูรณาการจากภายในองค์กร ซึ่งเป็นผลมาจากการมีแบบแผนการคิดร่วมกัน และมีระดับของการยอมรับสูงสุดร่วมกัน เป็นวัฒนธรรมที่สมาชิกองค์การยึดถือค่านิยมหลักขององค์การอย่างเคร่งครัดและเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะที่ชัดเจนเป็นที่เข้าใจกันว่าอะไรสำคัญกว่าอะไร จึงทำให้วัฒนธรรมองค์การ ด้านวัฒนธรรมพันธกิจ และด้านวัฒนธรรมเอกภาพ ดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานของสำนักงานเขตบางกะปิ ซึ่งสอดคล้องกับ Hellriegel, Slocum & Woodman (2001) พบว่า อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคลากรและประสิทธิภาพของการดำเนินงานเนื่องจากการรับรู้วัฒนธรรมขององค์การทำให้บุคลากรเข้าใจประวัติและความเป็นปัจจุบันขององค์การ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมของบุคลากรในอนาคต วัฒนธรรมองค์การจึงเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างความผูกพันระหว่างบุคลากรในองค์การให้เกิดความรู้สึกที่จะทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายเดียวกัน และ Denison (1990) พบว่า วัฒนธรรมพันธกิจ และวัฒนธรรมเอกภาพ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

เมื่อกล่าวถึงระบบราชการจะพบว่าระบบราชการมีขนาดใหญ่ มีลักษณะเป็นวัฒนธรรมราชการที่เล่นพรรคเล่นพวก เน้นการใช้อำนาจ ไม่คล่องตัว ล้าช้า ขาดความยืดหยุ่น ซึ่งไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นในการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารแบบดั้งเดิม มาเป็นการบริหารจัดการภาครัฐใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศผู้บริหารภาครัฐควรดำเนินการการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะวัฒนธรรมองค์การ ดังนี้ (1) เริ่มต้นเปลี่ยนแปลงจากสิ่งทีเล็ก ค้นหาสิ่งทีง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง ความสำเร็จในสิ่งทีง่ายในช่วงแรกจะเป็นพลังในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงไปสู่ทิศทางทีพึงปรารถนา และช่วยหยุดยั้งการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (2) การสร้างการสนับสนุนทางสังคม สร้างพันธมิตรที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง ระบุผู้นำทางความคิดทีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ช่วยให้พวกเขาเข้าใจคุณค่าและเข้าร่วมการเปลี่ยนแปลงอย่างแข็งขัน (3) ออกแบบระบบการติดตามและควบคุมการปฏิบัติงานเหตุการณ์รวมทั้งพัฒนากลไกเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคลากรจะปฏิบัติตามอย่างมีความผูกพันตามทีได้รับมอบหมาย (4) สนับสนุนข้อมูล

ข่าวสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้มากที่สุดที่จะทำได้จะทำให้เกิดความเข้าใจ และการตีความที่แตกต่างกัน ลดข้อขัดแย้งต่าง ๆ โดยการสร้างการสื่อสารระบบเปิดแบบสองทาง (5) ระบุเกณฑ์ที่บ่งชี้ความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมต้องแน่ใจว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่นำไปสู่การวัดและอะไรที่ไม่ต้องวัด (6) การสร้างความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงอาจได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในอนาคตและชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการไม่เปลี่ยนแปลง การสนับสนุนทรัพยากร การให้รางวัลแก่พฤติกรรมที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนา (7) การอธิบายเหตุผล เมื่อบุคลากรทราบว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็นทำให้การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงจะลดลง และอย่ากังวลกับเรื่องที่ผ่านมา (8) การปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงทั้งสัญลักษณ์และเนื้อหา จะช่วยให้บุคลากรเห็นภาพในสิ่งที่แตกต่างออกไปและช่วยเปลี่ยนแปลงระบบการรับรู้และการตีความภายในจิตใจและระบบองค์กร (9) เน้นกระบวนการ ทำให้การเปลี่ยนแปลงมีความยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องสะท้อนกระบวนการหลักซึ่งองค์การนำมาใช้ เช่น กระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การดำรงตำแหน่ง การขึ้นชมและการให้รางวัลแก่บุคคลที่เปลี่ยนแปลงไปสู่วัฒนธรรมใหม่

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาถึงเหตุผลของความคาดหวังที่จะได้รับการให้บริการของสำนักงานเขตบางกะปิ ในด้านอื่น ๆ เช่น คุณภาพการบริการ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจ ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และคุณภาพชีวิตในการทำงาน เพื่อให้สำนักงานเขตบางกะปิ สามารถนำไปปรับแก้ไขเพื่อพัฒนาสำนักงานเขตบางกะปิ ต่อไป

2) ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการอื่น นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และควรมีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มากขึ้น พร้อมทั้งอาจศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ รูปแบบการบริหารจัดการ ที่คาดว่าจะสามารถนำมาใช้ร่วมประสิทธิผลองค์การและเป็นประโยชน์ต่อการพยากรณ์การบริการของสำนักงานเขตบางกะปิ

เอกสารอ้างอิง (References)

ชนิดา จิตตรุทธะ. (2561). *วัฒนธรรมองค์การ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัย.

พิชาย รัตนดิถ ฌ ภูเก็ต. (2552). *องค์การและการบริหารจัดการ*. นนทบุรี : ธิงค์ ปียอนด์ บัคส์. สิทธิพันธ์ พูนเอียด. (2564). *การบริหารการพัฒนา แนวคิด ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ. โอ. เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2563). *คู่มือจัดทำแผนยุทธศาสตร์*. (Online). สืบค้น 25 กรกฎาคม 2565, จาก <http://www.KM.Moi.go.th/km/51-PMQA-6>

สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2560). *การวิจัยธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์ (1991) จำกัด.

- Bardwick, J.R. (2001). *In Praise of Good Business: How Optimizing Risk Rewards Both Your Bottom Line and Your People*. Canada: John Wiley & Sons.
- Cameron, K.S. & Quinn, R.E. (1999). *Diagnosing and Changing Organizational Culture*, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Cornwall, J.R. & Perlman, B. (1990). *Organizational Entrepreneurship*. Homewood, Ill., Richard, D. Irwin.
- Cronbach, L.J. (1984) *Essential of Psychology and Education*. McGraw-Hill.
- Denison, D.R. (1990). *Corporate Culture and Organizational Effectiveness*. New York: John Wiley & Sons.
- Denison, D.R., Haaland, S., & Goelzer, P. (2003). Corporate Culture and Organizational Effectiveness: Is There a Similar Pattern Around the World. *Advances in Global Leadership*. 3, 205-227
- Denison, D.R. & Mishra, A. (1995). Toward a Theory of Organizational Culture and Effectiveness. *Organization Science*, 6 (2), 204-223.
- Handy, C.B. (1991). *Gods of Management*. (3rd ed.). Great Britain: Business Books.
- Hellriegel, D., Slocum, Jr., J. W. & Woodman, R. W. (2001). *Organizational Behavior*. 9th ed. Onio : South-Western College Pub.
- Ivancevich, J.M., Konopaske, R., & Matteson, M. T. (2008). *Organizational Behavior and Management*. (8th ed.). New York: McGraw-Hill/Irwin.
- Kavanagh, M.H. and Ashkanasy, N.M. (2006). The Impact of Leadership and Chang Management Strategy on Organizational Culture and Individual Acceptance of Chang During an Merger. *British Journal of Management*, 17, 82 - 88.
- McShane, S.L. and Von Glinow, M. A. (2010). *Organizational Behavior: Emerging Knowledge and Practice for the Real World*. (5th ed.). Boston: McGraw-Hill Irwin.
- Putti, J.M., Koontz, H. & Weihrich, H. (1998). *Essentials of management: an Asian perspective*. Singapore : Mc Graw-Hill.
- Saks, A.M. (2004). *Organizational Behavior: Understanding and Managing Life at Work*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Schein, E. (1990). *Organizational Culture and Leadership*, (2rd ed.). San Francisco: Jossey - Bass.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Harper and Row.

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ : พัฒนาผู้นำอย่างไรมิให้องค์กรเกิดสุญญากาศ

Creative Leadership: How to Develop Leaders in Order to Avoid A Vacuum in the Organization

สุนทร สุวรรณพร¹
Sunthorn Suwannaporn

บทคัดย่อ (Abstract)

หลังยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำยุคใหม่ต้องรู้จักคิด วิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและคิดเรื่องใหม่ ๆ คิดทำสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นที่มาของการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Formative Leadership Theory) ซึ่งได้รับการพัฒนาโดย Ash and Persall บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าในองค์กรหนึ่งอาจจะมีผู้นำได้หลายคนซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ มากมาย บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น แต่หน้าที่ของผู้บริหารคือการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่คนในองค์กร เพื่อให้คนเหล่านั้นได้พัฒนาตนเองเข้าสู่ความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ (Productive Leaders) ดังนั้น ในบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีคุณลักษณะเป็นอย่างไร ผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับความคิดสร้างสรรค์ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมิให้เกิดความขาดช่วงทางการบริหาร ได้แก่ วิธีการพัฒนาตามแนวคิดของ Truelove ได้นำเสนอวิธีในการพัฒนา คือ 1) เรียนรู้ด้วยตนเอง 2) เรียนรู้แบบตัวต่อตัว และ 3) การเรียนรู้แบบเป็นกลุ่ม ส่วนแนวคิดของ Dessler ได้เสนอว่า วิธีการพัฒนาบุคลากรมี 3 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาขณะปฏิบัติงาน 2) วิธีนอกจากการปฏิบัติงาน 3) การพัฒนาด้วยเทคนิควิธีพิเศษ ในขณะที่แนวคิดของ Wentling ได้เสนอวิธีการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาโดยใช้วิทยากร อภิปรายกลุ่ม การสาธิต การอ่าน การฝึกหัด และทัศนศึกษา และแนวคิดของ Dubrin ได้เสนอวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ดังนี้คือ การทำความรู้จักตนเอง สร้างวินัยในตนเอง การศึกษาจากประสบการณ์ และการให้คำปรึกษา

คำสำคัญ (Keywords): ผู้นำ; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; การพัฒนาภาวะผู้นำ

Abstract

Post globalization (Globalization) is changing rapidly. The new generation of leaders must know how to think. Analyze critically and come up with new ideas.

Received: 2023-04-08 Revised: 2023-04-24 Accepted: 2023-05-04

¹ วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรีศรีโพธิ์บุปผาราม, Kanchanaburi Sripaiboon Priest Colleges. Corresponding Author e-mail: soonthorn.max2023@gmail.com

Think new things, which is the origin of Creative Thinking. Formative Leadership Theory was developed by Ash and Persall. Based on of the belief that in an organization there may be several leaders who perform leadership roles in many different ways. Leadership roles are therefore not confined to executives only. But the duty of executives is to create learning opportunities for people in the organization. For these people to develop themselves into creative leaders (Productive Leaders). Therefore, in this article, the purpose of this article is to present the concept of creative leadership. What are the characteristics of a creative leader? Creative leaders with creativity. and how to develop creative leadership In order to prevent the interruption of management, namely, the method of development according to the concept of Truelove has presented a method for development. 1) Self-learning 2) Individual learning and 3) Group learning. As for Dessler's concept, there are 3 types of personnel development methods: 1) On-the-job development, 2) Non-operational methods, and 3) Special technical development. Wentling's concept, on the other hand, offers development methods: facilitator-based development, group discussions, demonstrations, readings, exercises and excursions. And the concept of Dubrin proposed a way to develop leadership as follows. self-introduction create self-discipline experiential education and consulting

Keywords: Leadership; Creative Leadership; Leadership Development

บทนำ (Introduction)

ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ภาวะผู้นำในแง่ของศาสตร์นั้นมัลักษณะเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจในหลักการแนวคิด ส่วนในแง่ของศิลปะก็คือการนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานการณ์ ซึ่งผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำหรือมีภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมจำเป็นต้องมีทั้งสองอย่างควบคู่กันไป จึงจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ สามารถนำผู้อื่นให้ก้าวไปข้างหน้าสู่จุดหมายตามที่ตั้งใจไว้โดยใช้ศักยภาพของความเป็นผู้นำที่มีอยู่ทั้งในด้านสถานภาพความสามารถอิทธิพลชีวิตและพฤติกรรมเพื่อส่งผลให้สามารถกำหนดทิศทางให้บุคคลที่ติดตามมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ฉะนั้นผู้นำจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการนำองค์กรหรือบุคคลไปสู่ความสำเร็จ มีความสามารถในการใช้อิทธิพลของตนเองหรือของตำแหน่งที่จะทำให้บุคคลอื่นยอมปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นพลวัตมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงที่ทุกคนต้องเผชิญ ดังนั้นทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูงมีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีและสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จเมื่อทุกองค์กรมีประสิทธิภาพก็จะทำให้สังคมโดยรวมสามารถก้าวทันและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้เป็นอย่างดีและสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จนำมาซึ่งความสุขความเจริญทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้นการสร้างผู้นำที่มีความสามารถและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคใหม่นี้ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2552)

การเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (The Formative Leader) นั้นจำเป็นจะต้องอาศัยทักษะการเอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitation Skills) อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะสาระที่เป็นภารกิจหลักของแนวคิดนี้ ได้แก่ การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ (Team Inquiry) การเรียนรู้แบบทีม (Team Learning) การร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา (Collaborative Problem Solving) การจินตนาการสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น (Imaging Future Possibilities) การพิจารณาตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน (Examining Shared Beliefs) การใช้คำถาม (Asking Questions) การรวบรวมวิเคราะห์และแปลความข้อมูล ตลอดจนกระตุ้นบุคลากรการตั้งวงสนทนาอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องการเรียนรู้การทำงานเป็นต้น ภารกิจดังกล่าวเหล่านี้ล้วนแสดงออกถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2555)

แนวคิดเกี่ยวกับ “ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์”

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Formative Leadership Theory) เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาโดย Ash and Persall (2000) ซึ่งอธิบายความเป็นผู้นำบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “ในองค์กรหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคน ซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ มากมาย บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น” แต่หน้าที่ของผู้บริหาร คือ การสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรต่าง ๆ เพื่อเป็นช่องทางให้คนเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ (Productive Leaders) กล่าวคือ แนวคิดภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์มีมุมมองว่า “บุคลากร คือ ผู้นำ” (Teacher as Leaders) โดยมีผู้บริหาร คือ ผู้นำของผู้นำ (Leader of Leaders) อีกทอดหนึ่ง โดยนัยดังกล่าว หน้าที่สำคัญของผู้บริหารจึงไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ของพนักงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากร ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ขององค์กรอีกด้วย การเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (The Formative Leader) จึงจำเป็นจะต้องอาศัยทักษะการเอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitation Skills) อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากสาระที่เป็นภารกิจหลักของแนวคิดนี้ ได้แก่ การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ (Team Inquiry) การเรียนรู้แบบทีม (Team Learning) การร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา (Collaborative Problem Solving) การจินตนาการสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น (Imaging Future Possibilities) การพิจารณาตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน (Examining Shared Beliefs) การใช้คำถาม (Asking Questions) การรวบรวมวิเคราะห์และแปลความข้อมูล ตลอดจนกระตุ้นบุคลากรการตั้งวงสนทนาอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องการเรียนรู้การทำงาน เป็นต้น ซึ่งภารกิจดังกล่าวนี้ล้วนแสดงออกถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2555)

ดังนั้นเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้มีนักวิชาการได้อธิบายถึงหลักการของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบทีม (Teran Learning) การคิดอย่างห้วงผล (Productive Thinking) ละการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาควณามาใช้แทนกลไกการควบคุม (Control Mechanisms) การตัดสินใจจากเบื้องบน (Top - Down Decision Making) ตลอดจนการบังคับบัญชาสั่งการให้ทำแบบเดียวกัน (Enforcement of Conformity)

2. ควรมองบุคลากรว่าเป็นผู้นำ และบุคลากรขององค์กรเป็นผู้นำของผู้นำ โดยผู้นำทั้งหลายเหล่านี้ต้องมีทักษะการตั้งคำถามที่เหมาะสมมากกว่าการแสดงตนว่าเป็นผู้รอบรู้คำตอบของทุกคำถาม

3. ความสัมพันธ์ของการปฏิบัติงานควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ (Trust) ต่อกัน ผู้นำจะต้องไม่มีทัศนคติว่าบุคลากรและพนักงานชอบหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบแต่มีหน้าที่ช่วยให้คนเหล่านี้ มีความกล้าต่อการปฏิบัติสิ่งใหม่ ๆ

4. ผู้นำควรปรับเปลี่ยนทัศนคติจาก “ให้ทุกคนทำตามคำสั่ง และยึดหลักทำแบบเดียวกัน” ไปเป็นกระตุ้นให้กำลังใจและสนับสนุนความคิดริเริ่ม และค้นคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ของบุคลากร

5. ผู้นำควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญของคน (People) และต่อกระบวนการ (Process) มากกว่างานเอกสารและงานธุรการประจำแต่ควรบริหารเวลาไปกับกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added Activities) ขึ้น

6. ผู้นำควรเน้นถึงความสำคัญของลูกค้า (Customer-Focused) และยึดหลักการให้บริการ แนวคิดนี้ถือว่าบุคลากร คือ ลูกค้าโดยตรงของผู้บริหาร ดังนั้นหน้าที่สำคัญที่สุดของผู้บริหาร ก็คือ การให้บริการแก่ลูกค้าของตน

7. ผู้นำควรสร้างเครือข่ายให้เกิดการสื่อสารแบบสองทางมากกว่าการกำหนดช่องทางไหลของสารสนเทศเพียงทิศทางเดียว

8. การเป็นผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยความเอาใจใส่ใกล้ชิด (Proximity) การปรากฏตัวอยู่ปฏิบัติงานและอยู่ใกล้ชิดกับลูกค้าของตน ผู้นำควรใช้หลักการนิเทศภายในแบบแวเวียนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทัวทั้งองค์กรและชุมชนที่ล้อมรอบองค์กร เพื่อไปรับฟังและเรียนรู้ไปสอบถามไปสร้างสัมพันธภาพและไปเสาะหาแนวทางที่เป็นไปได้ เพื่อสร้างแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ แก่บุคคลขององค์กร

9. ผู้นำแบบสร้างสรรค์จะกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowering) แก่บุคคลผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรและจะทำหน้าที่ปกป้องคนเหล่านี้เมื่อมีการแทรกแซงการทำงานจากภายนอก

10. ผู้นำแบบสร้างสรรค์ต้องมีความสามารถสูงในการปฏิบัติภารกิจอยู่ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่ไม่แน่นอนเป็นผู้เรียนรู้การบริหารความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ เพื่อให้หน่วยงานได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนั้นและเป็นผู้ที่ไม่ยึดติดกับสถานภาพเดิมที่เป็นอยู่ (Maintaining Status Quo) ขององค์กร (Ash and Persall, (2000, pp. 16-17)

นอกจากนี้ Puccio, et al. (2011, p. 23) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการจูงใจอย่างมีจินตนาการ (Imagination) ด้วยวิธีการและแนวทางใหม่ ๆ ซึ่งการนิยามดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถที่จำเป็นของการเป็นผู้นำ อันจะช่วยให้สามารถนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ส่วนBasadur (2008, p. 205) ที่ได้สรุปแนวคิดและให้ความหมายเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการนำบุคคลอื่น ผ่านกระบวนการ (Process) หรือวิธีการ (Method) ร่วมกันเป็นการค้นหาปัญหาอย่างละเอียดถี่ถ้วน และดำเนินการแก้ปัญหาด้วยแนวทางใหม่ ๆ เป็นกระบวนการที่จำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาในการสื่อสารร่วมกันระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการที่เรียบง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อนแต่ได้ผลลัพธ์ดีเยี่ยมในขณะที่ กรองทิพย์ นาควิชตร (2552) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้นำในการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายด้วยการคิดหลากหลายมิติ คิดบวก และการปฏิบัติในวงกว้าง และเชิงลึกหลากหลายมิติจากผู้นำ เช่นเดียวกับ ชีระ ฤงเจริญ (2554) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำผู้อื่น ประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศโดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เช่นเดียวกับ Harris (2009, p. 26) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับการติดต่อประสานงาน (Connecting) กับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันเพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ (Creativity) เพื่อจะมีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตามผลลัพธ์ (Result) ที่ได้อาจจะไม่ใช่ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน แต่อาจจะมาจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันเชิงสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การคิดเชิงสร้างสรรค์ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เรื่องง่ายแต่ก็จำเป็นจะต้องเปลี่ยนความคิดเดิม ๆ และเผชิญหน้ากับความเชื่อมั่นและแนวทางวิธีการใหม่ ๆ ที่จะสร้างขึ้น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเหมือนกับภาวะผู้นำแบบให้บริการ (Servant Leadership) ภาระงานหลักของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การประสานงานบุคคล (Connect) ที่มีความคิดเห็นตรงกันและมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็นภาวะผู้นำที่พัฒนาสมรรถนะและความสามารถต่าง ๆ ของบุคคลภายในองค์กรเพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ในทุกสถานที่และทุกระดับ เพื่อจะได้รับการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น อันเป็นลักษณะภาวะผู้นำที่ปราศจากการยึดมั่นถือมั่น (Leadership Without Ego) ซึ่งโดยทั่วไปภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางด้านวิธีการใหม่ ๆ ขององค์กรและความท้าทาย (Challenging) ที่สลับซับซ้อนมากกว่าการคงสภาพที่เป็นอยู่แบบเดิม (Status Quo)

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่นอย่างมีวิสัยทัศน์ด้วยกระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้อุบัติการณ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ขององค์กรด้วยวิธีการและแนวทางใหม่ ๆ โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรคิดต่าง คิดนอกกรอบ หรือคิดเชิงสร้างสรรค์ได้ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการนิยามความหมายของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ว่าหมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความสามารถ

ที่พิเศษในการจูงใจและนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ และความยืดหยุ่นด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ๆ ที่ท้าทายและสร้างสรรค์มีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับบุคคลต่างๆ ด้วยการกระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการใหม่ ๆ ให้เกิดสมดุล เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ มีความคล่องแคล่วในการคิด มีความยืดหยุ่นในการคิด

ผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีคุณลักษณะเป็นอย่างไร

การดำเนินงานในทุกองค์กรจะประสบความสำเร็จต้องอาศัยผู้บริหาร ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ รวมไปถึงการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารองค์กรการทบทวนนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะที่สำคัญของการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้นำหรือผู้บริหารองค์กร ซึ่งได้มีนักวิชาการกล่าวถึงคุณสมบัติไว้อย่างหลากหลายดังนี้

คุณลักษณะของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ควรมี 10 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) มีการวิเคราะห์เป้าหมายภายใต้กรอบของสังคมไทย 2) สร้างแรงจูงใจในกลุ่มให้เขามีแรงจูงใจที่จะทำ 3) ใช้การเปลี่ยนแปลงเป็นตัวนำ 4) เข้าใจวัฒนธรรม 5) การวางกลยุทธ์ 6) ต้องสร้างความเข้มแข็งให้องค์กร 7) ให้บุคลากรในหน่วยงานมีอำนาจในการตัดสินใจ 8) ต้องสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน 9) ไม่ยอมแพ้ และ 10) ยึดหลักความสำเร็จของงาน คือความสำเร็จของพวกเขา (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2553) นอกจากนี้ยังมีคำอธิบายในบริบทเดียวกันนี้ไว้เพิ่มเติมอีกว่า หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่มีความรู้มีเชาวน์ปัญญาสูง มีบุคลิกภาพและมีพฤติกรรมทางสังคม มีความสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีความคิดสร้างสรรค์ใช้ความคิดใหม่ในการแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สร้างสภาพแวดล้อมเชื่อมต่อกัน คิดสร้างสรรค์ที่จะส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งผู้นำจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้วย ผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีไหวพริบ และมีข้อมูลในเรื่องที่เป็นประเด็นปัญหา การแก้ปัญหาของผู้นำต้องอาศัยความรู้ที่จะกำหนดแนวความคิดการมีเชาวน์ปัญญาจะช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์ มีความคล่องแคล่ว และมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ที่สามารถรับมือกับความขัดแย้งและความวุ่นวายได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องยึดถือความถูกต้อง มีพลังที่จะฟันฝ่าอุปสรรค และเป็นคนที่เปิดเผยตรงไปตรงมา ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้นำมีคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ ประกอบด้วย การสร้างทีมงาน การฟัง การตัดสินใจอย่างมีอิสระ และความรู้ในการดำรงรักษาบุคลากร (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2561) รวมถึงการแสดงออกของผู้บริหารองค์กรที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากรในด้านความสามารถในการนำความสามารถ และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถวัดได้จากองค์ประกอบที่เป็นตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ

1) จินตนาการ (imagination) หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษาถึงการมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขันในการทำงาน และมีสติปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2) ความยืดหยุ่น (flexibility) หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารองค์กรถึงการคิดหา
คำตอบได้อย่างอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคย การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์
ต่างๆ และการเปิดกว้างรับความคิดใหม่ๆ อย่างอิสระ

3) วิสัยทัศน์ (vision) หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารองค์กรถึงการมองภาพใน
อนาคตที่เป็นไปได้ ไปถึงการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2556)

ในขณะที่ Dubrin (2006) ก็ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่า ผู้นำเชิง
สร้างสรรค์ควรมีคุณลักษณะ ประกอบด้วย

1. มีความรู้ (Knowledge) คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้และมีข้อมูลในเรื่องที่เป็น
ประเด็นปัญหา เพราะการแก้ปัญหาของผู้นำต้องอาศัยความรู้ในเรื่องนั้นโดยมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งอาจจะต้องใช้วิธีการสังเกตเข้าช่วย ความรู้จึงเป็นตัวสร้างหรือกำหนดแนวความคิด
และการสรุปรวบรวมความคิด เช่น การชอบอ่านหนังสือที่อยู่นอกเหนือสาขา

2. มีความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual Abilities) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์อย่าง
กว้างขวาง โดยการรวบรวมทั้งผลดีและผลเสีย ผู้นำต้องเป็นผู้มีไหวพริบ สติปัญญา และการใช้
เหตุผล อย่างไรก็ตามการมีเชาว์ปัญญาที่สูงผิดปกติไม่ได้เป็นตัวกำหนดความสร้างสรรค์

3. มีบุคลิกภาพที่ดี (Personality) ผู้นำที่จะเป็นผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องเป็นคนที่มี
ภาพลักษณ์ตัวเองในทางที่ดีแต่ไม่ไข่มั่นใจในตัวเองมากเกินไปจนไม่สนใจคนรอบข้าง เพราะความมั่นใจใน
ตัวเองจะช่วยให้สามารถรับมือกับข้อวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและสามารถแลกเปลี่ยน
ความคิดกับผู้อื่นได้ ซึ่งคุณสมบัติของการเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ คือ การยืดถือความถูกต้อง
อยากรู้อยากเห็น มีพลังที่จะฟันฝ่าอุปสรรค เป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา

4. พฤติกรรมทางสังคมและการเลี้ยงดู (Social Habits and Upbringing) คนที่เป็นผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ต้องชอบพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่นที่มีความคิดคล้ายคลึงกับตนเองและ
ช่วงชีวิตในวัยเด็กก็มีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำให้
พฤติกรรมการสร้างสรรค์ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะส่วนตัวและสภาพแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรม

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรต้องมี คือ
การเป็นบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะหรือพฤติกรรมในการแสดงออกถึงการมีความรู้ มีวิสัยทัศน์ มี
จินตนาการมีความกระตือรือร้น มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่
เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงความสามารถทำให้บุคลากรหรือผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่
ตามบทบาทหน้าที่หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรได้
อย่างเหมาะสมซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการกำหนดตัวแปรในการศึกษา คือ ตัวแปรปัจจัยด้านภาวะ
ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในด้านของการมีความคิดสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ การบริหาร
ทรัพยากรแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์การจัดการบริหารเวลาเชิงกลยุทธ์ ด้านศิลปะการสร้างมนุษยสัมพันธ์
และด้านการบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับความคิดสร้างสรรค์

การก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารสมัยใหม่ที่สามารถแพร่กระจายข่าวสารข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับการแข่งขันที่รุนแรง ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบโดยตรงต่อความอยู่รอดขององค์กร ฉะนั้นองค์กรใดที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้องค์กรนั้นจะต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในอันที่จะนำพาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นคนดี มีความรู้ ทั้งในด้านวิชาการ อีกทั้งเรื่องคุณธรรมจริยธรรม อย่างไรก็ตามในการที่จะเป็นผู้บริหารองค์กรที่มีความรู้ความสามารถและการบริหารจัดการที่ดีได้นั้นผู้บริหารองค์กรควรจะเป็นผู้นำด้วยผู้นำที่ดีคือผู้นำที่สามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งที่อาจเป็นไปได้ให้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้จริง ๆ การเป็นผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องพัฒนาคุณสมบัติที่สำคัญข้อหนึ่งให้เกิดขึ้นกับตนเองคือ ให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (สิริชัย ตีเลิศ, 2558)

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นสิ่งที่ทุกคนมีอยู่ เพียงแต่จะมีมากน้อยต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ทักษะและความสามารถของบุคคลนั้นๆ ซึ่งความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สามารถถูกกระตุ้น ส่งเสริม หรือพัฒนาให้สูงขึ้นได้ตั้งแต่วัยเด็กเพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กรู้จักคิดวิเคราะห์เป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการใช้ชีวิต โดยความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการในการพัฒนาความคิดแล้วเสนอเป็นสิ่งใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากวิธีเก่า หรือเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ขึ้นมา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่องค์กรทุกแห่งต้องมี เพื่อการดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จต่างๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ผู้บริหารในองค์กรต้องให้ความสำคัญต่อการกระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ต้องสร้างให้ผู้ร่วมงานเกิดความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการเป็นผู้บริหารอย่างมีความคิดสร้างสรรค์เองด้วย ดังที่ เกลนิชัย กิตติศักดิ์ นาวิน (2554) กล่าวว่า การสนับสนุนให้บุคลากรขององค์กรมีความริเริ่มสร้างสรรค์ จะส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กร ช่วยส่งเสริมต่อความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล นำไปสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงความอยู่รอดและเติบโตขององค์กร

ทั้งนี้ปัจจุบันองค์กรของรัฐส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดค้นและเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ อาจเป็นเพราะเฉื่อยชา กลัวการเปลี่ยนแปลง ขาดความรู้ความเข้าใจ ในขณะเดียวกันองค์กรเหล่านั้นกลับต้องมุ่งสร้างและเพิ่มผลผลิต ให้เป็นไปตามเป้าหมายและค่าเกณฑ์วัดต่างๆ เพื่อให้องค์กรสามารถผ่านพ้นเกณฑ์การประเมินต่างๆ ที่เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งวางกรอบไว้ให้ปฏิบัติ จึงเป็นการยากที่บุคลากรในองค์กรจะได้รับส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาให้รู้จักการใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างถูกวิธีและเป็นรูปธรรมผู้บริหารจึงต้องเน้นให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นคนที่ยึดถือคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ไขปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทัน

กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่สูง จำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพคนให้มีความรู้ มีสมรรถนะ สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อความสำเร็จในการแข่งขันของประเทศในศตวรรษที่ 21 (ธนวัชร จริยะภูมิ และ พัลลภ พิริยะสุวงศ์, 2015)

วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความคิดนับเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ถึงขนาดอาจจะสร้างอาณาจักรให้เจริญรุ่งเรืองหรือทำลายให้ล่มสลายก็เป็นได้ ดังนั้น ผู้นำจำเป็นต้องก้าวให้ทันต่อความคิดดี ๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ โดยที่หลาย ๆ องค์กรได้ลงทุนจัดสรรหาและพัฒนาบุคลากรอย่างมากมาย ผู้นำต้องค้นหาความคิดดี ๆ จากบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการตั้งให้คนมีส่วนร่วมในการสร้างความคิดสร้างสรรค์ เป็นวิธีที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการปลดปล่อยกระแสนางความคิดสร้างสรรค์ แรงกระตุ้นทำให้คนในองค์กรไม่เพียงแค่ระบุปัญหา แต่ต้องระบุวิธีการแก้ไขปัญหาก็อีกด้วย (Heifetz and Linsky. (2009) อย่างไรก็ตามเมื่อองค์กรมีผู้นำที่เก่ง มีบุคลากรที่เก่งมักจะอยู่กับองค์กรได้อีกหนึ่งได้ไม่นาน มีอันต้องเกิดการโยกย้ายถ่ายเทอยู่เสมอ อาจจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ดังนั้น เมื่อองค์กรเกิดสัญญาณการการบริหารขึ้น จึงทำให้ต้องขบคิดกันในเรื่องที่จะทำอย่างไรที่จะพัฒนาผู้นำองค์กรขึ้นมาใหม่ เพื่อมิให้เกิดความขาดช่วงทางการบริหาร ทั้งนี้วิธีในการพัฒนาภาวะผู้นำนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้หลายวิธี ได้แก่ แนวคิดของ Truelove (1992, 168-169) ได้นำเสนอวิธีในการพัฒนา คือ 1) เรียนรู้ด้วยตนเอง 2) เรียนรู้แบบตัวต่อตัว และ 3) การเรียนรู้แบบเป็นกลุ่ม ส่วนแนวคิดของ Dessler (1998 : 245) ได้เสนอว่าวิธีการพัฒนาบุคลากรมี 3 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาขณะปฏิบัติงาน เช่น การสอนงาน แต่งตั้งเป็นกรรมการลำดับรอง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 2) วิธีนอกจากการปฏิบัติงาน เช่น โครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัย วิเคราะห์งานจากตัวอย่าง ปฏิบัติตามตัวแบบ และการพัฒนาโดยศูนย์ในหน่วยงาน 3) การพัฒนาด้วยเทคนิควิธีพิเศษ ในขณะที่แนวคิดของ Wentling (1992 : 78-79) ได้เสนอวิธีการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาโดยใช้วิทยากร อภิปรายกลุ่ม การสาธิต การอ่าน การฝึกหัด และทัศนศึกษา และแนวคิดของ Dubrin (1998 : 388-389) ได้เสนอวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ดังนี้คือ การทำความรู้จักตนเอง สร้างวินัยในตนเอง การศึกษาจากประสบการณ์ และการให้คำปรึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบ วิธีการ หรือเป็น ลักษณะของการปรับปรุงพัฒนาที่ทำให้บุคคลที่เข้าร่วมกระบวนการเกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลิก เปลี่ยนทัศนคติ และเปลี่ยนแนวความคิดไปในทางที่ดีขึ้น โดยสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

แบบที่	วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	สังเคราะห์มาจากวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ	หมายเหตุ
1	ศึกษาด้วยตนเอง	- การฝึกวิธีการทำงาน	

แบบที่	วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์	สังเคราะห์มาจากวิธีการพัฒนา ภาวะผู้นำ	หมายเหตุ
		- การฝึกหัด - ประสบการณ์ - การอ่าน - การฝึกตนเอง - เรียนรู้จากโปรแกรมสำเร็จรูป	สังเคราะห์จาก แนวคิดของ - Truelove - Desler - Wenting
2	ศึกษาดูงาน	- ทักษะศึกษา - การสาธิต - การหมุนเวียนเปลี่ยนงาน - การฝึกสถานการณ์จำลอง - กรณีศึกษา - การฝึกวิธีทำงาน	- Dubrin
3	การฝึกอบรม	- การสอนงาน - การฟังอภิปราย - การอภิปรายปัญหา - การประชุม - การนำเสนอโดยวิทยากร - ประชุมอภิปราย - เกมการบริหาร - การปฐมนิเทศ - การอบรมเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม	
4	ศึกษากับผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ	- การขอคำปรึกษา - การฝึกสถานการณ์จำลอง - การปฏิบัติตามตัวแบบ - การระดมความคิด - การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - การทำความรู้จักตนเอง - การสร้างวินัยในตนเอง - การสอนงาน - การวิเคราะห์งานจากตัวอย่างและ SWOT Analysis	

แบบที่	วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์	สังเคราะห์มาจากวิธีการพัฒนา ภาวะผู้นำ	หมายเหตุ
5	ศึกษาต่อใน สถาบันอุดมศึกษา	- การศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา - โครงการร่วมมือระหว่าง มหาวิทยาลัย - การพัฒนาโดยศูนย์ใน หน่วยงาน	

บทสรุป

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นพลวัต มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงที่ทุกคนต้องเผชิญ ดังนั้นทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี และสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ เมื่อทุกองค์กรมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้สังคมโดยรวมสามารถก้าวทันและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้เป็นอย่างดีนำมาซึ่งความสุขความเจริญทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้นการสร้างผู้นำที่มีความสามารถและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคใหม่นี้ เพื่อมิให้เกิดความขาดช่วงทางการบริหาร ในการพัฒนาภาวະผู้นำนั้นจึงมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้หลายวิธี ได้แก่ แนวคิดของ Truelove (1992,168-169) ได้นำเสนอวิธีในการพัฒนา คือ 1) เรียนรู้ด้วยตนเอง 2) เรียนรู้แบบตัวต่อตัว และ 3) การเรียนรู้แบบเป็นกลุ่ม ส่วนแนวคิดของ Dessler (1998 : 245) ได้เสนอว่า วิธีการพัฒนาบุคลากรมี 3 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาขณะปฏิบัติงาน 2) วิธีนอกจากการปฏิบัติงาน 3) การพัฒนาด้วยเทคนิควิธีพิเศษ ในขณะที่แนวคิดของ Wentling (1992 : 78-79) ได้เสนอวิธีการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาโดยใช้วิทยากร อภิปรายกลุ่ม การสาธิต การอ่าน การฝึกหัด และทัศนศึกษา และแนวคิดของ Dubrin (1998 : 388-389) ได้เสนอวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ดังนี้คือ การทำความรู้จักตนเอง สร้างวินัยในตนเอง การศึกษาจากประสบการณ์ และการให้คำปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือและการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากคณาจารย์ บุคลากรหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทำให้งานเขียนฉบับนี้มีประโยชน์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ต่าง ๆ ไว้สำหรับศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และขอขอบคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันมีค่ายิ่ง ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษา และเพื่อนร่วมงานทุกคน ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล ทำให้บทความฉบับนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). *ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา*. สมุทรปราการ: อีรสาสน์พับลิชเชอร์.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2556). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน. (2552). *ความไว้วางใจในองค์การของประเทศไทยศึกษาเปรียบเทียบองค์การภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2552.
- ธนวัชร จริยะภูมิ และ พัลลภ พิริยะสุรวงศ์. (2015). รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 7 (3), 292-302.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. (2554). *สู่การอุดมศึกษาหลังโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). *องค์ความรู้ภาษาวัฒนธรรม, ผู้นำเชิงสร้างสรรค์*. เดลินิวส์.
- สิริชัย ดีเลิศ. (2015). กระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 8(2), 1341-1360.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2555). *ภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์*. สืบค้น 20 มกราคม 2566, จาก <http://suthep.ricr.ac.th>.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). *ภาวะผู้นำ*. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-8 (พิมพ์ครั้งที่ 9). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Ash, R.L. and Persall, M. (2000). *The Principal as Chief Learning Officer: Developing Teacher Leader*. Birmingham: Samford University Birmingham.
- Basadur, M. (2008). Leading Other to Think Innovatively Together: Creative Leadership. *Journal of the Leadership Quarterly*, 15(1), 103.

- Dessler, G. (1998). Management fundamentals: Modern principles and practices
Reston Virginia: Reston.
- DuBrin, A. J. (1998). Leadership: research findings, practice and skills. Boston :
Houghton.
- DuBrin, J.A. (2007). Leadership Research Findings, Practice and Skills (5th ed.).
Boston:Houghton Mifflin Company.
- Harris, A. (2009). Creative leadership. Journal of Management in Education, 23(1), 9-
11.
- Heifetz and Linsky. (2009). The practice of adaptive leadership: Tools and tactics for
changing your organization and the world. Cambridge, MA: Harvard Business
Press.
- Puccio, G., Murdock, M. and Mance, M. (2011). Creative Leadership: Skills that drive
change.Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Truelove, S. (1992). Handbook of Training and Development. Oxford : Blackwell
- Wentling, T.L. (1992). Planning for effective training :A guide to curriculum
development. Rome : FAO.

ศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ยเพื่อพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ Urak Lawoi Folk Performing Arts to Develop Leg Muscle Strength in the Elderly

รมณ เทียบแก้ว¹ ปิยวดี มากพา² สันทณี เครือซอน³

Ramon Theapkaew, Piyawadee Makpa, Santhanee Khruakhorn

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้นำเสนอตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ ออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ยในการพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้สูงอายุที่อยู่ในชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปาดอง จังหวัดภูเก็ต อายุ 60-69 ปี ใช้วิธีการเจาะจงกลุ่มตัวอย่างที่มีความสนใจและสามารถออกกำลังกายได้โดยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จำนวน 30 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการนำแนวคิดทฤษฎี ดังนี้ 1) ทำรายการแสดงร้องเงี้ยว แม่จิว ประโมังกิจ 2) ทำศิลปะการต่อสู้มวยกาหยง 3) หลักกายออกกำลังกายผู้สูงอายุ ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรม 1. ศึกษาข้อมูล เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ 2. ศึกษารูปแบบศิลปะการแสดงร้องเงี้ยวและศิลปะการต่อสู้มวยกาหยง 3. ออกแบบกิจกรรมการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ย ตามคำแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิ 4. ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กิจกรรมมีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ 10 นาที 2) ขั้นปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การอบอุ่นร่างกาย 5 นาที การออกกำลังกายโดยใช้ท่าศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ย 30 นาที การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ 5 นาที และ 3) ขั้นสรุป 10 นาที ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 24 ครั้ง จำนวน 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที กิจกรรมมีท่ารำที่ปรับประยุกต์ให้เหมาะสมตามหลักการออกกำลังกายผู้สูงอายุ จำนวน 8 ท่า ได้แก่ ท่าแกว่งแขน ท่าย่อเท้า ท่าก้าวหน้าถอยหลัง ท่าหนีหน้า ท่าหนีหลัง ท่าป้องกัน ท่าย่อสี่ทิศ และท่าย่อเตะ โดยมีการพักระหว่างเซต การเพิ่มจำนวนเซต และใช้ผ้าคาดสะเอวถุงทรายในสัปดาห์ที่ 5

Received: 2023-04-22 Revised: 2023-07-03 Accepted: 2023-07-04

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา(ศิลปะการแสดงศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Master of education Program students Art Education(Performing arts Education) Srinakharinwirot University E-mail : limsakun6@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาศิลปศึกษา(ศิลปะการแสดงศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Lecturer in Art Studies (Performing arts Education) Srinakharinwirot University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ภาควิชากายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Co-advisor Physical therapy Thammasat University

คำสำคัญ (Keywords): ศิลปะการแสดงรองเง็ง; ศิลปะการต่อสู้มวยกาหยง; ความแข็งแรงกล้ามเนื้อขา

Abstract

This article presents the 1st objective, which is to design a set of Urak Lawoi Folk Performing Arts activities to develop leg muscle strength in the elderly. The population and sample in the research were Elderly people in Patong Municipality Elderly Club Phuket Province aged 60-69 years, using a specific method to select a sample who is willing and able to exercise without harm to health 30 people are divided into 2 groups: an experimental group of 15 people and a control group of 15 people. The research process consists of the introduction of the theoretical concepts as follows: 1) Rongngeng performance Mae Jiw Pramongkit, 2) Muay Ka Yong martial arts posture 3) Principles of body exercise for the elderly Activity design process 1. Study information research documents related to the design and interviewing experts in the elderly. 2. Studying Rongngeng performing arts and Muay Ga Yong martial arts. 3. Designing activities for Urak Lawoi folk performances. according to qualified advice 4. Examination of tools by experts. It was found that the activities consisted of 3 steps: 1) 10-minute introductory steps 2) practical steps consisting of 3 steps: a 5-minute warm-up exercise using the Urak Lawoi performing arts postures 30 min. 5 min muscle relaxation, and 3) 10 min summary total activity duration 24 times 8 weeks 3 times 60 min. The activities consisted of 8 dance postures that were adapted according to the principle of exercising the elderly namely arm swing foot stomp forward and backward front and back defense four-way squat and kick kick with rest between sets. increasing the number of sets and sandbag girdle was used at week 5.

Keywords: Performing Arts Rong Ngeng; Martial arts Mouy ka yong; Leg muscle strength

บทนำ (Introduction)

ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์และการสาธารณสุข ส่งผลให้ประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และคาดว่าประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2564 คือประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นถึง 1 ใน 5 และเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด ภายในอีก 20 ปีต่อจากนี้ไปคือใน พ.ศ. 2578 โดยประมาณการว่าจะมี ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์, 2557) การส่งเสริมสุขภาพในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและ

พัฒนาผู้สูงอายุ เป็นการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสามารถพึ่งพาตนเองได้ในเบื้องต้น(กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561) ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ การเสื่อมสภาพของอวัยวะต่าง ๆ ของมนุษย์จะเริ่มขึ้นเมื่อมีอายุ 30 ปีขึ้นไป เป็นผลให้เนื้อเยื่อเกี่ยวพันเส้นเอ็น ลดความยืดหยุ่นความเร็วในการทำงานของระบบประสาทลดลงถึงร้อยละ 30 กล้ามเนื้ออ่อนแอลง เหนื่อยง่ายได้ง่าย มีโอกาสเสี่ยงต่อภาวะปวดกล้ามเนื้อและบาดเจ็บเพิ่มขึ้นมีการเสื่อมของกระดูกและข้อต่อตลอดจนการทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อลดลง (ชูศักดิ์ เวชแพศย์, 2541) ส่งผลให้ผู้สูงอายุอาจเกิดอุบัติเหตุทำให้กระทบต่อร่างกายและเกิดปัญหาสุขภาพที่สืบเนื่องมาจากการสูญเสียความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและอาจทำให้เกิดอาการปวดกล้ามเนื้อ ปวดหลัง การเดินไม่มั่นคงและล้มลงได้ในผู้สูงอายุ(พระชนพล กนต์ลีโล (เรือนเพ็ชร)และคณะ, 2561)

จากปัญหาดังกล่าวและด้วยความตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าจังหวัดภูเก็ตมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อผู้สูงอายุได้ คือศิลปะการต่อสู้มวยกาหยงและศิลปะการแสดงรองเง็ง ซึ่งเป็นศิลปะพื้นบ้านของกลุ่มชาวไทยใหม่อุรักลาไวย์จังหวัดภูเก็ต จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่าท่าทางการเคลื่อนไหว การแสดงศิลปะการต่อสู้มวยกาหยงศิลปะการแสดงรองเง็งนั้นมีลักษณะที่สำคัญในการใช้เท้า กล้ามเนื้อขาและการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายซึ่งสามารถนำมาพัฒนาสมรรถภาพทางร่างกายของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสมรรถภาพทางร่างกายที่แข็งแรง ผู้วิจัยจึงนำท่าทางการเคลื่อนไหวของศิลปะพื้นบ้าน มาเป็นกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุใช้ในการฝึกความแข็งแรงให้กล้ามเนื้อที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ ความหนักเบาของท่าที่ใช้ทำให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในขณะที่บุตรหลานออกไปทำงานแบบไม่วิตกกังวล บุตรหลานได้ทำงานอย่างเต็มที่และสบายใจเพื่อนำรายได้เข้าสู่ครอบครัว นอกจากนี้จะเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่ได้รับจากภาษีของบุคคลวัยทำงานแล้ว ยังช่วยให้ประเทศชาติลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการรักษาพยาบาลที่เกิดจากอุบัติเหตุของผู้สูงอายุด้วย นอกจากนี้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงวัยด้วยกัน การพบปะพูดคุยและเปลี่ยนประสบการณ์ จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดีและไม่รู้สึกรำคาญต้องอยู่เพียงลำพังอันเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสาเหตุของสุขภาพจิตที่เกิดขึ้นได้ในวัยของผู้สูงอายุในปัจจุบัน (กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2561)

จากข้อมูลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่างานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาไวย์เพื่อพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ โดยใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับท่าทางการเคลื่อนไหวศิลปะการแสดงรองเง็งแม่จิว ประโม่งกิจ และศิลปะการต่อสู้มวยกาหยง ร่วมกับหลักการออกกำลังกายผู้สูงอายุ เพื่อการพัฒนากล้ามเนื้อขาให้มีความแข็งแรงมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้น และเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมต่อกล้ามเนื้อขาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรุลลาไวในการพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อของผู้สูงอายุ

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงทดลอง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรุลลาไวในการพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อของผู้สูงอายุ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุที่ในชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลป่าตอง จังหวัดภูเก็ต อายุ 60-69 ปี จำนวน 30 คน ที่มีความสนใจ ไม่มีโรคประจำตัว ไม่มีปัญหากระดูกและข้อ ไม่มีปัญหาระบบหมุนเวียนโลหิต เช่น ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ ไม่มีปัญหาระบบประสาท เป็นผู้ที่ไม่เคยทำกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะการแสดงร้องเงาะและศิลปะการต่อสู้มวยกาหยง และผ่านการคัดกรองการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์แล้วว่ามีความพร้อมสามารถออกกำลังกายได้ โดยไม่มีอันตรายต่อสุขภาพเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม แต่ต้องเป็นผู้ที่ออกกำลังกายไม่สม่ำเสมอ จำนวน 30 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาในประเด็นดังกล่าวโดยแบ่งขั้นตอนการออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรุลลาไว เพื่อพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อของผู้สูงอายุ ออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการศึกษาเอกสาร

1.1 ศึกษาข้อมูลการบริหารกล้ามเนื้อในผู้สูงอายุ องค์ประกอบย่อยและตัวอย่างกิจกรรม จากเอกสาร วารสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์ นักกายภาพบำบัดผู้สูงอายุ รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรค เพื่อเป็นข้อควรระวังและหลีกเลี่ยงอุปสรรคนั้น พบว่าระยะเวลาการออกกำลังกายโดยใช้หลักเกณฑ์ของชูศักดิ์ เวชแพทย์ (2541,) พบว่าการออกกำลังกายเพื่อทำให้เกิดความทนทาน และความแข็งแรงของกล้ามเนื้อจะต้องมี ความเหนื่อยหรือความหนักที่เหมาะสม ในเวลาประมาณ 25- 30 นาที สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง

1.2 ศึกษาารูปแบบ ลักษณะศิลปะการแสดงร้องเงาะ และการแสดงศิลปะต่อสู้มวยกาหยง จากเอกสาร วารสาร ตำรา หนังสือ การบันทึก การแสดง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์

นักกายภาพบำบัดถึงแนวทาง และความเหมาะสมของท่าทางที่ใช้ เพื่อเป็นข้อระวังและหลีกเลี่ยงความเสี่ยง

1.3 พัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ

2. การคัดเลือกท่ารำ

2.1 ศึกษาแบบกระบวนการท่ารำรองเงืงจากเอกสาร และการสัมภาษณ์นายสมโชค ประโมกิจ (2563,สัมภาษณ์) ซึ่งเป็นผู้สืบทอดท่ารำโดยตรงจากแม่จิว ประโมกิจ และศึกษาท่าทางศิลปะการต่อสู้มวยกาหยงจากเอกสารงานวิจัยและทดลองด้วยตนเอง เพื่อสังเกตลักษณะการเกร็ง การเหยียดของกล้ามเนื้อ จากนั้นนำกระบวนการท่ารำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์

2.2 ผ่านการพิจารณาคัดเลือก แนะนำโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดงรองเงืง ศิลปะการต่อสู้มวยกาหยง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของท่ารำก่อนการนำไปใช้ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านกายภาพบำบัด 3 ท่าน เพื่อให้ความเห็นต่อท่ารำที่คัดสรรไว้เหมาะสมต่อการนำมาออกแบบชุดกิจกรรมก่อนนำไปใช้กับผู้สูงอายุ เมื่อได้มติจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทั้ง 6 ท่าน ซึ่งมีข้อสรุปว่าท่ารำมีความเหมาะสมและสามารถนำไปพัฒนาต่อเพื่อพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงนำท่ารำที่มีการตรวจสอบแล้วมาพัฒนาและออกแบบเป็นชุดกิจกรรมเพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญอีก 3 ท่าน ซึ่งได้ข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มความระมัดระวังในระหว่างการทำกิจกรรมในท่าที่มีการหมุนตัวโดยให้มีการเคลื่อนไหวช้าๆ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ย เพื่อพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ โดยมีการดำเนินการออกแบบกิจกรรม ดังนี้

ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรม

1. ศึกษาข้อมูล เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ
2. ศึกษาแบบศิลปะการแสดงรองเงืงและศิลปะการต่อสู้มวยกาหยง
3. ออกแบบกิจกรรมการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ย ตามคำแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิ
4. ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้มีการคัดสรรได้ท่ารำจากศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ยในการพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขา ดังนี้

ท่ารำรองเงืง แม่จิว ประโมกิจ จากเพลงที่ปรากฏจำนวน 4 เพลง ได้แก่ 1) ท่ารำเพลงมะอีนัง 2) ท่ารำเพลงอายมตีเต๊ะ 3) ท่ารำเพลงทะเลลึกทักทัก 4) ท่ารำเพลงปราชูเงี๊ะ

ทำศิลปะการต่อสู้มวยการหยิง จำนวน 6 ท่า ได้แก่ 1) ท่าลามูลา 2) ท่าชูลากูสะมะกูรู 3) ท่าลามูลากาหยิงชามะกูรู 4) ท่าตุโม๊ะ 5) ท่าสีปะ จำนวน 2 ท่า

ซึ่งผู้วิจัยได้มีการพัฒนาท่ารำและมีการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการนำมาใช้เพื่อพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ โดยเลือกตามคำแนะนำโดยคำนึงถึงการใช้ง่าลังกล้ามเนื้อขา มีการเคลื่อนไหวได้ง่ายและซ้ำ ทั้งหมดจำนวน 8 ท่า ได้แก่

ท่าที่มีการพัฒนามาจากศิลปะการแสดงรองเง็ง จำนวน 4 ท่า ได้แก่

- 1) ท่าแกว่งแขน เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่ารำในเพลงอาัยมดีเต๊ะ
- 2) ท่าย่อเท้า เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่ารำในเพลงมะอินัง
- 3) ท่าก้าวหน้าถอยหลัง เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่ารำในเพลงปราชญาเจ๊ะ
- 4) ท่าย่อสี่ทิศ เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่ารำในเพลงทะเลักทักทัก

ท่าที่มีการพัฒนามาจากศิลปะการต่อสู้มวยการหยิง จำนวน 4 ท่า ได้แก่

- 5) ท่าหนักหน้า เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่าศิลปะการต่อสู้ท่าลามูลา
- 6) ท่าหนักหลัง เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่าศิลปะการต่อสู้ท่าลามูลากาหยิงชา

มะกูรู

- 7) ท่าป้องกัน เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่าศิลปะการต่อสู้ท่าตุโม๊ะ
- 8) ท่าย่อเตะ เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่าศิลปะการต่อสู้ท่าสีปะ

ชุดกิจกรรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ยในการพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ มีทั้งหมด 8 กิจกรรม สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ รวมจำนวน 24 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 5 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 กิจกรรมเตรียมความพร้อมยืดเหยียดกล้ามเนื้อ 10 นาที โดยเป็นกิจกรรมสนทนาพูดคุย และเป็นกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมรู้จักฉันรู้จักเธอ กิจกรรมเธอและฉัน กิจกรรมท่าทางสื่อภาษา กิจกรรมเกมใบ้คำ กิจกรรมร้อยเรื่องเมืองภูเก็ต กิจกรรมปรบมือตามฉัน กิจกรรมบอกลีลา และกิจกรรมป้องกันหรรษา

ช่วงที่ 2 เป็นช่วงอบอุ่นร่างกาย ภายพร้อมใจพร้อม 5 นาที เป็นการอบอุ่นร่างกายจำนวน 6 ท่า ได้แก่ ท่าบริหารกล้ามเนื้อส่วนคอ ท่ายืดกล้ามเนื้อด้านหลังข้อไหล่ ท่ายืดกล้ามเนื้อหัวไหล่และแขน ท่ายืดกล้ามเนื้อส่วนแขน ท่ายืดกล้ามเนื้อส่วนแขนและลำตัว ท่ายืดกล้ามเนื้อส่วนขา

ช่วงที่ 3 การออกกำลังกาย ย่ำย่ายพร้อมลุย 30 นาที เป็นช่วงที่ออกกำลังกายซึ่งประกอบด้วย

1. ท่าที่มีการพัฒนามาจากศิลปะการแสดงรองเง็ง จำนวน 4 ท่า ได้แก่

ภาพที่ 1 ท่าแกว่งแขน
ที่มา : รมณ เทียบแก้ว, 2564

ท่าที่ 1 ท่าแกว่งแขน
เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่ารำในเพลงอายมดีเด๊ะ

ภาพที่ 2 ท่าย่อเท้า
ที่มา : รมณ เทียบแก้ว, 2564

ท่าที่ 2 ท่าย่อเท้า
เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่ารำในเพลงมะอีนัง

ภาพที่ 3 ท่าก้าวหน้าถอยหลัง
ที่มา : รมณ เทียบแก้ว, 2564

ท่าที่ 3 ท่าก้าวหน้าถอยหลัง
เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่ารำในเพลงปราชูงาเจ๊ะ

ภาพที่ 4 ท่าย่อสี่ทิศ

ที่มา : รมน เทียบแก้ว, 2564

ท่าที่ 4 ท่าย่อสี่ทิศ
เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่ารำในเพลงทะเลลึกทักทัก

2. ท่าที่มีการพัฒนามาจากศิลปะการต่อสู้มวยกาหยง จำนวน 4 ท่า ได้แก่

ภาพที่ 5 ท่าหนักหน้า

ที่มา : รมน เทียบแก้ว, 2564

ท่าที่ 5 ท่าหนักหน้า
เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่าศิลปะการต่อสู้
ท่าลามูลา

ภาพที่ 6 ท่าหนักหลัง

ที่มา : รมน เทียบแก้ว, 2564

ท่าที่ 6 ท่าหนักหลัง
เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่าศิลปะการต่อสู้
ท่าลามูลากาหยงซามะกูจูมูลา

ท่าที่ 7 ท่าป้องกัน
เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่าศิลปะการต่อสู้
ท่าตุ้มชะ

ภาพที่ 7 ท่าป้องกัน
ที่มา : รมณ เทียบแก้ว, 2564

ท่าที่ 8 ท่าย่อเตะ
เป็นท่าที่พัฒนามาจากท่าศิลปะการต่อสู้
ท่าสี่ปะ

ภาพที่ 8 ท่าย่อเตะ
ที่มา : รมณ เทียบแก้ว, 2564

ช่วงที่ 4 ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ สุขกาย สบายตัว 5 นาที เป็นการผ่อนคลายกล้ามเนื้อจำนวน 6 ท่า ได้แก่ ท่าบริหารกล้ามเนื้อส่วนคอ ท่ายืดกล้ามเนื้อด้านหลังข้อไหล่ ท่ายืดกล้ามเนื้อหัวไหล่และแขน ท่ายืดกล้ามเนื้อส่วนแขน ท่ายืดกล้ามเนื้อส่วนแขนและลำตัว ท่ายืดกล้ามเนื้อส่วนขา

ช่วงที่ 5 การสนทนาพูดคุย 10 นาที เป็นการสรุปการทำกิจกรรมในครั้งนี้และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้พูดคุย สอบถาม และร่วมกันแสดงความคิดเห็น ซึ่งกิจกรรมในทุก ๆ 2 สัปดาห์จะมีการเพิ่มจำนวนเซต และจำนวนครั้งให้มีการออกแรงเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในสัปดาห์ที่ 5 – สัปดาห์ที่ 8 มีการเพิ่มถุงทรายเพื่อเพิ่มแรงต้านในการออกกำลังกาย

ผู้วิจัยได้นำคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านกายภาพและผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรุกราวี้อยู่ ประกอบกับการคัดเลือกท่ารำ การเพิ่มถุงทราย การเพิ่มจำนวนครั้ง การเพิ่มจำนวนเซตของแต่ละท่า โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความหนักเบา และการเคลื่อนไหวของท่าที่ใช้

ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยแต่ละท่าจะเน้นการออกกำลังกายของกล้ามเนื้อขา ซึ่งชุดกิจกรรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาโว้ยสามารถเพิ่มความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้และกระบวนการท่าของการแสดงศิลปะการแสดงรองเง็ง และการแสดงศิลปะต่อสู้มวยกาหยง ซึ่งเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านของกลุ่มชาวไทยใหม่ในจังหวัดภูเก็ต และคัดเลือกท่าที่สามารถนำมาปรับประยุกต์เพื่อใช้ในการออกแบบกิจกรรมสำหรับพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาผู้สูงอายุ โดยมีการประยุกต์กับหลักการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ 1. ช่วงการอบอุ่นร่างกาย เพื่อเตรียมความพร้อมของร่างกาย 2. ช่วงการออกกำลังกาย และ 3. ช่วงผ่อนคลายกล้ามเนื้อ (กรมพลศึกษา การท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) ผู้วิจัยเลือกใช้ท่ารำศิลปะการแสดงรองเง็งจำนวน 4 ท่า ได้แก่ ท่ารำจากเพลงอายมดีเต๊ะ ท่ารำจากเพลงมะอีนัง ท่ารำจากเพลงปราธูงาเจ๊ะและท่ารำจากเพลงทะเลลึกทักทัก และท่าจากศิลปะการต่อสู้มวยกาหยงจำนวน 4 ท่า ได้แก่ ท่าลามูลา ท่าลามูลากาหยงชามะ ท่าตุ่ม๊ะ และท่าสึปะ โดยนำท่าดังกล่าวมาประยุกต์พัฒนาออกแบบเป็นชุดกิจกรรมโดยใช้หลักการออกกำลังกายที่ส่งผลต่อความแข็งแรงกล้ามเนื้อขา ซึ่งท่าที่ใช้ทั้งหมดนี้เป็นท่าที่มีการเคลื่อนไหวอย่างช้า ๆ และไม่ซับซ้อน โดยคำนึงถึงความเร็วในการเคลื่อนไหว การทรงตัว การหลั่ง และการเกิดอุบัติเหตุในการทำกิจกรรม ที่สำคัญต้องทำอย่างต่อเนื่อง เน้นการย่อเข่าและการใช้กล้ามเนื้อขาเป็นสำคัญ โดยมีการพักระหว่างเซต (Ogawa et al., 2010) สอดคล้องกับณัฐธร ขุนทอง (2554) ที่มีรูปแบบการฝึกความแข็งแรงกล้ามเนื้อขาโดยการใช้กำลังของขาตลอดการฝึกอย่างสม่ำเสมอ และความแข็งแรงของขาได้จากการย่อเข่า การค้ำท่า และการเคลื่อนที่ไปในทิศทางต่าง ๆ ซึ่งขาต้องรับน้ำหนักของร่างกายอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความแข็งแรงและความสามารถในการทรงตัวเพิ่มขึ้น การออกกำลังกายเพื่อเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขานั้นมีวิธีการที่ใช้ในการทำซ้ำในท่าเดิม โดยเพิ่มจำนวนเซต และจำนวนครั้ง ให้มากขึ้น ซึ่งการปรับเปลี่ยนจำนวนเซตในทุก ๆ 2 สัปดาห์นั้นจะส่งผลให้การออกกำลังกายที่ส่งผลต่อกล้ามเนื้อมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังที่ อริสรา นันทบุตร (สัมภาษณ์, 2563) กล่าวว่า การออกกำลังกายของผู้สูงอายุควรทำอย่างสม่ำเสมอในทุก ๆ วัน และใช้ท่าเดิม โดยเริ่มจากการทำจากจำนวนเซตที่น้อยไปสู่จำนวนเซตที่มากขึ้น จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งใช้เวลาในการทำกิจกรรม 30 นาทีต่อวัน สอดคล้องกับ ทักษธร ทิพากรเกียรติ (สัมภาษณ์, 2563) กล่าวว่า การออกกำลังกายควรใช้ท่าแบบเดิมซ้ำ ๆ แต่มีการพักระหว่างเซตเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีการปรับตัว และค่อย ๆ เพิ่มจำนวนเซตและลดการพักในแต่ละสัปดาห์ โดยอยู่ในช่วงเวลา 30 นาที ซึ่งไม่รวมกับการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ การอบอุ่นร่างกายและการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญร่วม แทนสูงเนิน (2546) ออกกำลังกายโดยใช้ร่างกายเป็นแรงต้านเพื่อเพิ่มความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ พบว่ากล้ามเนื้อขามีความแข็งแรงเพิ่มมากขึ้นโดยใช้วิธีการฝึกกระทำซ้ำ ๆ และค่อย ๆ ปรับอย่างช้า ๆ เพื่อให้เกิดการ

ปรับตัวทางสรีรวิทยา การเพิ่มจำนวนครั้งหรือจำนวนเซตท่าเพิ่มในทุก ๆ 2 สัปดาห์ และมีความต่อเนื่อง ในส่วนของการออกกำลังกาย และในระหว่างการออกกำลังกายมีการพักระหว่างเซตเพื่อไม่ให้ผู้เข้ารับการฝึกมีความเหนื่อยมากเกินไป และกนิษฐกร กลิ่นส่ง (2551) กล่าวว่า ในการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุไม่ควรมีการกระโดด หรือกระชากอย่างแรง โดยท่าทางในการเคลื่อนไหวควรมีความสมดุลกัน และเคลื่อนไหวช้า ๆ ไม่เช่นนั้นอาจมีผลต่อการทรงตัวและเสี่ยงต่อการหกล้มได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยออกแบบชุดกิจกรรมในการฝึกช่วงสัปดาห์ที่ 5 ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ถุงทรายคาดบริเวณสะเอว เพื่อเพิ่มแรงต้านและเพิ่มประสิทธิภาพความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขามากขึ้น ซึ่งการคาดถุงทรายบริเวณสะเอว เป็นการทำให้ถุงทรายเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ส่งผลให้การทำงานของกล้ามเนื้อในส่วนอื่นไม่ทำงานหนักเกินไป ดังที่ รุติพงศ์ เนาวศิริ (สัมภาษณ์, 2563) นักกายภาพบำบัด กล่าวว่า การใช้ผ้าคาดสะเอวถุงทรายสามารถช่วยกระตุ้นการทำงานของกล้ามเนื้อในส่วนต่าง ๆ ได้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ต้องกระจายน้ำหนักของทรายให้อยู่รอบสะเอวไม่หนักไปด้านใดด้านหนึ่ง มิเช่นนั้นจะทำให้กล้ามเนื้อส่วนนั้นทำงานหนักเกินไปและอาจเกิดการบาดเจ็บได้ ซึ่งในการใช้ความหนักมากกว่าปกตินั้นเพื่อต้องการให้อวัยวะต่างๆในร่างกายส่วนที่เรา กำลังออกแรงนั้นใช้งานมากกว่าปกติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์จริงได้อย่างสมเหตุสมผล โดยยกแนวทางกิจกรรมนำไปพิสูจน์ในครั้งต่อไป

1.2 การออกแบบชุดกิจกรรมศิลปะการแสดงพื้นบ้านอุรักลาไวย์จะสามารถเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับศิลปะการแสดงอื่น ๆ โดยใช้หลักการออกกำลังกายผู้สูงอายุทำอื่นเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อขา

เอกสารอ้างอิง (References)

กนิษฐกร กลิ่นส่ง. (2551). ศึกษาผลของการออกกำลังกายโดยใช้ท่ารำประกอบเพลงพื้นเมืองอีสานประยุกต์ต่อความสามารถในการทรงตัวและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาในผู้สูงอายุ. ปรินญาณินพนธ์ (วิทยาศาสตร์การกีฬา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). *ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี พ.ศ.2561-2580*. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สามลดา.
- กรมพลศึกษา การท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *คู่มือการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ*. นนทบุรี: บริษัท เอส.เอส.พรีนติ้ง แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2561). สร้างจิตใจที่แจ่มใสให้ผู้สูงอายุด้วยกิจกรรมทางสังคม. สืบค้น 29 มิถุนายน 2566, จาก <https://multimedia.anamai.moph.go.th/help-knowledgs/social-activities-for-elders/>
- ชูศักดิ์ เวชแพศย์. (2541). *สรีรวิทยาของผู้สูงอายุ หมอชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ. ธีรธร ชุนทอง. (2554). *ศึกษาเรื่องผลการฝึกกล้ามเนื้อร่างกายที่มีต่อความแข็งแรงและการทรงตัวของผู้สูงอายุ*.ปริญญาานิพนธ์ (พลศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญร่วม แท่นสูงเนิน. (2546). *โปรแกรมการฝึกใช้ร่างกายเป็นแรงต้านที่มีต่อความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ*. ปริญญาานิพนธ์ (พลศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระชนพล กนต์สีโล (เรื่อนเพ็ชร), พระครูอรุณสุตาลังการ, และ เดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*. 5(3), 948.
- ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์. (2557). *สังคมสูงวัย ความท้าทายประเทศไทย*. สืบค้น 20 มีนาคม 2564, จาก <http://www.dop.go.th/th/know/3/276>.
- อริสรา นันทบุตร. (2563,15 มีนาคม). นักกายภาพบำบัดชำนาญการ โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต [บทสัมภาษณ์].
- ฐิติพงศ์ เนาวศิริ. (2563,20 มีนาคม). นักกายภาพบำบัด [บทสัมภาษณ์].
- ทักษธร ทิพากรเกียรติ. (2563,10 เมษายน). นักกายภาพบำบัดปฏิบัติการ โรงพยาบาลพังงา [บทสัมภาษณ์].
- สมโชค ประโมังกิจ. (2563,12 มกราคม). ผู้สืบทอดทำรำศิลปะการแสดงรองเง็ง [บทสัมภาษณ์].
- Ogawa, K., Sanada, K., Machida, S., Okutsu, M., & Suzuki, K. (2010). *Resistance exercise training-induced muscle hypertrophy was associated with reduction of inflammatory markers in elderly women*. Hindawi Publishing Corporation Mediators of inflammation.

การพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูงโดยใช้การทดลองเสมือน เรื่อง
พันธุกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
Developing Advanced Scientific Process of Grand 9 Students Using
Virtual Experiments on the Topic of Genetics

จักรพงษ์ พรมนัส¹ อัมพร วัจนะ²

Jukkrapong Prommanus, Umporn Wutchana

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพการทดลองเสมือนที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง เรื่องพันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์80/80 เพื่อพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรม เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูงก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ด้วย การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง จำนวน 45 คนและ กลุ่มควบคุม จำนวน 45 คน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่ม ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การทดลองเสมือนเรื่องพันธุกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้การทดลองเสมือน แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูงแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่า t-test dependent และ t-test independent ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของการทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/81.67 2) การเปรียบเทียบกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง กลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3)

Received: 2023-04-14 Revised: 2023-07-05 Accepted: 2023-07-10

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Master of Education Program Department of Innovation and Learning Faculty of Education Ramkhamhaeng University. Corresponding Author e-mail: jukkrapong008@gmail.com

² หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Master of Education Program Department of Innovation and Learning Faculty of Education Ramkhamhaeng University.

การเปรียบเทียบกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูง หลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นสูง; การทดลองเสมือน; พันธุกรรม

Abstract

The objectives of this research are 1) to create and determine the efficiency of virtual experiments used in the development of advanced scientific processing about heredity of Matthayom 3 students according to the 80/80 criteria. 2) To develop advanced scientific processes of Mathayom 3 students by using a virtual experiments on genetics. 3) To compare advanced scientific process skills before and after school. The classes of students in Grade 3 who received normal learning management and learning management as well. virtual experiment The population genetics used in the research were divided into 2 groups as follows: 1) Experimental group for the management of virtual experiments, 45 students, both of them were obtained from a simple random sampling, using a lottery method managed learning using virtual experiments heredity, normal learning management and advanced scientific process skills wit multiple choice eXam, using t-test for independent comparison of advanced scientific processes. For genetics, t-test for dependent was used to determine the mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.). The results showed that 1) Determination of the efficiency of virtual experiments heredity It is as efficient as 81.07/81.67, 2) Comparison of advanced scientific processes who were organized learning using virtual experiments heredity after school is higher than before statistically significant at the level .05. 3) Comparison of advanced scientific processes After school, students who were organized learning using virtual experiments. heredity statistically significantly higher than students who received normal learning management at the .05 level.

Keywords: advanced scientific processes; virtual experiments; genetics

บทนำ (Introduction)

สืบเนื่องจากปัญหาด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยในปัจจุบัน เป็นยุคที่โลกที่มีการแข่งขันสูงอย่างต่อเนื่อง การศึกษาวิทยาศาสตร์นับเป็นปัจจัยลำดับต้น ๆ ที่ควรได้รับการพัฒนา และจากการศึกษา พบว่าการศึกษาวิทยาศาสตร์อย่างมีคุณภาพสามารถช่วยพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ เช่น ช่วยพัฒนาทักษะ การคิดระดับสูง การแก้ปัญหา รวมทั้งการสื่อสารและความร่วมมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าจัดการเรียนรู้ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (สสวท., 2556) ซึ่งต้องการคนที่มีความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมกับการผลิตและการบริการที่มีการแข่งขันสูงในอนาคต จึงมีความจำเป็นในการเร่งพัฒนากำลังคนที่มีความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์

จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียน พบว่าในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ค่าเฉลี่ยของโรงเรียนมีค่าเท่ากับ 29.41 เทียบกับค่าเฉลี่ยระดับ ประเทศมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.89 ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน), 2563) และจากประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ปัญหาที่ผ่านมาการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาวิชาและหลักสูตรแกนกลางกำหนด ไม่ได้จัดการเรียนรู้ในการพัฒนาความคิด ความสามารถของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ และในระหว่างการจัดการเรียนรู้ นักเรียนไม่มีการบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูงในการเรียนรู้เท่าที่ควร ถึงแม้ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่มีการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการทดลองที่จะต้องใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูง นักเรียนส่วนใหญ่ชอบปฏิบัติกิจกรรมการทดลอง แต่ไม่สามารถที่จะใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูงได้อย่างถูกต้อง ประกอบด้วย การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการทดลอง ทักษะการตีความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุป ซึ่งนักเรียนสามารถที่จะทำการทดลองได้ตามแบบเรียน แต่ยังไม่สามารถที่จะกำหนดตัวแปรหรือสมมติฐานและออกแบบการทดลองได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอนเน้นกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูงไม่มากพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และยังเป็นผู้แนะแนวทางและกำหนดขั้นตอนในการทำกิจกรรมให้แก่ นักเรียนเป็นส่วนใหญ่ เน้นการให้ความรู้เป็นสำคัญและครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (สสวท., 2556)

ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนากระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูง โดยใช้การทดลองเสมือน ที่นักเรียนสามารถทำซ้ำ เรียนซ้ำ ฝึกซ้ำด้วยตนเองโดยใช้การทดลองเสมือนเรื่องพันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องพันธุกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนมีกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูงที่ดีขึ้นและเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพการทดลองเสมือนที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูง เรื่องพันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม
3. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ด้วย การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม

สมมติฐานการวิจัย (Research Methods)

1. การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนากระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูง มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม มีกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม มีทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นสูงโดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง quasi experimental research โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 164 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม Cluster Sampling ด้วยวิธีการจับสลากจาก 4 ห้องเรียน มาจำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 90 คน เพื่อเข้ารับการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องพันธุกรรม

กลุ่มทดลอง (Experimental group) สำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม จำนวน 45 คน

กลุ่มควบคุม (Control group) สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 45 คน

เครื่องมือในการวิจัย

1. การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปแบบโปรแกรมทดลองเสมือน. จำนวน 4 บทเรียน

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรมจำนวน 4 แผน รวมเวลา 10 ชั่วโมง

3. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติรายวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 แผน รวมเวลา 10 ชั่วโมง

4. แบบทดสอบวัดกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูง เรื่อง พันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพของการทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำโปรแกรมการทดลองเสมือนที่สร้างขึ้นไปดำเนินการทดลองกับ กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1 ทดลองใช้แบบรายบุคคล (1:1) ทดลองใช้การทดลองเสมือนที่สร้างขึ้นกับ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบวัดกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูง เรื่อง พันธุกรรมหลังเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์

การทดลองครั้งที่ 2 ทดลองกับนักเรียนกลุ่มย่อย (1:9) ทดลองใช้การทดลองเสมือนที่สร้างขึ้นกับ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบวัดกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูง เรื่อง พันธุกรรมหลังเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์

การทดลองครั้งที่ 3 ทดลองแบบใช้ภาคสนาม (1:30) ทดลองใช้การทดลองเสมือนที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบวัดกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูง เรื่อง พันธุกรรมหลังเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์

2. การศึกษาผลการใช้การทดลองเสมือนที่สร้างขึ้นและการสอนแบบปกติ โดยได้ดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง Quasi-Experimental Research โดยใช้แบบแผน การทดลองแบบสองกลุ่มมีการทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน Randomized Control-Group Pretest Posttest Design ตามขั้นตอน ดังนี้

ทดสอบก่อนเรียนของนักเรียน 2 กลุ่ม ได้แก่ โดยใช้แบบทดสอบวัดกระบวนการ
วิทยาศาสตร์ชั้นสูง รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
จำนวน 4 แผน ใช้เวลา 10 ชั่วโมง ซึ่ง กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้การทดลองเสมือน และ กลุ่มควบคุม ใช้การ
สอนแบบปกติ

ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูง รายวิชาวิทยาศาสตร์
เรื่อง พันธุกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ผู้วิจัยนำคะแนนมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบทดสอบวัดกระบวนการ
วิทยาศาสตร์ชั้นสูงก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการทดลองเสมือน

2. วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของการทดลองเสมือนที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดคือ
80/80 โดยหาประสิทธิภาพของการทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยหา
ความสัมพันธ์ ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการจากแบบฝึกหัดในคู่มือการทดลองเสมือน เรื่อง
พันธุกรรมและผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละโดยใช้สูตร E1/E2

3. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การ
ทดลองเสมือนที่สร้างขึ้น ซึ่งได้จากการทำแบบทดสอบวัดกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูง รายวิชา
วิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม โดยใช้การหาค่า t - test dependent

4. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การทดลองเสมือน
ที่สร้างขึ้นกับคะแนนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนตามการสอนแบบปกติ ซึ่งได้จากการทำแบบทดสอบวัด
กระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูง รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พันธุกรรม โดยใช้การหาค่า t - test
independent

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นสูงโดยใช้การทดลองเสมือน
เรื่อง พันธุกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

1. การหาประสิทธิภาพประสิทธิภาพของสื่อการทดลองเสมือนเรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ที่ 80/80 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อการทดลองเสมือนเรื่องพันธุกรรม

การประสิทธิภาพ	จำนวน นักเรียน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
		ร้อยละ E_1	ร้อยละ E_2
รายบุคคล	3	70.67	71.67
กลุ่มย่อย	9	79.56	79.44
ภาคสนาม	30	81.07	81.67

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อการทดลองเสมือนเรื่องพันธุกรรม ที่นำไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 3 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 70.67/71.67 แล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม จำนวน 9 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 79.56/79.44 และได้นำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่มใหญ่ จำนวน 30 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/81.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน(กลุ่มทดลอง)

การเก็บ ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD	ค่า t	Sig
ก่อนเรียน	45	6.31	1.520	32.60	<.001*
หลังเรียน	45	16.42	1.983		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$) เท่ากับ 6.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.520 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) เท่ากับ 16.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.983 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนนกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงก่อนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบกระบวนการวิทยาศาสตร์ชั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ(ตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรมและนักเรียนที่เรียนแบบปกติ

การเก็บข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD	ค่า t	Sig
กลุ่มทดลอง	45	16.42	1.983	9.481	<.001*
กลุ่มควบคุม	45	12.60	1.839		

*p < .05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรม กับ การจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรมมีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 16.42 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.983 ส่วนนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคะแนนค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 12.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.839 เมื่อตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนากระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูง โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อการทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรม ตามขั้นตอนกระบวนการในการสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสื่อการทดลองเสมือน เรื่อง พันธุกรรม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.07/81.67 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากการทดลองเสมือนที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนวัตกรรมและหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล ทำให้การทดลองเสมือนที่พัฒนาขึ้นได้มีการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นอกจากนี้ในขั้นตอนการทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของบทเรียนตามแนวคิดของเอสปีช และวิลเลียมส์ เพื่อให้การทดลองเสมือนที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงว่าสื่อหรือห้องปฏิบัติเสมือนที่ผ่านการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และทดลองหาประสิทธิภาพตามระเบียบวิธีวิจัย ทำให้ได้สื่อหรือห้องปฏิบัติเสมือนที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เสมือนกับการเรียนในห้องปฏิบัติการจริง

2. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูงก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Baltzis, K.B. และ Koukias K.D. ที่กล่าวถึง ผลจากการใช้แบบจำลองโต้ตอบเสมือนจริงในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการทดลองจริงเรื่องวงจรไฟฟ้า ซึ่งผลที่ได้พบว่า แบบจำลองโต้ตอบเสมือนจริงช่วยให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (Baltzis & Koukias, 2009) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัสริศ เมตตพันธ์ (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้นอกห้องเรียนด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมบนอุปกรณ์เคลื่อนที่เพื่อส่งเสริมทักษะการสังเกต และทักษะการจำแนกประเภทของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการสังเกต และทักษะการจำแนกประเภทหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทริกา เจริญสุข และคณะ (2557) ที่ศึกษาการพัฒนาการทดลองเสมือน เรื่อง เทคนิคการแยกสารเพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนิสิตชั้นปีที่ 3 ภาควิชาเคมี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิตที่เรียนรู้ด้วยการทดลองเสมือน เรื่อง เทคนิคการแยกสาร มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยการทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรมนั้นช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อการทดลองเสมือน ผู้เรียนสามารถฝึกและทำการทดลองกับอุปกรณ์เสมือนจริงด้วยตนเองจนกว่าจะเข้าใจและสามารถฝึกทดลองผิดลองถูกได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง โดยจะเห็นได้จากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลเปรียบเทียบกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูงก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดการเรียนรู้ด้วยการทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีคะแนนทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูงเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทดลองเสมือนเหมือนสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นสูงให้สูงขึ้นได้เช่นเดียวกับการทดลองในห้องทดลองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hassan Abd El-Aziz El-Sabagh (2553) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวคิดและทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์โดยใช้การทดลองเสมือนบนเว็บพบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลองในแบบทดสอบหลังเรียนแบบทดสอบความเข้าใจแนวคิดหรือแบบทดสอบกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) การค้นพบเบื้องต้นชี้ให้เห็นว่าการใช้ การทดลองเสมือนช่วยให้นักเรียนส่งเสริมความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเข้าใจวิทยาศาสตร์ได้ และคะแนนเฉลี่ยหลัง

เรียนของการเรียนโดยใช้การทดลองเสมือนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติที่ทดลองในห้องปฏิบัติการอาจเนื่องมาจากการเรียนด้วยสื่อการทดลองเสมือนผู้เรียนสามารถทำซ้ำได้ จนผู้เรียนการเรียนรู้ที่คงทนสอดคล้องกับกฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำตามทฤษฎีแนวคิดของธอร์นไดค์ (The Law of Exercise or Repetition) กล่าวคือการฝึกหัดหรือการทําบ่อยๆด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวรถ้าไม่ทําซ้ำบ่อยๆการเรียนรู้นั้นจะไม่คงทนถาวรและในที่สุดอาจลืมได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการใช้สื่อการทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรม ครูควรสังเกตการทำการทดลองเสมือนของนักเรียนและให้คำปรึกษากับนักเรียนหากเกิดปัญหาระหว่างทำการทดลองเสมือน
2. ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นถึงความเข้าใจของเนื้อหาระหว่างการทดลองโดยใช้คำถาม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการพัฒนาสื่อการทดลองเสมือน เรื่องพันธุกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรสามารถใช้โปรแกรมได้ทั้งในระบบ ออนไลน์และออฟไลน์
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาสื่อการทดลองเสมือน ให้นักเรียนสามารถทำการทดลองและบันทึกผลการทดลองภายในโปรแกรม และสามารถพิมพ์ผลการทดลองจากโปรแกรมได้

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กรรณิการ์ ไพพณันท์. (2541). ผลการใช้ชุดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมตามวิธีการวิจัยในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมตามวิธีการวิจัยในกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จันทร์จิรา แก้วไทย. (2554). ผลของการใช้ห้องทดลองเสมือนในการเรียนแบบสืบสอบที่มีการกำหนดแนวทางที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา กลิ่นนันท. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านห้องเรียนเสมือนจริงเพื่อเสริมสร้างการจัดการความรู้. วิทยานิพนธ์ กศ.ด (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ทัศนันท์ ชูโตสร และ คณะ.(2560). การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีโลกเสมือนผสมผสานโลกจริง วิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบย่อยอาหาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 23 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2564.
- นรชัย พิทักษ์พรชัย. (2557). การพัฒนาการทดลองเสมือน เรื่อง การแยกสาร สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ปองดี ไชยจินดา (2558).การพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นผสมผสานของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาการสอน วิทยาศาสตร์) มหาวิทยาลัยรังสิต
- พรนภา อาจสว่าง. (2558). การพัฒนาห้องปฏิบัติการเคมีเสมือน เรื่องสมบัติของธาตุและ สารประกอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์เพื่อการศึกษา)มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิทยา ปานเพชร. (2554).การพัฒนาสื่อแบบการทดลองเสมือน เรื่อง มัลติมิเตอร์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุ ศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ภัทริกา เจริญสุข และคณะ (2557)การพัฒนาการทดลองเสมือน เรื่อง เทคนิคการแยกสารเพื่อ ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนิสิตชั้นปีที่ 3ภาควิชาเคมี มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ.วารสารวิทยาศาสตร์ มศว ปีที่30 ฉบับที่ 1 มิถุนายน 2557.
- ภัสสิธ เมตตพันธ์. (2556).การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ นอกห้องเรียนด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมบนอุปกรณ์ เคลื่อนที่เพื่อส่งเสริมทักษะการสังเกต และทักษะการ จำแนกประเภทของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556). ความรู้เบื้องต้นสะเต็ม (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐาน วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2551). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม 13. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- Baltzis, K.B. & Koukias K.D. (2009). Using Laboratory Experiments and Circuit Simulation IT Tools in an Undergraduate Course in Analog Electronics. Journal of Science Education and Technology. 18(6), 546-555.

Hassan Abd El-Aziz El-Sabagh (2010). *The Impact of a Web-Based Virtual Lab on the Development of Students' Conceptual Understanding and Science Process Skills*. Technische Universität Dresden. Day of the defense: 28.01.2011

การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1
The Academic Administration problems of Anubansukhothai School
under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1

อรุณรัตน์ ชะยันโต¹ นงลักษณ์ ใจฉลาด²
Arunrat Chayanto, Nongluck Jaichalad

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านนิเทศการศึกษา

คำสำคัญ (Keywords): ปัญหาการบริหาร; งานวิชาการ; โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย

Abstract

The purpose of this research was to study of The Academic Administration problems of Anubansukhothai School under The Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. The samples of this research consisted of 92 school directors and teachers. The research instruments were questionnaire with five rating scales. The data were analyzed by using Mean and Standard Deviation. The results of this

Received: 2023-03-01 **Revised:** 2023-03-31 **Accepted:** 2023-04-07

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ-พิบูลสงคราม The Degree of Master of Education Field in Education Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: a.runrat0111@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

research was the level of The Academic Administration of Anubansukhothai School under The Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 in overall was at low level, the highest aspect being the research for Educational Quality Development and the lowest aspect being the Educational Supervision.

Keywords: Problem academic; Education Administration; Anubansukhothai school

บทนำ (Introduction)

ในสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้นสังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) กล่าวว่าประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ที่ชัดเจนขึ้น การพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสรางคนดีมีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคมระบบการศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้สรุปว่าระบบการศึกษาไทย มีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะคุณภาพการศึกษา ผลการพัฒนาอย่างไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในเอเชีย จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนได้

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาใดผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่อไปนี้คือ สถานศึกษามีขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่

ๆ ในการพัฒนางาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักและร่วมกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่างๆ ได้อย่างดีเยี่ยมและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จันทร์ธานี สงวนนาม 2545)

โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ประจำจังหวัดสุโขทัย โดยมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับปฐมวัย ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างมีคุณภาพ และต่อเนื่อง จนได้รับรางวัลโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ จัดประสบการณ์โดยใช้แนวคิดโฮสโคป และผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้อย่างสมดุล ตามหลักพัฒนาการสมองและพหุปัญญาตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามเป้าหมายของโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมรับผิดชอบต่อสังคมโลก นอกจากนี้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ยังมีการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีระบบการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐานตามตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างสรรค์ ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารอยู่ในระดับดี และจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBEC QA ด้วยกระบวนการ PDCA ควบคุม POCCC ตามรูปแบบ Anuban SKT MODEL แต่ทั้งนี้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย มีบางประเด็นที่มีจุดบกพร่อง ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การทำวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี จึงต้องมีการแก้ไขและหาข้อเสนอแนะร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาและประสิทธิภาพสูงสุดอย่างต่อเนื่อง (รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา, 2564)

จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 เพื่อทราบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 และหาข้อเสนอแนะการบริหารงาน วิชาการเพิ่มเติม เพื่อส่งผลในการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของสถานศึกษาให้ดีขึ้น และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้นำข้อมูลไปเป็นข้อมูลสารสนเทศ โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 อย่างเหมาะสม มีทิศทางการพัฒนาที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย จำนวน 120 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 92 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986 : 345 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 43) ผู้บริหารจำนวน 5 คน โดยการใช้การเลือกแบบเจาะจง และครูผู้สอนจำนวน 87 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะของแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.8 - 1.00 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยผ่านการทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.991

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.991 ส่งแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครูกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 92 คน โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 92 ฉบับและมีการตอบกลับของแบบสอบถามจำนวน 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 สามารถสรุปได้ดังภาพ 1 และรายละเอียดภาพรวมดังตาราง 1

ภาพ 1 ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ในภาพรวม

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย	n = 92		ระดับปัญหา	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	1.69	.58	น้อย	2
2. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	1.62	.59	น้อย	5
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	1.72	.68	น้อย	1
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	1.61	.60	น้อย	6
5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	1.66	.64	น้อย	4
6. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี	1.69	.63	น้อย	3
รวมเฉลี่ย	1.67	.62	น้อย	

จากตาราง 1 พบว่า ในภาพรวมมีระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.67$, S.D. = 0.62) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{x} = 1.72$, S.D. = .68) ส่วนระดับ

ปัญหามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 1.61$, S.D. = .60) และผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้านมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล สุโขทัย	n = 92		ระดับ ปัญหา	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดมวลด ประสบการณ์กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้อง กับสมรรถนะของผู้เรียนตามเกณฑ์และมาตรฐานที่ กำหนดไว้ เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ	1.63	.77	น้อย	8
2. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการวิเคราะห์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ให้มี ประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1.73	.70	น้อย	3
3. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา	1.64	.67	น้อย	7
4. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการวิเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา ที่สอดคล้องกับ สภาพปัจจุบัน	1.74	.71	น้อย	2
5. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการวางแผน ใน การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสทธิ ภาพ	1.68	.71	น้อย	5
6. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการควบคุม การ ดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ	1.75	.74	น้อย	1
7. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในกำกับดูแลการ ดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ	1.70	.74	น้อย	4
8. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น	1.64	.66	น้อย	6
รวมเฉลี่ย	1.69	.62	น้อย	

จากตาราง 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.69$, S.D. = .62) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6 สถานศึกษามีข้อขัดข้องและอุปสรรคในการควบคุม การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 1.75$, S.D. = .74) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 1 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดมวลง ประสพการณ์กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียนตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 1.63$, S.D. = .77)

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล สุโขทัย	n = 92		ระดับ ปัญหา	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.		
1. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการตรวจสอบผลการเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้	1.67	.70	น้อย	1
2. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรค เกี่ยวกับการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาเพื่อสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียน	1.61	.68	น้อย	5
3. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน	1.64	.72	น้อย	2
4. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา	1.61	.70	น้อย	6
5. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดทำรูปแบบการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย	1.55	.67	น้อย	7
6. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการตรวจสอบ กำกับ ติดตามการวัดผล ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	1.63	.69	น้อย	3
7. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในเรื่องการวัดผลประเมินผล เพื่อพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน	1.62	.74	น้อย	4
รวมเฉลี่ย	1.62	.70	น้อย	

จากตาราง 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.62$, S.D. = .70) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการตรวจสอบผลการเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 1.67$, S.D. = .70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 5 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดทำรูปแบบการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย ($\bar{x} = 1.55$, S.D. = .67)

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล สุโขทัย	n = 92		ระดับ ปัญหา	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.		
1. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการส่งเสริมให้ครูมี ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน	1.76	.84	น้อย	3
2. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการวางแผนการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา	1.71	.80	น้อย	4
3. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการกำหนดให้ครูทำการวิจัยตามสภาพจริง เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น	1.77	.76	น้อย	1
4. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัย เพื่อพัฒนานักเรียนตามธรรมชาติ และศักยภาพของแต่ละบุคคล	1.66	.77	น้อย	7
5. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนและกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	1.76	.78	น้อย	2
6. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	1.71	.80	น้อย	4
7. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการทำวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.68	.74	น้อย	6
รวมเฉลี่ย	1.72	.78	น้อย	

จากตาราง 4 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.72$, S.D. = .78) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการกำหนดให้ครูทำการวิจัยตามสภาพจริง เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น ($\bar{x} = 1.77$, S.D. = .76) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 4 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัย เพื่อพัฒนานักเรียนตามธรรมชาติ และศักยภาพของแต่ละบุคคล ($\bar{x} = 1.66$, S.D. = .77)

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล สุโขทัย	n = 92		ระดับ ปัญหา	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.		
1. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา	1.59	.69	น้อย	4
2. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการทำงานร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา	1.61	.78	น้อย	3
3. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการปรับปรุงแก้ไข กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ	1.66	.70	น้อย	1
4. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	1.59	.71	น้อย	5
5. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.59	.71	น้อย	5
6. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการติดตามประเมินผลการนิเทศของครู เพื่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาที่ดี	1.61	.70	น้อย	2
รวมเฉลี่ย	1.61	.60	น้อย	

จากตาราง 5 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.61$, S.D. = .60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการปรับปรุงแก้ไข กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 1.66$, S.D. = .70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 4 และข้อ 5 ตามลำดับ สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และ

สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 1.59$, S.D. = .71)

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล สุโขทัย	n = 92		ระดับ ปัญหา	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.		
1. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะกับผู้เรียนในแต่ละวัย เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ	1.62	.71	น้อย	7
2. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1.67	.74	น้อย	4
3. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	1.68	.76	น้อย	1
4. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการปรับเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	1.68	.82	น้อย	3
5. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้หลายแห่ง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่ดี	1.66	.80	น้อย	5
6. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะอันพึงประสงค์	1.68	.78	น้อย	2
7. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข	1.63	.77	น้อย	6
รวมเฉลี่ย	1.66	.77	น้อย	

จากตาราง 6 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.66$, S.D. = .77) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคใน

การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.68 , S.D. = .76) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 1 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะกับผู้เรียนในแต่ละวัย เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 1.62 , S.D. = .71)

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล สุโขทัย	n = 92		ระดับ ปัญหา	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานศึกษาข้อขัดแย้งหรืออุปสรรคในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด	1.67	.77	น้อย	4
2. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการวางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ	1.65	.76	น้อย	7
3. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาไปสู่ผู้เรียน	1.73	.79	น้อย	2
4. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการสนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	1.65	.73	น้อย	6
5. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อช่วยให้ประหยัดเวลา และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ	1.66	.68	น้อย	5
6. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการสร้างสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระการสอนของครู	1.67	.68	น้อย	3
7. สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการมีกรณีศึกษา ติดตาม และประเมินผล การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	1.76	.80	น้อย	1
รวมเฉลี่ย	1.68	.74	น้อย	

จากตาราง 7 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.68$, S.D. = .74) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{x} = 1.76$, S.D. = .80) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 2 สถานศึกษามีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการวางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 1.65$, S.D. = .76)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นในการจัดมวลงประสบการณ์กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียนตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดไว้ มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน วางแผนในการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา ตรงกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน มีการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนที่หลากหลาย ตรวจสอบผลการเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียน แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน มีการกำกับ ติดตาม พัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน กำหนดให้ครูทำการวิจัยตามสภาพจริง เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น พัฒนาระบบการเรียนรู้ของนักเรียนให้ตรงกับศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัยมีประสิทธิภาพดี จึงมีปัญหายุ่งในระดับน้อย สอดคล้องกับสอดคล้องกับ ภารุณี หอมรวง และคณะ (2558 : 833) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า มีปัญหายุ่งในระดับน้อย และสอดคล้องกับ นิภาพร เหล้าอินทร์ (2562 : 76) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการภาพรวมมีปัญหาน้อย และสอดคล้องกับ รัชนิกร กุฎีศรีและปณิธาน วรรณวลัย (2562 : 237) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารวิชาการโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนวิจัยตามสภาพจริง เพื่อสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น และขาดการส่งเสริมจากผู้บริหารในด้านการวางแผนการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา การจัดอบรมการทำวิจัย และขาดการสนับสนุนให้ครูมีกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับพัชรินทร์ โคตรสมบัติ (2558 : 102) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 พบว่า ด้านที่มีปัญหาการบริหารงานมากที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และสอดคล้องกับ อภิชา พุ่มพวง และคณะ (2560 : 210) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ส่วนด้านที่มีปัญหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ติดตาม ประเมินผลการนิเทศของครู เพื่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาที่ดี สอดคล้องกับ เมธิณี สระไร (2560 : 47) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารการจัดการศึกษา มอบหมายงานให้กับผู้รับผิดชอบงานนิเทศการศึกษา เพื่อชี้แนะแนวทางแก่คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา นำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน และสอดคล้องกับสถาพร พงษ์พิบูล พร้อมคณะ (2561 : 177) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญของการวางแผนเตรียมการการนิเทศภายใน เกี่ยวข้องกับครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักรู้ต่อกระบวนการนิเทศภายใน และสอดคล้องกับ ปฏิพัทธ์ น้อมสูงเนิน (2563 : 95) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอบุณฑริก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอบุณฑริก โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สภาพการนิเทศภายในด้านการพัฒนาทักษะการทำงาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากภาพ การสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน วางแผนการวิจัยและทำวิจัยในชั้นเรียนตามสภาพจริง สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้น พัฒนานักเรียนตามธรรมชาติและศักยภาพของแต่ละบุคคล

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบันและตรงความต้องการของชุมชน วางแผนและควบคุมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ผู้บริหารวางแผนจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรม นิเทศ ติดตาม และประเมินการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อให้การจัดการเรียนสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

การพัฒนาระบบการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ฝึกคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในแต่ละวัย ให้ค้นคว้าแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้ตรวจสอบผลการเรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะผู้เรียน วัดผลประเมินผลที่หลากหลาย จัดทำข้อมูลสารสนเทศแสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า กำกับ ติดตามการวัดผลประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

การนิเทศการศึกษา ผู้บริหารให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน การทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการติดตาม ประเมินผลการนิเทศของครู เพื่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาที่ดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านนิเทศการศึกษา จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนของครู
2. ผู้บริหารส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไข กระบวนการจัดการเรียนการสอนปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการติดตาม ประเมินผลการนิเทศของครู เพื่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2557). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- จารุณี แก้วเย็น. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา : ชานเมืองการพิมพ์.
- จันทร์านิ สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บุ๊ค พอยท์.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก : รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- นิภาพร เหล่าอินทร์. (2562). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัยเล่ม 1*. กรุงเทพฯ : สุวิริยาสาน. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- ปฏิพัทธ์ น้อมสูงเนิน และคณะ. (2563). *สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอ บุณฑริก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. อุบลราชธานี : *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 5(1), 98-99.

- พัชรินทร์ โคตรสมบัติ. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. มหาสารคาม : วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 444-445.
- ภาวิดา ธาราศรีวิสุทธิ และกัลยมน อินทุสุต. (2557). การบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ: บริษัท มิตรภาพการพิมพ์และสื่อดิจิทัล จำกัด.
- ภาณุณี หอมรวง และคณะ. (2558). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- เมธินี สะไร. (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอเรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1.ยะลา วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รัชนิกร กุ๊กศรี และ ดร.ปณิธาน วรรณวัลย์ (2562). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารการบริหารการศึกษาภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 237-238.
- โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย. (2564). รายงานผลการปฏิบัติงานโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1. สุโขทัย
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่นจำกัด.
- สถาพร พุทธิพิทกุล และคณะ. (2561). สภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20. วารสารบัณฑิตศึกษา, 15(70), 177.
- สัมมา ธนินธ์. (2556). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- โสธียา ม่วงจาง และ ศักดิพันธ์ ต้นวิมลรัตน์. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนวัดเขารักษ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร : วารสารการบริหารการศึกษา, 11(1), 74-48
- อภิชา พุ่มพวง. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Blended Learning Activities with the concept of Model Eliciting Activities to Promote Mathematical Problem - Solving Ability for 7th Graders

กุลจิรา ถาวรสุภเจริญ¹

Kunjira Thawonsuphacharoen

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัชรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร จำนวน 34 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที (t-test แบบ dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1. กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้นมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาบทความออนไลน์ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์แบบต่อหน้า ขั้นตอนที่ 3 ขั้นนำเสนอผลร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียนแบบออนไลน์ และขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผลออนไลน์ กิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.09/75.37 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และ 2. นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Received: 2023-04-26 Revised: 2023-06-20 Accepted: 2023-06-23

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Education Naresuan University.

Corresponding Author e-mail: kunjirat64@nu.ac.th

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): การเรียนรู้แบบผสมผสาน; ความสามารถในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

This research aimed to study as follows: 1) To create and evaluate the efficiency of blended learning activities using the concept of Model Eliciting Activities to promote mathematical problem – solving ability for 7th graders that had the efficiency criteria (E_1/E_2) at 75/75. 2) To compare the ability of mathematical problem – solving with blended learning features of the pretest - posttest comparison; manipulating the Model Eliciting Activities for 7th graders, carrying out research into Research and Development (R&D) Process. This was a purposive sampling, 34 students studying in 7th grade, semester 2, academic year 2022, Watcharawittaya School, The Secondary Educational Service Area Office Kamphaeng-Phet (SESAOKPP) were eligible as the sample group. Herein, the research instruments were included as follows: 1) Blended learning activities with the concept of Model Eliciting Activities in order to promote mathematical problem – solving ability for 7th graders. 2) Numerical reasoning test. Four mains statistical methods were used in data analysis: mean, standard deviation, percentage, and dependent t-test. Results can be split into two sections: The results on the blended learning activities with the concept of Model Eliciting Activities for 7th graders were developed into four steps as follows: Step 1: Online learning, Step 2: Face-to-face Mathematical Problem - Solving, Step 3: sharing educational outcomes with online classmates and Step 4: online assessment. Activities were engaged at the highest level and had the efficiency results (E_1/E_2) at 78.09/75.37, which meets the criteria set. The second section of results revealed that 7th graders were able to solve mathematical problems after learning with blended learning activities using the concept of Model Eliciting Activities, which were higher than pretest results. A statistically significant test result was at the .05 ($p = 0.5$).

Keywords: Blended Learning Activities; Mathematical Problem - Solving Ability

บทนำ (Introduction)

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือ

ในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 56) และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นหนึ่งในทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนทุกคนต้องรู้ ฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดขึ้น เพราะการแก้ปัญหาจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาความคิดมนุษย์ให้สามารถคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหาและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่นๆ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ Charles and Lester (1977, pp. 12) กล่าวว่า คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้และมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ปัญหาเป็นหัวใจสำคัญของคณิตศาสตร์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพราะเป็นทักษะและกระบวนการพื้นฐานของนักเรียนในการเรียนรู้ ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพ โดยผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้มีอิสระและศักยภาพในการคิด การตัดสินใจ และการค้นพบตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาตนเองทุกด้านอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (ทิตนา แคมมณี, 2553, หน้า 38)

จากสำคัญของคณิตศาสตร์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ต้องได้รับการส่งเสริมอย่างมาก จากสถิติการประเมินของทั้งระดับประเทศและนานาชาติคะแนนยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม เช่น การประเมินผล PISA (Programme for International Student Assessment) เป็นการประเมินคุณภาพของระบบการศึกษา ในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของ PISA นั้นไม่ได้ประเมินตามหลักสูตรในโรงเรียนแต่เป็นวัดกระบวนการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนผ่านสถานการณ์และบริบทในชีวิตจริง ผลการประเมิน พบว่าประเทศไทยมีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564, หน้า 177 - 182) โดย PISA 2018 การประเมินด้านคณิตศาสตร์มีแนวโน้มลดลง ซึ่งคะแนนเฉลี่ย OECD ของคณิตศาสตร์มีคะแนนมาตรฐานอยู่ที่ 489 คะแนน นักเรียนไทยคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 419 คะแนน อยู่ในอันดับ 59 จากทั้งหมด 79 ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD มากกว่าหนึ่งระดับ จากผลการประเมิน PISA จะเห็นว่านักเรียนไม่สามารถแสดงศักยภาพในการใช้คณิตศาสตร์ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับพื้นฐาน (O-net) เป็นการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2562 - 2564 สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติได้พบว่าการสอบวิชาคณิตศาสตร์ระดับประเทศปีการศึกษา 2562 ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 26.73, 25.46 และ 24.47 ตามลำดับ ในส่วนของสถิติผลการทดสอบทางการศึกษาระดับพื้นฐาน (O-net) ระดับโรงเรียน ปีการศึกษา

2562 ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัชรวิทยา รายวิชา คณิตศาสตร์ ได้ค่าเฉลี่ย 37.13, 33.37 และ 29.29 ตามลำดับ จากคะแนนผลการประเมิน พบได้ว่า มีคะแนนเฉลี่ยเกินค่าเฉลี่ยระดับประเทศแต่ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม แสดงให้เห็นว่า นักเรียน โรงเรียนวัชรวิทยายังขาดความสามารถในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง มีความรู้แต่ไม่สามารถนำความรู้ประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ตรงกับทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็น และต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อพิจารณาสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การประยุกต์สมการ เชิงเส้นตัวแปรเดียวเป็นเนื้อหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงและพบได้บ่อยมากที่สุดและในส่วนมากการ จัดการเรียนรู้จะเน้นการแก้สมการเพียงเท่านั้นไม่ได้เน้นที่จะนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ ใช้สู่สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหา การจัดการ การเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีหลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับสถานการณ์ปัญหาในขณะนั้น แนวทาง ในการสอนไม่ตายตัว และเมื่อปีการศึกษาปีที่ผ่านมาจากสถานการณ์โควิด-19 ที่ทำให้ระบบ การศึกษาต้องพลิกผันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากส่งผลให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ซึ่งการทำให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ผสมผสานกับการสอนแบบปกติ คือ การจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนที่ ผสมกันระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้า และการเรียนออนไลน์ โดยนำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การสนทนาออนไลน์และยังคงมีส่วนที่ให้ผู้เรียนและผู้สอนพบปะกัน โดยมีสัดส่วนในการนำเสนอเนื้อหาผ่านระบบออนไลน์อยู่ระหว่างร้อยละ 30 - 80 ของเนื้อหาการเรียนทั้งหมด (Allen and Seamen, 2010) ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับสังคม ที่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้จะทำ ให้นักเรียนเข้าถึงและเรียนรู้บทเรียนต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ตโดยคำนึงถึงความ แตกต่างของบุคคลในการเรียนรู้สามารถเลือกเรียนตามความสามารถของนักเรียนจะช้าหรือเร็ว ปรับได้ตามความเหมาะสมของตนเอง เลือกเวลาเรียนรู้ได้ เข้าถึงบทเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลาตามความ สะดวกและความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยี

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์นั้นไม่เพียงแต่นำเสนอเนื้อหา หรือเพียงแค่ใช้สูตรในตำรา เท่านั้น ครูควรเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และสามารถ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ครูควรจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และการนำเสนอปัญหาที่นักเรียนพบเจอได้ในชีวิตประจำวันมาสร้างสถานการณ์ปัญหา ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อจะได้มีความน่าสนใจและเห็นถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์แล้วนำ กระบวนการต่าง ๆ มาแก้ไขกับสถานการณ์ได้ ซึ่งแนวคิด Model Eliciting Activities หรือ MEAs ที่ถูกพัฒนามาจากแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem base learning) โดยถูกคิดค้นจากนักการศึกษาคณิตศาสตร์ Lesh และคณะ (2000, pp.14) เป็นการออกแบบ

กิจกรรมเพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความรู้เชิงลึกทางคณิตศาสตร์ในการสร้างโมเดลทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงผ่านกระบวนการทำงานกลุ่มโดยนักเรียนต้องสามารถอธิบายกระบวนการคิดของตนเอง ตลอดจนประเมินกระบวนการคิดของตนเองและผู้อื่นได้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนเนื่องจากปัญหาที่ใช้เป็นปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงไม่ได้เกิดจากการสมมติปัญหาขึ้นมา และช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความสามารถในเชิงลึกทางคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนรู้แบบ Model Eliciting Activities เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดค้นตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ หรือโมเดลทางคณิตศาสตร์เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา และสามารถตรวจสอบกระบวนการหรือขั้นตอนในการแก้ปัญหาของตนเองได้ นักเรียนจะได้รับปัญหาที่เป็นปัญหาปลายเปิด โดยที่ครูผู้สอนเป็นผู้ออกแบบมากิจกรรมมาให้เพื่อท้าทายให้นักเรียนได้สร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนจากปัญหาในชีวิตจริงตามแนวคิดของ Garfield, Delmas และ Zieffler (2012) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตร์ โพธิ์ปิ่น (2564) ที่พบว่า Model Eliciting Activities ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า Model Eliciting Activities หรือ MEAs เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ได้นำปัญหาหรือสถานการณ์จริงที่พบเจอในชีวิตจริง ซึ่งปัญหาจะต้องสอดคล้องกับเรื่องที่เรียน จะส่งผลทำให้นักเรียนเห็นถึงปัญหาและเชื่อมโยงปัญหานั้นสู่กระบวนการในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้โดยสามารถระบุได้ว่าสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ สิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ การเลือกยุทธวิธีในการแก้ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหา และการสรุปคำตอบได้

จากปัญหาและความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผู้วิจัยสนใจพัฒนาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ทักษะและกระบวนการคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันจะทำให้ผู้เรียนได้เกิดเห็นถึงความสำคัญของคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น มีเจตคติที่ดีในวิชาคณิตศาสตร์ และสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้กับบริบทจริง หรือตลอดจนสามารถประยุกต์ความรู้ทางคณิตศาสตร์ใช้ในการสอบวัดและประเมินผลระดับชาติ (O-net) และระดับนานาชาติให้มีคะแนนเฉลี่ยในระดับดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้จะใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัชรวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำนวน 34 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ได้ประเมินผลแล้วมาทำการวิเคราะห์ภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.60) ไปเก็บข้อมูล (Try-Out) โดยนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปประเมินประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1 : 1) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านภาษา เวลา และสื่อการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม จากนั้นนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปประเมินประสิทธิภาพแบบแบบกลุ่มเล็กจำนวน 9 คนกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งเก็บคะแนนจากใบกิจกรรมระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้และเก็บคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์และเทียบกับเกณฑ์ คือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.09/75.37 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์จากสูตร E_1/E_2 จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป และ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือแบบประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ได้ประเมินผลจากนั้นจึงนำคะแนนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าสามารถนำไปใช้ได้ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ซึ่งเคยเรียน

เรื่องนี้มาแล้วเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ได้ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มาแล้ว จึงนำ ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ มาพิจารณา ค่าความสอดคล้อง ระหว่างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กับผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อเลือกแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ไว้ 4 ข้อ ดังนี้ คือ 2, 3, 4, 6 และ 8 เพราะครอบคลุมเนื้อหาและนำข้อสอบ 5 ข้อ ทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) มีความเชื่อมั่น 0.80 จึงได้ทำการเลือกข้อสอบดังกล่าวเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลหาความเหมาะสมและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1.1 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องของภาษาและสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้และความสอดคล้องกับแนวการสอนตามการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities โดยนำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านได้ตรวจสอบแล้ว มาตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อ

1.2 นำผลคะแนนของแบบประเมินมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในแต่ละด้านและนำค่ามาแปรผลของค่าเป็นระดับความเหมาะสม โดยได้ใช้เกณฑ์จากการคำนวณอันตรภาคชั้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 105-106)

1.3 หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities โดยใช้เกณฑ์ 75/75 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากสูตร E_1/E_2 โดยหาร้อยละของคะแนนของนักเรียนในการทำใบงานระหว่างเรียนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities (E_1) และหาร้อยละของคะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (E_2)

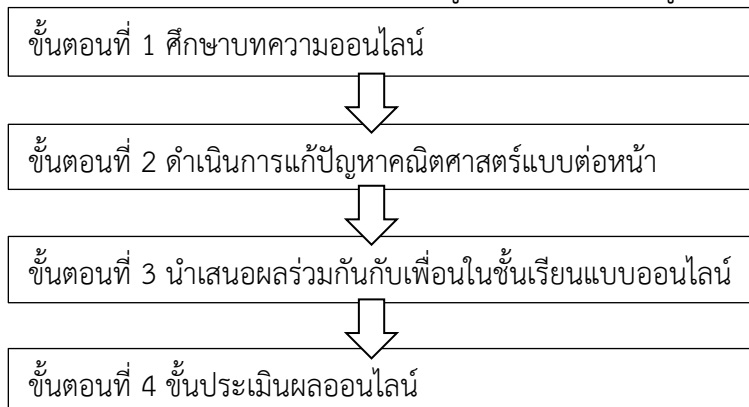
2. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Model Eliciting Activities เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้ t - test แบบ Dependent

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities ในครั้งนี้ ทำให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นศึกษาบทความออนไลน์ 2) ขั้นตอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบบต่อหน้า 3) ขั้นนำเสนอผลร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียนแบบออนไลน์ และ 4) ขั้นประเมินผลออนไลน์ จากนั้นผู้วิจัยได้นำกิจกรรม 5 ขั้นตอนนี้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหา เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนการเรียนรู้ ดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาบทความออนไลน์ ผู้เรียนศึกษาข่าว เหตุการณ์ บทความหรือสถานการณ์แล้วตอบคำถามในกระดานด้วยตนเองบนห้องเรียนออนไลน์ WR Moodle เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ล่วงหน้าด้วยตนเองก่อนเข้าเรียนในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบบต่อหน้าจากที่ผู้เรียนได้ศึกษาบทความมาล่วงหน้าแล้ว ผู้เรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 3 – 5 คน แล้วร่วมกันศึกษาบทความบริบทปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ได้รับแล้วดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามกระบวนการ 1) ทำความเข้าใจปัญหา โจทย์กำหนดอะไรบ้าง และต้องการให้หาอะไร 2) วางแผนแก้ปัญหา วางแผนแนวทางการแก้ปัญหา

ที่จะนำไปสู่การหาคำตอบ 3) ดำเนินการตามแผนตามวิธีการปัญหาของกลุ่มตนเองที่ผู้เรียนสร้างขึ้น และ 4) สรุปคำตอบ ร่วมกันสรุปคำตอบที่ได้พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ โดยครูผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือในชั้นเรียน ตอบข้อซักถาม ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถหาแนวทางของกลุ่มตัวเอง จนผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จลุล่วงไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถใช้ห้องเรียนออนไลน์ในการดำเนินการเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนได้ทำให้ผู้เรียนได้มีเวลาในการคิดและฝึกฝนมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ชื่นนำเสนอผลร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียนแบบออนไลน์ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวคิดของกลุ่มตนเอง และผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดของกลุ่มอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 4 ชื่นประเมินผลออนไลน์ ครูประเมินผลตามสภาพจริงให้การประเมินผู้เรียนในรูปแบบออนไลน์จากการสังเกตพฤติกรรมทั้งในชั้นเรียนและการเรียนออนไลน์นอกห้องเรียน จากนั้นผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนในชั้นเรียน

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.60)

3. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities ตามเกณฑ์ 75/75

ตาราง 1 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities ตามเกณฑ์ 75/75

ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำใบงานระหว่างเรียน			ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน
ใบงานที่ 1	ใบงานที่ 2	ใบงานที่ 3	
82.41	70.37	81.48	75.37
ประสิทธิภาพของกระบวนการ = 78.09			ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ = 75.37
$E_1/E_2 = 78.09/75.37$			

จากตาราง 1 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพเท่ากับ $78.09/75.37$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 ผลเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	p
ก่อนการใช้	34	60	21.91	5.04	20.65	5.09	23.64*	0.00
หลังการใช้	34	60	42.56	6.10				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 21.91 คะแนน และ 42.56 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75 จากผลการสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75 กิจกรรมการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้เป็นกิจกรรมที่มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นศึกษาบทความออนไลน์ 2) ขั้นตอนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบบต่อหน้า 3) ขั้นนำเสนอผลร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน

แบบออนไลน์ 4) ขึ้นประเมินผลออนไลน์ ทั้งนี้เนื่องมาจากระบวนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน โดยเริ่มจากศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนวัชรวิทยาและกำหนดเนื้อหาที่ใช้สอนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities ซึ่งเนื้อหาที่เลือกอยู่ในสาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ มาตรฐานการเรียนรู้ ค 1.3 ม.1/1 เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 12 ชั่วโมง และผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิควิธีสร้างและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วจึงดำเนินการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด และตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีเหมาะสมระดับมากที่สุด จากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาหาประสิทธิภาพของรตนะ บัวสนธิ์ (2552) ที่กล่าวว่าในการหาประสิทธิภาพมี 2 ครั้ง ได้แก่ 1) การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) ใช้กับนักเรียน 3 คน โดยจำแนกเป็น สูง ปานกลาง และต่ำกว่าปานกลาง อย่างละ 1 คน เพื่อค้นหาข้อจำกัดของกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหา ภาษา หรือเวลา ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของกิจกรรมนั้น พบว่าด้านภาษาค่อนข้างเข้าใจยาก ด้านเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างน้อยเกินไป ผู้วิจัยจึงปรับปรุงด้านภาษาและเวลา ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาต่อไปให้มีความเหมาะสม จากนั้นกิจกรรมหาประสิทธิภาพกับกลุ่มทดลองแบบกลุ่มเล็ก ใช้กับนักเรียน 9 คน โดยจำแนกเป็น สูง ปานกลาง ต่ำกว่าปานกลาง อย่างละ 3 คน พบว่า เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 1พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 78.09/75.37 หมายความว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำใบงานระหว่างที่เรียนคิดเป็นร้อยละ 78.09 เมื่อทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 75.37 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ดังที่ กุลิสรา

จิตรชญาวนิช (2562, หน้า 10) ได้กล่าวว่าลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีมี 5 ประการดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้สามารถมองเห็นได้ (Visible Learning) โดยผู้สอนใช้เทคนิค หรือวิธีการมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด 2) หลักจิตวิทยาเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา และปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุจุดประสงค์ได้ 3) จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และจะต้องส่งเสริมพัฒนาการผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา 4) ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกในการเรียนรู้ และ 5) มีการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสามารถบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ กุลธิดา พุงคะใน (2564, หน้า 31 – 32) วิธีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน เป็นลักษณะของการผสมผสานการเรียนทางไกล (Distance Learning) ผ่านระบบเครือข่าย Online ร่วมกับการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียนปกติทั้งนี้ จะให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอนโดยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ลึกซึ้งมากขึ้นจากการลงมือปฏิบัติและการได้ร่วมทีมเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพพร้อมเผชิญหาและสามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญหทัย พิกุลทอง (2561) พบว่า นักเรียน มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนและหลังการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้ เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยออกแบบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา ให้เป็นขั้นตอนตามการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities ทั้ง 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาบทความออนไลน์ ผู้เรียนศึกษาข่าว เหตุการณ์ บทความหรือสถานการณ์

แล้วตอบคำถามในกระดานด้วยตนเองบนห้องเรียนออนไลน์ WR Moodle เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจและเตรียมความพร้อมในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ล่วงหน้าด้วยตนเองก่อนเข้าเรียนในชั้นเรียน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบบต่อหน้า จากที่ผู้เรียนได้ศึกษาบทความมาแล้วล่วงหน้าแล้ว ผู้เรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 3 – 5 คน แล้วร่วมกันศึกษาบทความแบบบริบทปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ได้รับแล้วดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามกระบวนการ 1) ทำความเข้าใจปัญหา โจทย์กำหนดอะไรบ้าง และต้องการให้หาอะไร 2) วางแผนแก้ปัญหา วางแผนแนวทางการแก้ปัญหาที่จะนำไปสู่การหาคำตอบ 3) ดำเนินการตามแผนตามวิธีการปัญหาของกลุ่มตนเองที่ผู้เรียนสร้างขึ้น และ 4) สรุปคำตอบ ร่วมกันสรุปคำตอบที่ได้พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ โดยครูผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือในชั้นเรียน ตอบข้อซักถามใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถหาแนวทางของกลุ่มตัวเอง จนผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จจุล่งไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถใช้ห้องเรียนออนไลน์ในการดำเนินการเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนได้ทำให้ผู้เรียนได้มีเวลาในการคิด และฝึกฝนมากยิ่งขึ้น ขั้นตอนที่ 3 ขั้นนำเสนอผลร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียนแบบออนไลน์ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวคิดของกลุ่มตนเอง และผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดของกลุ่มอื่น ๆ ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผลออนไลน์ ครูประเมินผลตามสภาพจริงให้การประเมินผู้เรียนในรูปแบบออนไลน์จากการสังเกตพฤติกรรมทั้งในชั้นเรียนและการเรียนออนไลน์ นอกห้องเรียนจากนั้นผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนในชั้นเรียน จากการใช้แนวคิดทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้นทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจปัญหา วางแผนให้อยู่ในรูปสัญลักษณ์คณิตศาสตร์ได้ ดำเนินการตามที่วางแผน และคิดหาคำตอบได้ จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ สอดคล้องกับเลสเตอร์ และ แฟรงค์ (Lester & Frank, 1977, p.12, อ้างถึงใน สุพัชร โพธิ์ปิ่น, 2564, หน้า 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยเน้นให้ผู้เรียนฝึกฝนการแก้ปัญหาเพื่อทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการแก้ปัญหาสังสมประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับการแก้ปัญหามาตามความสามารถแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับ สุพัชร โพธิ์ปิ่น (2564) ได้ การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุดอยู่ที่การทำความเข้าใจปัญหา รองลงมาเป็นการวางแผนแก้ปัญหาการดำเนินการตามแผน และค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด คือ

การสรุปคำตอบ สอดคล้องกับ ศุภิชมา รัตตัญญู (2562) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็นตามแนว Model Eliciting Activities ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งนักเรียนให้ความสำคัญของการทำความเข้าใจปัญหา ได้ฝึกวางแผนในการแก้ปัญหา ดำเนินตามแผนและตรวจสอบผล และสอดคล้องกับ นิสา ศิริรัมย์ (2563) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานตามรูปแบบ 3CM (Cool-Critical-Creative-Meaningful) ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาความสามารถรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการค้นพบความจริงและความสามารถในการค้นพบวิธีการแก้ปัญหา และความสามารถในการสร้างสรรค์ความรู้ที่อยู่ในระดับดี เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น คือ ผู้วิจัยใช้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบริบทของนักเรียนที่สามารถพบเจอในชีวิตประจำวัน ซึ่งนักเรียนมีความคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน หรือสามารถพบเห็นได้ตามสื่อออนไลน์ ดังเช่น ปัญหาสถานการณ์การขายของออนไลน์การเปรียบเทียบราคาของใช้ในชีวิตประจำวัน การเดินทางซึ่งบริบทดังกล่าวเป็นสิ่งที่นักเรียนเห็นคุณค่า สามารถนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันที่ได้พบเจอและเห็นถึงความจำเป็น ในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ จะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ต้องคัดเลือกให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน หลากหลาย และเข้าถึงได้ง่าย

1.2 การจัดกิจกรรมควรมีความยืดหยุ่นด้านเวลาให้นักเรียนได้คิดอย่างถี่ถ้วนไม่ ควรเร่งรัดเอาคำตอบ

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กับวัยของผู้เรียน ครูจะต้องกระตุ้นให้ศึกษา บทความและตอบคำถามเพื่อให้กิจกรรมเป็นไปตามที่กำหนดไว้

1.4 กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities เป็นการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ คุณครูควรเน้นย้ำในเรื่องของนำความรู้ไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากในงานวิจัยพบว่า ขั้นตอนการดำเนินการแก้ปัญหา นักเรียนจะต้องเชื่อมโยงจากบทความ หรือปัญหาที่ได้กำหนดขึ้นเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะถ้าไม่สามารถทำความเข้าใจได้ ก็จะไม่สามารถดำเนินการในขั้นต่อไปได้ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังไม่สามารถทำได้ดีนัก เนื่องจากมีปัญหาด้านการวิเคราะห์การอ่าน ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตควรส่งเสริมด้านการอ่าน วิเคราะห์โจทย์ ตีความหมายให้กับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจในการเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยแนวคิด Model Eliciting Activities ควบคู่ไปด้วย เพื่อจะได้นำไปปรับใช้กับเรื่องอื่น ๆ

2.3 การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานทำให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ควรนำไปปรับประยุกต์ใช้กับเรื่องอื่น ๆ ในวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนจะได้เกิดการเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัยของตนเอง สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ตามความสนใจไม่เพียงแต่ต้องรอครูในชั้นเรียนอย่างเดียว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กุลธิดา พุงคาโน. (2561). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพบริบทคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 12(1), 79 – 89.
- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญหทัย พิกุลทอง. (2561). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 29(3), 13 – 30.
- นิสา ศิริรัมย์. (2564). *การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานตามรูปแบบ 3CM (Cool-Critical-Creative-Meaningful) ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2552). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คำสมัย.

- ศุภัชฌา รัตต์บุญ. (2562). ผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็นตามแนว Model Eliciting Activities ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์. ใน บทความวิจัยวิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต 2562 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. หน้า ข – ค.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). ผลการประเมิน PISA 2018 คณิตศาสตร์ การอ่านและวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุวพัชร โพธิ์ปิ่น. (2564). การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Model Eliciting Activities เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร: กรุงเทพฯ.
- Allen, I. E. and Seaman, J. (2010). *Learning on demand: Online education in 2009*. USA: Sloan Consortium.
- Charles, Randall.; Lester, Frank.; & O'Daffer, Phares. (1977). *How to Evaluate Progress in Problem Solving*. Reston, Virginia: National Council of Teacher of Teacher of Mathematics.
- Garfield, J., et al. (2012). *Inventing and Testing Models : Using Model – Eliciting Activities*. Retrieved 2022 October 3, from <http://serc.carleton.edu/sp/library/mea/index.html>.
- Lesh, R., et al., (2000). *Principles for Developing Thought – Revealing Activities for Students and Teachers*. In A. Kelly, R. Lesh (Eds.), *Research Design in Mathematics and Science Education*. Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, New Jersey.

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียน
ไทรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
The Guidelines for Internal Supervision of Education Institution
using the Classroom as a Base of the Taimit School Group
under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1

นัทธมน สงทอง¹ พิมพภา ธรรมสิทธิ² วาญญู ขลิบเงิน³

Natthamon Songtong, Pimpaka Thammasit, Watanyoo Khibngoen

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไทรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประชากรที่ใช้ในระยะที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 19 คน และครู 107 คน รวม 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 2 คน และศึกษานิเทศก์ 2 คน รวม 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ด้านการประเมินผลและเผยแพร่ และด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไทรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ศึกษาบริบทปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทั้งภายในและ

Received: 2023-05-09 Revised: 2023-07-10 Accepted: 2023-07-10

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Master of Education Program Students Department of Educational Administration Uttaradit
Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Mewradg@gmail.com

²อาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer in Educational
Administration Uttaradit Rajabhat University e-mail: Phimpaka@live.ur.ac.th

³อาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer in Educational
Administration Uttaradit Rajabhat University e-mail: krupong007@gmail.com

ภายนอกสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศ กำหนดเป้าหมาย จัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ จัดทำคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศ สร้างความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ และด้านการประเมินผลและเผยแพร่ จัดทำรายงานผลการนิเทศภายใน

คำสำคัญ (Keywords): การนิเทศภายใน; แนวทาง; ห้องเรียนเป็นฐาน

Abstract

The purposes of this research were to study the needs and to study the guidelines for Internal Supervision of Education Institution using the Classroom as a Base of the Taimit School Group under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. The population of Phase 1 consisted of 19 school administrators and 107 teachers total 126 people. The tool used to collect data was a questionnaire. The target group of Phase 2 consisted of a school administrator, 2 teachers head of academic affairs and 2 supervisors total 5 people. The data collection tool was a structured interview in which the researcher analyzed and synthesized the data obtained from the questionnaire collection. The analytical device included frequency, percentage, mean, standard deviation, priority need index and content analysis. The results findings were as follow. The needs for Internal Supervision of Education Institution using the classroom as a Base sorted in descending order as follows the supervisory planning, the supervision practice, the creation media and supervision tools, the evaluation and publish and study of current condition problems and needs. The Guidelines for Internal Supervision of Education Institution using the Classroom as a Base of the Taimit School Group under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. There were five aspects included study of current condition problems and needs to study of current context problems and needs of internal and External. The supervisory planning have defined goals and rank operating procedures. The creation media and supervision tools to provide instruction for Internal Supervision. the supervision practice to clarify the process for internal supervision practice. And the evaluation and publish make a report for internal supervision. The proposed of the Guidelines for Internal Supervision of Education Institution using the Classroom as a Base were overall rated as suitable and feasible at a high level.

Keywords: Internal Supervision; Guideline; The Classroom as a Base

บทนำ (Introduction)

การศึกษาไทยในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาตามบริบทของการจัดการศึกษาอันเป็นไปตามแผนการศึกษาของชาติคือ พัฒนาค้น พัฒนาครูอาจารย์ พัฒนาสังคมในหลากหลายรูปแบบที่เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชน การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยเน้นให้เด็กเป็น คนดี คนเก่ง มีความสุข มีคุณธรรมอาศัยการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน เกิดการบูรณาการวิชาต่างๆเข้าด้วยกันเป็นสหวิทยาการเพื่อให้การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการจึงต้องมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต นอกจากนั้นในอนาคตจะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตและเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทอย่างยิ่งในระบบการศึกษาในอนาคต (ประหยัด พิมพ์, 2562)

จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของปีการศึกษา 2564 ของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 19 โรงเรียน พบว่าแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 5 โรงเรียน พบว่าแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 สรุปได้ว่าจุดที่ควรพัฒนาของโรงเรียนในกลุ่ม 9 ไตรมิตรคือ 1. พัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (โรงเรียนขยายโอกาส) 2. วางแผนพัฒนาการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Active Learning เพื่อนำผลการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนมาพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน 4. วางแผนพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้ต่อเนื่องเป็นระบบ 5. รายงานผลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน รวมถึงบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาทราบถึงการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์ในแต่ละปีการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2565)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นชัดเจนว่ากลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 19 โรงเรียนมีความจำเป็นต้องพัฒนาด้านการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญ ประการหนึ่งในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ คือการนิเทศภายในสถานศึกษา เนื่องจากการนิเทศภายในสถานศึกษาจะเป็นการช่วยเหลือให้คำแนะนำ ปรับปรุงและนำไปสู่กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย 2562 ปีทองแห่งการนิเทศภายในห้องเรียนเป็นฐานเพื่อคุณภาพของผู้เรียน ถือได้ว่าการนิเทศภายในมีความสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับครูและโรงเรียน เพราะการที่จะทำให้ผู้เรียนมีศักยภาพทางการเรียนที่สูงขึ้นได้นั้นครูและบุคลากรทางการศึกษา

จำเป็นจะต้องมีคุณภาพที่สูงขึ้นด้วย (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อหาผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนาครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนในกลุ่มไตรมิตร 19 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 19 คน และครู 107 คน รวม 126 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.970 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและเผยแพร่

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ที่มีลักษณะแบบปลายเปิด

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

3.2 นำหนังสือเก็บรวบรวมข้อมูลส่งให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามในระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566 ถึง 15 มีนาคม 2566 ได้แบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 นำค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น มาวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี (Modified Priority Needs Index : PNI) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562) เพื่อจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นของแต่ละด้าน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูหัวหน้างานวิชาการ 2 คน และศึกษานิเทศก์ 2 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 รวม 5 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาสูงสุดและสถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2 ตอบเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ โดยนำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 - 3 ของแต่ละด้านมาเป็นประเด็นคำถามสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

3.2 ประสานงาน นัดหมาย วัน เวลา ขอสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง โดยดำเนินการสัมภาษณ์ในระหว่างวันที่ 10 เมษายน 2566 – 30 เมษายน 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นเกณฑ์ แล้วสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เป็นดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ภาพรวม

การนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI	ลำดับ PNI
	μ	σ	μ	σ		
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	3.019	0.603	4.478	0.549	0.483	5
2. ด้านการวางแผนการนิเทศ	2.657	0.658	4.529	0.542	0.704	1
3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	2.735	0.636	4.376	0.584	0.600	3
4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	2.603	0.571	4.411	0.617	0.694	2
5. ด้านการประเมินผลและเผยแพร่	2.865	0.639	4.422	0.564	0.544	4
รวม	2.776	0.621	4.403	0.571	0.605	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านการประเมินผลและเผยแพร่ และด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีแนวทางคือ ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรร่วมกันศึกษาบริบทปัจจุบันของสถานศึกษา ปัญหาและความต้องการจากข้อมูลสารสนเทศในทุก ๆ ด้านที่เป็นปัญหาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา นำเทคนิคการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงาน นำข้อมูลมาจัดรวบรวมร่วมกันวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการ PLC เพื่อตัดสินใจร่วมกัน ในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการเร่งด่วน กำหนดเป้าหมายในการนิเทศภายในร่วมกัน

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ มีแนวทางคือ โรงเรียนมีประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน วางแผนการนิเทศ นำข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มากำหนดรายละเอียดกิจกรรม จัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนดโครงการการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา จัดทำเป็นคู่มือการนิเทศ กำหนดปฏิทิน ประชุมการดำเนินงานระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ดำเนินงานการนิเทศตามปฏิทินที่ได้กำหนดไว้

2.3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ มีแนวทางคือ แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำเครื่องมือการนิเทศในรูปแบบของคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน คำนึงถึงความเหมาะสมของบริบทของสถานศึกษาและสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดการนิเทศที่สถานศึกษา กำหนด นำเครื่องมือไปใช้ในการปฏิบัติการนิเทศตามที่ปฏิทินกำหนด ผู้บริหารสถานศึกษา นิเทศติดตามโดยนำเครื่องมือการนิเทศภายในมาใช้ประเมินผลการใช้เครื่องมือการนิเทศด้วยกระบวนการ PLC ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ สะท้อนผลการใช้เครื่องมือนิเทศภายในโดยนำผลจากการสะท้อนคิด ไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขสื่อและเครื่องมือนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีแนวทางคือ โรงเรียนประชุมชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ การใช้สื่อและเครื่องมือการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามแผนและปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการนิเทศภายในสถานศึกษาและจัดทำรายงานผลการนิเทศเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2.5 ด้านการประเมินผลและเผยแพร่ มีแนวทางคือ โรงเรียนนำผลจากการประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ข้อมูลจากการสะท้อนผลการนิเทศ รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการการนิเทศภายในสถานศึกษา มาใช้วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในปีการศึกษาต่อไป จัดทำรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา เสนอต่อผู้บริหารในสถานศึกษา และรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานของสถานศึกษา ตามช่องทางต่างๆที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น เพจ Facebook, กลุ่ม Line ครูประจำ, ช่อง Youtube ของโรงเรียน, เว็บไซต์ของโรงเรียน เป็นต้น จัดประกวดสื่อการสอน ประกวดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกวดห้องเรียนต้นแบบ เป็นต้น คัดเลือกครูที่มีผลงานโดดเด่นในการจัดกระบวนการเรียนการสอน มอบเกียรติบัตรให้ครูที่มีผลงานที่เกิดจากการนิเทศภายใน เป็น การสร้างแรงจูงใจ และเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติครู

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะ การวางแผนการนิเทศเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานนิเทศภายใน และเน้นการทำงานที่เป็นระบบ โดยดำเนินการตามแผนการดำเนินงานใช้คู่มือการนิเทศภายใน เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนิเทศ บอกให้รู้ถึงจุดมุ่งหมาย สิ่งที่คาดหวัง วัตถุประสงค์ที่ต้องการที่ได้กำหนดไว้ บอกเป้าหมายที่ต้องการในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ แสดงวิธีการดำเนินงานที่มุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ แสดงถึงวิธีการ ติดตาม ควบคุมกำกับ การปฏิบัติงานนิเทศภายในและการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศ ตามที่กำหนดไว้ในแผน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กำชัย ยุกติชาติ (2564) พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การประเมินผลและรายงานผล และการสร้างเครื่องมือนิเทศ

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ พบว่า ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรร่วมกันศึกษาบริบทปัจจุบันของสถานศึกษา ปัญหาและความต้องการจากข้อมูลสารสนเทศในทุก ๆ ด้านที่เป็นปัญหาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา นำเทคนิคการประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment) มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงาน นำข้อมูลมาจัดรวบรวมนำวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการ PLC เพื่อตัดสินใจร่วมกัน ในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการเร่งด่วน กำหนดเป้าหมายในการนิเทศภายในร่วมกัน ซึ่งกำชัย ยุกติชาติ (2564) กล่าวว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดทำแผนพัฒนาดตนเองรายบุคคล (ID PLAN) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาของครู ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดทำรายงานการพัฒนาดตนเองของครูแต่ละบุคคล (SSR) และรายงานการประเมินของสถานศึกษา (SAR) เพื่อจัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวิเคราะห์ผลการทำงานและพัฒนางานต่อไป คณะครูควรส่งเอกสารธุรการขึ้นเรียน ผลการเรียนรู้แผนการสอนและแบบบันทึกหลังสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ผู้เรียน และวิเคราะห์ปัญหา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ผู้บริหารควรนำเทคนิคการประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment) มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงาน เพื่อช่วยลำดับความสำคัญในการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี

และสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ ลำเนา (2565) พบว่า สถานศึกษาควรตรวจสอบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อจำกัดในการนิเทศภายในและวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน สร้างความเข้าใจการนิเทศภายในที่ตรงกัน กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่า โรงเรียนมีประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดเป้าหมายการนิเทศภายใน สถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน วางแผนการนิเทศ นำข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มากำหนดรายละเอียดกิจกรรม จัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนดโครงการการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา จัดทำเป็น คู่มือการนิเทศ กำหนดปฏิทิน ประชุมการดำเนินงานระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ดำเนินงาน การนิเทศตามปฏิทินที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมาริสา ทองคำ (2560) กล่าวว่า สถานศึกษาควรจัดทำ ปฏิทินการปฏิบัติการนิเทศการศึกษารายสัปดาห์ไว้ในโครงการนิเทศและแผนปฏิบัติการของ โรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงการการนิเทศจะใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ทุกฝ่ายมีความ เข้าใจตรงกันมีจุดมุ่งหมายเดียวกันเพราะทุกฝ่ายได้ประชุมหารือร่วมกันในการทำโครงการ ทำให้ การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานนิเทศภายใน ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมวิเคราะห์ปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานให้ครอบคลุมทุกด้าน จัดทำปฏิทินการนิเทศที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (2560) พบว่า มีการกำหนดแผนการนิเทศภายในของสถานศึกษา มีการ ประชุมคณะครูเพื่อร่วมกันวางแผนวิเคราะห์สภาพปัญหาที่พบ มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของคณะครูในโรงเรียน มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานนิเทศภายใน ในรูปตาราง รายสัปดาห์/รายเดือน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของ โรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน มีการกำหนดกิจกรรม รายละเอียด เป้าหมายและตัว บ่งชี้การนิเทศภายใน และมีการสรุปผลการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศ ภายในอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

2.3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ พบว่า โรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำ เครื่องมือการนิเทศในรูปแบบของคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน คำนึงถึง ความเหมาะสมของบริบทของสถานศึกษาและสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดการนิเทศที่สถานศึกษา กำหนด นำเครื่องมือไปใช้ในการปฏิบัติการนิเทศตามที่ปฏิทินกำหนด ผู้บริหารสถานศึกษา นิเทศ ติดตามโดยนำเครื่องมือการนิเทศภายใน มาใช้ประเมินผลการใช้เครื่องมือการนิเทศด้วย กระบวนการ PLC ร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ สะท้อนผลการใช้เครื่องมือนิเทศภายใน โดยนำผลจากการสะท้อนคิด ไปพัฒนาปรับปรุง แกไขสื่อและเครื่องมือนิเทศให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น ซึ่งประดุจดาว บรรดาศักดิ์ (2560) กล่าวว่า ต้องทำความเข้าใจร่วมกันในการสร้างสื่อและ เครื่องมือให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ท้นต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มีการนำเทคนิคใหม่ๆมาใช้ในการ นิเทศ มีการจัดเก็บสื่อ เครื่องมืออย่างเป็นระบบ จัดตั้งห้องหรือศูนย์กลางในการเก็บข้อมูลและมี

การนำข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรวุฒิ หอมอินทร์ (2563) พบว่า โรงเรียนประชุมเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านการนิเทศภายใน เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือในการนิเทศภายใน มีการวิเคราะห์ประเมินคุณภาพ และปรับปรุงพัฒนา เครื่องมือในการนิเทศภายในก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งแจ้งถึงความสำคัญ วิธีการใช้ และประโยชน์ของ เครื่องมือในการนิเทศภายในแต่ละอย่างให้ครูได้รับทราบ

2.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า โรงเรียนประชุมชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ การใช้สื่อและเครื่องมือการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อสร้างความเข้าใจ ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามแผนและปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และจัดทำรายงานผลการนิเทศเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งประภาภรณ์ พลรักษ์ (2560) กล่าวว่า มีคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็น ผู้ประสานงานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน ช่วยให้การดำเนินงานการนิเทศเป็นไปตาม ปฏิทินการนิเทศ อีกทั้งยังช่วยทำความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ตลอดจน คณะกรรมการนิเทศนั้นควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาผู้นิเทศและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของธารทิพย์ ด้ายศ (2561) พบว่า โรงเรียนจัดประชุมชี้แจงบทบาทของผู้ นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานพร้อมทั้งสนับสนุนการ จัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ สร้างขวัญและกำลังใจให้ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติการสอน มีความศรัทธาในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง ดำเนินกิจกรรมการนิเทศโดยตรง เช่น การ สังเกตการณ์สอน การสาธิตการสอน การสนทนาทางวิชาการ

2.5 ด้านการประเมินผลและเผยแพร่ พบว่า โรงเรียนนำผลจากการประเมินการนิเทศ ภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ข้อมูลจากการสะท้อนผลการนิเทศ รายงานผลการ ปฏิบัติงานตามโครงการการนิเทศภายในสถานศึกษา มาใช้วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน ปีการศึกษาต่อไป จัดทำรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา เสนอต่อผู้บริหารในสถานศึกษา และรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์การ ปฏิบัติงานของสถานศึกษา ตามช่องทางต่างๆที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น เพจ Facebook, กลุ่ม Line ครูประจำ, ช่อง Youtube ของโรงเรียน, เว็บไซต์ของโรงเรียน เป็นต้น จัดประกวดสื่อการสอน ประกวดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกวดห้องเรียนต้นแบบ เป็นต้น คัดเลือกครูที่มีผลงานโดดเด่นใน การจัดกระบวนการเรียนการสอน มอบเกียรติบัตรให้ครูที่มีผลงานที่เกิดจากการนิเทศภายใน เป็น การสร้างแรงจูงใจ และเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติครู ซึ่งสุริยา สุนาอาจ (2560) กล่าวว่า ประชุม ชี้แจงให้ครู บุคลากรในโรงเรียนทราบรายละเอียดของแผนการประเมินผลการนิเทศภายใน สถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วม กำหนดระยะเวลาและวิธีที่จะ

ประเมินผลในแผนการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษากำหนดสาระสำคัญของเรื่องที่จะประเมินผล ประเมินผลการนิเทศเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินจากการนิเทศทั้งด้านปริมาณและคุณภาพไปใช้ในการปรับปรุงงาน มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษาสู่สาธารณชน สังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอดนวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จนำเอาผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสายวิญญ์ ดวงสนาม (2561) พบว่า หลังจากการนิเทศสิ้นสุดผู้นิเทศมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้รับการนิเทศทันที เพื่อทราบถึงการปฏิบัติงานทางด้านการเรียนการสอนของครูผู้รับการนิเทศ บอกถึงจุดเด่นจุดด้อย แล้วนำปัญหาที่ได้ไปหาแนวทางการแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ มีความต้องการจำเป็นเป็นอันดับแรก ดังนั้นในการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและศึกษานิเทศก์ควรประชุมหรือร่วมกันวางแผนการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาโดยให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจแสดงความต้องการหรือให้ความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน การส่งเสริมสนับสนุนที่เริ่มจากการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน พัฒนาผู้เรียนจากในห้องเรียนให้มีคุณภาพจะนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 จากการวิจัยได้แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ที่ประกอบด้วย 5 ด้าน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปใช้เป็นแนวปฏิบัติในการนิเทศภายในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าด้านการวางแผนการนิเทศ มีสภาพที่เป็นอยู่ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ โรงเรียนกำหนดวิธีการพัฒนาครูและนักเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือไปพัฒนา ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการนิเทศภายในสถานศึกษา

2.2 จากผลการวิจัยแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า

สภาพที่เป็นอยู่การนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวม ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีค่าน้อยที่สุด ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการนิเทศภายในระหว่างกลุ่มโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กำชัย ยุกติชาติ. (2564). การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัด ลูกแกประชาชนุทิศสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. ปรินญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงใจ ศรีไชย. (2560). การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธารทิพย์ ด้ายศ. (2561). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธีรภูมิ หอมอินทร์. (2563). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิรุทธ์ นันทมาตวงนรา. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สิริวิสาสน์.
- ประดุงดาว บรรดาศักดิ์. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาภรณ์ พลรักษ์. (2560). แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประหยัด พิมพา. (2562). การศึกษาไทยในปัจจุบัน. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด. 7(1), 242.
- พุทธชาติ แสนอุบล. (2560). สภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มารีสา ทองคำ. (2560). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของอำเภอสรรคบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- วรารณ ต๊ะอุป. (2565). แนวทางการนิเทศภายในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมจังหวัดอุดรดิตถ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สุริยา สุณาอาจ. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายวินิตย์ ดวงสนาม. (2561). การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- โสภณ ลำเนา. (2565). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 10(40), 225-234.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยงานศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, น. 9.

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
Developing Reading Comprehension Skills Using Peer Learning Management (Think-Pair-Share) Together with the Idea of Using Questions for Grade 2 Students

ธัญพร อุดคำมี¹ กฤตยากาญจน์ โตพิทักษ์²
Tanyaporn Oodcommee, Krittayakan Topithak

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม ซึ่งได้มาแบบการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม แบบวัดทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนหลังเรียน และแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test dependent ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่าผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ

Received: 2023-05-01 Revised: 2023-07-10 Accepted: 2023-07-17

¹หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Education Naresuan University. Corresponding Author e-mail: tanyaporno64@nu.ac.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Education Naresuan University Corresponding e-mail: krittayakan@nu.ac.th

86.92 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด(Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามโดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เท่ากับ ค่าเฉลี่ย 4.75 ร้อยละ 94.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เกณฑ์การประเมิน มากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาทักษะการจับใจความ; การเรียนแบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share); เทคนิคการใช้คำถาม

Abstract

This research aims 1. To compare reading comprehension skills by using a peer-to-peer learning management (Think-Pair-Share) with the concept of using questions. For students in grade 2 between before and after school. 2. To compare the reading comprehension skills using techniques (Think-Pair-Share) with the concept of using questions. for grade 2 students with the criteria of 80 percent. 3. To study the satisfaction of grade 2 students towards learning. by managing learning as a partner (Think-Pair-Share) with the concept of using questions. Which was obtained by purposive sampling. The tools used were Learning Management Plan (Think-Pair-Share) with the concept of using questions. Tests to measure reading comprehension skills before and after school. and a questionnaire to measure satisfaction towards learning management, peer learning (Think-Pair-Share) with the concept of questioning. And the statistics used to analyze the data were mean, percentage, standard deviation, dependent t-test. The results showed that 1. Comparison of learning achievements before and after learning through peer-to-peer learning management. (Think-Pair-Share) with the concept of using questions. For grade 2 students with the criteria of 80 percent, it was found that the results of the post-test were higher than before by 86.92 percent. 2. The results of the study of the satisfaction of Prathom Suksa 2 students toward the use of the peer-to-peer learning management plan. (Think-Pair-Share) with the concept of using questions. Overall, the level of satisfaction was high, equal to an average of 4.75, 94.92 percent, a standard deviation of 0.50, the most evaluation criteria.

Keywords: development of comprehension skills; peer learning (Think-Pair-Share); techniques for using questions

บทนำ (Introduction)

สังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในทุก ๆ ด้าน การสื่อสารเป็นไปด้วยความรวดเร็ว สังคมไทยจึงเปิดกว้างในการรับอารยธรรมจากต่างประเทศที่หลั่งไหลมาจากทุกทิศทาง การรับข่าวสารโดยขาดการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนย่อมส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิด เข้าใจคลาดเคลื่อน จากการสื่อสารของผู้ส่งสารเหล่านั้นทำให้เกิดความสับสนในกระบวนการคิดอ่านของเด็กและเยาวชนรวมถึงการอ่านที่ไม่ได้วิเคราะห์ข้อมูลที่เข้ามาอย่างรวดเร็วแต่ขาดความถูกต้องชัดเจนเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาคือ “การพัฒนาการอ่าน” เพราะการอ่านเป็นทักษะและกระบวนการที่สำคัญในการรับข้อมูล แสวงหาความรู้ ที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการรับรู้ข้อมูล ผูกพัน เพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนามนุษย์ หากไม่ได้รับการพัฒนาหรือได้รับการพัฒนาไม่เต็มศักยภาพในการเรียนรู้แล้วย่อมทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ซึ่งจะส่งผลถึงการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต(กัญญา ชัยรัตน์, 2552)

ทั้งนี้การอ่านมีความสำคัญที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญทำให้บุคคลก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์ ทักษะการอ่านควรเป็นทักษะที่ได้รับการส่งเสริมเพราะเป็นทักษะที่คงอยู่กับนักเรียนได้นานที่สุด เป็นสิ่งที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตลอดเวลาแม้ว่าจะสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านเป็นอย่างยิ่ง จึงได้รณรงค์ให้เด็กไทยมีนิสัยรักการอ่านอย่างถาวร จึงกำหนดนโยบายให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารีเป็นวันแห่งการรักการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากพระองค์ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2549 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ว่า “หนังสือเป็นสื่อเผยแพร่ความรู้ที่อยู่คู่กับมนุษย์เป็นเวลานาน หนังสือดีมีสาระมีส่วนช่วยยกระดับสติปัญญาและจิตใจของมนุษย์ คติคำสอนหรือตัวอย่างต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือยังช่วยกล่อมเกลาคำความรู้สึกนึกคิด คุณธรรมจริยธรรมด้วย” ฉะนั้นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เยาวชน จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (กัญญา ชัยรัตน์, 2552)

การอ่านจับใจความยังคงเป็นทักษะที่ผู้เรียนประสบปัญหาเนื่องจากผู้เรียนทักษะการอ่านที่ขาดทักษะการอ่าน ทำให้ไม่สามารถตอบคำถาม หาคำตอบจากการอ่านงานเขียนประเภทต่างๆ จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่ พบว่าคะแนนทักษะการอ่านรู้เรื่องนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ไม่น่าพึงพอใจ และผู้เรียนไม่สามารถถ่ายทอด หรือเสนอความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นทราบได้ ผู้วิจัยจึงสนใจใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-

Share) และแนวความคิดการใช้คำถามมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเพื่อทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นจากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงปฏิบัติหน้าที่สอนรายวิชาภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามกระบวนการเรียนรู้และกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้วิชาอื่น ๆ โดยกำหนดให้สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน และคาดหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะวัฒนธรรม การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การชื่นชมเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ (สายชล โชติธนากิจ, 2561)

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ช่วยให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา สามารถส่งผลให้มนุษย์ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำรงชีวิต การอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่จำเป็นต้องเน้นและต้องฝึกฝน ให้กับผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านสร้างความหมายหรือพัฒนาการ วิเคราะห์ และยังช่วยพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ ตีความ ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด การอ่านจับใจความสำคัญมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการอ่านทั่วไป เพราะถ้านักเรียนอ่านจับใจความได้ก็จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่าง ๆ ได้ (ลักขมิ ขวัญประเสริฐ และนฤมล อินทร์ประสิทธิ์, 2556)

การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะพื้นฐาน สำหรับการอ่านในระดับขั้นที่สูงขึ้น เพราะถ้านักเรียนไม่สามารถจับใจความสำคัญได้ก็จะทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ เพราะการอ่านจับใจความสามารถช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงแก่นเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง และสำหรับผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ ทุกรายวิชาจำเป็นต้องใช้ทักษะการอ่านจับใจความ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นผู้เรียนที่ขาดทักษะในการอ่านจับใจความก็จะไม่สามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ (ชุตินา ยอดตา, 2561) สอดคล้องกับ จุฬารัตน์ อินทร์อุดม (2561) ที่กล่าวถึงการอ่านจับใจความว่า การอ่านจับใจความสำคัญเป็นการอ่านในระดับพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนควรมีและเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการอ่านในระดับสูงต่อไป แต่การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนด้วยการอ่าน อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านอ่านได้รวดเร็วและจับใจความได้ถูกต้อง เพราะจะเป็นส่วนสำคัญ ที่ทำให้ผู้อ่านทำความเข้าใจกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ได้ นอกจากนี้ยังมีความสำคัญในการถ่ายทอดสิ่งที่อ่านให้ผู้อื่นได้รับรู้ ได้ตรงประเด็นดังแนวคิดของสายใจ ทองเนียม (2560) การอ่านจับใจความว่า คือ การอ่านในใจ ที่มุ่งค้นหาสาระสำคัญของเรื่องใจความหลัก เพื่อให้ทราบว่าเป็นเรื่องอะไร ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม และมีใจความรองหรือใจความขยาย ซึ่งเป็นรายละเอียด เพื่อสนับสนุนใจความหลักให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 80

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ จะใช้การวิจัยวิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลังเรียน (The One Group Pretest Post-test Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มโรงเรียนวังขึ้น จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 71 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านวังเบอะ จำนวน 13 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผลคะแนนการทดสอบความสามารถการอ่านการเขียน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม มีจำนวน 8 แผน รวมเวลา 10 ชั่วโมง รวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน นำแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและพิจารณาแก้ไขในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม โดยใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบประเมินมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ ลิเคอร์ท (Likert) ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มโรงเรียนวังขึ้นจำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 71 คน นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ดังนี้ ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านวังเบะ จังหวัดแพร่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่าน จับใจความโดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวความคิดการใช้คำถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่าน แบบปรนัย 3 ตัวเลือก ชนิดเลือกตอบจำนวน 30 ข้อและทำตารางวิเคราะห์แบบทดสอบ ประกอบด้วย สารมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด แล้วนำแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวการใช้คำถาม ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะนำแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวความคิดการใช้คำถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.50 ขึ้นไป ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มโรงเรียนวังขึ้นจำนวน 5 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 71 คน เพื่อนำไปวิเคราะห์คุณภาพหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวความคิดการใช้คำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อคัดเลือกแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ที่ผ่านเกณฑ์กำหนด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) มีค่าเท่ากับ 0.94 นำแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวความคิดการใช้คำถามจำนวน 20 ข้อ ไปใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง 3. แบบประเมินของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวความคิดการใช้คำถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของคำถาม ความถูกต้องด้านภาษา และให้ข้อเสนอแนะทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนนคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity) และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งแบบสอบถามความพึงพอใจมีค่า IOC = 1 นำแบบประเมินของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวความคิดการใช้คำถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของแบบทดสอบเพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ดังนี้

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบแบบทดสอบวัดความสามารถทักษะการอ่านจับใจความ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม

1.2 หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method)

2. หาประสิทธิภาพเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 80

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบแบบทดสอบวัดความสามารถทักษะการอ่านจับใจความ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม

2.2 หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method)

2.4 นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนน และทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มโรงเรียนวังชิ้น จำนวน 5 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 71 คน เพื่อนำไปวิเคราะห์คุณภาพหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ

2.7. นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนน และทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งผ่านเกณฑ์จำนวน 26 ข้อ

2.8. คัดเลือกแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ที่ผ่านเกณฑ์กำหนด เพื่อมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) มีค่าเท่ากับ 0.94

2.9. นำแบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม จำนวน 20 ข้อ ไปใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง

3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ดังนี้

3.1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบความพึงพอใจ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม

3.2. กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน เนื้อหาที่จะวัด และเลือกรูปแบบเครื่องมือที่จะวัด

3.3. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยสอบถามความพึงพอใจในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบคุณภาพ ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนนคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity) และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

6. นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think – Pair – Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย (Research Results)

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถามสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.77 และ 17.38 คะแนน ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	ค่าความต่างเฉลี่ย	t	p
ก่อนเรียน	13	11.77	1.96	5.61	14.01	.000*
หลังเรียน	13	17.38	1.89			

$P^* < 0.5$

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความก่อนและหลังใช้จัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่าผลการพัฒนาการพัฒาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 11.77 และ 17.38 คะแนน ตามลำดับและคิดเป็นร้อยละ 86.92 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

$\bar{X}$	11.77	17.38	5.62
S.D.	1.96	1.89	1.45
ร้อยละ	21.86	32.29	27.07

พบว่าการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 11.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.96 คิดเป็นร้อยละ 21.86 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 17.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.89 คิดเป็นร้อยละ 32.29

3. ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (= 4.75, S.D. = 0.50) เกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับ มากที่สุด หากพิจารณาเป็นรายข้อข้อที่ 12 รายการกิจกรรมช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นมีค่าเฉลี่ย (= 4.92, S.D. = 0.27) เกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับ มากที่สุด

	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	ร้อยละ
$\bar{X}$	20	17.38	51.5
S.D.	0	1.89	0.95
ร้อยละ	100	32.29	86.92

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.77 และ 17.38 คะแนน ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนาธิป เสือขำ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดีอาร์-ทีเอ (DR-TA: Directed Reading-Thinking Activity) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดีอาร์-ทีเอ (DR-TA: Directed Reading-Thinking Activity) กับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยก่อน และหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดีอาร์-ทีเอ (DR-TA: Directed Reading-Thinking Activity) กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนานาชาติแอสคอตจำนวน 25 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความภาษาไทย 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดีอาร์-ทีเอ (DR-TA: Directed Reading-Thinking Activity) ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียน หลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดีอาร์-ทีเอ (DR-TA: Directed Reading-Thinking Activity) กับเกณฑ์ร้อยละ 70 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยนักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดีอาร์-ทีเอ (DR-TA: Directed Reading-Thinking Activity) โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ซึ่งการศึกษาของผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่าการที่จะพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนนอกจากผู้เรียนได้เรียนตามหลักสูตรเพียงอย่างเดียวคือการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการเพื่อนคู่คิดคู่คิด (Think-Pair-Share) หรือมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในการเรียนซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนของนักเรียนเกิดการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพ อันเป็นประโยชน์แก่นักเรียนในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านจับใจความก่อนและหลังการใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวทางการใช้คำถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.77 และ 17.38 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.49 คิดเป็นร้อยละ 86.92 ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลต่าง 27.07 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ชฎารัตน์ ภูทางนา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการอ่านจับใจความสำคัญโดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองชลขุ (บุรวิทยาการ) อำเภอชลขุ จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 60 คน ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองชลขุ(บุรวิทยาการ) ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสื่อประสมและวิธีสอนแบบ SQ4R 2) แบบวัดความพึงพอใจ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนด้วยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ค่าดัชนีประสิทธิผลของการสอนแบบสื่อประสม มีค่าเท่ากับ 0.57 และวิธีการสอนแบบ SQ4R มีค่าเท่ากับ 0.52

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ครูผู้สอนควร แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม และสมาชิกในแต่ละกลุ่มเพื่อเพิ่มทักษะการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นและเสริมสร้างทักษะการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. ครูผู้สอนมีการเสริมแรงในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นความสนใจ ต่อการเรียนรู้ เช่น การชมเชยผู้เรียนเมื่อมีการตอบคำถามหรือมีการแสดงความคิดเห็นระหว่างเรียน

2. ข้อเสนอแนะการนำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ทั้งยังเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์และการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น
2. บทอ่านในการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ควรมีอย่างหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และฝึกทักษะการอ่านจับใจความที่หลากหลาย ที่สำคัญเนื้อหาควรมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
3. ควรเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ร่วมกับแนวคิดการใช้คำถาม กับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคอื่นๆ เช่น เทคนิคการอ่านแบบ SQ6R เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- ชุติมา ยอดดา. (2561). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อเสริมสร้างความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. การค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ดลฤดี ไชยศิริ (2563). *การส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับแนวคิดเกมพีเคชั่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนผดุงนารี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธนาธิป เสือขำ. (2564). *การพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความภาษาไทยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดีอาร์-ทีเอ (DR-TA: Directed Reading Activity) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธัญญา แนวดวง. (2561). *ผลการจัดการเรียนแบบอุปนัยร่วมกับเทคนิค (Think – Pair – Share) ที่มีต่อมโนทัศน์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต.,มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี

- ปกรณ์ ประจัญบาน. (2552). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและประเมิน (Advanced Statistics for Research and Evaluation). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรพรรณ จันตระ. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการคิดโดยเทคนิคการใช้คำถาม ร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร
- พิสมร ชูเอม. (2561). การพัฒนาความสามารถในการพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขมี ขวัญประเสริฐ และนฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2556). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการสอนอ่าน KWLSA. วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา, 7(3), 103.
- สายใจ ทองเนียม. (2560). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สายชล โชติธนาภิ. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อมรรัตน์ เตยหอม. (2563). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต., มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.

การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
Personnel Development Operations of Secondary Schools in Satun
Province Secondary Educational Service Area Office, Songkhla Satun

สุไลมาน เด่นดารา¹ สุดาพร ทองสวัสดิ์²
Sulaiman Dendara, Sudaporn Thongsawat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ปีการศึกษา 2565 จำนวน 230 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (independent samples) ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ด้านการปฐมนิเทศ ด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ และด้านการสัมมนาทางวิชาการ 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ควรมีการวางแผนการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดูงานเพื่อช่วยในการรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ สถานศึกษาควรมีการดำเนินการ

Received: 2023-04-27 **Revised:** 2023-07-04 **Accepted:** 2023-07-04

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Master of Education Program Degree in Educational Administration Hatyai University. Corresponding Author e-mail: Sulaiman885402@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Adviser in Educational Program Degree in Educational Administration Hatyai University.

สับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากร ตามมติข้อตกลงของสถานศึกษา โดยกำหนดวาระการปฏิบัติ แล้วสับเปลี่ยนตามกำหนด หรือสับเปลี่ยนในโอกาสอันควร

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาบุคลากร; สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

Abstract

The research aimed to study the implementation of personnel development of secondary schools in Satun Province under the Secondary Education Service Area Office, Songkhla, Satun. The population of the study was 230 teachers in secondary schools in Satun Province under the Secondary Education Service Area Office, Songkhla, Satun in the academic year 2022. To gather data, questionnaire, and interview research methods were utilized. Data obtained were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Independent Sample t-test. The results of the study were: 1) The overall implementation of personnel development of secondary schools in Satun Province under the Secondary Education Service Area Office, Songkhla, Satun was at a high level when considering each aspect separately in descending order; teamwork, training or workshop, field trips, orientation, job rotation, and academic conferences. 2) The comparison of the implementation of personnel development of secondary schools in Satun Province under the Secondary Education Service Area Office, Songkhla, Satun varied by genders, education levels, working experiences, and the size of schools overall was no difference. 3) The recommended operational guidelines for the implementation of personnel development of secondary schools in Satun Province under the Secondary Education Service Area Office, Songkhla, Satun were: to plan for the use of technologies and innovation associated with the field trips to gather information quickly and accurately, to rotate the duties and positions of personnel by the school resolutions based on scheduled rotation or the right occasion.

Keywords: Personnel Development; Operations of Secondary Schools

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาครูมีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษาที่มุ่งประเด็นหลักสำคัญในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบการ

พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียน ได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเป็นครูมืออาชีพที่รอบรู้ทั้งเนื้อหาวิชาการและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี เป็นครูที่มีคุณภาพ รักในวิชาชีพ และพร้อมที่จะเรียนรู้พัฒนาตนเอง สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพสามารถแข่งขันกับโลกภายนอกและปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดการพัฒนาด้านข้อมูล ข่าวสาร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม หน่วยงานต่างๆ จึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (สมน อมรวิวัฒน์, 2554) ดังนั้นในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชากรของชาติมีคุณภาพนั้นครู คือ กลไก ที่สำคัญ ซึ่งต้องมีปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม มีความรู้ ความสามารถ ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี มีความศรัทธา มีความรู้ ความภาคภูมิใจและตระหนักในอาชีพครู และสามารถ ทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีศักดิ์ศรี บุคลากรในโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน ย่อมมีหน้าที่ในการให้การศึกษา อบรม นักเรียน และอบรมเยาวชนของชาติให้เป็นคนดี มีคุณภาพต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต หากครูไม่ได้รับการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีทักษะทางวิชาการ ทักษะด้านบุคลากร และทักษะทางพุทธิพิสัย ไม่เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม แล้วก็จะยากที่จะทำหน้าที่ อบรมสั่งสอนให้เด็กบรรลु วัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นกรสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน ผู้บริหารควรจะพยายามหาโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน ผู้บริหารต้องระลึกอยู่เสมอว่า ความรู้ ความสามารถ และความทันสมัยที่สอดคล้องกัน จึงจะทำให้ การปฏิบัติงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและมีผลสืบเนื่องไปสู่ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติบ้านเมืองต่อไป (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ส่งเสริมการพัฒนากำลังคนโดยมีเป้าหมายให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาศักยภาพตามสมรรถนะวิชาชีพและสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีการวางแผนการปฏิบัติงาน

ตามจุดเน้นการดำเนินงานด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ โดยวิธีการหลากหลายสอดคล้องกับปัญหา และช่วยผลักดันให้บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล สามารถสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับแนวทางที่องค์กรต้องการ และเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพตามสายงานที่ปฏิบัติหน้าที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล, 2564) ในการพัฒนาครูผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องตระหนักในการเลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีการพัฒนา ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนจนทำให้โรงเรียนสามารถสนองนโยบายการจัดการเรียนการสอน ตามนโยบายของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ด้านการปฐมนิเทศ ด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ และด้านการสัมมนาทางวิชาการ เพื่อให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร และแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ปีการศึกษา 2565 จำนวน 574 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ปีการศึกษา 2565 จำนวน

230 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตารางสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986 : อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ครูผู้สอนที่เป็นหัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ปีการศึกษา 2565 จำนวน 12 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) นำมาทดลองใช้ (Try out) และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ของคอนนาค (Cronbach's Alpha coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.86

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ไปขอความร่วมมือ จากครูผู้สอนในสถาน ศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 230 ฉบับ

2. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยวิธีการส่งแบบสอบถามทางสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Office) ของแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล และเก็บรวบรวมข้อมูลกลับด้วยตนเอง

3. ผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามกลับและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม สมบูรณ์ จำนวน 230 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำค่าที่ได้มาหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการพัฒนาบุคลากรของสถาน ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ผู้วิจัยติดต่อครูผู้สอนที่เป็นหัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคลของ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัด สตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ปีการศึกษา 2565 จำนวน 12 คน

เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา สถานที่ ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานี้ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
2. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธี

หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ด้วยค่าความถี่ และร้อยละ

4. วิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. เปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาใน จังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำแนกตามเพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (independent samples)

6. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.42) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ด้านการปฐมนิเทศ ด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ และด้านการสัมมนาทางวิชาการ ตามลำดับ ดังตาราง

การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การปฐมนิเทศ	4.21	0.48	มาก
2. การฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.38	0.51	มาก
3. การสัมมนาทางวิชาการ	4.15	0.76	มาก
4. ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่	4.24	0.77	มาก
5. การแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่	4.17	0.51	มาก
6. การทำงานเป็นทีม	4.40	0.56	มาก
เฉลี่ยรวม	4.25	0.42	มาก

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำแนกตามเพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ควรมีการวางแผนการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดูงานเพื่อช่วยในการรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ สถานศึกษาควรมีการดำเนินการสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากร ตามมติข้อตกลงของสถานศึกษา โดยกำหนดวาระการปฏิบัติแล้วสับเปลี่ยนตามกำหนด หรือสับเปลี่ยนในโอกาสอันควร

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายดังนี้

1. การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ด้านการปฐมนิเทศ ด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ และด้านการสัมมนาทางวิชาการ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน สรุปผลได้ดังนี้

1.1 การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลาสตูล ในด้านการทำงานเป็นทีม ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานศึกษาจัดให้มีการ

อบรมเพื่อศึกษาแนวทางการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรทำงานเป็นทีมเพื่อการจัดการสอนที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยัญญักดิ์ แซ่ตั้ง (2557) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัว้ว 1 อำเภอ พัว้ว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาด้านทัศนคติโดยรวมผู้ตอบแบบ การพัฒนา ด้านลักษณะนิสัย การพัฒนาด้านการจูงใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรยอมรับความอาวุโสของเพื่อนร่วมงานและ การทำงานเป็นทีม

1.2 การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด สตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลาสตูล ในด้านการฝึกอบรมหรือประชุม เชิงปฏิบัติการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สถานศึกษาประชุมปฏิบัติการเรื่องการพัฒนางานวิชาการ สถานศึกษามีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การสร้างและผลิตสื่อการเรียนการสอน และสถานศึกษาให้สมาชิกรวบรวมปัญหาต่าง ๆ ใน การจัดการเรียนการสอนพร้อมกับเสนอทางแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติพงศ์ โกคาพานิช (2563) ที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ผลของการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ มีปัญหาการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรที่สำคัญมีดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทาง การศึกษา และด้านการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.3 การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด สตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลาสตูล ในด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานศึกษาให้ บุคลากรไปศึกษาดูงานเพื่อการผลิตสื่อ การใช้สื่อ และงานนวัตกรรม และสถานศึกษาให้บุคลากรไป ศึกษาดูงานเพื่อดูงานด้านการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสรร์ ภาชนะวรรณ และเสริมทรัพย์ วรปัญญา (2564) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน ผลการ ดำเนินงานการพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนในสหวิทยศึกษาศรีเสาวภาค สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่าการพัฒนาครูในครั้งนี้ได้ใช้แนวคิด กระบวนการวิจัยปฏิบัติการมาใช้เป็นขั้นตอนการพัฒนา คือ การวางแผน (Plan) การดำเนินการ ตามกลยุทธ์ที่วางไว้ (Action and Observer) และการสะท้อนกลับ (Reflect) โดยจะดำเนินการ เป็นวงจร “PAOR” ต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญใน การพัฒนาได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสอนงาน และการศึกษาดูงานนอกสถานที่

1.4 การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลาสตูล ในด้านการปฐมนิเทศ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานศึกษาใช้วิธีการมอบหมายให้ผู้เกี่ยวข้องแนะนำการปฏิบัติงานในสายงาน และสถานศึกษาปฐมนิเทศในเรื่องสื่อการเรียนการสอน พร้อมทั้งจัดทำเอกสารคู่มือในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษรา เอี่ยมสอาด (2562) ที่ได้ศึกษาผลการวิจัยการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนหนองวัลย์เปรียงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า กระบวนการปฐมนิเทศ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาบุคลากรโดยขั้นแรกเราจะต้องสำรวจข้อมูลผู้เข้าร่วมการปฐมนิเทศโดยจะต้องได้รับความร่วมมือจากต้นสังกัด เมื่อสำรวจข้อมูลแล้วต้องจัดทำแผนการปฐมนิเทศและขออนุมัติการปฐมนิเทศจากผู้บริหาร ได้รับการอนุมัติให้มีการปฐมนิเทศแล้ว ต้องจัดเตรียมทำการปฐมนิเทศโดยจัดทำคู่มือเอกสาร จัดหาผู้ปฐมนิเทศและจัดเตรียมงบประมาณและทรัพยากรที่จะใช้ในการปฐมนิเทศ เมื่อดำเนินการปฐมนิเทศเสร็จแล้วนั้นจะต้องประเมินผลการพัฒนาการปฐมนิเทศและรายงานผลไปยังผู้บริหารสถานศึกษา

1.5 การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลาสตูล ในด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่โดยเปลี่ยนตามมติข้อตกลงของบุคลากรในสถานศึกษา และจากคำขอของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเสนอขอสับเปลี่ยน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมาภรณ์ โพธิ์กลัด (2561) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร ด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน และด้านการวางแผนงานบุคลากร

1.6 การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลาสตูล ในด้านการสัมมนาทางวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะสถานศึกษาจัดการประชุมสัมมนาเพื่ออภิปรายและวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน และสถานศึกษาเลือกบุคลากรเข้าร่วมสัมมนาโดยคัดเลือกบุคลากรที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้สอนในสาขาวิชาที่ขาดแคลนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ยุทธนานุกูล (2561) ที่ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการครูโรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก คือ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการฝึกอบรมสัมมนา

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำแนกตามเพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

2.1 การเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามเพศโดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน โดยครูเพศชายมีความคิดเห็นในระดับที่สูงกว่าครูเพศหญิง แต่อยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งครูเพศชายและครูเพศหญิงได้รับการพัฒนา ด้านการปฐมนิเทศ ด้านการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการสัมมนาทางวิชาการ ด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ และด้านการทำงานเป็นทีมจากสถานศึกษาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพราะการพัฒนาบุคลากรเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิภรณ์ หงส์สามารถ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกันมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นในระดับที่สูงกว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่อยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีวุฒิศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงจึงทำให้ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความรู้ความ คิดเห็นในการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิชุดิธารณ์ พลานีวิติ (2564) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม และการบริหารงานของผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอ จังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอ จังหวัดชายแดนใต้ ไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นในระดับที่สูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป แต่อยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ครูผู้สอนทุกคนจะได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงทั้งในด้านการเรียนการสอน และการพัฒนาในงานฝ่ายต่างๆ ที่ครูผู้สอนต้องปฏิบัตินอกเหนือจากงานสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิดานันท์ ไตรปาน (2560) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน

บุคลากรของโรงเรียนมัธยมตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนมัธยมตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 การเปรียบเทียบการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นในระดับที่สูงกว่าครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง แต่อยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั้งสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่มีรูปแบบที่เหมือนกัน และในบางครั้งต้นสังกัดได้มีการพัฒนาครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยการฝึกอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการสัมมนาทางวิชาการ พร้อมๆ กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจเน็ต เซงไล ชิว (Jenet Cheng Lian Chew, 2004; อ้างถึงใน มาราณี สัสดีวงศ์, 2554) ที่ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามวิธีการพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยของประเทศออสเตรเลีย ผลการศึกษาพบว่า เมื่อจำแนกตามขนาดของมหาวิทยาลัย พบว่าโดยรวมผู้บริหารมีวิธีการพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยโดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาทีมงาน ด้านการพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน ยกเว้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางมีการปฏิบัติงานด้านการประเมินและวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า ด้านการศึกษาดูงานนอกสถานที่ควรมีการวางแผนการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดูงานเพื่อช่วยในการรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และด้านการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่ สถานศึกษาควรมีการดำเนินการสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากร ตามมติข้อตกลงของสถานศึกษา โดยกำหนดวาระการปฏิบัติแล้วสับเปลี่ยนตามกำหนด หรือสับเปลี่ยนในโอกาสอันควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินทร์เกียรติ นนธ์พละ (2560) ที่ได้ทำการการพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวง ศึกษาธิการผลการศึกษาพบว่า 1) ศักยภาพที่จำเป็นสำหรับข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) แนวทางการพัฒนาศักยภาพสำหรับข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการประกอบด้วย หลักการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครู มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับวิชาชีพครู โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดศักยภาพที่จำเป็นทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความต่อเนื่องจากระดับต้นไปยังระดับกลางและระดับสูง ตามลำดับ มีวิธีการพัฒนาที่หลากหลายตรงตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา มีคณะกรรมการและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาและกำกับ ดูแล การนำผลการพัฒนาไปใช้

อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลต่อการมีหรือเลื่อนวิทยฐานะและการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของข้าราชการครู

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

จากการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็น ผู้วิจัยจึงนำมาเสนอแนะสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถานศึกษาควรให้บุคลากรของสถานศึกษารวบรวมปัญหาในการพัฒนาบุคลากรด้านต่าง ๆ พร้อมกับเสนอแนวทางแก้ไขตามความต้องการของบุคลากร
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร และหากพบปัญหาผู้บริหารสถานศึกษาควรแนะนำให้ดำเนินการไปตามระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อป้องกันปัญหาที่ตามมา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น
2. ควรศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร เพื่อร่วมมือกันในการหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง(References)

- กฤติพงศ์ โภคาพานิช. (2563). สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- กวิณทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ. ฉะเชิงเทรา : ศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เกษรา เอี่ยมสะอาด. (2562). การวิจัยการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนหนองวัลย์เปรียงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยญญาภักดิ์ แซ่ตั้ง. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปฐมาภรณ์ โพธิ์กลัด. (2561). การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ที่ 8. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 9 (2); 239.
- พินิจภรณ์ หงส์สามารถ. (2559). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- มาราณี สีสติวงศ์. (2554). ปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. การค้นคว้าอิสระ
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วณิดานันท์ ไตรปาน. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน
มัธยมตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรัญชิตาธรณ์ พลานิวัด. (2565). ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อพฤติกรรม
คุณธรรม จริยธรรม และการบริหารงานของผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอ
จังหวัดชายแดนใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศนะการศึกษา ศตวรรษที่ 21.
กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. (2564). รายงานผลการพัฒนาข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา ปีงบประมาณ 2564. สงขลา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาสงขลา สตูล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียน
การสอนของศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2554). การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ ยุทธนานุกูล. (2558). ความต้องการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการครูโรงเรียน
วังน้ำเย็นวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิสรณ์ ภาชนะวรรณ และเสริมทรัพย์ วรปัญญา. (2564). การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน.
วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 4 (1); 402-405.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วย
การสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทาง
คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of Mathematical Problem - Solving Skills Using
Collaborative Learning Management by Investigating 4EX2 with Bar
Model to Enhance Mathematics Learning Activities for 5th Graders

นภาพร แก้วแสงทอง¹ กอบสุข คงมนัส²

Napapron Keawsangtong, Kobsook Kongmanus

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิภาพของของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านวังชะโอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2) แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที (t-test แบบ dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1. กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นร่วมกันสร้างความสนใจ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสำรวจค้นคว้า โดยใช้บาร์โมเดล ขั้นตอนที่ 3 ขั้นอธิบายลงข้อสรุป และขั้นตอนที่ 4 ขั้นขยายความคิด กิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.16) และมี

Received: 2023-04-26 Revised: 2023-07-08 Accepted: 2023-07-10

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Education Naresuan University.

Corresponding Author e-mail: napapron012@gmail.com

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Education Naresuan University

ประสิทธิภาพเท่ากับ 77.18/79.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2; Bar Model; ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The aims of this research were 1) to create and evaluate the efficiency of mathematics learning activities using collaborative learning management by Investigating 4EX2 with Bar Model to enhance mathematical problem - solving skills for 5th graders that had the efficiency criteria (E1/E2) at 75/75. 2) to balance mathematical problem – solving skills between pre-learning and post-learning achievement using collaborative learning management by Investigating 4EX2 with Bar Model for 5th graders. Carrying out research into Research and Development (R&D) Process. This was a purposive sampling, 21 students studying in 5th grade, semester 2, academic year 2022, Ban Wang Cha-on School, The Primary Educational Service Area Office Kamphaeng-Phet 2 (PEASOKPP) were eligible as the sample group. The research instruments were included herewith, 1) mathematics learning activities using collaborative learning management by Investigating 4EX2 with Bar Model to enhance mathematical problem - solving skills for 5th graders, 2) Numerical reasoning test. Four mains statistical methods were used in data analysis: mean, standard deviation, percentage, and dependent t-test. Results can be split into two sections: The results on the mathematics learning activities using collaborative learning management by Investigating 4EX2 with Bar Model for 5th graders were developed into four steps as follows: Step 1: Building initiate collaboration, Step 2: Underpinning the Bar Model method with research, Step 3: Inferences and conclusions and Step 4: Expanding on the key ideas. Activities were engaged at the highest level ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.16) and had the efficiency results (E1/E2) at 77.18/79.44, which meets the criteria set. The second section of results showed that 5th graders had mathematical problem-solving skills features in the post-learning achievement; using collaborative learning management by Investigating 4EX2 with Bar Model, which were higher than pretest results. A statistically significant test result was at the .05 ($p=0.5$).

Keywords: Blended Learning; Concept of Model Eliciting Activities; Mathematical Problem - Solving Ability

บทนำ (Introduction)

กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้คณิตศาสตร์เป็นรายวิชาหลักที่ต้องเรียนรู้ เนื่องจากคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ ที่จะช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้า อย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เป็นความสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในที่นี้ เน้นที่ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็น จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ 1. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหา และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง 2. ความสามารถในการสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เป็นความสามารถในการใช้รูปภาพและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร สื่อความหมาย สรุปผล และนำเสนอได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน 3. ความสามารถในการเชื่อมโยง เป็นความสามารถในการใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เนื้อหาต่าง ๆ หรือศาสตร์อื่น ๆ และนำไปใช้ในชีวิตจริง ๆ ความสามารถในการให้เหตุผล เป็นความสามารถในการให้เหตุผล รับฟังและให้เหตุผลสนับสนุน หรือโต้แย้งเพื่อนำไปสู่การสรุป โดยมีข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์รองรับ 4. ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการขยายแนวคิดที่มีอยู่เดิม หรือสร้างแนวคิดใหม่ เพื่อปรับปรุงพัฒนาองค์ความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดทักษะขึ้นในตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนมีแนวทางในการคิดที่หลากหลาย รู้จักประยุกต์และปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสม รู้จักตรวจสอบและสะท้อนกระบวนการแก้ปัญหา มีนิสัยกระตือรือร้น ไม่ย่อท้อ รวมถึงมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน นอกจากนี้การแก้ปัญหายังเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหามีประสิทธิผล ควรใช้สถานการณ์หรือปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่กระตุ้นดึงดูดความสนใจ ส่งเสริมให้มีการประยุกต์

ความรู้ทางคณิตศาสตร์ขั้นตอน/กระบวนการ แก้ปัญหา และยุทธวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลายการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและกระบวนการแก้ปัญหา ผู้สอนต้องให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกคิดด้วยตนเองให้มาก โดยจัดสถานการณ์หรือ ปัญหาหรือเกมที่น่าสนใจ ทำท่ายให้อยากคิด เริ่มด้วยปัญหาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนหรือผู้เรียนแต่ละกลุ่มโดยอาจเริ่มด้วยปัญหาที่ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ที่เรียนมาแล้วมาประยุกต์ก่อนต่อนั้นจึงเพิ่ม สถานการณ์หรือปัญหาที่แตกต่างจากที่เคยพบมา สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถสูงผู้สอนควรเพิ่มปัญหาที่ยากซึ่งต้องใช้ความรู้ที่ซับซ้อนหรือมากกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดด้วย (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) นอกจากนี้ยุทธวิธีการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา ผู้สอนต้องจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาที่หลากหลายและเพียงพอให้กับผู้เรียน โดยยุทธวิธีที่เลือกใช้ในการแก้ปัญหาดัง ๆ นั้นจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ยุทธวิธีการแก้ปัญหที่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาควรได้รับการพัฒนาและฝึกฝน เช่น การวาดภาพ การหาแบบรูป การคิดย้อนกลับการเดาและตรวจสอบ การทำปัญหาให้ง่ายหรือแบ่งเป็นปัญหาย่อย การแจกแจงรายการหรือ สร้างตาราง การตัดออก และการเปลี่ยนมุมมอง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

ในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์นั้นการเริ่มพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและกระบวนการแก้ปัญหา ผู้สอน จะต้องสร้างพื้นฐานให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับกระบวนการแก้ปัญหาซึ่งมีอยู่ 4 ขั้นตอน แล้วจึงฝึกทักษะในการแก้ปัญหาประกอบไปด้วย ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหาหรือวิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 ตรวจสอบหรือมองย้อนกลับ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ Polya (1957) ได้กล่าวว่า สิ่งที่สัมพันธ์กับความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ ได้แก่ 1. ความสามารถในการทำความเข้าใจกับปัญหาเมื่อนักเรียนอ่านโจทย์ปัญหาข้อนั้นแล้ว จะต้องสามารถจับความได้ว่าโจทย์ปัญหาข้อนั้นต้องการให้หาคำตอบเกี่ยวกับอะไร โจทย์กำหนดข้อมูลอะไรให้บ้าง ข้อมูลที่กำหนดให้มีเงื่อนไขหรือข้อกำหนดอย่างไรบ้าง 2. ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลที่กำหนดไว้และประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเพื่อทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น 3. ความสามารถในการแปลงสิ่งที่กำหนดไว้ในโจทย์เป็นประโยคสัญลักษณ์ 4. ความสามารถในการคิดคำนวณ เพื่อหาแนวทางกับการแก้โจทย์ได้ 5. นักเรียนจะต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบจำนวนและตัวเลขตลอดจนมีทักษะในการคำนวณต่าง ๆ 6. ความสามารถในการตรวจสอบรอบด้วยมีทักษะในการคำนวณคำตอบที่ถูกต้องและสมบูรณ์ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ หนึ่งในนั้นคือสมรรถนะในการแก้ปัญหานั้นเอง

จากประสบการณ์ในการสอนของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากมีความรู้เพียงเนื้อหาสาระแต่ไม่สามารถแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ได้ คือ ยังขาดในเรื่องของกระบวนการคิด ที่จะต้องอาศัย

การมองเห็นภาพการจินตนาการ การจัดทำ อย่างมีทักษะ การวิเคราะห์ การสรุปในเชิงนามธรรม รวมไปถึงการเชื่อมโยงความคิด การจัดการเรียนการสอนในวิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบันยังเน้นให้นักเรียนทำตามตัวอย่างวิธีการสอนของครู เป็นการจำกัดทางความคิด ทำให้นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับพื้นฐาน (O-net) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังชะโอน ระหว่างปีการศึกษา 2562 - 2564 พบว่า การสอบวิชาคณิตศาสตร์ระดับประเทศปีการศึกษา 2562 ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังชะโอน คิดเป็นร้อยละ 26.73, 25.46 และ 24.47 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562 – 2564) พิจารณาผลการประเมิน พบได้ว่า มีคะแนนเฉลี่ยเกินค่าเฉลี่ยระดับประเทศแต่ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม แสดงให้เห็นว่านักเรียนโรงเรียนบ้านวังชะโอนยังขาดทักษะในการแก้ปัญหาไม่สามารถนำความรู้ประยุกต์ใช้ได้นั่นเอง

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่า มีแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จำนวนมาก เป็นวิธีการที่มีอยู่ก่อนแล้ว และยังมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของผู้ที่นำไปปรับใช้ ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีความผสมผสานและเหมาะสมกับการสนับสนุนการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน สามารถทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและอยากที่จะเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้น พบว่า การจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 เป็นการบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และกระบวนการเรียนรู้แบบ 4Ex2 เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองโดยได้รับการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอน จากเพื่อนในกลุ่ม ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 นั้น ระหว่างการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนของการสืบสอบจะมีการสะท้อนการรู้คิดและดำเนินการประเมินผลระหว่างเรียนของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน กระบวนการสืบสอบ 4Ex2 ประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบสอบประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (Engage) ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นคว้า (Explore) ขั้นที่ 3 อภิปรายสรุป (Explain) ขั้นที่ 4 ขยายความคิด (Extend) ส่วนที่ 2 การสะท้อนการรู้คิด (Metacognitive Reflection) ส่วนที่ 3 การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative-Assessment) 4Ex2 (Marshall, J., Horton, C., & Smart., 2008) สอดคล้องกับ วราธิณี ชื่นบาน (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ 4Ex2 ของ Marshall เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดย

การผสมผสาน การสะท้อนคิด และการประเมินผลอยู่ตลอดทุกชั้นการเรียนรู้จะทำให้นักเรียนเข้าใจ มโนทัศน์อย่างลึกซึ้ง ทำให้ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนและผู้สอนเกิดการพัฒนา

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิคที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดและแก้ไข ปัญหาให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากยิ่งขึ้น พบว่า บาร์โมเดล (Bar Model) เป็นวิธีการ แก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์วิธีหนึ่งที่ใช้การวาดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นแบบจำลองในการแก้โจทย์ ปัญหา (Yeap ban har et al, 2008) ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริรัชชณ์ ไชยสงคราม (2562) ที่ได้ ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับบาร์โมเดล (Bar Model) พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนการแก้โจทย์ปัญหานั้น เริ่มจากการทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาก่อนว่าโจทย์กำหนดสิ่งใด มาให้ บ้างและต้องการให้หาสิ่งใด จากนั้นจึงมาวางแผนแบบจำลอง แทนปริมาณของข้อมูลในสิ่งที่อยู่ใน โจทย์ปัญหา แล้วจึงเลือกแบบจำลองที่จะใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาเพื่อนำไปสู่การเขียนประโยค สัญลักษณ์ แล้วจึงหาคำตอบของโจทย์ปัญหานั้น ซึ่งการวาดแบบจำลอง เป็นการวาดรูป สี่เหลี่ยมผืนผ้า แสดงปริมาณของข้อมูล แสดงการอธิบายสถานการณ์หรือแสดงความสัมพันธ์ของ ข้อมูลต่าง ๆ ในโจทย์ปัญหา ซึ่งช่วยให้นักเรียนมองเห็นสิ่งที่ป็นนามธรรม

ตามข้อมูลที่น่าเสนอมาข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบ สอบ 4Ex2 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนสืบเสาะหาความรู้สามารถ พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ร่วมกับ บาร์โมเดล (Bar Model) เป็นวิธีการแก้โจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์ ที่ใช้การวาดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นแบบจำลองในการแก้โจทย์ปัญหา จึงได้ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ของ Marshall, J. C., Horton, B., และ Smart, J., (2008) ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนา ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยนำมาสังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อสร้างเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีความน่าสนใจสำหรับกลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยครั้งนี้ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model จะสามารถพัฒนาทักษะการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้จริง ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สามารถแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำ ผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ใน วิชาคณิตศาสตร์ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้ จะใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มอำเภอบึงสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังชะโอน ที่เรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 21 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินความเหมาะสมส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ประเมินผลแล้วมาทำการวิเคราะห์ภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.16) ไปเก็บข้อมูล (Try-Out) โดยนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปประเมินประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านภาษา เวลา และสื่อการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม จากนั้นนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (1:3) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งเก็บคะแนนจากใบกิจกรรมระหว่าง

ทำกิจกรรมการเรียนรู้และเก็บคะแนนจากแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์และเทียบกับเกณฑ์คือมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.18/79.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์จากสูตร $E1/E2$ จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ แบบประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ได้ประเมินผลจากนั้นจึงนำคะแนนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าสามารถนำไปใช้ได้ (ปกรณ ประจันต์บาน, 2552) ผลปรากฏว่าแบบวัดความสามารถและเกณฑ์การประเมินแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ทั้งหมด จากนั้นนำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเคยเรียนรายวิชานี้มาแล้ว จำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าอยู่ที่ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ถูกพัฒนาโดย ปกรณ ประจัญบาน ตามขั้นตอนดังนี้

1. นำผลคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมาตรวจตามเกณฑ์การประเมิน คะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. นำผลคะแนนมาเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างและประเมินประสิทธิภาพของของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75 มีดังนี้

1. ผลการสร้างของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 4 แผน ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ 1 เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการบวกการลบ จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ 2 เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการคูณ จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ 3 เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการหาร จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ 4 เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการบวก การลบ จำนวน 3 ชั่วโมง

การคูณ การหารเศษส่วน 2 ขั้นตอน

โดยในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

2. ผลการพิจารณาความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความเหมาะสมของกิจกรรมจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4EX2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, $S.D. = 0.16$)

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75

ตาราง 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75 จำนวน 9 คน (ขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก)

ร้อยละของค่าเฉลี่ยระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์				ร้อยละของคะแนนจากการทดสอบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
กิจกรรมที่ 1	กิจกรรมที่ 2	กิจกรรมที่ 3	กิจกรรมที่ 4	
72.62	76.59	79.76	79.76	79.44
ประสิทธิภาพกระบวนการ = 77.18				ประสิทธิภาพผลลัพธ์ = 79.44
E1/E2 = 77.18/79.44				

จากตาราง 1 พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างจัดการเรียนการสอน (E1) เท่ากับ 77.18 และมีประสิทธิภาพในการทำแบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน (E2) เท่ากับ 79.44 ดังนั้น ผลการประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียน จำนวน 9 คน (ขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.18/79.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนการใช้	21	20	8.52	2.06	18.21*	0.0000
หลังการใช้	21	20	16.90	2.62		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 8.52 และ 16.90 ตามลำดับ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.06 และ 2.62 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ตามขั้นตอนการสอนของ Marshall, Horton and Smart (2008) ดังนี้ 1) ขั้นร่วมกันสร้างความสนใจ 2) ขั้นสำรวจค้นคว้า 3) อธิบายลงข้อสรุป 4) ขั้นขยายความคิด โดยในระหว่างการทำกิจกรรมทุกขั้นตอนจะมีการสะท้อนคิด และประเมินผลระหว่างเรียนควบคู่ไปด้วย จะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้หรือมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชลกันต์ ชมภู (2559) ที่

พบว่านักเรียนมีการพัฒนานโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้น

2. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.18/79.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model การเรียนรู้ด้วยวิธีสืบสอบนั้น เป็นกระบวนการหรือวิธีคิด หรือวิธีแก้ปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องมี การสังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลและลงข้อสรุป รวมทั้งการใช้ทักษะการถามคำถาม ตั้งคำถาม เพื่อการสืบเสาะและทักษะในการแก้ปัญหา ซึ่งทักษะต่าง ๆ ดังกล่าว ถ้ามีการฝึกใช้ อย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนสามารถที่จะประยุกต์ใช้ในอนาคตได้ เนื่องจากการศึกษาไม่สามารถให้ความรู้ข้อมูลทุกอย่าง ที่จำเป็นที่ผู้เรียนต้องการรู้ได้ทั้งหมด (วัชรานเลาเรียนดี, 2553) และมีกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึกฝนและทวนซ้ำด้วยตนเอง มีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น สอดคล้องกับ ธาธิณี ชื่นบาน (2562) พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกมสูงกว่าการจัดการเรียนรู้

3. จากผลการวิจัยข้อ 2 พบว่า ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.52 และ 16.90 ตามลำดับ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.06 และ 2.62 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 21 คน การที่ได้ผลการวิจัยเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้จริง อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสำหรับการสอนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีฐานแนวคิดจากรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ผสมผสานการสะท้อนผลการเรียนรู้และการประเมินผลระหว่างเรียนจะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดกระบวนการเรียนรู้ ครูสามารถตรวจสอบกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตลอดเวลา ทำให้ นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ

4Ex2 ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) 2) ขั้นสำรวจ (Explore) 3) ขั้นอธิบาย (Explain) และ 4) ขั้นขยายความรู้ (Extend) โดยในทุกขั้น จะมีการสะท้อนผลการเรียนรู้ และการประเมินผลระหว่างเรียน (Marshall, 2008) ร่วมกับ บาร์โมเดล (Bar Model) เป็นวิธีการ แก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์วิธีหนึ่งที่ใช้การวาดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นแบบจำลองในการแก้โจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์และพัฒนาการคิดทางพีชคณิตของนักเรียน (Yeap ban har et al, 2008) นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model มีการสอดแทรก กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการเล่นเกมน การสืบค้นข้อมูล การฝึกนำเสนอโดยใช้ Bar Model การฝึกทำโจทย์ การเรียนรู้ผ่านวิธีที่หลากหลายช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้เพิ่มมากขึ้น โดยสภาครุคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (NCTM, 2000) กล่าวว่า การแก้ปัญหา คือ การทำงานที่ยังไม่รู้วิธีการที่ได้มาซึ่งคำตอบในทันที ซึ่งการหา คำตอบ นักเรียนต้องนำความรู้ที่มีอยู่ไปเข้าสู่กระบวนการแก้ปัญหา เพื่อที่จะทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ การแก้ปัญหาไม่ได้มีเป้าหมายเพียงการหาคำตอบ แต่อยู่ที่วิธีการได้มาซึ่งคำตอบนักเรียนควรได้ ฝึกฝน ได้แก่ ปัญหาที่ซับซ้อนขึ้นและให้มีการสะท้อนความคิดในการแก้ปัญหาออกมาด้วย กระบวนการแก้ปัญหา จึงต้องใช้การสร้างองค์ความรู้ ตามวิถีทางใหม่ๆ ที่แตกต่างจากเดิม ใช้หลัก ในการวางแผน หรือยุทธวิธีที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และเป็นการได้มาซึ่งความรู้ใหม่จาก สถานการณ์นั้น ๆ กระบวนการนี้ อาจยุ่งยากซับซ้อนขึ้น เมื่อมีการขยายไปสร้างการเชื่อมโยง ซึ่ง นักเรียนจะได้ประสบการณ์จากกระบวนการนี้และสามารถพัฒนายุทธวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ ไชยสงคราม (2562) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับบาร์โมเดล (Bar Model) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนย่อยของแต่ละบทเรียน ควรจัดในเวลาที่อยู่ นอกเหนือจากชั่วโมงเรียน เพื่อไม่ให้กระทบเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 ควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้มี เวลาในการฝึกทบทวนโจทย์ปัญหา เนื่องจากขั้นตอนการสอนในแต่ละขั้นนักเรียนต้องใช้ระยะเวลา ค่อนข้างมากในการฝึกฝนร่วมกับผู้สอน แล้วจึงจะสามารถไปฝึกฝนด้วยตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัย เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเนื้อหาที่หลากหลายและนักเรียนใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model

2.2 ควรมีการทดลองเปรียบเทียบแบบสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลองที่ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสืบสอบ 4Ex2 ร่วมกับ Bar Model และกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนแบบปกติ เพื่อเปรียบเทียบว่าวิธีการใดช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ได้ดีกว่ากัน เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชลกานต์ ชมภู. (2559). *ผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 4Ex2 ที่มีผลต่อโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธารณี ชื่นบาน. (2562). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร: กรุงเทพฯ.
- ปกรณ์ ประจันต์บาน. (2552). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและการประเมิน (advanced Statistics For Research And Evaluation)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริลักษณ์ ไชยสงคราม. (2562). *การพัฒนาความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับบาร์โมเดล (Bar Model)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *ทักษะ/กระบวนการคณิตศาสตร์*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

Marshall, J., Horton, C., & Smart. (2008). *“4Ex2 Instructional Model: Uniting Three Learning Constructs to Improve Praxis in Science and Mathematics Classrooms.”* Research paper presented at Association of Science Teacher Education (ASTE) international conference. St. Louis, MO.

Yeap ban har et al. (2008). *Problem Solving in the Mathematics Classroom (Primary)*. Singapore: FoongYuetFoong.

บทบาทการสืบทอดศิลปะการแสดงของบัวซอน ถนอมบุญ The Role of Inheritance Process of the Performing Sor of Buason Thanohmboon

ศราวุฒิ โอชะพนม¹
Sarawut Okapanom

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษากระบวนการสืบทอดศิลปะการแสดงของบัวซอน ถนอมบุญ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ เป็นกรอบคิดในการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ พื้นที่การแสดงของบัวซอน ทั้งการแสดงสดและบันทึกการแสดง รวมทั้งเก็บข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ฟังผู้ชม ลูกศิษย์ ช่างขอและนักดนตรีที่เคยร่วมบรรเลงประกอบ การแสดงของบัวซอน จำนวน 30 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า วิธีสืบทอดศิลปะการแสดงของบัวซอน ถนอมบุญใช้กับลูกศิษย์ เป็นวิธีการสอน แบบโบราณ คือสอนตัวต่อตัว เป็นรายบุคคล ชับขอเป็นตัวอย่าง ให้ลูกศิษย์หัดขับขอตาม ปรับ วิธีการออกเสียง การเอื้อนเสียงให้เหมาะกับแต่ละคน ซึ่งแตกต่างกันไปทั้งน้ำเสียงและบุคลิกส่วนตัว นอกจากนี้ยังพาลูกศิษย์ไปร่วมแสดงบนเวทีจริง เพื่อสังเกตการณ์ ให้คำแนะนำ ชี้แนะจุดดีจุดด้อยที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง นอกจากการสอนแล้ว บัวซอน ยังมอบบทขอที่ตนเองประพันธ์ขึ้นให้ลูก ศิษย์นำไปใช้ขับขานเพื่อรับงานเป็นอาชีพ บทบาทการสืบทอดศิลปะการแสดงของบัวซอน ถนอม บุญ ที่เป็นแบบโบราณนี้ทำให้สร้างลูกศิษย์ในวงการขอได้จำนวนมาก ทั้งที่มาเรียนเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม และลูกศิษย์แบบครูพักลักจำผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งบรรดาลูกศิษย์ต่างมีแม่ครูเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการเป็นช่างขออาชีพ เป็นผู้นิยมฟังขอ และนิยมขับขอ

คำสำคัญ (Keywords): ขอ; กระบวนการสืบทอด; ศิลปะการแสดงภาคเหนือ; บัวซอน ถนอมบุญ

Abstract

The purpose of this research was to study the process of inheriting the performing arts of Buason Tanomboon. It was a qualitative research using the concept of identity is a framework research. The research area is the display area of Buason's performing both live and recorded performances Including collecting data from

Received: 2023-04-28 Revised: 2023-06-21 Accepted: 2023-06-23

¹ สาขาวิชาล้านนาศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Lanna Studies, Humanities Faculty Chiangmai University. Corresponding Author e-mail: tana.nok22@gmail.com

related persons through interviews, including Listeners, audiences, disciples, Associate and musicians who have participated in the accompaniment Buason's Sor performance, 30 people, using a specific selection method. The research tools were Questionnaire form for interviews, gathering data, analyzing content and writing a descriptive narrative. The results showed that How to inherit the art of Sor performance at Buason Thanohmboon used with her student It's an ancient teaching method. That is teach one-on-one, individually, performed Sor as an example. Let the disciple learn to. Adjust the pronunciation Tailoring voices to suit each individual which differ both in tone and personality In addition, it took students to perform on the real stage. To observe, give advice, point out good points and weaknesses that occur in real situations. In addition to teaching, Buason also gave the fiddle chapters that he had composed for his students to use to sing for a career. The role of inheriting the Sor performing arts of Buason Thanomboon, which is an ancient style, has created a large number of disciples in the Sor performance social. Both those who come to study individually, in groups, and as disciples through digital media. In which they have a teacher Buason are inspires them to become a professional or love to listening to the Sor or likes to performing the Sor.

Keywords: Sor; inheritance process; Northern Performing Arts; Bua Son Tanomboon

บทนำ (Introduction)

การขับซอ เป็นอัตลักษณ์ของชาวล้านนาที่มีมาแต่โบราณ การแสดงซอเป็นการขับลำนำที่มีทำนองต่างๆ ได้ตอบกันระหว่างชายหญิง โดยมีดนตรีประกอบ ในล้านนามีการขับซอ ๒ แบบ แบ่งประเภทตามทำนองขับกับเครื่องดนตรีประกอบ ได้แก่ ซอปี (หรือซอเชียงใหม่) เป็นการขับลำนำประกอบเครื่องดนตรีที่เรียกว่า “ปี่ซุม 3” ประกอบด้วย ปี่กลาง ปี่ก้อย ปี่เล็ก และซึง ซึ่งเป็นเครื่องดีดที่เพิ่งถูกนำเข้ามาประสมในยุคหลังเมื่อไม่นานมานี้ ก่อนหน้านั้นเครื่องดนตรี มีเพียงปี่ต่างๆ เท่านั้น จึงได้ชื่อว่า “ซอปี” การขับซอแบบนี้นิยมกันในแถบล้านนาฝั่งตะวันตก ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอนและตาก ส่วนการขับซออีกแบบหนึ่ง เรียกว่า “ซอพิน” (ชาวบ้านจะออกเสียงว่า ซอปีน) เป็นการขับลำนำด้วยทำนองที่ต่างไปจากซอปี เครื่องดนตรีประกอบ คือสะล้อกับพิน ซึ่งเป็นเครื่องสีกับเครื่องดีด ให้อารมณ์และความรู้สึกในการรับฟังต่างกับซอปีที่มีทำนองขับมากกว่า และมีเทคนิคการแสดงตลอดจนการเล่นกับผู้ชมหลากหลายรูปแบบ การเข้าถึงอารมณ์ ของบทซอและทำนองซอ ตลอดจนถึงลีลาการแสดงของซอปีจึงมีมิติมากกว่าซอพิน

ชาวล้านนาเรียกศิลปินพื้นบ้านที่ขับซอว่า “ช่างซอ” ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ และสืบสานการแสดงซอให้ดำรงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบันท่ามกลางกระแสความนิยมการ

แสดงร่วมสมัยจากถิ่นอื่น ช่างซอจึงปรับตัวและพัฒนาทักษะของตนให้เป็นที่ยอมรับ ซึ่งช่างซอระดับพ่อครูหรือแม่ครูที่มีชื่อเสียงในแถบจังหวัดภาคเหนือตอนบนมีหลายคน ในวงการผู้นิยมฟังซอ อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีใครไม่รู้จัก “แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ” ที่มีชื่อในวงการซอว่า “บัวซอน เมืองพร้าว” ซึ่งรับงานซอเป็นอาชีพและประสบความสำเร็จและมีความโดดเด่นเป็นที่ยอมรับในด้านปฏิภาณ ไหวพริบดี ใช้ถ้อยคำไพเราะ คมคาย และมีน้ำเสียงจับใจผู้ฟัง

ตลอดระยะเวลาที่แสดงซอ แม่ครูบัวซอนได้สร้างสรรค์ผลงานซอมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการแต่งเนื้อ เพลงซอ หรือบทขับซอ (เครือซอ) ไว้หลายบทหลายเพลง และยังได้บันทึกผลงานซอลงแผ่นเสียงและเทปคาสเซ็ท ซีดี วิซีดีจำนวนมาก จึงมีผู้สนใจจำนวนมากมาฝากตัวเป็นศิษย์เรียนซอ ซึ่งแม่ครูบัวซอนได้รับสอนและรับเชิญไปถ่ายทอดการซอน้อยู่นาน ๕๕ ปี จะเห็นว่าไม่เพียงแต่การมีบทบาทด้านการสร้างสรรค์ผลงานซอในสถานะศิลปิน บัวซอน ถนอมบุญ ยังมีบทบาทด้านการเป็นครูผู้ถ่ายทอดให้ความรู้และฝึกฝนการซอแก่ลูกศิษย์ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่สนใจ

แม่ครูบัวซอน ถือว่าเป็นศิลปินที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ด้วยผลงานการแสดง และการเป็นผู้ประพันธ์บทซอไว้จำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ศิลปะการแสดงพื้นบ้านนี้มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมระยะเวลาการการอยู่ในวงการซอยาวนานถึง 55 ปี ทำให้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (การแสดงพื้นบ้าน-การขับซอ) ในปี พ.ศ.2555 ซึ่งในปัจจุบัน (พ.ศ.2566) แม่ครูบัวซอนก็ยังมีผลงานซอและมีบทบาทถ่ายทอดองค์ความรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านนี้มาอย่างต่อเนื่อง

ด้วยความโดดเด่นเรื่องความสามารถและการดำรงวิถีของแม่ครูซอที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะรวบรวมข้อมูล เรื่องกระบวนการสืบทอดการแสดงซอของแม่ครูบัวซอนเมืองพร้าว ซึ่งยังไม่มีผู้ใดศึกษาในประเด็นนี้ของแม่ครูมาก่อน ซึ่งการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้ของแม่ครูบัว อาจเป็นข้อมูลที่สร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นหลังที่ได้อ่าน เกิดความรู้สึกตระหนักถึงคุณค่าของซอพื้นเมืองและช่วยกันสืบทอดให้ดำรงอยู่ต่อไป

ภาพที่ 1 แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์กระบวนการสืบทอดศิลปะการแสดงของบัวซอน ฌอนมบุญ โดยตั้งคำถามการวิจัย ไว้ว่า

1. ศิลปินแห่งชาติ บัวซอน ฌอนมบุญ ได้เรียนรู้และฝึกฝนการเป็นช่างชออย่างไร
2. ท่านสร้างอัตลักษณ์จากผลงานการแต่งบทชอ และการนำเสนอศิลปะการแสดงชออย่างไร
3. ในฐานะผู้ถ่ายทอดศิลปะการแสดงชอ มีกระบวนการสืบทอดการแสดงชออย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลกระบวนการสืบทอดศิลปะการแสดงชอของศิลปิน

พื้นที่วิจัย คือ วิธีการดำเนินชีวิตของแม่ครูบัวซอน ฌอนมบุญ ทั้งชีวิตประวัติส่วนตัวและบทบาทในการเป็นนักแสดงตลอดจนการถ่ายทอดความรู้แก่ลูกศิษย์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้ นอกจากการสัมภาษณ์และสังเกตที่แม่ครูบัวซอนเอง ยังได้รวบรวมจากบุคคลรายล้อมที่เกี่ยวข้องด้วย โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารข้อมูลทั้งในส่วนที่มีการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงชอ ซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านของชาวล้านนา นอกจากนี้ก็รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ แม่ครูบัวซอน ฌอนมบุญ ทั้งเอกสารประวัติ เกียรติคุณ รางวัลต่างๆ รวมทั้งผลงานการประพันธ์และเอกสารบันทึกการแสดงบนสื่อดิจิทัล ทำการศึกษาข้อมูลที่รวบรวมมาและดูวิดีโอทัศนจากสื่อดิจิทัล

ขั้นตอนที่ 2 ตั้งข้อสังเกตและตั้งคำถาม เพื่อใช้เป็นแบบคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ แล้วทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยกระจายคุณสมบัติให้ทั่ว กล่าวคือ แบ่งกลุ่มอายุ เพศ และจำนวน ให้กระจายตามความเหมาะสม กล่าวคือ

2.1 ลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดศิลปะการแสดงชอจาก บัวซอน ฌอนมบุญ ที่ประกอบอาชีพเป็นช่างชอ จำนวน 10 คน เป็นชาย 5 คน และ หญิง 5 คน โดยแบ่งตามช่วงอายุ 20-30 ปี และอายุ 30 ปีขึ้นไป

2.2 กลุ่มผู้ฟังที่ชื่นชอบผลงานศิลปะการแสดงชอของ บัวซอน ฌอนมบุญ โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ คือ 1) อายุ 15-25 ปี 2) อายุ 26-35 ปี 3) อายุ 36 ปีขึ้นไป

2.3 สัมภาษณ์ ช่างชอช่างปีที่เคยร่วมงานกับ บัวซอน ฌอนมบุญ โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ คือ 1) เยาวชน อายุ 15-25 ปี 2) วัยกลางคน อายุ 26-35 ปี 3) รุ่นอาวุโส อายุ 36 ปีขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 ทำการสัมภาษณ์แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ และบุคคลเกี่ยวข้องที่คัดเลือกไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสังเกตการณ์ในสถานที่แสดงจริง ของศิลปิน บัวซอน ถนอมบุญ

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลข้อมูลที่รวบรวมมาจากแหล่งต่างๆ วิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ทั้งตัวศิลปิน บัวซอน ถนอมบุญ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามที่ได้ตั้งคำถามในการวิจัยไว้ ตลอดจนการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เมื่อเรียบเรียงข้อมูลทั้งหมดออกมา เป็นประเด็น

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์กระบวนการสืบทอดศิลปะการแสดงของบัวซอน ถนอมบุญ ใน 3 ประเด็น ดังนี้

ภาพที่ 3 แม่ครูบัวซอน รับพระราชทานรางวัลศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555

1. ศิลปินแห่งชาติ บัวซอน ถนอมบุญ ได้เรียนรู้และฝึกฝนการเป็นช่างขอ ดังนี้

บัวซอน ถนอมบุญ เกิดเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2487 ที่บ้านต้นรุ้ง หมู่ 3 ตำบลป่าตุ่ม อำเภอฟัว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนสุดท้องในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 4 คน ของนายไว และนาง หมู ถนอมบุญ ซึ่งมีอาชีพทำไร่และค้าขาย บัวซอนเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านต้นรุ้ง (อรพิน ลือพันธ์, 2544 :40) เมื่ออายุ 13 ปี ได้มาสมัครเรียนขอด้วยใจรักในอาชีพช่างขอ กับ นางคำปัน เภาใส แม่ครูขอบ้านทุ่งหลวงผู้โด่งดัง บัวซอนฝึกเรียนขออยู่ที่บ้านแม่ครู ในทุกคำเช้า หลังจากบัวซอนช่วยงานบ้านแม่ครูเรียบร้อยแล้ว ได้ฝึกเรียนขอด้วยความมุ่งมั่น ช่างสังเกต กระตือรือร้นในการเรียน และฝึกฝนจนชำนาญ โดยใช้เวลาเรียนเพียง 3 เดือน บัวซอนก็เข้าประกวด ขับขอในงานประจำอำเภอฟัว และได้รับรางวัลชนะเลิศ อันเกิดจากความสามารถในการขอ

ปฐิภาณ ใช้ภาษาไพเราะ คมคาย ผวนวกกับน้ำเสียงใสจับใจผู้ฟัง ดาวชอดวงใหม่ในล้านนาจึงได้เริ่มเปล่งประกายวับแวมในวงการชอแล้ว

นับแต่นั้น บัวชอนจึงได้รับงานแสดงชอเป็นอาชีพ โดยใช้ความสามารถสร้างสรรค์ผลงานชอด้วยเนื้อหาหลากหลายแนว จึงเข้าถึงอารมณ์ ความคิดและจินตนาการของผู้ฟังชอได้เป็นอย่างดี ประกอบกับบัวชอนมีโวพริบปฐิภาณโวหารการชอได้คมคาย ด้วยน้ำเสียงกังวานใสไพเราะชวนฟัง จึงเป็นที่ยอมรับและรู้จักกันอย่างกว้างขวางทั่วภาคเหนือ ทำให้มีงานชอถาโถมเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีโอกาสได้บันทึกผลงานชอลงแผ่นเสียงและเทปคาสเซ็ท ซีดี วีซีดีจำนวนมาก โดยการบันทึกแผ่นเสียงชอครั้งแรกนั้น บัวชอนมีอายุเพียง 18 ปี หรือปี พ.ศ. 2505 ได้ชอเรื่อง “น้ำตาเมียหลวง” โดยคู่ถ้อง หรือช่างชอชายที่ชอคู่กัน คือ บุญศรี สันเหมือง (อรพิน ถือพันธ์, 2544:41) ซึ่งได้รับความนิยมและโด่งดังเป็นอย่างมาก ทำให้มีผลงานชอชอเรื่องอื่น ๆ ตามมา อาทิ ชอเรื่อง ศาสนาเหมือนมหาสมบัติ มหาเวสสันดรชาดก จ้อยพระคุณแม่ ปอยเข้าสังข์ ชอประวัติครูบาศรีวิชัย เป็นต้น

ผลงานชอดังกล่าวได้เผยแพร่ไปยังสื่อต่าง ๆ และช่องทางอื่น ๆ มาอย่างต่อเนื่อง จึงมีผู้สนใจชอพื้นเมืองมาฝากตัวชอเป็นศิษย์เรียนชอจำนวนมาก บัวชอนจึงมีบทบาทในฐานะ “แม่ครู” เป็นผู้ถ่ายทอดศิลปะการชอนี้ให้แก่ผู้ที่สนใจเหล่านั้นด้วยความเต็มอกเต็มใจ และชื่นชมที่คนรุ่นใหม่สนใจชอล้านนา นี้ เพื่อจะได้สืบทอดศิลปะการชอชานนี้สืบสานต่อไป ไม่เพียงแต่การถ่ายทอดชอให้แก่ลูกศิษย์โดยตรงแล้ว “แม่ครูบัวชอน” ยังได้รับเชิญไปถ่ายทอดและสาธิตชอยังหน่วยงานต่าง ๆ สถาบันการศึกษา กลุ่มบุคคลที่สนใจการชอน้อยู่นอง ๆ จึงเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญ เพราะช่วยให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของชอพื้นเมืองนี้ให้หันมาสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของชอพื้นเมืองนี้ให้ดำรงคงอยู่และสืบทอดกันต่อไปอย่างแพร่หลาย

จากการมีบทบาทหน้าที่ดังกล่าวอย่างเต็มความสามารถของแม่ครูบัวชอน ส่งผลให้แม่ครูได้รับรางวัลจากหน่วยงานสถาบันการศึกษามากมาย อาทิ ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติในปี พ.ศ.2530 ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขาวรรณศิลป์จังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ.2536 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในปี พ.ศ.2545 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิจัยและเผยแพร่จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในปี พ.ศ.2546 เป็นต้น และรางวัลเกียรติยศสูงสุดที่แม่ครูบัวชอน เมืองพร้าว ได้รับคือการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็น “ศิลปินแห่งชาติ” สาขาศิลปะการแสดง (การแสดงพื้นบ้าน-การชอชอ) ในปี พ.ศ.2555 ซึ่งในปัจจุบัน (พ.ศ.2563) แม่ครูบัวชอนก็ยังมีผลงานชอและถ่ายทอดองค์ความรู้นี้มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมระยะเวลาการเป็นช่างชอนี้มาถึง 55 ปี

2. ศิลปินแห่งชาติ บัณฑิต อนุชน อนุชน สร้างอัตลักษณ์จากผลงานการแต่งบทขอ และการนำเสนอศิลปะการแสดงขอ ได้แก่ แถบบันทึกเสียงบทขอ จำนวน 29 เรื่อง ที่ยังไม่มีผู้นำไปศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งสามารถจัดจำแนกกลุ่มตามเนื้อหาได้ดังนี้

(ก) บทขอเรื่องทศชาติชาดก 10 เรื่อง ได้แก่ 1. บทขอเรื่อง พระเตมีย์ ผู้ทรงบำเพ็ญเนกขัมมบารมี 2. บทขอเรื่อง พระมหาชนก ผู้ทรงบำเพ็ญวิริยบารมี 3. บทขอเรื่อง สุวรรณสาม ผู้บำเพ็ญเมตตาบารมี 4. บทขอเรื่อง พระเนมิราช ผู้ทรงบำเพ็ญอุทฺธยานบารมี 5. บทขอเรื่อง มโหสถบัณฑิต ผู้ทรงบำเพ็ญปัญญาบารมี 6. บทขอเรื่อง พระภริทัต ผู้ทรงบำเพ็ญศีลบารมี 7. บทขอเรื่องพระจันทกุมาร ผู้ทรงบำเพ็ญขันติบารมี 8. บทขอเรื่อง พระมหานารทกัสสปะ ผู้ทรงบำเพ็ญอุเบกขาบารมี 9. บทขอเรื่อง วิธูรบัณฑิต ผู้บำเพ็ญสัจจบารมี 10. บทขอเรื่อง พระเวสสันดร ผู้ทรงบำเพ็ญทานบารมี

(ข) บทขอที่ให้ความรู้ในหลักธรรมในพุทธศาสนา 8 เรื่อง ได้แก่ 1. บทขอเรื่อง ศีลห้า 2. บทขอเรื่อง พุทธประวัติ 3. บทขอเรื่อง พระอภิธรรมแปล 4. บทขอเรื่อง สวดกัมมัฏฐานแปล 5. บทขอเรื่องโพชฌงค์ 6. บทขอบทสวดโพชฌงค์ปริตรพิชิต 7. บทขอบทสวดสัจกัถวา 8. บทละครขอเรื่อง แรงบุญ

(ค) บทขอเกี่ยวกับการศึกษา 5 เรื่อง ได้แก่ 1. บทขอเรื่องการศึกษา 2. บทขอเรื่อง ค่านิยมพื้นฐาน 3. บทขอโครงการสีขาว 4. บทขอส่งเสริมการศึกษา 5. บทขอไหว้ครูบูรพาจารย์

(ง) บทขอเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ 6 เรื่อง ได้แก่ 1. บทขอ 38 มงคลภูมิพลร่มเกล้า 2. บทขอเทิดพระเกียรติเรื่อง ถวายพระพรชัย ศูนย์รวมใจชาวไทยสยาม 3. บทขอเทิดพระเกียรติเรื่อง จอมราชวงศ์อุปถัมภ์ ๘ ทรงธรรมนำไทย 4. บทขอเทิดพระเกียรติเรื่อง พระราชประวัติพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว 5. บทขอเทิดพระเกียรติเรื่อง พระราชพิธีบรมราชาภิเษก 6. บทขอเทิดพระเกียรติเรื่อง สดุดีกษัตริราชจอมราชา รัชกาลที่ 10

3. ในฐานะผู้ถ่ายทอดศิลปะการแสดงขอ แม่ครูบัณฑิต อนุชน อนุชน มีกระบวนการการสืบทอดการแสดงขอแก่ลูกศิษย์ ดังนี้

หากพิจารณาตามวิธีการสืบทอดการแสดงหรือนาฏศิลป์ของไทย ที่แบ่งเป็น การสืบทอดแบบ โบราณกับแบบปัจจุบัน ซึ่งการสืบทอดการแสดงขอที่แม่ครูบัณฑิตถ่ายทอดแก่ศิษย์นั้นเป็นกระบวนการสืบทอดแบบโบราณ คือ เป็นการถ่ายทอดจากครูสู่ศิษย์แบบตัวต่อตัวโดยใช้วิธีการจำ ไม่มีการบันทึกเป็นอักษร ดังนั้น ครูผู้ถ่ายทอดความรู้จึงมีความสำคัญมาก องค์ความรู้ทั้งหมดจะอยู่ในตัวครู ซึ่งจะสอนศิษย์โดยเน้นการปฏิบัติ

ภาพที่ 4 แม่ครูบัวซอน และลูกศิษย์ให้บทเรียนต่างๆ ในการฝึกเพื่อให้เกิดทักษะ

ในบทบาทการเป็น “แม่ครูซอ” นั้น บัวซอน ถนอมบุญสังสมประสบการณ์การขับซอมายาวนาน จนได้รับการยกย่องว่าเป็น “แม่ครู” ผู้มีความรู้ความสามารถ ผู้ที่สนใจและชื่นชอบการซอในลักษณะเฉพาะที่ไพเราะน่าฟังของบัวซอน จึงชักชวนกันมาขอเรียนซอกับ “แม่ครูบัวซอน” ลูกศิษย์ที่มาเรียนมีทั้งที่มาเรียนเป็นการส่วนตัว และลูกศิษย์ที่มาจากกลุ่มหน่วยงาน หรือสถานศึกษา ดังนั้นก่อนทุกคนจะเริ่มต้นเรียนซอ จึงต้องมีพิธี “ยกขันครูซอ” เพื่อให้แม่ครูบัวซอนรับเป็นลูกศิษย์ เนื่องจากจุดประสงค์การเรียนซอของลูกศิษย์ทั้งสองกลุ่มนี้ต่างกัน จึงจัดพิธีไหว้ครูเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 กลุ่มลูกศิษย์ที่สมัครเรียนเป็นการส่วนตัว: กลุ่มนี้มีจุดประสงค์ 2 อย่างแตกต่างกัน อย่างแรกคือ เป็นกลุ่มที่เรียนเพื่อต้องการเป็นช่างซอออาชีพ ผู้เรียนแบบนี้ต้องเตรียม “ขันครู” นำมาเองเป็นรายบุคคล และอีกกลุ่มคือมาเรียนด้วยความสนใจ ชื่นชอบซอเป็นการส่วนตัว และเพื่อฝึกตนเองให้มีความสามารถเฉพาะตน ผู้เรียนกลุ่มนี้จะทำพิธียกขันครูร่วมกันชั้นเดียว โดยแม่ครูบัวซอนจะนัดหมายให้ลูกศิษย์ทั้งหมดมาทำพิธียกขันครูในวันเวลาเดียวกันที่บ้านของแม่ครู และลูกศิษย์ก็จะตระเตรียมข้าวของต่าง ๆ มาทำพิธีด้วยกัน

3.2 กลุ่มลูกศิษย์ที่มาเรียนเป็นหมู่คณะ: ลูกศิษย์กลุ่มนี้มาจากหน่วยงานต่าง ๆ หรือสถาบันการศึกษา และเนื่องจากเป็นการศึกษาในลักษณะเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านซอ การจัดพิธีบูชาครู หรือไหว้ครู จะทำพิธียกขันตั้ง 1 ชั้นพร้อมกันทั้งหมด ในหน่วยงานนั้น ๆ

นอกจากการทำพิธีให้ลูกศิษย์ที่เรียนซอแล้ว ในทุกปีราวช่วงเดือนมิถุนายน (ตรงกับเดือน 9 เหนือ) จะมีการไหว้ครูซอประจำปี ซึ่ง วนิดา ริกากรณ์ (2545 : 92) ได้กล่าวว่าเป็นพิธีไหว้ครูทั้งที่มีชีวิตอยู่และครูที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นครูของครูอีกด้วย ดังนั้น เมื่อใกล้จะถึงช่วงเวลาจัดพิธีไหว้ครูซอประจำปี แม่ครูบัวซอนจะแจ้งนัดหมายวัน เวลาล่วงหน้า เพื่อให้ลูกศิษย์ทุกรุ่นได้มีโอกาสมาร่วมพิธี รวมถึงผู้สนใจซอและผู้ชื่นชอบศรัทธาแม่ครูบัวซอนก็สามารถมาร่วมงานได้ โดยมีข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อทำพิธีเหมือนกับการไหว้ครูก่อนจะแสดงซอทั่วไป และในงานจะมีการ

จัดเตรียมตกแต่งสถานที่ จัดหิ้งผีครู ประดับประดาอย่างสวยงามคล้ายกับหิ้งพระ พร้อมทั้งตระเตรียมเครื่องเช่นสังเวดต่าง ๆ ให้เสร็จสรรพเรียบร้อย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิลปินพื้นบ้าน ที่ชำนาญในการขับซอพื้นเมืองล้านนา ของ แม่ครูบัวซอน ฌอนมบุญ ดังผลการวิจัยที่กล่าวไปแล้วนั้น ข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งหมด สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของแม่ครูบัวซอน ที่แสดงออกในแง่ของบทบาทการสืบทอดศิลปะการแสดงซอของบัวซอน ฌอนมบุญ หากพิจารณาประเด็นนี้ตามทฤษฎีอัตลักษณ์ ก็จะปรากฏชัดเจนว่า ทั้งอัตลักษณ์ของปัจเจก ความเป็นตัวตนของแม่ครูบัวซอน และอัตลักษณ์ทางสังคม ที่เป็นวัฒนธรรมไทยวน ต่างก็หลอมรวมกันอยู่อย่างแนบแน่น ในเวลาที่แม่ครูบัวซอนแสดงบทบาทในการสืบทอดศิลปะการแสดงซอ

อัตลักษณ์ความเป็นปัจเจก ของแม่ครูบัวซอน คือ บุคลิกภาพ การแต่งตัว กิริยาท่าทาง ท่วงทีการแสดงออกและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งการฝึกฝนประสบการณ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ เป็นข้อมูลที่สะท้อนมาจากบุคคลอื่น ที่ได้สัมผัส ได้พบปะสังสรรค์กับแม่ครู ก็จะรับรู้ ความเป็นตัวตนของแม่ครูบัวซอน ว่าเป็นช่างซอที่แต่งตัวสวย สุภาพ เรียบร้อยตามสมัยนิยม ยิ้มแย้มแจ่มใส น้ำเสียงไพเราะ มีจังหวะจะโคนที่พอเหมาะในการพูด ไม่ช้าไม่เร็วเร็ว อากัปกิริยาสุภาพอ่อนน้อม และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และโดยพื้นนิสัยเป็นคนขยัน จึงไม่ย่อท้อต่องาน เตรียมพร้อมกับการเดินทางไปทำงาน ไม่เกี่ยงว่าไกลใกล้ นอกจากนี้ยังชอบอ่านหนังสือ ในช่วงวัยกลางคน เริ่มสนใจธรรมะ อ่านมากจนสามารถนำไปแต่งบทซอได้อย่างคนเข้าใจสาระธรรมอย่างลึกซึ้ง

ความใจดี มีเมตตา มีความใจกว้างและประวัติไม่ต่างพร้อย อีกทั้งมีความสามารถในการขับบทซอ ทั้งซอตามบท และซอปฏิภาณ ไหวพริบ ตลอดจนการใช้สำนวนภาษาในคำซอที่มีเสน่ห์ รื่นหู ผู้ฟังเกิดความประทับใจ จึงทำให้มีชื่อเสียงโด่งดัง และเป็นแม่ครูที่มีคนมาขอเป็นลูกศิษย์อยู่เรื่อยๆ คนที่มาเรียนซอกับแม่ครูบัวซอนจึงมีมาไม่ขาดสายก็ว่าได้

นอกจากอัตลักษณ์ที่เป็นปัจเจกของแม่ครูบัวซอนแล้ว อัตลักษณ์ทางสังคม ที่เป็นที่ประจักษ์แก่คนทั่วไปคือ แม่ครูบัวซอนแสดงออกถึงความเป็นชาวไทยวนในทุกด้าน ทั้งการประกอบอาชีพเป็นนักแสดงที่ขับซอเป็นอาชีพ ซึ่ง การขับซอปีแบบนี้เป็นอัตลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นไทยวนอย่างชัดเจน เพราะใช้ภาษาไทยวน ในคำซอ บทซอที่ใช้ขับขาน เป็นภาษาไทยวนยุคเก่า มีคำศัพท์สำนวน สุภาษิตพังเพยต่างๆ ทำให้การเปรียบเทียบต่างๆ มีความลึกซึ้ง จับใจผู้ฟัง ผู้ฟังที่เติบโตในวัฒนธรรมไทยวน จะเกิดความซาบซึ้งกับสำนวนภาษา ในบทซอที่ใช้ขับขาน

ดังนั้นความโดดเด่นของอัตลักษณ์ความเป็นคนไทยวนที่แม่ครูบัวซอนได้นำเสนอจนเป็นที่ประจักษ์ คือ การแต่งกายแบบชาวไทยวน ที่สุภาพเรียบร้อย กิริยาท่าทางสุภาพต่อผู้พบเห็น นอกจากการแต่งกาย ก็มีเรื่องราวสาระความเชื่อแบบชาวไทยวนที่สอดแทรกไว้ในบทซอ และในคำ

ขอที่เกิดขึ้นเมื่อต้องใช้ไหวพริบปฏิภาณในการดับบทขอโต้ตอบ และสิ่งที่สำคัญโดดเด่นจนเป็นอัตลักษณ์ของ ช่างขอปี่มื่ออาชีพนั่นคือการบูชาครู แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ เครื่องครัดต่อจารีตการนับถือผีครูขอ และปรนนิบัติต่อครูขออย่างสม่ำเสมอ ในแง่บทบาทการสืบทอดศิลปะการแสดงขอ ประเด็นนี้แม่ครูบัวซอนก็ไม่บกพร่องต่อครู ใส่ใจการไหว้ครูของกลุ่มลูกศิษย์ และจัดพิธีอย่างมีเหตุผล เช่น กลุ่มลูกศิษย์ที่สมัครเรียนเป็นการส่วนตัวเพื่อต้องการเป็นช่างขออาชีพนั่น ต้องเตรียม “ขันครู” นำมาเองเป็นรายบุคคล ส่วนกลุ่มที่มาเรียนด้วยความสนใจ ไม่ถึงกับจะประกอบอาชีพ กลุ่มนี้จะทำพิธียกขันครูร่วมกันชั้นเดียว ลูกศิษย์ทั้งหมดมาทำพิธียกขันครูในวันเวลาเดียวกันที่บ้านของแม่ครู จะได้ร่วมระลึกถึงครู เป็นการกล่อมเกลาคความกตัญญูเชิดชูครูขอ และเป็นสิริมงคลแก่ตัวผู้เรียนขอที่มาร่วมพิธีกรรม

ส่วนกลุ่มลูกศิษย์ที่เรียนเป็นหมู่คณะที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ หรือสถาบันการศึกษา พิธีบูชาครู หรือไหว้ครู จะทำพิธียกขันตั้ง 1 ชั้นพร้อมกันทั้งหมด เพื่อเป็นการประหยัด และลดภาระในการจัดหา การเรียนก็พร้อมกันเป็นกลุ่มก้อน ดังนั้นจึงใช้ขันครูร่วมกันได้ ไม่ถือว่าผิดกติกาการเคารพครู แต่หากใครในกลุ่มผู้เรียนนี้ตั้งใจจะจริงจัง มุ่งเป้าประกอบอาชีพช่างขอ ก็จะไปขอยกขันครูเป็นการส่วนตัว อย่างเป็นทางการต่อไป

นอกจากการไหว้ครูของผู้มาสมัครเป็นศิษย์ใหม่ ยังมีการจัดพิธีไหว้ครูประจำปี ซึ่งจะช่วยให้ลูกศิษย์ได้ระลึกถึงพระคุณครูขอ ผู้สั่งสอนวิชาความรู้ให้ และเป็นการรักษาจารีตประเพณีอันดีงามที่สืบทอดต่อกันมา ทั้งยังเป็นวันรวมศิษย์จากที่ต่าง ๆ ที่ไม่ได้พบกันมานาน ให้ได้มีโอกาสมาร่วมกิจกรรมร่วมกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 5 แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ ในพิธีไหว้ครูขอ ประจำปี

บทสรุป

บทบาทการสืบทอดศิลปะการแสดงของบ๊วซอน ฌอนมบุญ นั้นเมื่อพิจารณาตามกรอบคิดเรื่องอัตลักษณ์ ก็จะพบว่า แม่ครูบ๊วซอน มีอัตลักษณ์แบบปัจเจก และอัตลักษณ์ทางสังคมที่ไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ทำงานสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทยวนทั้งบุคลิก ความคิด ความเชื่อ การแต่งกาย กิริยามารยาท การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่แสดงถึงอุปนิสัยแบบคนที่เติบโตมาในวัฒนธรรมไทยวน นอกจากนั้นแล้วยังทำหน้าที่สืบทอดศิลปะการแสดง ซึ่ง ต้องใช้การสื่อสารทางภาษา ถ่ายทอดความคิด ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบวรธรรมต่างๆ ของชาวไทยวน ที่ประพันธ์ขึ้นใช้ในการแสดง และส่งต่อให้ลูกศิษย์นำไปขับชอเผยแพร่ต่อไป จึงกล่าวได้ว่า แม่ครูบ๊วซอน ฌอนมบุญเป็นผู้มีบทบาทชัดเจนมากในการเป็นผู้สืบทอดศิลปะการแสดงชอ โดยเฉพาะชอปีหรือชอเชียงใหม่ อันเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชาวไทยวนที่อาศัยอยู่ในแคนดินล้านนา

บทบาทการสืบทอดศิลปะการแสดงของบ๊วซอน ฌอนมบุญ แบบโบราณนี้ได้สร้างลูกศิษย์ในวงการชอจำนวนมาก ทั้งที่มาเรียนเป็นรายบุคคล เรียนเป็นกลุ่ม ตลอดจนลูกศิษย์แบบครูพักลักจำผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งบรรดาลูกศิษย์ต่างมีแม่ครูเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการเป็นช่างชออาชีพ รวมทั้ง การเป็นผู้นิยมฟังชอ นิยมขับชอ จึงนับว่าบ๊วซอน ฌอนมบุญ เป็นผู้มีความโดดเด่นในการสืบทอดศิลปะการแสดงชอโดยแท้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

งานวิจัยนี้ ได้รวบรวมเนื้อหาสาระที่เป็นข้อมูลเฉพาะบุคคล ของศิลปินที่มีความสามารถโดดเด่น เป็นที่ยอมรับของมหาชน ซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นความสามารถเฉพาะตัวหรือที่เรียกว่าพรสวรรค์ และความสามารถที่เกิดจากการฝึกฝนด้วยความตั้งใจ ชีวิตประวัติและผลงานของบุคคลที่มีชื่อเสียง ย่อมเป็นแรงบันดาลใจให้คนอื่นได้เห็นเป็นแบบอย่าง นอกจากศิลปินแห่งชาติ นางบ๊วซอน ฌอนมบุญ แล้ว ควรมีการเขียนข้อมูลของศิลปินท่านอื่นหรือบุคคลที่น่าสนใจและเป็นตัวอย่างในทางสร้างสรรค์ ทำการบันทึกและวิเคราะห์เจาะลึก นำออกเผยแพร่เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นแรงจูงใจให้คนรุ่นหลัง ใช้เป็นแนวทางในการทำประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกรัตน์ สุชีสนธิ. 2551. การศึกษาชอ: เพลงพื้นบ้านล้านนาในจังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาแม่ครูบ๊วซอน ฌอนมบุญ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กรรณิการ์ ไชยลังกา. 2546. กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน กับการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีพื้นบ้าน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและลักษณะนิสัยของเยาวชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องจั่วและชุมชนบ้านทุ่งหลวง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.

- จิราพร ขุนศรี. 2556. การสื่อสารกับการปรับตัวเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น: ศึกษากรณีสี่
พื้นบ้านเพลงขอล้านนาในบริบทของจังหวัดเชียงราย. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชมรมสืบสานตำนานปี่ซอ ร่วมกับโครงการสื่อสารพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โสภะสืบสาน.
2548. เอกสารชุดความรู้สี่พื้นบ้านเพื่อการพัฒนา เรื่อง สี่พื้นบ้าน ศิลปะการขับขาน
ล้านนา . เชียงใหม่: บริษัท นพบุรีการพิมพ์.
- นารีนารถ กิตติเกษมศิลป์. 2539. ศึกษาเรื่อง “การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ผ่านสี่พื้นบ้าน
เพลงขอล้านนา” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชนภา วุฒิ. 2546. ศึกษาเพลงพื้นบ้านจังหวัดน่าน คณะพ่อค้าผาย นุปีง. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรม
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยาคีวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พรทิพย์ เย็นบก. 2547. การใช้สื่อมวลชนเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรมไทย. การประชุมทางวิชาการของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 42 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระจรินทร์ อินศวร. 2557. การสร้างสรรค์วรรณกรรมบทขอประวัติพระสงฆ์ในล้านนา.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พัฒนา กิตติอาษา. 2546. ท้องถิ่นนิยม: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด. กรุงเทพฯ:สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- มณี พยอมยงค์. 2529. วัฒนธรรมล้านนาไทย. กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- รุ่งตะวัน นุชภู. 2552. การศึกษาผลงานเพลงขอล้านนาของพ่อครูศรีทวน สอนน้อย. กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุจพร ประชาเดชสุวัฒน์. 2541. ภูมิปัญญาเพลงพื้นบ้าน: กรณีศึกษา เปรียบเทียบล้านนากับสิบสอง
พันนา. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 151 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่
- วนิดา ริกการณ. 2545. การดำรงอยู่ของการละเล่นพื้นบ้านขอล้านนา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สมฤทธิ์ ลือชัย. 2534. ความตระหนักของช่างขอล้านนาในบทบาทนักสื่อสารเพื่อการพัฒนา. วิทยานิพนธ์
ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สิริกร ไชยมา. 2543. ขอล้านนา: เพลงพื้นบ้านล้านนา ภูมิปัญญาชาวเหนือ.แพร่: หจก.แพร่ไทยอุตสาหกรรม
พิมพ์. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2550. สารการเรียนรู้ท้องถิ่นศิลปะการแสดงพื้นบ้าน
เอกสาร ประกอบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ขับขอล้านนา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.
- อภิญา เพ็ญฟูสกุล. 2543. อัตลักษณ์ Identity การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด.
คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติสาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อรพิน ลือพันธ์. 2544. การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมบทขอของบัวซอน เมืองพร้าว. เชียงใหม่.
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสมสืบสานภูมิปัญญาล้านนา. 2547. ทำเนียบช่างขอล้านนาเหนือ. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้
โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Development of Learning Activities based on the SQP2RS Strategy
with the Brain-based Learning Principle to Enhance Reading
Comprehension Ability for Students in Grade 6

กฤตพร ประจันตะเสน¹ ชำนาญ ปาณาวงษ์²
Kittaphon Prachantasena, Chamnan Panawong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทยก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านพลายชุมพล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 15 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน 2) แบบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ 3) แบบบันทึกผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 76.43/77.14 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2. นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน 3. นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญได้เนื่องจากกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนและ

Received: 2023-04-25 Revised: 2023-07-09 Accepted: 2023-07-10

¹โรงเรียนบ้านพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก Ban Plai Chumphon School
Corresponding Muang District, Phitsanulok Province. Author e-mail: kittaphonp64@nu.ac.th

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Education Naresuan University

สอดคล้องกับพัฒนาทางสมอง รวมไปถึงเป็นกิจกรรมที่ฝึกฝนการอ่านจับใจความสำคัญด้วยกลวิธีที่เน้นให้นักเรียนได้สำรวจงานเขียนก่อนเริ่มอ่านเพื่อให้นักเรียนเข้าใจข้อมูลพื้นฐานของเรื่องนั้น ๆ

คำสำคัญ (Keywords): กลวิธี SQP2RS; สมองเป็นฐาน; การอ่านจับใจความสำคัญ

Abstract

The objectives of this research were 1) to construct and determine the efficiency of learning activities based on the SQP2RS strategy with the brain-based learning principle to enhance reading comprehension ability for students in grade 6 according to the 75/75 criteria, 2) to compare the ability of reading comprehension in Thai language before and after studying by using learning activities 3) to study the effect of using learning activities. The research was carried out by research and development methodology. The sample consisted of 15 students in grade 6 at Ban Plai Chumphon School, semester 2, academic year 2022, which were selected by purposive sampling. The research tools consisted of 1) the learning activities based on the SQP2RS strategy with the brain-based learning principles, 2) the reading comprehension ability test, 3) the record for using learning activity. Data were analyzed by using mean, standard deviation, percentage, t-test and content analysis. The results showed that; 1.The learning activities according to the SQP2RS strategy with the brain-based learning principles is the efficiency was 76.43/77.14, which met the criteria. 2. The students had the ability in reading the main ideas after studying with learning activities based on the SQP2RS strategy with the brain-based learning principle to enhance reading comprehension ability for students in grade 6, which was higher than before studying. 3. The students were able to develop their reading comprehension ability because the activities organized were learning-oriented activities that suitable for the age of learners and consistent with brain development. Furthermore, the activities practiced with the strategy that focused on allowing students to explore the writings before they start reading.

Keywords: SQP2RS Strategy; Brain-based Learning; Reading Comprehension Ability

บทนำ (Introduction)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการงาน และดำรงชีวิต

ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้(กรมวิชาการ, 2551)

การอ่านเป็นทักษะที่มีบทบาทสำคัญมากเพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ความคิดที่ลึกซึ้งกว้างไกล ได้รับความรู้ความเพลิดเพลินบันเทิงใจอีกด้วยโดยเฉพาะในยุคของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากทุกมุมโลกเผยแพร่อย่างไร้พรมแดน ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในด้านคุณภาพนักเรียนที่เกี่ยวกับการอ่านที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดีสามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยรักการอ่าน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตน สร้างสรรค์งานอาชีพเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนภาษาการเน้นผลสัมฤทธิ์ของทักษะความเข้าใจของการอ่านจะสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีเหตุผลเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ, 2546)

การอ่านมีความจำเป็นต่อการศึกษาค้นหาความรู้ของมนุษย์ ถ้ามนุษย์ไม่อ่านหนังสือย่อมไม่เกิดการเรียนรู้ การอ่านจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจและควรได้รับการพัฒนา แม้ว่าเทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การอ่านก็ยังคงเป็นทักษะพื้นฐานในการรับสารของมนุษย์ ซึ่งใช้แสวงหาความรู้ การอ่านเป็นการรับสารที่ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา และสถานที่ จึงสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด นอกจากจะได้รับความรู้ทางวิชาการอย่างกว้างขวางลึกซึ้งแล้วยังช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ที่หลากหลายและแปลกใหม่ให้แก่ผู้อ่าน ช่วยพัฒนาความคิดสติปัญญา เสริมสร้างจินตนาการ รวมทั้งพัฒนาจิตใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี (กิตติชัย พินโน, 2554) นอกจากนี้ การอ่านคือเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม การอ่านเป็นหัวใจของการพัฒนาทั้งพัฒนานคน พัฒนางาน พัฒนางองค์กร พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติโดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่เป็นสังคมสารสนเทศ และสังคมแห่งความรู้ การอ่านจึงเป็นความท้าทาย มีความสำคัญ โดยเฉพาะนักเรียนและนักศึกษาเพราะความสำเร็จและสัมฤทธิ์ผลของการศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถทางการอ่านของผู้เรียนเป็นสำคัญ การเพาะนิสัยรักการอ่าน ใฝ่การเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ต่อเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้คนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะนำไปสู่การเผยแพร่และสร้างภูมิปัญญาใหม่ (วิทยากร เชียงกูล, 2552) นอกจากนั้นผู้ที่มีพื้นฐานการอ่านที่ดีย่อมมีโอกาสดูจะศึกษาค้นหาความรู้ในขั้นสูงขึ้นไป(จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาทยัน อัมสำราญ, 2550) และการอ่านที่เป็นพื้นฐาน เป็นประโยชน์ต่อการแสวงหาความรู้ คือ การอ่านจับใจความสำคัญ เนื่องจากการอ่านจับใจความสำคัญเป็นพื้นฐาน ของการอ่านระดับสูง เช่น อ่านตีความ อ่านวิเคราะห์ความ การอ่านจับใจความสำคัญ จึงเป็นหัวใจของการอ่านทุกรูปแบบ เพราะผู้ที่จับใจความสำคัญเรื่องที่อ่านได้มากมีโอกาสรับรู้เรื่องราวได้ดีกว่า ผู้ที่ไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ และหากไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านก็ย่อมจับใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ สุปราณี สิทธิพล (2549) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการอ่านจับใจความสำคัญว่า เป็นการแสดงถึงความเข้าใจในการอ่านสิ่ง

ต่าง ๆ เป็นทักษะที่ต้องนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านข่าว บทความ อ่านสาระที่ปรากฏในหนังสือต่าง ๆ อ่านแล้วจับประเด็นสำคัญได้นำข้อคิดไปใช้ประโยชน์ นักเรียนนักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้จำนวนมาก ยิ่งจำเป็นต้องอ่านจับใจความสำคัญเรื่องที่อ่านให้ได้แม่นยำชัดเจน มิเช่นนั้นจะเกิดความสับสน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการอ่านจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านที่สำคัญที่ครูจะต้องคำนึงถึงเป็นเบื้องต้นในการสอนอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความสำคัญแล้ว รู้จักนำการอ่านจับใจความสำคัญไปใช้ซึ่งเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

จากความสำคัญของการอ่านจับใจความสำคัญกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและประโยชน์ของการอ่านจับใจความสำคัญที่มีต่อการเรียนการสอนจึงได้กำหนดเรื่อง การอ่านไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดให้ทักษะการอ่านเป็นเนื้อหาสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ซึ่งในปัจจุบันการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้มาจากหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การดู และการอ่านจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จึงทำให้ความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และความเร่งเสริมสร้างให้เกิดขึ้นโดยเร่งด่วน แต่จากการรายงานผลการสำรวจจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ เรื่องการสำรวจการอ่านของประชากรประจำปี 2561 พบว่า เยาวชนไทยอายุตั้งแต่ 6 ปี-14 ปี อ่านหนังสือร้อยละ 78.8 และไม่อ่านหนังสือร้อยละ 21.2 เป็นผู้ที่ไม่อ่านหนังสือไม่ออกร้อยละ 25.0 ซึ่งสถิติดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่าการอ่านหนังสือของคนไทยไม่ใช่พฤติกรรมที่มีความนิยมมากนัก และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าหนังสือเป็นคลังความรู้และแหล่งภูมิปัญญาของมนุษยชาติ และสามารถให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา ค้นคว้า วิจัย หนังสือจุดประกายอุดมคติ ถ่ายทอดความงามของศิลปะการประพันธ์ และผลงานด้านวรรณกรรมอันเป็นอมตะ การอ่านหนังสือจึงทำให้ผู้อ่านเกิดโลกทัศน์ที่กว้างไกล นอกจากนี้จากการรายงานผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล PISA สำหรับรอบการประเมิน PISA 2018 เน้นการประเมินด้านการอ่าน พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านได้ 390 คะแนน ซึ่งลดลงถึง 16 คะแนน และเมื่อวิเคราะห์มีแนวโน้มคะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2564) นอกจากนี้จากการศึกษาข้อมูล และวิเคราะห์สภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 พบว่ามาตรฐานที่ 1 ด้านการอ่านผู้เรียนมีความรู้ และทักษะอยู่ในระดับที่ควรเร่งพัฒนาเนื่องจาก

คะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

จากปัญหาที่กล่าวมาครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีแนวทางการสอนอย่างหลากหลายให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับผู้เรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียน โดยอยู่บนพื้นฐานความแตกต่างรายบุคคลของผู้เรียน ครูควรวางแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ให้นักเรียนอ่าน วุฒิภาวะ ประสบการณ์และความสนใจของนักเรียน ใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ครูควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการอ่านจับใจความสำคัญมีหลายวิธี เช่น จัดตามแนวทางการสอนอ่านในใจ จัดตามขั้นตอนการฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สอนอ่านจับใจความโดยใช้แผนภาพโครงเรื่อง และสอนอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนั้นการออกแบบการสอนของครูควรคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่มีกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยการศึกษา ค้นคว้า พิสูจน์ ทดลอง ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และสร้างผลงานของตนเองออกมาอย่างมีคุณภาพ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558) สอดคล้องกับปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของนักเรียนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีต้องอาศัยปัจจัยส่งเสริมหลายด้าน ได้แก่ ตัวผู้เรียน บทเรียน วิธีจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย ต้องเป็นกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา และที่สำคัญการจัดกิจกรรมต้องสอดคล้องกับการทำงานของสมองจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่าเริง สามารถเรียนด้วยความสนุกสนานและเพลิดเพลินต่อเนื่องเป็นเวลานาน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง เป็นการเรียนรู้โดยธรรมชาติส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพของตนเองต้องเป็นไปตามศักยภาพของตัวผู้เรียนเอง มรรดา ท่าช้าง (2555) กล่าวว่า การสอนอ่านจับใจความตามแนวการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อความสามารถทางการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านจับใจความตามแนวการสอนแบบการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงขึ้น ซึ่งตรงกับจารีย์ ขุนชำนาญ (2559) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning : BBL) พัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning : BBL) การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ตาม แนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning : BBL) พัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการ

เรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจเพิ่มขึ้น

นอกจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานแล้วผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงรูปแบบเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมทักษะด้านการจับใจความสำคัญ ซึ่งพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQP2RS มาเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในการเรียนของตนเองได้เป็นอย่างดี เทคนิคการสอนอ่านแบบ SQP2RS ค้นพบโดย Echevarria, Vogt & Short (2010) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซึ่งต้องการพัฒนาเทคนิคและกลวิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาให้แก่ นักเรียน โดยกลวิธีนี้สามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นนักอ่านที่มีความเชี่ยวชาญ และมีการคิดที่มีประสิทธิภาพสามารถตั้งคำถาม หาคำตอบ ตรวจสอบ และสรุปความเข้าใจในเรื่องที่อ่านด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจจากการอ่านวรรณกรรมแล้วนำมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเพื่อคาดคะเนคำตอบ และตอบคำถาม นอกจากนี้ยังส่งเสริมความสัมพันธ์ในชั้นเรียนโดยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกรู้สึกคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ในวรรณกรรมได้อย่างอิสระในทุกขั้นตอน กลวิธี SQP2RS มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สำรวจเนื้อเรื่อง (survey) ขั้นที่ 2 ตั้งคำถาม (question) ขั้นที่ 3 คาดคะเนคำตอบ (predict) ขั้นที่ 4 อ่านเนื้อเรื่อง (read) ขั้นที่ 5 ตอบสนอง (respond) ขั้นที่ 6 สรุป (summarize)

จากที่กล่าวมาจะพบได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ SQP2RS จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะด้านการอ่านจับใจความสำคัญให้มีประสิทธิภาพ และเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิเชษฐ์ เจริญ (2561) กล่าวว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษานารี ระหว่างการสอนด้วยกลวิธี SQP2RS และการสอนแบบปกติพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี SQP2RS สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับชนัญพร ณรงค์ทิพย์ (2556) กล่าวว่า ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านภาษาไทยโดยใช้กลวิธีเอสคิวพีทูอาร์เอสที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการตอบสนองต่อวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่ากลุ่มทดลองมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผล และความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในการพัฒนา

นักเรียน และเป็นข้อมูลในการค้นคว้าวิจัยต่อไปจึงทำให้เกิดปัญหาวิจัยที่สำคัญว่ากิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทยก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย(Research Methods)

1.รูปแบบการวิจัย

แบบแผนการวิจัยที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

T ₁	X	T ₂

เมื่อ T₁ แทน การทดสอบก่อนเรียน

X แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

T₂ แทน การทดสอบหลังเรียน

2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านพลายชุมพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการเรียนรู้ ฯ ที่สร้างขึ้นนำไปหาความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยความเหมาะสมของกิจกรรมโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.07)

2. แผนการจัดการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนำไปหาความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.32)

3. แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลา 60 นาที ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องโดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้ +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้ 0 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้ -1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ได้วัดได้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

และนำข้อสอบมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2539) โดยข้อสอบต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

4. แบบบันทึกภาคสนามสำหรับบันทึกผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 15 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยดำเนินการขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการชี้แจงอธิบายและทำข้อตกลงกับนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียน

3. ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน

5. นำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน 2. สถิติที่ใช้ในการประเมินแบบวัดความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ 3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75

ตารางที่ 1 แสดงผลวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS

ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนจำนวน 3 คน โดยการทดลองแบบเดี่ยว (1:1)

จำนวน นักเรียน	คะแนนระหว่างการใช้กิจกรรม (คะแนน)					รวม	คะแนนหลังเรียน
	กิจกรรม ที่ 1	กิจกรรม ที่ 2	กิจกรรม ที่ 3	กิจกรรม ที่ 4	กิจกรรม ที่ 5	(60 คะแนน)	(20 คะแนน)
	(12)	(12)	(12)	(12)	(12)		
3	9	15	20	28	30	102	33
	ร้อยละ					56.67	55.00

จากตารางที่ 1 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 5 กิจกรรม มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 56.67/55.00 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ครั้งที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 คนโดยการทดลองแบบกลุ่ม (1:10) ซึ่งมีผลการเรียนคละกันคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน

โดยใช้ผลการเรียนรายวิชาภาษาไทยในการจำแนกกลุ่มนักเรียน โดยเรียนเป็นรายกลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม ได้ผลดังตาราง 2

ตารางที่ 2 แสดงผลวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนโรงเรียนจำนวน 9 คน โดยการทดลองแบบกลุ่ม (1:10)

จำนวน นักเรียน	คะแนนระหว่างการใช้กิจกรรม (คะแนน)					รวม	คะแนนหลังเรียน
	กิจกรรม ที่ 1	กิจกรรม ที่ 2	กิจกรรม ที่ 3	กิจกรรม ที่ 4	กิจกรรม ที่ 5	(60 คะแนน)	(20 คะแนน)
	(12)	(12)	(12)	(12)	(12)		
9	41	50	70	84	87	332	108
	ร้อยละ					61.48	60.00

จากตารางที่ 2 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 5 กิจกรรม มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 61.48 /60.00 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงต้องปรับปรุง

ครั้งที่ 3 ผลการหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 21 คนโดยการทดลองแบบกลุ่ม (1:100) ได้ผลดังตาราง 3

ตารางที่ 3 แสดงผลวิเคราะห์การทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนจำนวน 21 คน โดยการทดลองแบบภาคสนาม (1:100)

จำนวน นักเรียน	คะแนนระหว่างการใช้กิจกรรม (คะแนน)					รวม	คะแนนหลังเรียน
	กิจกรรม ที่ 1	กิจกรรม ที่ 2	กิจกรรม ที่ 3	กิจกรรม ที่ 4	กิจกรรม ที่ 5	(60 คะแนน)	(20 คะแนน)
	(12)	(12)	(12)	(12)	(12)		

	(12)	(12)	(12)	(12)	(12)		
21	145	193	195	207	223	963	324
ร้อยละ						76.43	77.14

จากตารางที่ 3 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 5 กิจกรรม มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 76.43/77.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 15 คน ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทยก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	15	9.87	3.25	5.53	8.28*	0.0000
หลังเรียน	15	15.40	1.68			

* มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 9.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.25 ส่วนคะแนนความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 15.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.68 จะเห็นได้ว่า คะแนนความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน นั่นคือนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS

ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐาน

ตอนที่ 3 ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกพฤติกรรมในชั้นเรียน และการเกิดความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียน โดยใช้การบันทึกภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนเกิดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สามารถเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญ ดังนั้นบทอ่านที่นำมาใช้ในกิจกรรมควรมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน และสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวของนักเรียน จะส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญได้ดีขึ้น

1.2 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เน้นให้นักเรียนสามารถความรู้ด้วยตนเองผ่านการตั้งคำถาม ดังนั้นครูควรกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามด้วยตนเองเนื่องจากนักเรียนบางส่วนไม่กล้าตั้งคำถาม และรอให้เพื่อนตั้งคำถามก่อน ซึ่งจะส่งผลให้ นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการหาคำตอบและการปฏิบัติในชั้นตอนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธี SQP2RS ร่วมกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการอ่านจับใจความสำคัญ เช่น ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 การใช้คำถามของครูผู้สอนมีส่วนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดหรือรู้ทันในการคิด ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปครูผู้สอนควรตั้งคำถามกระตุ้นความในชั้นสูงเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กิตติชัย พินโนและคณะ. (2554). *ภาษากับการสื่อสาร (2)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาหยัน อิมสำราญ. (2550). *ภาษากับการสื่อสาร (2)*. กรุงเทพฯ: พี เพรส.
- จารีย์ ขุนชำนาญ. (2559). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนโดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning : BBL) พัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด, 5(2), 228-234.
- ชนัญพร ณรงค์ทิพย์. (2557). *ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านภาษาไทยโดยใช้กลวิธีเอสคิวพีทิวอาร์เอสที่มีต่อ ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการตอบสนองต่อวรรณกรรมของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2*. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2557)
- เทียมจันทร์ พาณิชัยผลินไชย. (2539). *ระเบียบวิธีวิจัย*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มธุรดา ท่าช้าง. (2555). *การสอนอ่านจับใจความตาม แนวการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อ ความสามารถทางการเขียนสรุปความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุปราณี สิทธิพล. (2549). *การสร้างแบบฝึกพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดท่าสะอ้าน “บูรณะสินธุรธรรม” อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.
- อภิเชน เหล่าเจริญ. (2561). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษานารี ระหว่างการสอนด้วยกลวิธี SQP2RS และการสอนแบบปกติ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง) (5)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Echevarria, J., Vogt, M. & Short, D. J. (2010). *Making content comprehensible for secondary english learners: The SIOP model*. Boston: Allyn and Bacon.

เวลาแบบใหม่ในสยาม: เวลานานาฬิกาและการก่อรัฐสมัยใหม่

New Times in Siam: Mechanical Clock and the Formation of a Modern State

พรนภา ทัดดอกไม้¹ ณัฐพงษ์ สกุลเลียว²
Pornnapha Tatdokmai, Natthapong Sakulliao

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความชิ้นนี้ต้องการที่จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงความคิดทางเวลาในสังคมไทย นับตั้งแต่เริ่มมีการปฏิบัติใช้เวลามาตรฐานนาฬิกาในช่วงทศวรรษ 2460 โดยในช่วงทศวรรษ 2460 นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการผสานเวลาของไทยเข้ากับ “เวลาโลก” หรือ “เวลาสากล” อันเป็นผลจากการที่รัฐบาลเข้าร่วมการประชุมนานาชาติว่าด้วยอุทกศาสตร์ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในช่วงปี พ.ศ.2462 จึงทำให้ตั้งแต่นั้นมาเวลานาฬิกาเริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมไทย ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลเริ่มปลูกฝังความคิดทาง “เวลาแบบใหม่” หรือการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา

คำสำคัญ (Keywords): เวลานานาฬิกา; เวลามาตรฐาน; ตรงต่อเวลา

Abstract

This article would like to portray the transformation of time in Thai Society, especially through the introduction of the mechanical clock standard-time between the 1920s. It argues that the 1920s was marked as the beginning of the official synchronization of national time with “global time”, as a result of Siam's participation in the international Prime Meridian Conference in London, Great Britain, in 1918. Since then, the mechanical clock time started to have a great influence in Thai people's every aspect of life, generating from the varieties of the state's policies

Received: 2023-04-27 **Revised:** 2023-06-20 **Accepted:** 2023-06-23

¹ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Baranabha@gmail.com Southeast Asian Studies Branch Department of History Faculty of Social Sciences Naresuan University. Corresponding Author e-mail: Baranabha@gmail.com

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Faculty of Social Sciences Naresuan University. e-mail: nut_leaw@hotmail.com

and apparatus. After the revolution in 1932, the revolutionary government continued to project the mechanical time as obviously seen in the implantation of the punctuality ethics in the citizen's mind.

Keywords: Mechanical Clock; Standard Time; Punctuality

บทนำ (Introduction)

บทความดังกล่าวนี้สืบเนื่องมาจากการศึกษาเกี่ยวกับเวลา นาฬิกา ในสังคมสยาม/ไทยของผู้เขียนในช่วงทศวรรษ 2460-2500 อย่างไรก็ตามแนวคิดของ “เวลาแบบใหม่” ของสยามได้เกิดขึ้นมาช่วงก่อนหน้านี้มาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงความคิดทางเวลาดังกล่าวนี้จึงจำเป็นต้องสืบหาร่องรอยของการเกิดขึ้นของเวลา นาฬิกา เพื่อที่จะเข้าใจหน้าที่และความคิดเบื้องหลังพร้อมทั้งบริบทที่ส่งผลให้เวลา นาฬิกา ถูกนำมาปฏิบัติใช้ในสังคมสยาม/ไทย โดยบทความนี้ได้เลือกศึกษาถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิดทางเวลาในช่วงสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ซึ่งพระองค์ทรงมีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงเวลาของผู้คนในสังคมสยามที่ต่างรับรู้และปฏิบัติใช้อยู่ในช่วงเวลานั้นให้อยู่ใน “รูปแบบเดียวกัน” (Standard Time) และขณะเดียวกันก็พยายามผลักดันให้สยามมีเวลาอยู่ร่วม (Synchronize) กับ “เวลาโลก” หรือ “เวลาสากล” (Universal Time) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงเวลาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ภายในโครงสร้างทางสังคมของสยามเป็นอย่างมาก อันเป็นจุดเริ่มต้นที่สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการของประเทศไทยที่เข้ามาควบคุมจังหวะการทำการกิจกรรมต่างๆ ของผู้คนให้สอดคล้องกับการเดินของเข็มนาฬิกา จึงทำให้นัยหนึ่ง “เวลา นาฬิกา” กลายเป็นกลไกสำคัญในการผนวกรวมพลเมืองผ่านการสร้าง “สำนักทางเวลารูปแบบใหม่” ร่วมกันภายในรัฐให้เป็นมาตรฐานแบบเดียวกัน

ทว่า ภายหลังจากที่สยามประกาศใช้เวลามาตรฐานสากลอย่างเป็นทางการแล้วนั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอาจมองข้ามหรือละทิ้งได้ คือ ผลพวงอันเกิดจากการเริ่มประกาศใช้เวลาดังกล่าว ส่งผลให้ “เวลา” และ “ปฏิทิน” กลายเป็น “กลไก” สำคัญที่รัฐพยายามนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบพื้นที่ทางความคิดและพื้นที่ทางสังคมด้วย ในฐานะที่เป็นแกนกลางของการผสมผสานและหลอมรวมผู้คนที่จะจัดกระจายออกไปในแต่ละภูมิภาคพื้นที่ทั่วประเทศให้กลับเข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของรัฐ

แม้จะมีงานวิชาการที่พยายามชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงและนัยยะแอบแฝงที่อยู่ภายใต้การเกิดขึ้นของเวลา นาฬิกา ที่ถูกนำมาปฏิบัติใช้อยู่ในสังคมสยาม/ไทย โดยงานเขียนส่วนใหญ่

มักจะเผยให้เห็นถึงกรอบวิธีคิดอันอยู่เบื้องหลังของการเปลี่ยนแปลงความคิดทางเวลาแบบใหม่กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังเช่นบทความ “ระบบเวลาสมัยใหม่ทศวรรษ 2460 ในฐานะกลไกการควบคุมระบบราชการ-การคมนาคมขนส่งของรัฐสยาม” ของภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์ (2560) ที่เสนอให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของกระบวนการของรัฐในการจัดระเบียบเวลารูปแบบใหม่โดยใช้ระบบราชการและการคมนาคมขนส่งเป็นแกนกลางที่เชื่อมต่อคนในสังคมให้เกิดการปรับตัวและตระหนักถึงเวลามาตรฐานที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจวัตรประจำวันของคนในสังคม หรือบทความ “เวลาอย่างใหม่ กับการสร้างระบบราชการในสมัยรัชกาลที่ 5” ของวิภัต เลิศรัตนรังษี (2563) ที่เผยให้เห็นถึงแนวคิดการเกิดขึ้นและการแพร่กระจายของเวลาอย่างใหม่ในสังคมไทยว่ามีได้เกิดจากพลังของตลาดและเทคโนโลยีการคมนาคม แต่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการปกครองในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นกลไกสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการบังคับใช้ “เวลาอย่างใหม่” ขึ้นในสังคมสยาม และหนังสือ **ความทรงจำได้อ่านาจ: รัฐ ราชวงศ์ พลเมือง และการเมืองบนหน้าปฏิทิน** ของชนาวุธ บริรักษ์ (2565) แม้ว่าจะไม่ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงความคิดทางเวลาโดยตรง แต่เผยให้เห็นถึงกระบวนการสร้างและการจัดระเบียบผู้คนในสังคมให้อยู่ภายใต้กรอบ “ความเป็นพลเมือง” ของรัฐไทยผ่านระบบ “ปฏิทิน” อย่างไรก็ตาม งานศึกษาเหล่านี้จะพยายามพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของความคิดทางเวลาอยู่บ้าง แต่มักจะจำกัดขอบเขตการศึกษาอยู่เพียงในช่วงทศวรรษ 2400 จนถึงทศวรรษ 2460 ซึ่งนับได้ว่าเป็นเพียงการศึกษาเฉพาะจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางความคิดทางเวลาเท่านั้น นับว่ายังไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงความคิดทางเวลานาฬิกา และการสร้างสำนึกทางเวลาแบบใหม่ของรัฐไทยได้อย่างครบถ้วน

ด้วยกรณีนี้ ในบทความผู้เขียนต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่าการเกิดขึ้นของ “เวลานาฬิกา” อันเป็นเวลาแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมสยาม/ไทย เป็นผลมาจากการสร้างรัฐสมัยใหม่ในช่วงทศวรรษ 2460 โดยรัฐไทยได้พยายามสร้างมาตรฐานทางเวลาให้อยู่ในรูปแบบเดียวกันทุกทั่วพื้นที่และพยายามนำ “เวลานาฬิกา” เข้าไปควบคุมจังหวะกิจกรรมต่างๆ ของผู้คนในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางราชการและการคมนาคมซึ่งรัฐกับประชาชนมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด การปฏิบัติใช้เวลาดังกล่าวของรัฐจึงกลายเป็นกลไกสำคัญในการผนวกรวมพลเมืองของรัฐผ่านการสร้าง “สำนึกทางเวลารูปแบบใหม่” ร่วมกันของพลเมืองภายในรัฐให้เป็นมาตรฐานแบบเดียวกัน เพื่อเอื้อประโยชน์ในการควบคุมและจัดระเบียบสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปฐมบทของ “สากลเวลา” หรือ “เวลาอัตรา” ในสังคมสยาม

การพยายามแสวงหาและกำหนดเวลาแบบสากลหรือ “สากลเวลา” ในสังคมไทยเริ่มปรากฏชัดขึ้นมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ดังที่ปรากฏข้อมูลว่า ในวันที่ 9 สิงหาคม ร.ศ.124 (พ.ศ.2448) สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ขอพระราชทานกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ว่าด้วยเรื่องการใช้หลัก “สากลเวลา” หรือ “เวลาอัตรา” อันเป็นเวลาที่ถูกกำหนดขึ้นจากการวางแผนแบ่งเขตทางเวลาลงบนพื้นโลก มีความว่า

ด้วยข้าพเจ้าได้รับจดหมายมิสเตอร์วิลกินสัน [Wilkinson] ซึ่งเคยเป็นตุลาการศาลกงสุลอังกฤษในกรุงเทพฯ แต่ก่อนนั้นมีมาฉบับหนึ่ง ส่งความเห็นของมิสเตอร์เตเลอร์ [Taylor] คนหนึ่งซึ่งมีความคิดในสากลเวลา คือ กำหนดเวลาทุกๆ ประเทศให้แน่นอนว่าผิดกันเท่าใดสำหรับประโยชน์ในการใช้โทรเลขและเดินรถไฟ ตามคำของมิสเตอร์เตเลอร์ว่าสากลเวลานี้ได้รับใช้หลายประเทศแล้วจนกระทั่งประเทศจีนและญี่ปุ่น อยากจะให้กรุงสยามรับใช้ด้วยจะได้เป็นเครื่องชักชวนให้ประเทศอื่นที่ใกล้เคียงใช้ต่อไปจนตลอดโลก (สจข. ยธ. 1/31)

ทั้งนี้ การเสนอเรื่อง “สากลเวลา” ดังกล่าวในข้างต้นนั้น กรมดำรงราชานุภาพกลับมีความเห็นว่า “เรื่องนี้ถ้าจะว่าโดยความรู้ของข้าพระพุทธเจ้า เห็นได้แต่ว่าดูชอบกลอยู่ แต่ไม่เข้าใจยิ่งกว่านั้น” (สจข. ยธ. 1/31) กล่าวได้ว่า ในช่วงเวลาดังกล่าว แม้แต่ภายในกลุ่มปัญญาชน/ชนชั้นนำสยามต่างก็ไม่ได้มีความรู้หรือความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง “สากลเวลา” ดังกล่าวอย่างแพร่หลายนัก ดังนั้น การเข้ามาของระบบเวลานี้ จึงนับว่าเป็น “เวลาอย่างใหม่” สำหรับสยามอย่างแท้จริง

จนกระทั่งต่อมา ปรากฏหนังสือของพระยาสุริยานุวัตร (เกิด บุนนาค) เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ ขึ้นกราบทูลต่อพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอมรพันธุ์ ราชเลขานุการ ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน ร.ศ.124 (พ.ศ.2448) เนื่องด้วยพระยาสุรินุวัตรนั้นได้ทำการส่งหนังสือเสนอเรื่อง “สากลเวลา” ให้กับนายแอล ไวลเลอร์ (Luis Weiler) เจ้ากรมรถไฟสายเหนือในขณะนั้น เพื่อพิจารณาปรับใช้เวลาดังกล่าวในสังคมสยาม โดยได้รับความเห็นตอบกลับมาว่า “การใช้สากลเวลาในกรุงสยามยังไม่จำเป็นต้องใช้ โดยรถไฟไม่ได้ใช้ติดต่อกับรถไฟต่างประเทศ ซึ่งจะต้องใช้เวลาอย่างเดียวกัน” (สจข. ยธ. 1/31) อย่างไรก็ดี นายแอล ไวลเลอร์ ได้แนบหนังสืออธิบายถึงเรื่องการปฏิเสศที่จะใช้ “สากลเวลา” หรือ “เวลาอัตรา” ในกรุงสยามขณะนี้ ความว่า

ข้าพเจ้าได้พิจารณาเรื่องนี้โดยละเอียดแล้วแลตามใจความของเรื่องนั้นบางคนจะคิดว่าคำแนะนำของมิสเตอร์เทลเลอร์เป็นเรื่องใหม่ที่เกิดประดิษฐ์ขึ้นอย่างหนึ่ง แต่ข้าพเจ้าขอประทานเวลากล่าวว่า ๒๐ ปีมาแล้ววิธีที่จะจัดใช้สากลเวลานั้นได้มีผู้แนะนำขึ้นครั้งหนึ่งและเพื่อจะคิดใช้เวลาสากลนี้จึงได้มีประชุมขึ้นคราวหนึ่งที่กรุงวอชิงตัน ซึ่งหาได้มีความยินยอมตกลงไม่ ครั้นต่อมาประเทศซึ่งอยู่กลางยุโรปได้คิดวิธีนี้ขึ้น (ในปี ๑๘๘๓) แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่าวิธีคิดนี้ไม่จำเพาะแต่สำหรับเพื่อเหตุเล็กน้อยที่จะคำนวณเวลาซึ่งผิดกันอยู่นั้นขึ้นแปดชั่วโมง แต่เพื่อเหตุที่ว่ามีหลายเมืองด้วยกันซึ่งอยู่กลางยุโรปได้มีเวลาของตนเองใช้ แลไม่มีเมืองใดเต็มใจที่จะยกเลิกเวลาของตนเองสำหรับเมืองอื่น เพราะฉะนั้นสากลเวลาซึ่งที่จริงเป็นเวลาของชาติอังกฤษ (กรีนนิช) นั้นจึงได้ถือเอาเป็นหลักฐาน (สจช. ยธ. 1/31)

ทั้งนี้ นายแอล ไวลเลอร์ ได้กล่าวถึงจุดประสงค์หลักของการกำหนดเส้นแบ่งเขตเวลาขึ้นก็เพื่อ “จะป้องกันความยากลำบาก ซึ่งเวลาผิดกันในระหว่างเวลาแห่งพื้นเมืองแลเวลาอัตรา” และ “ถ้าไม่มีเวลาอัตรา การเดินทางไฟจะทำได้ไม่ได้” ดังนั้น การกำหนดเส้นแบ่งเขตเวลาจึงสัมพันธ์อยู่กับการเดินทางรถไฟเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การกำหนด “สากลเวลา” หรือ “เวลาอัตรา” ขึ้นใช้สำหรับเมืองใดเมืองหนึ่งนั้นจะต้องอาศัยหลักการ ดังความต่อไปนี้

การซึ่งจะคิดเวลาอัตราสำหรับเมืองหนึ่งเมืองใดตั้งเอาตามเส้นเมริเดียน (เส้นที่แดดเดินมาถึงที่ตรงทิศ) ของเมืองหลวงแห่งเมืองนั้นตามซึ่งได้เคยเป็นอยู่โดยมากเมืองหรือจะคิดเอาตามเส้นเมริเดียนแห่งปลายของเส้นขวางโลกย์ (โซนเอน) นั้นก็ไม่เป็นการสำคัญอย่างใดสำหรับประเทศซึ่งมีระยะทางไปทางตะวันตกแลตะวันออก (ลองกิจูด) น้อยเช่น อย่างกรุงสยาม สำหรับประเทศซึ่งมีระยะไปทางตะวันตกแลตะวันออกยาวมากเช่น อยู่ในกรุงยูในเต็คเตริเด้นั้นการที่จะใช้สากลเวลาเป็นการสำคัญมากแล เพราะฉะนั้นจึงมีสากลเวลาคิดขึ้นใช้ (สจช. ยธ. 1/31)

ด้วยการนี้ การเสนอใช้ “สากลเวลา” หรือ “เวลาอัตรา” สำหรับการเดินทางรถไฟในสยามนั้น นายแอล ไวลเลอร์ มีความเห็นว่า “ข้าพเจ้าไม่เล็งเห็นเหตุอย่างใดที่จะทำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเหตุแห่งตำราวิชาซึ่งหาได้เคยใช้ให้มีคุณประโยชน์จริงแก่ผู้ใดในเมืองนี้ไม่” เนื่องด้วย กิจการรถไฟของสยามนั้น “ตั้งแต่เวลาที่เปิดทางรถไฟเดินมา เราก็ได้จัดเวลาอัตราขึ้นใช้ตามเวลาแห่งกรุงเทพฯ แลรถไฟก็เดินเพื่อประโยชน์แห่งคนโดยสารแลหลัง ๕ นาที” อย่างไรก็ตาม การกำหนดเวลาเดินทางรถไฟที่

ปฏิบัติใช้อยู่ในสยามขณะนี้เห็นว่า “มีความพอใจตลอดมา” (สจข. ยธ. 1/31) นอกจากนี้ นายแอล ไวลเลอร์ ยังอธิบายให้เห็นถึงปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาหากนำเวลาดังกล่าวเข้ามาปฏิบัติใช้ในสังคมสยาม ความเป็น

โดยว่าทางรถไฟของกรุงสยามจะทำการขยายให้ยาวออกไปมากทางฝ่ายเหนือเวลาแห่งกรุงเทพ เป็นเวลาอัตราสมควรที่จะใช้แลไม่ใช่เวลาแห่งเส้นเมริเดียน ๑๐๕ ซึ่งสำหรับตำบลซึ่งอยู่ข้างตวันออกเมืองอุบล กับอีกประการหนึ่งจะเป็นการเดือดร้อนในส่วนการบุญแลพิธีต่างๆ ในฝ่ายศาสนา ในการเรื่องนี้พระอาทิตย์แลพระจันทร์เป็นนาฬิกา ข้าพเจ้าอยู่ข้างจะเชื่อต่อไปว่าเวลาของเมืองหนึ่งเมืองใดเองโดยที่ยังไม่มีสิ่งสำคัญให้เป็นประโยชน์อย่างใดมีขึ้น ซึ่งจะกระทำให้มีประโยชน์ต่อความดำเนินแห่งเมืองนั้นแล้วควรจะต้องถือเอาสำหรับใช้ต่อไปเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งแห่งความที่เป็นเอกราช ในเมืองนี้พลเมืองทำการโดยอาไศรยเวลาแห่งนาฬิกาใหญ่คือพระอาทิตย์พลเมืองลงมือทำการเวลาพระอาทิตย์ขึ้นแลหยุดเวลาพระอาทิตย์ตกแลไม่มีใครจะมีผู้ใดซึ่งอยู่นอกกรุงเทพ ออกไปตามบ้านนอกจะได้ใช้ตามเวลาแห่งนาฬิกาพกหรือนาฬิกากรือก เพราะฉะนั้นเพื่อจะใช้เป็นสวดกแก่ความคุ้นเคยของพลเมือง กรมรถไฟจึงได้จัดตามที่ควรจะเป็นได้ไม่ให้รถไฟเตรน [ขบวน] เข้าๆ ออกเดินก่อนย่ำรุ่งจากสะเตชันปลายทางแห่งหนึ่งแห่งใด แต่ให้ออกอย่างสายที่สุดที่จะทำได้ (สจข. ยธ. 1/31)

จากความเห็นข้างต้นของนาย แอล ไวลเลอร์นั้น มีประเด็นที่น่าสนใจด้วยกัน 2 ประการ ประการแรกคือ หากสยามกำหนดใช้ “สากลเวลา หรือ “เวลาอัตรา” ดังกล่าว สยามจะถูกกำหนดให้ใช้เวลาที่ตรงกับเส้นลองจิจูดที่ 108 องศา ซึ่งเป็นเส้นเวลาที่ผาดผ่านจังหวัดอุบลราชธานี หาใช้เวลาที่กรุงเทพฯ ไม่ และประการที่สองคือ ผู้คนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่นอกเขตเมืองนั้นรับรู้เวลาจากการขึ้น-ลงของพระอาทิตย์และพระจันทร์ รวมถึงเวลาเดินของรถไฟเป็นหลัก หาใช้เวลาตามเข็มนาฬิกากล ดังจะเห็นได้จากหนังสือ **เงาของเวลา** ของรงค์ วงษ์สวรรค์ ที่เขียนถึงชีวิตในช่วงวัยเด็กซึ่งอาศัยอยู่ในเขตชนบท โดยมีการอธิบายถึงเวลาเดินรถไฟที่สัมพันธ์อยู่กับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน ความเป็น

เวลาไก้ขันบอกเวลาตื่นนอน และเวลาเย็นนกกบินกลับรังนอน บอกเวลาพักผ่อนจากงาน เวลาสายเวลาเที่ยงและเวลาอื่นบอกได้ด้วยการผ่านเข้าสถานีของขบวนรถไฟ ล้อเหล็กที่บิด

นำหนักลงบนรางขนาและเสียงหวูดดังกังวานได้ยินไกล และโดยเฉพาะในเวลากลางคืน คนในอำเภอรู้ว่าขบวนรถอะไรผ่านเวลาเท่าไร? รถขึ้น (เข้ากรุงเทพฯ) รถลง (ทิศใต้) รถเพชร (บุรี) รถวังพงก์ รถด่วน รถสินค้า และพูดกันว่า “รถลงแล้ว สายป่านนี้ยังชักผ้าไม่แล้วหรือ?” “นี่เย็นแล้วซีเก็บละมุดไม่ทันหมดต้น! รถวังพงก์เข้าแล้ว ได้ยินไหม” “คืนนี้คงจะกันสนุก เขาว่านักเลงบิลเลียดราชบุรีรับทำกินเดิมพัน เดี่ยวเขาเกาะมากับรถสินค้า...” ฉะนั้นเรารู้เวลารถไฟกันดีเท่ากับนายสถานี และเจ็ท (คนขายฝรั่งทองและข้าวโพดเทียนรสเหลืองซื้อบนขานชาลา) เราบอกเวลากันโดยไม่มีนาฬิกา และนำแปลกว่าไม่ค่อยได้ยินใครถามกันถึงเวลา การไม่เคร่งเครียดกับเวลาคงเกี่ยวกับวงจรชีวิตอันไม่ร้อนรนมากกว่าเหตุผลอื่น (รงค์ วงษ์สวรรค์, 2560, น. 101-102)

ทั้งนี้ หากนำเวลาดังกล่าวมาใช้ในสยามจะส่งผลทำให้ “กำหนดเวลาเดินรถไฟที่ใช้อยู่ในเวลานี้จะต้องเปลี่ยน ๑๙ นาที เพิ่มอีก ๕ นาที ซึ่งเป็นเวลารถไฟที่ล่าช้าลงเวลาใหม่รวมทั้งหมดด้วยกันเป็น ๒๔ นาที” โดยเวลาดังกล่าว “จะไม่ต้องกับความประสงค์ของมหาชนที่โดยสารรถไฟ” ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้นายแอล ไวลเลอร์นั้นปฏิเสธการใช้ “สากลเวลา” หรือ “เวลาอัตรา” ในการเดินรถไฟของสยามในขณะนั้น เนื่องด้วย

ข้าพเจ้าไม่เห็นมีประโยชน์อย่างใดเลยที่จะคิดใช้สากลเวลาขึ้น เว้นไว้แต่ทางรถไฟของเราจะเดินติดต่อกับรถไฟต่างประเทศซึ่งมีหลักานเวลาอย่างเดียวกัน ถ้าไม่เป็นอย่างนี้แล้วก็ไม่มีเหตุผลอันใดที่จะใช้ตามเวลาสากล เพราะเวลากองทัพ ของเราที่ใช้อยู่ก็ดีพอทีเดียวที่ให้เราทำการตามความประสงค์ต่างๆ ได้ (สจ. ยธ. 1/31)

กล่าวได้ว่า นับตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ.2448 ปรากฏหลักฐานถึงการเสนอใช้ “สากลเวลา” หรือ “เวลาอัตรา” ขึ้นในสังคมสยามแล้ว แต่ถึงกระนั้น การเสนอใช้เวลาดังกล่าวกลับถูกปฏิเสธจากนายแอล ไวลเลอร์ เจ้ากรมรถไฟสายเหนือในขณะนั้น เนื่องจากในช่วงขณะนั้นกรุงสยามยังไม่มีรถไฟที่สามารถเดินเชื่อมต่อกับนานาประเทศได้ อีกทั้งชนชั้นนำบางกลุ่มนั้นเข้าใจว่าพลเมืองส่วนใหญ่ยังคงรับรู้เวลาที่อิงอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและเหตุการณ์ในวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุนี้ หากนำ “สากลเวลา” หรือ “เวลาอัตรา” ดังกล่าวมาปฏิบัติใช้ในกรุงสยามช่วงขณะนั้น อาจส่งผลให้เกิดปัญหาบางประการที่กระทบต่อวิถีแห่งความคุ้นชินของผู้โดยสาร

กำเนิดความคิดทาง “เวลาแบบใหม่” เพื่อปฏิบัติใช้ในกิจการกรรมรถไฟและ กรมไปรษณีย์โทรเลข: วิธีการนับเวลาแบบ 1 ถึง 24

ในช่วงก่อนทศวรรษ 2460 กิจการรถไฟของสยาม แบ่งออกเป็น 2 กรม คือ กรมรถไฟสายเหนือและกรมรถไฟสายใต้ โดยแยกการบริหารจัดการขาดออกจากกัน ส่งผลให้สิ้นเปลืองงบประมาณเป็นอย่างมาก จนกระทั่งต่อมา ในวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2460 จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ในเอกสาร **ราชกิจจานุเบกษา** ให้รวมกิจการรถไฟทั้ง 2 กรม ให้เข้าเป็นกรมเดียวกัน เรียกว่า “กรมรถไฟหลวง” เพื่อ “จะได้สะดวกแก่การบังคับบัญชา และเปนประโยชน์แก่การประหยัดพระราชทรัพย์ยิ่งขึ้น” (ประกาศรวมกรมรถไฟสายเหนือกับสายใต้เป็นกรมเดียวกัน แลตั้งผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง, 2460, น. 304) และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าน้องยาเธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง เป็นพระองค์แรก นอกจากนี้ ยังให้เลิกตำแหน่งเจ้ากรมรถไฟสายเหนือ โดยให้นาย แอล ไวลเลอร์ ย้ายตำแหน่งไปเป็นหัวหน้าแผนกวิชากรมรถไฟหลวงแทน (ประกาศรวมกรมรถไฟสายเหนือกับสายใต้เป็นกรมเดียวกัน แลตั้งผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง, 2460, น. 304-305)

จนกระทั่ง ในวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2460 ปรากฏหนังสือของกรมรถไฟหลวง เรื่อง “การนับเวลาสำหรับรถไฟ” โดยกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน นำหนังสือขึ้นกราบทูลต่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ ขณะดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงต่างประเทศ โดยกล่าวถึงการนับเวลาตาม “วิธีทางโหราศาสตร์” ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น “เดี๋ยวนี้มาลองใช้ในทางรถไฟเข้าออกจะชักยั้งต่างๆ นานา” (สจข. กต. 79/36) โดยกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ได้เขียนแจ้งถึงข้อผิดพลาดและปัญหาของการนับเวลาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในกิจการรถไฟ มีความว่า

เช่นเวลา ๑๒.๐๗ นาฬิกา ก่อนเที่ยงนั้น เมื่อพิจารณาแล้วเป็นคำที่ไม่ถูก เพราะแท้ที่จริงเป็น ๗ นาฬิกาหลังเที่ยง กับเช่นว่าแบบเดิม ๕ โมงเช้าเดี๋ยวนี้นี้เรียกว่า ๑๑ นาฬิกา ก่อนเที่ยงนั้นไม่ถูกจริง ที่จริง ๑ นาฬิกา ก่อนเที่ยง นอกจากนี้ อีก การลงเวลาว่าก่อนเที่ยง หลังเที่ยง ยังต้องลงให้ปรากฏ แม้แต่ตัวย่อก็ทำให้ตารางเดินรถยืดยาวขึ้นอีกมาก ด้วยเหตุฉะนั้นวิธีนับเวลารถไฟของหลายประเทศในทวีปยุโรปยกเว้นเสียแต่อังกฤษซึ่งตามธรรมดามีความคิดเช่นนี้ช้ากว่าผู้อื่น และแม้แต่ในทวีปอเมริกาที่ใช้เวลา ๑ ถึง ๒๔ นาฬิกาเกือบหมดแล้ว เพราะวิธีนับเวลาชนิดนี้เป็นการสะดวกแก่การรถไฟอย่างยิ่ง (สจข. กต. 79/36)

ด้วยการดังกล่าว กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินจึงปรึกษาหารือถึงปัญหาและเสนอเรื่อง การนับเวลาแบบ 1 ถึง 24 นี้กับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสวัสดิวัตน์วิศิษฐ์ และพระองค์ทรงมี ทาที่ “ดูออกจะพอพระทัยรับสั่งว่าเป็นเหมาะกว่าอย่างอื่น” แต่ถึงกระนั้น แม้ว่าการนับเวลา ดังกล่าวนี้อาจเป็นที่สนใจในกลุ่มชนชั้นนำ แต่กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินเองก็รู้สึก “คร้ามในการ ที่จะกราบทูลพระกรุณาขอพระบรมราชานุญาตใช้” เนื่องจากรัชกาลที่ 6 ทรงเพิ่งออกประกาศนับ เวลาในราชการ โดยกำหนดให้ใช้ “วิธีทางโหราศาสตร์” เมื่อไม่นานมานี้ และเกรงว่าพระองค์ทรงยังไม่ใคร่จะคุ้นเคยกับวิธีการนับเวลาแบบ 1 ถึง 24 มากนัก หากนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายแล้วอาจจะ “เป็น innovation อย่างรุนแรงเกินไป” (สจข. กต. 79/36) ถึงกระนั้น กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินก็มีความเห็นว่า

ว่าไปตามจริงแล้ววิธีนับเวลาอย่างนี้ไม่ผิดไปจากพระบรมราชประสงค์ คือนับขึ้นตั้งแต่เวลา ๒ ยาม ที่เรียกว่า ๗ ทุ่มเป็น ๑ นาฬิกาเป็นต้นไป แต่ถ้าเมื่อนับถึง ๒๔ นาฬิกาแล้วก็หมด ปัญหาในเรื่อง ก่อนเที่ยง หลังเที่ยง เท่านั้นเอง (สจข. กต. 79/36)

ทั้งนี้ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ได้ชี้แจงถึงความประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงวิธีการ นับเวลาแบบ 1 ถึง 24 นี้ขึ้นในกรมรถไฟหลวง เพื่อให้รัชกาลที่ 6 ทรงพิจารณาถึงความสำคัญ ดังกล่าว มีความว่า

ความเห็นของที่ปรึกษากรมรถไฟหลวงในเรื่องนี้ชี้แจงว่าไหนหนอยจะเปลี่ยนทั้งที่ควรเปลี่ยน ตามสมัยใหม่ที่สุด ไม่ใช่เปลี่ยนไปตามแบบอังกฤษซึ่งยังถือแบบเก่าแล้งตามไม่ทันสมัย. อย่างไรก็ดีการเปลี่ยนแปลงทั่วไปอยากจะขอพระราชทานเปลี่ยนแปลงแต่เวลารถไฟ เพราะ สดวกแก่การทำการกำหนดเวลาและลงในตารางหมดทุกสิ่งอย่าง. (สจข. กต. 79/36)

ต่อมาภายในวันเดียวกันนี้ปรากฏหนังสือตอบรับเลขที่ 11404 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2460 ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ นำทูลกรมพระ กำแพงเพชรอัครโยธินให้ทรงทราบถึงความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงเวลาในกรมรถไฟให้เหมือนอย่าง นานาประเทศ โดยกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการทรงเห็นว่า “เป็นการดีมาก เพราะคิดเห็นว่าการที่ จะเปลี่ยนแปลงใช้นี้ ถ้ายังไม่เปลี่ยนเดี๋ยวนี้ ก็คงจะต้องเปลี่ยนในภายหน้า สักวันหนึ่งเป็นแน่” (สจข. กต. 79/36) นอกจากนี้ยังมีความเห็นถึงความสะดวกในการจัดพิมพ์เวลาลงในตารางเดินรถไฟว่า

จะพิมพ์เวลาในตารางกำหนดเวลารถไฟเดินนั้นได้น้อยหน้ากระดาดลงอีก และจะเป็นที่สังเกตในตารางที่รถไฟเดินต่อกันว่าวันเดียวกันหรือข้ามวันได้ง่าย ด้วย ๖ โมงก่อนเที่ยง จะผิดจาก ๖ โมงหลังเที่ยงมาก เห็นได้ชัดว่าเพน ๑๘ โมง อีกประการหนึ่ง ผู้ซึ่งจะดูตารางเวลารถไฟนั้นก็คงจะเป็นแต่ผู้ที่มีความศึกษามาแล้ว ยิ่งกว่าคนสามัญ จะเปลี่ยนใหม่เพียง ๑ ชั่วโมงหลังเที่ยงเพน ๑๓ จน ๑๘ โมงเท่านั้น เพราะรถไฟไม่ได้บอกกำหนดเวลากลางคืน แลต่อภาคน่าจะมีรถเดินกลางคืนก็จะทำให้เข้าใจง่ายได้ (สจข. กต. 79/36)

จากความเห็นข้างต้นของกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ ทำให้กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินรู้สึกมั่นใจที่จะเสนอเรื่องขอเปลี่ยนวิธีนับเวลาขึ้นในกรมรถไฟหลวง โดยจะนำความตามที่กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการส่งมาขึ้นกราบบังคมทูลต่อรัชกาลที่ 6 ว่าทรงมี “พระดำริเห็นชอบ” เพื่อยืนยันว่า “หม่อมฉันไม่ได้คิดการตามอำเภอใจ เป็นการที่คิดเวลารถไฟให้สะดวกอย่างประเทศอื่นโดยมาก และได้หารือกับผู้หลักผู้ใหญ่แล้ว” (สจข. กต. 79/36)

ด้วยการนี้ จึงแสดงให้เห็นว่า ในช่วง พ.ศ.2460 การนับเวลาแบบ 1 ถึง 24 เริ่มถูกนำเข้ามาปรับใช้ในกรมรถไฟหลวงเป็นแห่งแรกและถือว่าการนับ “เวลาอย่างใหม่” ที่ปรากฏขึ้นในสังคมสยาม เนื่องจากกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินทรงตระหนักการนับเวลาตาม “วิธีทางโหราศาสตร์” หรือการนับเวลาแบบ 1 ถึง 12 นั้น มีความยุ่งยากซับซ้อนเกินไปสำหรับลงเวลาในตารางเดินรถไฟ รวมทั้งยังเป็นการสับสนเปลี่ยนหน้ากระดาดเป็นเกินความจำเป็น ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ขอเสนอเปลี่ยนวิธีนับ “เวลาอย่างใหม่” โดยกำหนดให้นับเวลาแบบ 1 ถึง 24 อันเป็นวิธีการนับเวลาแบบ “สากล” แต่ใช้ในเฉพาะกรมรถไฟหลวงเท่านั้น ถึงกระนั้น กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เข้าใจว่าคงจะไม่กระทบต่อการรับรู้เวลาของผู้คนในสังคมมากนัก เนื่องจาก การปรับ-เลื่อนเวลาเดินรถไฟ โดยส่วนมากแล้วจะเป็นที่สังเกตและรับรู้กันในหมู่ผู้ที่ศึกษาและเอาใจใส่ต่อวิธีนับเวลาดังกล่าว

ต่อมากรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินได้จัดทำหนังสือกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตใช้วิธีการนับเวลาแบบ 1 ถึง 24 ขึ้นใช้ในกรมรถไฟหลวง ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2460 โดยอธิบายความว่า

ข้าพระพุทธเจ้าได้พยายามดำเนินการตามประกาศพระบรมราชโองการ แต่ยังมีข้อขัดข้องอยู่หลายประการ เช่นกระทำให้ช่องตารางเวลารถไฟต้องโตขึ้นและการส่งโทรเลขยืดยาว

เป็นการเปลืองเวลาในราชการสำหรับรถไฟซึ่งเป็นการรื้อถอนเสมอ จึงเห็นด้วยเกล้าฯ พร้อมกันกับที่ปลุกษากรมรถไฟหลวงว่า ไหนๆ จะต้องเปลี่ยนเวลารถไฟพิมพ์ตารางใหม่ อยู่แล้ว ถ้าได้ดำเนินระเบียบอย่างรถไฟของประเทศเกือบทุกประเทศในทวีปยุโรปและอเมริกา เว้นแต่อังกฤษ คือนับเวลา ๒๔ นาฬิกาคงไม่ผิดหลักตามวิธีนับเวลาอย่างไหน เพราะขึ้นต้นด้วย ๑ นาฬิกา ที่เดิมเรียกกันว่า ๗ ทุ่ม และทั้งจะได้เหมือนกับกับต่างประเทศ โดยมาก (สจข. มร 6 คค/7)

ทั้งนี้ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินทรงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หากได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตเป็นที่เรียบร้อยแล้วจะรีบดำเนินการจัดเตรียม “ตารางเดินรถอย่างใหม่” ขึ้นให้ทันใช้ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ซึ่งตรงกับวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2460 [ปฏิทินเก่า] และเตรียมประกาศแจ้งให้ทราบทั่วทั้งราชการอาณาจักร ในขณะเดียวกัน ปรากฏหนังสือเลขที่ 10/7591 ของกระทรวงคมนาคม ลงวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2460 นำโดยมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาวงษาานุประพัทธ์ (หม่อมราชวงศ์สท้าน สนิทวงศ์) ขณะดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงคมนาคม ขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ว่าด้วยเรื่อง “ประกาศใช้เวลาในการรับส่งโทรเลขอย่างกรมรถไฟหลวง” มีความว่า

ด้วยกรมไปรษณีย์โทรเลขรายงานมายังกระทรวงคมนาคมว่าการรับส่งโทรเลขนั้น ต้องรับส่งให้เร็วที่สุดแลคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด จึงจะเป็นที่พอใจของธารณชน จึงเห็นว่าการใช้นับเวลาที่ใช้อยู่ในการรับส่งโทรเลขแต่เดิมมาจนเวลานี้ ยังต้องใช้อักษรเป็นเครื่องหมาย ก.ท. แล ล.ท. ในการบอกเวลานั้นด้วย ซึ่งเป็นการเสียเวลา ในการรับส่งโทรเลขนั้น ถ้าบอกเครื่องหมายก่อนเที่ยงหรือหลังเที่ยงนั้นคลาดเคลื่อนหรือผิดไปแล้ว อาจจะทำให้เวลาที่ต้องการบอกจริงนั้นผิดไปได้ตั้ง ๑๒ ชั่วโมง (สจข. มร.6 คค./9)

ทั้งนี้ เจ้าพระยาวงษาานุประพัทธ์ ได้อธิบายขยายความถึงการเสนอขอเปลี่ยนวิธีการนับเวลา มาเป็นการนับแบบ 1 ถึง 24 ตามอย่างกรมรถไฟหลวง อย่างไรก็ดี การนับเวลาดังกล่าวนี้นั้นแท้จริงแล้วประเทศอินเดียได้เคยมีประกาศใช้อยู่ก่อนหน้า และได้เคยชักชวนให้กรมไปรษณีย์โทรเลขสยามปฏิบัติใช้เวลาอย่างเดียวกันกับประเทศอินเดีย ด้วยการใช้เวลานับแบบ ๑ นาฬิกา ถึง

๒๔ นาฬิกานั้น จะเป็นการสะดวกดีและแน่นอนในการรับส่งโทรเลขยิ่งขึ้น” (สจข. มร.6 คค./9) โดยจะประกาศให้ใช้นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2460 [ปฏิทินเก่า] เฉกเช่นเดียวกับกรมรถไฟหลวง

สังเกตได้ว่า วิธีการนับ “เวลาอย่างใหม่” หรือการนับเวลาแบบ 1 ถึง 24 นี้ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินยังทรงนำมาเทียบเคียงและอ้างถึง “วิธีทางโหราศาสตร์” อันเป็นวิธีนับเวลาของรัชกาลที่ 6 ที่เคยได้ประกาศใช้อยู่ก่อนหน้านี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมิได้ละทิ้งวิธีนับเวลาตามแบบประเพณีเดิมแต่อย่างใด ทว่าเป็นเพียงการปรับเทียบเวลาให้เสมอเหมือนกับระเบียบการเดินรถไฟ “สากล” เท่านั้น ทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกแก่กิจการทั่วไป พร้อมทั้งสร้างมาตรฐานการรับรู้เวลาเดินรถไฟและเวลาของกรมไปรษณีย์โทรเลขให้เป็นระเบียบแบบเดียวกัน ถึงกระนั้น การนับเวลาตาม “วิธีทางโหราศาสตร์” นั้นยังคงถือปฏิบัติให้อยู่ในสังคมสยามดังเดิม

จุดเริ่มต้นปฏิบัติการเทียบ “เวลาแบบใหม่” ในสังคมสยาม

ในช่วงเวลาต่อมาปรากฏหนังสือสำเนาเลขที่ 155/17014 ของกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการถึงพระยาสุธรรมมนตรี ขณะดำรงตำแหน่งอัครราชทูตสยามประจำกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ว่าด้วยเรื่อง “กำหนดเวลารถไฟสำหรับใช้ในกรุงสยาม” ลงวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2460 [ปฏิทินเก่า] เนื่องด้วยกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการนั้นทรงมีความเห็นเกี่ยวกับ “เวลาแบบใหม่” หรือการนับเวลาแบบ 1 ถึง 24 ที่กำลังปฏิบัติใช้อยู่ในกรมรถไฟหลวงและกรมไปรษณีย์โทรเลขของสยามในขณะนี้ว่า “เห็นว่าควรจะมีกำหนดเวลาที่เป็นหลักอย่างนี้สำหรับใช้ในกรุงสยามด้วย” (สจข. กต.79/38) เนื่องจากพระองค์ทรงสังเกตเห็นว่า

เวลาที่กำหนดไว้เป็นหลัก เรียกว่า สแตนดาร์ดไทม์ [Standard Time] สำหรับใช้ในการเดินรถไฟของประเทศต่างๆ ว่าไว้ในนอตีคัลอัลมะแนก [Nautical Almanac] ก่อนนำซึ่งมีบาญชีออบเสิฟเวเตอรี [Observatory] ที่สังเกตการโหราศาสตร์ทุกประเทศ...ถ้าจะกะประมาณเวลาที่ใกล้กับมัธยมกาลของกรุงเทพฯ อย่างที่สุดแล้ว ก็น่าจะใช้เวลา ๖ โมง ๔๐ นาที ตวันออกของกรีนิช ตรงกับลองกิจูด ๑๐๐ องศาถ้วน แต่ไม่แน่นอนอย่างว่าเคยมีแบ่งเศษโมงใช้อย่างอื่นนอกจากกึ่งโมงเลย จึงวิตกไปว่าจะกำหนดไม่ถูกต้องตามอย่างธรรมเนียมฤกษ์อาณัติสัญญาที่นานาประเทศทั้งปวงได้ตกลงกันไว้ อีกประการหนึ่งหลักเวลาอย่างนี้สำหรับใช้การเดินรถไฟเป็นใหญ่ แลเคยเห็นเมืองต่างๆ เลื่อกำหนดให้ใช้ตามเมืองที่ใกล้เคียงกัน ไม่ถือว่าเป็นการของเมืองต่างกันควรเป็นคนละอย่างเลย เมื่อติดตามเหตุนี้แล้วหลักเวลาของกรุงสยามก็น่าที่จะใช้ตามอย่างสเตรตส์เซตเตอเมนต์ [Straits Settlements]

คือ ๗ โมงตะวันออก ตรงกับ ๑๐๕ องศาตะวันออก เพราะรถไฟจะเดินติดต่อกันในเร็วๆ นี้แล้ว เวลาจะได้เป็นอย่างเดียวกัน (สจข. กต.79/38)

สังเกตได้ว่า “เวลาอย่างใหม่” หรือการนับเวลาแบบ 1 ถึง 24 ถูกกำหนดใช้เป็น “สแตนดาร์ดไทม์” (Standard Time) หรือเวลามาตรฐานสำหรับการเดินเรือ การเดินรถไฟ รวมถึงกิจการไปรษณีย์โทรเลข เพื่อสะดวกต่อการติดต่อคมนาคมระหว่างประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการทรงมีความคิดริเริ่มต้องการที่จะนำ “สแตนดาร์ดไทม์” อันเป็นเวลาที่อ้างอิงจากตำแหน่งของเส้นเมริเดียน (meridian) ของเมืองกรีนิช กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ มากำหนดใช้เป็นเวลามาตรฐานทั่วไปในสังคมสยาม ด้วยการนี้ พระองค์จึงทรงทำการเทียบเวลาประจำท้องถิ่นของสยาม (Bangkok Mean Time) เข้ากับเวลามาตรฐานดังกล่าว แต่ถึงกระนั้นกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการกลับมิได้แสดงให้เห็นถึงวิธีการวัด/คำนวณเทียบเวลาไว้แต่อย่างใด

ทั้งนี้ จากการเทียบเวลาเบื้องต้นของกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการนั้น พบว่า ค่าเวลาของสยามจะเร็วกว่ากรีนิชอยู่ 6 ชั่วโมง 40 นาที ตรงกับเส้นลองจิจูดที่ 100 องศาทางตะวันออก แต่หากพิจารณาจากตารางเทียบเวลาดังกล่าวแล้ว จะสังเกตได้ว่าสัดส่วนของเวลานั้นไม่มีการแบ่งเศษนาทีลงอย่างละเอียด แต่กลับแบ่งนาที่ออกเป็นอย่างละ “ครึ่งชั่วโมง” เพียงเท่านั้น ด้วยการนี้เองจึงทำให้กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการตระหนักและเกรงว่าค่าเวลาของสยามที่ได้จากการเทียบเบื้องต้นนั้นจะไม่ถูกต้องตามระเบียบของเวลามาตรฐาน ดังนั้นพระองค์จึงเทียบค่าเวลาของสยามให้มีความใกล้เคียงกับเวลามาตรฐานมากที่สุด นั่นคือเวลาของ “สเตรตส์เซตเตอเมนต์” (Straits Settlements) ตรงกับเส้นลองจิจูดที่ 105 องศาทางตะวันออก ส่งผลให้ทำให้ค่าเวลาของสยามเร็วกว่ากรีนิชอยู่ 7 ชั่วโมง อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการเทียบหาค่าเวลาดังกล่าวของกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการแล้วนั้น กลับยังไม่มีประกาศหรือผลบังคับใช้ในสังคมสยามอย่างทันทีทันใด เนื่องจากพระองค์ทรง “ยังไม่ทราบว่าการที่คิดจะกำหนดใช้หลักเวลานี้ จะต้องออกแก่ที่แห่งใด ซึ่งเพนออฟฟิศกลางสำหรับการเรื่องนี้ในระหว่างนานาประเทศ” ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงขอให้พระยาสุธรรมมนตรีเป็นผู้ดำเนินการคอยติดตาม “สืบสวนดูการเรื่องนี้ให้ได้ความชัดเจนว่าจะต้องทำวิธีกันอย่างไรบ้าง จึงจะสำเร็จประโยชน์ที่หวังอยู่นี้” (สจข. กต.79/38)

ในช่วงเวลาต่อมาจึงปรากฏหนังสือตอบกลับที่ 32/275 ของพระยาสุธรรมมนตรีถึงกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ ลงวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2461 มีความว่า

ข้าพระพุทธเจ้าได้มีหนังสือไปถามเจ้าพนักงานผู้เรียบเรียง นอดิศาอัลมะแนก [Nautical Almanac] ซึ่งขึ้นอยู่ในกระทรวงทหารเรือและได้ตอบกลับมาว่าถ้ากรุงสยามตกลงจะตั้งใช้หลักเวลาแล้วให้แจ้งความแก่ออฟฟิศ นอดิศาอัลมะแนก ก็เป็นการเพียงพอที่จะได้ลงไว้ใน นอดิศาอัลมะแนกนั้นด้วย ถ้าจะให้เป็นที่ทราบทั่วไปแล้ว ควรจะแจ้งให้ The Hydrographer. The Royal Astronomical Society. The British Astronomical Association. The Royal Geographical Society. ทราบด้วย (สจช. กต.79/38)

กล่าวได้ว่า การกำหนดใช้ “เวลาแบบใหม่” อันเป็นเวลามาตรฐานขึ้นใช้ในกรมรถไฟหลวงและกรมไปรษณีย์โทรเลข ส่งผลทำให้ชนชั้นนำสยามเริ่มตระหนักถึงการนำเวลามาตรฐานดังกล่าวมาเทียบใช้ในสังคมสยามด้วยเฉกเช่นเดียวกัน เนื่องด้วยการกำหนดใช้เวลาประจำท้องถิ่นของสยามในช่วงเวลานั้นไม่เป็น “เวลาสากล” และในขณะเดียวกันเวลาในแต่ละพื้นที่ก็เป็นอิสระต่อกันและมีความหลากหลายลักลั่นกันอยู่ ดังจะเห็นได้จากบทความเรื่อง “เวลา” เขียนโดย นาวาเอก หลวงสำรวจวิธีสมุทร ในวารสาร **นาวิกศาสตร์** ปีที่ 20 เล่มที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ.2480 ที่อธิบายถึงการวัด/คำนวณเวลาเพื่อกำหนดใช้เป็นเวลาประจำท้องถิ่นของสยามในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 กล่าวคือ

แต่ก่อนมาทุกๆ ประเทศทั่วโลกต่างก็ใช้เวลาสมมุติตามตำบลที่ของตน เช่นที่กรุงเทพฯ ก็ใช้เวลาของตำบลบริเวณพระราชวังเดิม คือที่ตั้งโรงเรียนนายเรือเดี๋ยวนี้ เพราะเป็นสถานที่ๆ ได้ทำการวัดดวงอาทิตย์เพื่อตั้งเวลา เวลาเที่ยงของกรุงเทพฯ หรือของทั่วพระราชอาณาจักรในสมัยนั้น ก็คือเวลาที่ดวงอาทิตย์สมมุติเดินมาผ่านเส้นเมริเดียนของตำบลพระราชวังเดิม เมื่อเป็นเช่นนี้เวลาภายในประเทศเดียวกัน ถ้าใช้เท่ากันเวลาของตำบลอื่นที่อยู่ทางตะวันออกหรือตะวันตกของพระราชวังเดิมก็เป็นเวลาที่ไม่ถูกต้องจริง ซึ่งตำบลที่ๆ อยู่ทางตะวันออกของตำบลที่ตรวจหาเวลาก็จะเที่ยงเสียก่อน ตำบลที่อยู่ทางตะวันตกก็จะเที่ยงภายหลัง เช่นที่กรุงเทพฯ (หมายความว่าที่พระราชวังเดิม) กำลังเที่ยงที่จังหวัดจันทบุรีจะเป็นเวลาบ่าย และที่จังหวัดเพชรบุรีจะยังไม่เที่ยงฉะนี้ เป็นต้น (สำรวจวิธีสมุทร, 2480, น. 3167)

อนึ่ง หลักในการกำหนดเส้นลองจิจูดหรือเส้นแวงทางภูมิศาสตร์นั้น ผู้สร้างจะต้องเดินทางไปยังพื้นที่ที่ต้องการจะระบุพิกัดเพื่อวัดเวลาประจำท้องถิ่นและนำมาเทียบกับเวลาอ้างอิงเพื่อทำการ

กำหนดองศาของเส้นลองติจูดของพื้นที่แห่งนั้น ทั้งนี้ ช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 มีการกำหนดเส้นลองติจูดขึ้นเป็นเส้นแรกในสยาม ซึ่งวัดและคำนวณจากพื้นที่ในเขตพระราชวังเดิม โดยบทความเรื่อง “การพิสูจน์การทรงคำนวณ เพื่อการรักษาเวลามาตรฐานประเทศไทยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” ของชาว เหมือนวงศ์ ในหนังสือ พระจอมเกล้าฯ พยากรณ์: ความย้อนแย้งของ “ดาราศาสตร์” กับ “โหราศาสตร์” ในสังคมไทยสมัยใหม่ เสนอว่า เส้นลองติจูดแห่งแรกที่ถูกวัด/คำนวณขึ้นในพื้นที่พระราชวังเดิมนั้น รัชกาลที่ 4 ทรงเป็นผู้คำนวณด้วยพระองค์เองและทำการสถาปนาเส้นลองติจูดที่ 100 องศาตะวันออก เพื่อให้เป็นเส้นเวลาหลักของสยามในช่วงขณะนั้น (ชาว เหมือนวงศ์, 2462, น. 42) อีกทั้งบทความเรื่อง “ก่อนจะเกิดสรรพคราสหว่ากอ: เส้นสมมติทางภูมิศาสตร์กับการทำนายอุปราคาของพระจอมเกล้าฯ” ของวิภัส เลิศรัตนรังษี ในหนังสือ พระจอมเกล้าฯ พยากรณ์: ความย้อนแย้งของ “ดาราศาสตร์” กับ “โหราศาสตร์” ในสังคมไทยสมัยใหม่ ยังเสนอว่า เวลาที่วัด/คำนวณจากพระราชวังเดิม หรือเวลาที่กำหนดใช้เป็นเวลามาตรฐานในสังคมสยามขณะนั้น ยังเป็นเวลาที่ถูกต้องอิงเทียบจากเวลา “กรีนิชมิชไนม์” (Greenwich Mean Time) หรือเวลามาตรฐานของประเทศอังกฤษ ด้วยข้อเสนอดังกล่าวนี้ จึงสันนิษฐานได้ว่าสยาม “อยู่ร่วมเวลาเดียวกัน” กับประเทศอังกฤษมาตั้งแต่แรก (วิภัส เลิศรัตนรังษี, 2562, น. 170)

อย่างไรก็ดี ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 การที่พระองค์ทรงกำหนดให้เวลาประจำท้องถื่นกรุงเทพฯ เป็น “เวลามาตรฐาน” ใช้ในกรุงสยามนั้น นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดระเบียบเวลาให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วราชอาณาจักร แต่ถึงกระนั้น การกำหนดใช้เวลาดังกล่าวกลับส่งผลทำให้เวลาที่ดำรงอยู่ในพื้นที่นอกเขตพระนครนั้น “ไม่เที่ยงตรง” เสมอเหมือนกันได้ทั่วทุกพื้นที่ ดังจะเห็นได้จาก การกำหนด “ยิงปืนเที่ยง” ที่เป็นปืนยิงด้วยตัวเองเมื่อพระอาทิตย์ตั้งฉากกับปืนในเวลาเที่ยงวันกล่าวคือ “เมื่อเวลาอาทิตย์ขึ้นมาถึงกลางอากาศ เบนมัจฉันติกะวถิ เบนที่สุดของอุไทย แลเบนปถมของอัษฎงค์ก็ส่องแสงลงในแวนนั้น แวนนั้นก็ส่องแวลงไปถูกดินดำ ทำให้ปืนนั้นลั่นออกบอกกำหนดเวลาเที่ยง” ฉะนั้น เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้วจะสังเกตได้ว่า หากนำปืนเที่ยงไปตั้งไว้ทุกเมืองตั้งแต่ฝั่งตะวันออกไปจนถึงฝั่งตะวันตกของอาณาจักรบนแนวเส้นละติจูด (latitude) จะพบว่าปืนเที่ยงของแต่ละเมืองนั้นจะ “ลั่นออกบอกกำหนดเวลาเที่ยง” ไม่พร้อมกัน เนื่องจากการที่โลกกลมทำให้ดวงอาทิตย์ทำมุมฉากกับผิวโลกไม่พร้อมกัน แต่จะเคลื่อนไปตามการหมุนจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก ส่งผลทำให้ปืนที่อยู่ทางตะวันออกไกลที่สุดก็จะยิงบอกเวลาเที่ยงวันก่อนปืนกระบอกอื่นๆ ไปตามลำดับจนถึงปืนเที่ยงที่อยู่ทางตะวันตก (วิภัส เลิศรัตนรังษี, 2562, น. 166-167)

แน่นอนว่า ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 ความคิดและการรับรู้เรื่องเวลาที่ไม่เท่ากันในแต่ละพื้นที่นั้น ย่อมมีความแตกต่างจากความคิดและการรับรู้เวลามาตรฐาน (Standard Time) ที่ปรากฏขึ้นในช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 คือ เวลาในแต่ละพื้นที่ไม่ได้แตกต่างกันหากไม่ได้อยู่คนละประเทศหรือทวีป ด้วยการดังกล่าว จึงสันนิษฐานได้ว่า “เวลา” กลายเป็นนวัตกรรมที่รัฐสมัยใหม่ได้ผลิตขึ้นมารองรับการใช้งานในอีกบริบทหนึ่ง ดังนั้นการเกิดขึ้นของรัฐสมัยใหม่จึงส่งผลทำให้ความคิดและการรับรู้เวลาเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

การประกาศกำหนดใช้ “เวลามาตรฐานสากล” ในสยามสยาม

ในวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2462 [ปฏิทินเก่า] ปรากฏหนังสือแจ้งความถึงมหาเสวก พระยาจักรปาณี ขณะดำรงตำแหน่งราชเลขาธิการ เกี่ยวกับ “การประชุมนานาชาติด้วยอุทกศาสตร์ การทำแผนที่ทะเลและปรึกษากันด้วยเรื่องตารางน้ำขึ้นลง” มีความว่า

ได้รับคำสั่งจากเสนาบดีว่าการต่างประเทศอังกฤษ ให้แจ้งความว่าจะมีการชุมนุมนานาชาติที่กรุงลอนดอน ในเดือนมิถุนายนศกนี้ ว่าด้วยการทำแผนที่ทะเล และจะปรึกษากันด้วยตารางบอกน้ำขึ้นลง การแนะนำให้ใช้จักรเดินเรือในทะเล วิธีใช้ไคโมไฟในเรือใบ การประกาศบอกสิ่งที่จะขัดข้องในการเดินเรือ การใช้อาณัติสัญญาณ บอกเวลาตรงระยะทางเดินเรือ และหนังสือที่ได้พิมพ์ไว้ในการเดินทางเรือ เครื่องมือใช้ในการตรวจแผนที่ นาฬิกาที่สอบเวลาแลอื่นๆ แล้วจะแจ้งความพิศดารให้ทราบอีกสืบไป (สจข. ต.12.6/2)

ด้วยการดังกล่าว พระยาจักรปาณีจึงมีความเห็นว่า “เห็นว่าการต่างๆ ที่ว่ามาในหนังสืออุทกศาสตร์อังกฤษนี้...เห็นว่าเปนการสมควรยิ่งนักที่จะส่งผู้แทนฝ่ายสยามไปเข้าร่วมประชุมด้วย เพราะเปนประโยชน์แห่งการเดินทางเรือทั่วไป” (สจข. ต.12.6/2) จึงส่งใบบอกรายงานการประชุมดังกล่าว ทูลต่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ขณะดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงทหารเรือ โดยทรงมีความเห็นว่า “สมควรที่ประเทศสยามจะเข้าเปนสมาชิกแห่งสถานอุทกนิยมนานาชาติ เพื่อประโยชน์แห่งการเดินทางเรือทั่วไป” นอกจากนี้ สิ่งที่นำเสนอในใบบอกรายงานการประชุม นอกเหนือจากรายงานการเดินทางเรือต่างๆ ในช่วงต้นแล้วนั้น ยังพบว่า มีประเด็นเกี่ยวกับ “การตั้งโซนเวลา” (Zone Time) รวมอยู่ด้วย ทั้งนี้ พระยาจักรปาณีได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “เปนสิ่งใหม่สำหรับสยาม” (สจข. ต.12.6/2) แต่ถึงกระนั้น ในใบบอกรายงานการประชุมดังกล่าวกลับมิได้อธิบายถึงรายละเอียดของการจัดตั้งโซนเวลาไว้แต่อย่างใด

จนกระทั่งต่อมาปรากฏหนังสือของกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ กราบพลุดอกรมพระนครสวรรค์วรพินิต ว่าด้วยเรื่อง “พระราชกฤษฎีกาเรื่องเลื่อนเวลาเที่ยง” ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2462 [ปฏิทินเก่า] กล่าวถึงการใช้เวลา “สแตนด์ดาร์ดไทม์เวลล่าอตรา” ในสังคมสยาม กล่าวคือ

การเรื่องนี้ เกล้ากระหม่อมมีความปรารถนาจะให้ได้ตกลงใช้นานแล้ว เพราะจะเป็นการสะดวกแก่การเดินทางไฟและคำนวณเวลานั้นเป็นอันมาก เกล้ากระหม่อมได้มีตราให้สถานทูตที่ลอนดอนสืบสวนดู ตั้งแต่มีนาคม พ.ศ.๒๔๖๐ ในการที่จะตกลงใช้เวลาอตรานี้แล้ว จะควรทำอะไรบ้างแล้ว ได้รับหนังสือตอบมาแต่สิงหาคม ๒๔๖๑ เห็นเป็นการที่จะทำได้ง่ายมาก โดยแจ้งความตามทางราชการให้สถานที่ทั้ง ๔ แห่ง ซึ่งบอกชื่อมานั้นก็จะเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป...แต่ยังไม่ได้้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ด้วยยังไม่มีเหตุชักชวนขึ้นไปทางราชการ จึงได้ส่งบรรณมาจนถึงเวลานี้ (สจข. ม ๖ ก/8)

สังเกตได้ว่าความคิดที่จะให้มีการกำหนดใช้เวลา “สแตนด์ดาร์ดไทม์” ของกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการที่เสนอขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2460 แล้วนั้น ยังไม่มีการกำหนดใช้ขึ้นอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด จนกระทั่งเวลาล่วงมาจนถึงช่วงปี พ.ศ.2462 กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการจึงหยิบยกประเด็นดังกล่าวขึ้นมาอีกครั้ง โดยมีจุดประสงค์ให้สยามเปลี่ยนมาใช้ “เวลามาตรฐานสากล” เพื่อความสะดวกในการติดต่อกับนานาประเทศกับต่างประเทศ

ด้วยการดังกล่าว กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงมีความเห็นว่า หากสยามต้องการ “จะคิดอ่านใช้โซนไทมส์หรือสแตนด์ดาร์ดไทม์นี้แล้ว” ภายหลังจากการจะเข้าร่วมการประชุมนานาชาติว่าด้วยอุทกศาสตร์ดังที่ประเทศอังกฤษเสนอมานั้น จึงรับสั่งให้กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการเตรียมเขียนร่างประกาศใช้เวลาดังกล่าวขึ้น แต่ถึงกระนั้น กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการเองกลับรู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับการแปลและเรียบเรียงคำศัพท์ภาษาไทย เพื่อเตรียมการแจ้งให้ทราบทั่วทั้งราชอาณาจักรสยาม กล่าวคือ

คำที่ใช้เรียกเวลานี้ กระหม่อมจึงเรียกทับศัพท์ไว้จะควรใช้เรียกเป็นคำไทยฤๅใช้ศัพท์ใดแทนฤๅไม้นั้น ถ้าขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยในข้อนี้ได้จะดี เกล้ากระหม่อมคันคู้ศัพท์สันสกฤตและบาลีก็จะพบคำที่ใช้ไม่ได้ คือคำว่า โซน [Zone] นั้น ทั้งโมนีวิลเลียมส์ [Monier-Williams] แลชินเดอร์ [Robert Caesar Childers] ว่าตรงกับเมขลา เป็นการที่

เหลือที่จะเอามาใช้ในที่นี้ มีคำที่จะอาศัยความสแตดาคาโตมิกซ์ไทม์นี้ จะใช้คำว่า เวลาอัตรา ฤเวลานิยม พอจะได้กระมัง (สจข. ม ร6 ก/8)

ต่อมากรมหลวงนครสวรรค์วรพินิต นำหนังสือขึ้นทูลต่อกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ เลขที่ 57/2462/10636 ลงวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2462 [ปฏิทินเก่า] เพื่อทูลความเห็นของนายนาวาเอกฟรีตซ์ ทอมเซิน (Fritz Thomsen) ตำแหน่งหัวหน้ากองอุทกศาสตร์ทหารเรือ เกี่ยวกับการกำหนดใช้ “เวลามาตรฐานสากล” ตามระเบียบที่ประชุมนานาชาติประเทศว่าด้วยอุทกศาสตร์ กล่าวคือ

ประเทศสยามทางประเทศตั้งอยู่ในภาคที่ ๗ แห่งภาคเวลา ควรใช้เวลาเหลื่อม ๗ ชั่วโมง ก่อนเวลากรีนิช [กรีนิช] แทนที่ใช้อยู่โดยเวลาที่เที่ยงตรงตามภูมิที่ตั้งของกรุงเทพฯ ในบัดนี้ ...การที่จะเลื่อนเวลาขึ้นในวันใดวันหนึ่ง นายนาวาเอกทอมเซินมีความเห็นว่าเป็นการใหญ่ ควรถึงการประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกาแลควรเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๓ เป็นต้นไป หม่อมฉันมีความเห็นพ้องด้วย แลเห็นต่อไปว่า ความสำคัญแห่งการนี้จะเป็นที่รู้สึกแก่ชาวยุโรปยิ่งกว่าคนไทย ซึ่งส่วนมากคงไม่เข้าใจว่ามีคุณโทษอย่างไร เพราะฉะนั้นพระราชกฤษฎีกาต้องออกคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ แลฉบับภาษาอังกฤษนั้นกลับจะเป็นหนังสือสำคัญยิ่งกว่าภาษาไทย ต้องเรียงให้ถูกต้องเรียบร้อย ไม่ใช่แต่แปลไปพอสำเร็จ หม่อมฉันเห็นว่าการทั้งเรื่องนี้จะเกี่ยวอยู่ในเชิงคำภีร์สุริยาตร์แลสุริยโคจรทางโหราศาสตร์แลดาราศาสตร์ อันเป็นสิ่งซึ่งฝ่าพระบาททรงเฝ้าพระทัยแลได้ทรงทำปฏิทินราชการสำหรับแจกปีใหม่อยู่แล้ว (สจข. กต.79/38)

อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนกำหนดใช้ “เวลามาตรฐานสากล” ของสยามตามความเห็นของนาวาเอกฟรีตซ์ ทอมเซินข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นถึงความคิดและการรับรู้เวลาของผู้คนในสังคมสยามในช่วงเวลาดังกล่าว ว่า แท้จริงแล้วนั้นมิได้ยึดติดอยู่กับการเดินของเข็มนาฬิกาแต่อย่างใด ฉะนั้นการปรับเปลี่ยนเวลาให้ช้าลงหรือเร็วขึ้นย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมสยามมากนัก เนื่องด้วยผู้คนส่วนใหญ่ยังเข้าใจและรับรู้เวลาจากความคุ้นชินตามประสบการณ์และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นาวาเอกฟรีตซ์ ทอมเซิน หันไปให้ความสนใจต่อการเขียนเรียบเรียงหนังสือตอบรับการประชุมกำหนดใช้เวลาดังกล่าวของกรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการเสียมากกว่า เนื่องจากการกำหนดตกลงใช้ “เวลามาตรฐานสากล” ในสยามครั้งนี้ จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนกำหนดนับเวลาอย่างใหม่ของสยาม และถือว่าสยามจะใช้ “เวลาร่วมกับ

สากล” อย่างแท้จริง ฉะนั้นนาฬิกาเอกพริตซ์ ทอมเซ็นต์ จึงเป็นกังวลต่อการเขียนหนังสือตอบรับดังกล่าว และเสนอว่า “โปรดให้ผู้อื่นที่มีโวหารภาษาอังกฤษดีเป็นพิเศษ...ก็จะได้ผลดียิ่งกว่าที่จะจัดทำขึ้นเองทางนี้” (สจข. กต.79/38)

ทั้งนี้ ปฏิบัติการกำหนดใช้ “เวลามาตรฐานสากล” ในสยามนั้น ดูเหมือนจะดำเนินการไปอย่างราบรื่น ดังจะเห็นได้จากการที่กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ ทรงพยายามเร่งดำเนินการจัดเตรียมร่างพระบรมราชโองการประกาศ “ให้ใช้เวลาสแตนดาร์ดหรือโซนไทม์” ขึ้นในทันที โดยมีกำหนดการให้ประกาศใช้มาตรฐานเวลานี้อย่างเป็นทางการในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2463 นอกจากนี้ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ ยังทรงเขียนกำหนดใช้มาตรฐานเวลาดังกล่าวส่งไปยัง จางวางโท พระยาบุรุษรัตนราชพัสดุ อัครราชทูตสยามประจำกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2562 [ปฏิทินเก่า] เพื่อให้พระยาบุรุษรัตนราชพัสดุ เร่งดำเนินการแจ้งความแก่สถานที่ทั้ง 4 แห่งในประเทศอังกฤษ คือ นักอุตุนิยมวิทยา (The Hydrographer) ราชสมาคมดาราศาสตร์ (The Royal Astronomical Society) สมาคมดาราศาสตร์ (The British Astronomical Association) และราชสมาคมภูมิศาสตร์ (The Royal Geographical Society) ให้รีบรื้อยเพื่อสร้างความเข้าใจและรับรู้โดยทั่วกัน โดยในเอกสารระบุว่า

บัดนี้สยามตกลงกันว่า ควรกรุงสยามจะตั้งต้นใช้เวลาอย่างสแตนดาร์ดไทม์ ฤๅเวลาโซนไทม์นี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ.๒๔๖๓ เป็นต้นไป และจะถือเอาว่า ๗ นาฬิกา ก่อนเวลากรีนิช เป็นเวลาเที่ยงวันของกรุงสยาม เหมือนอย่างที่ใช้อยู่ที่สเตรตส์เซตเตอลเมนต์นั้นด้วย (สจข. กต.79/38)

แต่ถึงกระนั้น ในช่วงเวลาของการดำเนินการจัดเตรียมประกาศและกำหนดใช้ “เวลามาตรฐานสากล” ขึ้นอย่างเป็นทางการในสังคมสยาม กลับทำให้กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ขณะดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง เกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากหนังสือนำกราบทูลต่อสมเด็จพระยาเทวะวงศ์วโรปการ เลขที่ ก.11358 ดังความว่า

บัดนี้ล่วงเข้ามาต้นเดือนมีนาคมแล้ว เจ้านาที่เห็นว่าเปนการจำเป็นที่จะรีบออกแจ้งความการเปลี่ยนแปลงนี้เสียให้ข้าราชการกองเดินรถและผู้โดยสารทราบเสียแต่เนิ่น มิฉะนั้นอาจเกิดยุ่งยากถึงอันตรายได้ แต่การที่จะออกคำสั่งไปเช่นนี้หม่อมฉันต้องรอประกาศพระบรมราชโองการ เพราะจะออกไปแต่กรมเดียวก็ดูไม่เหมาะ (สจข. กต.79/38)

จากข้อความข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่านับตั้งแต่ในช่วงปี พ.ศ.2460 ที่มีการเสนอขอเปลี่ยนเวลาเดินรถไฟอย่างใหม่ในกรมรถไฟหลวงนั้น แท้จริงแล้วยังไม่มีการประกาศใช้ขึ้นอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด เนื่องด้วยกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินเองก็ทรงตระหนักและเกรงว่าจะเกิดความไม่เหมาะสม หากเปลี่ยนกำหนดนับเวลาอย่างใหม่ขึ้นใช้เฉพาะในกรมรถไฟหลวงเพียงแห่งเดียว

ประกาศ “พระราชกฤษฎีกาให้ใช้เวลาอัตรา”

จนกระทั่ง ปรากฏประกาศพระบรมราชโองการ รัชกาลที่ 6 ลงใน **ราชกิจจานุเบกษา** ว่าด้วย “พระราชกฤษฎีกาให้ใช้เวลาอัตรา” ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2462 [ปฏิทินเก่า] ขึ้นอย่างเป็นทางการ สิ่งที่น่าสนใจคือ ความคิดเกี่ยวกับการมี “เวลาไม่เท่ากัน” ในแต่ละพื้นที่ของสยามนั้น เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด ดังความว่า

เมื่อมีเครื่องมือที่จะวัดสอบเวลาให้เลียดลงไปจนถึงนาฬิกาและวินาทีแล้ว ก็เห็นได้ชัดว่าเวลานาฬิกาแดด ฤเวลามัชฌันติกสย [หมายถึง เวลาเที่ยงวันหรือเที่ยงคืน] นั้นไม่เที่ยงตรงกันแท้แทบทุกวัน เพราะเหตุว่าวิถีโคจรแห่งอาทิตย์นั้นเดินปัดขึ้นเหนือและปัดลงได้ ห่างจากเส้นศูนย์กลางรอบโลก ถึงข้างละ ๒๓ องศาครึ่งอย่างหนึ่ง เพราะเหตุว่าโลกเดินรอบอาทิตย์เร็วและช้าไม่เสมอกัน ตามวิถีโคจรที่ใกล้หรือไกลจากอาทิตย์...เวลามัทธยมกาลก็ใช้ตามท้องที่ซึ่งตั้งอยู่ต่างกันออกไปตามลองจิจูด คือกำหนดนับว่ารอบโลกไปทางตะวันออกตะวันตกไป ๓๖๐ องศาแล้ว ถ้าตั้งอยู่ห่างกัน ๑๕ องศา เวลาท้องที่ซึ่งตั้งอยู่ต่างกันนั้น ก็จะผิดแปลกกันถึงชั่วโมงหนึ่ง ในมัทธยมกาล ถ้าจะประมาณอย่างหยาบๆ ก็กล่าวได้ว่าท้องที่ซึ่งตั้งกันอยู่ห่างสัก ๗๐๐ เส้น ก็เป็นเวลาที่จะผิดแปลกกันได้นาทีเดียว ถ้าทางรถไฟเดินทางวันออกวันตกแล้ว ก็จะมีเวลาผิดกันได้ถึงนาทีเดียวไปทุกๆ ๒๗ กิโลเมตรเศษ...เมื่อใช้เวลาเดินรถไฟ ฤเดินเรือที่จะนับตามเวลาท้องที่ ซึ่งมีเศษนาฬิกาต่างๆ กัน ก็เป็นการยากในทางที่จะคำนวณคิดบอกเวลาต่างๆ กันไปได้มากมาย (พระราชกฤษฎีกาให้ใช้เวลาอัตรา, 2462, น. 273-275)

ด้วยการดังกล่าว การกำหนดใช้เวลามาตรฐานขึ้นในสยามที่ผ่านมา ย่อมเป็นการ “ปลดปล่อยความยากลำบากในการคำนวณเวลาที่ต่างกันอยู่ ไม่ใช่เพียงประเทศ จนชั้นตำบลต่างๆ ในประเทศเดียวกันก็ยังผิดกันได้อย่างนี้” ฉะนั้นการมีเวลามาตรฐานใช้ภายในประเทศนั้นเพื่อ “ให้เป็น

การสวดแก้การที่จะคิดแลสังเกตุง่าย” ต่อมารัชกาลที่ 6 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้วันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2463 เป็นต้นไป “ใช้เวลาอัตราสำหรับกรุงสยามทั่วราชอาณาจักรเปน ๗ ชั่วโมงก่อนเวลากรีนิชในเมืองอังกฤษ” ขึ้นอย่างเป็นทางการ (พระราชกฤษฎีกาให้ใช้เวลาอัตรา, 2462, น. 276)

ฉะนั้น การกำหนดใช้เวลาอัตรา 7 ชั่วโมงก่อนเวลาของเมืองกรีนิชของสยามนี้ ตรงกับเส้นลองจิจูดที่ 105 องศาตะวันออก โดยผาดผ่านเขต “จังหวัดอุบลราชธานี” ทางภาคตะวันออกของสยามประเทศ หาใช่ที่กรุงเทพมหานครไม่ ทั้งนี้ บทความเรื่อง “เวลา” ในวารสาร *นาวิกศาสตร์* ปีที่ 20 ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ.2480 ได้อธิบายถึงการกำหนดพิกัดเส้นแบ่งเวลาดังกล่าวของสยาม กล่าวคือ

เมื่อได้แบ่งเขตต์ของเวลาออกไปบนแผนที่โลกแล้ว ประเทศสยามก็มาตกอยู่ภายในเขตต์ระหว่างเส้นเมริเดียน คือที่เรียกว่าลองจิจูด ๙๗ องศาถึง ๑๑๒ องศา ภายในภาคนี้ขีดเป็นเส้นตรงเป็นช่องตลอดเหนือใต้ ประเทศใดที่ตกอยู่ภายในช่องนี้จะต้องใช้เวลาเร็วกว่ากรีนิช ๗ ชั่วโมง ถ้าจะกำหนดลงให้แน่นอนก็คือกึ่งกลางของเขตต์นี้ที่เรียกว่า กรีนิช ๗ ชั่วโมง คือเส้นลองจิจูดที่ ๑๐๕ องศา ตำบลนี้ถ้าจะนับในประเทศสยามก็คืออยู่ใกล้บริเวณใกล้ที่ตั้งจังหวัดอุบล ท่านจะเห็นได้ว่าประเทศสยามมีอาณาเขตต์สุดทางตะวันตกที่จังหวัดภูเก็ตถึงสุดทางตะวันออกที่จังหวัดอุบล เป็นระยะทางห่างกันนับตรงไปทางตะวันออกตะวันตกราว ๔๒๐ ไมล์ เมื่อเราเอาเวลาของจังหวัดอุบลไปใช้ทั่วประเทศจนใกล้ที่สุดถึงภูเก็ตก็ย่อมคลาดเคลื่อน ถ้าจะเปรียบเทียบเวลาในกรุงเทพฯ ตำบลที่ทำการตรวจอยู่ขณะนี้คือที่ กรมอุทกศาสตร์ ถ้าคิดเป็นเวลาเร็วกว่ากรีนิชอยู่ ๖ ชั่วโมง ๔๑ นาที ๕๘.๒ วินาที แต่ตามที่กล่าวมาแล้วเราถูกบัญญัติให้ใช้เวลาเร็วกว่ากรีนิชถึง ๗ ชั่วโมง ฉะนั้นเวลารุงเทพฯ ที่ใช้อยู่จึงผิดไป ๑๘ นาที ๑.๘ วินาที...ซึ่งโลกบัญญัติให้เราใช้เช่นนั้น และเราก็เต็มใจเพราะเป็นความสะดวก ซึ่งถ้าไม่บอกแล้วบางท่านคงไม่รู้ผิดอย่างไร (สำรวจวิธีสมุทร, 2480, น. 3171)

ด้วยการนี้ การกำหนดใช้เวลามาตรฐานดังกล่าว ทำให้สยามต้องหันมาใช้เส้นลองจิจูดที่ 105 องศาตะวันออก อันตรงกับบริเวณเขตจังหวัดอุบลราชธานี แน่แน่นอนว่า การนำเอาเวลาของจังหวัดอุบลมากำหนดใช้เป็นเวลามาตรฐานของสยาม ย่อมทำให้เวลาในพื้นที่ส่วนอื่นๆ นั้น “ไม่เที่ยงตรง” ด้วยประการหนึ่ง แต่ถึงกระนั้น การกำหนดใช้เวลามาตรฐาน 7 ชั่วโมงก่อนเวลาเมืองกรีนิชในสังคมสยาม ย่อมจะเป็นการสะดวกต่อการคมนาคมติดต่อกันทั้งภายในและนอกประเทศใน

กาลต่อไปอย่างแน่แท้ ด้วยเหตุนี้ ภายหลังจากที่มีการประกาศ “พระราชกฤษฎีกาให้ใช้เวลาอัตรา” อย่างเป็นทางการแล้วนั้น กองทัพเรือจึงออกประกาศ “แจ้งความกระทรวงทหารเรือ” นำโดยสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมขุนนครสวรรค์วรพินิต ขณะดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงทหารเรือ ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2462 [ปฏิทินเก่า] กล่าวถึง การกำชับให้เจ้าพนักงาน “ยิงปืนเที่ยง” ในขณะนั้น ซึ่งเคยยิงตามเวลาประจำท้องถื่นกรุงเทพฯ คือ เร็วกว่าเมืองกรีนิชอยู่ 6 ชั่วโมง 41 นาที 57.3 วินาที จะต้องร่นระยะเวลายิงปืนให้เร็วขึ้น 18 นาที 2.7 วินาที เพื่อให้เป็น 7 ชั่วโมง ตามที่ประกาศในพระราชกฤษฎีกาข้างต้น และ “คงให้สัญญาเวลาเที่ยงโดยอัตรานี้สืบไป” นอกจากนี้ หากกระทรวง กรม หรือบริษัทเดินเรือใดต้องการที่จะเทียบสอบเวลานาฬิกาให้ถูกต้อง ขอให้ส่งพนักงานหรือผู้แทนไปทำความเข้าใจความตกลงกับเจ้าพนักงานกองอุทกศาสตร์ทหารเรือในพระราชวังเดิม (สำรวจวิธีสมุทร, 2480, น. 3176)

ทั้งนี้ สังเกตได้ว่าการระบุเวลาในประกาศ “แจ้งความของกระทรวงทหารเรือ” โดยกรมขุนนครสวรรค์วรพินิต ได้กล่าวถึงเวลาอัตราของสยามสำหรับใช้ “ยิงปืนเที่ยง” ในช่วงปี พ.ศ.2462 คือ เวลาก่อนเมืองกรีนิช 6 ชั่วโมง 41 นาที 57.3 วินาที อันเป็นค่าเวลาที่ได้จากการคำนวณในเขตพระราชวังเดิม ในขณะเดียวกัน หลวงสำรวจวิธีสมุทร ก็ได้กล่าวถึงเวลาอัตราของสยามที่คำนวณจากกรมอุทกศาสตร์ (พระราชวังเดิม) ในช่วงปี พ.ศ.2480 คือ เวลาก่อนเมืองกรีนิช 6 ชั่วโมง 41 นาที 58.2 วินาที โดยเวลาทั้งสองนี้มีอัตราเวลาที่แตกต่างกันอยู่ 0.9 วินาที เนื่องจากเดิมกรมอุทกศาสตร์ ตั้งอยู่ในเขตพระราชวังเดิม การวัดสอบเทียบเวลาจากดวงอาทิตย์กระทำการอยู่ในบริเวณดังกล่าวเป็นหลัก แต่ต่อมากรมอุทกศาสตร์ได้ย้ายสถานที่ออกมาตั้งอยู่ภายนอกพระราชวังเดิม ด้วยการนี้ กรมอุทกศาสตร์จึงตกลงว่าพื้นที่บริเวณยอดพระปรางวัดอรุณนั้น เป็นพื้นที่ที่กรมแผนที่ได้วัด/คำนวณเวลาที่แม่นยำและถูกต้องกล่าวการคำนวณเวลาในเขตพระราชวังเดิม ดังนั้น จึงได้มีการย้ายสถานที่ตรวจสอบเวลาในบริเวณพระปรางค์ดังกล่าว จึงส่งผลให้เวลาอัตรานั้นคลาดเคลื่อนออกไปเล็กน้อย (สำรวจวิธีสมุทร, 2480, น. 3177)

บทสรุป

กล่าวได้ว่า ในช่วงต้นทศวรรษ 2460 การเปลี่ยนแปลงความคิดและการรับรู้ “เวลาอย่างใหม่” หรือการกำหนดนับเวลาตามเข็มนาฬิกาในสังคมสยามนั้นยังคงกระจุกตัวอยู่เพียงแคในกลุ่มชนชั้นนำเท่านั้น เนื่องจากผู้คนในสังคมส่วนใหญ่เข้าใจและรับรู้เวลาตามประสบการณ์และการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติเป็นหลัก ด้วยการนี้ เวลาในสังคมสยามจึงเป็นอิสระต่อกัน มีความหลากหลาย จึงทำให้เวลาในแต่ละพื้นที่มีความซ้อนทับและลักลั่นกันอยู่ไม่เป็นมาตรฐาน

เดียวกัน ฉะนั้นการมีเวลาที่หลากหลายดำรงอยู่ในสังคมสยามนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานกับควบคุมคนในแต่ละพื้นที่อยู่น้อย ฉะนั้น การที่รัฐบาลพยายามหิบบก “เวลามาตรฐาน” ขึ้นมา กำหนดใช้ในสังคมสยาม ประการหนึ่ง เพื่อใช้เป็นแกนกลางผสมผสาน/ผนวกรวมผู้คนในแต่ละพื้นที่ให้อยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของรัฐสมัยใหม่ และประการที่สอง เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เนื่องด้วย “เวลามาตรฐานของสยาม” ที่ถูกสถาปนาขึ้นในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 นั้นไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจโลกได้ จึงทำให้ชนชั้นนำเริ่มตระหนักถึงการมี “เวลามาตรฐานสากล” ใช้ในสยาม เพื่อความสะดวกในการติดต่อคมนาคมทั้งภายในและนอกประเทศ แต่ถึงกระนั้น การกำหนดใช้เวลาดังกล่าว กลับมิได้ส่งผลทำให้ความคิดและการรับรู้เวลาของผู้คนในสังคมสยามนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ในทางกลับกันกลุ่มชนชั้นนำสยามหันไปให้ความสนใจต่อการเขียนเอกสารตอบรับกำหนดใช้ “เวลามาตรฐานสากล” ในสังคมสยาม ดังนั้นการมีพระบรมราชโองการประกาศ “พระราชกฤษฎีกาให้ใช้เวลาอัตรา” ดังกล่าว จึงเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มชนชั้นนำรู้สึกว่ายามนั้นมี “เวลาร่วมกับสากล” เท่านั้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ขาว เหมือนวงศ์. (2562ก). การพิสูจน์การคำนวณเพื่อการรักษาเวลามาตรฐานประเทศไทยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. (น. 52-75) ใน สึกขา สองคำชม (บ.ก.), *พระจอมเกล้าฯ พระยากรรม: ความย้อนแย้งของ “ดาราศาสตร์” กับ “โหราศาสตร์”*. กรุงเทพฯ: Illuminations Editions.
- ชนาวุธ บริรักษ์. (2565). *ความทรงจำได้อำนาจ รัฐ ราชวงศ์ พลเมือง และการเมืองบนหน้าปฏิทิน*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ประกาศรวมกรรมรถไฟสายเหนือกับสายใต้เป็นกรมเดียวกัน แลตั้งผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวง. (2460). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 34, ตอน ก. 27 มิถุนายน, 304.
- พระราชกฤษฎีกาให้ใช้เวลาอัตรา. (2462). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 36, ตอน ก. 21 มีนาคม, น. 273-279.
- ภิญญพันธ์ พจนะลาวัณย์. (2560ข). ระบบเวลาสมัยใหม่ทศวรรษ 2460 ในฐานะกลไกควบคุมระบบราชการ การคมนาคมขนส่งของรัฐสยาม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 200-220.

รงค์ วงษ์สวรรค์. (2542). *เงาของเวลา*. กรุงเทพฯ: The Writer's Secret.

วิภัต เลิศรัตนรังษี. (2562). ก่อนจะเกิดสรรพเคราะห์หว่าก่อ: เส้นสมมติทางภูมิศาสตร์กับการทำนาย
อุปราคาของพระจอมเกล้าฯ. ใน *ศึกษา สองคำขุม* (บ.ก.), พระจอมเกล้าฯ พระยากรณ์:
ความย้อนแย้งของ “ดาราศาสตร์” กับ “โหราศาสตร์” (น.152-193). กรุงเทพฯ:
Illuminations Editions.

วิภัต เลิศรัตนรังษี. (2563). “เวลาอย่างใหม่” กับการสร้างระบบราชการในสมัยรัชกาลที่ 5. *วารสาร
ศิลปวัฒนธรรม*, 42(1), 75-100.

สจข. กต 79/36. เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ การประชุมระหว่างประเทศ. เรื่อง การนับเวลา
สำหรับรถไฟ (พ.ศ.2560).

สจข. กต 79/36. เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ การประชุมระหว่างประเทศ. เรื่อง การนับเวลา
สำหรับรถไฟ (พ.ศ.2560).

สจข. กต 79/38. เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ การประชุมระหว่างประเทศ. เรื่อง กำหนดเวลา
รถไฟ สำหรับใช้ในกรุงสยาม (พ.ศ.2460 – 2463).

สจข. คค.2/9. เอกสารรัชกาลที่ 6 กระทรวงคมนาคม. เรื่อง ประกาศใช้เวลาในการรับส่งโทรเลข
อย่างกรมรถไฟหลวง (4 – 10 ธันวาคม พ.ศ.2460).

สจข. ต.12.6/2. เอกสารราชการที่ 6 กระทรวงการต่างประเทศ. เรื่อง ประชุมนานาชาติว่าด้วย
อุทกศาสตร์ เช่นการทำแผนที่ทะเล และปรึกษากันด้วยเรื่องตารางน้ำขึ้นลง ที่กรุงลอนดอน
(12 เมษายน – 24 ธันวาคม พ.ศ.2462).

สจข. ยธ.1/31. เอกสารกรมราชเลขาธิการรัชกาลที่ 5 กระทรวงโยธาธิการ. เรื่อง สากลเวลา (9
สิงหาคม – 2 ธันวาคม ร.ศ.124).

สำรวจวิธีสมุทร. (ธันวาคม 2480). *เวลา. นาววิทยาศาสตร์* 20(12): 3171.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2566 กรณีศึกษาอำเภอเมืองแพร่
Factors Influencing Voting Decisions in The Election of Members of
The House of Representatives in the 2023 General Election, A Case
Study of Mueang Phrae District

กิตติกร กอบเงิน¹ วัลลภ ปิริยววรรณ²
Kittikorn Gobngern, Wanlop Piriyawattana

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2566 กรณีศึกษาอำเภอเมืองแพร่ มี 6 ปัจจัยที่สำคัญ คือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจ ปัจจัยเกี่ยวกับพรรคการเมือง ปัจจัยเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง และปัจจัยในการสื่อสารทางการเมือง การทำงานของแต่ละปัจจัยคือ 1) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน หากประชาชนไม่มีส่วนร่วมที่จะเข้ามาทำการเลือกตั้งเพราะอาจมองว่าไม่ได้จำเป็นต่อตนเองจึงไม่ได้สนใจที่จะมาเข้าร่วมการเลือกตั้งและไม่ให้ความร่วมมือที่จะเข้ามามีส่วนร่วม 2) ปัจจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญปัจจัยหนึ่งในกระบวนการสำคัญของการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง เป็นการลงคะแนนเสียงของประชาชนเพื่อสะท้อนความต้องการของประชาชน 3) ปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจ เป็นการตัดสินใจในการพิจารณาอย่างมีเหตุผล ด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีอยู่ในขณะนั้น เพื่อการชี้ขาดตัวเลือกเพียงตัวเลือกเดียว จากหลาย ๆ ตัวเลือก เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เลือกได้มากที่สุด 4) ปัจจัยเกี่ยวกับพรรคการเมือง เป็นปัจจัยทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการรวมกลุ่มของประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกันหรือมีแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สอดคล้องกัน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา หรือสิ่งแวดล้อม และร่วมกันดำเนิน

Received: 2023-04-18 Revised: 2023-06-14 Accepted: 2023-06-20

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master's degree student Master of Political Science Program, Special Program in Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nawaphorn1818@gmail.com

² อาจารย์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Lecturer, College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University

กิจกรรมทางการเมือง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายร่วมที่วางไว้ 5) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากการหาเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับกระบวนการเลือกตั้งอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ โดยต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเลือกตั้ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเด็นที่เป็นหัวใจของการสื่อสารทางการเมือง อันเนื่องมาจากข่าวสารการเลือกตั้งถูกส่งผ่านไปยังสื่อมวลชนในฐานะที่ยอมรับว่าเป็นข่าวสารที่สำคัญมากกว่าข่าวสารการเมืองอื่น ๆ 6) ปัจจัยในการสื่อสารทางการเมือง เป็นการสื่อสารทางการเมืองที่เริ่มต้นจากองค์กรทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง นักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ฯลฯ ส่งสารไปยังสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ เพื่อให้สื่อมวลชนเหล่านั้นส่งข้อมูลต่าง ๆ ต่อไปยังประชาชน ทุกปัจจัยจึงส่งผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2566 กรณีศึกษาอำเภอเมืองแพร่

คำสำคัญ (Keywords): อิทธิพล; การตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้ง; สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Abstract

Factors influencing the decision to vote in the election of members of the House of Representatives in the 2023 general election in the case study of Mueang Phrae District, there are 6 important factors, namely, public participation factors; Electoral factors Decision-making factors factors related to political parties Factors related to election campaigns and factors in political communication The work of each factor is 1) the public participation factor. If people do not participate in the election because they may think that it is not necessary for themselves, then they are not interested in participating in the election and do not cooperate in participating in the election. 2) Election-related factors It is an important factor in the process of participating in the exercise of people's power towards democracy. in which the people own the power to rule It is the vote of the people to reflect the needs of the people. 3) Factors related to decision making. It is a rational consideration decision. with factors or elements that existed at that time in order to decide on one option out of many options in order to meet the needs of the selectors as much as possible 4) factors related to political parties It is a political factor that is important to government in a democracy. It is a group of people with consistent political ideologies or concepts in a particular subject, such as economy, society, education or the environment. and jointly carry out political activities The main goal is to recruit and select candidates for election as people's representatives. Participate in the

exercise of executive and legislative powers. 5) Factors relating to election campaigns Because election campaigns are inextricably linked with the electoral process. They are all part of the electoral system. which can be regarded as an issue at the heart of political communication. 6) Factors in Political Communication It is political communication that begins with political organizations, such as political parties, politicians, interest groups, etc., sending messages to various media such as television, radio, newspapers, etc., in order for those media to transmit information to the people. Every factor affects the decision to vote in the election of members of the House of Representatives in the 2023 general election, a case study of Muang Phrae District.

Keywords: influence; voting decisions; members of the House of Representatives

บทนำ (Introduction)

ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนถือเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยแสดงการใช้อำนาจผ่านการเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมือง รวมถึงการตัดสินใจหรือยุติข้อตกลงในการดำเนินกิจการของรัฐ การเลือกตั้งจึงถือเป็นการหล่อหลอมเจตจำนงและแนวทางทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้เกิดความชอบธรรมแก่ทุกคนในสังคม และเป็นเครื่องมือในการควบคุมการใช้อำนาจอธิปไตย ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์โดยรวม เพื่อความผาสุกของทุกคนอย่างถ้วนหน้ากัน

ประเทศไทยถือได้ว่ามีประวัติศาสตร์ทางการเมืองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาอย่างยาวนาน แต่อย่างไรก็ตาม ได้เกิดเหตุการณ์หยุดชะงักการพัฒนาของระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอดเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการรัฐประหาร การยกเลิกรัฐธรรมนูญ รวมถึงการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในทุกยุคสมัย แม้ประชาชนของประเทศจะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศผ่านการเลือกตั้ง แต่การเข้ามามีบทบาททางการเมืองของกองทัพและกลุ่มชนชั้นนำนั้น อาจทำให้เจตนารมณ์ของประชาชนไม่สามารถแสดงออกได้เท่าที่ควรจะเป็น และหลังจากการรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 รัฐบาลในขณะนั้น สามารถใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างเต็มที่ พร้อมวางแนวทางในการบริหารให้เป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยได้จัดให้มีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยจัดทำประชามติก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และการทำประชามติในครั้งนั้นได้มีคำถามพ่วง 2 ข้อ คือ 1) การให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ 2) การให้ความเห็นชอบต่อบทเฉพาะกาล ในเรื่อง 5 ปีแรก นับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญชุดแรกตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี โดยให้เหตุผลถึงความต่อเนื่องของการปฏิรูปประเทศให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญได้ผ่านการทำประชามติ เมื่อวันที่ 7

สิงหาคม พ.ศ. 2559 โดยมีผู้ลงคะแนนเสียงเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับร้อยละ 61.35 และเห็นชอบคำถามในบทเฉพาะกาล ร้อยละ 58.07 จากร้อยละ 59.4 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด แต่การทำประชามติในครั้งนั้นก็ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นวงกว้าง ในเรื่องของ การปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นด้านลบต่อร่างรัฐธรรมนูญ จนมีการดำเนินคดีกับประชาชนหลายราย แต่ขณะเดียวกันผู้ที่สนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญสามารถกระทำได้อย่างเปิดเผย และรัฐบาลมีการผลักดันอย่างเต็มที่ จนในที่สุดสามารถผลักดันให้การจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ประกาศใช้สำเร็จ (สิริพรรณ นกสวนสวัสดิ์ 2561)

โดยนับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 จะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 28 จะมีวาระการดำรงตำแหน่ง จนถึงวันที่ 23 มีนาคม 2566 ซึ่งครบ 4 ปี ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ภายในระยะเวลา 45 วัน โดยผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องมีระยะเวลาในการสังกัดพรรคการเมือง ไม่น้อยกว่า 90 วัน อย่างไรก็ตาม หากมีเหตุการณ์ทางการเมืองอาจส่งผลให้รัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ตัดสินใจขอพระราชทานพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรซึ่งจะต้องกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ ในห้วงเวลาไม่น้อยกว่า 45 วัน แต่ไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรมีผลบังคับใช้ โดยในกรณีนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีระยะเวลาในการสังกัดพรรคการเมืองเพียง 30 วันเท่านั้น และเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2566 คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 โดยจังหวัดแพร่ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 430,669 คน สามารถคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทั้งสิ้น 3 คน และจำนวนเขตเลือกตั้งได้ 3 เขตเลือกตั้ง ซึ่งเพิ่มขึ้นจากครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2562 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 คน และจำนวนเขตเลือกตั้ง 2 เขตเลือกตั้ง จึงอาจเป็นปัจจัยทำให้เกิดการตื่นตัวของประชาชนในพื้นที่ต่อการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเมื่อใดก็ตามที่ประชาชนรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองสูญเสียคุณค่าในการเลือกวิถีทางการดำเนินชีวิตของตนเอง เพราะการกระทำของผู้อื่น ความไม่พอใจก็จะเริ่มเกิดขึ้น ในสถานการณ์เช่นนี้อาจจะก่อให้เกิดการต่อต้านและการรวมตัวขึ้นกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความไม่พอใจหรือแสดงออกในสิ่งที่ประชาชนต้องการ ในสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สังคมนั้นก็จะมีภูมิคุ้มกันต่อการรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของพลเมืองได้อย่างมีความชอบธรรม เพราะประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจในทิศทางหรือความเป็นไปของสังคมด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนจะเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ เกิดการกลมเกลียวทางการเมืองจนสามารถกำหนดทางเลือกของตนเองโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดมาจากความสมัครใจ ไม่ว่าการกระทำนั้น ๆ จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จะก่อให้เกิดอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริหารงานของรัฐบาลและการกำหนดนโยบายในการบริหารที่จะเกิดขึ้น และที่สำคัญคือการมีบทบาทในการเลือกผู้นำในการบริหารตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ หรือการเลือกผู้แทนให้เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติในรัฐสภา อันเป็นครรลองในระบอบประชาธิปไตย (วัลลภ พิริยวรรณ, 2562)

ฮันติงตันและเนลสัน (Samuel P. Huntington & Joan M. Nelson, 1982 อ้างถึงใน วัลลภ พิริยวรรณ, 2562) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมของประชาชนที่มีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล แต่ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวไม่ได้หมายรวมถึงมุมมองทัศนคติ แต่เป็นการกระทำที่เป็นประชาชนสามัญธรรมดาอันเป็นกิจกรรมที่ไม่มีความต่อเนื่อง เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ไม่มีความแตกต่างจากบทบาทอื่น ๆ นอกจากนี้แล้ว ยังหมายมุ่งเฉพาะต่อการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลและเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจในการแบ่งสรรทรัพยากรในสังคมที่อยู่อย่างจำกัด แต่ไม่ได้รวมถึงการกระทำที่มีการบังคับหรือกดดันต่อกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นองค์กรของรัฐบาล ถ้ากรณีที่ไม่ใช่เป็นภาครัฐก็จะไม่ใช่ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสำคัญของการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง เป็นการลงคะแนนเสียงของประชาชนเพื่อสะท้อนความต้องการของประชาชน ในการเลือกผู้แทนหรือการยุติข้อตกลงในการดำเนินกิจการของรัฐ และการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งโดยเสรีต้องเปิดกว้างให้อิสระในการตัดสินใจ ทั้งในแง่ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ต้องเป็นไปโดยบริสุทธิ์และยุติธรรม ไม่มีการข่มขู่ หรือบังคับให้เลือก โดยการเลือกตั้งนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่าคือ การเลือกสรรบุคคลให้เป็นผู้แทนหรือให้ดำรงตำแหน่งด้วยการออกเสียงลงคะแนน เช่น เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เลือกตั้งกรรมการ เป็นต้น

สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ (2561) ได้นิยามความหมายของการเลือกตั้งว่าเป็นกระบวนการหรือองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นวิธีการและกลไกในการเปลี่ยนคะแนนเสียงของผู้ออกเสียงเลือกตั้งให้เป็นจำนวนผู้แทนของประชาชนที่ชนะเลือกตั้งเข้าไป

ทำหน้าที่ในสภาหรือดำรงตำแหน่งในการบริหารราชการแผ่นดิน การเลือกตั้งเป็นการตัดสินใจของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนส่วนใหญ่ที่จะกำหนดให้การขับเคลื่อนประเทศเป็นไปในทิศทางใด โดยการเลือกตั้งจะส่งผลโดยตรงและต่อเนื่องต่ออนาคตของระบบการเมืองของประเทศ การเลือกตั้งไม่ได้เป็นแค่กระบวนการให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชนในสภาหรือผู้นำในการบริหาร แต่ยังส่งผลไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับระบบการเมือง และคุณภาพชีวิตพื้นฐาน ในการอาศัยอยู่ในสังคมนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยที่ยอมรับกันในสากลคือ การเลือกตั้งต้องเสรีและเป็นธรรม เพื่อสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนออกมาเป็นรูปธรรมให้ได้มากที่สุด (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ 2561)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

การตัดสินใจเป็นกระบวนการพิจารณาด้วยเหตุและผล ในการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือก โดยมีการประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ การตัดสินใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อที่หาทางออกในการเริ่มการปฏิบัติหรือยุติซึ่งปัญหา หรือทำให้เกิดบทสรุปที่เป็นเหตุเป็นผล การตัดสินใจนั้นได้มีการศึกษามานาน จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ พบว่ามีผู้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้หลายแนวคิด ดังนี้

ศักดิ์ดา ต้นคชสาร (2560) ได้สรุปว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งนั้น ผู้เลือกตั้งแต่ละคนจะใช้เหตุผลอย่างเหมาะสม ในการเลือกตั้งให้ผู้สมัคร ที่สังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายสอดคล้องกับความต้องการของตนเองมากที่สุด และการตัดสินใจเลือกนั้น ย่อมคาดหวังว่าตนจะได้รับประโยชน์หากพรรคการเมืองนั้นได้เป็นรัฐบาล

โดยสรุป การตัดสินใจ คือการพิจารณาอย่างมีเหตุผล ด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีอยู่ในขณะนั้น เพื่อการชี้ขาดตัวเลือกเพียงตัวเลือกเดียว จากหลาย ๆ ตัวเลือก เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เลือกได้มากที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง

พรรคการเมือง เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย เป็นการรวมกลุ่มของประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกัน หรือมีแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สอดคล้องกัน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา หรือสิ่งแวดล้อม และร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายร่วมที่วางไว้

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน (2544) ได้อธิบายไว้ว่า พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของระบบการเมืองทุกระบบ กล่าวคือ

1. พรรคการเมืองคือสถาบันทางการเมืองที่แสดงถึงลักษณะอุดมการณ์ทางการเมือง ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรี ประชาธิปไตย พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์แบบอำนาจนิยม พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์แบบเผด็จการสังคมนิยม เป็นต้น
2. พรรคการเมืองเป็นสถาบันการเมืองที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกับประชาชน โดยพรรคการเมืองจะทำหน้าที่รวบรวมผลประโยชน์และความต้องการที่หลากหลายของประชาชน กลุ่มต่าง ๆ ในระบบการเมือง เพื่อกำหนดขึ้นเป็นนโยบายของพรรค ในการตอบสนองและจัดทรัพยากรของสังคม พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันการเมืองที่ทำหน้าที่เป็นกลไกสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และเป็นสถาบันการเมืองที่ทำหน้าที่ต่อรองและตกลงผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อยุติข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคม
3. พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในทุกรูปแบบ ตั้งแต่การอบรมกลุ่มอาสาสมัครทางการเมือง การให้ความรู้ทางการเมือง การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมือง รวมทั้งการสร้างเอกภาพและเสถียรภาพทางการเมือง
4. พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สรรสร้างผู้นำทางการเมือง เนื่องจากการเป็นผู้นำทางการเมืองต้องมียุทธศาสตร์พิเศษ กล่าวคือ ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบายโดยคำนึงผลประโยชน์ของประชาชนในทรรศนะของพรรคการเมือง ฉะนั้น นักการเมืองจึงต้องเข้าใจการต่อรอง การประสานผลประโยชน์ตลอดจนการสร้างสามัคคีของกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้น หน้าที่ในการสร้างผู้นำทางการเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็น
5. พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สร้างสรรค์และจรรโลงความชอบธรรมทางการเมืองแก่รัฐบาล ประชาชน และระบบการเมืองทั้งหมดโดยรวม

แนวคิดเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง

การหาเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับกระบวนการเลือกตั้งอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ โดยต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเลือกตั้ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเด็นที่เป็นหัวใจของการสื่อสารทางการเมือง อันเนื่องมาจากข่าวสารการเลือกตั้งถูกส่งผ่านไปยังสื่อมวลชนในฐานะที่ยอมรับว่าเป็นข่าวสารที่สำคัญมากกว่าข่าวสารการเมืองอื่น ๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน การหาเสียงเลือกตั้ง (Campaign) จึงมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

กนก วงษ์ตระหง่าน (2526) อธิบายว่า การศึกษาการเมืองเรื่องการหาเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นการศึกษาการแข่งขันทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร รับเลือกตั้ง ซึ่งการแข่งขันอาจจะมีทั้งการต่อสู้ขัดแย้งร่วมมือกันทางการเมือง โดยที่ผู้สมัครจะต้องคำนึงถึงข้อได้เปรียบและเสียเปรียบต่าง ๆ ของตนเองและของคู่แข่งและสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง อีกประการก็คือ กติกาการเลือกตั้งที่จะส่งผลถึงแนวทางและแผนการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครเพราะหากกติกาการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไปข้อได้เปรียบเสียเปรียบของผู้สมัคร ก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสาร เป็นกระบวนการของการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยผ่านสื่อกลางในช่องทางต่าง ๆ โดยผู้ส่งสารหรือผู้รับสารอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมหรือความจำเป็นของผู้ส่งสารกับ

ผู้รับสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความรับรู้ ความเข้าใจร่วมกัน และมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อกัน บริบทของการสื่อสารที่เหมาะสมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จหรือสัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการ

ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองโดย Brian McNair (1995) อธิบายว่า การสื่อสารทางการเมืองนั้น เริ่มต้นจากองค์กรทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง นักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ฯลฯ ส่งสารไปยังสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ เพื่อให้สื่อมวลชนเหล่านั้นส่งข้อมูลต่าง ๆ ต่อไปยังประชาชน ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่ส่งจากนักการเมืองนั้น สื่อมวลชนอาจนำเสนอหรือไม่นำเสนอ หรือนำเสนอบางส่วนก็ได้ ขณะเดียวกัน สื่อมวลชนก็อาจทำหน้าที่เป็นแหล่งข่าวสารเอง โดยการนำเสนอบทบรรณาธิการ คอลัมน์ วิพากษ์วิจารณ์การเมือง ส่งไปยังผู้อ่าน ซึ่งมีสถานะเป็นผู้รับสาร แต่ในทางกลับกันประชาชนก็อาจทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารได้ และ Brian McNair

ได้กล่าวถึงลักษณะของการสื่อสารทางการเมืองไว้ 3 ประการ คือ

1. การสื่อสารในทุกรูปแบบที่กระทำขึ้นจากนักการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง
2. การสื่อสารที่สื่อมวลชนและผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่งไปยังนักการเมือง
3. กิจกรรมการสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมืองในช่องทางต่าง ๆ เช่น

การรายงานข่าว บทบรรณาธิการ การวิพากษ์วิจารณ์ และอื่น ๆ

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมทางการเมืองทั้งหมดนั้นถือได้ว่าเป็นการสื่อสารทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็น การพูด การเขียน การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ การแต่งกาย ทรงผม หรือตราสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยทุกอย่างที่ผู้ส่งสารทำให้ปรากฏสู่สังคม ล้วนเป็นองค์ประกอบของการสื่อสารอันจะนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของบุคคลนั้น ๆ

บทสรุป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2566 ทัศนศึกษาอำเภอเมืองแพร่ สามารถเป็นได้ในหลายๆปัจจัยไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ปัจจัยที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ ปัจจัยที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง ปัจจัยที่เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและปัจจัยในการสื่อสารทางการเมืองทุกปัจจัยที่กล่าวมาจะต้องเกิดการทำงานร่วมกันหากขาดปัจจัยด้านใดไปการตัดสินใจลงคะแนนเสียง

ให้กับสมาชิกผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปอาจไม่สมบูรณ์ การทำงานของแต่ละปัจจัยคือ 1) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน หากประชาชนไม่มีส่วนร่วมที่จะเข้ามาทำการเลือกตั้งเพราะอาจมองว่าไม่ได้จำเป็นต่อตนเองจึงไม่ได้สนใจที่จะมาเข้าร่วมการเลือกตั้งและไม่ให้ความร่วมมือที่จะเข้ามามีส่วนร่วม 2) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญปัจจัยหนึ่งในกระบวนการสำคัญของการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง เป็นการลงคะแนนเสียงของประชาชนเพื่อสะท้อนความต้องการของประชาชน ในการเลือกผู้แทนหรือการยุติข้อถกเถียงในการดำเนินกิจการของรัฐ และการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งโดยเสรีต้องเปิดกว้างให้อิสระในการตัดสินใจ ทั้งในแง่ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ต้องเป็นไปโดยบริสุทธิ์และยุติธรรม ไม่มีการซื้อหา ช่มชู้ หรือบังคับให้เลือก 3) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ เป็นการตัดสินใจในการพิจารณาอย่างมีเหตุผล ด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีอยู่ในขณะนั้น เพื่อการชี้ขาดตัวเลือกเพียงตัวเลือกเดียว จากหลาย ๆ ตัวเลือก เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เลือกได้มากที่สุด 4) ปัจจัยที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง เป็นปัจจัยทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการรวมกลุ่มของประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกันหรือมีแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สอดคล้องกัน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา หรือสิ่งแวดล้อม และร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายร่วมที่วางไว้ 5) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากการหาเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับกระบวนการเลือกตั้งอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ โดยต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเลือกตั้ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเด็นที่เป็นหัวใจของการสื่อสารทางการเมือง อันเนื่องมาจากข่าวสารการเลือกตั้งถูกส่งผ่านไปยังสื่อมวลชนในฐานะที่ยอมรับว่าเป็นข่าวสารที่สำคัญมากกว่าข่าวสารการเมืองอื่น ๆ 6) ปัจจัยในการสื่อสารทางการเมือง เป็นการสื่อสารทางการเมืองที่เริ่มต้นจากองค์กรทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง นักการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ฯลฯ ส่งสารไปยังสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ เพื่อให้สื่อมวลชนเหล่านั้นส่งข้อมูลต่าง ๆ ต่อไปยังประชาชน ทุกปัจจัยจึงส่งผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2566 กรณีศึกษาอำเภอเมืองแพร่

เอกสารอ้างอิง (References)

- สิริพรรณ นกสวนสวัสดิ์. (2561). ระบบเลือกตั้งเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : ศยาม.
 วัลลภ พิริยวรรณะ. (2562). รัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมือง. กรุงเทพฯ: นกัทร ก๊อปปี้.

Huntington, Samuel P. and Nelson, Joan M. (1982). “No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries”. Cambridge, MA: Harvard University Press,

ศักดิ์ดา ตันคชสาร. (2560). ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2562).

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2544). การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ: วีเจพรีนติ้ง

กนก วงษ์ตระหง่าน. (2532). วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย. เอกสารการสอน
วิวัฒนาการการเมืองไทย. สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ Community Lifelong Learning Management to Create a Learning Community

ธีระพงศ์ บุศรากุล¹
Thiraphong Butsarakul

บทคัดย่อ (Abstract)

การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยชุมชน ในลักษณะเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยการใช้ทรัพยากรในชุมชน เช่น ภูมิปัญหาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อให้ผู้เรียนรู้ถึงรากเหง้าและวิถีชีวิตในชุมชน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการสร้างชุมชนแห่งการศึกษานั้นจะต้องให้ผู้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการพัฒนาพื้นที่หรือชุมชนต่าง ๆ ซึ่งให้เห็นทิศทางการแก้ปัญหาและการพัฒนาที่เน้นพื้นที่เป็นตัวตั้ง เน้นความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครื่องมือของการพัฒนา ซึ่งการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชุมชนจะทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาไปสู่การเป็น “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community)” โดยแบ่งเป็น 4 แนวทาง ในการจัดการเรียนรู้ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนสำหรับกลุ่มสตรีเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้ และ 4) การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต; ชุมชน; การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

Abstract

Management of community lifelong learning It is an activity to promote the learning process by the community. in the manner of lifelong education management By using community resources such as local landscape problems local learning resources tradition for students to learn about the roots and way of life in the community can be applied in life for a better quality of life And building a learning community must make people in the community aware of the development of various areas or communities, pointing out directions for problem

Received: 2023-04-24 Revised: 2023-06-22 Accepted: 2023-06-23

¹ นักวิชาการอิสระ independent academician

solving and area-based development. Emphasize collaboration and collaborative learning as tools of development. The development of the learning process in the community will enable the community to learn. and develop into "Learning Community" divided into 4 approaches for learning management, namely 1) lifelong learning management of the community for the elderly to create a learning community 2) lifelong learning management 3) Lifelong learning management to drive a learning society, and 4) Lifelong learning management to drive a learning community according to the Sufficiency Economy Philosophy.

Keywords: lifelong learning management; community; Building a learning community

บทนำ (Introduction)

สาระสำคัญของหมวดและมาตราที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาและแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ใน มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, 2564)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในมาตรา 29 แสดงให้เห็นว่า ชุมชนสามารถมีการ จัดกระบวนการเรียนรู้ การศึกษา อบรมภายในชุมชน ในลักษณะเป็นการศึกษาตลอดชีวิตได้ โดย ผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนไว้ดังต่อไปนี้

1. จากมาตรา 7 ให้ชุมชนถ่ายทอดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ด้วยตนเอง มีภาคภูมิใจในความเป็นไทย การประกอบอาชีพ รู้จักรักษาผลประโยชน์ของ ส่วนรวม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมในชุมชน โดยใช้ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2. ยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต คือ เป็นการเรียนรู้ของบุคคลจะเกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกช่วงอายุ เพราะฉะนั้น เนื้อหาสาระที่เรียนรู้อาจจะต้องมีความทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ บริบทของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน และชุมชนจะต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการ เรียนรู้ หรือจัดการศึกษาให้กับบุคคลในชุมชน อาจเป็นลักษณะผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ปราชญ์ ชาวบ้าน ที่มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลในชุมชน

3. การจัดการศึกษาจะต้องมีการระดมทรัพยากรในชุมชน โดยเป็นการร่วมมือระหว่างบุคคล ครอบครัว องค์กรในชุมชน มีการระดมความคิดเพื่อให้เกิดเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของชุมชนได้

4. การจัดการศึกษาในชุมชนจะเป็นการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้สมาชิกในชุมชนมีภารกิจ หรือหน้าที่ในการจัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมกันทุกฝ่าย ผู้เขียนได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในชุมชนจากนักการศึกษา นักวิชาการ และสรุปมาเป็นแนวคิดดังต่อไปนี้

สกาเวเดือน พิมพิศาล (2558) ได้สรุปแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ของชุมชนดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการจัดการศึกษาผ่านบทบาทของสถาบันทางสังคม เป็นการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สถาบันทางสังคมได้จัดขึ้นเพื่อ กลุ่มเกลาสมาชิกของสังคมอยู่แล้วสถาบันทางสังคมประกอบด้วย ครอบครัว วัด องค์กรชุมชนต่างๆ

2. แนวคิดการจัดการศึกษาผ่านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาความหมายและวิธีการปฏิบัติของคนในชุมชนที่ได้กระทำไว้แล้วนำมาเผยแพร่หรือตีความจนเป็นที่ยอมรับนับถือ ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติของชุมชน ต่อไป กล่าวคือ ชุมชนจะมีสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติร่วมกันอยู่แล้ว ซึ่งสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติ เหล่านั้นได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่า มีความหมายต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน โดยใช้ระยะเวลา สืบทอดมายาวนาน สิ่งที่มีคุณค่านี้จะถูกเลือกสรร ส่วนที่มีประโยชน์แล้วดำรงรักษาถ่ายทอดต่อมา การถ่ายทอดอาจมาในลักษณะ ของขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมของชุมชน มีระเบียบวิธีเป็น แนวปฏิบัติอย่างชัดเจน เมื่อเวลาผ่านไป สิ่งที่ถูกถ่ายทอดดังกล่าวจะมีการอธิบายและแปล ความในบริบทใหม่ ทำให้คุณค่าของสิ่งที่ตีตามเหล่านั้นถูกละเลยสูญหายไป

3. แนวคิดการใช้แหล่งการเรียนรู้ เป็นการใช้แหล่งภูมิปัญญาและทรัพยากร ธรรมชาติในชุมชน เช่น วัด ภูเขา สวนสัตว์ อุทยาน พิพิธภัณฑ์ หอสมุด แหล่งน้ำ โบราณสถาน เป็นต้น เป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้โดยตรง ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ผู้เรียนจะได้ศึกษาสภาพที่จริง ของสิ่งต่างๆ ที่อยู่ชุมชน อาทิ พืชพันธุ์ไม้ พืชสมุนไพร ลักษณะของดิน หิน แร่ ทั้งแหล่งการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม สามารถใช้แหล่งการเรียนรู้ เหล่านี้มาหล่อหลอมคนในชุมชนท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งต่างๆ ในชุมชนเป็นการสร้างเจตคติ ค่านิยม ความภาคภูมิใจ และอุดมการณ์ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

4. แนวคิดการจัดเวทีการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยองค์กรชุมชนที่รวม ตัวกันเพื่อศึกษาปัญหาใดปัญหาหนึ่ง พร้อมทั้งแสวงหาวิธีการแก้ไข จัดเป็นกิจกรรม การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้สมาชิกในชุมชนอย่างทั่วถึง ชุมชนประกอบด้วย คนที่มีธรรมชาติหลากหลาย มีบทบาทที่สัมพันธ์กัน มีการเรียนรู้ ร่วมกัน วิธีการจัดเวทีการเรียนรู้เป็นวิธีที่มีการประสานงาน ประสานความคิด ซึ่งทำ ได้โดยการนำ ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและเป็นสิ่งที่สนใจร่วมกันของคนในชุมชน ศึกษาวิเคราะห์ร่วมกันให้เห็นถึงสภาพของปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา จากนั้นช่วยกันหาวิธีแก้ไขปัญหาลงมือทำแล้วร่วมกันแก้ไขปัญหาลงมือทำ

5. แนวคิดการใช้โรงเรียนเป็นแหล่งการจัดการเรียนรู้ เป็นการให้โรงเรียน นำ สารการเรียนรู้ของชุมชนไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจชุมชน ซึ่งจัดทำ ได้โดยการจัดบริหารโรงเรียนทั้งโรงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน จัดบทเรียน หลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการเข้าไปมีส่วนร่วมการพัฒนา ชุมชน โรงเรียนมีหน้าที่จะต้องสร้างพลเมืองใหม่ให้มีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ โดยถ่ายทอดคุณค่า ความรู้ที่มีอยู่ของชุมชน สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ฝึกฝนทักษะ เตรียมตัวผู้เรียนเพื่อในอนาคต นอกจากนั้นยังเป็นผู้ นำ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชุมชน โรงเรียนจึงเป็นผู้ นำการถ่ายทอดบริบทของชุมชนและรักษาชุมชน

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ของชุมชน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยชุมชน ในลักษณะเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยการใช้ทรัพยากรในชุมชน เช่น ภูมิปัญหาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ถึงรากเหง้าและวิถีชีวิตในชุมชน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผู้เขียนได้ศึกษาตัวอย่างแนวคิดและคำจำกัดความของการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการศึกษาตลอดชีวิตที่ให้ไว้โดยนักการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545) มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของ การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2558) ได้สรุปว่า การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่สนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดถึงตาย เป็นการศึกษาที่ผสมผสานและเชื่อมโยงรูปแบบการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าด้วยกันเพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกคนให้มีความพร้อมทุกด้านและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคปัจจุบัน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

UNESCO (1968) ได้ให้ความหมาย การศึกษาตลอดชีวิต สรุปเป็นประเด็นได้ คือ การศึกษาตลอดชีวิตในระยะแรกได้นำมาใช้ในลักษณะของการให้การศึกษาต่อเนื่องแก่ผู้ที่ออกจากโรงเรียนแล้ว (หรืออาจจะเรียกว่าผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่) แต่ในปัจจุบันนี้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตจะครอบคลุมกว้างขวางกว่า กล่าวคือ จะครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการทางการศึกษาของแต่ละบุคคลและกลุ่มจะครอบคลุมตั้งแต่การศึกษาสำหรับเด็กไปจนถึงการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่อย่างเป็นทางการต่อเนื่องการศึกษาจะไม่สิ้นสุดลงที่การสอบและการได้รับประกาศนียบัตรจากสถาบันการศึกษาแต่ควรจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง การจัดการศึกษาทั้งระบบในโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยที่เป็นกระบวนการให้แก่ประชาชนทั่วไปทุกเพศทุกวัยไม่จำกัดอายุได้เรียนรู้ทุกช่วงเวลาของชีวิตเพื่อก่อให้เกิดทักษะ ความรู้ การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิตโดยมุ่งให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำเนินชีวิตและปรับตัวให้ทันกับบริบทของสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้

หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2564)

1. หลักการมีผู้นำที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ การประสานงานและการกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
2. หลักการมีกรรมการชุมชนที่มีจริยธรรมและมีการบริหารจัดการชุมชนที่ดี ชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องมีกรรมการชุมชนที่เข้มแข็ง มีความมุ่งมั่น มีคุณธรรมจริยธรรม บริหารงานโปร่งใส
3. หลักการมีส่วนร่วม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาส และสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตาม มีความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน มีสมาชิกชุมชนที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เข้ามาร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการ
4. หลักของผู้มีส่วนได้เสีย มีการสร้างความรู้สึกในชุมชนถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน สร้างความตระหนักถึงการดูแล รักษา ทะนุถนอม การจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อ เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน เพื่อใช้งานศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นส่วนของกลุ่มหรือชุมชน ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ช่วยเหลือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแลกเปลี่ยนเหตุการณ์ ความคิดเห็น ความรู้ อารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด (shared events and emotional connections)
5. หลักการเรียนรู้ร่วมกัน มีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้นำผลเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นวิถีร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง จะต้องมีการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
6. หลักความสนใจ เนื้อหาสาระเป็นเรื่องที่สนใจร่วมกัน หรือมีวัตถุประสงค์เดียวกัน (fulfillment of individual needs) มีศักยภาพความพร้อมในเรื่องพื้นฐานอาชีพ จะต้องมีความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองและมีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพ โดยใช้ความรู้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดกรรมวิธี หรือสิ่งใหม่ หรือพัฒนาให้ดีกว่าเดิม

7. หลักการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำใช้ขององค์ความรู้ที่ดี มีระบบการจัดเก็บความรู้ทั้งความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนและความรู้ภายนอกชุมชน รวมทั้งต้องรู้จักสร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ เข้าใจได้ง่าย

8. หลักการสร้างเครือข่ายและการติดตามผล มีการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อสามารถประสานเกื้อกูลกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้กับชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายระหว่างศูนย์การเรียนรู้อื่นๆ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกชุมชน ต้องมีความร่วมมือในด้านทุน กิจกรรม วิชาการ องค์ความรู้ การตลาด ฯลฯ มีการจัดการกลุ่มและเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยง ประสานเกี่ยวเนื่อง ประเมินและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมการพัฒนาในทุกบริบท

ลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้

ชุมชนในฐานะหน่วยทางสังคม แบ่งออกได้หลายลักษณะ ได้แก่ การแบ่งตามจำนวนประชากร เช่น หมู่บ้าน เมือง นคร การแบ่งตามพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ชุมชนอุตสาหกรรม ชุมชนการปกครอง การแบ่งตามหน่วยการปกครอง เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ การแบ่งตามความสัมพันธ์ของคนในสังคม เช่น ชุมชนชนบท ชุมชนเมือง การแบ่งตามลักษณะกิจกรรมทางสังคม เป็นต้น ชุมชนจึงไม่ได้หมายความว่าอยู่กับที่แต่จะมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความเป็นชุมชนก็ไม่ได้มีหน่วยเดียว แต่เป็นสายใยของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นต่อจากความสัมพันธ์ต่างๆ และมีเครือข่ายของความสัมพันธ์ที่ซ้อนทับกันอยู่ การสร้างความเป็นชุมชนจึงเป็นการแสดงออกถึงความเป็นตัวตน และเป็นการโต้ตอบของคนในชุมชนหรือสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ผู้คนได้ยกระดับความรู้ ความสามารถ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้เริ่มต้นพัฒนามาจากชุมชนในความหมายที่เป็นหน่วยทางสังคมและได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และต่อมาเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่หลากหลายประเภท สามารถจำแนกประเภทชุมชนแห่งการเรียนรู้ออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้ (สนอง โลหิตวิเศษ, 2559)

1. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ (Community-based Learning) ชุมชนแห่งการเรียนรู้นี้เป็นชุมชนตามแนวคิดชุมชนที่เป็นหน่วยทางสังคม เป็นหน่วยการปกครอง ประกอบด้วย อาณาบริเวณที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนรวมกัน และมีระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เช่น ครอบครัว เครือญาติ มิตรสหาย เศรษฐกิจ วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีแหล่งการเรียนรู้ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตัวอย่าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโคมินกันของประเทศญี่ปุ่น (Kominkan CLCs : Kominkan Community Learning Centers) ที่มีชื่อเสียงทั่วโลกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องที่เป็นส่วนของชีวิตและสังคมของคนญี่ปุ่นทั่วประเทศ ชุมชนต้นแบบแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย

2. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการ

ศึกษา แสวงหาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของผู้เรียนหรืองานวิชาการของโรงเรียน วิทยาลัย หรือ มหาวิทยาลัย เป้าหมายอยู่ที่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ การรวมตัวกัน การเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลง เหล่านี้ เป็นไปได้ยากที่จะทำเพียงลำพัง แต่หวังผลให้ขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียน จำเป็นต้องสร้างความเป็นชุมชน เพื่อการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งความเป็นสถาบันหรือโรงเรียน ชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพ จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีฉันทะ และศรัทธาในการทำงาน บรรยากาศการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนกัลยาณมิตรทางวิชาการ ที่มีลักษณะความเป็นชุมชนแห่งความเอื้ออาทร อยู่บนพื้นฐานอำนาจทางวิชาชีพ และ อำนาจเชิงคุณธรรม องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดเชิงวิธีการหรือกระบวนการที่มีการดาเนินการปฏิบัติร่วมกันในชุมชน ซึ่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะสะท้อนเป็นคุณลักษณะหรือเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนตามธรรมชาติความเป็นจริงของชุมชนนั้นๆ ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกันไป แต่เป็นกระบวนการที่เอื้อให้เกิดการรวมใจ รวมตัว รวมแรง และรวมปัญญา ร่วมกันของครู ผู้บริหาร นักการศึกษาในชุมชนเพื่อทำงานแบบมุ่งรวมพลังเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ของครูสู่คุณภาพผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ

3. ชุมชนนักปฏิบัติ (CoP: Community of Practice) ชุมชนนักปฏิบัติ หรือ ชุมชนแนวปฏิบัติ เป็นกลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น ส่วนใหญ่การรวมตัวกันในลักษณะนี้มักจะมีมาจากคนที่อยู่ในกลุ่มงานเดียวกัน หรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน ซึ่งความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกันเป็นสิ่งสำคัญ CoP เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการจัดการความรู้ มีการจัดการสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้ความรู้ของคนในชุมชน สมาชิกมาเข้าชุมชนด้วยความสมัครใจ สมาชิกเป็นผู้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำ และส่วนใหญ่มีการจัดการกันเอง (self-managed) สมาชิกสามารถเข้าหรือออกจากชุมชนเมื่อไรก็ได้ และสลายตัวเองเมื่อสมาชิกเห็นสมควร

4. ชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือน (VLC: Virtual Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือน หรือ ชุมชนในรูปแบบใหม่ (virtual community perspective) หรือ ชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ (online learning community) คือกลุ่มคนที่เข้ามาร่วมปฏิสัมพันธ์โดยมีเป้าหมายและพันธกิจร่วมกัน ผ่านกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนและแลกเปลี่ยนความรู้ของตนเอง และพัฒนาองค์ความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาที่ได้รับเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สังคมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนเกิดจากการมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในพื้นที่ไซเบอร์ (cyber space) เป็นรูปแบบชุมชนที่มีความหลากหลายโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงเครือข่ายของผู้คนเข้าด้วยกัน เป็นศูนย์กลางการสื่อสารที่ทำให้ผู้คนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ร่วมกัน ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับสากล ตัวอย่างชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือน เช่น เครือข่ายทางสังคมต่างๆ ที่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการใช้แอปพลิเคชัน เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น

5. ชุมชนแห่งการเรียนรู้เฉพาะสาขา (Learning Community in Specific Fields) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามความต้องการเฉพาะสาขา หรือ เฉพาะเรื่อง เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ การสร้างรายได้ ผู้ประกอบการ การพัฒนาชุมชน การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม การรู้หนังสือ การส่งเสริมพลังอำนาจ การกำหนดนโยบาย การจัดการ และการพัฒนาความสามารถ เป็นต้น

ผู้เขียนขอแนะนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ แต่ละกลุ่ม เป้าหมาย จากที่ผู้เขียนได้ทำการสังเคราะห์และนำเสนอในแต่ละประเด็นในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 แนวทางการจัดการความรู้ในการสร้างเครือข่ายการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาครัฐและทุกฝ่าย เอื้อความรู้ซึ่งกันและกัน ให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาส่งเสริมให้เรียนรู้ในชุมชนมากยิ่งขึ้น ตลอดจนสร้างความตระหนัก วางแผน ดำเนินการ ติดตามผลการดำเนินงาน มีผู้นำที่เข้มแข็ง โดยมีการจัดประชุมผู้นำชุมชน ผู้ที่เป็นแกนนำเพื่อนำไปขยายผลให้คนในชุมชนโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการมาอบรมให้ความรู้กับคนในชุมชนจัดเสวนาแลกเปลี่ยนกับคนในชุมชนร่วมคิดร่วมทำ

การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และได้หาประสบการณ์จากภายนอก นอกเหนือจากการพักผ่อนอยู่ที่บ้านและยังช่วยเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ ได้ทำร่วมกัน มีการจัดตั้งเป็นชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมการออกกำลังกาย จะมีการออกกำลังกายและพูดคุยกันเพื่อผ่อนคลาย การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จัดตั้งเป็นชมรมผู้สูงอายุจะมานั่งรวมกัน เช่นการเล่นหมากรุก และเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงสืบทอดต่อไป โดยการที่มีการจัดตั้งเป็นชมรม ต่าง ๆ แต่ละคนนำความรู้ความสามารถของตนเองที่มีนำไปให้ความรู้กับนักเรียน เช่น การจักสาน การเล่นกลองยาว เขาสามารถถ่ายทอดความรู้เหล่านี้ให้กับลูกหลานในชุมชนได้

1.2 แนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ต้องร่วมมือกับชุมชนในการจัดการเรียนรู้ มีการประชุมและสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวางแผน การดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปการดำเนินงานพร้อมทั้งประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไข โดยจัดให้มีห้องสมุด มีวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ และมีการวิเคราะห์ปัญหาใน และหาทางเลือกในการแก้ปัญหาและมีการเลือกสื่อที่จะนำไปใช้ในการขับเคลื่อนการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของชุมชน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนสามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีสำหรับการทำงานและการดำเนินชีวิต

1.3 กระบวนการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ควรมีลักษณะเป็นการดำเนินตามศาสตร์พระราชารองการเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างอิสระไม่ต้องมีกฎเกณฑ์เหมือนการศึกษาในระบบ มีลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เช่น การจัดประชุมเสวนา และควรมีลักษณะที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ให้กับคนในชุมชนเพื่อให้เกิดทักษะและให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ควรมีการจัดการศึกษาได้ทั้ง ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สโมสร ศาลาประชาคม วัด ที่ทำงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีบริการข่าวสาร ข้อมูล ต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งความรู้ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง และในทุก ๆ สัปดาห์ ควรมีการรวมตัวกันมาทำกิจกรรมร่วมกันหรือมีการพบปะกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และเพื่อผ่อนคลายความเครียด

1.4 เครือข่ายการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องคำนึงถึงสภาพทางสังคมและมีการประสานพัฒนาชุมชน องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ใน เช่น การสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องออกกำลังกายให้ชุมชนต่าง ๆ มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาให้การสนับสนุน ด้านเงินทุน โดยสรุปเครือข่ายการศึกษาตลอดชีวิตควรประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน โรงเรียน วัดและชุมชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในชุมชนทุกภาคส่วน

1.5 ปัจจัยส่งเสริมการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ จะต้องประกอบด้วย บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ งบประมาณ หน่วยงานภาครัฐ ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กร/หน่วยงานทุกภาคส่วนในชุมชน เช่น วัด บ้าน ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สโมสร สมาคม เป็นต้น - มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย - แหล่งเรียนรู้ในชุมชน - สื่อ เช่น ครู วิทยากร วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ แบบเรียน การประชุม การอบรม เป็นต้น องค์กรและหน่วยงานทุกภาคส่วนที่ช่วยให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาชุมชน จัดอบรมให้ความรู้จัดการประชุมเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน มีสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่ช่วยในการสนับสนุนในด้านต่างๆ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีการเชิญวิทยากรมาอบรม ประชุม เสวนาและมีสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ความรู้กับคนในชุมชนส่งผลให้คนในชุมชนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอย่างเป็นธรรมชาติที่สำคัญผู้นำจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับคนในชุมชน ตลอดจนควรมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีเสรีภาพ ความสุขและศักยภาพการเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความสมัครใจอันก่อให้เกิดพลังและปัญญาร่วมกัน สามารถนำชุมชนไปสู่ความสำเร็จได้มีการสร้างบรรยากาศภายในชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้นำคอยอำนวยความสะดวกให้คนในชุมชนได้เรียนรู้จากประสบการณ์และเหตุการณ์จริง และควรมีการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานต่างๆ การสนับสนุนคนในชุมชน ในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้ความรู้เพิ่มเติม การจัดอบรม หรือการพาไปศึกษาดูงานเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. แนวทางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนสำหรับกลุ่มสตรีเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและหลักการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนสำหรับสตรีเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การศึกษาในระบบโรงเรียนจะต้องไม่สิ้นสุดเพียงเมื่ออยู่ในโรงเรียนแต่จะต้องจัดให้บุคคลเมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้วสามารถเข้ามาเรียนได้อีก กล่าวคือ โรงเรียนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้เตรียมความพร้อมด้านความรู้ความสามารถ และปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อให้ นักเรียนสามารถมีทัศนคติ แรงจูงใจที่จะใฝ่รู้ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหลังจากจบการศึกษาจากโรงเรียนแล้ว โดยทุกหน่วยงานในสังคมมีบทบาทในการจัดการศึกษา อาทิ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สโมสร ศาลาประชาคม วัด ที่ทำงาน เป็นต้น อันเป็นการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษา องค์กรภาครัฐ และเอกชน เป็นการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เช่น บริการข่าวสาร ข้อมูล ต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งความรู้ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน ควรจะจัดหลักสูตรในลักษณะของการบูรณาการ สอดคล้องกับวิถีชีวิตและประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อ เสริมทักษะ ความรู้ และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยให้ถือการงาน หรือ ชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาตลอดชีวิตจะต้องครอบคลุมบทบาทของมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตายตั้งแต่ชีวิตส่วนบุคคล ครอบครัว การงาน การพักผ่อน สังคมการเมือง เศรษฐกิจ ฉะนั้นจะต้องพัฒนาให้มีเครื่องมือที่จะเรียนรู้ สามารถใช้แหล่งวิทยาการ มีแรงจูงใจที่จะคิดศึกษาหาความรู้ไปตลอดชีวิต การศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยจะต้องเกื้อกูลกัน สังคมจะต้องส่งเสริมให้มีแหล่งวิชาที่ทุกคนมีโอกาสใช้สื่อทุกประเภท และศึกษา หาความรู้จากแหล่งต่างๆ อาทิ ห้องสมุด วิทยุ โทรทัศน์ และแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตได้นำไปใช้โดยจัดการศึกษาตลอดช่วงอายุของบุคคลในรูปแบบต่างๆ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้จะต้องปรับโครงสร้างขององค์กรที่จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย หลักการศึกษาตลอดชีวิตโดยยึดการบูรณาการความเสมอภาค ความเป็นประชาธิปไตย และความสอดคล้องกับวิถีชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตเป็นหลักการจัดให้แก่ทุกคนให้ได้มีทักษะชีวิต ทักษะการอาชีพ และคุณภาพชีวิต ภายใต้เศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอดี ส่งเสริมสนับสนุนนวัตกรรมใหม่ ให้ทุกคนได้เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกโอกาส การขยายตัวของการศึกษาทุกรูปแบบ โดยวิธีการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่หลากหลาย ขยายการศึกษาหลากหลายรูปแบบ มีกิจกรรมให้มีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ของชุมชน

2.2 การจัดการเรียนรู้กับการสร้างสังคมเครือข่ายการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับสตรี เพื่อขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ เป็นการให้โอกาสทางการศึกษาตลอดช่วงชีวิตของประชาชนในการเรียนรู้ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ให้ประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะอาชีพและมีคุณภาพในการดำรงชีวิตอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจนกระทั่งตาย การพัฒนาด้านการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัยเพื่อนำไปสู่การเติบโตของบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ ประชาชนทุกช่วงวัยสามารถดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งมีความมั่นคงและมีความมั่งคั่งของชาติอย่างยั่งยืน

2.3 แนวทางการจัดความรู้การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสตรี ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องต่อความต้องการ จัดกิจกรรมให้ต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ และมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารในลักษณะเวทีแกนกลางและเวทีชาวบ้าน การศึกษางานเป็นต้น การจัดศูนย์เรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนทุกรูปแบบรวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วย มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสร้างคนในชุมชนให้ตื่นตัวและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.4 กระบวนการพัฒนาชุมชนสำหรับสตรี การพัฒนาศักยภาพของสตรีให้มีระดับการศึกษา ทักษะ และความรู้ ที่เพียงพอต่อการ ประกอบอาชีพที่มั่นคง ควรจะส่งเสริมดังต่อไปนี้

2.4.1 ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสมองเท่าเทียมกลุ่มผู้ชาย

2.4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนสตรีทุกคนเรียนรู้จบการศึกษามัธยมศึกษาบังคับและส่งเสริมให้เด็กที่ยังไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกโรงเรียนการศึกษาตามอัธยาศัยที่ได้มาตรฐานเพื่อเปิดโอกาสให้สตรีในระดับต่างๆทุกคนมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องรวมถึงส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้

2.4.3 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานที่เหมาะสมมาตรฐานหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการแรงงานผู้หญิง

2.4.4 ส่งเสริมให้สตรีได้เข้าถึงและพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สมัยใหม่ เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาศักยภาพ โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้สตรี ในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้ใช้ในการประกอบอาชีพ การเพิ่มคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในกิจการต่างๆให้รู้เท่าทันวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่มากับเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสมและส่งเสริมการขยายเครือข่ายสารสนเทศสมัยใหม่ให้ครอบคลุมทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบลเพื่อให้สตรีทุกคนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศส่งเสริมให้มีการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

2.5 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนสำหรับสตรีเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนสำหรับสตรีเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ปัญหาคือชาวบ้านในชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาไม่เห็นความจำเป็นเพราะเขาต้องอยู่ในชุมชนไม่มีใครมารับผิดชอบหน้าที่แทนเขาไปไหนไม่ได้ไม่มีโอกาสต่างๆ เป็นต้น การแก้ปัญหาคือสร้างแนวคิดแรงจูงใจปรับความคิดให้เห็นความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตว่าช่วยให้ชีวิตเขาพัฒนาได้จริงเกิดประโยชน์และตอบโจทย์ความต้องการของพวกเขาได้หันมาร่วมกันพัฒนาชุมชนและทำให้ความเป็นอยู่ของพวกเขาดีขึ้น

2.6 ปัจจัยส่งเสริมการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนสำหรับสตรีเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ได้แก่

2.6.1 ประเด็นความรู้ที่มีความปรารถนาาร่วมกัน

2.6.2 การรวมตัวกันอย่างที่ไว้วางใจกันเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- 2.6.3 มีแนวปฏิบัติหรือองค์ความรู้ที่เกิดจากการสร้างร่วมกันและนำไปปฏิบัติ
- 2.6.4 ให้สตรีได้รับรู้ และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาในชุมชนตลอดชีวิต
- 2.6.5 ปรับแนวคิด ทศนคติที่ดีให้เกิดพลังอยากพัฒนาตน ชุมชน สังคมร่วมมือ เพื่อ

ประโยชน์ของชุมชนและตัวของเขาเอง

- 2.6.6 อำนวยความสะดวก แสดงความจริงใจในการที่จะพัฒนามุ่งมั่นอดทนเข้าใจ

ปัญหาที่แท้จริง ประสานงานกับเครือข่าย ร่วมมือ มีการทำงานที่เป็นระบบสร้างความเข้าใจร่วมกัน

- 2.6.7 ส่งเสริมการเรียนรู้ อ่านออกเขียนได้
- 2.6.8 สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้
- 2.6.9 องค์กรต่าง ๆ ต้องช่วยกัน เช่น ผู้ใหญ่ กำนัน ครู นายอำเภอ ผู้ว่าราชการ

จังหวัด

- 2.6.10 สร้างความตระหนักให้ได้ และเป้าหมายให้ชัดเจน

แนวทางการจัดเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1ปรัชญา แนวคิด และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดและกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชุมชน สังคม และประเทศชาติแบบองค์รวมเพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็ง ยั่งยืน และมีความสุขสังคมที่ผู้คนมีนิสัยรักการเรียนรู้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต สนใจและใฝ่หาความรู้อย่างสม่ำเสมอผู้คนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ที่หลากหลายและใช้ความรู้และทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เกื้อหนุนส่งเสริมให้บุคคลกลุ่มบุคคลและชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรและแหล่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการสะดวกรวดเร็วและมีการให้บริการอย่างครอบคลุมทั่วถึงเป็นสังคมที่มีการแบ่งปัน การถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทุกคนในสังคม ทำให้เกิดพลังสร้างสรรค์ ร่วมมือบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่ององค์ความรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญามีระบบการบริหารจัดการความรู้ที่ทุกคนและทุกภาคส่วนในสังคมสามารถมีส่วนร่วมได้การพัฒนาสังคมเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนฐานการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่ดีแบบองค์รวมเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพและมีความสุข หรือเป็นลักษณะของหน่วยงานหรือชุมชนที่ดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องพร้อมๆ กันเกี่ยวกับเรื่องอนุรักษ์ บำรุงรักษา ฟื้นฟู ปกป้อง คุ้มครอง พิทักษ์ส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือ สืบสาน พัฒนาเผยแพร่และปลูกจิตสำนึกให้แก่สมาชิกได้เรียนรู้ด้วยวิธีการผ่านผู้รู้ สื่อ

เทคโนโลยี สารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งทำให้สมาชิกสามารถสร้างความรู้ สร้างทักษะและมีระบบการจัดการความรู้ที่ดี รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งภายในและนอกกลุ่มสมาชิกตลอดจนสามารถใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตให้มีความเหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานหรือชุมชนนั้น ๆ

3.2 แนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนสังคมแห่งโดยทั่วไปมีแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตดังต่อไปนี้

สร้างความตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดสังคมแห่งการเรียนรู้การพัฒนาโดยใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนา และคุณค่าของการศึกษาตลอดชีวิต

จัดตั้งคณะทำงาน เรียกว่า คณะกรรมการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่วางแผนการดำเนินงาน พัฒนาและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กำหนดโครงการการต่างๆ และการประเมินผลการดำเนินงานรวมทั้งรับผิดชอบการประสานงานร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

วิเคราะห์สภาพองค์กรหรือชุมชนในการพัฒนาไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กำหนดแผนการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

พัฒนาแผนปฏิบัติการอย่างละเอียดสำหรับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แสวงหาความร่วมมือจากกลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

กำกับติดตามและประเมินผลความสำเร็จเป็นระยะๆ

สรุปลงองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานกับสมาชิกและเครือข่ายที่หลากหลาย

ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการศึกษาตามรูปแบบที่ต้องการมีความยืดหยุ่นหลากหลายตามโอกาสและสถานการณ์ทุกภาคส่วนในสังคมต้องมีบทบาทร่วมกันในการจัดการศึกษา เช่น บ้าน วัด ที่ทำงาน สถานประกอบการ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สโมสร ศาลาประชาคม เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษา เป็นการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เช่น บริการข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งความรู้ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้สามารถจัดได้อย่างหลากหลายโดยอาจใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เช่น เรียนรู้จากครูผู้สอน วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์แบบเรียนสำเร็จรูป หนังสือพิมพ์ การประชุม การอบรม

หน่วยงานหรือชุมชนจะต้องมีการผสมผสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับความร่วมมือแบบหุ้นส่วนการมีส่วนร่วม ความสามารถในการดำเนินงาน และการติดตามผลการดำเนินงานโดยการสร้างโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้การส่งเสริมและการสร้างกลไกเพื่อการเรียนรู้ และการสร้างและพัฒนาเครือข่ายส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากการพัฒนา

นวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และหลากหลายสามารถตอบสนองการเรียนรู้ของแต่ละวัยต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงการพัฒนากระบวนการบริการความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แสวงหาภาคีเครือข่าย การขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้วยการสำรวจ วิเคราะห์และจำแนก ประเภทเครือข่ายเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการประสานความร่วมมือและการสนับสนุนการดำเนินงาน การประสานความร่วมมือและการสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายเพื่อให้สามารถทำ กรอบและแผนงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสร้างแรงจูงใจด้วยการยกย่อง และให้รางวัลภาคีเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมได้ผลสำเร็จ

3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ เนื่องจากสภาพการ ดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมเปลี่ยนจากการพึ่งพาอาศัยเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันเป็นต่างคนต่างอยู่เห็น แก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมพฤติกรรมกรรมการบริโภควัตถุนิยมมีการอพยพย้ายถิ่น จากเมืองเล็กไปสู่เมืองใหญ่วัฒนธรรมใหม่จากสังคมอื่นเผยแพร่เข้ามาค่านิยมวัฒนธรรมดั้งเดิม เปลี่ยนแปลงไปมีการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วด้วยสื่อประเภทต่างๆ ตลอดจน ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศและโลกความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ อย่างต่อเนื่องในสถานะที่มีความเปลี่ยนแปลงของสังคมเช่นนี้ทำให้คนขาดความเท่าเทียมกัน 4 ด้าน ได้แก่

3.3.1 โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสามารถได้รับการศึกษา อย่างเท่าเทียมกัน

3.3.2 โอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน นักเรียน นักศึกษาสามารถ เข้าเรียนได้โดยไม่ไม่ขึ้นกับ ฐานะของผู้ปกครอง

3.3.3 โอกาสในการเพิ่มพูนและฝึกฝนทักษะนักเรียนนักศึกษาทุกคนสามารถเติบโตได้ใน โลกที่เป็นจริงผ่านการเรียนรู้บนฐานการทำกิจกรรม (Activity Based Learning)

3.3.4 โอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถาศัย โดยใช้เทคโนโลยีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ศูนย์วัฒนธรรมและ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ควรยึดหลักของการประสานความรู้จากภายในและ ภายนอกชุมชนเข้าไปสู่การใช้ประโยชน์และสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่สามารถแก้ปัญหา และสนองตอบต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชน นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาชุมชนควรให้ ความสำคัญกับกระบวนการการเรียนรู้ทางสังคม ที่เน้นการนำเอากระบวนการแก้ไขปัญหาแบบมี ส่วนร่วม เป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนได้ด้วยตนเอง

ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ ปัญหาหลัก ได้แก่ นโยบายต้องชัดเจน ขาดการประสานงานทุกระดับ ขาดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ไม่มีงบประมาณ การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคคือควรให้โอกาสชุมชนในการคิดวางแผนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีหน่วยงานราชการสนับสนุนองค์ความรู้และทรัพยากรการเรียนรู้ที่จำเป็น

ปัจจัยส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านพื้นฐานทางการศึกษาของสมาชิกชุมชน 2) ปัจจัยด้านทุนของชุมชนทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุนทางสังคมและวัฒนธรรม (ภูมิปัญญาของชุมชน ค่านิยม ประเพณี ฯลฯ) 3) ปัจจัยด้านหน่วยงาน/องค์กรทางการศึกษา และการพัฒนาภาคส่วนต่าง ๆ 4) ปัจจัยด้านนโยบายทางการศึกษาและการพัฒนาชุมชน

องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคคล เด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และประชาชนในชุมชน ด้วยการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทั้งสามรูปแบบการศึกษา นอกระบบ ในระบบ และตามอัธยาศัย โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ทั้งด้านทักษะและประสบการณ์ การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน และการฝึกปฏิบัติจากสถานที่จริง การฝึกอบรมจากภาครัฐ การศึกษาจากหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ที่ไม่เป็นทางการ การเรียนรู้ผ่านผู้ใหญ่ ครู ผู้สูงอายุในชุมชน การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสาธารณประโยชน์ ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านชมรมธรรมเนียมนิยมประเพณีที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน นอกจากนี้ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนพร้อมเปิดโอกาสให้ชุมชน ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมและแนะแนวทางใช้ชีวิต การศึกษาและอาชีพ การเสริมสร้างโอกาสในการเข้าถึงกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนทุกคน โดยผ่านกระบวนการกลุ่มเวทีประชาคม สื่อกกลางการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน สื่อโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ เป็นต้น

บทสรุป

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้สูงสุด จนเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลจากการประพฤติปฏิบัติจนกลายเป็นวัฒนธรรม กล่าวคือ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทุกช่วงอายุ และทุกรูปแบบของการเรียนรู้ทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย โดยผู้เรียนริเริ่มขึ้นอย่างตั้งใจ และมีเป้าหมายในการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ สมรรถภาพ และพฤติกรรม ที่ครอบคลุมการเรียนรู้เพื่อรู้ การเรียนเพื่อปฏิบัติ การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและสังคม ส่วน “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” เป็นเป้าหมายและอุดมการณ์ในการจัดโครงสร้างและระบบการจัดการศึกษาเพื่อทำให้บุคคลสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้เน้นในการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ควรให้โอกาสชุมชนในการคิดและวางแผน

แผนการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยมีหน่วยงานราชการสนับสนุนองค์ความรู้และทรัพยากรการเรียนรู้ที่จำเป็นเพราะการเปิดโอกาสเช่นนี้จะเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชนการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สกว.เดือน พิมพ์ศาล. (2558). การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 2(3), 153 – 172.
- สนอง โลหิตวิเศษ. (2559, 24 ตุลาคม). ชุมชนแห่งการเรียนรู้. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ (Encyclopedia of Education) ฉบับที่ 51 (2559). <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/7820>.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2558). การนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ในบริบทสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช). (2564, 10 มีนาคม). คู่มือการสร้างต้นแบบแห่งการเรียนรู้. http://www.rpu.ac.th/Library_web/doc/e-book_T/T015.pdf
- UNESCO. (1968). *Draft Programme and Budget for 1969 – 1970*. Paris: UNESCO.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่น่าสนใจ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmli/index> เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ขีดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ขีดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ขีดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข ⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความที่กำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น อนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น
2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)
2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)
3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)
 2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)
 3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)
- เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.
 Author.// (Year of Publication).// Title of Book.// Edition of Book.// Place of
 Publication.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york:
 John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, /เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่
 พิมพ์).//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.// (Date of Publication).// Title of Article.// Name of
 Journal.// Year(Volume).// page.

ตัวอย่าง

ยรรยวรรกร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการ
 สร้างแบรนด์ชุมชนกาแปดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.
วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, /เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//
 เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Newspaper.//

page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//

Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//รายงานผลการวิจัย.//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).//ตำแหน่ง//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุขะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//ชื่อเรื่อง.//สืบค้น วัน เดือน ปี.//จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.